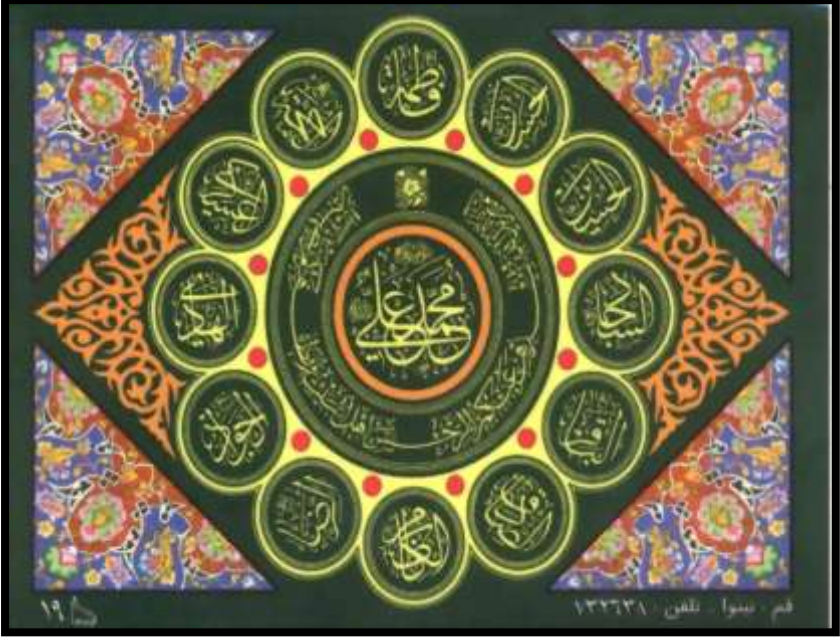

SEYFİLİ SÜNNET VE ON İKİ İMAM

Hazırlayan: SEYFULLAH ERDOĞMUŞ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

TAKDİM

Şüphesiz hamd yalnız Allah'adır. O'na hamdeder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletmez. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlüdür.

Bundan sonra;

Muhakkak ki, sözlerin en doğrusu Allah'ın Kitabı, yolların en hayırlısı Efendimiz Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in yoludur. İşlerin en şerlisi sonradan ortaya çıkarılan bid'atlerdir. Her bidat, sapıklıktır, her sapıklık ise ateştedir.

Ehli Beyt'in faziletine dair birkaç tane sahih rivayet vardır. Şia ve Sufiyye on iki imam hakkında aşırı gidip, şia masumiyeti ve gaybdan haber vermeyi on iki imama izafe ederken, sufiler diğer şeyhlere de bunları atfetmişlerdir. Şiiler; "İmam ma'sum olmazsa, ma'sum olan bir imama muhtaç olur." Derlerken, Sufiler; "Şeyh seyyid değilse, seyyid bir şeyhe muhtaç olur" demektedirler. Şia'ya mahsus olan diğer sapık itikadlar; takiyye(gerçek itikadlarını gizleyerek yalan söylemek), Ebu Bekr ve Ömer radiyallahu anhuma başta olmak üzere bazı sahabelere hakaret

etmeleri ve diğer bazı itikadi ve siyasi meselelerdir. Hak yoldan sapmaktan, saptırmaktan ve saptırılmaktan Allah'a sığınırız.

Şianın İsna Aşeriyye kolunun "On iki İmam" olarak inandığı zatların hayatın hepsini bir arada değerlendiren akademik bir çalışma yok gibidir. Ehli sünnet peygamberlerden başka kimseyi masum kabul etmez, fakat hakkı takdir edilmesi gereken imamları da her hangi bir sayıda sınırlamaz. İmamları on iki sayısı ile sınırlmayı gerektiren bir delil de yoktur. Şia'nın on iki imam olarak kabul ettiği şahsiyetler hakkında, Ehli sünnetin cahil kesimleri arasında da batıl bir takım inanışlar yayılmaya çalışıldığı için, bu imamların hayatları hakkındaki abartılara ve yalanlara dikkat çekip, güvenilir kaynaklardan derleyerek bir çalışma yapmak istedim. Naklettiklerimin kaynağını gösterdim.

Geçmiş ulemadan bize kalan, Muhammed Ali es Sabban'ın İs'afur Rağbin, Heytemi'nin es Savaikul Muhrika, Şiilerden; Molla Cami'nin Şevahidün Nübüvve, Şeblenci'nin Nurul Ebsar, Hulvi'nin Lemazat, Süleyman İbrahim Kunduzi'nin Yenabiül Mevedde, Hucviri'nin Keşful Mahcub gibi eserlerinde, On iki İmamdan bahsedilmektedir. Bu kitaplarda pek çok asılsız, şia kaynaklı rivayetler vardır.

Adı geçen eserlerden istifade etmekle beraber, ben, hadis ricali kitaplarını, Tasavvuf ve tarih kaynaklarını da inceleyerek bir nebze olsun, on iki imam hakkında, en sağlam rivayetleri seçmek suretiyle bu boşluğu doldurmaya gayret ettim. Kusurlarımın affını Allah'tan dilerim.

Ehli-sünnet kaynaklarda ehli-i beyt'in on iki imamı hakkında sahih bir hadis rivayeti yoktur. Ancak Tabiin'den Ka'bul Ahbar'ın şöyle dediği nakledilir; "On iki Mehdi

gelecektir. Sonra Ruhullah (İsa A.s.) nüzul edecek ve Deccal'i öldürecekler." Bu israiliyat türünden bir haberdir.

Mesruk'un rivayetine göre de, bir adam İbni Mes'ud radiyallahu anh'ın yanına gelip; "Peygamberiniz, kendisinden sonra halifeliğin ne kadar olacağını anlattı mı?" diye sormuş, o da şöyle cevap vermiştir; "Evet, o halifeler, Musa aleyhisselam'ın on iki nakibi gibi, seçilmiş ve temiz birkaç kişi olacak."²

Cabir İbn-i Semure Radyallahu anh diyor ki, Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu duydum: "Bu din, on iki halifenin elinde olduğu sürece aziz ve güçlü kalacaktır." Cabir diyor ki: "Halk tekbir getirerek ağladılar. Daha sonra Resulullah yavaşça bir şey söyledi. Dedim ki; "ey baba, Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem ne söyledi?" Babam dedi ki, Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem; "Bu on iki imamın hepsi Kureys'tendir" buyurdu."³

Bu on iki kişiden Rafızîlerin kastettikleri on iki imamı anlamak doğru değildir.

Çünkü, Râfîzîlerce imam kabul edilen bu on iki kişinin zamanında müslümanların işleri hiçbir zaman düzenli gitmediği gibi, zâlim, hatta kafirler tarafından zulme

¹ İbni Hacer el Askalani Fethul Bari(13/213)

² Ahmed(1/398) Müsedded Bin Müserhed, Bezzar(5/320) Nuaym Bin Hammad Fiten(1/95) İbni Hacer Askalani Metalibu Aliye(2040) Busayri İthaf(4933) Heysemi Mecmauz Zevaid(5/190) İbni Kesir el Bidaye(6/340) İbni Adiy el Kamil(3/15) Aişe radiyallahu anha'dan; Münavi Feyzul Kadir(2/458)

³ Buhari(ahkam 51) Müslim(3/1452) İbni Hibban(15/43) Hakim(3/715) Taberani(1/283,2/195) İbni Ebi Asım El Ahadu vel Mesani(3/126) Ebu Davud(4279) Tirmizi(2224) Deylemi(7562) Hatib Tarih(14/353) Ahmed(4/95) Ebu Ya'la Mu'cem(1/79) Ebu Ya'la Müsned(13/456) Hallal Sünnet(2/431) Ebu Avane(4/369) Fethul Bari(13/211) Ebu Amr ed Dani Sünenül Varide(2/492) sahih.

uğramışlardır. Buna karşılık hak sahipleri olan müslümanlar yahudilerden daha güçsüz düşmüşlerdir. Halbuki, Râfizîlerce muntazar imamın velayeti kıyamete kadardır.⁴

Diğer bazı rivayetler de şu şekildedir; “Mehdi'den sonra on iki halife olacak, onlar ahir zamanda çıkacak”⁵ İbnul Münadi'den de bunun aynı nakledilmiştir.⁶

Ehli Kitab'ın (israiliyat) bilgilerine sahip bulunan Ebu Celd dedi ki; “Aralarında on iki halife çıkıncaya kadar bu ümmet helak olmayacaktır. Halifelerin hepsi de hidayet ve hak din ile amel edeceklerdir. Bu halifelerden ikisi Ehl-i Bey'tendir. Bunlardan biri kırk sene, diğeri otuz sene yaşayacaktır.”⁷

Ka'bul Ahbar dedi ki; “Doğrusu Allah Teala, İsmail Aleyhisselam'a kendi soyundan on iki kayyım bahşetti ki, bunların en faziletlisi; Ebu Bekr, Ömer ve Osman radiyallahu anhumdur.”⁸ Bu da israiliyat türündendir.

Huzeyfe radiyallahu anh dedi ki; “Osman radiyallahu anh'ten sonra, Emevilerden on iki hükümdar gelecektir.” Dediler ki; “Halifeler mi gelecek?” Huzeyfe R.a.; “Hayır, hükümdarlar!” dedi.⁹

Beyhaki ve Ebu Nuaym'ın İbni Amr Radiyallahu anhuma'dan şu rivayeti –isnadı zayıf olmakla birlikte ilginçtir;

⁴ Bkz. İbni Kesir el Bidaye(6/339)

⁵ Fethul Bari(13/213) Feyzul Kadir(2/459)

⁶ Fethul Bari(13/211)

⁷ Hatib Tarihul Bağdat(4/37) ed Dani Sünenül Varide(2/490) Fethul Bari(13/213) İbni Kesir el Bidaye(6/342) Metalibu Aliye(4552)

⁸ Nuaym Bin Hammad Fiten(1/96) İbni Kesir el Bidaye(6/343)

⁹ Nuaym Bin Hammad Fiten(1/96,135) İbni Kesir el Bidaye(6/342)

“Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “İçinizde on iki halife çıkacak. Benden sonra Ebu Bekir çok az kalacak! Arab yurdunun değirmenin sahibi övülmüş olarak yaşayacak, şehit olarak ölecektir!” “O kimdir, ey Allah’ın Rasulü!” diye sorduklarında;

“Ömer Bin el Hattab!” buyurdu. Sonra Osman Radyallahu anh’a dönerek; “Sana gelince, insanlar senden Allah’ın giydirdiği gömleği çıkarmanı isteyecekler. Beni hak ile gönderene yemin ederim ki, eğer onu çıkarırsan, deve iğne deliğine girinceye kadar cennete giremezsin!”¹⁰

İmam Celaluddin Suyuti: “On iki imamdan maksat, İslam yaşadığı müddetçe, yani kıyamete kadar gelip hak ile amel edecek olanlardır. Bunların birbiri ardınca gelmesinin zarureti yoktur” demektedir ve sözlerine şunları eklemektedir: “Bu on iki kişiden sekiz kişisi şunlardır: “Dört halife, Hasan, Muaviye, İbn-i Zübeyr ve Ömer b. Abdulaziz...” Abbasi halifesi Mehdi’de bunlardan biri olabilir. Zira o da Abbasiler arasında Emevilerin arasında yer alan Ömer b. Abdulaziz gibidir. Adaleti sebebiyle Abbasi halifesi Tahir de bunlardan biri olabilir. Ayrıca iki kişinin de bunlardan olması muhtemeldir ki bu iki kişiden biri Ehl-i Beyt’in Mehdi’sidir.”¹¹

Şia kaynaklarda ise şu şekilde asılsız hadisler nakledilir; “Ehli Beytimden olan on iki imama, Allah, benim anlayış, ilim ve hikmetimi vermiştir. Onları benim

¹⁰ İbni Ebi Şeybe(6/363) Taberani(1/54,90) Taberani Evsat(8/319) İbni Ebi Asım es Sünnet(2/548) Mecmauz Zevaid(5/178) Zehebi Siyeri A’lam(10/411) İbnül Cevzi Safvetus Safve(1/236) Muhibbüt Taberi Riyadun Nadra(1/290) Suyuti Hasais(s.712) Kenzul Ummal(33065) zayıf.

¹¹ Suyuti Tarihul Hulefa(s.12) bkz.: İbni Hacer Fethul Bari(13/212)

tıynetimden yaratmıştır. Onlara karşı kibirlenene ve akrabalık bağımı kesene şefaetim ulaşmaz.”¹²

“Benden sonra imamlar on iki kişidir. Ey Ali! İlkleri sen, sonları ise Kaim(Mehdi)dir. Allah onun eliyle yeryüzünün doğu ve batısını fethedecektir.”¹³ Bu hadisin ikinci kısmı Ehli Sünnet hadis kaynaklarında varid olmuştur. İlk kısmı ise, güvenilir bir kaynak sayılmayan, uydurmalarla dolu olan Yenabiül Mevedde’de geçer.¹⁴ Ayrıca akidelerini uydurma rivayetlere dayayan Sufiyye fırkasından İsmail Hakkı Bursevi’nin şu sözü ile mutabıktır; “Ruhların velayet cihetinden evveli Ali Radyallahu anh, sonu Mehdi aleyhis selamdır.”¹⁵

Uydurma bir rivayette Enes r.a.’ın Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’den şöyle naklettiği geçer; “Ben peygamberlerin sonuncusuyum, ey Ali sen de velilerin sonuncususun.”¹⁶

Her halukarda, ehli beytin on iki imamından bir kaçı, zamanlarında hidayet imamları olmuşlardır. Nitekim sahih hadislerde belirtildiği gibi, hakiki hilafet zahiri yönetimden ayrılmış, dört halifeden sonra ısırıcı sultanlık başlamış, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem’in hilafeti ise, ilim

¹² el İhtisas(s.204) Muhammed Bakır el Meclisi Biharul Envar(36/243 no; 52)

¹³ İbni Babeveyh el Kummi Uyunu Ahbarir Rıza(1/53)

¹⁴ Süleyman İbrahim Yenabiül Mevedde(s.91)

¹⁵ Bursevi Silsilename-i Celvetiyye(s.57) İmam Rabbani der ki; “Ali Radyallahu anh velayet yolunun önderidir. bkz.: Mektubatı Rabbani(Osmanlıca tercemesi;3/123) İmam Rabbani yine burada der ki; “Velayet yolunda vasıta lazımdır ki, bu vasıta on iki imamdır. Ondan sonra velayet yolunun merkezi Abdulkadir Geylani(K.S) olmuştur.” Mektubat(3/123)

¹⁶ Hatib Tarih(10/356) Tenzihuş Şeria(1/321) Fevaidul Mecmua(320) Hatib der ki; bunu Ömer Bin Vasil uydurmuştur.”

meclislerinde, peygamber varisi olan hadis alimleriyle devam etmiştir.

Bizlere de Kur'an'ın, Sünnetin ve bunlara muvafık oldukları müddetçe Ehli Beytin tarafında bulunmak, onlara saygı ve ihtiramda bulunmak, onların yolunu tutmak, onların ahlakıyla ahlaklanmak, bunda da haddi aşmamak, Kitap ve sünnetin sınırlarını geçmemek düşer.

Tevfik Allah'tandır.

Ebu Muaz Seyfullah Erdoğan

Çubuk/Ankara 2003

EHLİ BEYT'İN FAZİLETİ

Ehlibeyt; genel anlamda bütün takva sahibi Müslümanlar, özelde ise kendilerine sadaka haram olan kimselerdir. Bunlar da Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımları, çocukları, torunları ve Abdulmuttalib oğullarından müslüman olanlardır.

Allah Teala buyuruyor ki; **“Ey Ehli Beyt! Allah, muhakkak ki sizden eksikliği gidermek ve sizi tertemiz kılmak ister.”** (Ahzab; 33)

“Allah sizden eksikliği (kiri) gidermek ister” cümlesinin manası; maddi kirlerden, **“ve sizi tertemiz kılmak ister.”** İfadesi de manevi kirlerden arındırılması demektir.¹⁷

Zeyd Bin Erkam radiyallahu anh naklediyor; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem hutbesinde buyurdu ki; “Ben size iki ağırlık bırakıyorum; biri Allah'ın Kitabıdır ki, onda hidayet ve nur vardır. Allah'ın Kitabına tutunun ve ona sınıksız sarılın. İkincisi de Ehli Beyt'imdir. Size Ehli Beytimi hatırlatırım, Size Ehli Beytimi hatırlatırım, Size Ehli Beytimi hatırlatırım!” Zeyd Bin Erkam r.a.'e ehlibeytin kimler olduğu sorulduğunda; “kendilerine sadakanın haram olduğu kimselerdir.” Demiştir.¹⁸

İbni Ebi Muleyke'den; “Halid Bin Said, Aişe r.a.'ya sadaka malından bir siğir göndermişti. Onu reddetti ve dedi

¹⁷ Safvetut Tefasir(5/83) Fahreddin Razi Mefatihul Gayb(terc.:18/260)

¹⁸ Müslim(Fazailus Sahabe 36) Ahmed(3/14) Deylemi(194) İbni Asakir(5/439) Tirmizi(menakıb 31) Cem'ül Fevaid(9015) İsafur Rağibin(s.119) Camiüs Sağır(2361) Ramuzül Ehadis(144/5)

ki; “Biz ehli beytiz, bize sadaka helal değildir.”¹⁹ Burada Aişe r.a.’nın da ehlibeyte dahil olduğunu öğreniyoruz.

Ebu Hureyre Radıyallahu anh'den; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Sizin en hayırlınız Benden sonra ehli beytime en hayırlı olanınızdır.”²⁰

Abbas radıyallahu anh'den; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Vallahi kişi, ehli beytimi bana olan akrabalıkları sebebiyle sevmedikçe, kalbine iman girmez!”²¹

İmam Zehebi'nin, el-Munteka adlı eserinde şöyle bir bölüm geçer;

“Râfizi şöyle diyor: “Onuncu delil cumhurun rivayet ettiği şu hadistir. “Ben size kendilerine sımsıkı sarıldığınız müddetçe sapıtmayacağınız iki şey bıraktım:

Allah'ın kitabı ve benim soyumdan gelenler. Her ikisi havuz başına gelinceye kadar birbirinden ayrılmayacaklar”.

Başka bir hadiste de: “Ehl-i Beytim, Nuh'un gemisi gibi aranızda bulunuyorlar. Bu gemiye binen kurtulur. Ondan ayrılan batar” buyururlar. Ehl-i Beytinin efendisi de Ali olduğuna göre, herkesin Ona itaat etmesi vaciptir. Binaenaleyh imam Ali olmalıdır.”

¹⁹ İbni Ebi Şeybe Musannef(3/214) sahih isnadla rivayet etti.

²⁰ Hakim(3/311) Ebu Ya'la(10/5924) İbni Ebi Asım es Sünne(2/616) Hatib Tarih(7/277) Heysemi Maksadul Ali(1357) Mecmauz Zevaid(9/174) Busayri İthaf(7544) İsafur Rağibin(s.120) hasendir.

²¹ Tirmizi(3758) Hakim(4/85) Ziyaul Makdisi Muhtare(8/382,389) Ahmed(1/207) Ahmed Fadailus Sahabe(2/926,940,943) İbni Mace(140) Misbahuz Zücece(1/21) Deylemi(6350) Taberani(11/433,20/285) İbni Ebi Şeybe Musannef(6/382) Hatibul Bağdadi Tarih(3/376) İbni Kani Mucemus Sahabe(2/194) Cem'ül Fevaid(8767) Savaikul Muhrika(s.228 terc.s.385) İsafur Rağibin(s.122) Yenabiül Mevedde(s.62,102) sahihtir.

Ey Râfizî! Müslimde bulunan ve Zeyd b. Erkam'ın rivayet ettiği hadisin lafzı şöyledir:

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Ğadir Hum'da bize hitab ederek şöyle buyurdular: **“Ben size, kendisine sımsıkı sarıldığınız müddetçe sapıtmıyacağınız birşey bıraktım. O da Allah'ın kitabıdır.”** (Muvatta, Kader: 3).

Soyumdan gelenler mânâsındaki **“İtreti”** lafzı ise Tirmizî'de mevcuttur. Tirmizî'deki hadisi yalnız Zeyd b. Hasan el-Enmâtî rivayet etmiştir ki, Ebu Hatim, bu zâtın münkerül hadis olduğunu söylemiştir.

Tirmizî'deki hadis, İbn-i Fudayl, A'meş, Hubeyb b. Ebi Sabit, Zeyd b. Erkanî, Atiyye, ve Ebu Saîd tarikiyle rivayet edilmiştir. Şöyle ki:

Ebu Said şöyle der: Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: **“Ben size kendilerine sımsıkı sarıldığınız müddetçe benden sonra asla sapıtmıyacağınız iki şey bıraktım. Biri diğerinden de daha büyüktür. Bunlardan biri Allah'ın kitabıdır ki, semadan yeryüzüne sarkıtılan Allah'ın ipidir. Diğer de, soyumdan gelenlerdir. Bu ikisi havuz başına gelinceye kadar birbirinden ayrılmayacaklar. Dikkatli olunuz, nasıl olur da bu iki konuda bana muhalefet edersiniz?”** (Tirmizi Menakıb: 77).

Tirmizî, bu hadis için hasendir, demiştir. Gemiden bahseden hadis ise sahih değildir. Mutemed kitaplardan hiçbirinde de mevcut değildir. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in:

“Soyumdan gelenlerle, Allah'ın kitabı birbirinden ayrılmayacaklar” şeklindeki beyanları ise, bunların icmâl'larının hüccet olduğuna delâlet eder. Bazı âlimlerimiz de bu görüştedirler. Kadî, El-Mu'temed adlı eserinde şöyle diyor:

Hadiste geçen “İtrefî” kelimesinin şümuluna bütün “hâşim oğulları” girer. Bunlar, **Ali, Abbas ve Haris b. Abdülmuttalip'in evladıdır.** Bunların efendisi de Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'dir.

İbn-i Abbas da, peygamber ailesinin en fakîhi idi. Birçok meselede Ali'ye (r.a.) muhalefet etmiştir. Ali (r.a.) de, fetva verdiği hususlarda hiç kimsenin kendisine itaat etmesini vâcip kilmamıştır.

Kaldı ki, **itre** (Haşimoğulları), ne Ali (r.a.)' nin imameti ve ne de üstünlüğü üzerinde ittifak etmişlerdir. Aksine İbn-i Abbas ile bizzat Ali (r.a.) şöyle diyorlardı: “Ümmetin en üstünü Ebubekir sonra Ömer'dir. Her ikisinin hilafeti haklıdır.”

Hatta Abbasiler, Ali taraftarlarının çoğu, Hasan ile Hüseyin, Ali b. Hüseyin, Onun oğlu ile torunu Ca'fer es-Sâdık'ın aynı görüşte oldukları hususunda mütevâtir nakiller vardır.

Sonra ümmetin icma'ı da itirazsız olarak hüccettir. Bunların da en üstünü Ebubekir (r.a.) olduğuna göre icma'ı hüccet olan ümmetin en üstününe ittiba etmek vaciptir. Bunu da kabul etmiyorsanız Ali'nin (r.a.) imametiyle ilgili olarak zikrettikleriniz de tamamen hükümsüzdür.”

EHL-İ BEYT SEVGİSİNİ İSTİSMAR EDENLER

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem Ali Radıyallahu anh'e buyurdu ki; "Ya Ali! Şüphesiz sen ve seni sevenler cennettesiniz. Fakat bir guruh insan seni sevdiklerini iddia edecekler, fakat İslam'ı küçümseyecekler, onu terk edip bir tarafa atacaklar, İslam'dan okun yaydan çıktığı gibi çıkacaklardır. Onlara "Rafıza" denilecektir. Eğer onlarla karşılaşırsan, onlarla savaş! Zira onlar müşriktirler."

Ali Radıyallahu anh'in bu rivayetin ardından şöyle dedi; "Bizleri, Ehli beyti sevdiklerini söyleyecekler, lakin böyle değildir. Onların alameti Ebubekr ve Ömer radıyallahu anhuma'ya sövmeleridir."²²

Darekutni bu hadisi bir çok tarikleri ile Müsnedi Fatıma adlı eserinde kaydettiğini belirtir.

عن أم سلمة قالت كانت ليلتي من رسول الله صلى الله عليه وسلم فاتته
فاطمة ومعها على فقال له النبي صلى الله عليه وسلم أنت واصحابك في
الجنة أنت وشيعتك في الجنة الا ان ممن يحبك قوما يظفرون الإسلام
بالسنتهم يقرؤون القرآن لا يجاوز تراقيهم لهم نبي يسمون الرافضة فإذا لقيتهم
فجاهدهم فانهم مشركون قال قلت يا رسول الله ما علامة ذلك فيهم قال
يتركون الجمعة والجماعة ويطعنون في السلف الأول

²² Ebuş Şeyh Tabakat(2/74, 4/122) Taberani(1/319) Abdullah Bin Ahmed es Süne(2/548) Deylemi(8301) Mecmauz Zevaid(9/131, 10/22) Zehebi Mizanul İtidal(7/171) Allame ed Dani Sünenül Varide Fil Fiten(3/616) İbni Adiy el Kamil(7/213) Muhibbut Taberi Riyadun Nadra(1/363,385) Metalibu Aliye(2974) Kenzul Ummal(36360) Heytemi Savaik(s.364) Berzenci el İşaa(s.89) İs'afur Rağibin(s.129) Ramuzül Ehadis(1748)

Ümmü Seleme radiyallahu anha dedi ki; “Bir gece Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem yanımda iken Fatıma ile beraber Ali (radiyallahu anhuma) geldi. Ali radiyallahu anh'e buyurdu ki;

“Sen ve arkadaşların cennettesiniz. Sen ve seni sevenler cennettesiniz. Dikkat et! Seni seven bir kavim dilleri ile söyledikleri şeyler sebebiyle İslam'dan dışarı fırlayacaklar. Okudukları Kur'an boyunlarından aşağı geçmeyecek. Onları “Rafıza” diye isimlendirecekler. Onlarla karşılaştığın zaman, onlarla mücadele et. Zira onlar müşriklerdir.” Dedim ki;

“Ey Allah'ın Rasulü! Onların alameti nedir?” buyurdu; “Cum'ayı ve Cemaati terk edecekler ve (sahabeler ve tabiinden ibaret olan) sefeye hakaret edecekler.”²³

Diğer bir rivayette alametleri hakkında şöyle buyrulur; “Onlar sende olmayan şeyle seni överler. Diğer sahabelerime ise dil uzatır ve söverler.”²⁴

Ebu Süleyman el Hemedani rivayet ediyor; Ali radiyallahu anh dedi ki; “Bizden sonra bir kavim gelecek, sevgimizi istismar ederek yolumuzu bozacaklar. Zira onlar Ebu Bekr ile Ömer radiyallahu anhuma'ya söveceklerdir. Onların “rafıza” diye lakapları vardır. Bize bağlı olduklarını söyleseler de bizden değildir!”²⁵

²³ Taberani Evsat(6/335) İbni Ebi Asım esSünne(2/475) Hatib Tarihul Bağdat(12/358) Muhibbut Taberi Riyadun Nadra(1/364) Mecmauz Zevaid(10/21) Savaik(s.364) İsfur Rağibin(s.129) Berzenci el İşaa(s.89)

²⁴ İbni Ebi Asım es Sünne(2/475) Bezzar(2/139) Ahmed(1/103) Berzenci el İşaa(s.89) İbni Ahmed es Sünne(2/546) Yenabiül Mevedde(s.24)

²⁵ Abdullah Bin Ahmed es Sünne(1/441) İbnül Cevzi Telbisü İblis(s.145) Berzenci el İşaa(s.90) Yenabiül Mevedde(s.23)

عن ابن عباس قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول يكون في آخر الزمان قوم يبنزون الرافضة يرفضون الإسلام ويلفظونه فاقتلوهم فإنهم مشركون

İbni Abbas radiyallahu anhuma'dan; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Ahir zamanda "Rafıza" diye anılan, İslam'ı terk eden bir grup zuhur edecek. Onları gördüğünüzde onlarla savaşın. Zira onlar müşriktir."²⁶

قال علي رضي الله عنه ليحبنى قوم حتى يدخلوا النار في وليبغضني قوم حتى يدخلوا النار في بغضني

Ali radiyallahu anh buyurdu ki; "Bizim uğrumuzda iki fırka helak olacak; birisi bizi aşırı derecede sevenler, diğeri de bize iftirada bulunanlardır."²⁷

Muhammed Bin Suka radiyallahu anh naklediyor; Ali Kerremallahu vecheh dedi ki; "Bu ümmet yetmiş üç fırkaya

²⁶ Ebu Ya'la(4/459,12/116) Taberani(12/242) Heysemi Maksadul Ali(1456) Buğyetul Bahis(2/945) Mecmauz Zevaid(10/22) Metalibu Aliye(2973) İbni Ebi Asım es Sünne(2/475) Haris Bin Ebi Üsame Müsned(1043) Abd Bin Humeyd(1/232) Ebu Nuaym Hilye(4/95) İbnül Cevzi İlel(1/160) Berzenci el İşaa(s.90) Muhibbut Taberi Riyadun Nadra(1/364) hasendir.

²⁷ Ahmed(1/160) Ebu Ya'la(1/534) İbni Ebi Asım es Sünne(2/476) Mecmauz Zevaid(9/133) Mişkat(9063) Maksadul Ali(1319) Suyuti Hasais(2/283) Berzenci el İşaa(s.90) Busayri İthaf(7470) Metalibu Aliye(3970-71) Bursevi Silsilename(s.196) hasendir.

ayrılacak, en kötülerini de bizi sevdiğini iddia edip te yolumuzdan ayrılanlar olacak.”²⁸

EHLİ BEYTİ SEVENLERİN ALAMETLERİ

İmam Musa Rıza radiyallahu anh dedi ki; “Bizim sevdiğimiz o kimselerdir ki, Allah ve Rasulüne itaat ederler ve bizim gibi amelde bulunurlar.”²⁹

Ali radiyallahu anh dedi ki; “Bana olan sevgi ile Ebu bekr ve Ömer radiyallahu anhuma'ya olan kin bir müminin kalbinde bir arada olamaz.”³⁰

Cüdeb Bin Nasr ile Hemmam Bin Ubbad Bin Heysem anlatıyorlar; “Bir gün imam Ali radiyallahu anh mescide çıkmıştı. Bir kavim gelip kendisine selam verdiler. Selamlarını aldıktan sonra, onların kim olduklarını sordu. Onlar da; “Seni sevenleriz” dediler. Onlara dedi ki;

“Bu güzel bir şey ama neden bize olan muhabbetinizin alametini sizlerde göremiyorum?” Bunu duyunca mahcup oldular. Cüdeb dedi ki; “Sizi seven şianızın alameti nedir ey müminlerin emiri!” Ali radiyallahu anh cevap vermedi. İbadete daha düşkün olan Hemmam aynı soruyu tekrarlayınca, Ali radiyallahu anh, elini Hemmam'ın omzuna koydu ve dedi ki;

“Bizim cemaatimiz Allah'ı bilirler, emirlerini yerine getirirler, fazilet ve ahlak sahibidirler. Onlar hep doğruyu söylerler. Yedikleri ancak ihtiyaç kadarıdır. Giydikleri

²⁸ Bursevi Silsilename(s.197) Berzenci el İşaa(s.91)

²⁹ İbni Hacer el Heytemi esSavaik(s.364) Bursevi Silsilename(s.197) Berzenci el İşaa(s.91) bkz.: Ebu Nuaym Hilye(3/184)

³⁰ Kenzul Ummal(13/245) Keşful Hafa(2/371) Molla Cami Şevahidun Nübüvve(s.275) Safuri Mehasinul Müctemea(s.208) İbnül Cevzi Telbisu İblis(s.143) İsafur Rağibin(s.129) Savaikul Muhrika(s.160) Berzenci el İşaa(s.92)

sıradan, normal elbiselerdir. Mütevazı bir şekilde yürürler. Kendilerini Allah'a adamışlardır. O'na kulluk üzere boyun eğmiş, haram kıldığı şeylere gözlerini yummuşlardır. Onlar kulaklarını, dinlerini öğrenmek için iyi açmıştır. Allah'tan gelen her şeye razı olurlar. Bela ve musibetler karşısında ümitsizliğe düşmezler. Eğer Allah onların ömürlerine bir ecel takdir buyurmasaydı, Allah'a kavuşmak için, ruhları bir göz kırpması kadar bile durmaz. Gözlerinde yüce Allah'ı büyütürler, O'ndan başkasına önem vermezler. Onlar cenneti düşündükleri zaman içerisinde nimetlenir gibi, cehennemi düşündükleri zaman içine düşmüş gibi azab hissederler. Zorluklar karşısında bir müddet sabredip, sonra rahat ederler. Dünya onları aldatmak ister, fakat onlar dünyaya yüz vermezler. Onu yenmek isteyince hemen yere çalarlar.

Geceleri namaz için kıyamda durur, uzun uzun Kur'an okurlar. Kur'an'ın öğütlerinden faydalanır, hastalıklarına onunla şifa isterler. Bazen da Allah korkusundan gözlerinden yaşlar boşanır.

Onlar gündüzleri alim, hikmet sahibi, özüne sözüne sadık kişiler olarak dolaşırlar. Allah'tan o derece korkarlar ki, yüzlerine baktığın zaman onları hasta zannedersin. İnsanlara karışmış gezerler lakin, Rablerinin azametinden o derece çekinirler ki, onlara dikkatle baktığın zaman bambaşka kişiler olduklarını anlamakta güçlük çekmezsın. Bu vecd hallerinden ayıldıklarında, hemen temiz ve ihlaslı amellerle Allah'a koşarlar, az amele razı olmazlar. Ne kadar çok amel ederlerse etsinler, yine de bir şey yapmadıklarına inanırlar. Her zaman kendi nefislerini suçlarlar. İyiliklerini anmaktan ve göstermekten korkarlar.

Onları dinde kuvvetli, yumuşak huylulukta kararlı, ilme düşkün, din hükümlerini anlayan, bildiklerinde dikkatli olan, araştıran, orta yoldan ayrılmayan, mevcudu israf etmeyen, şiddet karşısında sabreden, ibadette huşu üzere bulunan,

her zaman hakka teslim olan, doğru yoldan ayrılmayan, Hakkı tutan kimseler olarak görürsün.

O, “bilmiyorum” diye kendini salıvermez, “çok iyi iş yaptım” diye kendini bırakıvermez, Salih amelinden dolayı; “Acaba bir şey yapabildim mi?” diye korku içindedir. Sabah akşam zikre devam eder, gaflete dalmamak için geceleri şükürle geçirir, sabah olunca; “Allah’ın rahmet ve affına nail oldum” diye sevinir, ilmi amelle, hükmü ilimle taşımalarını bilmiştir.

O, her zaman canlı ve hareketlidir. Tembellikten son derece nefret eder. Emeli; yakine ermek, kalbi korku içinde Rabbini zikrederek, dilini koruyarak, öfkesini yutarak ecelini beklemektir. Onun yanılması azdır. Komşusu kendisinden emindir. Herkese karşı yumuşaktır. Kibri yoktur. Sabrı meydandadır. Zikri çoktur, ameline riya karışmamıştır. İnsanlardan utandığı için ameli de terk etmez. İşte bizim adamlarımız, sevdiklerimiz, şiamız, bunlardır. Bu gibileri bizdendir ve bizimlidir.”

Hemmam bu sözleri vecd içinde dinledikten sonra avazı çıktığı kadar haykırdı ve ruhunu teslim etti. Ali radiyallahu anh onu yıkadı, kefenledi ve yanındakilerle birlikte cenaze namazını kıldı.”³¹

³¹ İbnu Kuteybe Te’vilu Muhtelif Hadis(s.446) Heytemi es Savaik(s.152 terc.s.349) Berzenci el-İşaa(s.93) Bursevi Silsilename(s.199) Yenabiül Mevedde(s.209) Benzeri için bkz.: Cüz’ü İbn Mahled (no:12) İbn Asakir Tarihu Dimeşk (62/304-306) Ebu Nuaym Hilye (8/53)

EHLİ BEYTE ÖZEL BİR İLİM VERİLMİŞ MİDİR?

Şeyhul İslam İbni Teymiye rahimehullah diyor ki; “Rafıziler, Şiiler ve ilimlerini bunlardan alan kimselerin, Ehli Beyt’ten aldıklarını iddia ettikleri ya dini ilimlerle ya da tabii ilimlerle ilgili bir takım sırlar ve hakikatlara muttali olduklarını iddia ettiklerini görürsün. Onlar böyle bir iddiayı, gizlenmesinin öğütlenmesi ve hakikatı bilinemeyen bu sırlara iman edilmesi gerekli bir takım hususlardan dolayı ileri sürmektedirler. Halbuki iddialarının tamamı uydurulmuş bir yalan ve atılmış bir iftiradır.

Bu Rafıziler, çeşitli gruplar içinde en çok yalan uyduran ve en çok gizli ilim iddiasında bulunanlardır. Bu sebeple Batıniler ve karmatiler de Rafızı sayılmışlardır.

Rafıziler, ilk olarak Emirül Mü’minin Ali radiyallahu anh döneminde çıkmışlar ve Ali radiyallahu anhın özel olarak bazı ilimlere ait sırlara ve vasiyete sahip olduğu iddiasında bulunmaya başlamışlardır. Bunun üzerine Ali r.a. ‘ın ileri gelen yakınları ona böyle bir şeyin olup olmadığını sormuşlar, Ali r.a. de, böyle bir şeyin olmadığını bildirmişti. Daha sonra çevrede böyle bir sözün söylendiğini öğrenen Ali r.a. halka bir konuşma yapmış ve kendisinin böyle bir sırra ve vasiyete sahip olmadığını açıklamıştı...³²

Cafer es Sadık’tan geldiğini iddia ettikleri sırlar ve yalanlara gelince, bunlar en büyük yalanlardır. Hatta şöyle denebilir; Cafer es Sadık ra. ‘a atfen yalan uydurulduğu ve iftira edildiği kadar, başka hiç kimseye iftirada bulunulmamıştır.

Ona nispet edilen hususlardan birisi Kitabul Cefr’dir. Ki bunlar, İmam Cafer’in bu kitapta bazı olayları, olacak

³² bkz.: Buhari(cihad 171, Diyat 24,31, Cizye 17, Fadailu Medine 4) Müslim(İman 131, Hacc 464, Itk 20)

şeyleri yazdığını iddia ederler. Cefr, keçi yavrusu, oğlak anlamına gelmektedir. Bunların iddiasına göre İmam Cafer bu hususları bir oğlak derisi üzerine yazmıştır. İmam Cafer'e atfen uydurulan Kitabul Heft, hilal ile ilgili olan Kitabul Cedvel, Mağrib ülkelerinden İbnul Hilli ve benzerlerinin iddia ettiği Kitabul Bitaka ve Kur'an tefsiriyle ilgili bir çok nakiller ve benzeri hususlarda da durum aynıdır...³³

On iki imamlarına bu imamların dahi kabul etmeyeceği sıfatları uyduran Şii'ler bir taraftan imamların beşeriyetin üstünde bir mertebede olduğunu iddia ederken öte yandan Resulullah (SAV)'ın Allah'ın vahyettiği göklerin yaratılması, cennet ve cehennem vasıfları gibi gayba dair haberlerini inkar ediyorlar.

Kahire'de yaklaştırma merkezinin çıkardığı Risaletul - İslam dergisi dördüncü senesi dördüncü sayı 368 inci sayfasında Lübnan'daki Şii yüksek mahkeme reisinin kalemiyle bu inkarlarını tescil etmişlerdir. Bu asrın büyük alimlerinden olduğunu kabul ettikleri bu zat "İmamiyye Şiası içtihadlarından" adı altında bir makale yazmış ve orada müçtehitlerinden Muhammed Hasan El-İştıyani'den "Bahrul - Fevaid" kitabının 267 inci sayfasında şöyle dediğini nakletmiştir:

"Peygamber; abdesti bozanlar, hayz ve nifas ahkâmı gibi şer'i hükümleri haber verirse onu tasdik etmek ve haber verdiğiyle amel etmek vaciptir. Eğer göklerin ve yerin yaratılması, huriler, köşkler gibi gayba ait şeylerden haber verirse (bu haberin Peygamberden sadır olduğunun sıhhati) zan yoluyla değil kesin olarak bilinse dahi ona inanmak vacip değildir."

Ne garip değil mi? imamlarına iftira ederek subutu kesin olmadığı halde imamlarının gaybı bildiğine iman

³³ İbni Teymiye Mecmuul Fetava(4/80 v.d.)

ediyorlar ve delaleti kesin olan ayet ve sahih hadislerle sabit olan göklerin yaratılması, cennet ve cehennemin evsafı gibi Resulullah (SAV)'dan sahih olarak gelen gayba dair haberlere inanmamayı kendilerine mubah sayıyorlar. Halbuki Resulullah (SAV)'ın kendi heva ve hevesinden konuşmayacağı ayetlerle sabittir. Resulullah (SAV)'den sahih olarak gelen gaybiyyat ile imamlarına nispet ettiklerini mukayese eden kimse Resulullah'dan Kur'an'da ve mütevatir hadislerde sabit olanların Şiiilerin imamları hakkında inandıklarının bir küçük parçasına dahi yetişemeyeceğini apaçık anlar. Gayb haberlerini rivayet eden Şiiiler ehli sünnet Cerh ve Tadil uleması nezdinde yalancı olarak bilinmektedir. Fakat Şiiiler buna hiç aldırış etmez ve onların imamlardan rivayet ettiklerini tasdik ederler.

Yaklaştırma merkezinin çıkardığı Risaletü-l-İslam dergisi, Lübnan Şii Yüksek mahkemesi reisi ve müctehidleri Muhammed Hasen el-İştibani Resulullah'dan sahih rivayetlerle sabit olan gayb haberlerine inanmanın vacip olmadığı davasını alkışlıyor ve Peygamberlik görevini abdest hayız nifas ve benzeri fıkhi meselelere hasretmeyi istiyorlar.

İbni Abbas r.a.'den rivayet edilen hadiste buyrulur ki; "Yıldızlara bakan ve ebced harfleriyle uğraşan kimselerin Allah katında hiçbir nasibi yoktur."³⁴

Yine İbni Abbas r.a.'ın rivayet ettiği merfu hadiste buyrulur ki; "Kim yıldızlardan bir ilim elde ederse, sihirde bir şube elde etmiştir."³⁵

³⁴ **sahihtir.** İbni Ebi Şeybe(6/129) Fethul Bari(11/351) Suyuti İtkan(2/26) merfuan zayıf senedle; Taberani(11/41) Deylemi(3250) Camiüs Sağir(4408) Kenzul Ummal(29154) ancak bu rivayetin de şahitleri vardır.

Cifr, ebced, cümme vs. gibi adlar verilen rakam değerli harf sistemiyle olayların zamanını, yerini, durumunu, sırrını keşfetmek için yapılan bu hurâfecilik işlemine “hurûffilik” adını verebiliriz. Tarihte bu adla ünlenmiş bir ekol de bulunmaktadır. İran'lı Fazlullah Hurûfî (ö. 1394) adlı bir şeyhin kurduğu bu tarikatta, görülmeyen güçleri harekete geçirmek ve tabiat üstü kuvvetleri kullanmak için birtakım harf, rakam ve şekillere özel anlamlar yüklenir.

İmam Şatıbi r.a. diyor ki; “Bir çok insan Kur'an üzerindeki iddialarında sınırı aşmışlar ve ona tabiat ilimleri, matematik, mantık, ilm-i huruf gibi öncekilerin – sonrakilerin bütün ilimlerini yüklemişlerdir. Bu iddia yanlıştır. Kaldı ki, sahabe, tabiun ve selefi Salihin, Kur'anı ve Kur'an ilimlerini, Kur'anda bulunan esrarı en iyi bilen kimselerdi. Bununla birlikte onlardan hiç kimsenin bu iddia doğrultusunda söz ettiği bize gelmemiştir. Onlar, Kur'andan sadece tevhid delilleri, teklifi hükümler, ahiretle ilgili hükümler ve bunlarla ilgili konuların ispatına çalışmışlardır. Eğer onların bu iddia doğrultusunda çabaları olsaydı meselenin esasına delalet edecek şeyler mutlaka bize ulaşırdı. Böyle bir şey ulaşmadığına göre bu iddianın onlarda mevcut olmadığı anlaşılır. Bu da Kur'anda onların iddia ettiği gibi bütün ilimlerin esaslarının bulunmadığına bir delildir.

Evet Kur'an bazı ilimleri içermektedir, ancak bunlar Arapların bildikleri ilimlerdir. Yahut onların bildikleri ilimler üzerine kurulu olan ve akıl sahiplerinin taaccüp ettiği, işaretleri gösterilmedikçe yolları aydınlatılmadıkça üstün akıl sahiplerinin dahi kavrayamayacağı türdendir. Kur'nda bunların dışında başka bir şeyin bulunması noktasında ise cevap; hayır olacaktır.

³⁵ **Sahihtir.** İbni Ebi Şeybe(6/129) Elbani Sahiha(793) Ebu Davud(3905) İbni Mace(3726) Ahmed(1/227,311) Harbi Garibul Hadis(5/195)

İddia sahipleri muhtemelen kendilerine şu ayetleri delil getirirler; “Sana; her şeyi açıklayan, hidayet ve rahmet, müslümanlara da bir müjde olan kitabı indirdik.”(Nahl 89) “Biz, kitabta hiçbir şeyi eksik bırakmadık.”(En’am 38) Ayrıca onlar surelerin başında bulunan harfleri – ki bunlar Arapların yabancı oldukları şeylerdi – özellikle Ali r.a. olmak üzere seleften bazılarında nakledilen sözleri delil getirmektedirler.

Delil olarak kullandıkları ayetlerden maksat, müfessirlere göre yükümlülük ve Allah'a karşı kulluk icrasında gerekli olan hususlarla ilgili şeylerdir. İkinci ayette ise levhi mahfuzdan bahsedilir...

Sure başlarındaki harflere gelince, alimler bunlar hakkında Arapların bilgisi bulunduğunu gerektirecek şekilde açıklamalar getirmişlerdir. Mesela bunlara siyer müelliflerine göre, Arapların ehli kitaptan öğrendikleri cümme hesabı gibi yorumlar yapılmıştır. Yahut bunların Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceği müteşabihattan olduğu söylenmiştir. Bunları Arapların hiç bilmediği şeklindeki yorumlara gelince, bu asla caiz değildir ve seleften hiç kimse böyle bir iddiada bulunmamıştır. Dolayısıyla iddiacıların elinde kendi davalarına delalet edecek hiçbir delilleri yoktur. Ali r.a.'den ve başkalarından nakledilen şeyler sabit değildir. Kur'anın gerektirdiği şeylerin inkarı caiz olmadığı gibi, ona onun gerektirmediği şeylerin nispeti de caiz değildir. Dolayısıyla onu anlamak için özellikle Araplara nispet edilen ilimlerle yetinmek gerekir.

Kur'andaki hükümlere ancak bu yolla ulaşılır. Kur'anı anlamak için bundan başka yollar arayanlar, onu asla anlayamayacaklar, Allah ve Rasulüne kasetmedikleri anlamları nispet edecekler, onlara söylemediklerini söyleteceklerdir.”³⁶

³⁶ Şatibi Muvafakat(2/77-79)

Bazılarına göre sure başlarındaki bu harflerden maksat, bu ümmetin ecelini belirleyen sayı remizleridir.(cifir hesabı gibi) bu iddianın dikkate alınabilmesi için, Kur'an indiği sırada araplar'ın harflere belli sayılar yükleyerek tarih düşürme ya da zaman belirleme gibi bir usulü bildikleri sabit olmalıdır. Halbuki onların böyle bir şey bildikleri asla sabit değildir. Bunun aslı, siyer müelliflerinin dediği gibi Yahudilere dayanmaktadır...

İlme intisap ettiklerini, hatta eşyanın hakikatine keşif yoluyla vakıf olduklarını söyleyen bazı kimseler, bu görüşleri Kur'an hakkında ileri sürdükleri iddialarına hüccet kabul etmişler ve bunlardan bir kısmını da Ali r.a.'a isnad etmişlerdir. Bunlar, sözü edilen yorumları, ilimlerin aslı, dünya ve ahiret hallerine mükāşefe yoluyla vakıf olabilmenin kaynağı sanmışlardır. Gariptir ki bu kimseler, bu konuda hiçbirşey bilmeyen ümmi arap halkına yönelik olan ilahi hitaptan Allah'ın muradının bunlar olduğunu iddia etmişlerdir. Haydi diyelim ki onlar, kısmen sure başlarında murad olsun, peki onların çeşitli şekillerde terkip edilmesi ve birbiri ile çarpılması yoluyla her hal ve durum üzerine delalet ettiklerine, onların dört tabiata nispetine ve varlık aleminde etkin olduğuna, her mufassalın özü, her mevcudun unsuru olduğuna delil nerede? Onlar bu konuda çeşitli tertipler yapmaktadırlar ve onların hepsi de keşif ve gayba ittıla esası üzerine dayandırılmaktadır. Keşif iddiası, şer'i konularda kesin olarak bir delil değildir. Kaldı ki şeriat dışında diğer hususlarda da delil sayılmamaktadır.³⁷

Örnek verecek olursak; bazıları kıyametin "ansızın" manasına gelen "بَغْتَةً" kelimesinin ebced değeri olan "1407" hicri yılında kopacağını söylemişler, fakat kıyamet bu tarihte kopmamıştır. Şayet insanlar ebced ve cifir hesabını delil kabul edip "Kur'an kıyametin 1407 yılında kopacağını belirtiyor" diye iddia etselerdi, bu tarihte de kıyamet

³⁷ Şatıbi Muvafakat(3/383-384)

kopmayınca Kur'an yalanlansaydı kopacak fitne akla hayale gelmezdi.

Yine Muhyiddin Arabi "ج ف خ" geçtikten sonra mehdi çıkar demiş, bunun ebced değeri olan h.683 yılından beri mehdi çıkmamıştır. Şa'rani de mehdinin h.1255 yılı şaban ayında çıkacağını söylemiş, tarih aksini göstermiştir.

Cifir yoluyla haber verilen bazı şeylerin çıkmış olması, cifrin hak olduğunu göstermez. Çünkü bir kimse, olması muhtemel olan pek çok şeyi haber verirse, şüphesiz bunların bazısı doğru çıkar. Eğer cifir hak olsaydı, bu yolla verilen her haberin doğru çıkması gerekirdi.

Allah Teala buyurur ki; **"Onlar, ancak zanna uyarlar ve yalnız yalan söyleyip dururlar. "(En'am 116)**

"De ki: Rabbim, açığıyla, gizlisiyle tüm hayasızlıkları, günahı, Allah'a şirk koşmanızı ve Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır."(A'raf 33)

"Hakkında bilgin olmadığı şey üzerinde durma. Çünkü kulak da, göz de, kalb de bütün bunlar ondan sorumludurlar."(İsra 36)

"Rabbından apaçık bir burhan üzerinde bulunan kimse; işlediği kötülükleri kendisine güzel gösterilen ve heveslerine uyanlar gibi midir?"(Muhammed 14)

"Şeytanların kime indiğini size bildireyim mi? Onlar, 'gerçeği ters yüz eden,' günaha düşkün olan her yalancıya inerler."(Şuara 221-222)

"Bununla beraber onların çoğu, sadece bir zan peşinde gider, ama zan gerçek adına hiçbir şey ifade

etmez! Şüphesiz Allah onların ne yaptıklarını çok iyi biliyor.”(Yunus 36)

“Sana kitabı indiren O'dur. O'nun bazı ayetleri muhkemdir ki bunlar; kitabın anasıdır. Diğer bir kısmı da müteşabihlerdir. İşte kalblerinde eğrilik bulunanlar; fitne çıkarmak ve te'vile yeltenmek için müteşabih olanlara uyarlar. Halbuki onun gerçek te'vilini, ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar: Biz ona inandık, hepsi Rabbimizin katındadır, derler. Ancak akıl sahipleri düşünebilirler.”(Ali İmran 7)

“Acaba gaybın bilgisine sahiptir de o alemin sırlarını mı görüyor?”(Necm 35)

“Halbuki onların bu hususta bilgileri yoktur. Onlar, sadece zanna uyarlar. Zan ise hiç şüphesiz gerçekten bir şey ifade etmez.”(Necm 28)

Eslem Bin Sehl el Vasiti'nin³⁸; Hasen Bin Şebib bin Raşid³⁹ – Muhammed bin Ziyad⁴⁰ – Furat bin Ebi Furat⁴¹ – Muaviye bin Kurre – babası – merfuan isnadıyla naklettiği uydurma hadiste; “Ebcedin tefsirini öğrenin. Onun tefsirini bilmeyen alime yazıklar olsun” diye geçer. ⁴² Ancak bu tür asılsız rivayetlerde bile ebcedin tefsiri; matematik değerler değil, bazı kelimelerin baş harfleri olarak ifade edilir.

³⁸ hicri 292'de vefat etmiştir. Hadiste zayıftır.

³⁹ Batıl hadisler rivayet etmekle bilinir.

⁴⁰ Hadis uydurucudur.

⁴¹ Zayıftır.

⁴² Eslem bin Sehl Tarihu Vasit(s.206) benzer bir uydurma hadis için bkz. Deylemi(2247)

ŞİA

Şiilik bid'atı:⁴³

Önceleri Şiilik yani Hz. Ali taraftarlığı gayet mutedil ve normal idi. Nitekim sahabe arasında bile halifelik noktasında Hz. Ali'yi Hz. Osman'a takdim eden, ona öncelik verenler bulunuyordu. Fakat bu Kimseler, yine de Hz. Ali'den önceki halifelere herhangi bir saldırıda bulunmuyor ve dil uzatmıyorlardı.

İbn Teymiye (r. a.) bu noktada şöyle diyor: Ali (r.a.)'dan tevatürle gelen haberde "Hz. Peygamber (s.a.v.)'den sonra bu ümmetin en hayırlısı Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer r.a.'dır." diyor.

Nitekim işin bu yönü tüm eski Şiiler arasında ittifakla kabul edilmektedir. Önceki Şiiler'in tümü Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer'i üstün kabul ediyorlardı. Tartışma sadece Hz. Ali ile Hz. Osman'ın halifeliği noktasında meydana gelmiştir. Buda her ikisinin farklı farklı taraftarları olması yüzünden doğmuştur. Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer'e gelince, her ikisinin de Hz. Osman ile Hz. Ali anlamında bir taraftarları olmamıştır. Aksine ümmetin tümü hatta Hariciler bile, her ikisinin halifeliğinde ittifak halindedirler."⁴⁴

⁴³ Bir kimsenin şiası demek, o kimsenin yardımcıları ve taraftarları demektir. "Şia" adı Hz. Ali taraftar olan, ona yardım eden ve onunla birlikte hareket eden ve onu savunanlara verilmektedir. Bunlar Hz. Ali'yi Hz Osman'a takdim ederler. Sonradan kabuk değiştirerek büyük bir topluluk oluşturdular. Kendilerine göre inançları, farklı metodları vardır. Bk. Makalât: 1/165, el-Farku Beyne'l-Firak: 21-29; el-Milel: 1/146.

⁴⁴ Bk. en-Nübüvât: 132.

Daha sonra ortalarda Abdullah b. Sebe adında bir Yahudi belirdi.⁴⁵ Müslüman olduğunu ileri sürüyor ve kendisince Ehl-i Beyti sevdiğini iddia ederek, Hz. Ali noktasında aşırılığa gidiyordu. Hz. Ali'nin halifeliği konusunda bir vasiyyetin varlığını savunuyordu. Sonraları ise Hz. Ali'yi ilahlık derecesine çıkarmıştır.

Bağdadi, bu konuda şunları söylüyor: "Sebeiyye: Hz. Ali ile ilgili olarak çok aşırı hareket eden ve aşırılığa sapan Abdullah b. Sebe'in taraftarlarına denir. Abdullah b. Sebe'nin o derece aşırılıkları olmuştur ki, Hz. Ali'nin peygamber olduğunu, hatta daha da ileri giderek, onun bir ilah olduğunu ileri sürmüştür."

Ebu'l-Ferac el-Bagdadî devamla der ki: "İbn Sevda yada başka bir ifadeyle İbn Sebeh esasen Hireli bir Yahudi'dir. Güya müslüman olduğunu söylemiş böylece Kufeliler katında bir yeri ve mevkii olsun istemiştir. Onun hakkında anlatılanlara göre, kendisi güya Tevrat'a her peygamberin bir vasisinin olduğunu, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in de vasisinin Hz. Ali olduğunu, okuduğunu belirtmiştir."⁴⁶

Bazı Şiiler İbni Sebe diye birisinin gerçekte yaşamadığını, hayal ürünü bir şahsiyet olduğunu, onun hakkındaki bütün rivayetlerin zayıf bir ravi olan Seyf bin Ömer vasıtasıyla geldiğini iddia etmektedirler.⁴⁷ Lakin bu iddianın elle tutulur bir tarafı yoktur. Nitekim İbni Asakir'in

⁴⁵ Abdullah b. Sebe' Yemen'in San'a bölgesinden bir Yahudi olup, sırf İslâm'ı bozmak için Hz Osman döneminde müslüman olduğunu söylemiş, asıl amacını gizlemiştir. Buna yalnızca Şiiler uymuşlardır. Yüce Allah, Ehl-i Sünnet eliyle dinini bundan korumuştur.

⁴⁶ Bk. el-Farku Beyne'l Firak(235).

⁴⁷ Bkz.: Murtaza el-Askerî Abdullah Bin Saba Masalı Terc.: Abdulbaki Gölpinarlı

Tarihu Dımeşk'inde ve başka kaynaklarda Seyf dışında başka raviler yoluyla da İbni Sebe'den bahsedilmiştir.⁴⁸

Şehristani'nin belirttiğine göre de: "İbn Sebe, Hz. Ali'nin imametine ilişkin olarak ilk söz söyleyen kimsedir." Yine onun anlattığına göre Sebeiyye: "Fırka olarak ilk kez tevakkuf, gaybet (kaybolan imam) ve ric'at (imamın bir gün geri döneceği) görüşünü ileri sürer, "⁴⁹

Sebeiyye'nin ihtilafına ve farklı farklı fırkalara bölünmesine rağmen bir zaman sonra onların bu görüşlerine Şia sahiplendi. Şia bundan böyle Hz. Ali'nin imametine ve halifeliğine sahip çıkmış ve bunu savunur olmuştur. Bununla ilgili olarak kendilerince nass (delil) sunmuşlar ve vasiyyetin varlığını ileri sürmüşlerdir. Bu görüşler de aslında İbn Sebe'nin geriye bıraktığı görüşlerdir.⁵⁰

Daha sonraları Şialık birbirinden oldukça farklı onlarca fırkalara ayrılmıştır. İşte böylece Şia vasiyyet, ricat, gaybet ve hatta daha da ileri giderek imamların ilahlılıklarını bile ortaya atan bir bid'at meydana getirmiştir.⁵¹

Ümeyye isyanlarına karşı Kufe Hilafetine destek veren Müslümanların bir kısmı Ümeyye'nin saltanat yıllarında da muhalefetini sürdürdü. **Hüseyn radiyallahu anh'**in Kerbela'da şehadetinden (ö.680) sonra devrimci çizgi bir süre içe kapandı. Peygamber soyunun yaşayan büyükleri etrafında bir sevgi halkası, karizma, belki batını bir çekicilik görülmeye başladı. İmamlarda batını bilgi, bir nevi vahyin devamı demektir. Ama bu şeriat getiren zahiri değiştiren bir vahy değil. **el-Gazali** yaptığı tartışmada bu tür bilginin **Ali radiyallahu anh'**e has olmadığı, **Ebu Bekr, Ömer radiyallahu anhuma** gibi isimleri de sayarak Sufiliğe vurgu

⁴⁸ İbni Asakir Tarihu Dımeşk(29/3-10)

⁴⁹ Bk. el-Milel: 1/174.

⁵⁰ Bk. el-Milel:1/146; Makalatu'l-İslâmiyyîn: 1/65-89.

⁵¹ Bk. Usûlü'l-Kâfi, 3/240-271.

yapar. Böylece tasavvuf Şiilikten etkilenecek bir çok sapıklığa kapı açmış, kimileri vahdeti vücuda, kimileri ittihad ve hulul küfrüne, şeyhleri hakkında; "onlar mahfuzdur, şeyhine kalben bile itiraz eden iflah olmaz" diyerek masumiyet atfetmeye, müziği ve raksı caiz görmeye ve daha bir çok sapıklıklara düşmüşlerdir.

Güneydoğu Asya, İran ve Irak'ta yaygınlık kazanan şiilik Yunan, İran, Hint kültürel ikliminde gelişti.

Ali-Hasan hilafeti ve **Hüseyni** imamet muhalefi, Şia olarak adlandırılacak okullaşmayı doğurdu. **Ali**'nin nass ile tayinine inanılıyordu. **Ali** sahabenin en üstünü idi. Emeviler bu devrik hanedanı ümmetin vicdanında mahkum etmeyi başaramadılar. Kufe'deki değişik Şia muhalefeti şu tür ilkeler üzerinde yoğunlaşmaya başladı:

1- İmamet, Ümmetin seçimine bırakılan bir kurum değildir. Tayin Peygamber'in mutlaka yapması gereken bir görevi idi.⁵² Ve **Ali**, talimatla seçilen ilk İmam'dır. Her imam bir sonrakini tayin eder.⁵³ İmamlar **Ali**'nin soyundan gelmelidir.⁵⁴

2- İmam, büyük ve küçük günahlardan masumdur. Dolayısıyla icraatları kutsaldır.

"Eğer **Ali r.a.**, onlardan hoşnutsuzluğunu ifade etmiş ve hilafetlerini meşru olarak tanımayı reddetmişse, **Ali**'den önce halifelikte bulunmuş **Ebu Bekr**, **Ömer** ve **Osman** da bu hükme dahildir. O'nun doğru olarak gördüğü şeyleri biz istisna kabul edemeyiz. **Ali r.a.** ve Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem arasında, ikincisinin Peygamberliğe

⁵² **İbnu Haldun**/ Mukaddime , **Şehristani**/ Kitab el-Milel ve'l-Nihal(1/162)

⁵³ **Eş'ari**/ Makalat el-İslamiyyin(s.6 ve devamı)

⁵⁴ **Şehristani**/ Kitab el-Milel ve'l-Nihal(1/163)

muhatap olması istisnası dışında bir ayrılık gözetmeyiz; geriye kalanlar içinse **Ali**, Peygamber gibi aynı derecede saygıya değerdir."⁵⁵

R. Strothman⁵⁶ Arapça ve Farsca el-yazması kataloglardan ve **Brockelmann**, GAL' den yararlanarak konuyla ilgili zengin bir literatür sunar.⁵⁷

⁵⁵ **Eş'ari**/ Makalat el-İslamiyyin(s.6 ve devamı)

⁵⁶ İslam Ansiklopedisi, 1993, İst, MEB C.11

⁵⁷ **E.G.Browne** / A History of Persian Literature in modern Times (1924) s.353, v.dd. (burada şii hal tercüme ve bibliyografyası değerlendirilmiştir)

Ignaz Goldziher/ Vorlesungen (nşr.Babinger), Heidelberg, 1925, s.196 v.dd.

Gobineau/ Les religions et les philosophies dans l'Asse centrale (Paris, 1866) s.63, v.dd. Mez/ Die Renaissance des Islams (Heidelberg, 1922) s.55 v.dd.;

Babinger, ZDMG, LXXVI, 126 v.dd.,

Nöldeke, Isl, XIII, 70 v.dd.

Andrae/ Die Person Muhammeds in Lehre und Glauben seiner Gemeinde (1918), bk.fihrist

Buhl/Alidernes Stilling til de Shi'tiske Vevaegelser under Umajjaderne, Kgl. Danske Vidensk. Selshabs Forhandling (1910 nr.5).

al-Navbahti/ Firak al-şi'a, nşr.Ritter= Bibliotheca Islamica,4

Muhammed b.Omar al-Kaşşi /Ma'rifat ahbar al-rical (Şeyh Tusi seçmeleri, Bombay, 1317)

al-Nacaşi (ö.450=1058) /Marifat ilm al-Rical (Bombay 1317)

al-Tusi /Asma al-rical (Tahran 1271) ve Fihrist kutub al-şi'a (nşr.Sprenger ve Mawlawy Abd al-Haqq) Kalkute, 1853-1855

İbn Şahraşub (ö.588=11929/ Maalim al-ulama (nşr.Abbas Eghbal), Tahran 1353/1934

İbn al-Mutahhar al-Hilli /Hulasat al-Makal (K.al-Rical d,ye de bilinir), Tahran 1310

Mirza Muhammed b.Ali al-Astarabadi (ö.1028/1619) / Manhac al-Makal (Tahran 1307)

Muhammed b.Ali al-Hurr al-Amili /Amal al-amil fi zikr ulama Cabal Amil (Tahran, 1307)

R.Strothman⁵⁸ Kerbela'dan sonra **Ali** evladında ortaya çıkan "passion" ızdırap çekme düşüncesinin abartıldığını, **Hz. Hasan, Cafer es-Sadık**'ın hayatlarının zehirletilerek nihayetlendiğine inanmak istediklerini söyler. Nitekim çalışmamızın metninde görüleceği gibi, Şiiiler her imam hakkında zehirletildiği ya da öldürüldüğü yolunda rivayetler kaydetmişler, Sünni literatüre de bu haberler sızmıştır.

Hvandemir /Habib al-Siyar (Farsca te'lif tarihi 929/ 1523), Bombay, 1273 tür.yer

al-Tafrîşi/ Nakd al-Rical (telifi 1015/ 1606), Tahran, 1318

Yusuf b. Ahmed al-Bahrani (ö.1187/1773) /Lu'luat al-Bahreyn (Tahran 1269, Bombay ts.)

Muhammed Bakir al-Hvansari/ Ravzat al-Cannat (telifi 1287/ 1870) Tahran 1306

Muhammed b. Sadık b. Mahdi /Nucum al-sama (Farsca), Laknav, 1313

Husayn al-Kenturi (ö.1286/ 1870) / Kaşf al-Hucub va'l- Astar, nşr. Hidayet Husayn, kalkute, 1912-1914

İmamlar Hakkında:

Abu'l-Farac al-İsbahani / Makatıl al-Talibiyyin (Tahran 1307), bu eserin ilk yarısı Fahr al-Din Ahmed b.Ali al-Nacafi/ al-Muntahab fi'l-Maraşi va'l-Hutab, Bombay, 1314) in haşiyesinde

Ahmed b. Ali b. Muhanna (ö.828/1424) / Umdat al-Talib fi Ansab Al Abi Talib (Bombay, 1318)

Abd Allah b.Nur Allah /te'lif tarihi 1240/1824-25) /Makal al-Avalim (tab.1295)

Hadisler

Yahya b.al-Hasan b. al-Birtik (ö.600/1204) /Hasais vahy al-Mubin fi Manakıb Amir al-Mu'minin (tabı 1311) ayn ml/ al-Umda fi Uyun sihat al-ahbar (Bonbay 1309)

Nur Akidesi Üzerine Yeni Eserler:

al-Husayn b.Murtaza'l-Yazdi al-Tabatabai/ al-Rakk al-Mansur va lavami al-Zuhur (Bombay 1303)

Mahmud Şukri al-Alusi (ö.1270/1853) /Muhtasar al-Tuhfat al-İsna Aşeriya (Tab. 1301, yeri belli değil)

R.Strothmann /Die Zwölfer-Schia (Leipzig, 1926)

Duvight M.Donaldson/ The Shi'ite Religion (London 1933)

⁵⁸ İslam Ansiklopedisi, 1993, İst, MEB C.11

Hüseyin ve İmam Zeyd destekçilerinin ihanetine uğramışlardı. **Muhammed ibnu Hanefiyye, Muhtar es-Sakafi, Muhammed ibnu Tabataba ve Muhammed ibnu Zeyd, Ebu's-Saraya** tarafından isyana teşvik edildiler.

Zeynelabidin ve Muhammed Bakır'a ilk Medinelilerle birlikte 1. Akabe'de bey'at eden **Cabir ibnu Abdullah el-Ensari** yaşmıştı. O, genç **Ali** oğullarına, **Muhammed el-Bakır'a Cafer es-Sadık ve Musa Kazım'a** Mahşerde şefaet edeceğine dair teminat almıştı. **Cabir ibnu Yezid el-Cufi, Hişam ibnu el-Hakem**, eski bir harp esiri olan **Hişam ibnu Salim el-Cavaliki ve el-Yaktin ibnu Musa'nın** mevlası **Yunus ibnu Abdurrahman** gibi din alimleri intisab etmişlerdi. **Yunus** aynı zamanda **Ali Rıza'nın** büyük çevresine de mensuptu.

İnançlarını Hadislerle belgelediler. Gadir el-Hum rivayetinde geçer: "**Ali, Harun'dur, Ali**, Allah ve Muhammed tarafından tayin edilen vasidir, mevladır" "Ehli Beyt, **Nuh'un** gemisidir. Ehi Beyt ve Kur'an dünyanın iki hazinesidir. **Muhammed, Ali, Fatıma, Hasan ve Huseyn** beş bürde ashabıdır."

İsa'nın hayatına benzer bir tasavvur gelişti. Acıyı **Hüseyin** çekti, gaybeti 12. evlat yaşadı. Kimi şiirler de *ricat* inancı gelişti. **Kusayyir**(ö.105/723) **Muhammed ibnu Hanefiyye'nin** ricatını bekliyordu. **Kumayt**(ö.126/743) **Adem** vasıtasıyla Muhammed üzerinden mukaddes aileye intikal eden nuru terennüm eder. **Seyyid el-Himyeri** neşidelerini bu sevgiye tahsis eder. **Da'bel, Hüseyin'in** şehadetine ait bir kasidesinde **Kaim'i** beklemektedir:

"Eğer bugün veya yarın tahakkuk edeceğimi umduğum şey olmasaydı, kalbim acıdan parçalanırdı: Hiç şüphesiz huruc edecek bir İmam'ın hurucu, Allah'ın adına ve saadetle zuhur etmesi.."

Tecelli ve imamın şefaati hakkındaki düşünceleri **İbnu İshak**'a göre, daha bir kaç ilk islami devre şairinin Peygamber'in şahsına bağladıkları benzer tasavvurların ne ölçüde doğrudan doğruya devamı olduğu bilinmez. Yani 632 den ne kadar sonra doğdu? **İbnu Sebe**'de bu tür temayüller görülür. Sıffin'de **Ali** tarafında savaşmış olan **Ebu'l-Esved ed-Düeli** "**Ebu'l-Huseyn**'in yüzüne baktığımda, seyredenlerin kalbini hürmet telkin eden bir hayranlıkla dolduran bir dolunay görüyordum. Şimdi Kureyşliler nerede bulunurlarsa bulunsunlar senin din ve dine hizmet bakımından hepsinin en asili olduğunu bilirler." der.

İmamiler için İmam, bir insan olarak kalmakla beraber onun içinde ilahi bir nur cevheri vardır. Dürziler indinde, ilahlaştırılmış olan varlığın sadece bir kendinden geçişi demek olan İmam'ın ölümü, İmamilerce ölmeyi sevinçle telakki etmek için de dini bir kuvvet olmaktadır. İmam ihtiyarıyla ölümü seçer, tıpkı **Hüseyn**'in Kerbela'da ölüm meleşine, Rabb'inin huzuruna gitme dileğini bildirmesi gibi.

İmamilerde Vakıfiya, Kittiya(Katiya) Kuramı:

Vakıfiya İmam'ın ölümünden şüphe etme temayülüdür. En meşhuru Caferiyye'dir. Ayrıca Musaviyye, Rızaiyye'den de bahsedilir. Katiyye ise 11.İmam'dan sonra vakfetti. **Muhammed Huccetullah**'ın ölmediğine inanılır.

İmamilerden **Hişam ibnu Salim el-Cevaliki** tecessüde inanıyordu. Dönemin kelamı tartışmaları Şia içinde İmamların kanaatlarına dayanılarak sona erdiriliyordu. Örneğin Kur'an hakkında **Cafer**'den menkul sözler: " Kur'an ne yaratıcıdır, ne de yaratılmıştır, o yaratanın kelamıdır." Şia içinde zahiri lafızcılığından Hanefi usulcülüğe değin değişik tonlar görmek mümkün. Kabirlere perestiş yaygın bir halk şiasıdır. İranın şialaşması çok sonradır. Erken dönem şiiileri Güney Arapları'dır (**Yunus**, iki

Hişam, Dabel gibi). İki asır sonra bile **Mufid** "Arabca konuşan ilk insan olan Yektan" dan neşet etmekle öğünmektedir.

Gulat bir çok fırka üretti. Karmatiler, İsmaililer, Dürziler, Nusayriler ve Aliallahiler. Keysaniye fırkası Peygamber soyundan olmayan **Muhammed ibnu el-Hanifiye**'yi İmam tanıdılar.

Hasan'ın soyundan **I.İdris ibnu Abdullah** 171 de Fas'ta yönetime geldi. Bu bir Şia doktrinine dayanmaz.

Geç Dönem:

297/ 909 da Afrika'da İsmaili Fatımi devleti teşekkül etmiş ve aynı sıralarda da Karmati zümreleri Kuzeydoğu ve Güney Arabistan'da toplanmaya başlamışlardır.

Irak ahalisinden yarısından fazlası ve dağılık Şii zümreleri dışında Hindistan ve Suriye' deki büyük Şii cemaatleri İmamîdir.

Cafer es Sadık ve **Ali el-Rıza**'ya atfedilen bir takım vukela (vekiler)in sahihliği tartışmaya açıktır. İmamlar tagayyub ettiklerinde Sefirlerin durumu önem kazanıyordu. 260/873 senesinden sonra 4 Sefir geldi. 4. sefir olan **Ali ibnu Muhammed es-Sammuri** 329/940 yılında ölünce Gaybeti Suğra bitti. Bu dönemde Safevilerin dini devletleri için bir Şeyhulislam tayin etmelerinden önce bir çok kitap yazıldı.

Horasan'ın **İsmail** tarafından zaptı 290/903 de gerçekleşmişti. Musul ve Haleb Hamdanileri 317/929 dan itibaren Şia için rahatlatma yılları oldu. Şii Büveyhoğlu **Ahmed Muizzüd-Devle** 334/945 de Bağdad'a girdiğinde burada uzun zamandan beri oturan ve mesela Kerh mahallesini işgal eden Hilafet payitahtının şiiileri için de

büyük bir devir başlamış oldu. Muteber hadis kitapları yazıldı.

Şii Edebiyatı

1. Kuleyni'nin (ö.328-29 / 939-40) *el-Kafi'si*⁵⁹ usul ve furu bölümlerindeki 16.000'den fazla hadisten, sonraları 5072 si sahih, 140 ı hasen, 1118 i musned, 302 si kuvvetli ve 9288 i zayıf addolunmuştur.⁶⁰

Makbul şerhi, **Halil ibnu Gazi el-Kazvini'nin** yazdığı *el-Safi'dir*. 1057/1647 de Mekke'de telifine başlanılmış ve *el-Safi* ünvanı ile yazarı tarafından farsca olarak kaleme alınmıştır.

2.Muahhar İbnu Babuya (ö.382/991-2) nin *Man la yahzuruhu'l-fakih*⁶¹

Hacim bakımından *el-Kafi'den* küçüktür. 6000 kadar hadisten takriben 4000'i müsel sel isnad'a sahiptir. Bu mecmua son zamanlarda *Bihar el-Envar* müellifinin babası **Muhammed Taki el-Meclisi** tarafından, arapçası *Ravzat el-Muttakin* ve Farsçası *Lavami i Sahib Kirmani* adları ile bir arada tab ve şerholunmuştur. Buna karşın, 1135/ 1722-23 de ölen **Abdullah ibnu Salih el-Samahici'nin** *Man la yahzuruhu'l-Nakih* ünvanlı şerhi tamamlanamadı. Şii *Fihrist*'in meşhur müellifi **Ebu Cafer Muhammed ibnu Hasan et-Tusi'nin** eseri olup her ikisi de aslında 413 /1022'de ölen **Mufid'in** *el-Muknia fi'l-Fikh*'ına şerh olarak tasarlanmış;

3- el-İstibsar fi mahtulifa min el ahbar⁶²ve daha hacimli olan;

⁵⁹ Tahran bas. 1312-1318

⁶⁰ **R.Strothman**/İslam Ansiklopedisi, 1993, İst, MEB C.11

⁶¹ Tahran bas. 1324

4- *Tahzib el-Ahkam* .⁶³

Her iki eserde pek muazzam olan rivayet malzemesini tanzim ve tasnif gayretini güdülmekte olup bu da tabiatıyla tenkidi olarak değil, muteber ve mer'i akıde ile tevafuk derecesine göre yapılmıştır. *Tahzib*, 381 /991-2 de ölen **Muhammed ibnu Ahmed ibnu el-Cuneyd el-İskafi'**nin, kıyası gerektiğinden çok kullanıldığı için bir kenara bırakılmış olan fıkıh kitabı *Tahzib el-Şia* ile karıştırılmamalıdır.

İbnu Babuya'nın, daha büyük olan mecmuası *Medinat al-İlm* sadece nadiren **5.Kitap** olarak kabul edilir. **al-Saduk** olarak anılan **Muhammed ibnu Ali ibn Babuya**, babasının ricası üzerine "gizli" 12. imamın şefaati sayesinde doğmuş olduğunu iddia ettiği söylenir. Bu zat 2. asırda bile şiddetli şii taraftarı olup, 300 yılların içlerine kadar hala çoğunluğu sünni olan İran içinde istisna teşkil eden şehirlerden Kum şiiilerinin şeyhi idi. Eserlerinden oğluna hitaben kaleme aldığı *Risala fi'l-Şera'*den, oğlu "*Man la yahzuruhu'l-fakih*" e istifade etmiştir.

Bağdad'da oğul **İbnu Babuya**, İmami akidesini siyasi gayeleri için kullanabilecek olan Büveyhoğlu **Rukneddeve'** ye intisab etti. **Muahhar İbnu Babuya'**nın tilmizleri arasında **Necaşi'**nin babası da bulunuyordu.

Oğul İbnu Babuya'nın 300 eserinden, göz dolduran bir miktarı, bu arada iyi ve kötü hasletlere dair olan *el-Hisal*⁶⁴, *İlal el-Şarai* ve Mehdi'nin gizlendiğine dair *Kemaled-din vetemamel-Ni'me*⁶⁵ basıldı. Onun *Mecalis* ve özellikle

⁶² Luknov, tarihsiz

⁶³ Tahran, 1314

⁶⁴ Tahran 1302

⁶⁵ Tahran 1301, bu eser için krş. E.Möller, Beitrage zur Mahdilehre des Islam, Heidelberg, 1901

*Uyunu Ahbar el-Rıza*⁶⁶ adlı eserleri pek maruftur. Bu kitapların ilahiyata, menkıbevi-ahlaki unsurlara ve şahsi münakaşalara yönelik özellikler yanında bir çok fıkhi meseleleri de içermesine karşın özel ve hacimli bir *Fıkh al-Rıda*⁶⁷ da **el-Mufid Muhammed ibnu Muhammed ibnu el-Numan ibnu Abdusselam el-Ukbari el-Arabi** tarafından vucuda getirildi. Sahip olduğu Araplık gururu bu zatı Büveyhoğullarından **İzzuddevle**'ye intisabtan alıkoyamamıştır. Öldüğünde 413/1022 cenazesini **Şerif Murtaza Alemelhuda Ebu'l-Kasım Ali ibnu el-Hüseyin** kıldırdı.

Şerif el-Murtaza ile Bağdad şiası en yüksek noktasına erişmişti. **Musa Kazım**'ın doğrudan doğruya neslinden olan bu zat, resmi nakip sıfatıyla Alioğullarının herkesçe tanınmış mümessili olup şii baş vasiliği ve hac emirliği yaptı. Haiz olduğu nüfuz, gerek özel meclislerde ve gerekse hilafet sarayına vaki ziyaretlerine büyük dini ve siyasi önem verilmesine neden oldu. Devamlı ve canlı bir muhabere onu Musul, Deylem , Cürcan ile Haleb ve Trablüşşam'a kadar Suriye içlerinde bulunan Sadık taraftarlarına bağlamakta idi. Trablüşşam, aynı zamanda yaşayan **Nasırı Husrev**⁶⁸ in tanıklığına göre, tamamiyle şii idi. Mekke'de yapılan Haccın menzillerinde, tilmizleri ile akdettiği meclislere dair *Gurar al-Favaid* ve *Durar al-Kalaid* basıldı⁶⁹.

Vezir **Amideddin**'e ithaf olunan *İntışar'ı*⁷⁰, *Amali'si* de⁷¹ basılmıştır. İlk 3 halifeye karşı mücadelesini, **Şerif el-Murtaza el-Safi**⁷² adlı eserinde yürütür. Ecdadının meftun

⁶⁶ Tahran 1317

⁶⁷ 2 cilt, Tebriz, 1274

⁶⁸ Safarname, nşr. Schefer, s.12

⁶⁹ Tahran, 1312

⁷⁰ Tahran, 1315

⁷¹ Kahire, 1325

⁷² Tahran 1301

bulunduğu Kazimeyn Kabristanında defninden önce cenazesini **Nacaşi** yıkamıştı. 80 yıldan fazla yaşayan **Murtaza** yanında, O'nun ve **Mufid**'in talebesi **Tusi Ebu Cafer Muhammed ibnu Hasan "şeyh"** daha 28 yıl süreyle Bağdad'da bulundu. **Tuğrul Bey** 447/1055'de Bağdad'a girince Şia'nın durumu güçleşti. Necefe hicret etti. 458-60 /1065-68 de vefat etti.

Bu eserlerde imamet, en eski Halifelerin, Cemel ve Sıffin savaşlarında karşı tarafta bulunanların dini-hukuki durumu, gayba ve ihtilaf eden imamla ilgili her husus, muta nikahı temettu ile birlikte ifade eden mut'ata, Kur'an tefsirleri yanında 42/22 33/33 24/35 ayetlerinin özel tefsirleri, Şia içi muhalefet işlendi.

Muahhar İbnu Babuya, Peygamberler ve İmamların tali meselelerinde sahve yapılabileceklerini kabul ve hatta bunun aksine düşünmeyi guluva atılacak il adım addetmişti. O'nun bu fikrine karşı, sonraları bu meseleye sık sık temas edilmiş olmasına mukabil, diğerleri arasında **Mufid**, bir özel risale ile Peygamber ve imamların kayıtsız şartsız hatadan salim olduklarını savundu.

İsmaililerin ana eseri *Daaim el-İslam* uzun müddet itibarını korudu. Bunun müellifi **Numan ibnu Muhammed ibnu Mansur ibnu Hayyan** (ö.363/973-74) her ne kadar **Cafer es-Sadık**'dan daha muahhar hiçbir sened zikretmez ise de, muahharların bu şekilde eksikliği Seb'iyen'in özel imamı da eksik olduğuna göre, Kahire'nin bu Fatımi kadısının sözde takiyesine atfederek mazur görülmüştür. Bununla beraber 588/1192 de ölen **İbnu Sahrasub el-Mezandarani** kesin olarak "o, imami değildir" hükmünü vermiş ve **Tafrisi** gibi daha muahhar olanlarda onun hükmüne uymuşlardır.

Ebu Ali el Fazl et-Tabersi (ö.548-52/ 1153-58) nin Tahran'da basılan **Mecma el-Beyan** ve **Cami el-Cevami**

tefsirleri daha **el-Kuleyni'** nin yaşadığı sıralarda kaleme alınmış olan, çok mücmel ve şii özellikleri kesif bir şekilde özetleyen bir eser, **el-Kummi Ali ibnu İbrahim ibnu Haşim**'in Tefsir⁷³ i hala kullanılmaktadır. Bizzat çok müellif yetiştirmiş bir aileye mensup olan **Fazl**, Tus'ta, diğer kimseler meyanında **İbnu Şahrasub**'un ve emsali çok olan bir şii *Kitab el-Fazail ve'l-Menakıb*⁷⁴ müellifi bulunan **Ebu'l-Fazl Şazan ibnu Cibril**'in de dahil oldukları bir Şii ilim çevresinin merkezi idi. Şia'nın İran'da yayılmasına ve kuvvetlenmesine **Fazl**, Sabzavar'a hicretiyle hizmet etti. Tus'da **Rıza**'nın meşhedine defnolundu.

el-Muhakkik Ca'fer ibnu el-Hasan ibnu Ya'kub ibnu Said el-Hilli (ö.676/1277). O'nun Bağdad'daki nüfuzu, son Abbasi halifesi **Mu'tasım**'ın en yakın çevresine kadar uzanmıştı. Te'lifat bakımından da çok canlı bir Seyyid ailesi olan Beni Taus'tan bir çok kimse de O'nun çevresine mensuptu. Beni Taus, bugün bile çok tutulan *el-Muctena min el-Dua*⁷⁵ ve *el-İkbal*⁷⁶ gibi dua, fal ve nüsha kitaplarının müellifi, o zamanki nakib **Ebu'l-Kasım Ali ibnu Musa'l-Tusi**'nin de mensup olduğu aynı ailedir. Bugünkü şia sürekli Arapça ve Farsça şerhleri yazılan en kullanışlı el kitaplarından *Şarai'l-İslam*⁷⁷ı **Cafer el-Hilli**'ye medyundur. **Cafer el-Hilli**'ye nasıl bu furu eseri devamlı bir önem sağlamış ise, onun kısaca el-Allama diye anılan **Hasan ibnu Yusuf ibnu Mutahhar el-Hilli** de bilhassa büyük bir usul alimi olarak tanınmaktadır. Bu sıfatla daha önce bu zatın babası, **Ca'fer**'in de hazır bulunduğu bir mecliste filozof, riyazeci, astronom olan **Nasıruddin Tusi** (ö.672/1274) ye **Hulagu**'nun bu mutemed adamı, eskiden beri koyu şii olan Hilla (Babil yakınlarında) ile temasa

⁷³Tahran 1301

⁷⁴Tebriz 1302

⁷⁵Bombay, 1317

⁷⁶Tahran 1314

⁷⁷ Kalkuta, 1839, Tahran 1274, I.kısım, nşr ve trc. Kasemburg, Petersburg, 1862

geçtiğinde, takdim olunmuştu. Bizzat **Nasıruddin'e**, Hıra'ye gelince, o pek de kolay anlaşılır şeyler olmadığı halde, bugün bile Şiilerce okunan dini yazıları ile iştihar etmiş değildir.

Haşhaşiler'in kaleleri olan Alamut ve Maymunidiz'in Moğul Han'ının eline geçmesine yardım ve O'nun ordusuyla Bağdad seferine iştirak ederek putperest hükümdarı, son Abbasi Halifesini idama teşvik ve tahrik etmiştir. Bu sebeple **Nasıruddin Tusi**, bugünkü Şia'nın gözünde hala, iki büyük düşmanı, Gulat'ı ve Abbasileri, imha etmiş olmak şerefini taşıyor. O, şi için müsbet anlamda geliştirdiği ihtimam be ilgiyi, O'nun aracılığıyla Han ailesi ile temasa geçen ve sonraları Şiilerin reisi sıfatıyla **Olcaytu Han'a** intisap eden **ibnu el-Mutahhar'a** intikal ettirmiştir.

Şii İnanıcı, ami ifadesini, şehid menkıbeleri, makatil, hacc takvimleri, cennete'l-huld ve kendine eza ve cefa, taziyelerde bulmaktadır. Bunların uydurmaları da pek çoktur. Aslında bütün islam aleminde sevilen, sık sık tab ve şerh olunan **Ali'nin** şiirleri ve hikmetleri⁷⁸ ile **Şerif Murtaza'nın** kardeşlerinden birisi olan **Muhammed el-Rıza'nın** *Nehc el-Belağa*'sında toplanmış olan **Ali'ye** ait hikmetler bu cümleden değildir; buna mukabil **Ali Zeynelabidin** ve İmam **Ali Rıza'nın** bir çok sahifesi böyledir. Buna ek olarak **Ali'nin** Hadisi Kudsi'si ve nihayet, mutahhar **ibnu Babuya'nın** istimalinde mazhar görmediği, buna mukabil bazı sonrakilerce haklarında kuşku duyulan **Cafer Sadık** adına veya *Tefsir el-Askeri* ünvanı ile 11. İmam adına ortaya atılan Kur'an tefsirleri sayılabilir.

Ölçüsüzler içinde önceki Halifeleri lanetleyenler, belki **Ali'nin** uluhiyetine kail olanlar da çıkmıştır. Şia içinde özgün bir tezi **Zeyd'in** izleyicileri oluşturdular.

⁷⁸ krş. Fleischer, Alis 100 Sprüche..., 1837)

Müslümanları düşünce, kanaat ve gayelerinde bir araya getirip birleştirmek İslam'ın en büyük hedeflerinden biri olduğu gibi, İslam'ın kuvvetlenmesini, kalkınmasını ve ilerlemesini sağlayan önemli bir faktördür. Aynı zamanda bu yaklaşma her yerde ve her zaman müslüman topluluklarının yararlarıdır.

Bu yaklaşıma yapılan çağrı, bazı art niyetlerden uzak ise ve bu yaklaşımdan hasıl olacak faydayı, ortaya çıkan zarar kapatmıyorsa hiç şüphesiz her müslümanın bu çağrıya koşması ve bu yaklaşmanın başarısı için çalışması gerekir.

Son senelerde bu çağrı hakkında söylenenler o kadar arttı ki, bu çağrı ve hakkında söylenenler, dört mezhep bağılı Ehl-i Sünnet'in en büyük merkezi olan Ezher'i dahi etkiledi. Salahaddin Eyyubi'den beri takip ettiği sistemi aşan bir tavırla bu mevzuyu ele aldı. Başta İmamiyye Şiası olmak üzere dört mezhebin dışındaki mezhepleri tanıma işine koyularak onlara yaklaşma işini başlatıp yıllardır takip ettiği çizgiden çıktı. Onun için bu tehlikeli mevzu; meseleyi, doğacak aksaklıkları ve neticeleri müdrik kimselerin araştırma, inceleme ve tartışmasına muhtaçtır.

İhtilaf mevzuu dini meselelerin halinde doğru sözlü, ileri görüşlü ve istikamet sahibi olmak gerekir. Bu meseleleri araştırmaya teşebbüs edenler de meselelere sokuşturulan şeyleri çok iyi bilmesi, Allah için samimi olarak çalışması, araştırma ve hükümde insafı olması gerekir ki çalışmanın gayesi gerçekleşsin ve faydalı neticeler elde edilsin inşaallah.

Başarı sebeplerinin en kuvvetlisi iki taraf veya mevzuyla ilgili taraflar arasında karşılıklı anlayış bu konuda -ve bu konuyla ilgili her hususta- mülhaza ettiğimiz ilk şeydir. Bu mülhazaya Ehli Sünnet ve Şia'yı yaklaştırma meselesinden bir misal verelim :

Şia ve Ehli Sünnet'i yaklaştırmak için Şii bir devletin resmi bütçesiyle Mısır'da bir merkez açtığı görüldü. Bu cömert Şii devleti bu gibi merkezi kendi propaganda ve yayılma yerleri olan Tahran, Kum, Necef, Cebel Amil veya benzeri merkezlerinde değil Ehli Sünnet merkezinde açarak kendi mezhep müntesiplerine göstermediği cömertliği bize göstermiş oldu. Bu cömertlik bir defa değil muhtelif asırlarda tekrar etmiştir. Bu gayeyle gönderdikleri davetçiler mezhepler arası birleşme ve yakınlaşmayı sağlamaya değil kendi mezheplerini yaymaya çalışmışlardır. Bu çalışmalar neticesinde Irak'ta Şii'ler azınlıkta Sünni'ler çoğunlukta iken Şii'ler çoğunlukta Sünni'ler azınlıkta kalmışlardır. Celal Es-Suyuti zamanında bu maksatla İran'dan Mısır'a bir davetçi gelmiştir ki Suyuti bu davetçi sebebiyle "Miftah ul-Cenneti fil-İtisam bis-Sünneti" (Cennetin Anahtarı Sünnete Bağlanmaktadır) isimli risalesini yazmıştır, "El-Havi lil-Fetava" isimli kitabında bu davetçiye işaret etmiştir⁷⁹

Yukarda ismi geçen Şii propaganda merkezlerinden son senelerde yaklaşma fikrini yıkıcı, engelleyici kitaplar çıkmıştır. Misal olarak Necef ulemasının uç cüz halinde neşrettikleri "Zehra" isimli kitabı zikredebiliriz. Bu kitapta Müminlerin Emiri Hz. Ömer b. Hattab'ın erkek suyundan başka şifası olmayan bir hastalığa müptela olduğunu yazmışlardır Bunu Cezayir uleması başkanı olan El-Beşir El-İbrahim Irak'a yaptığı ilk ziyaretinde görmüştür. Bu misli mezhep taassubuyla hareket eden kirli ruhlar yaklaşma fikrine bizden daha ziyade muhtaçtırlar Yok eğer Ehli Beyt'e onlar daha ziyade bağlı -iddialarına göre - olduklarını ileri sürerek aramızdaki esas ayrılma noktasının Ehli Beyt'e olan sevgileri ise nasıl oluyor da İslam'ın omuzlarında yükseldiği Ashabı Kiram hakkında bu derece kin besliyorlar ve Hz Ömer hakkında bu kirli sözleri söyleyebiliyorlar.

⁷⁹ (Müniriyye Matbaası Cilt: 1. Sh. 330).

Mezhepleri yaklaştırma meşalesinde önce Şia'nın İslam'ın ilk büyükleri hakkındaki kinlerini hafifleterek ve Ehli Sünnet'in, Ehli Beyt'e gösterdiği sevgiye, onlara karşı saygı görevlerinde kusur etmemelerine teşekkür ederek başlamaları gerekirdi. Ehli Sünnetin su kadar kusuru var ki, bizler; Ehli Beyt'i Allah'ın yanı sıra ilah edinmemiş onlara tapınmamışızdır. Kendilerinin bu katılıkları karşısında bizden yumuşama bekleyerek yaklaşmamızı istiyorlar.

Yaklaşma ve anlaşması istenen noktada iki tarafın da anlayış göstermesi şarttır. Yoksa zıt kutupların bir araya gelmesiyle anlayış gerçekleşmez. Ve bu çağrı, çağrı olmaktan ve bugün olduğu gibi iki tarafın değil bir tarafın bu işi gerçekleştirmesi için çalışmış olmasından öteye geçemez.

Yaklaştırma merkezinin propagandası Şii merkezlerinde kurulmadan sadece Ehli Sünnet'in merkezi olan Mısır'da kurulamayacağı gibi, mezhepleri yaklaştırma dersi Şu okullarında okutulmadıkça Ehli Sünnet okullarında da okutulsun denemez Yok eğer şimdi olduğu gibi bunu bütün taraflar değil de sadece bir taraf yaparsa bundan başarı beklenemez. Tabii bundan hiçte iyi olmayan bazı aksulameller ortaya çıkmazsa... Bu yaklaşma meselesinin en gülünç tarafı da esası bırakıp teferruat ile ise başlanmasıdır

İslam Hukuku Ehli Sünnet ve Şia nezdinde iki tarafın müştereken kabul ettiği esaslara dayanmamaktadır. Şia'nın hukukta kabul ettiği esaslar Ehli Sünnet imamlarının kabul ettiği esaslar değildir. Teferruata gitmeden önce her iki taraf arasında bu esaslar üzerinde anlaşma sağlanmadıkça, her iki taraf ilmi müesseselerinde bu esaslar ve usul hakkında gerekli birleştirici çalışmalar yapmadıkça teferruatla vakit öldürmekte hiç bir fayda yoktur. Usul derken Fıkıh usulünü (asıllarını) değil her iki tarafça kabul edilen dinin temel esaslarını kast ediyoruz.

Takiyye:

Samimi olarak karşılıklı anlaşmanın ilk engeli "Takiyye" diye isimlendirdikleri inançlarıdır. Zira bu dini inanç onlara inanmadıkları şeylere inanmış gibi görünmelerini mubah kılmaktadır. Anlaşma istemedikleri halde istiyormuş gibi görünmeleri bizim saf kalbilerimizi aldatabilir Çünkü onlar anlaşmaya razı olmadıkları gibi bu anlaşmayı kendi saflarına katılmakta olduğunu görürler ve zerre kadar kendi taassuplarından vazgeçmezler Takiyye ocakları temsilcileri bizleri anlaşmaya doğru adım attıklarına ikna etseler dahi Şia taifesinin hepsi, üst tabaka olsun, avam tabakası olsun bu gülüne oyunun temsilcilerinden ayrı kalacak ve onların kendileri namına konuşmalarını kabul etmeyeceklerdir

Kur'an hakkında iftiraları:

Birliğe yaklaşma hususunda onların ve bizim ortak kaynağımız olması gereken Kur'an-ı Kerim'i dahi kabul ettikleri din esaslarına göre, Sahabe (RA)'ın Peygamber (SAV)'den anladığının tam tersine yorumlamakta ve ayetlerin manalarını saptırmaktadırlar. Bunun da ötesinde Necef ulemasının büyüklerinden birisi olan Hacı Mirza Hüseyin b Muhammed Takiyyin-Nuri Et-Tabersi ki Şia bu alime çok saygı duyar ve severdi. Hatta öldüğünde(1320) onu Necef'te en mukaddes saydıkları El-Meşhed el-Murtazavi binasında Sultan Nasır Lidinillah kızı Banu el-Uzma'nın odasına defnetmişlerdir. İşte bu Necefli alim 1292 senesinde imam Ali'ye nispet ettikleri kabrin yanı başında "Fasl-ul-Hitab fi ispati Tahriki Kitab-i Rabbil-Erbab" (Rabler Rabbinin Kitabını Tahriki ispatta Son Söz) isimli kitabı telif etmiştir. Bu kitapta çeşitli asırlarda yaşamış Şia ulema ve müçtehidlerinin Kur'an-ı Kerim'in eksiltildiğine, bazı ayetlerin çıkarılıp bazı ilaveler yapıldığına dair yüzlerce nass ve delillerini zikretmiştir. Bu kitap İran'da basıldığında gürültü koparmışlardı Çünkü onlar Kur'an hakkındaki bu şüpheyi

düşürücü inançlarının kendi üst tabakalarında ve muteber kitaplarında dağınık olarak kalmasını istiyorlardı. Bu inançlarını ortaya koyan delillerin bir kitapta toplanıp binlerce basılarak hasımlarının eline geçmesini ve aleyhlerinde delil olmasını istemiyorlardı.

Şia ileri gelenleri bu düşüncelerini açıklayınca müellif ölmeden iki sene önce kitabını müdafaa için bir reddiye kitap daha yazdı ve "Reddu Ba'zı Ş-Şübuhat an Fasl-ıl-Hıtab fi ispatı Tahrifi Kitabı Rabbil-Erbab" (Rabblers Rabbinin Kitabını Tahrifi ispatta Son Söz Kitabı Üzerindeki Şüphelerin Bazılarına Cevap) diye isimlendirdi. Bu Kur'an'ın muhraref olduğunu ispat eden çalışmasına mükafat olarak onu Necef'deki (kendilerince) mukaddes mekana defnettiler

Bu Necefli alimin Kur'an'da noksanlık olduğunu beyanlarından birisi "Velayet Siresi" ismini verdikleri surenin Kur'an'da bulunmamasıdır. Bu surede Hz Ali'nin velayeti zikredilmektedir Surenin baş kısmındaki ayet: "Ey sizleri doğru yola götürsün diye size gönderdiğimiz Peygamber ve veliye inananlar., vs."⁸⁰

Mısır Adalet Bakanlığı uzmanlarından Muhammed Ali Suudi buna muttali olmuştur Muhammed Abduh'un ileri gelen talebelerinden biri de, Müsteşrik Brayn, İran basımlı bir mushafta aynı sureyi görmüştür Bu mushafta ayetlerin üzerine Fars'ça tercüme yapılmıştır. Kur'an'da tahrif olduğunu Tabersi meşhur kitabında yazdığı gibi, aynı iddia Muhsin Fani El-Keşmiri'nin farsça yazdığı "Debistan Mezahib" isimli kitabında da vardır.⁸¹

⁸⁰ Sayfa : 180.

⁸¹ Bu kitap İran'da defaatla basılmıştır. Bu uydurma sureyi Müsteşrik Noldke "Tarihul-Masahif" isimli kitabında (cilt: 2. Sh : 102) Debistan Mezahib'den nakletmiştir Ve El-Asyaviyye el-Fransiyye gazetesi de 1342 senesinde 431-439 sayılarında neşretmiştir.

Necef'li alim Kur'an'ın muharref olduğunu Velayet suresinin çıkarıldığıyla ispat ederken "El-Kafi"⁸² isimli kitaplarının 289 uncu sayfasındaki (1278 İran baskı) şu satırları nakletmiştir:

"Bizimkilerden birkaçı Sehl b. Ziyad'dan. o da Muhammed b. Süleyman'dan, o da bazı arkadaşlarından, onlar da Ebul-Hasan (A.S.)'dan (Yani ikinci Ebul Hasan 206 senesinde vefat eden Ali b. Musa Er-Rıza) şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"Ona, sana canım feda olsun, bizler Kur'an'da öyle ayetler işitiyoruz ki bizde işittiklerimiz gibi değil ve sizden bize ulaştığı gibi de okuyamıyoruz. Bunun için günahkar olur muyuz? Dedi ki: Hayır, nasıl öğrendiyse öyle okuyun. Zira size onu öğreten birisi gelecektir."

Bu söz Şia'nın, imamları Ali b. Musa Rızaya uydurdukları bir şey olduğunda şüphe yoktur. Fakat bunun manası onlara göre Osman mushafından öğrenilip okunmasının günah olmadığına dair bir fetvadır. Soma Şia'nın ileri gelenleri birbirlerine hangi kısmın kandı imamlarınca var olduğunu, hangi kısmın çıkarıldığını öğreteceklerdir.

Şia'nın Takıyye inancına göre gizledikleri Kur'an'ları ile Müslümanlar arasında yaygın olan Hz. Osman Mushafı'nın farkını beyan etmek için Tabersi yukarda ismi geçen kitabını yazmıştır. Yine Şia Takıyye inancı gereği bu kitabı kabul etmediklerini söyleseler de, bu kitap muteber kitaplarındaki alimlerinin yüzlerce görüşünü topladığından onların Kur'an' m tahrif edildiği inançlarını ispat etmektedir. Kur'an hakkındaki bu inançların yayılarak aleyhlerinde kullanılmasını istememektedirler.

⁸² Kafi kitabı Şia'nın muteber hadis kitabıdır. Bizdeki Buhari'ye olan itimadımız onlarda bu kitabadır.

Onlara göre iki Kur'an vardır. Birisi ortada yaygın olan diğeri ise gizli olan hususi Kur'an işte bu gizli Kur'an Velayet suresini de içine almaktadır Bu gizli Kur'anı imamları Alı b. Musa Rıza'ya isnat ederek uydurdukları "Nasıl öğrendiyse öyle okuyun Zira size onu öğreten birisi gelecektir" sözünden çıkarıyorlar.

Şia'nın iddialarından biri de, inşirah suresinden "ve caalna Alıyyen sıhrake" (Ali'yi sana damat kıldık) diye uydurdukları bir ayetin çıkarıldığıdır inşirah suresinden böyle bir ayetin çıkarıldığını iddia ederken bu surenin Mekki surelerden olduğunu, Hz Ali'nin ise Mekke'de iken Peygamberimiz'e damat olmadığını bildikleri halde utanmadan bu iddiayı sürdürürler Mekke'de Peygamberimizin tek damadı El-As b. er-Rabı' el-Emevi'dir. Resulullah (SAV); Hz. Ali. Ebu Cehil'in kızıyla evlenmek istediğinde Hz. Fatima babasına (SAV) şikayet etmişti de Resulullah (SAV) de Medine'deki mescidinin minberinde As b Rabı'ı methetmişti Hz Ali Resulullah'ın bir kızını almışsa Hz Osman iki kızını almak suretiyle Resulullah'a (SAV) yaklaşmıştır. Hatta ikincisi de vefat edince Resulullah (SAV) ona "Eğer bir üçüncü (kızımız) olsaydı seni onunla evlendirirdik" buyurmuştur.

Şii alimlerinden Ebu Mansur Ahmed b Ali b Ebi Talıb Et-Tabersi (588 senesinde vefat eden İbnu Şehr Âşub'un hocalarından bindir) "İhticac ala Ehli-Lucac" isimli kitabında Hz Ali'nin zındıklardan birine (ismini zikretmiyor) şöyle dediğini söylüyor : Senin bana isyanın, karşı gelmen "Vein hiftum ella tuksitu filyetama fenkıhu ma tabe lekum mınennisa" (Himayeniz altındaki yetim kızlarla evlendiğinizde onlara haksızlık yapmaktan korkarsanız hoşunuza giden başka kadınlarla iki. üç ve dörde kadar evlenebilirsiniz) ayetine aykırıdır Yetim kızlara adaletli davranmak başka kadınlarla evlenmeye benzemez. Bütün kadınlar da yetim değildir. Daha önce söylediğim gibi o ayetteki "filyetama" kelimesi ile "fenkıhu" kelimesi arasında

Kur'an'ın üçte birinden fazlasına denk miktarda ayet münafıklar tarafından Kur'an'dan çıkarılmış.

Ebu Mansur burada münafıklar sözüyle Resulullah'ın (SAV) ashabını kastetmektedir.

Bu ashab Kur'an'ı toplamış ve Osman mushafının yazmasıyla bizzat Ali b Ebi Talib halifeliğinde uğraşmıştır "El-ihiticac ala Ehli Lücac" isimli kitapta Hz Ali'ye nispet edilen bu uydurma söz hakikaten Hz. Ali'den sadır olsa bu onun İslam'a ihaneti demektir Kur'an'ın üçte biri gibi bir bölümünü saklıyor. En azından halifeliği zamanında saklı olan kısmı insanlara tebliğ etmiyor ve onunla amelî terk ediyor demektir Halbuki halifeliği zamanında onun önünde bunları yapmakta hiçbir engel yoktu. Kur'an'dan bu miktar ayetleri kendi rızası ile isteyerek saklaması (haşa) nifak demektir. Hz Ali'ye bu sözleri isnat eden Ebu Mansur et-Tabersı bu kitabıyla aslında Hz Ali'ye ihanet ve küfür damgası vurarak bütün ashabı kiramı münafıklıkla suçlamaktadır.

Yukarıdaki iddia Hz Ali'nin halifeliği boyunca elinde imkan olduğu halde Kur'an'dan çıkarıldığını iddia ettikleri kısmı açıklamaması ve onunla insanları amel etmeye davet etmemesi iftirasının delilidir.

"Fasl-ul-Hıtab fi İspati Tahriki Kitabi Rabbi-l-Erbab" isimli kitap İran, Necef ve diğer bölgelerde yayınlandığında Hristiyan misyonerler bu kitabın neşrine sevinerek kendi dillerine çevirdiler. Çünkü bu kitap Kur'an'ın muharref olduğunu beyan ediyordu Bu da misyonerlerin tam arzuladığı bir şeydi.⁸³

⁸³ Bu durumu Muhammed Mehdi isfahani el-Kazımı "Ahsenul-Vedia" isimli (Ravzatul Cennat isimli kitabın zeylidir) kitabının ikinci cild sh. 90'da zikretmiştir

Şia'nın Buhari'si El-Kafi (1278 İran baskı sh 54) de iki sarıh nass vardır. Şöyle :

"Cabir El-Ca'fi'nin şöyle dediği rivayet olunur: Ebu Cafer (Aleyhisselam)'ı şöyle derken işittim: KUR'AN'IN İNDİRİLDİĞİ ŞEKİLDE TOPLANDIĞINI YALANCI LARDAN BAŞKASI İDDİA ETMEMİŞTİR. ONU İNDİRİLDİĞİ GİBİ ALİ B EBİ TALİB VE ONDAN SONRAKİ İMAMLARDAN BAŞKASI HIFZ EDİP TOPLAMAMIŞTIR."

Şia nezdinde bizdeki Sahihi Buhari kadar değerli olan bu Kafi kitabını her Şii okur ve bu nassa da iman eder. Biz de deriz ki: Şia kesin olarak Ebu Cafer'e iftira etmektedir Zira Hz. Ali (RA) Kufe'deki hilafeti müddetince Hz Osman (RA)'ın topladığı mushaftan başka bir şey ile amel etmemiştir. Ve başka bir mushaf neşretmemiştir. Şayet elinde başka bir mushaf olsaydı onu en azından halifelіği zamanında neşreder onunla amel edilmesini emrederdi. Eğer kendisinde başka bir mushaf var "e bunu da müslümanlardan sakladıysa o zaman Allah'a. Peygamberine ve İslam dinine ihanet etmiş olurdu İmam Ebu Cafer Muhammed el-Bakır'dan bu çirkin sözleri duyduğunu söyleyen Cabir el-Ca'fi, Şia'ya göre ne kadar güvenilir olsa da Ehli Sünnet nezdinde yalancı olarak bilinmektedir.

Ebu Yahya el-Hamani dedi ki, Ebu Hanife'nin şöyle söylediğini işittim: Gördüklerim arasında Ata'dan daha faziletli. Cabir el-Ca'fi'den daha yalancı kimse görmedim.⁸⁴

Yukarıdaki nasstan daha korkuncu aynı kitapta Cafer es-Sadık'dan rivayet edildiğini uydurdıkları şu nastır: "Ebu Busayr'dan rivayet olunmuştur, dedi ki: Ebu Abdullah'ın yanına girdim... Ebu Abdullah (yani Cafer es-Sadık) dedi ki ;

⁸⁴ (Mecelletül-Ezher, Sayı : 308, Sene : 1372)

- Bizde Fatıma aleyhisselamın mushafı vardır.

- Fatıma mushafı da nedir? dedim. Dedi ki:

- Sizin şu mushafınız gibi üç misli (büyük bir) mushaftır. Allah'a yemin ederim ki onda sizin şu Kur'an'ınızdan bir harf bile yoktur."⁸⁵

Ehli Beyt imamlarına yapılan bu iftiralar çok eskidir. Bu iftiraları bin sene evvel Muhammed b. Yakub el-Küleyni "el-Kafi" isimli kitapta topladı. Halbuki bu iftiralar Küleyni' den daha eskidir. Çünkü o yalanıyla meşhur olmuş seleflerinden ve Şiiliğin temelini atan mühendislerden rivayet etmektedir. İspanya İslam hükmü altında iken imam Ebu Muhammed b. Hazm orada bulunan papazlarla, kitapları İncil'in muharref olduğu hakkında münazara eder deliller getirirdi. Papazlar da cevap olarak Şia'nın Kur'an'ın muharref olduğuna karar verdiklerini söyleyerek delil getirdiklerinde İbni Hazm onlara şu cevabı vermiştir:

“ŞİA'NIN İDDİASI NE KUR'AN ALEYHİNE NE DE MÜSLÜMANLAR ALEYHİNE DELİL OLAMAZ! ÇÜNKÜ Şİİ'LER MÜSLÜMAN DEĞİLDİR”⁸⁶

Halifeler hakkında:

Dikkat edilmesi gereken noktalardan bin de İmamiyye – İsna aşariyye Şia'sı (Caferi diye de isimlendirilirler) Peygamberimiz (SAV)' den bugüne kadar Hz, Ali'nin hükümeti hariç bütün hükümetler gayri şer'i olduğu esasına dayanmaktadır. Ve hiçbir Şii'nin bu ana kadar gelmiş hükümetlere samimi olarak bağlanması caiz değildir. Onlara düşmanlık besleyip takıyye yapacaktır. Çünkü hepsi gelmiş

⁸⁵ (Sh. 238, 1381 Baskıda, Sh 57, 1278 Iran baskısı)

⁸⁶ (Kitabul Fasl Fi-l-Milel ven-Nihal, Cilt: 2, Sh, : 78 ve Cilt : 4, Sh, : 182 İbni Hazm Kahire'deki ilk baskı)

geçmiş, gelecek olan ve şu andaki hükümetlerin hepsi gasiptir.

Şia dininde seri idareciler itikatlarına göre sadece on iki imamlardır, idareyi ele almış olsunlar veya olmasınlar. Bunların dışında müslümanların idaresini üstlenenler Hz. Ebu Bekir ve Ömer (RA)'dan bugüne kadar ne kadar idareci geldiyse, ne kadar İslam'a hizmet ederse etsinler, İslam hudutlarını ne kadar genişletirse genişletsinler, Allah yolunda ne kadar çalışırsa çalışsınlar onların hepsi müstebittir ve gasiptirler.(!)

Şia Hz. Ali (RA)'dan başka idareyi ele alan herkese Hz Ebu Bekir ve Ömer (RA) dahil lanet ederler, İmam Ebul-Hasan Ali b. Muhammed b Ali b. Musa'ya iftira ederek Hz. Ebu Bekir ve Ömer (RA)'a Tağut demelerini dostlarına öğrettiğini söylemektedirler.⁸⁷

"Es-Serair" kitabının sonunda Muhammed b idris el-Huliy "Mesail el-Rical ve Mükatebetühüm ila Mevlana ebi'l-Hasen b, Muhammed b. Ali b, Musa Aleyhisselam" kitabından Muhammed b. Ali b. İsa meseleleri arasında naklediyor ki Muhammed b. Ali b. İsa şöyle dedi :

"Ona yazdım ve Nasıb'ı (Ehli beyte düşmanlık edene verdikleri isim) sordum. Bir kimsenin Nasıb olduğunu Cibit ve Tağut (Hz. Ebu Bekir ve Ömer'i kastediyor)'u üstün tutması ve imamlıklarını sahih itikat gasbetmenin hesabını soracaklar. Çünkü onlara göre İslam'da idare Resulullah (SAV) vefat ettikten sonra sadece onların hakkıdır. Onlardan başkası bu hakka sahip değildir. Mehdi bu tağutları (!) muhakeme ettikten sonra onlara kisası uygular ve her asır için üç bin idareci idam edinceye kadar beş

⁸⁷ Bunu en büyük Cerh ve Tadil kitapları olan "Tenkihul Mekal fi Ahval'ir-Rical" isimli kitabın yazarı Caferi taifesinin Şeyhi Allame-i Sani Ayetullah el-Mamkani 207 inci sayfada zikretmiştir. (Murtazaviye Matbaası, Necef 1352).

yüzer beş yüzer onları öldürür, Bu hadise onlara göre kıyamette ba's gününden önce olacaktır. Ölenler öldükten ve idam edilenler idam edildikten sonra mahşer için büyük ba's (diriliş) başlar. Bundan sonrası ya cennettir ya da cehennem. Cennet, ehli beyte ve şu yukarıdaki inançları taşıyanlara, cehennem ise Şii olmayan herkese.

Şia buna diriltme, muhakeme ve kısasa RİC'AT ismini vermiştir. Bu inanç hiçbir Şii'nin zerre kadar şüphe etmediği temel inançlarından biridir. Bazı saflar Şia'nın bu inançları son zamanlarda terk ettiğini zannetmektedirler ki bu büyük bir hatadır, gerçek ile bağdaşmamaktadır.

Şii'ler Safevi devletinden bugüne kadar bu inançlara sıkı sıkıya bağlıdırlar. Bugün ise ya bu inançlara aynı şekilde sıkı sıkıya bağlılar yahutta çağdaş bir öğretim ile bu hurafelerden vazgeçip komünizme bel bağlamışlardır. Irak'taki komünistler ve İran'daki komünist Tudeh Partisi bağlıları önceleri Şii iken inançlarının batıl olduğunu görerek komünist olan Şiiler'dir. Şiiler de orta yolu takip eden bir yol yoktur. Ya mezhebinin bazı menfaatlerini düşünerek Takıyye yapar veya yine Takıyye ile diplomatik, partisel ve şahsi menfaatları için gizlediklerinin aksini göstermeye çalışırlar.

Ric'at inançlarını bilmen için sana Şii önderlerinden Şeyh-i Müfid diye isimlendirdikleri Ebu Abdullah Muhammed b. Muhammed En Numan'ın "El-İrşad fi Tarihi Hucecillah ala-l-İbad" kitabında yazdıklarını zikredeyim⁸⁸ El Fazl b. Şazan, Muhammed b. el-Kufi'den o da Vehb b. Hafs'dan Ebu Busayr'ın şöyle dediğini rivayet etti: Ebu Abdullah (yani Cafer-i Sadık) dedi ki: Kaim (On bir asır önce doğup hâlâ ölmediğini zannettikleri on ikinci imamları. Onlara göre* bu imam kalkacak ve hüküm sürecektir) yirmi

⁸⁸ (S.398 - 402 İran taş baskılı tarihi belli değil, Muhammed Ali Muhammed Hasen el-Külbabki hattıyla basılı).

üçüncü gece, ismiyle çağrılır. Ve aşure günü kalkar. Muharrem'in onuncu gününde onu Kabe'de rükün ile makam arasında görür gibiyim. Cebrail sağında, Allah için biat" diye nida eder. Şii'ler yeryüzünün dört bir yanından ona biat için gelirler. Yeryüzü onlara dürülür bükülür ki kolayca gelsinler O Mekke'den Kufe'ye gelir ve Necef'imizde konaklar sonra da oradan askerlerini diğer şehirlere gönderir.

Haccal Sa'lebe'den o da Ebu Bekir el Hadrami'den Ebu Cafer (Muhammed Bakır)'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: Kaim aleyhisselamı Küfe Necef'ine Mekke'den beş bin melekle yürüdüğünü görür gibiyim. Cebrail sağında, Mikail solunda mü'minler önünde, askerlerini ülkelere gönderiyor Abdulkerim el-Ca'fi rivayet ederek dedi ki; Ebu Abdullah'a (Cafer-i Sadık) :

- Kaim aleyhisselam ne kadar hüküm sürecek? diye sordum.

- Yedi sene. Seneler uzar, hatta onun senesiyle bir sene sizin on senenize denk olur Hüküm sürdüğü seneler sizin senelerinizle yetmiş sene miktarındadır, dedi. Ebu Buseyr ona:

- Allah seneleri nasıl uzatır? diye sordu. O:

- Allah gezegenlere beklemesini ve yavaş hareket etmesini emreder. Böylece günler ve seneler uzar. Kaim'in gelmesi yaklaştığında Cemaziyel ahire ayında ve Receb'in on gününde mahlukatın eşini görmediği bir yağmur yağar. Allah mü'minlerin etlerini ve bedenlerini kabirlerinde bitkinin bitmesi gibi çıkartır. Onları kabirlerinden kalkınca saçlarının toprağını silkeler vaziyette görür gibiyim diye cevap verdi Abdullah b. Muğire, Ebu Abdullah (Cafer-i Sadık) aleyhisselamın şöyle dediğini rivayet etti :

- Âli Muhammed'den Kaim geldiğinde Kureyş'ten beş yüz kişiyi kaldırır ve boyunlarını vurur Bunu altı defa tekrar eder.

- Bunların sayıları bu kadar var mıdır? dedim (Abdullah b Muğire'nin buna şaşması o zamana kadar Hulefai Raşidin, Emevi, Abbasi ve diğer müslüman idarecilerin sayısı bu sayının onda birine bile vasil olmamasındandır). Cafer-i Sadık dedi ki :

- Evet onlardan ve onların dostlarından (Başka bir rivayette) Bizim devletimiz devletlerin sonucusudur. Bizi gördüklerinde "Bizim elimizde hüküm olsaydı biz de bunlar gibi yapardık" dememeleri için onlar bizden önce devlet kurup hüküm sürdüler.

Cabir el-Ca'fi Ebu Abdullah'ın şöyle dediğini rivayet etti: Âli Muhammed'in Kaim'ı geldiğinde Kur'an'ın indiği gündeki şekliyle öğretildiği çadırlar kurar. O gün Kur'an'ı ezberlemek bugünkünden daha zordur. (Yani o gün Cafer-i Sadık zamanında bulunan Osman mushafının dışında bir mushaf öğretecek. Çünkü öğreteceği mushaf Şiiler'e göre şu anda bizde bulunan mushaf değildir. Onlara sormak gerekir : Bekledikleri on ikinci imam İslam'a birinci imam kabul ettikleri Hz. Ali'den daha mı vefakârdı. Neden böyle bir Kur'an vardı da Hz. Ali halifeliğinde elinde imkân olduğu halde müslümanlara öğretmedi. Bu inançlarıyla Hz. Ali'ye dahi leke sürmekte, onu ihanetle suçlamaktadırlar.

Abdullah'tan Ebu Abdullah aleyhisselamın şöyle dediğini rivayet etti: "Âli Muhammed'in Kaim'i (onikinci imam) geldiğinde Davud aleyhisselamın hükmüyle hükmedecektir.." (Halbuki Allahu Teala bu şekilde hükmü hoş görmemiş ve "Davud kendisini denediğimizi sanmıştı da, Rabbi'nden mağfiret dileyerek eğilip secdeye kapanmış tevbe etmiş Allah'a yönelmişti" buyurmuştur. Sad suresi ayet: 24)

Mufaddal b Ömer de Ebu Abdullah'ın şöyle dediğini rivayet etti :Kufe'den Musa kavmine mensup yirmi yedi (!) ehli kehfden yedi kişi, Yuşa b. Nün, Süleyman, Ebu Düçane el-Ensari Mikdat ve Malik el-Eşter, Kaim aleyhisselam ile Kufe'den çıkarlar ve onun huzurunda ona yardımcı ve idareci olurlar.

Şu yukarıdaki naslar Alimlerinin en ulusu olan Şeyhi Mufid'den (uydurma olduğunda şüphe bulunmayan) senedleriyle harfiyyen nakledilmiştir. Bu söylenenler ehli beyte yapılan iftiraldır. Ehli beytin en büyük musibeti bu tip insanların kendilerine sahip çıkarak bu türlü yalanları onlara ithaf etmeleridir. Şeyhi Müfid'in bu eseri İran'da basılmıştır.

Ricat inancı:

Ric'at inancı (Müslüman idarecilerin muhakemesi) Şii'lerin temel inançlarından olduğundan alimleri "Emali el-Murtaza" kitabının müellifi Seyyid Murtaza (bu zat Şerif Rıza Şair'in kardeşidir. Aynı zamanda Nehcül Belağa'yı tahrif edip ziyadeler yapıp sahabeye sataşarak kitaba üçte biri kadar ziyadede ortaklık yapan zattır), işte bu Seyyid Murtaza "El-Mesail en-Nasırıyye" isimli kitabında şunları yazmıştır:

"Mehdi (Âli Muhammed'in Kaim'i diye isimlendirdikleri on ikinci imamları) zamanında Ebu Bekir ve Ömer çarmıha gerilirler. Çarmıha gerildikleri ağaç yaş iken onlar gerildikten sonra kurur."

Şii büyükleri ve alimleri asırlar boyu Resulullah'ın iki veziri Hz. Ebu Bekir ve Ömer, diğer İslam halifeleri, idarecileri, kumandanları mücahit ve alimleri hakkında bu iğrenç tutumlarında devam edegelmişlerdir.

Yaklaştırma merkezinde çalışan davetçilerini dinledik. Şu yukarıdaki inançlarını araştırmaya vakti olmayanlar o davetçinin dediği gibi bunların eski olduğunu şimdi ise değiştiğini zannederler. Bu zan yalandır, hiledir. Çünkü ilmi merkezlerin hepsinde okuttukları kitaplarda bütün yukarıda saydıklarımız mezheplerinin kaçınılmaz esasları olarak okutulmaktadır. Necef, İran ve Cebel-i Amil ulemasının zamanımızda telif ettikleri eserler eskilerinden daha kötü, yaklaşmayı ve anlaşmayı yıkmada daha aşın bir tutum içindedir. Buna sabah akşam mezhepleri birleştirme ve yaklaştırmaya çalıştığını ilan etmekte devam eden, Mısır'da ve başka ülkelerde bu fikri taşıyan arkadaşları bulunan Muhammed b. Muhammed Mehdi el-Halisi isimli zat ile misal verelim. Birliğe ve anlaşmaya davette çalışan bu zat "Ihyau's-Şeriatı fi Mezhebi's-Şia" isimli kitabında Hz. Ebu Bekir ve Ömer'in mü'min dahi olmadıklarını yazarak onlardan iman sıfatını dahi kaldırmaya kadar taassubunda koydur.

Bakınız ne yazıyor⁸⁹: "Ebu Bekir ve Ömer'in; Kur'an'da haklarında Allah'ın kendilerinden razı olduğuna nas bulunan Rıdvan biati ehlinde olduğunu söyleseler de biz deriz ki : Şayet Allahu Teala (Sana biat edenlerden Allah razı olmuştur) yahut (Ağaç altında sana biat edenlerden razı olmuştur) deseydi o zaman kendisine biat eden herkesten razı olduğuna delalet ederdi. Fakat Allah (Sana biat ettiklerinde mü'minlerden razı olmuştur) dediğinden, ayette sadece mü'min diye zikredildiğinden hakikaten iman edenlerden başkasına delalet yoktur."

Bunun manası Hz. Ebu Bekir ve Ömer hakikaten iman etmemişlerdir. Onun için de ayetin manası onları içine almaz. Bu iki muasır Şii alimi İslam ve müslümanların korunması hususunda müslümanların menfaatlerini ön plana aldıkları davasının müdafileri olduğunu söyleyen bu

⁸⁹ kitabının Cilt: 1, Sn.: 63-64 üncü sayfalarında

iki çağdaş Şii alimi yazdıkları eserlerinde Resulullah (SAV)'den sonra müslümanların en üstün ve faziletlisi veya en azından müslümanların en hayırlısı olan Hz. Ebu Bekir ve Ömer hakkında inançlarını böyle açıklarken mezhepler arasında nasıl bir yaklaşma ve anlayış beklemektedir. Bu adamlar müslümanların kalesinde düşman hesabına çalışan casuslar değil de nedir?

Resulullah'ın ashabını, tabiileri ve Müslüman idarecileri, İslam binasını ayakta tuttukları ve İslam alemine o şerefli günleri yaşattıkları halde bu aşağı derekelere indirirken kendi imamlarına imamlarının dahi kabul etmeyeceği şeyleri ithaf ediyorlar Kafi kitabında Küleyni on iki imama öyle vasıflar ve sıfatlar vermektedir ki imamlar insanlık evsafından sıyrılarak eski çağdaki Yunan tanrıları derecesine çıkarılmaktadır. Kafi ve diğer muteber kitaplarındaki bu vasıfları bir araya toplasak koca bir cilt ortaya çıkar. Onun için biz sadece Kafi kitabındaki konuların (bab) başlıklarını zikretmekle yetineceğiz :

"İmamlar; meleklerle, nebi ve resullere verilen ilimlerin hepsini bilirler."⁹⁰

"İmamlar ne zaman öleceklerini bilirler. Ve onlar kendi istekleri olmadıkça ölmezler"⁹¹

"İmamlar olmuş ve olacak her şeyin ilmini bilirler. Onlara hiçbir şey gizli değildir."⁹²

"İmamlarda bütün kitaplar vardır ve onları çeşitli dillerde olmasına rağmen anlarlar, bilirler."⁹³

⁹⁰ Kafi, Sh : 255.

⁹¹ Kafi, Sh : 258

⁹² Kafi, Sh : 260.

⁹³ Kafi, Sh : 227.

"Kur'an'ı imamlardan başkası toplamamıştır. Onlar Kur'an ilimlerinin hepsini bilirler."⁹⁴

"İmamların sahip olduğu şeyler peygamberlerin alametlerindedir."⁹⁵

"İmamların durumu ortaya çıkınca Davud ve âli Davud'un hükmü ile hükmederler. Delil istemez ve sormazlar."⁹⁶

"İmamlardan çıkanlar hariç insanların elinde bulunan her şey batıldır, imamlardan çıkmayan her şey de yine batıldır."⁹⁷

"Yeryüzünün hepsi imamındır."⁹⁸

İmamlarının mertebelerini kendisine vahy inen Resulullah (SAV)'ın mertebesinden üstün tutarlarken bunlarla bizim aramızda hangi yaklaşma mümkün olacak bilmiyoruz.

Asırlar boyunca Şiiilerin yüksek tabakasında olsun halk tabakasında olsun İslam hükümetlerine karşı eğer hükümet kuvvetli ise menfaat elde etmek için Takıyye inancını kullanarak mühim merkezlere geldikleri ve hükümet zayıfladığında veya hücum edildiğinde hemen aleyhine geçip düşman tarafına intikal ettikleri tarih boyunca Şiiilerin her tabakasında mülhaza edilen şeylerdendir. Abbasiler Emeviler aleyhinde ayaklanınca Şia'nın tutumu böyledi. Hatta Abbasiler'in isyanı, Şiiilerin teşvikleriyle olmuştu Aynı şeyi Abbasi devleti Hulagu tarafından tehdit

⁹⁴ Kafi, Sh : 228.

⁹⁵ Kafi, Sh : 231

⁹⁶ Kafi, Sh : 297.

⁹⁷ Kafi, Sh : 399.

⁹⁸ Kafi, Sh : 407.

edilince Abbasilere yaptılar İslam halifesine, müslümanların başkentine, ilim ve irfan merkezine karşı putperest Hulagu ile birleştiler.

Şia alimlerinden En-Nusayr et-Tusi Abbasi halife Mutasım'a saçını başını yolarak methiyeler, şiirler yazarken çok geçmeden 655 senesinde hemen aleyhine geçmiş, İslam'ın Bağdad'da bir an önce yıkılmasını gözlemeye başlamış ve maalesef Hulagu'nun yanında yer alarak en ön safa geçmiş, Hulagu ile müslümanların boğazlanmasını kontrol etmiş ve İslam kitaplarının Dicle'de boğulmasına rıza göstermiştir.

Şii şeyhi En-Nusayr et-Tusi'ye bu büyük ihanetleri irtikabında iki arkadaşı daha iştirak etmiştir. Birisi Şii bir vezir olan Muhammed b. Ahmed el-Alkami, diğeri ise Alkami'nin sağ kolu olan Mu'tezile mezhebine mensup Şiiler'i bu hususta geride bırakmış birisi olan Abdulhamid b. Ebi-l-Hadid. Bu zat ömrü boyunca Resulullah'ın ashabına düşman olarak yaşadı. Nehcul-Belağa kitabına İslam tarihini tesvit eden yalanları doldurarak yaptığı edepsizce şerhiyle Ashaba düşman olarak hayat sürdü, İslam'ın mazisindeki gerçekleri İslam'a sokuşturulan fikirleri bilmeyenler bunların yazdıklarına hâlâ kanmaktadırlar. Hatta bazı zeki ve faziletli müelliflerimiz dahi bunlara inanmakta. Halife Mutasım vezir yaparak ikram etmesine, iyilikte bulunmasına karşılık ona ihanet eden İbnu Alkami ihanetini ve iyiliğe karşı kötülükle cevap vererek asıl gizledikleri düşünceleri açığa vurmuştur. Hülagu musibetinde İslam'ın başına gelenlere sevinen Şiiler bu asra kadar İslam'a düşmanlık beslemekte ve bundan lezzet almaktadır. Dileyen Şiiler'in yazdığı bütün Teracim kitaplarından En-Nusayr et-Tusi'nin tercüme-i halini okusun. En son telifleri bu hususta El-Hunsari'nin "Ravzatu-l-Cennat" kitabıdır. Bu kitab Moğolları, hainleri övgü ve İslam'ın başına gelenlere sevindiklerini beyanla doludur. Büyüğü küçüğü bütün Şiiler'in Müslümanların katliamıyla

ferahladıkları, çocuk ihtiyar demeden Müslümanların öldürülmesine en azılı düşman dahi sevincini gösteremezken, kalbi vahşi hayvanlardan daha sert olanlar dahi utanırken Şii'lerin bu duruma sevindiklerini beyanla doludur.

Bu mevzuyu yaklaştırma konusuyla ilgili bir nakil yapalım da her müslüman bu tip mezheplerle özellikle de Şii'lerle yaklaşmak ve anlaşmanın nasıl imkansız olduğunu görsünler. Bu onların sarih itiraflarıdır:

"Ravzatu-l-Cennat" kitabında Şii önderlerinin tarihçiliğini yapan El-Hunsari, En-Nusayr Et-Tusi'nin tercüme-i halini yazarken naklettiklerinden birisi de şudur⁹⁹; Diyor ki: "Tusi'nin gerçek ve araştırma ürünü olan sözü fırka-i naciye'yi tayin ederken yetmiş üç fırkadan sadece İmamiyye'nin fırka-i Naciye olduğunu beyan ettiği sözüdür. Tusi dedi ki:

"Ben bütün mezhepleri inceledim, ahvalini, fer'i meselelerini tahkik ettim, İmam iye'nin dışındaki tüm mezheplerin iman hususunda - ispatı ve nefyi müsavi olan bazı hususlarda ihtilaf etseler de- müşterek olduklarını gördüm. Sonra, imamiye taifesini hepsine muhalefet eder buldum. Eğer onlardan başkası Naciye olsaydı hepsinin Naciye olması gerekirdi. Bu da gösteriyor ki fırka-i Naciye İmamiye'dir, başkası değildir."

El-Hunsari şöyle diyor: (Yukarıdaki ibareyi naklettikten sonra) Es-Seyyid Nimetullah el-Musevi dedi ki: "Bunun manası bütün fırkalar (Kim lailahe illallah derse cennete girer) hadisine dayanarak şahadeteyni getiren herkesin kurtulacağını söylemektedirler. Bu imamiye fırkası ise kurtuluşun ehli beyte ve onikinci imama bağlanmakta, onların düşmanlarından beri olmakta olduğuna ittifak

⁹⁹ sayfa 579'da (1367 İkinci Baskı Tahran).

etmişlerdir. (Yani Hz Ebu Bekir, Ömer ve bütün müslümanlardan, Şia olmayan herkesten teberri edeceksin, alâkayı keseceksin ki kurtulasın). Kurtuluşun yolu olan bu itikadla imamiye bütün mezheplerden ayrılır."

Tusi, Musevi ve Hunsari hem doğru hem de yalan söylüyorlar, İslam mezheplerinin temelde birbirine yakın bazı teferruatta fark bulunduğunu söylerken doğru söylüyorlar. Çünkü temelde birbirine yakın mezhepler arasında yaklaşma ve anlaşma mümkündür. Ama bu yaklaşma ve anlaşma Şiiler'le imkansızdır. Çünkü Şiiler; müslümanlara temelde muhalefet etmektedirler. Şiiler; müslümanlardan Ebu Bekir ve Ömer'e lanet etmedikçe ve Şii olmayan herkesten berî olduğunu ilan etmedikçe razı olmazlar. Onların razı olması için Hz. Osman'ın zevceleri olan Resulullah'ın kızlarına, Peygamber'in methettiği As b. Rabî'e düşman olmak gerekir. Kur'an'ın muharref olduğunu iddia gibi. buna benzer sapık itikadlarına inanmayan ehli beytten dahi. imam Zeynel abidin b. Hüseyin b. Ali gibi herkesten müslümanların uzaklaşması lazım ki Şiiler bizden razı olsunlar. Asırlar boyunca her tabakada Kur'an'ın muharref olduğuna inananların bu inancını "Faslul-Hıtab" isimli kitabıyla ortaya koyan Tabersi gibi inanmadıkça Şiiler müslümanlardan razı olmazlar. (Muğire b. Şube'nin kabri yanında Hz. Ali'nin kabri diye bu kitabı yazma cinayetini işlemiştir).

Şiiler kendileriyle anlaşmamız ve bizden razı olmaları için bize Resulullah'ın ashabına lanet etmemizi, kendi dinleri üzere olmayan herkesten hatta Peygamberimiz'in kızlarından ve mübarek neslinden gelenlerden başta da Zeyd b. Zeynelabidin'den teberri etmemizi, onlara düşman olmamızı şart koşuyorlar. İşte Nusayr Tusi'nin gerçek yönü budur. Onu Seyyid Nimetullah Musevi, Mirza Muhammed Bakır el-Musevi ve el-Hansari el-İsbahani takip etmiştir. Bu akideye, bu inanca takıyye inancını açıklayan veya takıyye inancı arkasına gizlenen hiç bir Şii muhalefet etmemektedir.

Yukarıda hem doğru hem de yalan söylüyorlar demiştik. Doğrularını anlattık. Yalan söylediklerine gelince: Şia'nın dışında kalan taifelerde kurtuluş yolunun şهادeteyni söylemeye bağlı olduğunu iddia etmeleridir. Eğer onlarda biraz akıl olsaydı şهادeteynin biz de İslama girmenin adı olduğunu harbi de olsa şهادeteyni getirince malını canını koruyacağını, kurtuluşun ise ancak imanla olacağını, imanın da -Ömer b. Abdulaziz'in buyurduğu gibi- farzları, sünnetleri, hududu olduğunu, bunları tamamlayanın imanını tamamlayacağını, tamamlamayanın imanını da tamamlamayacağını bilmeleri gerekirdi.

İddia ettikleri onikinci imamları ise tamamen hayali bir şahıstır. Çocuk bırakmadan vefat eden Hasan el-Askeri'ye nispet ettikleri bir yalandır. Kardeşi Cafer terekesini çocuğu olmadığı halde tasfiye etmiştir. O zaman Alevileri doğdukça kaydeden siciller vardı. Hasan el-Askeri'ye böyle bir çocuk kaydedilmemiştir. O çağda yaşayan Aleviler de Hasan el-Askeri'nin vefat ettiğinde erkek çocuk bıraktığını bilmiyorlar. Fakat Hasan el-Askeri çocuksuz olarak vefat ettiğinde İmamıyye'nin imamet silsilesi durmuş oldu. Mezheplerinin onun ölümüyle öldüğünü, imamları olmadığı için imamsız kaldıklarını gördüler.

Bu durumda şeytanlarından birisi olan Beni Nümeyre kölelerinden Muhammed b. Nusayr ortaya Hasan el-Askeri'nin sirdapta (babasının evinde) gizli bir oğlu bulunduğu fikrini ortaya attı ki kendisi ve arkadaşları Şiiler'in halk tabakasından ve zenginlerinden imam adına zekat toplayabilsinler ve böylece de kendilerinin imamiye olduğu iddiasını devam ettirsinler. Bu Muhammed b. Nusayr hayali sirdabın kapısı olmayı hayali imam ile Şiiler arasında zekat toplamak görevini kendisi üstlenmek istedi. Arkadaşları ona muhalefet ettiler ve bab (kapının) Hasan el-Askeri'nin evi yakınında bulunan Hasan Askeri'nin alış veriş yaptığı bir yağcı olmasında ısrar ettiler.

Bu anlaşmazlık baş gösterince Muhammed b. Nusayr onlardan ayrılarak kendisine nispet edilen Nusayriyye mezhebini tesis etti. Arkadaşları ise hayali onikinci imamın evlenmesini ondan çocuklar ve torunlar olması hilesini düşünerek imamlığın devam etmesi ve böylece de İmamiye mezhebinin devamı hilesini düşünüyorlardı. Fakat bunun Alevileri kaydeden görevliler tarafından yalanlanacağı, yalan olduğu ortaya çıkacağı anlaşılınca, bunun Abbasiler ve emirleri tarafından anlaşılacağına kanaat getirince onikinci imamın sirdapda kaldığını onun "Gaybubeti Suğra" (Küçük kayboluş) ve "Gaybubeti Kübra" (Büyük kayboluş) olmak üzere sirdabda kaldığını iddia ettiler. Ve bütün müslümanlardan Allah'ın akıl bahsettiği insanlardan bu yalana inanmalarını istiyorlar ki onlarla anlaşma veya yaklaşma olsun. Heyhat. Bu, ancak bütün İslam alemi bir akıl hastanesine dönüşürse o zaman belki mümkündür. Akıl nimetini verdiği için Allah'a hamd olsun Akıl sahih imandan sonra ne büyük nimet!

Müslümanlar imanı sahih her mü'mini severler ve onu dost kabul ederler. Ehli beytin salihleri de herhangi bir adet zikredilmeksizin hepsi aynı hükme dahildir. Müslümanların sevdiği mü'minlerin başında Resulullah'ın cennetle müjdelediği aşare-i mübeşşere vardır Şiiler'in kâfir olduklarına hiç delil olmasa Resulullah bu on kişi cennettedir dediği halde Resulullah'a muhalefetleri küfürleri için yeterlidir. Müslümanlar İslam için çalışan ve İslam aleminin omuzlarında yükseldiği diğer sahabileri de sever ve onlara bağlıdır. Hakkın ve hayrın İslam topraklarında kanlarıyla yeşerdiği bu sahabenin Hz. Ali ve evladına karşı düşman olarak yaşadığı iftirasını da yine Şiiler atmışlardır. Bu sahabe Hz. Ali ile kardeşçe, birbirini severek ve birbirlerine yardımlaşarak yaşamışlar ve aynı şekilde de vefat etmişlerdir. Bunu Allah'ın kelimandan daha güzel ifade eden yoktur.

Fetih Suresi, ayet: 29; **"Kafirlerle şiddetli, kendi aralarında merhametli."**

Hadid Suresi, Ayet: 10; **"Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Mallarınızı Allah yolunda niçin sarfetmiyorsunuz? İçinizden Mekke'nin fethinden önce sarf eden ve savaşan kimseler, daha sonra sarf edip savaşan kimselerle bir değildirler. Berikiler daha üstün derecededirler, Allah hepsine cenneti vadetmiştir. Allah işlediklerinizden haberdardır."** Allah vadinden döner mi?

Al-i İmran suresinde ise şöyle buyurdu -. **"İnsanlar için ortaya çıkarılan en hayırlı ümmetsiniz."**

Mü'minlerin emiri Hz, Ali'nin kendinden önceki halifelere sevgisini inkar mümkün değildir. Hasan, Hüseyin ve İbnu'l-Hanefiyye'den sonra evlatlarına isim verirken birine Ebu Bekir, diğerine Ömer, bir diğerine ise Osman isimlerini seçmiştir. Kızı Ümmü Külsüm el-Kübra'yı Hz. Ömer ile evlendirmiş, şahadetinden sonra da amcasının oğlu Muhammed b Cafer b. Ebi Talip ile, o da ölünce onun kardeşi Avn b. Cafer ile evlendirmiş ve Ümmü Külsüm onun zevcesi iken vefat etmiştir. Abdullah b. Cafer (Tayyar) oğullarından birine Ebu Bekir, bir diğerine Muaviye ismini vermiştir. Bu Muaviye (Muaviye b. Abdullah b Cafer b. Ebi Talib) oğullarından birine Yezid ismini vermiştir. Zira bazıları Yezid'in siyretinin düzgün olduğunu söylemektedirler. Muhammed b. El-Hanefiyye b. Ali b Ebi Talib buna şahadet etmektedir.

Şiiler'in bizden istediği teberri, aramızdaki yaklaşmanın karşılığı olacak ve diledikleri şahıslardan biz ilgimizi keseceksek başta ilk imamları Hz. Ali, çocuklarına Ebu Bekir, Ömer ve Osman ismi vermekle hata etmiş ve kızım Hz. Ömer'le evlendirmekle hatada daha da ileri gitmiş olacaktır. Aynı şekilde İbnu Zübeyr'in davetçisi Abdullah b. Muti gelip Yezid'in rakı içtiğini, namazı terk ettiğini ve kitaba,

sünnete aykırı davrandığını iddia ettiğinde Muhammed b. El-Hanefiyye Yezid lehine şahadet ederken yalan söylemiş olurdu.

Abdullah b. Muti'e "Zikrettiğiniz şeyleri ben onda görmedim. Yanında bulundum ve onunla bir arada ikamet ettim. Namaza devam ettiğini, hayrı araştırdığını, fikhî hükümler sorduğunu ve sünnete bağlı olduğunu gördüm" diye cevap verdi, İbnu Muti ve beraberindekiler ona: Sana tasannu için öyle yapmıştır dediklerinde "Söylediğiniz içki içme hadisesini size gösterdi mi? Eğer sizin yanınızda içti ise sizler onun ortağı sayılırsınız. Yok sizin yanınızda içmediyse bilmediğiniz, görmediğiniz şeye şahitlik yapmanız size helal değildir." demiş. Onlar:

"Görmedi isek de bu bizce malumdur dediklerinde de "Allahu Teala şahitlere bunu yasaklamış ve buyurmuştur ki "Bildikleri halde (bilerek) şahitlik yapanlar hariç, sizin bu işinizden herhangi bir şey (biliyor) değilim." Hz. Ali'nin oğlu Muhammed b. El-Hanefiyye Yezid için böyle şahadet ederken, Şia'nın bizden istediği ilgi kesme ile bu hakikat nasıl bağdaşır. Şia bizden Yezid'in babasından ve babasından da hayırlı üstün Ebu Bekir, Ömer, Osman, Talha, Zübeyr, Amr b. As ve diğer sahabeden teberri etmemizi, ilgimizi kesmemizi istiyorlar. Kitap ve sünneti muhafaza eden ashaptan yüz çevirmemizi istiyorlar.

Şiiler'in yaklaşmak için bizden istedikleri fiyat çok pahalı, hiçbir şey almıyoruz her şeyimizi veriyoruz. Hileli mal getirmek isteyen kimseyle muamele yapan kimse ahmaktır. Nusayr Tusi'nin tespit ettiği Nimetullah Müsavi ve el-Hunsari'nin desteklediği ve Şia dininin esasları olan velayet ve beraatin (ehli beyte ve oniki imama bağlılık, sahabeden ilgi kesmek ve onlara düşmanlık) manası İslam dinini değiştirmek ve İslam binasını omuzlarında yükseltenlere düşmanlıktan başka bir şey değildir. Evet sadece her

şeyleriyle herkese muhalif olan kendilerinin fırka-i Naciye olduğunu söylemekle yalan söylemişlerdir.

İsmailiye de aynı Şia gibi müslümanlara muhalefette İmamiye Şia'sının yolunu takip etmektedir. Sadece ehli beytten bazı isimleri tayin hususunda Şia'dan ayrılıyorlar, İmamiye Caferi Sadık'a kadar İsmailiye'nin bağlandığı bütün imamlara bağlanıyorlar ve kabul ediyorlar. Caferi Sadık'tan sonra ayrılıyorlar, imamiye Musa b. Cafer ve onun nesline, İsmailiye ise İsmail b. Cafer ve onun soyundan gelenlere müvalat ediyorlar. Bağlanıyor ve itaat ediyorlar, İsmailiye taifesinin İsmail ve neslinden gelenlere aşırı bağlılığı Safevi devleti günlerinden beri Şia'nın hasedine sebep olmuştur. Ve bunun üzerine onlar da Meclisi ve yardımcılarının elinde yuvarlanmışlar, eski devirlerde aşırıları (ğulat) azınlık iken, bundan sonra istisnasız hepsi aşırı (ğulat) bağlılar haline gelmişlerdir.

Bu gerçeği Cerh ve Tadil alimleri Ayetullah el-Mamkapi eski ğulat hakkında yazdığı kitapta itiraf ederek bu mevzunun geçtiği her bahiste eskiden aşırı kabul edilen inançların bugün imamiye Şiası'nın mezhepte zaruri olarak inanılması gereken şeyler olduğunu ilan etmiştir. Demek oluyor ki. İmamiye, İsmailiye ile taassubunda, aşırılığında birleşiyor, ancak bazı isimler üzerinde ihtilaf ediyorlar. Aralarında Peygamber mertebesinden daha yukarı mertebelere çıkarttıkları bazı isimler üzerinde ihtilafın başka farkları yok. Kendi imamlarını ve özellikle hayali onikinci imamı ilahlık derecesine çıkartırken Resulullah (SAV)'ın gaybiyyattan Allah'ın kendisine bildirdiklerine inanmamayı Muhammed Hasen el-İştılaninin diliyle ilan ediyorlar.

Nusayr Tusi'nin tespit edip, Nimetullah Musevi ve Bakır Hunsari'nin teyidlerinde itiraf ettikleri gibi Şia taifeleriyle Müslüman taifelerin birbirine yaklaşmasının imkansızlığı Şia taifelerinin müslümanlara temelde

muhalefet etmesi sebebiyledir. Bu durum Bakır Meclisi'nin çağdaşı olan Nusayr Tusi zamanında böyle ise bugün daha kötü, daha zordur.

Şunda şüphe yok ki Şiiler kendileri yaklaşmak istemiyorlar. Bunun için de yaklaşma fikrini ehli sünnet diyarında yaymaya çalışıyor, Şii bölgelerinde bunun için bir adım dahi atmıyorlar, bir kelime dahi konuşmuyorlar, ilmi merkezlerinde bu yaklaşmanın eserine, izine dahi rastlanmıyor. Bu çağrı fazı toprağına, toprağı fazına birleşmeyen elektrik kablolarına benziyor. Bu sebepten de bu uğurda yapılacak her çalışma çocuk oyunu gibi hiçbir fayda getirmeyen lüzumsuz bir çalışma olarak kalacaktır. Sadece ehli sünnetten, tek taraflı tutumdan bundan başka semere beklenemez. Ancak Şia Peygamberimiz (SAV)'den bu yana Şii olmayan herkesten berî olduğu akidesinden. Ebu Bekir ve Ömer (RA)'ya la netten vazgeçmedikçe bu çalışmalar boşunadır. Yine Şiiler imamlarının beşeriyet sıfatlarından arındırıp ilahlık mertebesine çıkaran inançlarından vazgeçmedikçe yaklaşma mümkün değildir. Çünkü bu inanç İslam dininden çıkmak. Peygamber ve ashabının gösterdiği yoldan sapmak demektir.

Şiiler İslam'a, İslam inanç ve tarihine ters düşen bu azgınlığı terketmedikçe müslümanların kabul ettiği temel ve esaslara muhalif temel ve esaslarıyla yalnız kalacaklar ve bütün Müslümanlar onları terkedecektir.

Daha evvel bir gerçeğe işaret etmiştik: Komünizmin Irak'ta ve İran'da, diğer İslam ülkelerine oranla daha çabuk gelişmesinin sebebini Şiiliğe bağlamıştık. Bu iki ülkedeki komünistler o ülkelerin Şii evlatlarından oluşuyorlardı. Zira Şia mezhebini anlaşılmayı hurafe yalan ve hayali şeylerle dolu görünce. teşkilatlı, her dilde yayın yapan, belli ilmi ve iktisadi metotlar takip eden komünizm tuzağına düştüler. Eğer İslam dinini Şiiliğin dışında doğru olarak

Peygamber'den geldiği gibi öğrenseydiler bu çukura böylesine düşmeyeceklerdi.

Yüz sene kadar evvel İran'da Bab fitnesi zuhur edip de Muhammed Şirazi kendisinin Mehdiyi Muntazarın (beklenen mehdinin) kapısı olduğunu iddia edip daha sonra da Mehdi olduğunu öne sürünce bir yığın İranlı Şii ona inanmış ve etrafında toplanmıştı. Bunun üzerine İran hükümeti bu zatı hurafe ve yalanlardan uzak Hanefi sünnilerin çoğunlukta olduğu Azerbaycan'a sürmüş, başka Şii bir şehre sürmemişti. Çünkü Ehli Sünnetin olduğu yerlerde böyle sapık iddialara kulak verecek batıl inançlar yaşamazdı. Çünkü Şiiler böyle iddialara hemen kanacak akidelere sahiptirler. Aynı şekilde bu hurafe inançlar geçen asırda Babilik ve Bahailiğin yayılmasına da sebep olmuştur. Okuyan ve kültür sahibi olan Şii çocuklar da uyanarak Şiiliğin sebebiyle İslam'dan soğuyorlar ve aklın kabul etmeyeceği bu inançlar karşısında komünizme kayıyorlar. Bu yüzden de İran ve Irak'ta komünizm diğer İslam ülkelerine oranla hızlı gelişmiştir.

Müslümanların nasihat etmek için Allah'a, Resulullah'a ve bütün müslümanlara verdiği söz gereğince bu konuda yazabildiklerim bunlardır. Allah kıyamete kadar dinini, milleti İslamiyeyi, İslam'ın varlığını yıkıcı ve hilekarların şerrinden korusun.

EHLİ SÜNNET VE ŞİA ARASINDAKİ FARKLARIN ÖZETİ¹⁰⁰

KUR'AN-I KERİM

Ehli Sünnet'e Göre: Ehil Sünnet Kur'an'ın sıhhatine, ziyade ve noksan olmadığına ittifak etmiştir. Kur'an Arap dili kural ve usullerine uygun olarak anlaşılır. Ehli Sünnet Kur'an'ın Allah'ın kelamı olduğuna, hadis ve mahluk olmadığına, içinde batıl bir şeyin bulunmadığına ve müslümanların inanç ve muamelatta ilk kaynağının Kur'an olduğuna inanırlar.

Şiiler'e Göre: Bazılarına göre Kur'an sıhhatli değildir Kur'an Şii inançlarından herhangi biriyle çatıştığına mezheplerine uygun garip teviller yaparlar. Bu yüzden bunlara "Müteevvile" ismi verilmiştir. Daima Kur'an toplanırken ortaya çıkan ihtilafa işaret etmeyi severler. Kendi imamlarının sözleri onlara göre güvenilen teşri kaynağıdır.

HADİS

Ehli Sünnet'e Göre: Şeriatta ikinci kaynak ve Kur'an'ı açıklayıcı mahiyettedir Peygamber (SAV)'den sahih olarak gelen herhangi bir hadise muhalefet etmek caiz değildir. Hadislerin sahih olduğunu anlamak İslam Ümmeti alimlerinin Hadis Usulü hususunda ittifak ettiği kurallara dayanır.

Bunun yolu da senedin tahkikidir. Kadın ve erkek ayırılmaksızın adil şahısların şehadetiyle güvenilir olup olmadıkları incelenir. Her hadis rivayet edenin belli bir tarihi, rivayet ettiği hadislerin sahih olup olmadığı tespit edilmiştir. Yalancından, meçhul şahıslardan sırf akrabalık vasfıyla

¹⁰⁰ Muhibbuddin el-Hatib elHututul Ariza

hadis kabul edilmez. Çünkü hadis rivayeti her türlü itibarın üzerinde büyük bir emanettir.

Şiiler'e Göre: Resulullah (SAV)'ın ehli beytine nisbet edilen ve siyasi savaşlarında Hz. Ali'nin yanında bulunanların rivayet ettiği hadislerden başkasını kabul etmezler Hadislerin kabulünde sahih olup olmadığına, senedine ve ilmi metoda ehemmiyet vermezler. Çok defa meçhul şahıslardan rivayet ederler ve derler ki: Muhammed b. İsmail'den .o da ashabımızdan birinden, o da bir adamdan rivayet etti ki şöyle dedi..."

Kitapları sıhhatinin ispatı mümkün olmayan on binlerce hadisle doludur. Ve bu hadisler üzerinde dinlerini bina etmişlerdir " Bu tutumlarıyla Sünnet-i Nebeviye'nin dörtte üçünden fazlasını inkar etmişlerdir. Bu nokta Şiiler'in diğer müslümanlardan ayrıldığı en mühim noktadır

SAHABE

Ehli Sünnet'e Göre: Ehli Sünnet sahabeye hürmet edilmesi ve onlardan razı olduklarına ittifak etmişlerdir. Çıkan anlaşmazlıklar samimi olarak yaptıkları ictihad kabilindedir. Ve o ortam geçmiştir. Onların anlaşmazlıklarını ele alarak nesiller boyu kin beslemek caiz değildir, Zira sahabileri Allahu Teala hayırla zikretmiş çok yerde methetmiş ve bazılarını tahdit ederek beraatlarını beyan etmiştir. Bu sebepten de kimsenin onları itham etmesi helal olmaz ve bunda kimsenin de bir menfaati yoktur.

Şiiler'e Göre: Resulullah'tan sonra parmak sayısını aşmayacak kadar az bir topluluğun dışında bütün sahabenin kafir olduğuna inanırlar Hz Ali'ye çok özel bir makam verirler. Bazıları vasi, bazıları peygamber bazıları da ilah mertebesinde olduğuna inanırlar Sonra da kalkar müslümanlar hakkında Hz. Ali hususunda inançlarına göre

hüküm verirler. Hz. Ali'den önce halife seçilenler ya zalim veya kafirdir. Hz. Ali'ye fikrinde muhalefet eden zalim veya kafir veyahut da fasıktır. Hz. Ali'nin zurriyetinden gelenlere muhalefet etmek de böyledir. Böylece tarihte nesiller boyu devam eden bir düşmanlık ve iftira kapısı açtılar Şii'lik bu öğretilerle devam eden tarihi bir ekol haline geldi.

TEVHİD (ALLAH'I BİRLEME) İNANCI

Ehli Sünnet'e Göre: Allah'ın bir olduğuna, ortağı, benzeri olmadığına, kul ile Allah arasında vasıta bulunmadığına iman ederler. Sıfat hususundaki ayetlere tevil, inkar ve teşbih yapmaksızın inanırlar. Allah dini tebliğ için peygamberler göndermiştir. Onlar da dini tebliğ etmişler hiçbir şeyi gizlememişlerdir. Gaybı sadece Allah'ın bildiğine inanırlar. Şefaatin Allah'ın izni şartına bağlı olduğuna, duanın, adağın ve kurbanın sadece Allah için olacağına, Allah'dan başkasına caiz olmadığına inanırlar. Hayır ve şerrin Allah'ın mülkünde olduğuna, Allah'tan başkasının diri olsun ölü olsun kainatta tasarruf ve yetkisinin olmadığına, herkesin Allah'ın fadl ve rahmetine muhtaç olduğuna inanırlar.

Allah'ı bilmek ise akıldan önce Şeriat ve Allah'ın ayetleriyle olacağına inanırlar. Her zaman hakkı bulması mümkün olmayan aklıyla insan imanını kuvvetlendirir.

Şiiler'e Göre: Allah'ın birliğine iman ederler fakat bu inancı bazı şirke götüren tutumlarıyla bulandırır Allah'tan başkalarına, kullara dua eder onlardan isterler ve "Ya Ali, Ya Hüseyin, Ya Zeyneb" derler. Allah'tan başkasına kurban keserler ve adak adarlar Ölülerden ihtiyaçlarının giderilmesini isterler Kendilerince malum duaları vardır. Bu dualarla ibadet ederler imamlarının masum olduğuna ve gaybı bildiklerine inanırlar, imamlarının kainatı idare ettiklerine inanırlar. Bu batıl inançlarını bina etmek için de kendilerine göre bir tasavvuf yolu icad ederler.

Evliyanın, kutupların ve Ehli beytin (Allah'ın kudretinin dışında) hususi güç ve kuvvetlerinin olduğuna inanırlar. Dinde imtiyazlı bir tabaka olduğunu yayarlar ve bu imtiyazın veraset yoluyla oğullarına geçtiğini öğretirler. Allah'ı bilmenin akıl ile olduğuna Kur'an ayetlerinin aklın te'kidi mahiyetinde olduğuna. Kur'an'ın yeni şey getirmediğine inanırlar. Onlara göre Kur'an aklın eriştiği marifeti kuvvetlendirir.

RÜYETULLAH (ALLAH'I GÖRMEK)

Ehli Sünnet'e Göre: Ahirette görmek mümkündür. Zira Kur'an'da : "O günde bazı yüzler parlaktır (çünkü) Rablerine bakmaktadırlar" buyurulmaktadır. (Ayrıca bu hususta sarîh hadisler vardır).

Şiiler'e Göre: Ne dünyada ne de ahirette görmek mümkün değildir

GAYB

Ehli Sünnet'e Göre: Gaybı Allah'tan başkası bilemez. Allah gaybı kendisine has kılmıştır Ancak başta Hz. Muhammed olmak üzere peygamberlerine gayba ait bazı şeyleri bildirir. "Dilediğinden başka onun ilminden hiç bir şeyi kavrayamazlar."

Şiiler'e Göre: Gaybı bilmenin sadece kendi imamlarının hakkı olduğuna inanırlar (Gaybtan haber vermek Peygamberin hakkı değildir) Bu sebepten bazıları imamlarına ilahlık nisbet etmektedirler.

RÂSULULLAH'IN ÂLİ (EHLİ BEYTİ, TABİLERİ)

Ehli Sünnet'e Göre: (En sahih kavle göre) İslam dini üzerine kendine tabi olanlardır. Bir rivayette Ümmetin en

muttaki olanlardır. Başka bir rivayete göre de Beni Haşim ve Beni Abdul-Muttalip'ten mü'min olan akrabalarıdır.

Şiiler'e Göre: Sadece damadı Alı ve onun bazı çocuklarıdır. Sonra onların oğulları, daha sonra da torunlarıdır

ŞERİAT VE HAKİKAT

Ehli Sünnet'e Göre: Şeriat, hakikattir; hakikat, şeriattir. Resulullah ümmetinden hiçbir şeyi gizlememiştir. Bütün hayırları göstermiş ve tüm serlerden sakındırmıştır. Cenabı Hak "Bugün size dininizi tamamladım." buyurmuştur. Dinin kaynakları Kur'an ve Sünnet'tir. Tamamlayıcı başka bir şeye ihtiyaç yoktur. Amel, ibadet ve Allah'a kavuşmanın yolu vasıtasız olarak açıktır. Kullanın hakikatini sadece Allah bilir. Peygamberden başka her şahsın sözü alınır veya reddedilir. Çünkü Peygamber masumdur.

Şiiler'e Göre: Şeriat Peygamberin getirdiği ahkamdır. Ve sadece avam tabakası ile satıhcıları ilgilendirir. Halbuki Hakikat veya ilmi Hası Ehli Beyt'in imamlarından başkası bilemez. Onlar Hakikat ilmmini veraset yoluyla nesilden nesile elde ederler Ve onların nezdinde sır olarak kalır imamlar hatadan masumdurlar ve amellerinin hepsi dindir. Onların her tasarrufu caizdir. Allah'a kavuşmak vasıtasız (imamlar olmaksızın) tamam olmaz. Bu yüzden kendilerine verdikleri isim ve lakaplarda ileri giderek "Veliyyullah. Babullah. Hüccetullah. Ayetullah El-Masum vs." gibi isimler verirler

FIKIH (HUKUK)

Ehli Sünnet'e Göre: Ehli Sünnet Kur'an ahkamına bütün dikkatleriyle inceden inceye bağlıdırlar. Kur'an ahkamını Peygamber'in sünneti açıklar. Resulullah'ın söz ve fiillerinden sonra sahabenin ve güvenilir (sika) tabiilerin

sözleri de büyük ehemmiyet kesbeder. Çünkü bu tabaka Resulullah'a zaman bakımından insanların en yakınları ve ona en bağlılarıdır. Allah bu dini tamamladıktan sonra hiç kimsenin yeni ahkam getirmeye hakkı yoktur. Fakat tafsilatın anlaşılmasında ve yeni meselelerin çözümünde İslam alimleri Kur'an ve Sünnet'in ışığı altında gayret sarfederler. Yoksa kendiliklerinden yeni şeyler getiremezler. Mutlaka ayet veya hadise dayanması gerekir.

Şiiiler'e Göre: Hukukta kendi imamlarına nispet ettikleri kendi kaynaklarına dayanırlar Kur'an ayetlerini Ümmet-i Muhammed'in galibiyetine muhalif olarak tevîl ederler ve hukukta bunlara dayanırlar. Müctehid ve masum imamlarının yeni hükümler ihdas etme hakkı olduğuna inanırlar Aşağıdaki hususlarda Şii imamları yeni ahkam getirmişlerdir:

- 1 - Ezan, namaz vakitleri, namazın heyet ve keyfiyeti.
- 2 - Oruç vakitleri, orucu açma zamanı.
- 3 - Hac ve ziyaret işleri.
- 4 - Zekat meseleleri ve sarfolunacak yerler
- 5 - Miras

Ehli sünnete muhalefet etmeye son derece dikkat ederler ve anlaşmazlık dairesini genişletmeye özen gösterirler.

VELA (BAĞLILIK)

Ehli Sünnet'e Göre: Vela tam bağlılık demektir. Ehli Sünnet "Resul'e itaat eden Allah'a itaat etmiştir" ayeti gereğince Resulullah'tan başkasına vela göstermezler. Resulullah'ın dışında kalan her kese Şeriat kaidelerinin hükmüne göre bağlanırlar. Çünkü Allah'a isyanda kula itaat yoktur.

Şiiler'e Göre: Velayı imanın rükünlerinden biri olarak kabul ederler Onlara göre vela : Oniki imamı tasdik etmektir. Ehli beyte bu anlayış içinde vela göstermeyen onlara göre iman vasfıyla vasıflanamaz Arkasında namaz kılınmaz. Farz zekattan kendisine verilmez Ancak kafirlere de verilen adi sadakalardan verilebilir

TAKIYYE: (İNSANIN KORKUDAN İNANDIĞININ AKSİNİ SÖYLEMESİ VEYA ÖYLE GÖRÜNMESİ)

Ehli Sünnet'e Göre: Ehli sünnete göre bir müslümanın diğer müslümanları sözüyle veya fiiliyle kandırması, aldatması caiz değildir. Çünkü Resulullah "Aldatan bizden değildir" buyurmuştur. Takıyye din düşmanı kafirlerden başkasına yapılamaz caiz değildir. Bu da sadece harp esnasında olur. Çünkü harp hiledir. Müslümanın hak hususunda cesur ve doğru sözlü olması, riyakar, yalancı ve sahtekar olmaması tam tersine iyiliği emredip kötülükten nehyetmesi gerekir.

Şiiler'e Göre: Takıyye Şiiler'in bütün fırkalarında mezheplerinin gereği olarak kabul edilen bir farzdır. Takıyye usulünü gizli ve açık olarak öğreniyorlar ve onunla amel ediyorlar. Özellikle de kötü şartlarda. Bu durumlarda kendilerine göre öldürülmeyi hak etmiş kimseleri medih ve senada mübalağa ederler. Kendi mezheplerinden olmayana küfür hükmü tatbik ederler. Onlara göre gaye her türlü vasitanın mubah olmasıdır Bu insanlar yalan, hile ve iki yüzlülüğün bütün üsluplarını mubah saymaktadırlar İmamlarından rivayet ederler ki şöyle demişlerdir: -Takıyye benim ve babalarımın dinidir.- -Takıyyesi olmayanın dini yoktur.- Mutemet kitaplarından -İslam Kurtuluş ve Seadetin Yolu- isimli kitabın 109 uncu sayfasında şunlar vardır - Mükellefin nefsinde yahut malında bir zarara girme ihtimali varsa veya umumi düzene bir halel gelecekse onun emri bilmarufu terketmesi vaciptir. Bu hüküm Şia'nın özelliklerinden biridir ve Takıyye diye isimlendirilir.-

İMAMET VE DEVLET REİSLİĞİ

Ehli Sünnet'e Göre: Devleti, Kureyş'e mensup müslümanların arasından, seçilen halife idare eder. Ve halifede denklik yani akıllı, bilgili, salih olarak bilinmesi, emin olması ve bu mesuliyeti yüklenecek güçte bulunması gerekir. Müslümanlardan onu hal ve akd ehli seçer. Adaletle hükmetmez ise veya kitap ve sünnet ahkâmını çiğnerse onu azledebilirler. Bütün müslümanların ona itaati gerekir. İdare külfet ve mesuliyettir, mükafat ve ganimet değildir.

Şiiler'e Göre: İdare Hz Alı ve Hz Fatıma'nın çocuklarında veraset usulüyle devam eder. İşte bu idare meselesi yüzünden Şiiler hiçbir idareciye halisane bağlanmazlar Çünkü inançlarına göre Patıma evladı olmayan idareci olama? Bu düşüncelerinin tarihte gerçekleşmemesi üzerine bu inançlarına Ric'at nazariyesini eklediler. Ric'atın manası- Son imamları olun El-Kaim ahir zaman yerden çıkarak bütün siyasi hasımları secek ve Şia'ya diğer fırkalar tarafından tarih boyunca gasbedilen haklarını geri verecek..

ZEYDÎLER

Hüseyin ibnu Ali'nin şahadetinden (h.61) sonra Tevhabun hareketi örgütlendi. Ümeyye ile Mücadelede yenik düştüler. **Muhtar ibnu Ebi Ubeyd es-Sakafi** (67), **Muhammed ibnu Hanefiye'** nin(81) İmamlığını öne sürdü. Mehdilik, gaib imam, ric'at, beda' tezlerini işledi. **Ali ibnu Hüseyin** (94) zühd hayatını tercih etti. Oğlu **Zeyd** (80-122) ise **Kral Hişam'a** kıyam etti. **Ebu Hanife, Zeyd'i** destekliyordu.

Zeyd bir defasında **Kral Hişam'ı** ziyaret eder. **Hişam** O'nu bir cariye çocuğu olduğu halde hilafet istemekle itham eder. Ünlü cevabı şöyle oldu: "Annelerin hür veya cariye olmaları, insanların gayelerine ulaşmalarına katıyken bir engel teşkil etmez. **İsmail'in** annesinin cariye olması Allah'ın **İsmail'i** Peygamber göndermesine ve O'nun Arapların cediti olmasına ve yine "Hayrul-Beşer" Muhammed a.s'ın O'nun sulbünden gelmesine engel olmadı. Bir de kalkmış bana, **Fatıma** ve **Ali'nin** oğulları olduğum halde böyle konuşuyorsun."

Kişiyi korku yıldırır ve değerini düşürür.

Hürler de, savaşmayı hoş karşılamayanlar da böyledir zaten.

Harpten kaçarken arkasından vurulan, aşırı sevgiden şikayet eder.

Kılıçların ve Mızrakların uçları onu delik deşik edip dağıtır.

Artık bir kimse için, ölümden bir rahatlık vardır.

Kaldı ki herkesin başına ölüm gelecektir.

Allah onun başına bir devlet kuşu kondursa bile,

O, düşmanın bıraktığı ganimetleri terkederek kül gibi savurur.

Kufe'ye geçip isyan için nabız yoklar. Kardeşi **Muhammed** Kufe'lilere güvenilemeyeceğini söyler. **Ebu Hanife** 30.000 dirhemle O'na yardım eder. İsyanını Peygamber'in Bedr'deki çıkışına benzetir. Kendisine bey'at eden 15.000 kişi ile **Hişam**'ın Kufe- Basra valisi **Yusuf ibnu Ömer es-Sakafi**(127) ye karşı ayaklanır. **Hişam**'ın casusları, **Zeydin** taraftarları arasına fitne sokarlar. **Zeyd** ilk iki halifeye tan etmeyince ondan ayrılırlar. O'nun kıyımı **Hüseyn**'in katilleri ve Harra gününde Medine'yi mancınıklarla ateşe verenlere karşıdır. Ayrılanlar **Rafizi** diye anılacaklardır. Az sayıda insanla son nefesine kadar çarpışır. Şehidimizin cesedi kabrinden çıkarılıp idam edilerek yakılmıştır. Selam olsun O'na.

Oğlu **Yahya** savaştan kurtulur. Horasan'a geçer. Orada yakalanarak Cüzran' da öldürülür.(125)

Tarih içinde **Zeyd** taraftarları fırkalara ayrıldılar: Carudiyye, Süleymaniyye=Ceririyye, Betriyye.

Abbasiler döneminde Yemen'de ayaklanırlar. Kuzeyde Taberistan'da Zeydi hanedan **el-Utruş**'un vafatına kadar (305) hüküm sürerler. Güney'dekilerin varlığı bugüne kadar geldi. **Kasım ibnu İbrahim er-Ressi** ve torunu **el-Hadi'l-Hak** zamanında fikri gelişimlerini tamamladılar. 6. yy.da sınırları Tihame'ye kadar uzandı. Sonra Osmanlı egemenliğine girdiler. Bugünkü Yemen'in Resmi mezhebidir.

Zeydilerin Görüşleri:

Allah'ın İmam'ın şahsında tecellisini, tamamıyla akliyecî bir manada, sadece ilahî "hidayet" ile tahdit ederek, ilahî bir kısmı nurun mucizevî surette, muayyen bir **Ali**-oğlu şahsına akışını reddederler; imamların şehid olmaları bunlarca, daha çok siyasi anlamda, sonunda insanoğlunun kılıcı ve Allah'ın yardımı ile **Ali** oğullarının hakimiyeti hedefine ulaşmak için yeniden tekerrür eden tecrübeler olarak telakki olunur.

Kendi içlerinde de zuhur eden, avdedinden sonra kıyametten önce devletini kuracak olan **Mehdi**'ye intizara yönelik çeşitli inançlarla başarılı olarak mücadele etti.

Gulat'ın hululcu düşüncesiyle Zeydiler de İmamiler de mücadele ettiler.

Zeydiler açısından 246/860 da vefat eden **Kasım ibnu İbrahim ibnu Tabataba el-Rassi**, bir dini devlet kurmak için akıdevî ve hukukî temelleri tesbit etmiş ve bunu onun torunu **Yahya ibnu Huseyin** 288/901 de Yemen'de gerçekleştirdi. O'nun talimatı kısmen Hazer denizi sahilinde daha önce 250/864 de kurulmuş olan Zeydi devletinde de kabul olunmuştur.

Zeydi gayretlerinin sonucu olarak 250/864 den beri Taberistan ve Deylem'de 288/901 den itibaren ise, Yemen'de, birbirlerinden uzaklıkları sebebiyle elbette ne bir birliğe, ne de beraberliğe sahip olabilen, küçük hükümdarlıklar teşekkül etti. Müstakil devlet haline gelemiyen, buna mukabil genellikle halifeler devletinde haiz oldukları büyük nüfuzla bu mahrumiyetlerini telafi eden Irak Zeydileri ise, mesela *takiyeyi* veya *kitman*'ı daha ciddiyetle tatbik etmek suretiyle oradaki şartlara uymak zorunda kaldılar

Zeydi **Süleyman ibnu Cerir** aynı zamanda Kaderiye'dendi.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ismen birini tayin etmedi. Bahsettiği vasıfları taşıyan kişi ise **Ali**'dir. **Ali** ile gelen ilim özel değil *kisbidir*. (kazanılarak elde edilir) İmamların ismet vasfı yoktur. Cemel ve Sıffin da iki taraftan biri mutlak haksızdır. İmam, *Haşimi* olmalıdır. **Hasan** ya da **Hüseyn** soyundan olabilir. İmametini açıkca ilan etmesi gerekir. Bizzat babasının İmam olmadığını söylemiştir. *Mefdul* görüşünü ortaya attı. **Ali**'nin daha üstün olması **Ebu Bekr**'in hilafetini geçersiz kılmazdı.

Büyük Günah işleyenler hakkında Mu'tezile ve Hariciler gibi düşünür. *el-Mecmuu'l-Fıkh* kitabı **İmam Zeyd**' e nisbet edilir. Fıkıhlarında Mestler üzerine mest caizdir. Herkesin ardında namaz kılarlar. Mut'a yasaktır. Ehli Kitab' ın kestiği yenir.

Şia Tarihi Üzerine Kronoloji

11		H ^z .Fatıma Rasul'den 95 gün sonra vefat etti.
40	19 Ramazan	Ali ibnu Ebi Talib şehid edildi
41		Hasan ibnu Ali Hilafet'ten çekildi
50	29 Safer	H^z. Hasan sütle zehirlendi.
61	10 Muharrem	Kerbela Katliamı
95	12 Muharrem	Zeynelabidin Ali ibnu Hüseyin zehirlenerek öldürüldü.
101	24 Receb	Muhammed Bakır zehirlenerek öldürüldü
121	1 Safer	Zeyd ibnu Ali 40 yaşında şehid edildi
125.		Yahya ibnu Zeyd şehid edildi
132		Abbasiler Dönemi
133		İsmail ibnu Ca'fer 'in ölümü: Bir kısım Şiiler O'nun oğlu Muhammed 'i imam tanıdılar.
148		Cafer ibnu Muhammed zehirlenerek şehid edildi.
150		Ebu Hanife 'nin ölümü
170	16 R.evvel	Musa Kazım öldü
179		Malik ibnu Enes öldü
182		Ebu Yusuf 'un ölümü
189		Muhammed ibnu Hasan eş-Şeybani öldü
202	30 Safer	Ali Rıza zehirlenerek şehid edildi
204		İmam Şafii 'nin ölümü
232		Hasanu'l-Askeri 'nin doğumu
241		Ahmed ibnu Hanbel 'in ölümü
254	3 Receb	Ali ibnu Muhammed Nakiy 'in ölümü
255	15 Şaban	Muhammed el-Mehdi 'nin doğumu
260	8 R.evvel	Hasan el- Askari öldü
328	15 Şaban	73 yıllık Gaybet'in sonu

Şia'nın Kur'an'ı Tahribi

Şeyh Saduk'un Kitaplarından *Risalutül-İtikaadatul-İmamiyye:*¹⁰¹

"Kur'an hakkındaki itikadımız şudur: Allah'ın kelimadır. O'nun tarafından indirilmiştir. O'nun sözüdür. O'nun Kitabıdır ve şüphesiz önünden de bir batıl gelmez sonundan da. Hüküm ve hikmet sahibi, herşeyi bilen Allah tarafından indirilmiştir ve şüphesiz O gerçek kissadır ve şüphesiz o herşeyi açıklayan sözüdür, şaka değil ve kutlu, ulu Allah onu söylemiştir, indirmiştir ve Rabbi, onu koruyandır, o sözle seyleyendir."

"Ulu Allah'ın Peygamberi **Muhammed'e**, Allah O'nu ve soyuna rahmet etsin, esenlikler versin, indirdiği Kur'an, şüphesiz cildin iki kapağı arasında mevcut bulunan ve halkın elinde olan Kur'andır, bundan daha fazla değildir. Surelerin halk katında sayısı 114 dür. Bizce ed-Duha ile eş-Şerh bir suredir, Kureyş ile el-Fil bir suredir, Bize onlarca Kur'an bundan fazladır diyen yalancıdır."

et-Tabressi: "Kur'an'da fazlalık yoktur , noksana gelince: Bazıları tağyir ve noksan olduğunu rivayet etmişlerse de ashabımızın mezhebi, bunun hilafınadır. Seyyid **Murtaza Alemul-Huda**, *Mesailu't-Tarablusıyya*'ta bunu etraflıca anlatmıştır. Kur'an, Mucizeyi Nebeviyye'dir, şer'i bilgilerin kaynağıdır, dini hükümlerin me hazıdır. Bilginler, i'rabında kıraatına, hatta ayetlerinde ve harflerin sayısında büyük bir titizlikle incelemede bulunmuşlardır. Gene **Seyyid Murtaza**, Kur'an'ın Rasulullah zamanında toplanmış ve tertib edilmiş bulunduğunu, tedris edildiğinde ezberlendiğini Hz. Rasul'e okuyup hatmettiklerini bilmekteyiz ki bütün bunlar bize Kur'an'ın toplanmış ve tertib

¹⁰¹ Ethem Ruhi **Fiğlalı** ,Ank.İlah.141.Kitab sh.98-99

edilmiş olduğunu isbat eder. Kur'an'da noksan ve ziyade bulunduğu dair hadislerin sıhhatine inanmamıza imkan yoktur. Kur'an'ı Mecid'de ait bütün bilgiler asrı saadetten itibaren malum ve mazbuttur"¹⁰²

Şii Külliyat Üzerinde Usul Eleştirisi¹⁰³

"**Mutahhari**, "*İslam Düşüncesinin Arıtılması*"na ilişkin konuşmasında, hadislerin Kur'an'ı Kerim'e vurulması, ölçütünün önemini ve bu şaşmaz ölçüte yalnızca İslam'ın sahip olduğunu belirtmekte idi. Şii çevrelerde, özellikle Ehli Beyt yolu ile gelen rivayetlere öncelik tanındığından, hadis sayısı ve dolayısıyla uydurma hadis sayısının daha az olabileceği düşünülebilir. Kastedilen Ehli Beyt imamlığı denen Oniki İmam'a tabi olanlardır. Batniler ise Kur'anı Kerim'in zahir anlamını elden yitirdiklerinden ve dolayısı ile yine Kur'an ölçütüne vurulmayan uydurma rivayetlere kapıldıklarından bu hesaptan hariçtirler.

Ancak, bu demek değildir ki On iki İmam Mezhebi Hadis Külliyatı'nda yer alan bütün hadisler doğrudur, uydurma değildir. Akıllı bir yana bırakanlar ve Şii Selefisi olanlar, özel adları ile Ahbariler, Oniki İmam Mezhebi çerçevesinde de, Kur'an'ı Kerim'in düşünülerek ve akıl kullanılarak anlaşılmasını önlemeye ve bunun yerine Kur'an'ı Kerim'in ancak Kur'an ölçütüne vurulmaksızın kabul edilen haberler aracılığıyla anlaşılabilceği inancını yerleştirmeye kalkıştılar. Şehid **Mutahhari**, bu akım hakkında, özetle, şu bilgiyi verir: "Dört asır kadar önce Şiiiler arasında Ahbarilik akımı meydana geldi . Bugün bu akım mensuplarının sayısı çok azdır, ancak bu akım iki üç asır kadar etkili olmuş, nice mücadele ve kann dökmelele yol açmıştır. Ahbarilik akımının karşıt noktası ise İctihaddir. Ahbariler, ictihad ve taklid bid'attır derler, sadece haberlere,

¹⁰² /Mecmuau'l-Beyan, Mukaddimesi

¹⁰³ **Hatemi, H.I Temel Kaynaklardan Yararlanmada Yöntem**, sh.82-86

rivayetlere başvurulmasını caiz görürlerdi. Şii hadis bilginleri de eldeki bütün rivayetlerin güvenilir olmadığını ve bunların bazı bölümlere ayrılmak gerektiğini söylemişlerdir. Ahbariler ise bütün rivayetlerin sahih olduğunu iddia etmişler, özellikle Sünni Mezhebi'nde sahih sayılan hadis kitaplarına karşı bazılarının söylediği gibi, bunlar da dört şii temel hadis kaynağının birinde yer alan rivayetlerin hiçbirisine itiraz edilemeyeceğini söylemekte idiler.

Mutahhari açıkca hiçbir yuvarlak söze başvurmaksızın şöyle der: "*el-Kafi*'de ve diğer kitaplarda öyle rivayetler vardır ki bunların muhtevasına baktığımızda bozuk olduklarını, uydurma olduklarını anlarız. Bir kısmının da senedi zayıftır. *el-Kafi*'de vardır, yer almaktadır diye her rivayet doğrudur mu diyeceğiz? Müctehidler "Hayır, böyle diyemeyiz, binlerce yalancı ve hadis uydurucu vardır" derler. **Abdulkerim ibnu Ebi'l-Evca** adındaki hadis uydurusu "dört bin uydurma hadis karıştırdım" demiştir. Yine **Mutahhari** der ki:

"Müctehidler, "Tarih'te bunca hadis uydurdular ve kendi yararlarına hadis uyduran akımlar var olduktan sonra nasıl olur da her rivayet her hadis doğrudur diyebiliriz?" diye düşünürler. Kendisi de önemli bir kişi olan **Yunus ibnu Abdurrahman**, gerçek ve sahih bildiği bütün hadis ve rivayetleri toplayarak bir derleme meydana getirdi. Bu kitabı **İmam Rıza**'nın huzuruna götürdü ve "Atalarımızdan gelen bütün rivayetleri topladım" dedi. İmam, bunlardan çoğunu çizerek "bu çizdiklerim yalandır" buyurdu. Ahbariler bütün bu delillere kulak vermediler. Haber ve rivayetlerde ahmakca bir taassup göstermekte direndiler. İctihad taraftarlarının akla verdikleri önemi eleştirerek "akıl yanılır, biz bir hadis gördüğümüzde aklımız yüz kez bu hadisin doğru olmadığını haykırsa bile, biz senin bu işe karışmaya hakkın yoktur demeliyiz" derler. Bu ise doğrudan doğruya Hristiyanların sözüdür. Hristiyanlar, "akıl din alanında söz hakkı yoktur" derler.

Hız. İsa'nın Tanrı olduğunu, Tanrı'nın tek ve aynı zamanda üç olduğunu söylerler. Bunun akla sığmadığını söyleyenlere ise, aklın bu konuda müdahale hakkı olmadığını ileri sürerler. İşte Ahbariler de böyle bir tutum takındılar, İsrailiyyat aktarıcılarının ve hadis uydurmada garaz sahiplerinin uydurup ellerine tutuşturmuş oldukları her uydurmaya sarıldılar. Anılması utanç verici rivayetler uyduruldu. Müçtehidler olmasa idi, bu Ahbarilik akımının elinden çok çekeceğimiz vardı. Bunlar, Kur'an'ı Kerim'in ilahi Kitap olduğunu, vahya dayandığını inkar edemedikleri için, "Kur'an insan anlayışının üzerindedir. Kur'an'ı Kerimi ancak İmamlar anlayabilir. Kur'an sadece onların anlaması için indirilmiştir. Biz ise sadece onlardan rivayetlerini okuyabiliriz" dediler.

Böylece, Kur'an'ı Kerim'in dış anlamlarını hucdet olmaktan , delil ve kaynak olmaktan fiilen çıkardılar. Şarap ve kumarın haram oluşu için bile Kur'an'ı Kerim hükmü ve beyanı ile yetinmeyip bu konuda rivayet aradılar. İctihadı tamamen reddettiler. Hatta Kur'an'ı Kerim'in bazı ayet ve surelerin aslında başka türlü nazil olduğunu ileri süren uydurma rivayetler gördüklerinde tashih ettikleri bir Kur'an'ı Kerim basmaya bile kalkıştılar. Merhum Ayetullah **Burucerdî** bunu haber aldı ve derhal basılmasını önledi. Bu şekilde Kur'an'ı Kerim'in tahrif edilmediğini ileri süren müslümanların kendi aralarında bu yeni Kur'an metnine bakın" diyeceklerdi. Bu Ahbariler, "Kur'an'ı Kerim'i okumayın" demediler, "Okuyun, öpün, ancak anlamayın!" dediler. Kur'an'ı Kerim'i tefsir etme şevkini kırdılar. Sahih ve zayıf rivayetlerini ahmakca bir taassup ile aynı değerde saydılar. **Mutahhari**, daha sonra, Ahbarilik akımının , Safeviler ile sıkı ve samimi ilişkileri olduğu sırada Batı devletlerinin İran'a aşıladıkları bir akım olması ihtimalini Ayetullah **Burucerdî**'den nakletmektedir. Olabilir. Bugün de nitekim özellikle Sünni çevrelerde pratik olarak aynı sonuca varan akımlar desteklenmekte ve güçlendirilmektedir.

Sünni Kitaplardaki Şii Raviler:

Bazı cahiller ehli sünnet mensuplarının şii ravileri dışlayarak onlardan hadis almadığını, onların rivayetlerinde de bazı gerçeklerin mevcut olabileceğini söylüyorlar. Aşağıda ismi geçen raviler, ehli sünnet hadis kaynaklarında kendilerinden hadis alınan ravilerdir. Bununla beraber bu raviler, bugünkü manada yalan söylemeyi din edinmiş sapık Şii-Rafizilerden değildir. Onların şialığı sadece Ali r.a. taraftarlığından ibarettir. Ehli sünnet hadis ulemasının bidat fırkalarından hadis alma konusundaki şartı, bidatlerine davet eden kimseler ve yalanı caiz gören kimseler olmamalarıdır. Aşağıda ismi geçen ve Şiiliğe nisbet edilen ravilerin bazısı sūka=güvenilir, hatta bazıları hadiste imamdır. Genelde İbni Kuteybe'nin el Maarif(s.444) adlı eserinden aldık;

- 1- Atiyetul Avfi
- 2- Ali bin Zeyd Bin Cüdan
- 3- Eban ibnu Tağlib
- 4- İbrahim ibnu Yezid
- 5- Ebu Abdullahi'l-Cüdeli -aşırı rafizilerdendir
- 6- Ahmed ibnu Mufaddıl
- 7- İbrahim en-Nehai
- 8- İsmail ibnu Eban
- 9- İsmail ibnu Huleyfe
- 10- İsmail ibnu Zekeriyya
- 11- İsmail ibnu Abdurrahman
- 12- İsmail ibnu Musa
- 13- Ebu Hamza Sabit' es-Sumali
- 14- Seleme bin Kuheyl
- 15- Süveyd ibnu Ebi Fahite
- 16- Cabir ibnu Yezidu'l-Cufi -aşırı rafizilerdendir
- 17- Cerir ibnu Abdilhamid
- 18- Cafer ibnu Ziyad
- 19- Cafer ibnu Süleyman
- 20- Haris ibnu Hureyra

- 21- Habib ibnu Ebi Sabit
- 22- Hakem ibnu Ubeyde
- 23- Hammad ibnu İsa
- 24- Halid ibnu Muhalled
- 25- Ebul Haccac ibnu Ebi Avf
- 26- Zubeyd ibnu Haris
- 27- Zeyd ibnu Hubab
- 28- Salim ibnu Ebi'l-Ca'd
- 29- Haris el-A'ver
- 30- Sa'sa Bin Suhan
- 31- Esbağ bin Nebate
- 32- Ebu Sadık
- 33- Habbe Bin Cuveyn
- 34- Tavus
- 35- Süleyman el-A'meş
- 36- Ebu İshak es-Sebii
- 37- Mansur bin Mutemir
- 38- Süfyan es-Sevri
- 39- Şube bin Haccac
- 40- Fitr bin Halife
- 41- Hasen bin Salih
- 42- Şüreyk
- 43- Ebu İsmail el-Mellai
- 44- Muhammed Bin Fudayl
- 45- Veki Bin el-Cerrah
- 46- Humeyd er-Ruasi
- 47- Fadl Bin Dükeyn
- 48- el-Mesud el-Asgar
- 49- Ubeydullah Bin Musa
- 50- Abdullah Bin Davud
- 51- Hüşeym
- 52- Süleyman et-Teymi
- 53- Avful Arabi
- 54- Cafer ed-Dubei
- 55- Yahya bin Said el-Kattan
- 56- İbni Lehia
- 57- Hişam bin Ammar
- 58- Maruf el-Kerhi

- 59- Abdurazzak
- 60- Mamer Bin Raşid
- 61- Ali bin Cad
- 62- Haris ibnu Abdullah

HALİDİ BAĞDADI 'NİN, BİR ŞİA ALİMİ İLE MÜNAZARASI

Şii mezhebini kuvvetlendiren meşhur Şii alimlerinden, çok talebesi bulunan **İsmail Kaşî**, Halid-i Bağdadi ile uzun ve çetin münakaşa ve mubaheseye girişti. Sonunda Kaşî, bütün talebesinin önünde mahcup oldu. Yenildiğini bildirmemeye çalışıyor, talebesinin gözü önünde o duruma düşmek istemiyordu. Sonuçta mahcup oluyor, siliniyordu. Ehli sünnet'in hak olduğu güneş gibi meydana çıkıyor, bozuk itikat zulmetleri dağılıyordu. Sonunda söyleyecek tek söz bulamayıp, sustu.

Halid Bağdadi birçok Şii tefsir kitapları okumuş, Kur'an-ı Kerim'in birçok ayet-i kerimelerinin Şiiler tarafından değiştirilmiş olduğunu, tahrif edilmiş bulunduğunu görmüştü.

Mesela: "**Bedir gazasındaki esirleri salıverdiğin için Allahü Teala seni afveyledi.**" ayeti kerimesini, **Hz. Ebu Bekr'i Sıddık** (R.A) hakkındadır, şeklinde tefsir eylemişlerdir.

Bağdadi, İsmail Kaşî'ye hitaben, peygamberlerin masum olması hakkında ne dersiniz? diye sordu.

Kaşî bütün peygamberler masumdur, günah işlemezler, dedi. **Halid Bağdadi** dedi ki,

"peki Allahü Teala'nın: "**Bedir gazasındaki esirleri salıverdiğin için Allahü Teala seni affeyledi**" ayeti kerimesinde af söylendiğine göre, günah işlenmiş demektir,

manasına geliyor. Halbuki peygamberlerdeki günah olan bir iş meydana gelmemiştir" deyince **Kaşi**,

"bu ayeti kerime **Ebu Bekr**'i (R.A) azarlamaktadır, onun hakkındadır. Peygamberimiz (SAV) hakkında değildir," dedi. **Halidi Bağdadi**;

"Ey Şia taifesi: Eğer sizin dediğiniz gibi ise, Allahü Teala **Sıddık**'ı **Azam**'ı (R.A) affeyledim, buyuruyor da, siz niçin affet miyorsunuz?" deyince, **Kaşi** hiç bir cevap bulamayıp sükut etmiştir.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Reşahat aynel hayat

TASAVVUF İLE ŞİİLİK ARASINDAKİ BAĞ

İslâm'ın ilk asrında Araplar arasında tasavvuf diye bir olayın bulunmadığı, böyle bir şeyin ikinci asrın ortalarına doğru başladığı ve ilk temsilcilerinin acemler olduğu bir gerçektir. Nitekim İslâm tarihinde tasavvuf akımının bariz temsilcileri olan mesela Kuşeyri, Kelabazi, Suhreverdi, Gazali, Bistami, et-Tûsi, Tebrizi, Celaleddin-i Rûmi ve Muhasibi gibi kişiler de acem (İranlı) olduğu bir vakıdır. Bu da ister istemez tasavvufun şiiilikle bağlantısı meselesini gündeme getirmektedir. Bunu aydınlığa kavuşturmak için tasavvuf ile şiiilik arasındaki bağla ilgili bilgileri Abdurrahman Abdulhalik'in kitabından buraya almayı uygun gördük.

İLK TASAVVUFÇULAR VE ŞİİLİKLE İLİŞKİLERİ

Dr. Kâmil Mustafa eş-Şeybî "es-Sılatu Beyne't-Tasavvuf ve't-Teşeyyu" adlı kitabında İslâm'da sofı adını alan ilk üç kişinin Cabir İbn Hayyan, Ebu Haşim el-Kûfî ve Abdük es-Sûfî olduğunu belirtmektedir.

Cabir İbn Hayyan, Caferi Sadık'ın öğrencisi veya kölesiydi. Şia Cabir İbn Hayyan'ın Şia'nın büyüklerinden ve imam adına konuşan anlamında Bab olduğunu kabul ederler. Şiiilikle ilgili kitaplar yazdığını söylerler. Zühdde özel bir ekolü olmuştur. İhbaru'l-Ulema bi Ahbari'l-Ulema kitabının yazarı el-Kıftî Cabir İbn Hayyan'ın bir çok felsefi bilgilere sahip bulunduğunu, Haris el-Muhasibi, Sehl İbn Abdullah et-Tusteri gibi tasavvufçuların yolu olan batın ilmi yolundan gittiğini söyler. Bu adam kimya ilminde çok mahirdi.

İkinci adam olan Ebu Haşim el-Kûfî ise Remle'de tasavvufçular için ilk defa tekke inşa eden kişidir. Rahipler gibi yünden uzun elbise giyer, hıristiyanlar gibi hulul ve ittihadı savunurdu. Ne varki hıristiyanlar hulul ve ittihadı

sadece Hz. İsa için kabul ederken Ebu Haşim el-Kûfi bunu kendisi için iddia etmiştir.

Ebu Haşim'le ilgili söylenenlerden anlaşılıyor ki hakkında haberler azdır. Bununla beraber bu haberler, Cabir İbn Hayyan'a dair haberler kadar yekun oluşturmaktadır. Ebu Haşim, Cafer es-Sadıkın, yani Cabir İbn Hayyan'ın çağdaşıydı. Şia onu tasavvufun mucidi (babası) olarak adlandırır. Cafer es-Sadık'ın onun hakkında şöyle dediğini naklederler: "Akidesi gerçekten bozuktur. Tasavvuf adında bir mezhep uydurmuş ve çirkin akidesi için yol yapmıştır." Tabii ki bu söylenenler, tasavvufun bir Şii'nin eseri olduğunu nefyetmek içindir.

Üçüncü adam olan Abduk es-Sûfi ise, Kûfe'de kurulmuş yarı Şii yarı tasavvufi bir fırkanın kurucusu olduğu kaydedilmektedir. "Sufiyye" kelimesi Muhasibi ve Hafız'ın eserlerinde bu fırkanın adı olarak kullanılmıştır. Abduk es-Sufi zahid ve münzevi bir kişi olup hicri 210 yılında Bağdad'da ölmüştür. Sofu adı verilen ilk kişi olarak bilinir. O tarihlerde bu isim Kufe'de bazı Şiiler ve İskenderiye'de bazı isyancılar için kullanılırdı. Abduk, Bişr İbn el-Haris el-Hâfî ve es-Serî es-Sakati'den önce büyük şeyhlerdendi. Dünyanın tümüyle haram olduğu ve adaletli imamların gittikleri yoldan gitmek gerektiği ve azık dışında ondan bir şey almanın caiz olmadığını iddia eden zındık bir fırkanın lideri olduğu, adaletli bir imam olmadan dünyanın helal olamayacağı, ehli ile muamelenin haram ve azık miktarı dışında dünyadan bir şey almanın caiz olmadığı düşüncesini savunan bir fırkanın reisi bulunduğu belirtilmiştir.

Abduk isminin, aslında Abdulkerim olduğu ve torunu Muhammed İbn Abduk'un da Şia'nın önde gelen kişilerinden bulunduğu belirtilmiştir. Böylece Abduk'un Kûfe'de yayılan ve zühdle karışık Şiilik'ten kaynaklanan değişik yönleri şahsında toplayan bir kişi olduğu anlaşılmaktadır.

Netice olarak, yeni araştırmacıların sûf (yün) kelimesinden geldiğine kesin gözüyle baktıkları sûfî kelimesinin, ilk olarak Kûfe'de kullanıldığı anlaşılmaktadır. Çünkü Kûfe'de bütün zahidler yün giymişlerdir. Tasavvuf da sûf kelimesinden türemiştir. Yün giymenin de Şiiliğiyle, Hz. Ali soyundan gelen imamlara haksızlık yapanlara karşı kılıç, söz ve nefretle, muhalefeti ve savaşlarıyla meşhur Kûfe ortamında ortaya çıktığı anlaşılmıştır. Bütün bunlar ilk kaynaklarında ve temellerinde tasavvufun Şiilikle bağlantılı olduğunu göstermektedir.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Kamil Mustafa eş-Şeybî, *es-Sılatu Beyne't-Tasavvuf ve't-Teseyyu'*, 272, kitabından naklen, Kâmil Mustafa eş-Şeybi'nin kendisi Şii'dir.

ŞİİLİKLE TASAVVUFUN ORTAK YÖNLERİ

Tasavvuf akımlarına ve Şia mezhebinin gerçeklerine vakıf olan bir insan ikisinin yaklaşık olarak aynı kaynaktan kaynaklandığına, neticede aynı gayeyi güttüklerine ve her iki taraf mensuplarının taşıdığı inanç ve hükümlerin genelde ortak olduğuna şahit olur. İşte bunlardan bazıları:

a- Özel ilimler iddiası:

Şia'nın diğer müslümanlardan farklı olduğunu iddia ettiği şeylerin başında kendilerine mahsus ve diğer insanlarda bulunmayan birtakım ilimlere sahip olduklarını söylemeleri gelmektedir. Bu ilimleri bazan Hz. Ali'ye nisbet ederler. Çünkü onlara göre Hz. Ali dinin sırlarına sahiptir ve diğer müslümanlara açmadığı bilgileri Hz. Peygamber ona açmıştır. Bazan Hz. Fatıma ve Hz. Ali'nin çocukları imamların ilimlerine sahip olduklarını, bu imamların gaybı bildiklerini, hata ve unutmaktan masum bulduklarını, İslâm'ı imamların yolu dışında kimsenin anlayamayacağını, Kur'ân sırlarının ve din hakikatinin sadece imamlarda bulunduğunu iddia ederler. Bazan da "Fatıma Kur'ân'ı" adını verdikleri özel bir Kur'ân'a sahip olduklarını ve bunun müslümanların elindeki Kur'ân'ın üç katı kadar olduğunu¹⁰⁶, bugün müslümanların elinde bulunan Kur'ân'dan onda bir tek harfin bulunmadığını ileri sürerler. Bazan da bütün ilimlerin içinde yazıldığını iddia ettikleri bir deri olan Cefr'e¹⁰⁷ sahip olduklarını iddia ederler.

Bazan da sadece kendilerinin sahip olduğu ve başka hiçbir kimsede bulunmayan dini bilgilere sahip olduklarını

¹⁰⁶ el-Hâc Mirza el-Hâirî el-Ahkâfî, ed-Din Beyne's-Sâil ve'l-Mucîb(89)

¹⁰⁷ Birtakım müslümanların cifir hesabı dedikleri ve ona dayanarak bazı hesaplar yaptıkları bu cefr'dir. Şia'nın saçma bir anlayışı olduğu görülmektedir.

iddia ettikleri gibi, Kur'ân âyetlerinin gerçek tefsirine kendilerinin sahip olduklarını söylerler. Hatta yüce Allah'ın Hz. Muhammed'i tenzil (Kur'ân harfleri) ile Hz. Ali'yi de te'vil (yani tefsir) ile gönderdiğini ileri sürerler.¹⁰⁸

Tasavvufçular da aynı yolu izlemişlerdir. Başka insanlara karşı övündükleri ve dillerine doladıkları şeylerin başında, ancak kendilerinin muttali oldukları ve tarikata mensup olmıyan başka insanların elde edemeyeceği ledunnî birtakım bilgilere sahip olduklarını iddia etmeleri gelir. Diğer müslümanların, hatta ilimleri yanında bizzat peygamberlerin ilimlerini hor görürler. Mesela meşhurlarından Ebu Yezid el-Bistami şöyle diyor: "Peygamberlerin sahilinde bekledikleri bir denize daldık." Yine şöyle devam ediyor:

"İlminizi ölümlerden aldınız, biz ise ilmimizi ölmeyen diri (Allah)'dan aldık. Biriniz, falan bize filandan nakletti, der. Hani falan filan dersiniz, öldü derler. Biz ise kalbim bana rabbimden nakletti, deriz."¹⁰⁹

Bu şekilde tasavvufçular kendilerinin keşf ve ledunni ilim sahibi olduklarını, peşlerinden gidenlerin onlardan alıp yararlandığını iddia ederler. Hatta şeyhten ledunni ilmi alması için müridin kalbini şeyhin kalbine bağladıklarını, şeyhin de ledunni ilimleri Rasûlullah'tan alması için müridin kalbini Rasûlullah'a bağladığını söylerler.¹¹⁰

Tasavvufçular, Kur'ân ve hadisin batınî tevillerini özel ilimlerinin kaynağı yapmışlardır. Çünkü bazan bu te'vili Allah'tan aldıklarını, bazan melekten aldıklarını, bazan da ilham olduğunu iddia ederler. Aynı şekilde batın ilimlerini Kur'ân'daki mukattaa harflerin sırlarını bilmeye, yahut

¹⁰⁸ en-Nevbahtî, Firaku'ş-Şia, 38,

¹⁰⁹ Bakınız, et-Tasavvufu'l-İslâmî, 77

¹¹⁰ Günümüzde de birtakım tarikat mensuplarının yaptıkları rabita bundan başka bir şey değildir.

Hızır'dan almaya, hatta bazan doğrudan doğruya levhi mahfuzdan telakki etmeye nisbet ederler.

Şia da imamları için aynı şeyleri iddia etmiştir. Onların gaybı bildiklerini, bilgileri dışında bir yaprak bile düşmediğini, ezelden ebede kadar bütün olayların bilgileri dahilinde meydana geldiğini iddia ederler. Tasavvufçular da aynı şeyleri kendileri için söylerler. Aktab ve Ebdal'in görevlerinin başında da bunların geldiği bilinmektedir.

Bu şekilde batın ilmi konusunda Şia akidesi ile tasavvuf akidesi ortak olmaktadır.

Şia, imamları hakkında "unutmaz ve hata etmez" derler. Hak ederek, vehbi, ihtisas ve ictiba yolu ile elde ederek Allah nezdinde makamlara sahiptirler.

Bu imamlar hakkında aşırılığa giderek bütün anlamlarıyla ilah kelimesinin taşıdığı mânâda ilahlar ve rabler sayarlar. Kainatın bütün zerrelere tasarruf ederler, dilediklerini cennete, dilediklerini de cehenneme sokarlar. İsmailiyye ve Nusayriyye'de olduğu gibi kimi Rafiziler Allah'ın ruhunun imamlara hulul ettiğini söylerler. Kimileri de onların mertebesini peygamberler ve bütün meleklerin mertebesinden üstün tutarlar. Mesela kitabında Humeyni şöyle der: "İmamlarımız öyle bir makamdadırlar ki ona ne mukarreb melek ne de gönderilen peygamber ulaşabilir. İmamlar bu kainat hakkında kararlar verirler."¹¹¹

¹¹¹ Bakınız, Ayetullah el-Humeynî, el-Hukumu'l-İslamiyye, 54. Humeyni'den önce Kazımeyni-i Burucerdi'nin yazdığı Cevahiru'l-Velaye, kitabında bu ifadelerin yer aldığı görülmektedir. İrşad-ı Deylemî kitabı bunları nakletmektedir. Şu sözlere bakalım:

"Hz. Rıza semaya buyurdu: Kıyamet günü âhir zaman peygamberinin ve masum imamlar olan onun çocuklarının şefaatine muhtaç olmayacak melek-i mukarreb ya da peygamber-i mürsel veya mümin kalmıyacak. Dünyada nebilerin çoğu, güçlük ve sıkıntıda

Aynı inançları tasavvufçular almış ve veli dedikleri kişiler hakkında kullanmışlardır. Rafiziler imamlara uluhiyyet ve rububiyet sıfatlarını giydirdiği gibi tasavvufçular da veli olduklarını iddia ettikleri kişilere uluhiyyet ve rububiyet sıfatlarını giydirmişlerdir.

Tepeden tırnağa kadar kainatta tasarruf ettiklerini, gaybı tümüyle bildiklerini, dünya işlerinden büyük küçük herşeyin bilgi ve iradeleri dahilinde olduğunu, makamlarına melekler ve peygamberlerin ulaşamadığını, aleminde Allah'ın vekilleri ve yaratıklarının işlerinde tasarruf sahibi oldukları, dilediklerini ateşe ve dilediklerini de cennete saktıklarını kabul ederler.¹¹²

Rafiziler, imamet makamından sonra gelen ve onların vekilleri olan nakipler makamını kabul etmişlerse, tasavvufçular aynı inancı alarak veliyyi a'zam makamını kabul etmiş ve ona ğavs, kutup adını vermişlerdir. Bunu da

peygambere ve onun ehli beytine tevessül arayıp onları şefaath olarak benimseyenler, sıkıntılardan kurtuluyor, hacetlerine nail oluyorlardı. "Bkz. Ali Şeriatî, Ali Şia'sı Safevî Şia'sı, 150, terc. Feyzullah Artinli, Yöneliş, 1990, İst. "Bu delil, imamların enbiya-ululazmdan daha üstün olduğunu açıkça gösterir." Age. 148.

¹¹² Ahmed Dede, et-Tuhfetü'l-Behiyye fi't-Tarikati'l-Mevleviyye, kitabından Celaledin er-Rûmi'ye dair bazı örnekler verelim:

"Bugün cennete gitmek onun rızasına ve cehenneme girmek de onun gazabına bağlıdır." S. 29. Yine üzerine türbe yapılmasını ve kubbesinin yükseltilmesini tavsiye ederek şöyle demiştir:

"Kubbemi uzaktan görüp bana fatiha okuyana kıyamet günü şefaath ederim ve onu cennete koyarım." S. 56. Yine şöyle der:

"Yedi yaşında sabah namazı kılıyor ve Kevser Süresi'ni okuyup ağlıyordum. O anda Allah bana tecelli etti ve aklım başımdan gitti. Aklım başıma geldiğinde gaybtan bir ses bana: "Ey Celaledin! Seni müşahade makamında kıldım, bugünden sonra senden mücadele istemiyorum" dedi. S. 37. Yine,

"Şüphesiz Tur dağı Allah'ın bir bakışıyla yerinden oynayıp param parça oldu. Üç gün içinde celal güneşiyle on yedi defa bana tecelli edince zayıf vücudum nasıl sarsılmasın!" S. 41. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, A.Y.No. 3905.

üç kutup izler, onları da yedi ebdal, onları da yetmiş nuceba' izler ve bu silsile böyle devam eder. Bütün bunları şianın imam ve velileri için yaptıkları tertipten almışlardır. Bu şekilde imamet konusunda Şii itikad ile velayet konusunda tasavvufu inanç aynı çizgide birleşmektedir.

Mukaddime'sinde İbn Haldun şöyle der: "Keşf ve duyular ötesinden söz eden müteahhir tasavvufçular bu işe çok dalmışlardır. Birçoğu hulul inancına sapmış ve duyular ötesi işlerde buna dalmışlardır. Yine birçokları hulul ve vahdet (vahdeti vücud) inancına gitmiştir. el-Makamat kitabında el-Herevi'nin yaptığı gibi, bu işlerle sayfalar doldurmuşlardır. İbn Arabî, İbn Seb'in ve onun talebesi İbn Ebi Vâsıl, sonra İbn el-Afif, İbn el-Farid ve en-Necm el-İsrailî kasidelerinde onları izlemişlerdir. Bunların selefi (eskileri) de hulul ve imamların ilahlığına inanan müteahhir Rafiziler'den İsmailiyye (batıniyye) mensuplarına karışmışlardır. Her iki mezhep birbirine karışmış, sözleri ve inançları birbirine benzemiştir. Tasavvufçuların sözlerinde kutup inancı ortaya çıkmıştır ki ariflerin başı anlamındadır. Ölünceye kadar marifette kimsenin ona denk olamayacağını iddia ederler. Ölünce makamına irfan ehlinden biri varis olur. İbn Sina İşarât kitabının tasavvuf bölümünde buna işaret etmiş ve şöyle demiştir:

"Hak (Allah) öyle yücedir ki şeriatı ancak bir kişiye olur ve ona ancak bu bir kişiden sonra gelen bir kişi muttali olur." (Yani şeriatla söz sahibi herkes değil, bir kişi olur ve bu da imamın kendisidir.) Halbuki böyle bir söz ne akli bir delile, ne de şerî bir hüccete dayanır. Sadece ileri sürülen bir iddia ve lafızdır. Bu inanç Rafiziler'in, imamların verasetle olacaklarına dair inançlarının aynısıdır. Bu zümrenin Rafiziler'in inançlarını nasıl çaldıklarını ve benimsediklerini görüyorsunuz. Sonra Şia'nın nakipler hakkındaki inancı gibi kutuptan sonra sıra ile ebdalın olduğunu söylüyorlar. Hatta tarikatlarına ve inançlarına temel yapmak için tasavvuf hirkasını Hz. Ali'ye giydirmeleri de bunun içindir. Yoksa

ashab arasında Hz. Ali'nin elbisede veya şahıslarda kendine mahsus ne bir mezhebi, ne de bir tarikatı olmuştur. Belki Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer insanlar arasında Rasûlullah'tan sonra en zahid ve abid kişilerdir. Dinde de sadece kendilerine mahsus ve onlardan nakledilen hiçbir şey yoktur. Aksine bütün ashap dindarlıkta, zühd ve mücehedede örnektir.

İsmailiyye fırkasının imamet konusundaki inançları ortaya çıkınca, Irak'ta tasavvufçular bunu onlardan iktibas ederek zahir ile batın arasında denge şeklinde kabul etmiş, imameti de ahlakta ve şeriata bağlılıkta yarışma saymışlardır. Şeriatta ihtilaf meydana gelmemesi¹¹³ için bunu ayrı mütalaa etmişlerdir. Allah marifetini öğretmesi için de kutup inancını kabul etmişlerdir. Çünkü kutup ariflerin başıdır. Zahirde onu imama benzetmiş ve batında onun ayarında sayarak bu yetkiyi ona tanımışlardır.

Marifetin eksenini saydıkları için ona kutup adını vermişlerdir. Benzerliğin tam olması için Şia'daki nakiplere paralel; tasavvufçular ebdali kabul etmişlerdir. El-Fatimî konusunda söyledikleri ve önceki tasavvufçuların hakkında müsbet veya menfi bir sözü bulunmadığı halde, kitaplarını onun hakkında doldurmaları bunun şahididir. Bütün bunları

¹¹³ İbn Haldun, Rafiziler'in imamet konusundaki inançlarına işaret etmektedir. Onlara göre mutlaka masum bir imamın bulunması ve onu da masum bir imamın izlemesi gerekir. Rasûlullah'tan sonra din ve dünya idaresi bu şekilde ancak masum imamlarla olur. Böylece insanlar ihtilafa düşmekten kurtulur ve işleri mutlaka yanılma ihtimali bulunan içtihadla kalmamış olur. Bu görüşün yanlışlığı açıktır. Çünkü Rasûlullah'tan sonra masum bir kimse yoktur. Şia'nın masum olduklarını iddia ettikleri imamlarının da birçok yanlışları olmuştur ki Şia da bunu kabul eder veya takiyye olarak yahut korkudan işlediklerini söyler.

Şia'dan, Rafiziler'den ve kitaplarındaki bilgilerden almışlardır."¹¹⁴

Bu şekilde İbn Haldun gizli ilim, velayet mertebeleri, hulul ve ittihad konusunda Şia ile tasavvufun benzerliğini kaydetmektedir.

Dr. Mustafa Kamil eş-Şeybi "es-Sılatu Beyne't-Tasavvuf ve't-Teşeyyu" kitabında şöyle devam ediyor: Tasavvufa ismaili başka bir inanç daha girmiştir. O da nukaba (nakipler) inancıdır. Bunlar on iki adamdır. Huccece (hucetler) diye adlandırılır. İmamın varlığı veya yokluğunda daveti yayarlar. Bunlar mukaddestir ve sayıları sabittir. Bir zincirde yedi imamın sayısını desteklediği gibi alemin doğal yapısı da onları desteklemektedir.

El-Makrizi, "iddialarına göre, bunların yeryüzüne dağıldıklarını ve yeryüzünü bunların idare ettiğini, sayılarının daima on iki olduğunu" belirtir.¹¹⁵ Bu şekilde ilimde, davette ve ilahi destekte hüccet (ebdal) imama ortaktır.

Ebdal ve kutup inancı buradan tasavvufa girmiştir. İşte İbn Arabi, Futuhatı Mekkiye'de İsmailiyye hakkında Makrizi'nin söylediğinin aynısını tasavvufçu olarak söylüyor. Mesela nakipler hakkında "Her zaman on iki nakiptirler. On iki burç sayısınca ne azalır, ne artarlar"¹¹⁶ diyor.

Tasavvufçuların kutsal saydıkları bu makamları İsmailiyye mezhebinden aldığını göstermeye İbn Arabi'nin tek bu sözü yeterlidir.

¹¹⁴ İbn Haldun, Mukaddime 875-877

¹¹⁵ Hutatu'l-Makrizi, 489

¹¹⁶ Futuhatı Mekkiyye, 2/9

Daha önce İbn Teymiyye, tasavvufçuların bu terimleri ve isimleri İsmailiyye mezhebinden aldıklarını belirterek bu isimlerin Rasûlullah'tan gelen isimler olmadığını söyler. İbn Haldun da, bilhassa İbn Arabî olmak üzere İbn Kıssî, Abdülhak İbn Sebîn ve onun öğrencisi İbn Ebi Vasil gibi tasavvufçuların kutup, ebdal ve nakipler inancını İsmailiyye fırkasından aldıklarını belirtir.¹¹⁷

b- Dinin zahiri ve batını vardır inancı:

Dinin bir zahiri bir de batını olduğu konusunda Şia ile tasavvufçuların inancı aynıdır. Zahir, avam halkın nasların zahirinden hemen anladığı manadır. Batın ise, naslardan kastedilen ve hakiki ilim kabul edilendir ki, onu da ancak imamlar ve veliler bilir. Mesela Allah'ın "Namazı kılınız ve zekatı veriniz" sözündeki zekattan maksat, seri ölçü ve şartları belirtilen zekatı mallarınızdan verinizdir. Âyetin zahiri anlamı budur.

Ama Şia ve tasavvufçular Kur'ân ve hadisin zahirinden avam halkın (Şii ve tasavvufçu olmıyan diğer müslümanların) anladığı mananın imamları ve velileri ilzam edemeyeceği, çünkü imam ve velilere kastedilen manaların nazil olduğu inancındadır. Zaten Şia Muhammed'in Kur'ân'ın lafzını, Ali'nin ise tefsirini getirdiğini söylemektedir. Ondan sonra da Kur'ân'ın manasını ancak imamların bildiğini iddia ederler. Bunu mantıklı göstermek için de Kur'ân'ın bir zahiri, bir de batını olduğunu, zahirini avamın,

¹¹⁷ Dr. Mustafa Kamil eş-Şeybî, Age. 209. Tasavvufun Şia'dan alındığını İbn Arabî'nin şu sözleri de açıkça göstermektedir: "Ali Allah'ın verdiği ve başkaların bilemediği ilim sahiplerindendir." Futuhatı Mekkiyye, 1/260. İbn Acibe de İkazu'l-Himem fi Şerhi'l-Hikem kitabında şöyle der: "Tasavvuf ilmi vahiy ve ilham ile Allah'ın rasûlü tarafından kurulmuştur. Cebrail önce şeriatı getirdi, şeriat yerleşince arkasında hakikatı getirdi. Onu da sadece bazılarına verdi. Tasavvuf konusunda ilk defa söz eden ve ortaya çıkarana Hz. Ali'dir. Hasan el-Basri ondan almıştır." S., 1/5,

batın manasını ise ancak imamların ve velilerin bildiğini söylerler. Mesela yukarıda geçen "Namaz kılınız" sözünden maksadın masum imama biat etmek, "Zekatı veriniz" sözünden maksat da imama karşı samimi ve itaatkâr olmak demektir" derler.

Her iki tarafın iddia ettiği ve inandığı şeylere uygun düşmesi için de Kur'ân âyetlerini heva ve heveslerine göre açıklamışlardır. Tasavvufçular nasların bu şekilde batınî tarzda açıklanmasına hakikat, diğer zahiri tarzda açıklanmasına da şeriat adını vermiş, hakikatin velilere, şeriatın avam halka olduğunu söylemişlerdir. Bu yolla Kur'ân ve hadis naslarını oyunacağa çevirmiş ve sapık inançlarına uyması için canları istediği şekilde açıklamışlardır.

İnsafla söyleyelim, "tîn"in Rasûlullah, "zeytun"un Hz. Ali, "Tûrisinîn"in Hz. Hasan, "Hâze'l-Beledi'l-Emîn"in Hz. Hüseyin olmasıyla ne ilgisi vardır?

Yine "Meraca'l-Bahrayni Yeltakiyan" âyetinden maksadın Hz. Ali ve Hz. Fatıma, "Yahrucu Minhuma el-Lu'luu ve'l-Mercan" âyetinden maksadın Hz. Hasan ve Hüseyin olması nasıl makul olabilir?

Dr. Kamil eş-Şeybî her iki tarafın bu nevi sapık tevillerine kitabında bir bölüm açmış ve birçok misaller getirmiştir. Onlardan bazılarını buraya örnek olarak alalım. Şöyle der:

"El-Havasârî bu nevi te'villerden birtakım misaller nakletmiştir. Mesela abdest imama bağlılıkla, teyemmüm hüccet olan imamın yokluğu halinde onun yerine mezun olan kişiden almakla, namaz konuşanla -ki bu da rasuldür-ihtilam (uyurken cünup olmak) kasıtsız sırrı yabancıya açmakla, gusûl ahdi tazelemekle, zekat anlayışlarındaki dini öğrenerek nefsi tezkiye etmekle, Kabe Peygamberle, Kapı

Ali ile, Mikat ve Telbiye çağrana icabet etmekle, Kabe'yi yedi defa tavaf yedi imama taraftar ve bağlı olmakla, cennet vücutların tekliflerden rahat etmesiyle, cehennem mükellefiyetleri yerine getirerek meşakkat görmekle¹¹⁸, tefsir etmenin din ve mantıkla ne ilgisi vardır? Bütün bunlar dinin bir şahsa itaat, namaz ve zekatın birtakım şahıslardan kinaye olduğunu söyleyen Gulat (aşırılar)'ın söylediklerinden ibaret olduğunu söylemeye götürmüyor mu?

Bilindiği gibi İsmailiye fırkası imam olmamalarına rağmen nakiplerin Allah'ın desteğini aldıklarını, imamların sayısı yedi olduğu gibi her zaman bunların sayısının on iki olduğunu, her imam zamanında bunların yer yüzüne dağıldıklarını ve yeri onların idare ettiklerini söylemektedir.¹¹⁹ İsmailiye fırkasından Ebu Yakub es-Sicistani, Peygamberin ilim mirasının vasiye, ondan da imama, ondan da hüccete intikal ettiğini söylemektedir.¹²⁰

Makrizi'nin şu ifadeleriyle mesele daha da açıklık kazanmaktadır: "İmamın varlığı ruhani alemdedir. Ona maarifte riyazat ile ulaşırız."¹²¹ Bu manayı İsmailiye'den olan es-Sicistani şu sözleriyle dile getirmektedir: "Bu ilimler habeşi veya hintli olsun, müstahakkına ancak riyazatla ulaşır."¹²² Bütün bunlarla te'vilin hakikatine akli riyazat yolu ile müridin ulaşması sağlanır -ki imamın sahip olduğu ilme nazip veya hüccetin ulaşma yolu da budur- şeklindeki İsmailiye'nin suluk düşüncesi açıklık kazanmaktadır. Tasavvufta kişilerin akli riyazat ve mücadeleye ne kadar çok yer verdikleri herkesin malumudur.

¹¹⁸ el-Havansari, Ravdâtu'l-Cennât, 731

¹¹⁹ Hutatu'l-Makrizi, 2/231, 233

¹²⁰ Ebu Yakub es-Sicistani, Keşfu'l-Mahcub fi Şerhi Kasideti'l-Curcani, 65

¹²¹ Hutatu'l-Makrizi, 2/233

¹²² Keşfu'l-Mahcub fi Şerhi Kasideti'l-Curcani, 92

Bu anlayışların tasavvuftaki anlayış ve ilkelere ne kadar paralel olduğu açıktır. Oryantalist Goldziher bunu farketmiş ve her iki tarafın anlayışını dile getiren Mevlana'nın şu ifadelerini misal olarak nakletmiştir.

"Şunu bil ki Kur'ân'ın âyetleri kolaydır. Ancak kolaylığına rağmen ardında çok gizli ve saklı bir anlam bulunmaktadır. Bu gizli manaya üçüncü bir mana bağlıdır ki güçlü anlayış ve derin kavrayış karşısında aciz kalır. Dördüncü manayı, benzeri olmıyan ve yeterliliği büyük Allah'tan başkası ihata edemez. Bu şekilde ardı sıra sıralanan yedi manaya ulaşıyoruz. Onun için oğulcuğum, şeytanların Hz. Âdem'den ancak çamurdan yaratılan bir yaratık oluşunu görmeleri gibi, zahiri manayı anlama ile kayıtlı kalma. Kur'ân'da zahiri mana Âdem'in vücuduna benziyor. Ondan gördüğümüz, gizli ve saklı ruhu değil, zahiri şeklidir."¹²³

Nasların zahir ve batın anlamları olduğu inancına dair Dr. Ebu'l-Ala' el-Affî şöyle demektedir: "Kaynağı itibariyle şeriat-hakikat ikilemi, şeriatın zahiri ve batını ikilemine racidir. İslâm'ın başında müslümanlar bu ayırımı yapmadıkları gibi böyle bir şeyi yapanları tekfir etme de sözkonusu olmamıştır. Bu ayırım her şeyin zahir ve batını olduğu gibi Kur'ân'ın, hatta Kur'ân'dan her âyetin ve her kelimenin bir zahiri bir de batını olduğunu söyleyen Şia ile başlamıştır. Batın (gizli) Kur'ân'ın sırlarını kendilerine açtığı ve bu lütfula mükafatlandığı Allah'ın kullarından havassa ancak açık olur. Onun için Kur'ân'ın tefsir ve te'vilinde Şia'nın özel bir yolu olmuştur. Bu yol Kur'ân âyetlerinin ve din hükümlerinin batını tarzda te'villerinden ve başka yollarla saliklere görünen gaybi manalarda oluşmaktadır. Şia buna batın ilmi adını vermiş ve iddialarına göre Rasûlullah onu Hz. Ali'ye, o da kendilerine varisler adını verdikleri batın ilim ehline miras bırakmıştır.

¹²³ Goldziher, el-Akide ve's-Şaria fi'l-İslâm, 216

Tasavvufçular da bu tarz te'vil yolunu izlemiş ve Şia'nın terim ve yollarını büyük ölçüde kullanmışlardır. Bütün bunlardan Şia ile tasavvuf arasındaki sıkı bağlar ve büyük benzerlik anlaşılmaktadır.¹²⁴

Tasavvuftaki Allah'ta fena bulmak ve onunla itihad inancı da tümüyle İsmailiye-Batıniye inancına dayanmaktadır. İmamlarının Allah'ın görünen tezahürü ve temsilcisi olduğunu batıniler söylediği gibi tasavvufçular da açıkça Allah olduklarını söylemektedir. Bu inancın Gulatı Şia'dan başladığı, İsmailiye fırkasının bunu düzenleyip felsefesini yaptığı ve tasavvufçuların bunu onlardan iktibas ettiği açık bir gerçektir.¹²⁵

c- Kabirlerin kutsallaştırılması ve ziyaretgâh edinilmesi:

İslâm âleminde görülen, kabirleri kutsallaştırma ve ziyaret etme de Şia'yı taklitten başka bir şey değildir. Şirke araç ve yol olmaması için İslâm, kabirler üzerine yapılan tapınakları ve binaları yıktığı halde, onlar üzerine bina ve mescid yapmayı ilk defa Şia başlatmıştır. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Allah yahudi ve hıristiyanlara lanet etsin, peygamberlerinin ve salih kişilerinin kabirlerini mescid yaptılar" (muttefekun aleyh).

Sahih-i Müslim'de şu olay kaydedilmektedir: "Hz. Ali, Ebu'l-Hiyac el-Esedî'yi Yemen'e gönderir ve kendisine şöyle der: Rasûlullah'ın beni gönderdiği bir iş için seni gönderiyorum. Yerden yüksek ne kadar kabir varsa yık ve ne kadar heykel varsa yerle bir et."

¹²⁴ Dr. Ebu'l-Ala' el-Afifi, et-Tasavvuf ve's-Sevratu'r-Ruhiyye fi'l-İslâm, kitabına bakınız

¹²⁵ Batıniye-İsmailiye'de akli evvel, ilahi akıl, insanda hulul ve itihad konusunda bilgi için bakınız. Abdurrahman Abdulhalik, el-Bikru's-Sufi

Ancak Şia Hz. Ali, Hz. Hüseyin ve ehl-i beytten imam diye adlandırdıkları kişilerin kabirlerini yükseltmiş ve üzerinde binalar yapmışlardır. Onlar üzerine yüksek kubbeler ve sandukalar yaparak ziyaret ve anıt haline getirmişlerdir. Nitekim İhvan-ı Safa risalelerinde, Şia'dan kıssacı ve bekçi gibi birtakım kişiler bunu bir kazanç yolu yaptıkları, türbedarlık ve kabir ziyaretini kendilerine şiar edindikleri anlatılmaktadır.¹²⁶

Kabirler üzerine bina yapmak, kabirleri kutsallaştırmak ve bunu şiar edinmek hicri üçüncü asrın başlarında olmuştur. Ancak Abbasi halifelerinden bazıları Şia'nın uydurduğu ve yükselttiği, bu kabirleri yıkmaya başlamış ve karşı çıkmıştır. İbn Kesir el-Bidaye ve'n-Nihayedede Abbasi halifesi el-Mutevekkil'in hicri 236 yılında Hz. Hüseyin'e nisbet edilen kabri ve etrafındaki ona bağlı bütün yapıları yıktırdığı ve üç günden sonra orada kimi bulursa öldürüp kabre koyacağını ilan ettiği, sonunda orada kimsenin kalmadığı ve tarlaya dönüştürüldüğü kaydedilir.¹²⁷

Bu kabir Şia-İsmailiyye fırkasından Mirza'nın kabri olup onu sık sık ziyaret eder, daha sonra imamlarının kabirlerini ziyaret için Selemiyye'ye¹²⁸ giderlerdi.¹²⁹

Ondan sonra tasavvufçular aynı yolu izliyerek kabir ve yatırları ziyaret etmeyi, etrafını tavaf edip taşı, toprağıyla teberruk etmeyi, içinde yatan ölülerden yardım istemeyi kendilerine şiar edindiler. Tasavvufun meşhurlarından Maruf el-Kerhi'nin kabirini kendilerine ziyaretgâh yaparak, "Maruf'un kabri denenmiş bir panzehirdir" dediler.

¹²⁶ Resailu İhvani's-Safa, 4/119

¹²⁷ el-Bidaye ve'n-Nihaye, 1/315

¹²⁸ Suriye'nin dağlık bölgesinde bir köy. Geçmişte ve bugün Batıniyye fırkasının önemli merkezlerindedir. Günümüzde İsmailiyye fırkasının karargâhı sayılır.

¹²⁹ el-İber, 3/361

Hatta tasavvufçular bu kabirleri bina etme ve yükseltmeyi, onları kutsallaştırıp yüceltmeyi, onları ziyaret etmesi için insanları teşvik etmeyi, etrafında tavaf yapmayı, sandukalarla kaplamayı ve türlü örtülerle örtmeyi, taşı toprağıyla teberruk etmeyi ve Allah yerine onlara dua edip medet ve yardımı onlardan istemeyi, dinlerinin bir temeli ve görevi yapmışlardır. Denilebilir ki taraftarları ve izleyicileri bulunan hiçbir tasavvuf şeyhi ve meşhuru yoktur ki kabri üzerine bir kubbe, bir sanduka yaptırmış ve orayı bir makam haline getirmiş olmasın. Bu şekilde İslâm'ın savaş açtığı ve kökünü kurduğu eski cahiliyye şirkini tekrar diriltmişlerdir.

d- İslâm devletini yıkma ve Şii bir devlet kurma:

Bu çabalar için tasavvufun meşhurlarından Hallacı Mansur'u örnek vereceğiz. Ondan sonra çağımızdan da bir örnek arzedeceğiz.

es-Sılatu Beyne't-Tasavvuf ve't-Teşeyyu' kitabında Dr. Kamil eş-Şeybi şöyle diyor:

"Hallac ile Şia arasındaki bağ, kendi sözlerinin Şia imamlarının sözlerine benzer olmakla kalmamış, bu bağ bütün Şia mezheplerinin boyasını taşımıştır. Yeni hulul akımında bütün Şia'nın boyasını taşımış ve hicri dördüncü asrın başlarında yeni bir gulat (aşırı) akımın öncülüğünü yapmıştır. Şöyle diyor Hallac:

"Hiçbir zaman imamlardan birinin mezhebini tam olarak almadım. Ancak her mezhebin en zor ve en çetin yanlarını aldım. Şimdi de aynı durumdayım."

Hallâc, hicri 138 yılında Kûfe'de öldürülen ve gulatı Şia'dan olan lider Ebu'l-Hattâb'ın bir kopyasıdır. İsna Aşeriyye ile ilişkisini de et-Tûsi'nin, eski Kum şehrine Hallac'ın gittiğini ifade etmesi göstermektedir. Şii Ebu'l-

Hasan en-Nevbahti ile Hallac arasındaki akrabalık da oraya gitmesine bir vesile olduğu gibi, Ebu'l-Hasan'ı da kendisi davet ediyor ve "Ben imamın elçisi ve vekilim" diyor."¹³⁰

Eş-Şeybi şöyle devam ediyor: "Öldürüldüğü zaman Hallac'a yöneltilen suçlamalardan biri de Hallac'ın hac için fiilen Mekke'ye gitmeyi inkar etmesi ve onun yerine kişinin halis bir niyetle evinde kalbi ile ona yönelmesi yolundaki çağrısıdır. Yolculuğun sıkıntılarına katlanmadan kişinin evinde bu işi niyetle yapacağını söylüyordu. Kadı et-Tenuhi bunun Hallac ekolünde meşhur birşey olduğunu söylüyor.

Doğrusu, metod ve yol olarak te'vili ve batın ilmini kendine seçen Batıniyye-İsmailiyye fırkası için bu anlayış ve inanç uzak görülmemektedir.

Hallac ile Şia arasındaki bu sıkı ilişkiyi şu olay doğrulamaktadır: Karmatiler hicri 318 yılında Mekke'ye saldırmış ve Hallac'ın öldürülmesinden dokuz sene sonra Mekke'yi yağmalayarak Haceri Esved'i alıp götürmüşlerdir. Böylece Hallac'ın mezhebini uygulamışlardır. Belki de bu onların mezhebidi ve Hallac bunu erken bir zamanda açığa vurmuştu."

Kadı et-Tenuhi, Hallac'ın adamlarından birine haber göndererek şöyle dediğini kaydeder: "Şimdi, yer ve gök ehlinin ihata ettiği şanlı Fatimî devletine çağırman zamanı geldi. Hakkın maskesini indirmesi ve adaletin egemen olması için tertemiz kitlenin Horasan'a yürümesi için davet et."¹³¹

Ei-Hatib el-Bağdadi ve İbn Kesir İran halkının Hallac'la "Ebu Abdillah ez-Zahid" takma ismiyle yazıştıklarını kaydederler. Bu künye Mısır devletine dönüşmeden önce

¹³⁰ es-Sılatu Beyne't-Tasavvuf ve't-Teşeyyu', 368

¹³¹ Kadı et-Tenuhi, Meşvâru'l-Muhadara, 86

Ubeydiler devletinin kurulmasında hizmeti geçen İsmailiye fırkasından meşhur Ebu Abdillah eş-Şii'nin künyesidir. Öyle anlaşılıyor ki İsmaililer aynı künyeyi taşıyan iki propagandiste dayanıyorlardı. Bunlardan biri olan Hallac doğuda, diğeri de mağribde İsmailiye mezhebine mensup olmadan önce tasavvufçu olduğunu bizzat İsmailiye mensuplarının rivayet ettiği Ebu Abdillah eş-Şii'dir.¹³²

Ammar el-Hanbeli'nin söyledikleri de bu bilgileri pekiştirmektedir. Hallac hicri 309 yılında öldürülmüş ise de Fatımi çağrı o zamana kadar yayılmış ve tehlikesi etrafı sarmıştı. Fatımi devletinin propagandisti ve işbirlikçisi İsmailiye fırkasından Karmati Ebu Tahir el-Cenabî hicri 311 yılında Basra'ya, iki yıl sonra da Kûfe'ye girmiştir. Aynı şekilde Hallac'ın öldürülmesinden dokuz yıl sonra Karmatiler Mekke'yi işgal etmiş, Kabe'nin etrafında müslümanları öldürmüş ve Haceri Esved'i alıp götürmüşlerdir. Başlarında Ebu Said el-Karmati

¹³² Kadı et-Tenuhi, Age. 73 el-Bağdadi, tasavvufçuların çoğunun Hallac'ı tasavvufa nisbet etmeyi red ettiğini ve zındıklığa nisbet ettiğini kaydeder. S. 8/112-141. Dedesinin mecusi olduğu ve Hindistan'a gidip sihirbazlık öğrendiğini, Kur'ân gibi söyleyip yazabileceğini ve Kur'ân'a nazire yazmaya çalıştığını da söyler. Bütün bunlar ve diğ. mel'aneleri hakkında geniş bilgi için bakınız. Hatib el-Bağdadi, Tarihu Bağdad, 8/112-141. Daru'l-Kitabi'l-Arabi, Beyrut, İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/132-144, Mektebetu'l-Maarif, Beyrut, 1966, İbn el-Esîr, el-Kâmil fi't-Tarih, 8/126-128, Beyrut, 1966, Hallac'ın hulul ve ittihad anlamlarıyla dolu şiirlerinden aldığımız bazı örneklerin tercümesini veriyoruz:

"Nadide miske anber karıştığı gibi ruhun ruhumla yoğrulmuştur, Sana bir şey dokunursa bana dokunmuş olur, zira sen benim ve hiç ayrılmıyoruz,

Duru suya içkinin karıştığı gibi ruhun ruhuma karışmıştır,

Sana birşey dokunursa bana dokunmuş olur, zira her halukârda sen benim." Adı geçen yerlere bakınız.

bulunuyordu. Bu kişi Hallacı Mansur'un canciğer arkadaşıydı.¹³³

Onun için İbn en-Nedim şöyle diyor: "Hallac hükümdarlara Şia mezheplerinden, halka tasavvuf mezhebinden görünüyor ve uluhiyyetin kendisinde hulul ettiğini iddia ediyordu."¹³⁴

Bütün bunlara rağmen tasavvuf şeyhlerinden hicri 371 yılında ölen Muhammed İbn Hafif'in "Hüseyin İbn Mansur (Hallac) rabbanî bir alimdir"¹³⁵ dediğini görüyoruz. Yine Hallac'ın söylediği batınî zırvaların tasavvufî ilminin zirvesi olduğunu söyleyen kişiler olduğunu müşahade ediyoruz. Mesela, "Kur'ân'da herşeyin bilgisi vardır. Kur'ân'ın bilgisi sûre başlarındaki hurufî mukattadadır. Bu harflerin bilgisi de elif lam'dadır." gibi.¹³⁶

Tasavvufçu Hallac ve Şii Ebu'l-Hattab'da hululu incelediğimiz zaman ikisinde de aynı ve ortak olduğunu görüyoruz. Hallac dua ederken şöyle diyor: "Ey ilahların İlahı ve rablerin Rabbi, ey kendisini uyku ve uyuklama almayan! Kulların benden dolayı yoldan çıkmaması için nefsimi bana geri ver. Ey kendisi ben ve ben kendisi olan! Benim kişiliğimle senin hüviyyetin arasında hadîs ve kadîm olma dışında hiçbir fark yoktur."¹³⁷

Yine Hallac'ın yanında bulunan bir kağıtta "Rahman ve Rahim olandan falan oğlu filana..." ibaresi yazılı bulunmuştur.

Bütün bunları Rafîzî Ebu'l-Hattab eş-Şii'nin mezhebiyle karşılaştırırsak aradaki ortaklık ve benzerlik

¹³³ Feriduddin Attar, Tezkiratu'l-Evliya, 2/109

¹³⁴ İbn en-Nedim, el-Fihrist, 269

¹³⁵ Tabakatu's-Sufiyye, 307

¹³⁶ Tashihu'l-İtikad, 218

¹³⁷ Erbau Nususin Tetealluku bi'l-Hallac, 59

kendiliğinden açığa çıkar. Bu adam Allah'ın Ali ve evlidanın ruhunu yarattığı, alemin işlerini onlara bıraktığı, onlar da yeri ve gökleri yarattıklarını iddia eder. Onun için rukuda 'sübhan rabbiyel azim', sucudda da 'süphan rabbiyel a'la' diyoruz, çünkü Ali ve evladından başka ilah yoktur, en büyük ilah ise, onlara alemin idaresini bırakın ilahdır, der.¹³⁸

Şüphe yok ki bu sözlerle Hallac'ın sözleri aynı kaynaktan kaynaklanıyor, aynı inancı dile getiriyor ve aynı hedefi hedefliyor. O da müslümanları gerçek inançlarından uzaklaştırmak, şirke boğmak, devletlerini yıkmak, birlik ve beraberliklerini dağıtmaktır.

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki hicri üçüncü asırda tasavvufçuların mezhebi ile Şia mezhebi inanç ve yol olarak aynıdır. Hallac, Cunejd el-Bağdadi ve eş-Şiblî gibi hicri üçüncü asırda yaşamış tasavvuf meşhurlarının arkadaşı ve sırdaşı idi. Bizzat Cunejd el-Bağdadi, idam edilirken Hallac'a "Sen rububiyetin sırlarını ifşa ettiğini (açıkladığın) için Allah seni demirle cezalandırdı" şeklinde yazmıştır.

Eş-Şiblî de şöyle anlatıyor: Ben ve Hallac aynı idik. Ancak o konuştu, ben ise sustum."¹³⁹

Belirttiğimiz gibi tasavvufçular inanç ve hedef olarak Şia ile bir olmuşlardır. İkisi de hulul inancını taşımıştır. Ama Allah'ın ruhunun kimde hulul ettiği konusunda ihtilaf etmişlerdir. Ortak hedefleri de müslümanların inançlarını bozmak, İslâm devletini yıkmak, Müslümanların birliğini bozmaktır.¹⁴⁰ Geçmişte böyle oldukları gibi tasavvufçular çağımızda da aynı amaca hizmet etmişlerdir. Şimdi de çağdaş örnekler üzerinde duralım:

¹³⁸ İtikadatu Fıraki'l-Muslimin ve'l-Müşrikîn, 57

¹³⁹ Tarihi Bağdad, 8/121

¹⁴⁰ Abdurrahman Abdulhalik, el-Fikru's-Sufi fi Dav'i'l-Kitab ve's-Sunne, 413-432. Bundan sonrası Muhammed Fahr Şakfe'nin et-Tasavvuf Beyne'l-Hakkı ve'l-Halk, 185 kitabından alınmıştır.

Geçmişte olduğu gibi çağımızda da tasavvuf çevrelerinin birçoğu zalim yöneticilerin ve emperyalist işgalcilerin yanında yer almış ve onlarla işbirliği içinde olmuştur. Zalim yöneticilerin ve emperyalist işgalcilerin kendilerine bol keseden verdiği mallarla daima kazanları kaynamış, bolluk ve refah içinde yaşamışlardır. Halkları uyuşturması ve kolay yutulan bir lokma haline getirmesi için zalimler ve sömürgeciler onları kullanmış ve işbirliği yapmıştır. Rahatları bozulmadığı müddetçe, insanların çektiği çile ve sıkıntıları görmezlikten gelmiş ve duymamaya çalışmışlardır. Üstelik bu tavrı tasavvufun bir ilkesi ve hareket metodu haline getirmişlerdir. Tasavvufun meşhurlarından Abdulvahhab eş-Şa'rani bunu şöyle dile getirir:

"Zamana ve ehline uymayı, dünya işleri ve idaresinde de olsa başlarında bulunan kişilere (yöneticilere) kötü bakmamayı kardeşlerimize emretmeye söz verdik. Bütün bunlar, o kişileri yücelten Allah'a karşı bir edeptir. Çünkü yükselttiği herkesi bir hikmetle yükseltmiştir. Sonra kendilerini kimse dinlemediğine göre, onlara kötü gözle bakmanın ne anlamı olur? Verilen bu söze bağlı kalıp onunla amel edenler insanlardan çok azdır. Hisbe görevlisi, vezir ve başkaları için "Bu alçaklar neden bizden üstün olsunlar ki biz onların babalarını biliyoruz, falan kişinin babası çöpçü, filan kişinin babası gemi tayfası, falanın babası çiftçi idi, gibi hezeyanlarda bulunurlar. Bugün insanlara bu ölçüyü kim tatbik ederse zamanının bereketinden mahrum kalır."¹⁴¹

eş-Şa'rani yine şöyle diyor: "Bir sultan veya emir yahut bir büyükle bir araya geldiğimiz zaman, kendisi salih bir kişi olmasa bile ondan bizim için dua etmelerini istemek

¹⁴¹ El-Bahru'l-Mevrud, 292'den naklen et-Tasavvufu'l-İslami fi'l-Edebi ve'l-Ahlak, 2/301

üzerimizde bir borçtur.¹⁴² Çünkü Allah, halkları arasında büyük olan bu insanların dualarını red edip onları utandırmaktan utanç duyar. İnsanlardan bu sırrın farkına varanlar pek azdır. Günümüzün Mısır hükümdarı olan Davut Paşa'ya dokuzyüz kırkbeş yılında aylardır halledemediğim birtakım işler için Kale'de başvurduğumda bu işlerimin halli için bana dua etmesini istedim. Kale'den iner inmez bu işlerimin hepsinin halledildiğini gördüm. Bunu bil ve onunla amel et."¹⁴³

İslâm yolundan sapmış birtakım tarikatlar, tarihte putperest zencilerden bile daha çok emperyalizme boyun eğmiş ve onunla işbirliği yapmıştır. Fransız sömürgecilerden başkan Philip Foundacy şöyle der: "Afrika'daki idarecilerimiz ve askerlerimiz dini tarikatları daha çok yaymağa ve çoğaltmaya mecbur kalmışlardır. Çünkü Bilido, Hacun adıyla bilinen putperest birçok tarikattan veya zenci meşhur sihirbaz ve kahinlerden daha çok Fransız yönetimine karşı itaatkar ve onunla işbirliği içindeydiler."¹⁴⁴

Tarihu'l-Arab el-Hadis ve'l-Muasır kitabının yazarı "Cezayir'de Fransa ile işbirliği yapanlar" başlığı altında şunları söylemektedir: "Bu kitle Fransız okullarında okuyan

¹⁴² 1979 yılında Mısır devlet başkanı Enver Sedat toplumun muhtelif kesimlerinin temsilcileriyle toplantılar yapıyordu. Bu toplantılar televizyonda halk gösteriliyordu. Din adamlarıyla yaptığı bir toplantıda alimler İslâm hükümlerinin gözetilmesini ve toplumda egemen kılınmasını isterken, aralarında bulunan tarikatlar konfederasyonu başkanı şeyh es-Sutihî, Enver Sedat'a binlerce methu sena ve duada bulunduktan sonra Mısır'da tasavvufun ve tarikatların daha çok yayılabilmesi için devlet bütçesinden kendilerine daha çok yardımların yapılmasını istedi. Bütün Mısır halkı televizyonda buna şahit oldu. Enver Sedat'ın İslâm ve müslümanlar hakkında ne kadar hayır düşündüğü müslümanların malumudur.

¹⁴³ el-Bahru'l-Mevrud, 293'den naklen et-Tasavvufu'l-İslami, fi'l-Edebi ve'l-Ahlak, 2/309

¹⁴⁴ el-İstımaru'l-Fransî fi Afrika es-Sevda', 52

ve emperyalizmin Araplar'la ilgili bütün bağlarını körelttiği gençlerden oluşur. Birtakım hurafe ve bidatlar yayan, mücadele alanında hezimet ve teslimiyet ruhunu yayan, emperyalizm lehine casus olarak çalışıp onunla işbirliği yapan tasavvuf tarikatları yanında işlerinde Fransız yönetimiyle işbirliği halinde bulunan memur, parlamenter ve subaylardan bir kitle de bunlara ilave edilebilir."¹⁴⁵

Şüphe yok ki Avrupalılar bunu kavramış ve tarikatları emperyalizm içinde kullanmışlardır. Mısır millî kahramanlarından Mustafa Kâmil "el-Meseletu's-Şarkıyye" kitabında okuyucunun kulağına şunları söylemektedir: "Fransızlar'ın Tunus'ta Kayravan şehrini işgal etmeleri çok enteresandır. Fransız bir adam İslâm'a girmiş ve Seyyid Ahmed el-Hadi adını almış, İslâm'ı öğrenmeye çalışmış, iyi bir seviyede öğrendikten sonra Kayravan'da büyük bir caminin imamı olmuştur. Fransız askerleri Kayravan'a yaklaşınca halk savunmak için hazırlanmış, mescidde bulunan bir yatırın kabrine bu konuda danışması için bu imama başvurmuşlardır. Bunun üzerine imam Seyyid Ahmed yatırın sandukasına girmiş, bir süre sonra çıkarak böyle bir işe girişmeleri halinde başlarına gelecek büyük felaketten kendilerini şiddetle sakındırmıştır. Onlara "Şeyh size teslim olmanızı söylüyor, çünkü memleketin mağlup düşmesi artık kesinleşmiştir," dediğini nakletmiştir. Cahil halk onun sözüne uymuş ve Kayravan şehrini hiç savunmamışlardır. Böylece Fransızlar 26 Ekim 1881 yılında elini kolunu sallayarak şehre girmişlerdir." (1)

Nitekim Ticani tarikatının şeyhleri ve mensupları Cezayir'de Fransa'nın çıkarları için en fazla çabalayan kişiler olmuşlardır. 1870 yılında Orly adında Fransız bir kadın, Ticani tarikatının zaviyesine kadar sızarak zaviye şeyhi Seyyid Ahmed'le evlenebilmiştir. Seyyid Ahmed ölünce kardeşi Seyyid Ali ile evlenmiştir. Böylece Fransız

¹⁴⁵ Tarihu'l-Arab el-Hadis ve'l-Muassır, 373

kadın Ticaniler nezdinde kutsallaşmış ve kendisine "Zevcetu's-Seyyideyn (iki seyyidin eşi) künyesini vermişlerdir. Katolik bir hıristiyan olarak kalmasına rağmen geçtiği toprağı öpmüş ve onunla teberruk etmişlerdir.

Fransa bu kadına Şark madalyası vermiştir. Bunu vermenin sebepleri arasında da şunu belirtmektedir: Bu Fransız kadın Fransa'nın istediğı ve beğendiğı tarzda Ticani zaviyesini idare etmiş, o olmasaydı Ticani Cezayirli'lerin elinden çıkması imkansız gibi görünen büyük çiftlikleri, meraları ve verimli toprakları Fransa'ya kazandırmıştır. Üstelik Fransa için birbirine kenetlenmiş bir saf halinde savaşan Ticani birçok mürid ve mücahidi de Fransa'ya kazandırmıştır." (2)

Ticani tarikatının kurucusu Ahmed et-Ticani'nin halifesi ve en büyük Ticani postunun sahibi Şeyh Muhammed el-Kebir bu tarikatın merkezi sayılan Ayn Madi şehrinde Fransız delegasyonu huzurunda 26 Zilhicce 1320 hicri tarihinde yaptığı konuşmada şunları söylüyordu:

"Gönüllerimizin sevgilisi Fransa'ya maddi, askeri ve siyasi olarak yardım etmek bize borçtur. Onun için başa kakma veya iftihar olarak değil, belki görevi yerine getirme ve karşılığını Allah'tan bekleme kabilinden söylüyorum ki Fransa memleketimize gelmeden ve şerefli askerleri topraklarımızı işgal etmeden önce atalarımız Fransa'ya katılmak ve ondan yana olmakla çok iyi etmişlerdir."¹⁴⁶

Bu tarikatın kurucusu Ahmed et-Ticani'nin de İslâm inançlarına karşı amansız bir düşmanlık beslediğı sapıklıklarla dolu kitaplarından anlaşılmaktadır. Cevahiru'l-Maanî isimli kitabında şunları söylüyor: "Kafirler, mücrimler, facirler ve zalimler hepsi Allah'ın emrini yerine getiriyorlar ve

¹⁴⁶ Mehazi'l-Veliyyi's-Şeytani, 13

onun emri dışına çıkmış değildirlir."¹⁴⁷ Yine "Arif bir şeyh kendi cesedinden ruhunu başka bir adamın cesedine nakledip o adamı dilediği işlerde kullanabilir."¹⁴⁸

Aynı kitapta yine şöyle diyor: "Tarikatımıza giren kişiye arkadaşından yahut veli olsun başkası olsun, başka kişilerden dünya ve ahirette hiçbir korku yoktur. Dünya ve ahirette ne şeyhinden, ne başkasından, ne Rasûlullah'tan, ne de Allah'tan ona kimse zarar veremez."¹⁴⁹

el-İfadedu'l-Ahmediyye adlı kitabında da "Dünya yaratıldığı günden, sur'a üfürülünceye kadar Allah'ın ne kadar velisi varsa şu iki ayağımın altındadır"¹⁵⁰ der.

Cevahiru'l-Maani kitabında da "Cuma ve pazartesi günleri yüzümüze bakan kimse hesapsız ve cezasız cennete girer."¹⁵¹ "Kafir ise, mümin olarak ölür."¹⁵² demektedir. Bu neviden saçmalıkları saymakla bitmiyecek kadar çoktur.

Uzaklara gitmeye gerek yok. Suriye'deki tarikat mensuplarının Fransız işgali karşısında kılıları bile kıpırdamadığı, aksine din adına Fransızlar için ayin ve törenler düzenlediği hepimizin malumudur. Onun için Fransızlar bu tarikatları gittikleri yerde teşvik etmiş, hatta Ticani tarikatını Suriye'ye kendileri sokmuşlardır. Çünkü halkın uyuşturulması ve hamiyet damarlarının öldürülmesi için en etkili silah olduğunu çok iyi biliyorlar.¹⁵³

¹⁴⁷ Cevahiru'l-Maani, 221

¹⁴⁸ Cevahiru'l-Maani, 16

¹⁴⁹ Cevahiru'l-Maani, 104

¹⁵⁰ el-İfadedu'l-Ahmediyye, 63

¹⁵¹ Cevahiru'l-Maani, 170

¹⁵² Cevahiru'l-Maani, 163

¹⁵³ Fransızlar'ın Merakeş'i işgali sırasında Ticani tarikatı ve başka tarikat mensuplarının onlarla işbirliği içinde olmaları ve duyarsız

Tasavvufçuların emperyalistler ve zalim yerli tağutlarla işbirliği içinde oldukları, onlara karşı çıkacakları yerde methu senalarla yaltaklık yaptıklarına dair çağdaş örneklerden biri de Mısır tasavvufçularının Kral Faruk'a karşı tavırlarıdır. Şeyhlerine bir hırka bağışladığı için Kral Faruk'a yapmadıkları dua ve yaltaklanma kalmamıştır. Şeyhlerinin sözlerine kulak verelim:

"Efendimiz! Bu hırka Allah'ın size verdiklerinin bir sembolü, Faruk'un temiz kalbine Allah'ın saçtığı büyük lütuflardan bir lütuftur. Allah'ın sizi ne kadar pakladığını ve ruhunuzun ne kadar aklandığını göstermektedir.

Tasavvufçulara bu ikramınız, temiz kalbinizden, bir nurdan başka bir şey değildir. O nur yolumuzu aydınlatıyor, bizi doğru yola iletiyor. Nurumuzu senden alıyoruz, hidayetle hidayet buluyoruz, hidayet ve ilhamı yüce ruhunuzdan alıyoruz.

Bugün, huzurunuzda bulunmaktan şeref duyduğum şu anda söz veriyorum ki yüce şahsınıza sonuna kadar ihlasla bağlı kalacağım. Allah seni katından bir ruh ile desteklesin, şeref hulesini sana giydirdin, ordularıyla desteklesin, yardımlarını senden esirgemesin ve daima koruması altında buldursun."¹⁵⁴

Rahatları bozulmadıkça ve sömürü çarkları durdurulmadıkça memlekette hakim olan kişinin yolu, inancı, uygulaması ve cinsiyeti onlar için hiç önemli değildir. Zalimlere, tağutlara ve işgalcilere karşı bir tedbir alma ihtiyacını bile görmezler. Nitekim tasavvufun meşhurlarından olan Ataullah el-İskenderi -ki tasavvufçular hep tazim ve tebcille anarlar- tedbir almanın gereksizliğini

kalmaları konusunda bakınız. Tantavi Cevheri, el-Cevahir fi Tefsiri'l-Kur'âni'l-Kerim, sayı 8, c. 30, Şaban 1385, sayfa 21

¹⁵⁴ Muhammed Fahr Şakfe, et-Tesavvuf Beyne'l-ve'l-Halki, 216, 25/3/1947 tarihli Mısır gazetelerinden naklen,

savunarak bu konuda "Kitabu't-Tenvir fi Iskatil't-Tedbir" kitabını yazmış ve teslimiyeti bir inanç olarak sunmuştur. En yüce hikmetlerden saydıkları bazı sözlerine bakınız:

"Tedbir alayım diye çabalama, başkasının yaptığı işi kendin yapmaya kalkışma", "Himmetlerin yarışması kader surlarını geçemez."

Bütün bunlardan dolayı zalim tağutların ve emperyalistlerin tasavvufçuları mallara boğdukları ve en yakınlarından yaptıklarını görünce şaşmamak lazımdır. Bakıyoruz, devlet ricalinden ve işgalcilerden nice meşhurlar memleketin gerçek savunucusu ve İslâm için çalışan müslümanları karşılamak yahut onunla görüşmekten fersah fersah kaçarken, ülkenin ücra bir köşesinde yapılacak tasavvufi bir tören için yüzlerce kilometre yola katlanarak uzak yerlere gittikleri ve orada saatlerce siyasi manevralar yaptıklarını görüyoruz.¹⁵⁵

Aynı şekilde Allah'ın dini için çalışan ve memleketlerinin yükselmesi yolunda hiçbir zorluktan yılmayan samimi müslümanlara zalimler ve tağutlar dünyayı zindan ve hayatı cehennem yaparken, onları kendine en büyük düşman ilan eden ve nefis tezkiyesiyle uğraştığını söyleyerek vatandaşların gözlerini boyayan, siyasetle işimiz yoktur felsefesi sahibi tarikat çevrelerinin İslâm aleminin her tarafında serbestçe örgütlendiklerini, toplantı ve ayinler yaptıklarını, hatta devlet adamlarıyla kol kola girdiklerini, kitlelerin yüzlerce kilometre yol alarak toplantı ve ziyaretlerine gittiklerini, bütün bunlara rağmen yönetici

¹⁵⁵ Memleketimizde her yıl yapılan Mevlana ve Hacı Bektaş törenleri bunun bildiğimiz çarpıcı örnekleridir. İslâm aleminin her tarafında durum budur. Mısır'da malum devlet başkanlarının halka bu gibi yerlerden siyasi mesajlar veya dini tebrikler yayınladıkları, kamera önünde değişik pozlar verdikleri malumdur. Aynı şekilde Suriye ve Irak devlet başkanlarının zaman zaman bu nevi ayinlere katılarak halka birtakım mesajlar verdikleri bilinmektedir.

çevrelerin veya işgalci kesimlerin olanlara göz yumduğunu müşahade ediyoruz.¹⁵⁶

Tasavvuf ile Şia arasındaki bağları ve benzerlikleri özet olarak şöyle sıralıyabiliriz: Batınî ilim, masumiyet, keramet, hırka, takiyye, tarikat, hulul ve ittihad. Bunları misallerle kısaca açıklayalım.

Batınî ilim: Cunejd el-Bağdadi bizzat kendisine ledunni ilmin verildiğini söyler.¹⁵⁷ Bu ilim, tasavvufçuların sahiplendikleri ve kendi tekellerinde kabul ettikleri ilimdir. Çünkü sadece kendilerinin Allah'ın ehli olduklarını Kur'ân ve hadiste bulunan batınî ilim sırlarının sadece kendilerine verildiğini iddia ederler. Bütün tasavvuf kitaplarında ve tasavvuf erbabında bu şaşmaz bir ilkedir ve yukarıda da açıklandığı gibi onlara Şia'dan geçmiştir.

Masumiyet: Şia'da masum imam inancı olduğu gibi tasavvufa geçmiştir. Tasavvufçular bu masumiyeti şeyhlerine, evliya dedikleri kişilere ve büyüklerine tanırlar. Nitekim İmam Cafer es-Sâdık'ın masum olduğunu söyleyen ilk Şii, Kufeli Şia kelamcısı Hişam İbn el-Hakem'dir.

¹⁵⁶ Suriye'de müslümanlardan bir kesime yönetimin Hama kentini mezar yaptığını bütün dünya biliyor. Buna mukabil yine Suriye'de ikamet eden ve geniş bir nüfuza sahip olan bir şeyh efendi etrafına binlerce mürid topluyarak törenler ve ayinler yapar, canı istediği zaman Suriye sahasıyla yetinmiyerek ülkemizi de kolağan eder, her kesimden binlerce insanı etrafına toplar, her türlü bidat ve hurafeleri yayarken, iki yönetimin de buna seyirci kaldığı bilinmektedir. Çünkü şeyh efendi iki yakaya da siyasetle işi olmadığı, Hama'da binlerce müslümanın öldürülmesinin yerinde bir uygulama olduğu, sadece nefis tezkiyesiyle uğraştığı mesajını vermiştir. Bunun örnekleri pek çoktur. Tasavvufi birer tarikattan ibaret olan Kadiyaniler'in, Bahailer'in ve benzeri kitlelerin İngiliz emperyalizmine hizmetten başka rolleri bulunmadığı herkesin malumdur

¹⁵⁷ el-Luma', 9-12, Muhammed Fahr Şakfe, et-Tasavvuf Beyne'l-Hakki ve'l-Halk, 134-140

Tasavvufun meşhurlarından Kelabâzî şöyle diyor: "Nebilerini masum kılması ve evliyasını fitneden muhafaza etmesinde Allah'ın letaifi sayılamıyacak kadar çoktur."¹⁵⁸ Görüldüğü gibi bu masumiyeti Kelabazi kurnaz bir şekilde başka bir üslupla dile getirmektedir.

Masumiyet konusunda şia ile tasavvuf arasındaki bağı İbn Arabi'nin şu sözleri açıkça göstermektedir: "Batın (gizli) imamın şartlarından biri masum olmasıdır. İmamdan başka birisinin böyle bir masumiyeti olmaz."¹⁵⁹

Nitekim İbn Arabi felsefesini oluştururken Şia'nın kavram ve anlayışlarını olduğu gibi almış bulunmaktadır. Mesela bunlardan mehdilik konusunu ele almış, fasıl ve bölümler halinde incelemiş ve buna dair "Ankâu Mağrib" adında bir de kitap yazmıştır. Aynı şekilde Futuhatı Mekkiyye kitabını tasavvufi kılıf giydirdiği Şia'nın görüşleriyle doldurmuştur. Mesela Hakikatı Muhammediyye düşüncesini Şia'dan almış ve vahdet-i vücud felsefesinde yine Hakikatı Muhammediyye düşüncesine dayanmıştır. Yine Şia'nın nûr düşüncesini felsefesinin temeli yapmış ve evliyanın Muhammed'in nurundan doğan nurani varlıklar olduğunu söylemiştir. "Selman bizim ehli Beyt'tendir" hadisini ele alarak Selman-ı Farisi'nin insanlar için nuriyye

¹⁵⁸ et-Taarruf, 99

¹⁵⁹ Aynı şekilde Celaledin er-Rûmi de Hallacı Mansur'un masum olduğunu söylemiştir. Çünkü ona göre sofunun kalbi Allah'ın emrinin yeridir ve Allah dilemedikçe sofu dileyemez. Bkz. Ahmed Eflaki, Menakibu'l-Arifin, 302, Terc. Tahsin Yazıcı, Hürriyet Yayınları, İst. 1973.

Celeledin er-Rûmi, Hallac'ı büyük tazimle ve saygıyla anar. Onun için şöyle der: "Ben Hakkım, sözü Mansur'un dudağında nurdu." Ben Allah'ım, sözü Firavn'ın dudağında ise yalandı." Bkz. Mesnevi, c. 2, beyit 1264

Yunus Emre de Hallac'ı aynı şekilde övmektedir. Bkz. Ord. Prof. M. Fuad Köprülü, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, s. 268. Geniş bilgi için bkz. Hasan Küçük, Tarikatlar, s. 220, İst. 1980, TÜRDAV yayınları.

nurunun kapsamlığına dair en ideal örnek olduğunu belirtmiştir.

İbn Arabi Şia mezhebini yakından tanımıştır. Öyleki Şia'nın cevheri sayılan görüşlerini eleştirerek zahir imamın değil, gizli imamın masum olması gerektiğini söylemiş ve Hişam İbn el-Hakem'in nübüvvetten çıkardığı masumiyet inancını İbn Arabi zahir imamdan gizli imama giydirmiştir. Onun için denilebilir ki İbn Arabi tasavvufi fikirlerini Şii bir kalıba dökmüştür.

İbn Arabi'nin tasavvufta Şia ile bağlarını şu sözleri daha açık bir şekilde göstermektedir: "Şüphesiz Ali (gizli) ilim ashabındandır. Başkaların bilmediklerini Allah'tan bilen kişilerdendir."¹⁶⁰

Keramet: Tasavvufçuların karakteristik vasfı keramete sarılmalarıdır. Keramet dedikleri şeylerle Şia'nın imamları için kabul ettiği mucizeler arasında tıpatıp benzerlikler bulunmaktadır. Bunun örnekleri sayılamıyacak kadar çoktur. Müşahade etmek için mesela, Menakibu'l-Kulub fi Muameleti Allâmi'l-Guyûb, Şifau'l-Alil Tercemetu'l-Kavli'l-Cemil, el-Envaru'l-Kudsiyye fi-Menakibi'n-Nakşibendiyye, et-Tabakatu'l-Kübra (Levakihu'l-Envar) gibi kitaplara bakmak yeterlidir. Bu alanda, din, akıl ve mantık ölçüsü tanımamaktadırlar.

Takiyye: Bilindiği gibi takiyye Şia mezhebinin temel ilkelerindedir. Bir tehlikenin varlığı halinde korkudan gerçekleri gizlemek ve konuşmamak demektir. Tasavvuf da ilke olarak bu prensibi almış, ama insanlardan saklı tutmuştur. Hulul ve ittihad inancına saptığı ve kendisini bekliyen tehlikeyi gördüğü anda bundan dolayı eziyet görmemek için tasavvufçular -basit insanlara karşı da olsa- bunu gizlemeye ve karşı tavır takınmaya gitmişlerdir.

¹⁶⁰ Futuhatı Mekkiyye, 1/260

Mesela, Cüneyd el-Bağdadi'nin kendisi takiyye yapar ve onunla gizlenirdi. Öyle ki tevhid ilminden ancak evinin içinde ve evinin kapısını kilitleyip anahtarını yastığın altında sakladıktan sonra ancak sözedirdi. Halkın Allah'ın velilerini ve has kişilerini yalanlayıp onları küfür ve zındıklıkla itham etmesi hoşunuza gider mi? derdi.¹⁶¹ eş-Şa'rani, bunun sebebinin halkın Cüneyd' hakkında ileri geri konuşması olduğunu söylemiş¹⁶², ölünceye kadar da fıkıh maskesini kullanmıştır.¹⁶³

Takiyye konusunda durum bu şekilde açık olmasına rağmen bu gerçek hicri dördüncü asrın başlarına kadar birçoklarına gizli kalmış veya üzerindeki perde yırtılmamıştır. Ancak Hallac yakalanıp onun ilah olduğuna inanan birtakım kişilerle beraber yargılandıklarında bu gerçek olduğu gibi açığa çıkmıştır. Bunlar Hallac'ın ölülerini dirilttiğine inandıklarını itiraf etmelerine rağmen, Hallac bunu takiyye yaparak inkar etmiştir. Nitekim eş-Şiblî de takiyye yapan bu kişilerdendi. "Ben ve Hüseyin İbn Mansur el-Hallac birdik. Ama o açığa vurdu, ben ise gizledim." demiştir.¹⁶⁴

Hırka: Tasavvufçular Hz. Ali'nin hırkayı Hasan el-Basri'ye giydirdiğini ve tarikata bağlı kalacağına dair ondan söz aldığını, onun da Cüneyd el-Bağdadi'ye verdiğini iddia ederler.

İbn Haldun bu konuda şöyle der: Bu da kesin olarak gösteriyor ki tasavvuf Şia ile bağlantılıdır. Bunu ashaptan sadece Hz. Ali'ye tahsis etmeleri Şiilik kokusu taşımaktadır.¹⁶⁵

¹⁶¹ eş-Şa'rani, et-Tabakatu'l-Kubra, 1/10

¹⁶² eş-Şa'rani, et-Tabakatu'l-Kubra, 1/10

¹⁶³ eş-Şa'rani, et-Tabakatu'l-Kubra, 1/10

¹⁶⁴ Erbau Rususin Teteallaku bi'l-Hallac, 19, Tarihu Bağdad, 8/12

¹⁶⁵ İbn Haldun, Mukaddime, 233

Tarikat: Tarikatların Şia ile bağlantılı olduğunu bütün kaynaklar kaydetmektedir. Zaten tarikat şeyhlerinin çoğu ehli beyte nisbetlerini iddia eder ve tasavvufun Hz. Ali yolu ile geldiğini söylerler. Tıpkı Şia'nın imamet ve masumiyet gibi özelliklerin Hz. Ali ve soyu yolu ile geldiğini söylediği gibi. Yine Şia'da imamet konusunda olduğu gibi tarikat reisliği de babadan oğula geçmektedir. Başta Bektaşî tarikatı olmak üzere tarikatların genelde Şia'nın prensiplerini benimsediği, Bektaşî tarikatının on iki imam inancını ve diğer inançlarını taşıdıkları bir gerçektir. Aynı şekilde Rifai tarikatı prensiplerinden olan gizli halvet de bu tarikatın Şia ile benzerliğini gösterir. Bu tarikat mensupları her sene yedi gün itikafa çekilirler ki ilki Muharrem ayının on biridir. Bugün de Hz. Hüseyin'in şehid edildiği gündür.¹⁶⁶ Bu uygulama Şia'nın uygulamasının aynısıdır.

Tasavvufun Şia ile beraberliğini gösteren yönlerden biri de kutsal mertebeleridir. Tasavvufçular piramitsel mukaddes bir sıra oluşturmuşlardır. Bu sıra kutupla başlar ki şianın imamına tekabül eder. Bu sıra Ebdal, Evtad, Efrad, Rukban, Kelametiyye v.b. sınıflarla devam eder.

Nitekim Ahmed Emin, tasavvufun bu makamlarının mehdilik düşüncesi ve dallarına bağlı ve benzer olduğunu, mehdiliğin kutupluğun esası olduğunu belirtmiştir. Tasavvufçular hortlaklar ülkesi gibi ruhlardan bir ülke tasarlamışlardır. Bu ülkenin başına da kutbu getirmişlerdir ki Şia'daki mehdi veya imamın mukabilidir.¹⁶⁷

Hulul ve ittihad: Hulul ve ittihad inancının Şia'da erken bir dönemde başladığı, ve gulatı Şia'nın bariz niteliklerinden

¹⁶⁶ el-Esraru'l-İlahiyye, 48

¹⁶⁷ Ahmed Emin, Duha'l-İslâm, 3/245. Tasavvufun özellikle bu alanda Şia ile bütünlüğü konusunda hemen bütün kaynaklar ittifak etmektedir. Rifai ve Bektaşî tarikatlarının Şia ile bağlantısı hakkında bakınız. Abdurrahman Abdulhalik, el-Fikru's-Sufi fi Davi'l-Kitab ve's-Sunne, 370-388, 433-446,

olduğu bilinmektedir. Hatta Sebeiyye fırkasının bu işte öncülük ettiği malumdur. Batıniyye, Nusayriyye, İsmailiyye gibi Şia'nın sapık diğer kollarında hulul ve ittihad inancı temel inançlardandır. Bu inanç Şia yolu ile tasavvufa geçmiş, değişik isimler ve kılıflarla bunu tarikatlar prensip edinmiştir. Hallac'ın, Bistami'nin, Suhreverdi'nin, İbn Arabi ve tabilerinin vahdet-i vücud inancı, hulul ve ittihad anlayışından başka bir şey değildir. Daha önce bunlardan örnekler verildiği için ayrıca üzerinde durmayacağız. Sadece Ticani tarikatının şeyhinden bir örnek vermekle yetineceğiz.

Cevahiru'l-Maani kitabında Ahmed İbn Harazim şöyle der: "Zahirde Allah'tan başkasına ibadet veya secde eden herkes ancak Allah'a ibadet ve secde etmiş olur. Çünkü o elbiselerde tecelli eden (görünen) Allah'tır. O mabudların tümü Allah'a ibadet ve secde etmekte, celal salvetinden korkmaktadır. Celal salveti kulların ibadet etmesi için bu mabudlarda tecelli etmeden asli yapısıyla kullara açıkça görünseydi, uluhiyyet nisbetini Allah başkasına vermediği için bir anda bile bu mabudlar (varlıklar) yerle bir olurdu. Allah Hz. Musa'ya "Şüphesiz ben Allah'ım, benden başka ilah yoktur, bana ibadet et" demiştir. Lügatta ilah, gerçek mabud demektir. "Benden başka ilah yoktur" demesi, benden başka mabud yoktur, demektir. Onun için putlara tapınlar da ancak bana tapmış, tezellul ve boyun eğmede ancak bana boyun eğmişlerdir."¹⁶⁸

Yine şöyle diyor: "Ariflere göre kesret vahdetin aynısı ve vahdet kesretin aynısıdır. Varlıkların çokluğuna ve unsurlarının dağılışına bakan kimse, çokluğuna rağmen hepsine bir bakış yapmış olur, vahdetin kendisine bakan da kesretten sonu olmiyan kesretle bakmış olur. Bu bakış, perdeliler için değil, sadece arifler içindir, vehdeti şeklen

¹⁶⁸ Ahmed İbn Harazim (Ticani şeyhinin vird, zikir ve biyografisini yazan bir ticani müridi), Cevahiru'l-Maani, 1/184-185

değil zevk olarak görenler içindir. Bu ise sözle ifade edilmez."¹⁶⁹

Netice olarak biz de İbn Haldun'un dediği gibi tasavvufçuların İslâm'a yabancı bu sistemi Şia'dan iktibas ettiğini belirtmek istiyoruz. Zaten tasavvuf hırkasını giymeyi Hz. Ali'ye isnad etmekle onu tarikat ve inançlarının temeli yapmış ve Hz. Ali'yi tasavvufun imamı saymakla onu ilahlaştıran aşırı Şiiler'le birleşmiş olmaktadır. Kısaca Hz. Ali aşırı Şiiler'in mabudu sayıldığı gibi tasavvufun da imamı kabul edilmiştir. Nitekim Cunejd el-Bağdadi'nin tarikatı, dayısı Seriy es-Sakati'den, o da Maruf el-Kerhi'den, o da Ali İbn Musa er-Rıza'dan aldığını söylemektedirler. Zaten Şia, tasavvufçuları daima bağına basmıştır.

Diğer taraftan eşyanın tabiatı, şiilikle tasavvufun birbirine yakın olmasını gerektirmektedir. Çünkü Şia siyasi alanda hezimete uğramış, tasavvufçular da hayat alanında hezimete düşmüşlerdir. Hezimette ortaklık da nefisleri birbirine yaklaştırır. Zaten zayıfın zayıftan yana olması yaygın bir olgudur. Hayatın gerçekleri de göstermiştir ki kişi hezimete uğradığı zaman tasavvufçu olmakta ve hayata küsmektedir.¹⁷⁰

¹⁶⁹ Ahmed İbn Harazim Cevahiru'l-Maani, 1/184-185

¹⁷⁰ Bu kısım Muhammed Fahr Şakfe'nin et-Tasavvuf Beyne'l-Hakki ve'l-Halk, 185-192, kitabından alınmıştır.

1. ALİ BİN EBU TALİB RADIYALLAHU ANH

Ali r.a., Peygamber efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem'e peygamberlik gelmeden on sene önce, Mekke'de doğmuştur.¹⁷¹

Nesebi; Ali Bin Ebu Talib Bin Abdulmuttalib Bin Haşim Bin Abdimenaf Bin Kusay Bin Kilab Bin Murre Bin Ka'b Bin Lüeyy'dir. Annesi Fatıma Binti Esed'dir. Ebu Talib, amcasının kızı ile evlendiğinden, hem baba, hem de anne tarafından Haşimidir. Ali Radiyallahu anh, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in amca oğludur.¹⁷²

Hilyesi; Abdullah Bin Ebi Ferve'den; Esmer renkli, iri gözlü, başının tepesinin saçları dökük, hafif dolgun, sakalı gür, orta boylu, kalın pazulu, sürekli gülümseyen bir siması vardı.¹⁷³

Lakab ve Künyeleri; Ali r.a.'in ismini Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in koyduğu rivayet edilir. Lakab ve künyeleri ise; kahramanlığı ve çok cesur olmasından dolayı tekrar tekrar dümana saldırması sebebiyle;"Kerrar", Haydar(aslan), Allah'ın galip aslanı manasında; "Esedallahül Galib", Seyfullahil Meslul(Allah'ın, kınından çıkmış kılıcı) ve Ebut Turab(toprağın babası) lakabları verilmiştir. Ayrıca takdiri ilâhiyeye gösterdiği tam rızadan

¹⁷¹ İbni Sa'd(3/21) Taberi Tarihi(2/213) Hakim Müstedrek(3/111) İbni Abdilberr el İstiab(3/1093) İbnül Esir el Cezeri Üsdül Gabe(4/92) İbni Hişam Siyra(1/262) Asrı Seadet(5/55) Hasen İbrahim Hasen İslam Tarihi(1/340)

¹⁷² bkz.; Hatib Tarihu Bağdat(1/143) Üsdül Gabe(4/91) İbni kuteybe el Maarif(s.139)

¹⁷³ İbnu Kuteybe Maarif(s.144) Hatib Tarihu Bağdat(1/145) Şeblenci Nurul Ebsar(s.86) İbnül Cevzi Safvetus Safve(1/162)

dolayı da kendisine "Mürteza" denilmiştir. Künyesi; Ebul Hasen(Hasen'in babası)'dır.¹⁷⁴

Doğumu; Hicretten yirmi üç sene önce (M. 579) senesinde Mekke-i Mükerreme'de, Kabe'nin içinde Recebi Şerif ayının 13'ncü Cuma günü sabaha karşı doğmuştur. Safuri, İbni Sabbağ'ın Fusulül Mühimme Fi Ma'rifetil Eimme adlı eserinden naklediyor; "Ali Radiyallahu anh'ın annesi Fatıma Binti Esed, Ka'be'nin içinde doğurdu. Bu Allah'ın, bir üstün kılmasıdır. Annesinin doğum sancısı şiddetlenince Ebu Talib'e – ki adı Abdimenaf'tır – geldi. O da onu Kabe'nin içine soktu. Onu Fil senesinden 30 yıl sonra ve Peygamber Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem'in Hatice Radiyallahu anha ile evlenmesinden üç sene sonra, Receb ayında, Cuma günü doğurdu."¹⁷⁵

Müslüman oluşu; Enes r.a. dedi ki; "Peygamber Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem, pazartesi günü peygamber oldu, Ali radiyallahu anh de, henüz çocuk iken, Salı günü Müslüman oldu."¹⁷⁶

İbnül Cevzi dedi ki; "O sırada yedi yaşında idi.¹⁷⁷ Daha büyük olduğu da söylendi. Babası Ebu Talib ona diyordu ki; "Amcanın oğluna tabi ol. Zira şüphesiz O, ancak hayri

¹⁷⁴ Firuzabadi Fadailul Hamse(1/205) Hatib Tarih(1/143) Şemseddin Sivasi Menakıbu Çehar Yari Güzin(s.250) T.D.V.İ.A.(2/374) Nurul Ebsar(s.85)

¹⁷⁵ Safuri Muhtasarul Mehasin(s.156) Şeblenci Nurul Ebsar(s.85) Molla Cami Şevahidun Nübüvve(s.306)

¹⁷⁶ Hatib Tarihu Bağdat(1/144) Muhibbut Taberi Riyadun Nadra(1/102,3/141) Suyuti Tarihul Hulefa(s.166) Hakim(3/112) el İstiab(3/1095) Üsdül Gabe(4/93) Taberi Tarih(2/221) İbni Kesir el Bıdaye(3/26) Mecmauz Zevaid(9/103) Safuri Mehasin(s.157)

¹⁷⁷ Bunu Muhammed Bakır r.a. söylemiştir.; Hatib Tarihu Bağdat(1/144)

emreder. Bana gelince, ben babalarımın dininden ayrılamam.”¹⁷⁸

İLMİ, ANLAYIŞI VE HİKMETİ

Said Bin Müseyyeb radiyallahu anh'den; Ömer Radiyallahu anh dedi ki; “Ali'nin bulunmadığı bir zamanda bir müşkil ile karşılaşmaktan Allah'a sığınırım.”¹⁷⁹

Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem, Fatimatüz Zehra'yı, İmam-ı Ali (r.a.)'ya nikahladığı zaman Fatimatüz Zehra Radiyallahu anha babasına buyurdu ki: “Beni hiçbir nesnesi olmayan fakir bir kimseye nikahladın.” Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyorlar ki: “Ya Fatıma! Sen razı olmaz mısın ki, seni ümmetimin islam'ı ilk kabul eden, bilgisi en çok olan, Hilmi en üstün olan ferdi ile evlendirdim.”¹⁸⁰

Ali r.a.'ın ilmi konusundaki **asılsız** rivayetlere gelince şöyledir;

İbni Mes'ud Radiyallahu anh der ki; “Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında idim. O'na Ali'den soruldu. Buyurdu ki; “Hikmet on parçaya ayrılmıştır. Dokuzu Ali'ye, biri de diğer insanlara verilmiştir.”¹⁸¹-uydurmadır-

¹⁷⁸ İbnül Cevzi Safvetus Safve(1/308) bkz.: Hatib Tarihu Bağdat(1/144) Safuri el Mehasinul Müctemea(s.157) İbni Hişam es Siyra(1/264) Taberi(2/213) Riyadun Nadra(2/210)

¹⁷⁹ İbni Sad(4/156) el İstiab(3/1103) Hayatus Sahabe(3/744) el Bidaye(7/553) es Savaik(s.289) Serrac el Lum'a(s.139) Yenabiül Mevedde(s.118)

¹⁸⁰ Dulabi Zürriyetüt Tahira(90) Ahmed(5/26) Mecmauz Zevaid(9/101,114) Muhibbüt Taberi Riyadun Nadra(3/185) Safuri Mehasin(s.187)

¹⁸¹ **Sahih değildir.** Ebu Nuaym Hilye(1/65) Deylemi(4666) Üsdül Gabe(4/100) Riyadun Nadra(2/256) el İstiab(3/1104) İbni Kesir el

Tirmizi'nin zayıf bir rivayetine göre, Taif günü Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Ali Radiyallahu anh'ın kulağına bir şeyler fısıldamış, insanlar bunu merak edince de buyurmuştur ki; "Ona gizli şeyi ben değil, Allah söylemiştir."¹⁸² Bu rivayet, ravilerinden Eclah sebebiyle zayıftır.

Abdullah Bin Hasen'den; "**Anlayışlı kulaklar duyup anlasın diye.**" (Hakka 12) ayeti nazil olunca, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Ali radiyallahu anh'e; "Ya Ali! Yüce Allah'tan, senin kulaklarını, o duyup anlayan kulaklardan yapmasını istedim." Buyurdu. Ali Radiyallahu anh de bunun üzerine; "Bundan sonra duyduğum hiçbir şeyi unutmadım. Hem Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem böyle buyurduktan sonra unutacak ta değildim." Demiştir.¹⁸³-batıldır-

Ali radiyallahu anh dedi ki; "Yüce Allah'ın indirmiş olduğu ayetleri niçin ve nerede indirdiğini bilirim. Zira Allah bana, sezgi ve anlayışı yüksek bir kalp, çok soran bir dil ihsan etmiştir."¹⁸⁴-batıldır-

Zeyd Bin Eslem radiyallahu anh naklediyor; "Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Ali Radiyallahu

Bidaye(7/353) Kenzul Ummal(13/146) Camiül Kebir(2/550) Feyzul Kadir(3/46) Mizanul İtidal(1/266) Keşful Hasis(1/51) İbnül Cevzi İlelül Mütenehiye(1/241) Safuri Mehasin(s.179) Şevahidun Nübüvve(s.305) Yenabiül Mevedde(s.69)

¹⁸² Tirmizi(3726) Ebuş Şeyh Tabakat(4/125) Taberani(2/202) İbni Kesir el Bidaye(7/549) Cem'ül Fevaid(8693) Nablusi Vucudul Hak(s.314) Kemaleddin elBekri Es Salavatul Hamia(558) hasendir.

¹⁸³ İsnadı kopuktur. Tefsirut Taberi(29/36) İbni Kesir(8/238) Suyuti Dürül Mensur(6/260) Deylemi(8338) Ebu Nuaym Hilve(1/67) İbni Hacer Züherül Firdevs(4/297) Kenzul Ummal(36525) Avariful Maarif(s.7) Nurul Ebsar(s.87)

¹⁸⁴ İsnadı çok zayıftır. Ebu Nuaym Hilve(1/66) İbni Sa'd(4/154) es Savaik(s.290) Riyadun Nadra(2/255) el İsabe(2/262) Kenzul Ummal(4740) el İstiab(3/1107) Yenabiül Mevedde(s.119)

Anh'e; "Ey Ali! Bu kapıda bekle ve kimseyi yanıma sokma! Zira meleklerden bir grup beni ziyarete gelmek için Allah'tan izin istediler." Bunun üzerine O, kapıda durdu. Ömer radiyallahu anh gelip içeri girmek istedi. Ali R.A. buna izin vermedi ve dedi ki; "Meleklerden bir grup Rablerinden izinle, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i ziyarete geldi." Ömer R.A. sayılarını sordu. Dedi ki; "360 melektir." Sonra kapı açılınca Ömer radiyallahu anh durumu, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e söyledi. Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem, Ali radiyallahu anh'e onların sayısını nasıl bildiğini sordu. O da dedi ki; "360 farklı ses işittim" dedi. Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Evet ey Ali! Allah ilmini ve imanını artırsın."¹⁸⁵-çok zayıftır-

Ali radiyallahu anh anlatıyor; "Ya Rasulullah! Bana tavsiyede bulun" dedim, buyurdu ki; "Rabbim Allah'tır de, sonra dosdoğru ol." Ben de dedim ki; "Rabbim Allah'tır, başarım ancak Allah'ın inayetiyledir. O'na tevekkül ettim ve O'na yöneliyorum." Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem duamı duyunca buyurdu ki; "İlim senin için mübarek olsun ey Huseyn'in babası! Sen ilmi, su içer gibi içmiş ve ondan kanmışsın."¹⁸⁶ –batıldır-

Ali radiyallahu anh dedi ki; "Bana semaların yollarından sorunuz. Gerçekten ben onları, yeryüzünün yollarından daha iyi tanırım. Benim kalbim ilimle doludur. Bu ilim, ağızımda bulunan, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in mübarek ağzının suyundandır..."¹⁸⁷ –Batıldır-

¹⁸⁵ İbni Hacer Metalibu Aliye(3955) Busayri İthaf(7482) Heysemi Buğyetül Bahis(988) Şevahidün Nübüvve(s.329) isnadı zayıftır.

¹⁸⁶ **Sahih değildir.** Ebu Nuaym Hilye(1/65) Kenzul Ummal(36524) Suyuti, isnadında bulunan Kedimi'ye dikkat çekilmiştir.

¹⁸⁷ İbni Neccar'dan; Kenzul Ummal(36502) Sühreverdî Avarif(s.608) Şevahidün Nübüvve(s.305) Yenabiül Mevedde(s.96)

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Ali radiyallahu anh'ı, Yemen'e kadı göndereceği zaman dedi ki; "Ya Rasulullah! Ben daha gencim. Kadılık hakkında bilgim yoktur." Buyurdu ki; "Allah senin kalbine hidayet verecek, dilini sabit kılacaktır." Bundan sonra Ali radiyallahu anh devamlı kadılık yaptığını ve şüpheye düşmediğini belirtmiştir."¹⁸⁸ **-zayıftır-**

Hittan Bin Abdullah'tan; "Ali Radiyallahu anh dedi ki; "Cehennemın kapılarının nasıl olduğunu biliyor musunuz?" bundan sonra "şöyle şöyledir" dedi ve eliyle de onu tarif etti."¹⁸⁹ **-zayıftır-**

Ali Radiyallahu anh'ın şöyle dediği nakledilir; "Yalnız Fatıha suresi hakkında bildiklerimi yazsam, yetmiş deve yükü kitap olur."¹⁹⁰ **-aslı yoktur-**

NAMAZI

İmam-ı Ali Hz.leri namaz kılacağı zaman titrer, rengi kaçar, baygınlık hali gelirdi. Bu kendisine sorulunca şöyle anlatırdı: "Yerin ve göğün kabul etmediği emaneti yerine getirmek kolay değildir. Nitekim bu hususta buyurulmuştur:

"Eğer biz bu Kur'an'ı hir dağın üzerine indirseydik, muhakkak o dağı Allah korkusundan baş eymiş parçalanmış görürdün." (El-Haşr: 21)¹⁹¹ Doğrusu bu menkıbenin Zeynel Abidin'e ait olmasıdır.

¹⁸⁸ Ebu Davud(3582) Tirmizi(1331) Nurul Ebsar(s.88) el Bidaye(7/553) Cem'ül Fevaid(4916) es Savaik(s.280)

¹⁸⁹ Ahmed Bin Hanbel Zühd(no;696)

¹⁹⁰ Ruzbehan Bakli Araisul Beyan(1/3) Nablusi Vucudul Hak(s.106)

¹⁹¹ Serrac el Lum'a(s.139) Hucviri Keşful Mahcub(s.437) Maverdi Edebid Dünya ved Din(s.121) Seyyid Ahmed er Rifai Haletu Ehli Hakika(s.354)

FAZİLETLERİ

Zeyd İbnu Erkam radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm şöyle buyurdular: "Ben kimin dostu (mevlası) isem, Ali de onun dostudur."¹⁹²

Sa'd İbnu Ebi Vakkas radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm Tebük seferine çıkınca Hz. Ali'yi geride (Medine'de) bırakmıştı. "Ey Allah'ın Resûlü, siz beni çocukların ve kadınların arasında mı bırakıyorsunuz?" dedi (kalmak istemedi). Bunun üzerine Aleyhissalatu vesselam: "Sen, Hz. Harun'un, Hz. Musa yanında aldığı yeri, benim yanımda almaktan razı değil misin? Şu farkla ki, benden sonra peygamber yok!" buyurdular."¹⁹³

Müslim ve Tirmizi'nin bir rivayetinde şöyle gelmiştir: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm Hayber günü buyurdular ki: "Yarın sancağı öyle bir kimseye vereceğim ki, O, Allah'ı ve Resûlünü sever, Allah ve Resûlü de onu sever." Ravi devamla der ki: "Bu söz üzerine (beni mi seçer ümidiyle, Aleyhissalatu vesselam'a görünmek için) boyunlarını uzattılar. Ama o:

"Bana Ali radiyallahu anh'ı çağırın!" buyurdular. Ali getirildi ama gözlerinden rahatsız idi. Hemen gözlerine tükürdü ve sancağı ona verdi. Allah Teâla Hazretleri onun eliyle fethi müyesser kıldı."

Ravi devamla der ki: "Şu ayet indiği zaman **"Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı çağıralım..."** (Al-i İmran 61) Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm hemen Ali'yi, Fatıma'yı,

¹⁹² Tirmizi(3713) Nesai Hasaisu Ali(s15) Ahmed(4/281) İbni Mace(1/121) Sahihul Cami(6523).

¹⁹³ Buhari(menakıb 27) Müslim(s.2404) Tirmizi(3731).

Hasan ve Hüseyin'i (radiyallahu anhüm ecmain) çağırıyor ve: "Allahım, bunlar benim ailemdir!" buyurdu."¹⁹⁴

Zirr İbnu Hubeş rahimehullah anlatıyor: "Hz. Ali radiyallahu anh'ın şöyle söylediğini işittim: "Daneyi açan, canlıları yaratan Zât-ı Zülcelal'e yeminle söylüyorum: Ümmi peygamberim aleyhissalatu vesselam, bana şu hususu garantiledi: Beni mü'min olan sevecek, münafık olan da bana buğzedecektir."¹⁹⁵

ZAHİDLİĞİ

Dünyadan ve zinetten kaçardı. Gece karanlığı ile ülfet eder, her konuda nefsinin siğaya çekildi. Geceleri az uyur, namazla geçirirdi. Namazdan sonra sakalını kavrır, bir sağa bir sola sallanır, hazin hazin ağlardı. Böylece sabahı ederdi. Dünyayı muhatap alıp derdi ki; "Beni bırak, başkasını aldat. Seni üç talak ile boşadım. Ömrüm kısa, seninle oturmak düşük bir iş, tehliken çok. Ah ah, azık az, yol uzun ve korkulu..."¹⁹⁶

Ali Radiyallahu anh'e; "zühd nedir?" diye sordular. Dedi ki; "Dünyayı ister Müslüman, ister kafir yesin buna aldırmanandır."¹⁹⁷

Ali Radiyallahu anh, buyurdu ki; "Elinde bol dünyalık varsa, onunla ferahlanma. Eğer dünyalık malından kaybedersen üzülme. Bütün gayretini ölümden sonrası için harca."¹⁹⁸

¹⁹⁴ Müslim(s.2404) Tirmizi(3724) Cem'ül Fevaid(8685) Dulabi Zürriyetut Tahira(131) İbni Kesir el Bidaye(7/531).

¹⁹⁵ Müslim(1/78) Tirmizi(3736) Nesai(8/117) Cem'ül Fevaid(8690)

¹⁹⁶ İbni Abdilberr el-İstiab(3/1107) Rıyadun Nadra(2/281) Şa'rani Tabakat(1/69) Mes'udi Murucuz Zeheb(2/433)

¹⁹⁷ Gülabadi et Taarruf(s.142)

¹⁹⁸ Şa'rani Tabakat(1/70) bkz.: Ebu Nuaym Hilye(1/91)

Ali Radiyallahu anh şöyle buyurmuştur; “Dikkat edin! Dünya, arkasına dönerek giderken, Ahiret öne dönük olarak yaklaşmaktadır. Dünyayı düşünenler de vardır, ahireti düşünenler de. Sizler ahireti düşünenlerden olun, sakın dünyayı düşünenlerden olmayın. Dikkat edin! Sizler dünyada zahidlerden ve ahirete yönelenlerden olun! Ahirete rağbet edenler dünyayı bir yaygı, toprağı bir döşek, suyu da lezzet edinirler. Dünyayı kafanızda yıkın. Dikkat edin! Kim cennete özlem duyarsa, dünyevi şehvetlerden uzak durur. Kim de cehennem ateşinden korkarsa haramlardan sakınır. Kim dünyada zühd sahibi olursa, musibetler ona hafif gelir. Kim de ahireti murakabe ederse, hayırlarda diğerleriyle yarışır!”¹⁹⁹

Ali Radiyallahu anh, üç dirheme satın aldığı bir gömleği giydi ve onu başparmağıyla yırttı. Ücretle çalışır ve ücret olarak aldığı bir müd ölçüsü hurmayı Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e azık yapsın diye götürdü.²⁰⁰

Zeyd Bin Vehb anlatıyor; Ali Radiyallahu anh güzel dokunmuş bir gömlek giymişti. Kollarının kıvrımını açtığında parmak uçlarına kadar uzanıyordu. Hariciler bu sebeple kendisini ayıpladıklarında; “Beni bunun için mi ayıplıyorsunuz? Halbuki bu kibirden uzaktır ve Müslümanların bana uymaları için de en uygun elbisedir.” Dedi.²⁰¹

Ali Radiyallahu anh, dedi ki; “Sizin için korktuğum şeylerin en başında, nefsinin hevasına uymak ve uzun emelli olmak gelir. Birincisi Hak yoldan alıkoyar, ikincisi ise

¹⁹⁹ Mes’udi Murucüz Zeheb(s.432) Esad Sahmerani et Tasavvuf(s.81)

²⁰⁰ Serrac el Lum’a(s.139) Keşful Mahcub(s.125) Riyadun Nadra(2/306) Ebu Nuaym Hilye(1/82) bkz. Ahmed Bin Hanbel Zühd(693,707)

²⁰¹ Avariful Maarif(s.462) Ebu Nuaym Hilye(1/82) Ahmed Zühd(705) İbni Mübarek Zühd(756) Şa’rani Tabakat(1/69)

Ahireti unutturur. Takva hataya devamı bırakmak, aldanmamaktır, ilimsiz yapılan ibadette, anlayış vermeyen ilimde, tefekküre götürmeyen Kur'an-ı kerim okumada hayır yoktur.”²⁰²

Ali Radiyallahu anh, dedi ki; “Ben Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte açlıktan karnıma taş bağladığımı biliyorum. Halbuki o günlerde verdiğim sadaka kırk bin dinar idi.”²⁰³

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Ali Radiyallahu anh'a; “Gerçekten sen dünyaya değer vermeyen, çok zahid birisin” buyurmuştur.²⁰⁴

Ali Radiyallahu anh, dedi ki, “Hayırlı kulların alameti; rengin sarılığı, gözlerin yaşlığı, dudakların solgunluğudur.”²⁰⁵

İbrahim en Nehai anlatıyor; Mü'minlerin emiri Ali Radiyallahu anh, Kufe mescidine girdiğinde bir adamın, insanlara bir takım kıssalar anlatmakta olduğunu gördü ve; “Bu nedir?” diye sordu. “Bir adam konuşma yapıyor” dediler. O da; “Bu adam; “ben falancayım, beni iyi tanıyın” demek istiyor” buyurdu.²⁰⁶

²⁰² Ahmed Zühd(692) İbni Ebi Şeybe(8/155) Beyhaki Zühd(565) Veki Bin Cerrah Zühd(2/439) İbni Mübarek Zühd(s.68) Ebu Nuaym Hilye(1/76) Fethul Bari(9/236) Şa'rani Tabakat(1/67) Sahmerani et Tasavvuf(s.82) Nehcül Belaga(s.83)

²⁰³ Ebu Nuaym Hilye(1/85) Ahmed(1/159) Ahmed Zühd(710) Cem'ül Fevaid(8706-7) Safuri el Mehasin(s.180) İbni Kesir el Bidaye(7/552)

²⁰⁴ Begavi Mealimut Tenzil(8/60) Taberi Tefsiri(14/20) Şevkani Fethul Kadir(7/191) Avariful Maarif(s.535)

²⁰⁵ Şa'rani Tenbihul Muğterrin(s.143)

²⁰⁶ Ebu Nuaym Hilye(2/140) Şa'rani Tenbihul Muğterrin(s.190) Sahmerani et Tasavvuf(s.88)

Ali Radıyallahu anh, buyuruyor; "İleride öyle zamanlar gelecek ki, savaş ve zulüm olmadıkça hükümdarlık elde edilemeyecek, çılgınlık ve cimrilik etmeden zengin olunamayacak, kişilerin arzularına uymadıkça da insanlarla sohbet etmek mümkün olmayacak. Kim bu zamana yetişirse, sabır göstermekte dirensin ve kendini korusun. Bu takdirde Allah Teala ona elli siddik sevabı verir."²⁰⁷

Yine diyordu ki; "Ahir zamanda mü'min, halk arasında adını unutturmadıkça rahat edemeyecektir."²⁰⁸

Derdi ki; "Her kim kötülüğe engel olur, günahkara kızar ve Allah'ın yasakları işlendiğinde öfkelenirse, Allah da, o kulunun lehine öfkelenir."²⁰⁹

Ali Radıyallahu anh; "Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra insanların en hayırlıları; Ebu Bekr ve Ömer'dir. Ben ise, sadece Müslümanlardan biriyim." Demiştir.²¹⁰

GIYİM ŞEKLİ

Ali Radıyallahu anh, takkesinin üzerine siyah sarık sarar, bir ucunu da sarkıtırdı.²¹¹ Beyaz gömlek ve ketenden iki izar giyerdi. Örgülü saçını iki yanına salardı.²¹²

²⁰⁷ Şa'rani Tenbihul Muğterrin(s.315)

²⁰⁸ Şa'rani Tenbihul Muğterrin(s.316)

²⁰⁹ Şa'rani Tenbihul Muğterrin(s.335)

²¹⁰ Safuri el Mehasin(s.181)

²¹¹ İbni Sa'd Tabakat(3/30)

²¹² İbni Sa'd(3/26) İbnül Esir Üsdül Gabe(4/123) Rıyadun Nadra(2/205)

KERAMETLERİNDEN;

Ali Radıyallahu anh, Muaviye Radıyallahu anh'a kendisi hakkında ispiyonculuk yapan bir şahsa; "neden yaptın?" dedi. O şahıs bunu inkar edince, Ali Radıyallahu anh, ondan yemin etmesini istedi, o da yemin etti. Ali Radıyallahu anh; "Eğer yalan yere yemin ettiysen, Allah senin gözünü kör etsin!" dedi ve adamın gözü kör oldu."²¹³

Rivayete göre; Ali Radıyallahu anh, mahlukatın zikrini işitirdi. Bu hususta şöyle bir rivayet vardır; bir defasında Ali Radıyallahu anh, kilise çanının sesini işitmiş ve yanındakilere şöyle demiştir; "Bu ne diyor biliyor musunuz? Sübhanallah, Hakk, Hakk, şüphesiz Mevla Sameddir, Bakidir diyor."²¹⁴

KUVVETİ

Hayber savaşında, kale kapısını söküp kalkan olarak kullanmıştı. Fetihten sonra yere attığı o kapıyı, yedi kişi yerinden kıyılatamadı. O kapıyı ancak kırk kişi taşıyabilirdi.²¹⁵

ZİKİR TELKİNİ ALMIŞ MI(!)

Asılsız bir rivayette şöyle anlatılır; İmam-ı Ali Radıyallahu anh Hz.leri Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem'e: "Ya Resûlallah! Bena Allah'a (CC) ve yolların en yakınını ve en kolayını ve Allah (CC) yanında en efdali olanını göster." dedi. Resûl-i ekrem Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem de: "Benim ve benden önceki Peygamberlerin söylediklerimizin efdali "Lailaheillallah"dır.

²¹³ Ahmed Zühd(702) Şevahidün Nübüvve(s.317) Yenabiül Mevedde(s.52)

²¹⁴ Kuşeyri Risale(s.527)

²¹⁵ İbni Kesir el Bidaye(7/362)

Ya Ali yanına otur, dizini dizime getir. İki gözünü kapat ve benden üç kere dinle ve sonra sen üç kere söyle, ben dinleyeyim.” buyurdu.

Sonra Peygamberimiz Sallallahu aleyhi ve sellem gözlerini kapatıp yüksek sesle üç kere "Lailaheillallah" dedi. İmam-ı Ali Radyallahu anh dinledi. Sonra İmam-ı Ali Radyallahu anh, O'nun gibi söyledi. Resûlullah Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem de dinledi.²¹⁶

Bu metinle sadece tasavvuf ehli –cezm siğasıyla rivayet etmiştir. "Ya Ali yanına otur..." ibaresine kadar olan kısmı isnadlı olarak Taberani tarafından rivayet edilmiştir. Kalan kısmının aslını bulamadım. Suyuti ve İbni Hacer'in sahih dedikleri nakledildiyse de, hadis'in ilk kısmı için sahih demiş olabilirler.

Kahinler hakkında:

Abdullah bin Avf Bin Ahmer rivayet ediyor; Ali r.a.'ın yanında Musafir Bin Avf Bin Ahmer vardı. Nehrevan'a gitmek isteyince dedi ki; "Ey müminlerin emiri! Şu saatte yola çıkma yoksa senin ve arkadaşlarının başına zararlı bir iş gelir. Fakat üç saat geçtikten sonra gidersen zaferyab olursun." Ali r.a. dedi ki;

"Sen şu atın karnındaki erkek mi, dişi mi olduğunu bilir misin?" dedi ki; "Hesaplayarak bilirim." Ali r.a.;

"Senin bu sözünü Kur'an yalanladığı halde kim tasdik edecek? Sen Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in

²¹⁶ Uydurmadır. Ahmed er Rifai el Burhanul Müeyyed(s.58, terc. S.102) Abdulkadir Geylani Sırrul Esrar(s.62) Yahya et Tadifi Kalaidul Cevahir(s.48) Muhammed el Hani Behcetüs Seniyye(s.210) Hulvi Lemazat(1/42) Sefinetül Evliya(1/29)

iddia etmediği ilmi iddia ediyorsun. Allah Azze ve Celle buyuruyor ki;

“Kıyamet vakti hakkındaki bilgi, ancak Allah'ın katındadır. Yağmuru O yağdırır, rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilemez. Şüphesiz Allah, her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır.”(Lukman 34) sen hangi saatte yola çıkılınca faydalı veya zararlı olacağını bildiğini mi iddia ediyorsun?” o da; “Evet” dedi.

“Bu sözünü kim tasdik eder? Çünkü sen bela ve musibetleri Allah'ın defettiğine inanmıyorsun; bunu saatlara bağlıyorsun. Kim de bu konuda sana inanırsa o Allah'a değil sana güvenmiş olur. Sen yola çıkan kimselerin her türlü kötülükten kurtulacağı saati bildiğini söylüyorsun ki ben bu sözüne inanan kimselerin Allah'a şirk koşmuş sayılmayacağından emin değilim: Rabb'im! Kötülük ve şer ancak senin takdirinle olduğu gibi hayır da ancak sendendir. Senden başka ilah yoktur. Ey müneccim! Biz seni yalanlıyoruz! Bunun için de sana muhalefet ederek bu saatte yola çıkıyoruz”. Sonra da insanlara dönerek şunları söyledi:

Ey insanlar! Müneccimin misali sihirbaz gibidir, sihirbaz kahin gibidir, kahin de kafir gibidir. Kafir ise ateştedir. Vallahi bir daha senden böyle bir şey duyarsam sağ oldukça seni hapseder, başış almaktan mahrum ederim.”

Sonra Ali r.a. yola çıktı ve zafer kazandı. Sonra dedi ki; “şayet müneccimin dediği saatte çıksaydık, insanlar; “müneccimin sayesinde zafer kazandı” diyeceklerdi.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in müneccimi yoktu, ondan sonra bizim de olamaz."²¹⁷

HİLAFETİ VE ŞEHADETİ

İbn-i İshak dedi ki: Osman Radyallahu anh katlolunduğu zaman Ali b. Ebi Talib Radyallahu anh Ammenin beyat ile Resulü'llah Sallallahu aleyhi ve sellem'in mescidinde beyat olundu. Basra halkı O'na biat etti. Medine'de Talha ve Zübeyr de ona Biat ettiler. Aişe Radyallahu anha , Osman Radyallahu anh'ın etrafı kuşatıldığı bir sırada hac için Medine'den çıkmıştı .Sonra hac'dan dönünce Seref'de bulunduğu bir sırada Osman Radyallahu anh'ın katli, Ali Radyallahu anh'ın ise beyat olunması haberiyle karşılaştı. Hemen dönerek Mekke'ye gitti. Talha, Zübeyr, Mervan b. Hakem, Abdullah b. Amir b. Küreyz ve Yemen valisi Ya'la b. Münebbih buna iltihak ettiler. Mekke'de tamam oldukları zaman Osman Radyallahu anh'ın kanını istemeleri hususunda müşavere yaptılar. Şam'ı kastederek buradaki Muaviye'nin mekanına gitmek istediler. Fakat Abdullah b. Amir onları bundan vazgeçirerek Basra'ya çevirdi. Bunlar oraya yöneldiler. Ali'nin buradaki amili bulunan Osman b. Huneyf'i yakaladılar ve onu hapsedtiler. Onunla beraber olan ve Beytü'l-Mal ile diğer bir takım işleri üzerinde bulunan memurlarından elli adamı katlettiler. Birçok hadiseler çıkardılar.

Bunların bu davranışlarından Ali Radyallahu anh haberdar edildiği zaman sür'atle onlara doğru yürüdü. Kufe

²¹⁷ Ebuş Şeyh Azamet(4/1231) Taberi Tarihi(3/119-120) Müsnedi Hâris(Buğyetul Bahis-2/601 no:564) Busayri İthaf(4700) Kurtubi Tefsiri(19/29) Alusi Ruhul Meani(23/106) İbni Kayyim Miftahu Daris Seade(2/135,215) Hâtibul Bağdadi Kitabu'n-Nücüm'da; Kenzul Ummal(5/235) Muhammed Yusuf Kandehevi, Hayatu's-Sahabe, Akçağ Yayınları:(4/440-441) bunu Ebuş Şeyh'in rivayet metnine göre terceme ettim. Haris'in metninde az bir farklılık vardır. Taberi ise başka bir tarikten daha detaylı şekilde rivayet etmiştir.

halkından da yardım etmelerini istedi. Sonra bunlarla Basra'ya yürüdü. Bunlar o zaman on bine yakın bir haldedirler. Bunun karşısına Talha, Zübeyr ve Aişe Basra halkı ile birlikte çıktılar. Şiddetli bir kıtal yaptılar. Bu sırada Talha Radiyallahu anh katlolundu. Beraberinde olanlar da yenilgiye uğradılar. Zübeyr Radiyallahu anh de geri döndü ve Vadi's siba'da katlolundu. Onu Amr b. Cürmüz katletti. Aişe'nin de etrafı kuşatıldı ve yakalandı.

Ali Radiyallahu anh beraberindekilerle birlikte Basra'ya girdi ve hemen Basra halkı ona biat ettiler. Osman b. Huneyf Radiyallahu anh de serbest bırakıldı. Onun burada artık ikameti çok olmadı. Nihayet Kufe'ye gitti. Ali Radiyallahu anh Basra'ya Abdullah b. Abbas Radiyallahu anh'ı vali tayin etti. Muaviye Radiyallahu anh ile harp için hazırlık yaptı.

Irak halkıyla ve diğer insanlardan ona tabi olanlarla birlikte yürüdü. Şam halkı ve kendisine tabi olan diğer kimselerle beraber bulunan Muaviye ile karşılaştı. Siffin Vak'ası oldu. Sonra Hakeman olayı cereyan etti. Ali aleyhis selam ölünceye kadar harbe devam etti. Harple meşguliyeti dolayısı ile –hilafeti döneminde- hiç bir sene hac yapamadı. Kırk senesinde Ramazan ayının ondokuzuncu (yada onyedinci) gecesine rastlıyan Cuma gecesinde 58 yaşında iken katlolundu. Hilafeti beş seneden üç ay noksandı. Onu Abdurrahman b. Mulcem el-Muradi katletti.

Vakidi şöyle dedi: “Gece defnolundu ve kabri belirsiz hale getirildi.

Ebü'l-Yakazan da şöyle dedi: “Onun namazını Hasan Radiyallahu anh kıldırdı. Kufe'de Mescidü'l-Cemaat'ın

yanında Kasr-ı İmare'de defnolundu.”²¹⁸ Hasen Bin Ali Bin Ebu Talib r.a. onun kabrini Medine'ye nakletti.²¹⁹

ÇOCUKLARI

Taberi'ye göre Ali Radıyallahu anh'ın on dört oğlu ve on yedi kızı vardı. Vakıdı; Ali Radıyallahu anh'ın soyunun, Hasen, Huseyn, Muhammed el Hanefiyye, Abbas Bin Kilabiyye ve Ömer Bin Tağlibiye (Radıyallahu anhum ecmain) vasıtasıyla devam ettiğini söylemiştir.

Çocuklarının tesbit edebildiğimiz kadarıyla isimleri şu şekildedir;

Hasan, Hüseyin, Muhassin, Ümmü Külsüm el-Kübra, Zeyneb el-Kübra; Bunların anneleri, Resulü'llah Sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Fatıma Radıyallahu anhadır.

Muhammed; Bunun annesi, Havle bint-i İlyas b. Ca'fer'dir. Bu Havle de Hanefiyyedir. Buna Havle bint-i Ca'fer b. Kays denir. Ve denilir ki: Belki bu, Yemame esirlerinden bir cariye idi. Ali'ye intikal etti. Ve bu Benu Hanefiye'nin sind'li siyah bir cariyesi idi. Onların kendilerinden değildir. Halid b. Halid b. Velid onlarla ancak köle üzerine anlaşma yaptı. Kendileri üzerine yapmadı.

Ubeydullah ve Ebubekir; Bunların anneleri de, Leyla binti Mesud b. Halid en-Nahşeli'dir.

Ömer, Rukiyye; Bunların anneleri Tağlibiyye'dir. Halid b. Velid Radıyallahu anh onu Ridde harplerinde esir etmişti. Ali Radıyallahu anh de onu satın adı.

²¹⁸ İbnu Kuteybe el Maarif(s.143-144) bkz.: Taberi(5/133) İbni Sa'd(3/37) Fethul Bari(13/46) Hatib Tarihu Bağdat(1/146) İbni Kesir el Bidaye(7/235,285) Ramazan el Buti Fıkhus Siyra(s.514,521)

²¹⁹ Hatib Tarihu Bağdat(1/147)

Yahya, Muhammed el Asgar; Bunun annesi, Esmâ bint-i Umeys'dir.

Ca'fer, Abbas, Abdullah ve Osman; Bunların anneleri, Ümmü'l Benin bint-i Haram el-Vahidiyye'dir.

Remle ve Ümmül Hasen; bunların annesi Ümmü Said Binti Urve Bin Mes'ud es-Sakafiye'dir.

Ümmü Külsüm es-Suğra, Zeyneb es-Suğra, Cumane, Meymune, Hadice, Fatıma, Ümmü'l-Kiram, Nefise, Ümmü Seleme, Ümame Ümmü Ebiha, ümmü Hani, Remletül Kübra, Ümmü Cafer; Bunlardan başka Ümm-ü Veled annelerden doğmadırlar.²²⁰

VASIYETİ

“Bismillahirrahmanirrahim.

Bu, Allah'tan başka ilah olmadığına, O'nun ortaksız olduğuna, Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in de O'nun kulu ve rasulü olduğuna şahadet eden Ali Bin Ebu Talib'in vasiyetidir.

Müşrikler hoşlanmasa da, dinini bütün dinlerden üstün kılmak üzere, peygamberini doğru yol ve hak din ile gönderen Allah'tır. Namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm, alemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Böyle emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim.

Ey Hasen, ey bütün oğullarım ve ey bu yazımın ulaştığı herkes!

²²⁰ İbni Kuteybe el Maarif(s.145) İbni Kesir el Bidaye(7/520,521) Hulasatul İksir(s.17-18) Riyadun Nadra(3/240)

Allah'a karşı takvalı olmanızı, ancak Müslüman olarak ölmenizi size vasiyet ediyorum. Hepiniz topluca Allah'ın ipine sarılın, dağılmayın. Zira ben, Ebul Kasım Sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu duydum;

“İnsanların arasını bulmak, onları barıştırmak, namazdan da, oruçtan da daha faziletlidir.”

Akrabalarınıza da bakın. Namazınızı kılın ki, Allah hesabınızı kolaylaştırsın. Yetimlere haksızlık etmekten sakının. Onları dinlememezlik etmeyin. Huzurunuzda onlara haksızlık edilmesin. Komşularınıza haksızlık etmeyin. Zira onlar, peygamberiniz Sallallahu aleyhi ve sellem'in size emanetidir. Onlar hakkında o kadar vasiyette bulundu ki, biz onları bize mirasçı kılacak zannettik. Kur'an'ın emirleri dışına çıkmayın. Sizden başkaları sizden önce Kur'an ile amel etmesin. Önce siz amel edin.

Namazınıza dikkat edin! Zira o, dininizin direğidir. Rabbinizin Beyt'inden (hac yapmaktan) uzak durmayın! İssız kalmasın. Hayatta bulunduğunuz sürece onu ziyaret edin. Eğer onu (haccı) terk ederseniz, size rahmet nazarıyla bakılmaz. Ramazan ayına dikkat edin! Zira o ayda tutulan oruç, cehennem ateşine karşı bir kalkandır. Allah yolunda mallarınız ve canlarınız ile cihad edin. Zekatı ödememezlik etmeyin. Zira zekat, Rabbinizin gazabını söndürür.

Peygamberiniz Sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerini de kolların. Çünkü Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, onlara iyilik yapılmasını vasiyet etmiştir. Yoksullara ve düşkünlere yardımcı olun, onları geçiminize ortak edin. Köle ve cariyelerinize haksızlık etmeyin. Zira Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem en son olarak onlar hakkında; “İki zayıfı size vasiyet ediyorum; kadınlarınız ve sağ elinizin malik olduğu (köle ve cariyeler)” buyurmuştur.

Namaza, namaza dikkat edin! Allah yolunda kınayıcıların kınaması sizi korkutmasın. Allah, size kötülük ve haksızlık yapmak isteyenlere karşı sizin için yeterlidir. İnsanlara Allah'ın emrettiği şekilde güzel sözler söyleyin. İyiliği emir ve kötülükten sakındırmayı terk etmeyin. Yoksa kötüleriniz başa geçer, dualarınıza icabet edilmez!

Mü'min kardeşlerinize bağınızı koparmayın. Birbirinize iyilikte bulunun, birbirinize sırt çevirmekten, ilişkilerinizi koparıp tefrikalara düşmekten sakının. İyilik ve takva üzere yardımlaşın. Günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah, azabı çetin olandır. Allah sizi, Ehli Beyt'in şikayetinden muhafaza etsin. Peygamberiniz Sallallahu aleyhi ve sellem, onları sizin üzerinize bekçi kılmıştır. Sizi Allah'a emanet ediyor, size selam ediyorum. Allah'ın rahmeti üzerinize olsun."²²¹

İstidrat: İbn-i Abbas'ın Haricilerle Münkaşası

Abdulkadir el-Muhacir

İslam ümmeti, son zamanlarda, en kıymetli şeyinde, Allah azze ve celle tarafından Rasulullah (s.a.v) ile gelen ve sahabenin de onun üzerinde yürüdüğü akidesinde musibete uğramıştır. O sahabeyi aynı akide üzerinde öncekilerden bir cemaat ve sonrakilerden de birazı takip etmiştir. Halen de Rasulullah'ın haber verdiği gibi ümmetten bir taife o akide üzerindedir.

Bu musibetin kökleri ilk asırlara kadar uzanır. Raşid halife Ömer b. el-Hattab (r.a.) in kinci bir Mecusi tarafından öldürülmesi ile başlamıştır. Sonra da Osman zinnureyn (r.a.) alçakça katledildi. Sonra da kaderin nefyi görüşü

²²¹ İbni Kesir el Bidaye(7/514) Şeblenci Nurul Ebsar(s.117) Yenabiül Mevedde(s.125)

ortaya çıktı. Müslümanlar arasında fitne ateşi tutuşturuldu. Aralarında savaşlar oldu. Hariciler çirkin bir görüşle ortaya çıktılar. Şiilik meydana geldi ve taraftarları dinden uzaklığa ve aşırılığa düştüler. Rafizilik İslam aleminin çeşitli yerlerine yayıldı. Her defasında bu sapmalar karşılarında, ilim ve ameli, Allah yolunda cihadı şahsında toplamış nadide insanları buldu. Bu insanlar, İslam'ın saf atmosferinde her türlü sapmadan ve etkilenmeden uzak yaşadılar.

Aşağıdaki satırlardaki "eser"[1] ümmette ortaya çıkan tehlikeli bir sapmayı ve en büyük insanların yetiştiği Rasulullah (s.a.v) medresesinden çıkan bir zatin nasıl bu sapmaya karşı koyduğunu anlatmaktadır.

Bu eserde bir çok incelikler vardır ki hepsinin ortaya konulması gayesi güdülmemiş, bilakis bu aziz okuyucuya bırakılmıştır. Burada ancak bazılarını dikkat çekilecektir.

Bu eserin takdiminde tutulan yol, bütün rastladığım rivayetlerinin ortaya konması, sonra diğer rivayetlerdeki ziyadelerin asil ifadeye katılması seklindedir. Bazı yerlerde asil metindekinden biraz farklısını veriyorsam (başka rivayetten - Çeviren) lafızdaki ziyadede fayda olduğundandır. Asil rivayetin metni musannif sahibi hadis ehlinin kullandıkları ilk rivayettendir.

Eserin metni söyle:

İbn-i Abbas (r.a.) dan, dedi ki: Haruriyye (Hariciler-Çev.) düşmanlık üzere bir yerde toplandılar ve Ali b. Ebi Talib (r.a.) ve onunla beraber olan peygamberin (s.a.v) ahabına karşı çıkmaya karar verdiler. Dedi ki: Bir adam gelip ey emirül mü'minin bu topluluk sana karşı gelecek demeye başladı. Hz. Ali, bana karşı çıkana kadar bırak onları. Bana karşı savaşa girişene kadar onlarla savaşmayacağım. Gerçi öyle de yapacaklardır dedi. Bir gün Ali'ye dedim ki: Ey emirül mü'minin biraz namazı geciktir ki

kaçırmayayım ve bu arada o topluluğa gidip konuşayım. Sana bir şey yaparlar diye korkuyorum dedi. Dedim ki: Hayır inşaallah bir şey yapmazlar. Ben güzel davranıp kimseye eziyet vermeyen biriyim. İbn-i Abbas dedi ki: Bu yemaniyyeden (bir tür kumaş-Çev.) en güzelini giydim. (Ebu Zemil dedi ki: İbn-i Abbas güzel, yakışıklı biri idi) İbn-i Abbas dedi ki: Yanlarına geldim. Öğle istirahatında idiler. İbadette onlardan daha şiddetli gayret gösterenini görmedim. Elleri deve dizi gibi idi. (Çok ibadetten iz yapmıştı-Çev.) Yüzlerinde secde eseri görülüyordu. Üzerlerinde yıkanmış gömlekler vardı. Yüzleri uykusuzluktan zayıflamıştı. Yanlarına gelince dediler ki:

- Bu üzerindeki elbise de ne?

İbn-i Abbas:

- Beni bununla mi ayıplıyorsunuz? Ben Rasulullah'ın (s.a.v) üzerinde bundan daha güzelini görmüştüm ve su ayet inmişti: "de ki: Allah'ın kulları için yarattığı ziynet ve temiz rızıkları haram kılan kimdir?"[2]

- Niye buraya geldin?

- Size Rasulullah'ın ashabından, onun yanında olup da vahyin üzerlerine indiği insanlardan bahsetmeye geldim ki aranızda onlardan hiç biri yok!

Bazıları dedi ki:

- Kureyşle münakasa etmeyin. Allah teala buyuruyor ki: "Onlar şüphesiz kavgacı bir millettir."[3]

İki üç kişi keşke onlarla konuşsan dediler. İbn-i Abbas dedi ki:

- Söyleyin bana Rasulullah'ın amca oğlu ve damadı olup, ona ilk iman eden, ashabının birlikte olduğu kişiden alıp veremediğiniz nedir?

Dediler ki:

- Biz ona üç konuda muhalefet ediyoruz.

- Nedir onlar?

- Birincisi, o Allah'ın dininde insanları hakem kildi. Halbuki Allah buyurdu ki: "Hüküm ancak Allah'ındır"[4] Allah'ın bu sözünden sonra insanların hükümde ne isi olabilir?

- Başka?

- Ali insanlarla savaştı ama ne köle aldı ne ganimet. Eğer savaştıkları kafir idiyeler mallarının Ali'ye helal olması gerekirdi. Eğer mümin idiyeler müminlerin kanını dökmek haramdır.

- Başka?

- Kendisi için emirül mü'minin sıfatından vazgeçti. Eğer emirül mü'minin değilse emirül kafirin demektir.

- Başka bir itirazınız var mı?

- Bu kadarı bize yeter dediler.

İbn-i Abbas:

- Eğer size Allah'ın muhkem kitabından ve nebisinin sünnetinden fikirlerinize karşı delil getirirsem dönecek misiniz?

- Evet dediler.

- Allah'ın dininde insanların hüküm vermesi hakkındaki görüşünüze gelince, Allah teala buyuruyor ki: "Ey inananlar ihramlı iken av öldürmeyin.." den itibaren "içinizden adil birisi ona hükümsin"[5] Kadın ve kocası hakkında ise söyle buyuruyor: "Eğer kari kocanın arasının açılmasından endişelenirseniz erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin."[6] Simdi Allah'a yemin verdirerek soruyorum size: insanları birbirlerinin kanına girmekten alıkoymak için, aralarını bulmak için hüküm vermek mi daha evladır, yoksa değeri çeyrek dirhem olan tavsan ve bir kaç kadın hakkında hüküm vermek mi daha evladır? Üstelik biliyorsunuz ki Allah dileseydi hükmü verir, insanlara bırakmazdı.

- Vallahi birbirlerinin kanına girmekten alıkoymak ve aralarını düzeltmek daha evladır, dediler.

- Ali savaştı ama köle ve ganimet almadı sözünüze gelince, söyleyin anneniz Aise'ye sövüyor musunuz yoksa başka kadınlarda helal olanı onda da helal kılıyor musunuz? Eğer böyle diyorsanız küfre düştünüz demektir. Yok eğer onun müminlerin annesi olmadığını söylüyorsanız yine kafir oldunuz ve İslam'dan çıktınız demektir. Allah teala buyuruyor ki: "Nebi müminlere kendi canlarından daha evladır ve zevceleri de (müminlerin) anneleridir"[7] Görülüyor ki siz iki sapıklık arasında bocalıyorsunuz, hangisini seçerseniz seçin. Simdi bu görüşlerinizden vazgeçtiniz mi?

Birbirlerine baktılar ve dediler ki:

- Vallahi evet!

- Ali'nin kendisi için emirül mü'minin sıfatından vazgeçtiği görüşünüze gelince size bu konuda razı olacağınız sözü söyleyeceğim:

Hudeybiye günü Rasulullah (s.a.v) Kureys'i aralarında anlaşma yazmak için davet etti. Suheyli b. Amr ve Ebu Süfyan ile yazıacaklardı. Peygamber dedi ki: ya Ali yaz: Bu Allah'ın rasulü Muhammed'in hükmüdür. Dediler ki: Vallahi senin Allah'ın rasulü olduğunu bilseydik seni Ka'be'den alıkoymazdık, sana karşı savaşmazdık. Onun yerine Muhammed b. Abdullah yaz. Peygamber dedi ki: Vallahi beni yalanlasanız da ben gerçekten Allah'ın rasulüyüm. Yaz ya Ali: Muhammed b. Abdullah. Peygamber Ali'den üstünken kendisinin nebi olarak zikredilmemesine razı olduysa bu onu peygamberlikten çıkarmıyor. Simdi bu görüşünüzden de vazgeçtiniz mi?

Dediler ki:

- Vallahi evet.

Bunun üzerine iki bini geri döndü. Dört bin kişi ise sapık olarak öldürüldüler. (Sonraki savaşlarda. Çev.) Bu hadisi Abdurrazzak, Ebu Nuaym ve Beyhaki ve diğerleri tahrir ettiler.[8]

BU ESERDEN İSTİFADE EDİLECEK NOKTALAR VE DERSLER:

1. Hariciler ser'i nasları hastalıklı bir şekilde anlayarak sapıklığa düştüler. Bunun en önemli sebepleri şunlardır:
 - a. Aceleci, yüzeysel ve basit bir şekilde, nasları, maksadlarını dikkatle ve derinlemesine değerlendirmeksizin yorumlamak. Bu yüzden nasları bozuk bir mana ile yorumlama hatasına düştüler.

- b. Delillerin yalnızca bir kısmını göz önüne almaları. Tek bir nassı alıp ser'i diğer nasları düşünmeksizin, onunla anlayışlarına göre bir meselede hükme varıyorlar. (Bu sebeple İbn-i Abbas (r.a.) aynı konuda diğer delilleri getirip onları susturdu. Verecek cevap bulamadılar.) Haricilerin sapıklık sebepleri Müslümanlardan bir çok taifenin de sapıklık sebebidir. Şatibi rahimehullah El-'tisam 2/182 de şöyle der: "Bu sapıklığın asil sebebi makasidi seriyi bilmemek, manalarda ispatsız bir zanla yanılmak ya da ilk beliren zanna göre hareket etmektir. Böyleleri ilimde derinleşmezler."
2. Müslümanların birliğine ve cemaat halinde saflarının vahdetine gayret gösterme. Bu, Hz. Ali'nin tavrında gayet açıktır. İnsanlar ey emirül mü'mininin bir topluluk size karşı gelmeye hazırlanıyor dendiğinde söyle demişti: "Bana karşı çıkana kadar bırak onları. Bana karşı savaşa girişene kadar onlarla savaşmayacağım. Gerçi öyle de yapacaklardır." Çünkü Ali (r.a.) Müslümanların arasında ayrılığa sebep olacak, güçlerini zayıflatacak bir çatışmaya girmemek hususunda --onlar saldırmadıkça veya bid'atleriyle Müslümanlara eziyet etmedikçe-- çok dikkatliydi. Aynı tavır İbn Abbas (r.a.)'da da onlara gidip anlaşmaya, şüphelerini giderip hakka döndürmeye çalışmada belirgindir. İşte böylece, Müslümanlar da kuvvetlerini zayıflatmaktan kaçınmalı, safların birliği, sözlerin bir araya getirilmesi için gayret sarf etmelidir. Şüphesiz bu kaide diğer bir kaideye yol açıyor ki o da sudur:
3. Belki de Müslümanların şiddetle ihtiyaç duyduğu kaidelerin en önemlisi ve en büyüğü birlikte ve safların birleştirilmesinde tutulacak yoldur. Müslümanların birliği her Müslüman'ın, her cemaatin ağızındaki söz olmuştur. Herkes ona çağırıyor, o yolda çalıştığını iddia ediyor. Peki bu birliğin

gerçekleştirilmesinin yolu nedir? İşte burası ihtilafın olduğu, ayakların kaydığı, anlayışların saptığı, kalemlerin inhiraf ettiği yerdir. Madem ki Müslümanların birliği ser'i bir arzudur ve büyük bir amaçtır öyleyse ona giden yol da ser'i olmalıdır. Müslümanların birliği Allah'a bir ibadettir. İbadet ise ancak şeriatın gösterdiği şekilde yapılır. Hangi amel şeriata göre değilse o Rasul (a.s) in bildirdiği gibi merduddur. Müslümanların birliği sahih ve ser'i manada hepsinin Allah'ın kitabına ve rasulünün sünnetine doğru bir anlayışla, salih selefin anlayışı ile dönmeleri demektir. Birleşmemiz ancak ve ancak böyle mümkündür. Bu, safların birleştirilmesi için yegane yoldur. İşte bu, Hz. Ali'nin ikrar edip İbn-i Abbas'ın tuttuğu yoldu (r.anhuma).

İbn-i Abbas (r.a.) İslam safına döndürmek için haricilere gittiğinde onlarla münakasa etmeden önce doğru metodu onlara açıkladı. Dedi ki: "Eğer size Allah'ın muhkem kitabından ve nebisinin sünnetinden fikirlerinize karşı delil getirirsem..." Demek ki kitaba ve sünnete rücu etmek... Bundan önce de anlayışta ayrılığa düşersek müracaat edeceğimiz anlayışı onlara açıkladı: "Size Rasulullah'ın ashabından ve onun yanındaki, üzerlerine vahyin indiği kimselerden geldim ki onlar Kur'an'ın tevili en iyi bilenlerdir." Allahuekber! Ne halis bir metod! Ne berrak bir açıklık! Salih selefin anlayışı üzere kitab ve sünnete başvurmak..

Metodu belirledikten sonra delillerini çürütmeye, şüphelerini gidermeye ve yollarının bozukluğunu izah etmeye başladı. Onlardan kim görüş ve inancından vazgeçerse, Müslümanların cemaatinin itikadı üzere olursa saffa dönmüş demektir. Kim de kaçınır ve kendi itikadında ısrar ederse safdan çıkmış olur ve onunla birlik artık mümkün değildir.

Bilakis haricilerin geri kalanları ayaklandığı zaman, Ali (r.a.) onlarla savaştı ve ısrarda devam etmedi.

Müslümanların birliğine giden yol kitab ve sünnette sabit olmuş asıllar üzerinde ittihad etmekle olur. Şeriatın ikrar etmediği bütün diğer yollar -ki biz Allah'ın kulları olup isimizi ona teslim etmişizdir- amaca vesile olsun diye gayri ser'i yollar bizim için caiz olamaz. Esaslarda ihtilafı olan gurupların birleşmesinden doğan birlik ve farklı akidelerin üzerine kurulu "bir" isimlendirmesi şer'i değildir ve bundan doğan saf sağlam olmaz. Allah azze ve cellenin su kelamını düşünelim: "Toptan Allah'ın ipine sarilin" sonra da söyle buyuruyor: "ve ayrılmayın"[9] Şatibi rahimehullah El-I'tisam 2/192 de bu ayetle ilgili olarak söyle diyor: "Açıktır ki buluşma ancak aynı mana ile ilişkili olarak meydana gelir. Eğer her gurup yekdiğerinden başka bir ipe sarılırsa ayrılık kaçınılmazdır. Bu da Allah teala'nin su kelamının manasıdır: "İste bu benim dosdoğru yolum ona uyun. (Başka) yollara uymayın ki onun yolundan ayrılmayasınız."[10]

Öyleyse birlik olsun diye temel esaslardan vazgeçmeye razı olmak ser'i olmayan bir yoldur. Hatta ondan da öte aklın da onaylamadığı bir ameldir. Söyle ki: Müslümanlar arasında şüphe yok ki ayrılık mevcuttur. Allah'ın kelamı haktır: "Fakat Rabbinin merhamet ettikleri bir yana, hala ayrılmaktadırlar. Esasen onları bunun için yaratmıştır"[11]. Rasulullah'ın su sözü de haktır: "Bu ümmet 73 fırkaya ayrılacaktır."[12] ve "Rabbimden birbirlerine düşmemelerini istedim, beni ondan menetti"[13] Öyleyse gerçekte ayrılığın tamamen kaldırılması imkansızdır. Bu naslara inanan her Müslüman Allah'ın takdir buyurduğu bu konuda gereksiz bir ümide kapılmayacaktır. Fakat bir taife

daima hak üzere olacaktır. Hal böyleyken eğer prensiplerimizde haddi aşarsak --ki bunda ikaba uğrarız-- imkansızın peşinde koşarsak bu akla uyar mı? Her ihlasli, doğru Müslüman Müslümanların haline üzülse, kederlense bile Sari'nin gerçekleşmeyeceğini kararlaştırdığı bir isin gerçekleşmesi için temel prensipleri zorlamak bir çözüm değildir. Nasıl olsun ki Allah aşırı gidip zulme sapan Müslümanlarla savaşmamızı emretmiştir. Savaş tefrika olmadan meydana gelir mi? Hatta bundan da ağırı şudur ki: "Allah bilir, siz bilmezsiniz"[14]

4. İnsanlar hakkında değer vermede ölçü: Haricilerin çok ve ağır ibadet ettikleri kimseye gizli değildi. Rasul (s.a.v) söyle buyurmuştu: "Onların namazını görünce kendi namazınızı, oruçlarını görünce kendi oruçlarınızı küçümseyeceksiniz..."[15] Yine geçtiğimiz olayda İbn-i Abbas (r.a.) onları söyle vafsetmişti: "İbadette onlardan daha şiddetli gayret gösterenini görmedim. Elleri deve dizi gibi idi..." Bütün bunlara rağmen tehlikeli bir bid'ata düştüler. Müslümanlar arasına ayrılık tohumları attılar. Selim akideli her Müslüman onları zemetmektedir. Hiç bir alim de kitabında, onların ibadetlerinden etkilenmeksizin, itikadlarının bozukluğunu açıklamak ve bid'atlerine karşı uyararak dışında onlardan bahsetmez.

İslam'ın metodu açıktır. Bu metod bize, insanları önce akideleri açısından değerlendirmemizi gösterir. Bütün diğer mezziyetler sonra gelir, önce değil. Eğer haricileri ibadetlerindeki çoklukla değerlendirseydik, yüceltmemiz, saygı duymamız, hatta derecelerini sahabelerin üstüne çıkarmamız gerekirdi. Rasul (s.a.v) hariciler hakkında ashabına ne demişti:

"Namazlarını görünce namazlarınızı, oruçlarını görünce oruçlarınızı küçümseyeceksiniz"

Fakat mesele hiç de öyle değil. İnançları açısından değerlendirdiğimizde doğru ölçü beliriyor ve görülüyor ki onlar Allah'ın dininde çok tehlikeli bir bid'at çıkardılar, ayrılık ve fitne tohumları attılar. Doğru itikadı salih amel takip eder. İşte ehli-i sünnet vel-cemaate mensup olan gerçek müslümanı ayırıcı vasıf budur. Müslümanın bid'at ve dalalet ehli ile ortak olan diğer her türlü iyi özellik esas bir ölçü olamaz.

Bu temelden sapmanın bir neticesi olarak çoğu İslamcıları aşırı bir şekilde Cemaleddin al-Afgani'yi, Muhammed Abduh'u ve başkalarını överken görüyoruz. Zanlarınca onların İslam'ı yaymada, savunmada takdire değer çabaları olması göz önüne alınmış, asil ölçü ihmal edilmiştir. Halbuki bu şahıslardan ilki bir şiidir ve bazı Arap ülkelerinde localar açmış bir masondur. İkincisi ise İslam'ı savunmadaki samimiyetine rağmen, mucizeleri tevil etmiş, akli naklin önüne almıştır ve müsteşriklerle şüpheli ilişkileri vardır.

İnsanların gözde büyütülüp kutsallaştırılması bunlardan daha az önemli konularda da yapılmaktadır. Davet yolunda kıdemi, elinde İslam'a gelenlerin çokluğu veya tağutlardan gördüğü işkencenin şiddeti, ya da zindanlarında kalma süresinin uzunluğu gibi. Bu sözlerimizle bu tür amellerin hiç kıymeti olmadığını kesinlikle kastetmiyoruz. Eğer temel kaideye uygunluk varsa bu amellerin fazileti büyüktür. Temel kaideye uyulmasa bile gerçeği itiraf ederiz ve her fazilet sahibinin hakkını teslim ederiz. Fakat burada mahzurlu olan, sadece sempati hisleri ile bazı

kimseleri aşırı büyütmemiz, kahramanlaştırmamız ve doğruluklarına, adilliklerine, pürüzsüzlüklerine şahadet etmemizdir. Hatta bu gibi sebeplerle onların cennetlik olduğunu söyleyenleri bile duymaktayız.

5. Haricilerin başlangıçtaki durumu, görüş hatası, ayırdedememe gibi sebeplerle ortaya çıktığı için, şüpheleri hemen giderilebilmiştir. Münazaranın başlamasından bir kaç dakika sonra delilleri çürütülmüştür. Eğer bir kısım hariciler, doğru yol kendilerine belli olunca uzatmadan, münakaşaya dalmadan hemen hakka döndükleri için takdire layık iseler de aynı şekilde ilk basta yanlış araştırmanın hemen kabul ettiklerinden dolayı tenkide müstehakdılar. Derinlemesine incelemeyen, araştırmadan, sahîh ser'i delilleri göz önüne almadan bir fikre sarılanlar sık sık fikir değiştirirler.

Çağdaş davet içten ve dıştan büyük düşmanlıklarla ve çeşitli problemlerle karşı karşıyadır. Davetçilerin İslamî gayretkeşlikleri olsa da fikirlerinde kuvvetli ve şeriate uygun olmadıkça oradan oraya gezen kararsızlar onlara inanmayacaklardır. Gerçekten de çoğu davetçilerin zihinlerinin her asil fikirden boş, davetlerinin tarihi ve büyüklerinin hayati ile dolu olduğunu, hatta bütün yol azıklarının ve aksiyon saiklarının bunlardan ibaret olduğunu esfle görüyoruz.

Her samimi Müslümana tavsiyemiz odur ki, kendisinin temel konularda sağlamlaşması, ser'i delilleri araması, onları doğru metodla anlaması, onları inandığı ve davet ettiği fikirlerden bağımsız olarak incelemesi, asil midir yoksa bir tesirden, rağbetten ötürü müdür bakması gerekir. Çünkü müessir yok olursa tesir de kalmaz. Celil sahabi Ka'b b. Malik'den ders alalım: Tebük seferine

gitmeyen üç kişiden biri idi. Rasul (s.a.v) onları toplumdan ayırmış, Müslümanlar da onlarla selamı kesmişlerdi. Kendisini taziz eden, iltifat eden mektub Gassan melikinden gelince o mektubu şiddetli imanı ile ateşe attı. Yine davetçi kardeşlerimize hatırlatalım ki muayyen ve arızı sebepler üzerine hızla fikir inşa edenler, yine başka sebeplerle o fikirleri aynı süratle terk ederler.

6. İbn-i Abbas'ın haricilere olan tam muhalefeti onu sözünde adil olmaktan alıkoymadı. Susması mümkündü. Ama ondaki adillik -övgü özelliği taşısa bile- karşıtlarını vasfetmesine yol açtı. Söyle demişti: "Yanlarına geldim. İbadette onlardan daha şiddetli gayret gösterenini görmedim..." Allah'a davet yolunda aksiyon yapanların karşıtlarını adilane vasfetmeleri, iyi yönlerinden bahsetmekten kaçınmamaları, bilakis o yönlerden yararlanmaları gerekir.
7. Bir başka konu da aslında çok açık olup, delile gerek göstermiyorsa da İslam yolunda amel edenlerin bir çoğunda önemli bir eksiklik haline gelen cemaatle namazdır. Bir çok işittiğimiz durumlarda, ilim talebi bahanesiyle, önemli bir araştırma sebebiyle veya Müslümanların önemli bir işi ile uğraşıyoruz diyerek cemaatle namazı ihmal etmektedirler. Böylelerinin İbn-i Abbas'ın durumunu ibretle düşünmeleri gerekir. İbn-i Abbas'ın (r.a.) Müslümanların yararına olacak bir işe giriştiğinde şüphe yoktu. Buna rağmen cemaatle namaza verdiği şiddetli önemden dolayı Ali'ye (r.a.) "ben gidip onlarla konuşup dönene kadar namazı geciktir ki kaçırmayayım" demişti.

Bu durumu anlayabiliyor muyuz? Biliyoruz ki dinin bütün hükümlerine riayet etmek her ferde vaciptir. Hatta bu, Müslümanların en bariz alametlerinden

biridir. Allah'ın haramlarına tazim demektir. Öyleyse niye Allah'ın emirlerine uymakta gevşeklik gösteriyoruz?

8. Allah azze ve cellenin yoluna davet edenlerin, doğru metodun ehli olanların, sapmış taifelerin hakka dönmelerinden ümidi kesmemeleri gerekir. İşte şiddetli bid'atlerine rağmen hariciler (o şiddetle ki, onlardan biri olan Abdurrahman b. Mülcem, Allah'a yaklaşmak etme amacıyla Hz. Ali'yi katletmişti!) kendilerine hak beyan edilince bir çoğu geri döndü. Öyleyse haktan sapanların dönmesinden ümidimizi kesemeyiz. Bilhassa büyükleri, tabi oldukları liderleri kendi müntesiplerini ihlaslı insanları dinlemekten, ayrılmaları veya makamlarının sarsılması endişesi ile, sakındırırlar. Böylece gerçek, bu tür tabilerin çoğuna aralarında bir mukayese yapılanaya kadar, ulaşmaz. Davetçiler, başkalarına, onların liderlerinden, ileri gelenlerinden uzak olarak yaklaşmaya çalışmalıdır.

Bu hadisede daha bir çok büyük dersler vardır. Bid'at ehli ile cedel ve münazara üslubu gibi ki belki başka bir makalede bunun üstünde dururuz. Bu yazıyı bitirirken her ne kadar burası tafsilata girmeye elvermiyorsa da, diğer bir kaç önemli derse işaret edelim ki bu da akıl sahipleri için yeterli olacaktır:

Bir ise ehil olanın kendisini o ise gönüllü kılması, yalnızca ihlasın amelin sıhhatine yetmemesi, davetçinin insanların bulunduğu yerlere gitmesi, şahsi tenkid edilince sert karşılık vermemesi, bir ise kalkışacağında kendi emirinden izin alması gibi..

Allah'dan bildiğimizle bizi faydalandırmasını dileriz. Şüphesiz ki O, işitendir, duaları kabul edendir...

[1] Eser: Sahabeye ait söz, fiil, haber manasında
(Çev.)

[2] A'raf 32

[3] Zuhruf 58

[4] Yusuf 40

[5] Maide 95

[6] Nisa 35

[7] Ahzab 6

[8] Burada yazar hadisin çeşitli kaynakları ve sıhhati hakkındaki görüşleri sıralıyor. Yazıyı kısaltmak için bu kısım tercüme edilmedi. Genelde hadisin ricalinin sahih olduğu belirtilmiş.(Çev.)

[9] Al-i İmran 103

[10] En'am 153

[11] Hud 118

[12] Ebu Davud, Hadis no:4596

[13] Tirmizi, Fiten 14 (Aynı manada. Çev.)

[14] Bakara 216

[15] Buhari, menakib 25 (Aynı manada, Çev.)

2. HASEN BİN ALİ RADIYALLAHU ANHUMA

Hasen Radiyallahu anh, Ali ve Fatıma radiyallahu anhuma'nın oğludur.²²² Hicretin 3. yılı Ramazan ayının ortasında doğmuştur.²²³ Zehebi, Şaban ayının ortasında doğduğuna dair rivayeti daha doğru kabul eder.²²⁴

Fatıma Radiyallahu anha'nın doğum zamanı gelince, Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem, ona Esmâ Binti Ümeys ile dadısı Ümmü Eymen'i gönderdi, onlar da Ayetel Kürsi ile Felak ve Nas surelerini okudular.²²⁵

Nesefi'den şöyle nakledilmiştir; “Fatıma Radiyallahu anha, Hasen Radiyallahu anh'ı doğurduğu zaman, Ali Radiyallahu anh'a; “Ona isim ver” dedi. O da; “O'na ismi ancak dedesi Sallallahu aleyhi ve sellem isim koyacaktır.” Dedi. Peygamber efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem;

“Allah Azze ve Celle ona benden önce isim verecek” buyurdu. Bunun üzerine, Cibril aleyhis selam ona geldi ve dedi ki; “Ya Muhammed! Şüphesiz Allah Teala, bu doğumdan dolayı seni tebrik ediyor ve buyuruyor ki;

²²² İbni Sa'd Tabakat(3/19) İbnül Cevzi Safvetus Safve(1/385)

²²³ Musab ez Zübeyri Nesebi Kurayş(s.40) İbni Abdiberr el İstiab(1/303) Üsdül Gabe(2/9) Hatib Tarihu Bağdat(1/150) Asım Köksal İslam Tarihi(10/43) Muhibbut Taberi Riyadun Nadra(3/180) Safuri el Mehasin(s.193) Ebu Nuaym Hilye(2/32) Şa'rani Tabakat(1/88) Menakıbu İbn-i Şehraşub(4/21,25) Muhammed İbn-i Cerir-i Taberi Delail-ül İmame(s.60) İbni Sabbağ Fusul-ul Mühimme(s.133) Sıbt İbnül Cevzi Tezkiret-ul Havas(s.193) Tarih-i Yakubi(2/20)

²²⁴ Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(3/246) Diyarbekri Tarihu Hamis(1/470) Dulabi Züriyetut Tahira(142)

²²⁵ Diyarbekri Tarihul Hamis(1/470) Asım Köksal İslam Tarihi(10/43)

“Onu Harun’un oğlunun adı olan Seber’in manasında; “Hasen” diye isimlendir.” Hüseyin Radiyallahu anı doğduğunda da Cibril aleyhisselam demiştir ki;

“Ya Muhammed! Şüphesiz Allah Teala, bu doğumdan dolayı seni tebrik ediyor ve buyuruyor ki; “Onu Harun’un diğer oğlunun ismi olan Sübeyr’in manasında; “Huseyn” diye isimlendir.”²²⁶

İbni Sa’d, İmran Bin Süleyman’dan rivayet ediyor; “el Hasen ve el Huseyn cennet ehlerinden iki isimdir. Araplar cahiliye döneminde bu isimleri kullanmazdı.”²²⁷

Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem O’nun sağ kulağına ezan, sol kulağına da ikamet okudu, ağzına yumuşak hurma sürdü ki bu sünnete tahnik denir. Yedinci günde ismini koydu Sünnet ettirip, saçını da kestirip ağırlığınca gümüş sadaka verildi.²²⁸

Akika kesilip kesilmeyeceğini soran Fatıma radiyallahu anha’ya Rasulallah Sallallahu aleyhi ve sellem; “Hayır! Sen onun saçını kes ve saçının ağırlığınca gümüşü, fakirlere sadaka olarak dağıt.” Buyurdu.²²⁹

Akika kurbanı, Ehli Kitab’ın adetlerinden idi. Rasulallah Sallallahu aleyhi ve sellem, bunu yasaklamayarak, mubah olarak bırakmıştır. Bazı alimler

²²⁶ Diyarbekri Hamis(1/471) Safuri el Mehasin(s.193) Şevahidün Nübüvve(s.324) Lemazatı Hulviye(1/88) bkz. Siyeri A’lam(3/247)

²²⁷ Dulabi Züriyetüt Tahire(99) Suyuti Tarihul Hulefa(s.188) İbnül Esir Üsdül Gabe(2/10)

²²⁸ İbnül Cevzi Safvetus Safve(1/385) Şa’rani Tabakat(1/88) İbnül Kayyim Tuhfetul Mevdud(s.37,207) Hakim(3/189) Siyeri A’lam(3/248) Safuri Mehasin(s.193) Riyadun Nadra(3/180) Nurul Ebsar(s.131) Halebi İnsanul Uyun(2/275) Tarihul Hamis(1/470) Beyhaki(8/324)

²²⁹ Zehebi Siyeri A’lam(3/166) İbni Teymiye el Münteka(2/312) Mişkatul Mesabih(2/439) İbnül Kayyim Tuhfetul Mevdud(s.44)

akikanın iptal edilmiş olduğunu söylediler. Ancak, Hasen Radiyallahu anh için, akika olarak iki koç kesilmiştir.²³⁰ Akikanın müstehab olduğunu gösteren deliller vardır.

İsmi Hasen, lakabı “Zeki” ve “Mücteba”, Künyeleri “Ebu Muhammed, Taki, Veli, Seyyid, Reyhanetün Nebi ve Sıbtun Nebi”dir.²³¹

Hasen Radiyallahu anh, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem’e herkesten daha fazla benzerdi. Başından göbeğine kadar olan kısmında, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem’e benziyordu.²³²

FAZİLETLERİ

Ebu Bekre Radiyallahu anh’den; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bize namaz kıldırırken henüz küçük bir çocuk olan Hasen Radiyallahu anh gelir, secdeye varmış olan Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem’in sırtına çıkardı. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem de, secdeden yavaş yavaş kalkardı. Namazı bitirdiğinde;

“Ya Rasulullah! Sen torununa hiçbirimizin kendi çocuğuna göstermediği ilgiyi gösteriyorsun.” Dediklerinde buyurdu ki;

²³⁰ Nesai(7/166) Hakim(4/237) İstıab(1/383) Üsdül Gabe(2/9) Siyeri A’lam(3/164) Tuhfetul Mevdud(s.53) Nurul Ebsar(s.131)

²³¹ Ebu Nuaym Hilye(2/33) Siyeri A’lam(3/246) Şevahidün Nübüvve(s324) Dümeyri Hayatul Hayevan(s433) Lemazat(1/87) Nurul Ebsar(s.132)

²³² Buhari(4/217) Tirmizi(3776) Ahmed(1/108) Ebu Nuaym Hilye(2/33) Siyeri A’lamin Nübela(3/167) Şa’rani Tabakat(1/89) Fethul Bari(7/96) Suyuti Tarihul Hulefa(s.188) Nurul Ebsar(s.131) Safuri Mehasin(s.195)

“Bu benim fesleğenimdir. Umulur ki, Allah Azze ve Celle, onun sebebiyle iki Müslüman topluluğun arasını düzelterektir.”²³³

İbni Ömer Radyallahu anhuma'dan; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Hasen ve Huseyn, benim dünyada öpüp kokladığım iki reyhanımdır.”²³⁴

Ebu Said Radyallahu anh, şu hadisi nakleder; “Hasen ve Huseyn, cennet gençlerinin efendileridir.”²³⁵

Ebu Hureyre Radyallahu anh'den; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem Hasen ve Huseyn radyallahu anhuma hakkında “Allah'ım! Ben bu ikisini seviyorum. Sen de sev, onları seveni de sev.” diye dua ederdi²³⁶

Enes Radyallahu anh rivayet ediyor; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e; “Ehli beytinden en çok

²³³ Buhari(Sulh,9; menakıb 25) Ebu Davud(2/519) Tirmizi(menakıb 30) Nesai(Cum'a 27) Ahmed(5/37,44,47,49,51) Mansur Ali Nasıf et Tac(3/662) el İstiab(1/384) Siyeri A'lam(3/251) Ebu Nuaym Hilye(2/33) es Savaik(s.310)

²³⁴ Buhari(4/217) Tirmizi(3770) Ahmed(no;5675) Zehebi Siyeri A'lam(3/250) İsafur Rağibin(s.125) Cem'ül Fevaid(8783) Kenz(5/107) et Tac(3/661) Suyuti Tarihul Hulefa(s.188) es Savaik(s.310) Nurul Ebsar(s.132)

²³⁵ Ahmed(3/62) İbni Hibban(2228) Tirmizi(3768) İbni Mace(mukaddime 11) Cem'ül Fevaid(8782) Zehebi Siyeri A'lam(3/250) et Tac(3/665) Busayri İthaf(7585) Metalibu Aliye(3993) Mecmauz Zevaid(9/183) İsafur Rağibin(s.125) es Savaikul Muhrika(s.310) sahihtir.

²³⁶ Buhari(4/216) Müslim(s.1883) Tirmizi(3782) Cem'ül Fevaid(8777) İsafur Rağibin(s.124) Ebu Nuaym Hilye(2/34) et Tac(3/665) es Savaik(s310)

sevdiğin kimdir?" diye sordular. Buyurdu ki; "Hasen ve Huseyindir."²³⁷

İbni Abbas Radıyallahu anhuma rivayet ediyor; "Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, boynu üzerinde Hasen Radıyallahu anh'ı taşıdığı halde çıkageldi. Adamın biri Hasen'e; "ey çocuk! Ne güzel bir bineğe bindin." Dedi. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "O da ne güzel bir binicidir."²³⁸

Ebu Hureyre Radıyallahu anh'dan; "Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Hasen'e dilini çıkarır, çocuk, dilinin kırmızılığını görünce sevinirdi."²³⁹

İLMİ

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Ali Radıyallahu anh'e, parasının üçte ikisini kokuya, üçte birini de düğün hazırlığı için elbiseye harcamasını emretti. Fatıma Radıyallahu anha'ya, çocuğu emzirmede acele etmemesini emretti. Fatıma Radıyallahu anha dedi ki; "Ben Huseyn'i emzirmede acele ettim. Ama Hasen ise, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem onun ağzına ne olduğunu bilmediğim bir şey koyduğu için diğerinden daha alim idi."²⁴⁰

Hasen Radıyallahu anh'e denildi ki; "Ebu Zerr Radıyallahu anh, fakirliği zenginlikten, hastalığı sıhatten

²³⁷ Tirmizi(3772) Cemül Fevaid(8778) Siyeri A'lam(3/252) İsafur Rağibin(s.125)

²³⁸ Tirmizi(menakıb 30) Hakim(3/170) Üsdül Gabe(2/12) Zehebi Siyeri A'lam(3/256) es Savaik(s.311)

²³⁹ İbni Sa'd'den; Suyuti Tarihul Hulefa(s.189) İbni Hibban(12/408,15/431) Hennad es Seriy Zühhd(2/618) Askeri Tashifatul Muhaddisin(1/383) es Savaik(s.311)

²⁴⁰ Ziya Muhtare(2/307) Ebu Ya'la(1/290) Heysemi Maksadul Ali(1359) Mecmauz Zevaid(9/175) Metalibu Aliye(3989) isnadı sahihtir.

daha çok severim diyor” Bunun üzerine Hasen Radiyallahu anh dedi ki; “Allah, Ebu Zerr’e rahmet eylesin. Lakin ben derim ki, Allah’ın güzel iradesine itimad eden bir kimse, Allah’ın kendisi için seçtiği durumdan başka bir şey istemez.”²⁴¹

Hasen Radiyallahu anh, kızına ve yeğenlerine şöyle nasihat ediyordu; “İlme çalışınız. Ezberlemek zor gelirse, ilmi yazın ve evlerinize götürün.”²⁴²

Muhabbeti şöyle tarif etmiştir; “Muhabbet, sevgili ne yaparsa yapсын, her şeyini O’nun yoluna vermektir.”²⁴³

Ali Radiyallahu anh, İmam Hasen Radiyallahu anh'a “Doğruluk nedir?” deyince; “Kötülüğü iyilikle önlemektir.” buyurdu.

“Şeref nedir?” diye sorduğunda; “insanlarla iyi geçinmek ve suçu üstlenmektir.” buyurdu.

“Mürüvvet nedir?” diye sorunca; “Dini korumak, onur ve şahsiyetine önem vermek, yumuşak davranmak, ihlanda bulunmayı adet edinmek, hakları eda etmek ve halka sevgi göstermektir.” buyurdu.

“Alçaklık nedir?” denilince; “Titiz olup, küçük kusurları büyük görmek ve değersiz şeyleri esirgemektir.” buyurdu.

²⁴¹ Suyuti Tarihul Hulefa(s.191) Zehebi Siyeri A’lam(3/262) İbni Kesir el Bidaye(8/70) Sühreverdi Avarif(s.647) Kuşeyri Risale(s.338) Hucviri Keşful Mahcub(s.285) Nurul Ebsar(s.134) es Savaik(s.314)

²⁴² İbni Kesir el Bidaye(8/73) Nurul Ebsar(s.134) Şa’rani Tabakat(1/89)

²⁴³ Serrac el Lum’a(s.56) mechul bir rivayettir.

"kınanmaya sebep olan şey nedir?" diye sorulunca; "Kişinin kendisini koruması ve hanımını serbest bırakmasıdır." buyurdu.

"Cömertlik nedir?" diye sorulunca; "Bolluk ve darlıkta başıta bulunmaktır." buyurdu.

"Cimrilik nedir?" diye sorulduğunda; "Elinde olanı harcamayı israf bimek, başısladığını da boşa gitmiş saymaktır." buyurdu.

"Kardeşlik nedir?" diye sorulunca; "Zorlukta ve bollukta vefalı olmaktır." buyurdu.

"Korkaklık nedir?" denilince; "Dosta karşı cesur olup, düşmandan çekinmektir." buyurdu.

"Zühd nedir?" denildi; İmam: "Takvalı olmaya rağbet etmek (ilgi göstermek) ve dünyaya gönül vermemektir." buyurdu.

"Hilim nedir?" denilince; "Öfkeyi belirtmeyip yutmak ve kendine hakim olmaktır." buyurdu.

"Zenginlik nedir?" diye sorulunca; "Az olsa bile, nasip ne ise ona razı olmaktır." buyurdu.

"Fakirlik nedir?" diye sorulunca; "Her şeye göz dikmektir." buyurdu.

"Sertlik nedir?" diye sorulduğunda; "Kendi hükümdarına ve sana zarar vermeye gücü yeten kimseye, karşı çıkmaktır." buyurdu.

"Zillet nedir?" diye sorulunca; "Doğru konuşurken korkmaktır." buyurdu.

“Cesaret nedir?” diye sorulunca; "(Çekinmeden) rakiplerin karşısında durmaktır." buyurdu.

“Külfet (kişinin kendisi için zorluk çıkarması) nedir?” diye sorulunca; "Seni ilgilendirmeyen konularda konuşmandır." buyurdu.

“Onur nedir?” denildiğinde; “vermen gerekeni vermen ve suçluyu affetmendir.” Dedi.

“Akıl nedir?” denildiğinde; “Muhafaza edilmesini istediğin her şeyi kalbin muhafaza etmesidir.” Dedi.

“Cehalet nedir?” denilince; “İmamına düşmanlık etmen ve ona laf çevirmendir.” Dedi.

“Yücelik nedir?” diye sorulunca; "Güzel işleri yapmak ve kötü işleri terk etmektir." buyurdu.

“Akıllı olmak nedir?” diye sorduklarında; "Ağır başlı olmak, yöneticilerle geçinmek ve insanlara karşı suizan etmekten kendini muhafaza etmektir." buyurdu.

“Şeref nedir?” denildiğinde; “Kardeşlere uymak ve komşuları muhafaza etmektir.” Dedi.

“Akılsızlık nedir?” denilince; "Alçaklara uymak ve sapıklarla arkadaş olmaktır." buyurdu.

“Gaflet nedir?” denilince; “Mescidi terk etmen ve fesadçıya itaat etmendir.” Dedi.

“Mahrumiyet nedir?” diye sorulunca; "Sana sunulan nasibini (hakkını) almamandır." buyurdu.

"Efendi kimdir?" diye sorulduğunda; "Malında ahmaklık yapan ve haysiyetini önemsemeyen kimsedir. Kendisine sövülür, ama cevap vermez. Aşiretinin işlerini yürütmek hususunda sürekli çalışır, yerinden ayrılmaz." buyurdu.

"Yiğitlik nedir?" diye sorulunca; "Sığınmış olan kimseyi (mülteciyi) savunmak, savaş meydanlarında direnmek ve zor durumlarda girişken olmaktır." buyurdu.

"Kerem nedir?" diye sorulunca; "Muhtaç olan kimsenin istemesini beklemeden ona bağıştta bulunmak ve kıtlıkta yemek vermektir." buyurdu.

"Adilik nedir?" diye sorulunca; "Cimrilik ve çirkin konuşmaktır." buyurdu.

"Konuşmada acizlik nedir?" diye sorulunca; "Konuşurken sakalla oynamak ve boğazı çok temizlemektir." buyurdu.

"Şecaat nedir?" diye sorulunca; "Rakiplerinden çekinmemek ve savaş alanında dirençli olmaktır." buyurdu.

Bundan sonra Ali Radıyallahu anh dedi ki; "Ey oğulcuğum! Ben Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim;

"Cahillikten daha şiddetli bir fakirlik, akıldan daha faziletli bir mal, kendini beğenmişliktten daha şiddetli bir yalnızlık, istişareden daha güvenli bir destek, tedbir gibi akıl, güzel ahlak gibi asalet, çekingenlik gibi vera, tefekkür gibi bir ibadet ve haya gibi bir iman (şubesi) yoktur. İmanın başı sabırdır. Konuşmanın afeti yalandır. İlmin afeti unutmak, hilmin afeti sefihlik, ibadetin afeti ara vermek, şerefin afeti iddia ve kibirlenmek, cesaretin afeti taşkınlık,

cömertliğin afeti başa kakmak, güzelliğin afeti gururlanmak ve sevmenin afeti övünmektir.”

Ey oğulcuğum! Gördüğün hiçbir kimseyi küçümseme! Eğer senden yaşça büyükse onu baban say, eğer yaşıtın ise kardeşin bil, senden küçük ise, onu oğlun say.”²⁴⁴

İbni Sa'd, Asım Bin Behdele'den nakleder; “Hasen Radiyallahu anh'a dedim ki; “Şu Şiiler, Ali Radiyallahu anh'ın kıyamet gününden önce dirilip geleceğini iddia ediyorlar!” buna şu cevabı verdi; “Vallahi yalan söylüyorlar! Bunlar bizim şiamız değildir. Eğer Ali Radiyallahu anh'ın kıyametten önce tekrar dünyaya döneceğini bilseydik, onun zevcelerini başkasıyla evlendirmez ve malını da paylaşmazdık.”²⁴⁵

GÜZEL AHLAKINDAN ÖRNEKLER

Hasen Radiyallahu anh, yüce, şerefli, halim (yumuşak huylu), zahid, sabırlı, vakarlı, haşmetli, cömert, övülür bir zat idi. Fitneleri, savaşı sevmeyen, sakin tabiatlı, efendi biriydi.²⁴⁶

Hasen Radiyallahu anh, “Ben Rabbimin evine yaya olarak gitmeden ona kavuşmaktan haya ederim” diyerek yirmi defa yaya olarak hacca gitmiştir.²⁴⁷ O, yaya olarak

²⁴⁴ İbni Kesir el Bidaye(8/71-73) Ebu Nuaym Hilye(2/36) Şeblenci Nurul Ebsar(s.134)

²⁴⁵ Abdullah Bin Ahmed Bin Hanbel Zevaidul Müsned(1/148) Siyeri A'lamin Nübela(3/263) İbni Kesir el-Bidaye(8/74) İbni Kesir Camiul Mesanid(19/274) Mecmauz Zevaid(10/22) isnadı hasendir.

²⁴⁶ Suyuti Tarihul Hulefa(s.189) Siyeri A'lamin Nübela(3/253) İsafur Rağibin(s.193) Es-Savaikul Muhrika(s.312) Yenabiül Mevedde(s.125) Şevahidün Nübüvve(s.328)

²⁴⁷ Ebu Nuaym Hilye(2/36) Siyeri A'lam(3/253) Dümeyri Hayatul Hayevan(s.434) İbni Kesir el Bidaye(8/68) Şa'rani Tabakat(1/89) Es Savaikul Muhrika(s.313) Yenabiül Mevedde(s.126) Şevahidün

giderken, köleleri binek hayvanını yanında çekerek götürürlerdi. Aynı şey, Huseyn Radyallahu anh için de rivayet edilmiştir.

Hasen Radyallahu anh, malının tamamını Allah yolunda iki defa harcamış, üç defa da malını Allah rızası için paylaşmıştır. Hatta ayakkabısının tekini sadaka olarak verip, tekini kendine bırakmaya yemin etmiştir. Aldığı her hediye karşılığında onun değerinde hediye verir, dilenciye boş çevirdiği olmazdı.²⁴⁸

Halifeliği döneminde, bir namazı eda ederken, Cerrahul Esedi adında, Hasen Radyallahu anh'a gizli kin besleyen, ona zarar vermek için fırsat kollayan biri, secdeye vardığı sırada Hasen Radyallahu anh'ı hançerleyerek yaraladı. Bu hadiseden sonra Hasen Radyallahu anh, halka şöyle hitap etti;

“Ey Iraklılar! Hakkımızda Allah'tan korkun! Biz Ehl-i Beyt'iz. Sizin emirleriniz ve misafirlerinizdir. Allah Teala, bizim hakkımızda; “Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden ancak günahı gidermek ve sizi tertemiz kılmak ister.” (Ahzab 33) buyurmuştur.” Bu hutbeden sonra mescitte ağlamayan kalmadı.²⁴⁹

Bir defasında Mervan, Hasen Radyallahu anh'a ağır laflar etti. Hasen Radyallahu anh hiç ses çıkarmadı. Sonra Mervan sağ eliyle sümkürünce, Hasen Radyallahu anh

Nübüvve(s.325) Suyuti Tarihul Hulefa(s.190) Hulvi Lemazat(1/89) Nurul Ebsar(s132) İsafur Rağibin(s.193)

²⁴⁸ Ebu Nuaym Hilye(2/36) Siyeri A'lam(3/259) İbni Kesir el Bidaye(8/68) Şa'rani Tabakat(1/89) Es Savaikul Muhrika(s.313) Suyuti Tarihul Hulefa(s.190) Nurul Ebsar(s.132) Dümeyri Hayatul Hayevan(s.435) İsafur Rağibin(s.196)

²⁴⁹ Tefsiru İbni Kesir(3/486) Zehebi Siyeri A'lam(3/270) Dümeyri Hayatul Hayevan(s.433) es Savaikul Muhrika(s.313-314) Hayatus Sahabe(4/300) Yenabiül Mevedde(s.125)

ona; "Sana yazıklar olsun! Sağ elin yüz için olduğunu, böyle hareketler için sol elin kullanılacağını bilmiyor musun?" Yuh sana!" dedi. Mervan sesini çıkaramadı.²⁵⁰

İşte bu, Hasen Radiyallahu anh'ın, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in ahlakı ile ahlaklandığını göstermektedir. Zira Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem de, şahsını ilgilendiren hususlarda kızmaz, şeriatın hükümleri çiğnendiğinde kızardı.²⁵¹

Bir gün Hasen Radiyallahu anh'ın kapısına dilenci gelmiş ve Hasen Radiyallahu anh; "Neden onu bu duruma düşürdüm, o bana gelmeden önce halini araştırıp ihtiyacını gidermeliydim" diye hayıflanarak ağlamıştır.²⁵²

İbni Sirin ve Ebu Ca'fer Radiyallahu anhuma'dan nakledildiğine göre, Hasen Radiyallahu anh, yemeğe çağrılmayan kimseleri yemeğine çağırırdı.²⁵³

ONA GÖSTERİLEN SEVGİ VE SAYGI

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Hasen ve Huseyn Radiyallahu anhuma'ya hitaben buyurdu ki; "Doğrusu siz, Allah'ın ruhundansınız. Siz saygı görüp sevileceksiniz."²⁵⁴

Hasen Radiyallahu anh, küçük iken, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, onun dudağını öperdi. Bazen dilini emer, onu kucaklar, bağrına basıp onunla oynardı. Bazen Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem namazda secde halinde iken Hasen Radiyallahu anh gelip O'nun

²⁵⁰ İbni Kesir el Bidaye(8/70) Suyuti Tarihul Hulefa(s.190) Zehebi Siyeri A'lam(3/266) Heytemi es Savaik(s.314)

²⁵¹ bkz.; Tirmizi Şemail(s.323)

²⁵² Hucviri Keşful Mahcub(s.460)

²⁵³ Zehebi Siyeri A'lam(3/262) İbni Kesir el Bidaye(8/69)

²⁵⁴ İbni Kesir el Bidaye(8/63)

sırtına biner, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem de, onu sırtında tutmak için secdesini uzatırdı. Bazen Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte minbere çıkardı.

Sahih bir hadiste sabit olduğuna göre, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem minberde hutbe irad ederken, Hasen ile Huseyn Radiyallahu anhuma'nın kendisine dargın durduklarını görünce minberden inip onları kucaklamış, yanına alıp minbere çıkarmış ve; "Allah doğru söyler; "Şüphesiz mallarınız ve çocuklarınız bir imtihandır." Ben bu ikisinin yürürken tökezlediğini görünce kendimi tutamadım, yanlarına gitmek için indim."²⁵⁵

Ebu Bekr Radiyallahu anh, Hasen Radiyallahu anh'a saygı gösterir, ikramda bulunur, onu sever ve; "Babam sana feda olsun" derdi. Ömer Radiyallahu anh de ona bu şekilde davranırdı.

Vakidi'nin İbrahim Bin Haris et Teymi'den rivayet ettiğine göre Ömer Radiyallahu anh sahabelere maaş bağlarken Hasen ile Huseyn Radiyallahu anhuma'ya Bedir savaşına katılan sahabelere bağlanan beş milyon dirhemlik maaşı bağlamıştı.

Osman Radiyallahu anh de aynı şekilde onlara ikramda bulunur, onları severdi. Osman Radiyallahu anh kuşatma altına alındığında, Hasen Radiyallahu anh kılıcını kuşanarak onun yanında durmuş, onu savunmaya başlamıştı. Osman Radiyallahu anh da onun başına bir kötülük gelmesinden korktuğu için yemin vererek evine dönmesini talep etmişti ki, Ali Radiyallahu anh'ın gönlü rahatlasın.

Ali Radiyallahu anh oğlu Hasen'e aşırı derecede kıymet verir ve ona saygı gösterirdi.

²⁵⁵ İbni Kesir el Bidaye(8/63) Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(3/257)

Muaviye Radıyallahu anh dedi ki; "Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i, Hasen Bin Ali Radıyallahu anh'ın dilini emerken gördüm. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in emdiği bir dil asla azab görmeyecektir."²⁵⁶

İbni Abbas Radıyallahu anhuma, Hasen ve Huseyn Radıyallahu anhuma'nın ata ve deveye binmesine yardım eder ve böyle bir görevi nasip ettiği için Allah'a şükrederdi. Hasen ve Huseyn radıyallahu anhuma öyle sevilirdi ki, Ka'be'yi tavaf edecekleri zaman halk onları görmek ve selamlamak için izdiham yapardı.²⁵⁷

Hasen Radıyallahu anh, çok boşayan bir zat idi. Fakat boşadığı bütün hanımları onu çok severdi. Hatta Ali Radıyallahu anh, bir gün hutbesinde Hasen Radıyallahu anh'ın çok boşaması sebebiyle halkı, ona kız vermemesi için uyarılmış, halk ise, ehli beyt ile akrabalık kurmak arzusu ile bundan razı ve hoşnut olduklarını söylemişlerdi.²⁵⁸

BAZI KERAMETLERİ

Ebu Hureyre Radıyallahu anh rivayet ediyor; "Bir gece Hasen Radıyallahu anh, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda idi. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem onu pek ziyade severdi. Ona; "Haydi annenin yanına git" buyurdu. Ben; "Onu ben götürüyüm" dedim. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem; "Hayır sen gitme" buyurdu. Tam o sırada gökten aniden bir şimşek parladı. Hasen

²⁵⁶ İbni Kesir el Bidaye(8/63,67) Muaviye Radıyallahu anh'ın sözü için bkz.: Mecmauz Zevaid(9/177) Zehebi Siyeri A'lam(3/259) Hayatus Sahabe(3/45)

²⁵⁷ Ebu Nuaym Hilye(2/33) İbni Kesir el Bidaye(8/67)

²⁵⁸ Suyuti Tarihul Hulefa(s.191) Zehebi Siyeri A'lam(3/262) İbni Kesir el Bidaye(8/69) Nurul Ebsar(s.135) es Savaik(s314)

Radiyallahu anh da, o şimşegin ışığında yürüyerek annesinin evine gitti.”²⁵⁹

GÜZEL SÖZLERİNDEN

“Akli olmayanın edebi olmaz. Hikmeti olmayanın dostluğu olmaz. Dini olmayanın hayası olmaz. Aklin başı insanlarla güzel geçinmektir. Kişi, akıl ile iki cihan seadetini kazanır. Akıldan mahrum olan ise hepsinden mahrum olmuştur.”²⁶⁰

“İnsanların helaki üç şeydedir; kibir, hırs ve hased. Kibir, dini yok eder, iblis kibri sebebiyle lanete uğramıştır. Hırs, kişinin düşmanıdır. Adem aleyhisselam bu sebeple cennetten çıkarılmıştır. Hased ise, kötülüklerin gözcüsüdür. Kabil, Habil'i hasedi yüzünden öldürmüştür.”²⁶¹

Ebu Bekr Muhammed Bin Keysan el Asam, Hasen Radiyallahu anh'ın birgün arkadaşlarına şöyle dediğini rivayet eder;

“Size, insanlar arasında gözüme en çok büyük görünen bir kardeşimi haber vereceğim. Onun gözümde büyümesinin sebebi; dünyanın onun gözüne küçük görünmesidir. O, mide şehvetinin hakimiyetini hiçe saymıştır. Bulamadığı şeyi arzulamaz, bulduğu zaman da daha fazlasını istemez. Tenasül uzvunun şehvetine hakim olmuştur. Aklını ve görüşünü hafife almaz, cahilliğin hakimiyetinin dışına çıkmıştır.

²⁵⁹ Mecmauz Zevaid(9/181) Ebu Nuaym Delailün Nübüvve(s.205) İbni Kesir el Bidaye(6/152) Suyuti Hasais(2/628) Şevahidün Nübüvve(s.326) Hulvi Lemazat(1/89) Hayatus Sahabe(4/462) Heysemî “Ahmed ve Bezzar rivayet etti. Ahmedin ricali güvenilirdir” dedi.

²⁶⁰ Nurul Ebsar(s134)

²⁶¹ Nurul Ebsar(s134)

Bir şeyden mutlaka yarar sağlayacağına inanmazsa, o şeye elini uzatmaz. Attığı adımı da mutlaka iyilik yapmak için atar. Öfkelenmez, kimseye kızmaz. Alimlerle bir araya geldiğinde konuşmaktan çok dinlemeyi sever. Konuşmasına engel olunabilirse de, susmasına engel olunamaz. Zamanının çoğunu susarak geçirir. Konuştuğu zaman konuşmacılara aldırış etmez, onları kendi haline bırakır. Tartışmaya girmez. Başkalarına karşı delil öne sürmez. Ancak, yapmadığını söyleyen, söylemediğini yapan bir kadiyi gördüğü zaman onunla tartışır. Bunu da faziletinden dolayı yapar, kardeşlerini unutmaz. Herhangi bir şeyde kendini onlara tercih etmez. Bir kimseye ayıplanacak bir hususta ikramda bulunmaz. İki şeyle karşılaştığı zaman hakka en yakın olanını tercih eder. Hevesine yakın olana muhalefet eder.²⁶²

Giyim şekli; Hasen Radiyallahu anh, siyah sarık sarar, siyah elbise giyerdi. Yüzüğünü sol elinin küçük parmağına takardı.²⁶³

OSMAN VE ALİ RADİYALLAHU ANHUMA DÖNEMLERİNDEKİ GÖREVLERİ

Hasen Radiyallahu anh, Osman Radiyallahu anh'ın hilafeti döneminde içlerinde Huseyn, İbni Abbas, İbni Ömer, İbni Amr, Abdullah Bin Cafer ve İbni Zübeyr Radiyallahu anhum gibi zatların bulunduğu takviye kuvvetleri ile Afrika fütuhatına katılmıştır.²⁶⁴

Hasen Radiyallahu anh, Osman Radiyallahu anh'ın kuşatıldığı zaman onun yardımına koşanlardan idi.²⁶⁵

²⁶² İbni Kesir el Bidaye(8/71)

²⁶³ Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(3/267,268,272)

²⁶⁴ Hüseyin Algül İslam Tarihi(2/369) bkz.: İbnül Esir el Kamil Fit Tarih(3/88) Ya'kubi(2/65) Miratul İber(6/164)

²⁶⁵ Zehebi Siyeri A'lam(3/260) İbni Kesir el Bidaye(8/67) Şa'rani Tabakat(1/88)

Hasen Radıyallahu anh, ile birlikte Sa'd Bin Malik, Ebu Hureyre, Zeyd Bin Sabit Radıyallahu anhum gibi bazı Medineliler, isyancılara karşı silahlı mücadele taraftarı idiler. Fakat Osman Radıyallahu anh, buna müsaade etmiyor, meseleyi şifahi telkinler ile halletmek istiyordu. Ali, Talha ve Zübeyr Radıyallahu anhum, Osman Radıyallahu anh ile görüşmek istedilerse de, bencil emeviler buna mani oldular, Ali Radıyallahu anh'ı tahrik etmek istediler. Bu durumda Ali Radıyallahu anh ve ellerinde büyük kuvvet bulunan fazilet sahibi kimseler uzlete çekilmek durumunda kalıyordu.²⁶⁶

Hasen Radıyallahu anh, Osman Radıyallahu anh'ın kapısında asilere karşı savaşılmış ve yüzünden yaralanmıştır.²⁶⁷

Hasen Radıyallahu anh, Ali Radıyallahu anh'ın hilafeti döneminde, babası için taraftar toplamak üzere Ammar Radıyallahu anh ile beraber Kufe'ye gönderilmiş ve dokuz bin kadar taraftar toplayarak dönmüştür.²⁶⁸

Hasen Radıyallahu anh, Ali Radıyallahu anh'ın Cemal, Sıffin ve Nehrevan savaşlarında kumandanlarından biri idi.²⁶⁹

HİLAFETİ VE MUAVİYE (R.A.) İLE SULHÜ

İbni Mülcem, Ali Radıyallahu anh'ı katledince, halk Hasen Radıyallahu anh'ın yanına gelerek;

²⁶⁶ İbnül Esir el Kamil(3/162) Cevdet Paşa(1/679) Mevdudi Hilafet ve Saltanat(s.479)

²⁶⁷ Taberi Tarihi(5/133) İbnül Esir el Kamil(3/178) Dineveri el İmame ves Siyase(1/44) Hüseyin Algül İslam Tarihi(2/438)

²⁶⁸ Taberi(5/190) İbnül Esir el Kamil(3/227) Hüseyin Algül İslam Tarihi(2/484)

²⁶⁹ Taberi(5/238) İbnül Esir el Kamil(3/286-293) Algül İslam Tarihi(2/537)

“Ey mü'minlerin emiri! Halifeliği sen al!” dediler. Hasen Radyallahu anh;

“Hayır! Ben sizi bu konuda tıpkı Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in (halife tayin etmeden) bıraktığı gibi bırakıyorum. Eğer Allah size hayır murad ederse, mutlaka sizi hayrınıza dokunacak bir karara vardırır. Nitekim Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettikten sonra da sizin, hayırlı bir insan üzerinde ittifak etmenizi sağlamıştır.” Dedi.²⁷⁰ Buna rağmen halk, Hasen Radyallahu anh'ı bu işe son derece layık bulduğu için ona biat etti.

Daha önce Emirül Mü'minin olan Ali Radyallahu anh, Şam'lılara karşı tedbir almak amacıyla büyük miktarda asker toplamıştı. O böyle bir sefere çıkma hazırlığı içindeyken vefat etti. Cenabı Allah bir işi tamamlamak istediğinde, onu engelleme imkanı yoktur. Ali Radyallahu anh'ın şehid edilişiyle beraber, halk tarafından biatla halife seçilen Hasen Radyallahu anh, Muaviye Radyallahu anh ve Şam'lıların kendi üzerine yürümek istediklerini haber aldı. Daha önce Ali Radyallahu anh'a böyle bir sefer için biat etmiş olan ordu, Muaviye Radyallahu anh ile karşılaşmak üzere Kufe'den ayrılmıştı. Hasen Radyallahu anh bu ordu ile yola çıkıp “Mesken” denilen yere varıp konaklamıştı. Oradan Medain'e varan Hasen Radyallahu anh on iki bin kişilik bu ordunun başına Kays Bin Sa'd Bin Ubade el Ensari'yi tayin etmiş bulunuyordu.

Hasen Radyallahu anh, kampta dinlenirken birden bağırmalar duyuldu. Birisi; “Kays Bin Sa'd öldürüldü! Diye bağıırıyordu. Ansızın ortalık karıştı, herkes birbirinin malına saldırdı. Hasen Radyallahu anh'ın bulunduğu yere kadar geldiler. Oturduğu kilimi çekip aldılar, ona hücum edip yaraladılar. Hasen Radyallahu anh bu vakadan dolayı

²⁷⁰ Ebu Nuaym Hilye(2/37) İbni Kesir el Bidaye(8/14)

isyancılara karşı büyük bir tiksinti duydu. Bineğine atladı, Medain'deki beyaz kasa gitti. Oraya vardığında her yanı yara bere içindeydi. Ordu kasırın önüne geldiğinde, Muhtar Bin Ubeyd (Allah onu rezil etsin) Medain'de memur olan amcası Sad Bin Mes'ud'a;

“Şerefli ve zengin bir adam olmak ister misin?” dedi. Sa'd;

“Ne demek istiyorsun?” dedi. Muhtar;

“Hasen'i al, her tarafından zincirlere bağla ve Muaviye'ye gönder” dedi. Sa'd;

“Allah seni rezil etsin! Senin teklifin ne kötü! Benden Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in torununu mahvetmemi mi istiyorsun?” diye cevapladı.²⁷¹

Hasen Radiyallahu anh, Irak'ta yakalandı. Irak'lılar, Şam'lılara karşı Hasen Radiyallahu anh'a dayanarak kendilerini savunmak istiyordu. Oysa yaptıkları işle istedikleri şey birbiriyle bağdaşmıyordu. Onların asıl hüsranı, birbirleriyle görüş ayrılığı içinde olmalarından ve başkanlarını dinlememelerinden kaynaklanıyordu. Eğer biat ettikleri zatın, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı olan Fatıma Radiyallahu anha'nın oğlu Hasen Radiyallahu anh'ın kıymetini bilselerdi, Hasen Radiyallahu anh'ın Müslümanlar arasında bir efendi, bir lider konumunda olduğunun farkına varsalardı, döneklik yapmaz, kargaşaya düşmezlerdi.

Hasen Radiyallahu anh, ordusunun dağınıklığını ve çevresindekilerin kararsızlığını görünce, Muaviye Radiyallahu anh'a bir mektup yazarak barış istediğini

²⁷¹ Ebu Nuaym Hilye(2/37) İbni Kesir el Bidaye(8/14 Terc.:8/29-30) İbnül Esir el Kamil(3/404) Zehebi Siyeri A'lam(3/269)

bildirdi. Muaviye Radıyallahu anh da o sırada karşı koymak için ordusunun başına geçmişti. Hasen Radıyallahu anh emirlikten çekilmek için bir takım şartlar öne sürdü. Muaviye Radıyallahu anh bunları yerine getirdiği takdirde Hasen Radıyallahu anh emirlikten vazgeçecekti.²⁷²

ANLAŞMA ŞARTLARI

1- Irak ve Hicaz halkından Ali Radıyallahu anh taraftarı olup, ona sevgi ile bağlı olanlara karşı, intikam siyaseti güdülmeyecek.

2- Muaviye Radıyallahu anh, ölünceye kadar halife olacak, öldükten sonra meseleyi, şura halledecek. (Şia kaynaklı bir rivayete göre de; Muaviye Radıyallahu anh'ın ölümünden sonra Hasen veya Huseyn radıyallahu anhuma'dan birinin halife olması şart koşulmuştu.²⁷³)

3- Ali Radıyallahu anh'ın ve Hasen Radıyallahu anh'ın tebaasına ödemeye mecbur olduğu giderler, Kufe hazinesinden karşılanacak.

4- Hazineden, geçinecek kadar bir tahsisat bağlanacaktı.

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem; "Benden sonra Hilafet otuz senedir. Sonra krallık haline gelir"

²⁷² İrşad-ı Müfid(s.172) Menakıb-ı İbn-i Şehraşub(4/33) Abdullah b. Müslim b. Kuteybe El-İmamet-ü ves-Siyase(1/163) İbni Sabbağ Fusul-ul Mühimme(s.145) Sıbt İbnül Cevzi Tezkiret-ül Havas(s.197)
²⁷³ bkz. İbni Kuteybe ed Dineveri-'ye nisbet edilen- el İmame ves Siyase(1/140) Berzenci el İşaa Li Eşratis Saa(s.50) İrşad-ı Müfid(s.172) Menakıb-ı İbn-i Şehraşub(4/33) Fusul-ul Mühimme(s.145) İbnül Cevzi Tezkiret-ül Havas(s.197)

buyurmuştur.²⁷⁴ Hasen Radyallahu anh dönemi ile hilafet otuz yıla tamamlanmıştır. Hasen Radyallahu anh, Muaviye Radyallahu anh için Hicri 41. yılın Rebiulevvel ayında hilafeti terk etti. İşte Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından bu tarihe kadar da tam otuz yıl geçmiştir. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Hicri 11. yılın Rebiulevvel ayında vefat etmişti. Bu da peygamberlik delillerinden bir(mucize)dir.

Ayrıca Hasen Radyallahu anh'ın faziletleri bölümünde kaydettiğimiz hadisi şerif te bu mucizeye işaret ederek, iki Müslüman topluluk, Hasen Radyallahu anh'ın hilafetten feragati ile barış sağlamıştır.²⁷⁵

ŞHADETI

Hasen Radyallahu anh, zehirlenerek şehit edilmiştir.²⁷⁶

Umeyr Bin İshak anlatıyor; “Kureyşli bir adamla beraber Hasen Radyallahu anh'ın yanına geldik. “Defalarca zehirlendim, ama bu sefer ki hepsinden daha kötüydü” diyordu. O sırada Huseyn Radyallahu anh geldi. Hasen Radyallahu anh'ın yanına oturdu ve;

“Ey kardeşim! Sana bunu içiren kimdi?” diye sordu. Hasen Radyallahu anh; “Onu öldürmek mi istiyorsun?” dedi. Huseyn Radyallahu anh;

²⁷⁴ Ebu Davud(4446) Tirmizi(fiten 48) İbni Hibban(1534) Hakim(3/71) Ahmed(4/185,273,5/44,50,220) Ru'yani Müsned(25/136) Suyuti Hasais(s.714) İbni Kesir el Bidaye(terc.:8/31)

²⁷⁵ bkz.: İbni Kesir el Bidaye(8/31) Dümeysi Hayatul Hayevan(s.436)

²⁷⁶ Zehebi Siyeri A'lam(3/275) İrşad-i Mufid(s.174) Menakıbi İbn-i Şehraşub(4/42) İbni Sabbağ Fusul-ul Muhimme(s.146) Sibt İbnül Cevzi Tezkiret-ul Havas(s.211)

“Evet” dedi. Bunun üzerine Hasen Radyallahu anh; “Eğer bunu şu anda, zannettiğim adam yapmışsa Allah’ın intikamı daha çetin olacaktır.”²⁷⁷

Hasen Radyallahu anh, rüyasında sanki gözlerinin arasında İhlas suresinin; “**De ki; O Allah’tır, tektir**” ayeti celilesinin yazıldığını görünce, ev halkıyla birlikte buna sevindi. Sonra bu, İbnül Müseyyeb’e anlatılınca dedi ki; “Eğer rüyası doğru ise, yaşama müddeti az kaldı.”

Bu sözün üzerinden birkaç gün geçtikten sonra Hasen Radyallahu anh vefat etti. Cenaze namazını o günkü Medine valisi Said Bin el As kıldırdı.²⁷⁸

Vefatının sebebi doğrulanmayan bir rivayete göre şöyle nakledilmiştir; “Yezid gizlice Hasen Radyallahu anh’ın hanımı Ca’de Binti Eş’as Bin Kays el Kindi’ye, Hasen Radyallahu anh’ı zehirlediği takdirde kendisiyle evleneceği haberini 100 dirhem ile beraber gönderdi.

Kadın bu işi yaptıktan sonra, Hasen Radyallahu anh, kırk gün hastalandı. Vefat edince, Ca’de, verdiği sözü yerine getirmesi için Yezid’e haber gönderdi. Yezid ona;

“Biz senin Hasen için bir eş olmana razı olmadık ki, seni kendimize eş edinmeye razı olalım.” Diye cevap gönderdi.²⁷⁹

²⁷⁷ Ebu Nuaym Hilye(2/39) Zehebi Siyeri A’lamin Nübela(3/274) İbni Kesir el Bidaye(8/76) Şa’rani Tabakat(1/90) Heytemi es Savaiq(s.316) Dümeyri Hayatul Hayevan(s.435) Şevahidün Nübüvve(s.328)

²⁷⁸ Suyuti Tarihul Hulefa(s.192) Hatib Tarihu Bağdat(1/150) İbni Kuteybe el Maarif(s.146) İbni Kesir el Bidaye(8/76) es Savaiq Muhrika(s.317)

²⁷⁹ İbni Kuteybe el Maarif(s.146) Ebulferrec İsbehani Makatilut Talibiyin(s.73) İbni Kesir el Bidaye(8/77) Suyuti Tarihul

Hasen Radyallahu anh, babaannesi olan Fatıma Binti Esed Radyallahu anha'nın yanındaki meşhur kubbesinde defnedildi. Hayat süresi 47 yıl olup, bu müddetin yedi yılı Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile, otuz yılı babası Ali Radyallahu anh ile geçtikten sonra hilafet makamında altı ay bulundu. Sonra hilafeti Muaviye Radyallahu anh'a bırakarak 9 yıl 6 ay da Medine'de yaşadı. Hicretin 49 veya 50. yılında vefat etti. Cenazesine büyük bir kitle katıldı.²⁸⁰

ÇOCUKLARI

Havle Binti Manzur Bin Zeban el Fezariye adlı hanımından; Hasen Bin Hasen,

Binti Ukbe Bin Mes'ud el Bedri adlı hanımından; Zeyd ve Ümmül Hasen,

Sakafiye'den; Ömer,

Ümmü İshak Binti Talha Bin Ubeydullah adlı hanımından; Talha,

Ümmü veled analardan; Huseyn el Esrem ve Abdullah adlı çocukları olmuştur.²⁸¹

Hafız Ebu Bişr ed Dulabi, İbrahim ve Amr adlı iki oğlunun daha olduğunu kaydetmiştir.²⁸²

Hulefa(s.192) Şeblenci Nurul Ebsar(s.136) es Savaiq(s.316) Safuri el Mehasin(s.196) Şeyh er Radi Sulhul Hasen(s.361) Berzenci el İşaa(s.55) Şevahidün Nübüvve(s.328) Aişe Abdurrahman Bintuş Şati Seyide Sukeyne(s.26)

²⁸⁰ Zehebi Siyeri A'lam(3/277) Hatib Tarihu Bağdat(1/150) İbni Kesir el Bidaye(8/44) Tilimsani Cevhere(2/204) Şa'rani Tabakat(1/90) Dümeyri Hayatul Hayevan(s.436) Savaiq(s.317)

²⁸¹ İbni Kuteybe el Maarif(s.146) İsafur Rağibin(s.200)

²⁸² Dulabi Zürriyetut Tahira(115) bkz.: İsafur Rağibin(s.201)

El-Birmavi; Hasen Radıyallahu anh'ın 11 çocuğu olup bir tanesinin kız olduğunu söylemiş, Mecmaul Ahbab adlı eserde de, 15 oğlu ve 8 kızı olduğu kaydedilmiştir.²⁸³

²⁸³ Safuri Muhtasarul Mehasinil Müctemea(s.196) Nurul Ebsar(s.136)

3. HUSEYN BİN ALİ RADİYALLAHU ANHUMA

Fatıma Radıyallahu anha, Hasen Radıyallahu anh'ın doğumundan 50 gün sonra Huseyn Radıyallahu anh'a gebe kalmıştı.²⁸⁴ Hicretin 4. yılı Şa'ban ayının beşinde, Huseyn Radıyallahu anh doğdu.²⁸⁵

SÜT ANNESİ

Abbas Radıyallahu anh'ın hanımı Ümmül Fadl, bir gün Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelerek; "Ey Allah'ın rasulü! Bu gece rüyamda senin bedeninden bir parçasının kesilip evime konulduğunu gördüm." Dedi. Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem de; "Hayır görmüşsündür inşallah. Fatıma bir erkek doğuracak, sen de ona oğlun Kusem'in sütünü emzireceksin." Buyurdu. Huseyn Radıyallahu anh doğunca, Ümmül Fadl onu alıp götürdü ve debeleninceye kadar ona Kusem'in sütünü emzirdi."²⁸⁶

²⁸⁴ Taberi(3/29) el İstıab(1/393) Nurul Ebsar(s.138) Asım Köksal İslam Tarihi(11/160)

²⁸⁵ Hatib Tarihi Bağdat(1/151) Mus'ab ez Zübeyri Nesebi Kurayş(s.40) Zehebi Siyeri A'lam(3/280) Zehebi Tarih(3/5) Şa'rani Tabakat(1/90) Nurul Ebsar(s.138) Lemazat(1/93) İsafur Rağibin(s.202)

²⁸⁶ Hakim(3/176) Mişkät(3/264) İbni Sa'd(8/278) Mus'ab ez Zubeyri Nesebi Kurayş(s.24) Şevahidün Nübüvve(s.331) Yenabiül Mevedde(s.138) Nurul Ebsar(s.139)

Lakap ve Künyeleri

Künyesi Ebu Abdullah'tır. Lakapları ise; Şehid, Seyyid, er Raşid, et Tayyib, ez Zeki, el Vafi, el Mübarek, et Tabi limerdatillah ve es Sibt'tir.²⁸⁷

FAZİLETLERİ

Ya'la el Amiri Radiyallahu anh'den; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bir gün ashabıyla birlikte davet edildiği bir yemeğe gidiyordu. O sırada Huseyn Radiyallahu anh de, sokakta çocuklarla oynuyordu. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, ashabını geride bırakıp ilerledi ve ellerini açarak Huseyn Radiyallahu anh'ı tutmak istedi. Huseyn Radiyallahu anh bir oraya bir buraya kaçıyor, efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem de gülüyor ve onu tutmaya çalışıyordu. En sonunda tuttu, bir elini ensesine, bir elini de çenesinin altına koyup öptü ve buyurdu ki;

“Huseyn bendendir, ben de Huseyn'denim. Allah'ım! Huseyni seveni sen de sev. Huseyn torunlardan bir torundur.”²⁸⁸

Cabir Bin Abdullah Radiyallahu anh'den; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; “Cennetlik gençlerin

²⁸⁷ Musab ez Zübeyri Neseb(s.40) Şevahidün Nübüvve(s.328) Nurul Ebsar(s.138)

²⁸⁸ Tirmizi(3777) Ahmed(4/172) İbni Mace(142) Buhari Edebül Müfred(364) Zehebi Siyeri A'lam(3/283) İbni Abdilberr el İstiab(3/627) Kenzul Ummal(7/107) İbni Hacer el İsabe(3/630) İbni Kesir el Bidaye(8/336) Şeblenci Nurul Ebsar(s.139) Hayatus Sahabe(3/347) el Ciylani Fadlullahis Samed(1/459) Heytemi Es Savaikul Muhrika(s.420)

efendisine bakmakla mutluluk duyan, Huseyn Bin Ali'ye baksın"²⁸⁹

Ebu Hureyre Radiyallahu anh rivayet ediyor; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem mescitte oturuyordu. "ufaklık nerede?" buyurdu ve Huseyn Radiyallahu anh odasından çıkıp, düşene kadar yürüyerek geldi. Parmağını Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in sakalına koydu. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem de Huseyn Radiyallahu anh'ın ağzını açarak ağzını onun ağzına koydu. Sonra buyurdu ki; "Allahım! Ben bunu seviyorum. Sen de bunu sev ve bunu sevenleri de sev."²⁹⁰

İmam-ı Hasan (RA) Hz.leri ve kardeşi İmam-ı Hüseyin (RA) Hz.leri Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in huzurunda güreşiyorlardı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz İmam-ı Hasan (RA) Hz.leri'ni teşvik ediyordu. Hz. Fatimatüzzehra (RA) babasına:

"Ya Resûlallah! Hasan büyüktür, hep onun tarafını tutuyorsunuz." Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: "Ya Fatıma! Cebrail (AS) Hüseyin'e yardım ediyor." buyurdular.²⁹¹

Molla Cami'nin rivayetinde, bu esnada Cibril Aleyhisselam'ın Hasen ve Huseyn Radiyallahu anhuma'ya cennetten iki elma getirdiği de kayıtlıdır ki bu ziyadenin aslı yoktur.

²⁸⁹ Ebu Ya'la(3/1874) Zehebi Siyeri A'lam(3/283) Heysemi Maksadul Ali(1360) Mecmauz Zevaid(9/187) İbni Kesir el Bidaye(8/336) İsafur Rağibin(s.202) Heytemi es Savaik(s.421) Nurul Ebsar(s.139)

²⁹⁰ Buhari(Buyu 49) Müslim(Fadailu Sahabe 57) Hakim(3/196) Buhari Edebül Müfred(1183) el Ciyani Fadlullah(2/567) Nurul Ebsar(s.139) İsafur Rağibin(s.195,202)

²⁹¹ Zehebi Tarih(3/9) Zehebi Siyeri A'lam(3/266) Metalibul Aliye(3994) Lemazat(1/95) Şevahidün Nübüvve(s.330)

Fatıma Radiyallahu anha'dan; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "Hasen'de Benim heybetim ve ululuk niteliğim vardır. Huseyn'de ise, Benim şecaatim ve cömertlik vasfım vardır."²⁹²

Zeyd Bin Erkam Radiyallahu anh'den; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Ali, Fatıma, Hasen ve Huseyn Radiyallahu anhum hakkında buyurdu ki; "Bunlarla barışık olanla barışık olurum, çarpışanlarla da çarpışırım."²⁹³

Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bir gün namaz kılararken kulağına bir çocuk ağlaması geldi. Namazını çabucak bitirip dışarı çıktı. Sebebini sorduklarında buyurdu ki; "Bir çocuk ağlaması duydum. Onu Huseyn zannettim."²⁹⁴

Ebu Hureyre Radiyallahu anh, bereketlenmek için Huseyn Radiyallahu anh'ın ayağının toprağından elbisesine sararak taşırdı.²⁹⁵

KERAMETLERİNDEN

Bir gün Huseyn Radiyallahu anh Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında idi. Annesine gitmek istedi. Hava yağmurlu idi. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem dua etti ve Huseyn Radiyallahu anh eve gidinceye kadar yağmur kesildi.²⁹⁶ Aynısı Hasen r.a. hakkında da rivayet edilmişti. Buradaki ifadeye göre, bu Huseyn r.a.'ın kerameti değil, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in duasının fazileti anlatılmaktadır.

²⁹² İbni Kesir el Bidaye(8/252) Heytemi es Savaiq(s.419)

²⁹³ İbni Mace(145) Zehebi Tarih(3/8) İbni Kesir el Bidaye(8/335)

²⁹⁴ Zehebi Siyeri A'lam(3/284) Şevahidün Nübüvve(s.331)

Lemazat(1/96)

²⁹⁵ Zehebi Siyeri A'lam(3/287)

²⁹⁶ İbni Kesir el Bidaye(8/337) Şevahidün Nübüvve(s.331) Lemazatı Hulviye(1/96) Suyuti Hasais(2/627)

Ebu Avn anlatıyor; “Huseyn Radyallahu anh Mekke’ye gitmek üzere yola çıkarken İbni Muti’ adındaki birinin yanından geçti. İbni Muti o sırada kuyusunu temizliyordu. Huseyn Radyallahu anh’a;

“Kuyumu genişletiyorum, fakat ne yapsam bir türlü doğru dürüst su alamıyorum” dedi. Huseyn Radyallahu anh;

“Bana suyundan biraz getir” dedi. İbni Muti suyu getirince, Huseyn Radyallahu anh önce içti, ağzında çalkaladıktan sonra kuyuya tükürdü. Bundan sonra kuyunun suyu hem tatlandı, hem de çoğaldı.”²⁹⁷

Ebu Reza el Utaridi Radyallahu anh’den; “Sakın Ali Radyallahu anh’a veya Ehli Beyt’ten birine sövmeyin! Zira bizim Belheceym halkından bir komşumuz vardı. Bir gün Huseyn Radyallahu anh hakkında;

“Allah Huseyn Bin Ali denen fasığın canını alsın” dedi. Allah ta onun gözlerini kör etti.”²⁹⁸

Vail Bin Alkame’den; “Kerbela vakasında buldum. Adamın biri kalkıp;

“Huseyn aranızda mıdır?” dedi.

“Evet” dediler. Adam;

“Seni cehennem ile müjdeliyorum” dedi. Huseyn Radyallahu anh;

²⁹⁷ İbni Sa’d Tabakat(5/144) Hayatus Sahabe(4/480)

²⁹⁸ Ahmed Bin Hanbel Fadailus Sahabe(2/574) Mecmauz Zevaid(9/196) Hayatus Sahabe(4/398) isnadı sahihtir.

“Çok merhametli bir Rab ve sözü geçen bir şefaatchi müjdelenmiş bulunuyorum” dedi. Adama

“sen kimsin?” diye sordular. O da;

“Ben İbni Caveze'yim” dedi. Huseyn Radyallahu anh;

“Allah'ım! Onu cehenneme gönder” diye beddua etti. Duası biter bitmez, adamın atı ürktü ve kendisi de yere yuvarlandı. Adamın ayağı üzengide asılı kalmıştı ve at onu sürüklediği için vücudu parçalandı, ayağından başka bir şey kalmadı.”²⁹⁹

Kelbi'den; “Kerbela'da Huseyn Radyallahu anh su içerken bir adam ona ok atarak avurtlarını yaraladı. Huseyn Radyallahu anh;

“Allah seni suya kandırmasın!” diye beddua etti. Bunun üzerine adamda istiska hastalığı (dinmeyen susuzluk) baş gösterdi. Su içe içe nihayet birgün karnı patlayıp öldü.”³⁰⁰

Zühri Radyallahu anh'den ve başkalarından rivayet edildiğine göre; Huseyn Radyallahu anh şehit edildiği gün Şam'da hangi taş kaldırıldıysa, altında taptaze kan görülmüştür.³⁰¹

²⁹⁹ Taberi Tarihi(5/431) Mecmauz Zevaid(9/193) İbnül Esir el Kamil Fit Tarih(4/66) Hayatus Sahabe(4/531)

³⁰⁰ İbnül Esir el Kamil(4/76) Mecmauz Zevaid(9/193) Hayatus Sahabe(5/432) Asım Köksal Kerbela Faciası(s.172)

³⁰¹ Zehebi Siyeri A'lam(3/212) Mecmauz Zevaid(9/196) Ikdul Ferid(2/221) Hayatus Sahabe(4/534) Şevahidün Nübüvve(s.336)

Ümmü Seleme ve Meymune Radiyallahu anhuma, cinlerin Huseyn Radiyallahu anh için yüksek sesle ağladıklarını işitmişlerdir.³⁰²

Kerbela'da Huseyn Radiyallahu anh'a rakip olan herkes mutlaka bir belaya düşer olmuştur. Bu hadisede pek çok kerametler zuhur etmiş olup, kitabın uzamaması için bu kadarı ile yetiniyoruz.

ŞHADETİNİN HABER VERİLMESİ

Enes Bin Haris Radiyallahu anh'ten; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki,

“Benim bu oğlum Huseyn, Irak topraklarından birinde öldürülecektir. Sizden herkim ona yetişirse, yardım etsin!”³⁰³

Enes Radiyallahu anh'den; “Yağmur meleği Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gelmek için izin istedi. Ona izin verildi. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Ümmü Seleme Radiyallahu anha'ya dedi ki;

“Kapiya bak, yanımıza kimse girmesin!” Derken Huseyn Radiyallahu anh geldi ve girmek istedi. Ümmü Seleme ona mani oldu. Fakat o, sıçradı ve içeri girdi. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in kucağına oturup boynuna sarıldı. Melek; “Onu seviyor musun?” dedi. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem de; “Evet” buyurdu.

“Ama ümmetin onu öldürecek. İstersen sana onun öldürüleceği yeri göstereyim” dedi ve kırmızı bir toprak

³⁰² İbni Hacer Metalibul Aliye(3991) Mecmauz Zevaid(9/199) Hayatus Sahabe(4/536) Şevahidün Nübüvve(s.334) Heytemi es Savaiq(s.427)

³⁰³ Kurtubi Tezkira(s.644) Şa'rani Muhtasar Tezkira(s.418) Yenabiül Mevedde(s.139)

getirdi. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, o toprağı Ümmü Seleme'ye emanet etti ve o da onu başörtüsüne sardı.

Sabit Radyallahu anh dedi ki; “İşittiğimize göre, o yer, Kerbela'dır.”³⁰⁴ Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bu toprağı koklayıp;

“Riyhu kerbin ve belain (üzüntü ve bela kokusu)” buyurdu. Ümmü Seleme Radyallahu anha'ya dedi ki;

“İşte bu toprak Huseyn'in öldürüleceğı yerin toprağıdır. Kana bulandığı zaman bil ki Huseyn şehit oldu demektir.” Ümmü Seleme Radyallahu anha dedi ki;

“Ben bu toprağı yanımdaki bir şişeye koydum ve kendi kendime bu toprağın kana dönüşeceği gün büyük (bir bela) günüdür dedim.” Ümmü seleme Radyallahu anha, Huseyn Radyallahu anh'ın şehit edildiğı gün o toprağın kana bulandığını görmüştür. Bu hususta İbni Abbas, Ali ve Aişe Radyallahu anhumden de sahih rivayetler vardır.³⁰⁵

³⁰⁴ Hasendir. Ahmed(3/242) Burada zikredilen isnadında Müemmel vardır. Onun hakkında Ebu Hatem; “Saduk, sünnette şeditir. Çok hata eder.” dedi. Lakin onun rivayetine Şeyban Bin Ferruh mutabaat etmiştir. Bunu Ebu Ya'la(3402) İbn Hibban(6742) Taberani(3/106) rivayet etmişlerdir. Heysemi Mecmauz Zevaid'de(9/187) dedi ki; “İsnadında Umare Bin Zadan vardır. Bir cemaat onu güvenilir saydı. Onda zayıflık vardır. Ebu Ya'lanın diğer ravileri sahih ricalidir.” Diğer bir tarikten; Ahmed Fadailus Sahabe(1391)'de Ümmü Seleme radyallahu anha'dan. Abd Bin Humeyd(1533)'de üçüncü bir yoldan rivayet etmiştir.Kurtubi Tezkira(s.644) Zehebi Siyeri A'lam(3/194) Metalibul Aliye(3999) es-Savaik(s.421)

³⁰⁵ bkz.: Ahmed(1/242) İbnül Cevzi el Hadaik(1/396) Zehebi Tarih(3/10) Zehebi Siyeri A'lam(3/288) Ebu Ya'la(1/363) Mecmauz Zevaid(9/187) Maksadul Ali(1364) es Savaiq(s.422) Şevahidün Nübüvve(s.332) Yenabiül Mevedde(s.139)

YEZİD'İN VELİAHT TAYİN EDİLİŞİ

Muaviye Radıyallahu anh'e, bazı valileri ve yakınları, Yezid'in veliahtlığa layık olduğunu söyleyerek Muaviye'nin kafasını karıştırdılar.³⁰⁶ Özellikle Mugire Bin Şu'be'nin kulis faaliyetleri ona çok etki etti. Mugire der ki; "Muaviye'nin kafasına hiç mi hiç olmayacak gibi gözükün muhal bir iş soktum. Bu iş ümmetin hayrına bir şey olmadı. Öyle bir gedik açtım ki, ebediyen kapanmayacaktır."³⁰⁷

Muaviye Radıyallahu anh hicri 56 yılında açıkça Yezid için biat çağrısında bulundu. İnsanlar Yezid'in ahlaksızlığını bildikleri için razı olmadılar. Herkes kerhen evet dedi. Bu çağrıyı Abdurrahman Bin Ebubekr, Abdullah Bin Ömer, İbni Abbas, Abdullah Bin Zubeyr ve Huseyn Bin Ali Radıyallahu anhum reddettiler.³⁰⁸

Yezid, krallığı iyi idare etmesiyle şöhret bulduğu gibi, çok şarap içmesi, namazı terk etmesi, şehvetine düşkün oluşu, zalimliği ve fahişelerle yatması ile de meşhur olacaktı. Yezid'e babası henüz sağ iken, tahtının varisi olacağını söz vermişti. Muaviye Radıyallahu anh ölünce, hicri 60 yılında Yezid halife olarak biat aldı.³⁰⁹ Böylece terör, adam kayırma ve rüşvetle elde edilen bir mirasa varis oldu. Bulunduğu devirde insanların en alçaklarından olan Yezid başa geçmişti.

³⁰⁶ İbni Kesir el Bidaye(8/8) Ebulferec Makatilit Talibiyin(s.80) Bintuş Şatı Seyide Sukeyne(s.31) Huseyin Algül İslam Tarihi(3/20)

³⁰⁷ İbnül Esir el Kamil(3/504) Suyuti Tarihul Hulefa(s.205) Hasen İbrahim Hasen İslam Tarihi(1/357)

³⁰⁸ İbni Kesir el Bidaye(8/80) İbnül Esir el Kamil(3/512) bkz.: Taberi(5/301-307) Cevdet Paşa Kısası Enbiya(8/180)

³⁰⁹ İbnül Esir el Kamil(8/226) Ebulhasen Ali en Nedvi Aliyyul Murtaza(s.207) İrşad-i Müfid(s.182) Tarih-i Yakubi(2/226-228) Fusul-ül Mühimme(s.163)

Huseyn Radiyallahu anh buyuruyor ki; "Dünya bir cife(leş)dir. Onun talipleri ise köpeklerdir."³¹⁰

KERBELA FELAKETİ

Fesahat bahçesinin bülbülü, belagat şehrinin durusu, cennetlik gençlerin efendisi Huseyn Radiyallahu anh Kerbela felaketi ile karşı karşıya kaldı. Bir avuç denecek kadar az yakınları, yardımcıları ve erkek çocukları ile birlikte o belalı beldede şehadet şerbetini içerek, Ehli Beyt dostlarının yüreğine kıyamete kadar şifa bulmayacak bir yara açıldı. Kerbela'da Huseyn Radiyallahu anh'a yapılanlar, bütün dünyayı kan ağlatmaya yetti. O acının

³¹⁰ Seyyid Burhaneddin Tirmizi Maarif(s.77) Muhadaratu Ragıb(1/215) Menhecul Kavi(6/478) Şerhu Bahriil Ulum(6/195)

gönüllerde yaktığı ateş, dağlara taşlara düşseydi, dağlar, taşlar erir, göklere düşseydi gökler buhar olup feza boşluğunda kaybolurdu.³¹¹

Huseyn Radyallahu anh'ın Mekke'ye Yerleşmesi

Muaviye Radyallahu anh hayattayken tanınmış kişilerden Yezid'e biat almıştı. Fakat İmam Hüseyin'e dokunmayıp, biat teklifinde bulunmamıştı. Özellikle oğlu Yezid'e vasiyet etti ki "Hüseyin b. Ali biat etmezse fazla ısrar etme ve öylece bırak kalsın."

Huseyn Radyallahu anh ehli beytiyle beraber Mekke'ye yerleşti ve günlerini ibadetle geçirmeye başladı. Mazlum olan İmam Huseyn Radyallahu anh'ın Mekke'ye girişi, halkta üzüntü ve sevincin bir anda kavuşmasından mütevellid bir his uyandırdı.

Çoktan beri Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'den ve ehli beyt'ten ayrı olan bu mübarek belde, şimdi Huseyn Radyallahu anh'ın gelişi ile sanki göklere yükseliyordu. Habibi Kibriya'nın aşk ateşiyle yanmakta olan Batha ahalisi ağlaya ağlaya Huseyn Radyallahu anh'ı karşılamaya koşular. Ehli Beyt'ten böyle şanlı biri ortada iken Yezid'e yüz vermek kimsenin hatırından bile geçmiyordu.

Huseyn Radyallahu anh'ın yüksek gayesi; "Hakkını, Yezid gibi, Müslüman olduğuna inanmak zor olan bir fasık-ı gasıba terk etmiş görünmekten sakınmak" idi. Zira Medine'de kendi halinde oturmakta iken, Yezid'in tehdit ve icbarı, orada emniyet ve rahatını ortadan kaldırdığından, çaresiz Mekke'ye sığınmıştı.

Fakat Mekke ile Medine halkının kendisine aşırı bağlılığı ile Ümeyyeoğullarından olanların ve valilerin telaşı,

³¹¹ Kemalettin Dümeiri Hayatul Hayevan(s.438)

Yezid tarafından Huseyn Radiyallahu anh'ın – haşa – bozgunculuğa teşvikçilikle suçlanmasına yol açmıştı.³¹²

Kufe'lilerin Biat Mektupları

Bu arada Kufe'liler, Abdullah ile Huseyn Radiyallahu anhuma'nın Yezid'e beyat etmeyerek, Medine'den Mekke'ye kaçtıklarını ve kendi taraftarlarını topladıklarını işitmişler, başta Süleyman Bin Surad olmak üzere bir çok kişi Huseyn Radiyallahu anh'a mektuplar yazmışlardı. Mektuplarında, Yezid'in zulmünden bıktıklarını, kendi aralarına gelmesi halinde beyat edeceklerini, Yezidin hilafetini kabul etmediklerini belirtiyorlardı.³¹³

Huseyn Radiyallahu anh durumu düşündü ve bazı zatlar ile istişare yaptı. Amcasının oğlu Müslim Bin Ukayl Radiyallahu anh'ı Kufe'ye göndermeye karar verdi. Müslim Bin Ukayl Radiyallahu anh, Huseyn Radiyallahu anh'ın Iraklılara hitaben yazdığı bir mektupla beraber Kufe'ye gitti ve büyük bir ilgi le karşılandı. Mektubu ağlayarak dinlediler ve Yezid'in adamlarıyla çarpışmak için yeminler ettiler. İlk elde 20.000 civarında kişi Huseyn Radiyallahu anh adına ona beyat verdi.³¹⁴

Yezid, bu durumu haber alınca, hadiseye karşı zayıf kaldığı için Numan Bin Beşir'i Kufe valiliğinden azletti ve yerine şiddeti seven Ubeydullah Bin Ziyad adlı şereften mahrum birini getirdi.³¹⁵

³¹² Mehmed Halid Mufassal Tarihi İslam(1/335) Taberi Tarihi(5/351) Muhammed Ali es Sabban İs'afur Rağibin(s.204)

³¹³ Taberi Tarihi(5/352) İbnül Esir el Kamil(4/20) İbni Kesir el Bidaye(8/151) Mehmed Halid Mufassal Tarihi İslam(1/339) Suyuti Tarihul Hulefa(s.207) İrşad-i Müfid(s.201)

³¹⁴ İbni Kesir el Bidaye(8/152) Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(3/292) Menakıb-ı İbn-i Şehraşub(4/89)

³¹⁵ İbni Kesir el Bidaye(8/152) İbnül Esir el Kamil(4/26)

Müslim Bin Ukayl Radyallahu anh, yeni gelişmelerden habersiz olarak, Huseyn Radyallahu anh'ı ümitlendirici haberler gönderiyordu. Ubeydullah Bin Ziyad, Kufe'ye girdiğinde hemen şiddete başvurdu, tehditler ile Kufelileri sindirdi ve bazı korkak, çıkarıcı kimseleri kullanarak; "Huseyn'i davet edenlerin açığa çıkarılmasında yardımcı olacakların ödüllendirileceğini" vaad etti. Bir jurnalci, Müslim Bin Ukayl Radyallahu anh'ın saklandığı yeri bildirince, Ubeydullah, bir grup askerle orayı kuşattı ve Müslim Radyallahu anh vuruşarak şehit düştü.³¹⁶

Bu sırada durumdan habersiz olan Huseyn Radyallahu anh Irak'a hareket etmişti. İbni Abbas ve İbni Ömer Radyallahu anhum gibi mümtaz şahsiyetler, Kufe'lilerin vaadlerine güvenilemeyeceğini hatırlatarak, ona mani olmak istemişlerdi.³¹⁷ Fakat Huseyn Radyallahu anh fikrinden dönmedi ve ehli beytiyle birlikte 8 Zilhicce 60 hicri tarihinde yola koyuldu.³¹⁸

BİLDİRİLMİŞ FİTNE YILI

Ebu Hureyre Radyallahu anh derdi ki; "Allah'ım! Beni 60. seneye erişirme! Bana çoluk çocuğun idareci olacağı yılı gösterme!" O, bu sözüyle, şu hadisi şerife işaret ediyordu; **"Ümmetimin helaki Kureyş çocuklarının elinden olacaktır."**³¹⁹ Nitekim duası kabul olmuş ve Ebu Hureyre Radyallahu anh, bu seneden önce vefat etmiştir.

Ebu Ubeyde Radyallahu anh'den rivayet edilen zayıf bir hadiste; **"Bu – devlet – işi Ümeyye oğullarından Yezid denilen bir adamın baltalamasına kadar adaletle ayakta**

³¹⁶ İbni Kesir el Bidaye(8/154) es Sabban İs'afur Rağibin(s.204)

³¹⁷ Taberi Tarihi(5/383) İbnül Esir el Kamil(4/37) İbni Kesir el Bidaye(8/160) İbni Hacer el İsabe(1/213) İs'afur Rağibin(s.205)

³¹⁸ İrşad-i Müfid(s.201) Fusul-ul Mühime(s.168)

³¹⁹ Buhari(4/178) Ahmed(2/288,324,328,377,520,536) Cemül Fevaid(9856) Suyuti Hasais(2/772)

durmaya devam edecektir!”³²⁰ buyrulmuştur. Yakın lafızla Ebu Zerr Radiyallahu anh'den de rivayet edilmiştir.

Muaz Radiyallahu anh'in rivayet ettiği isnadı zayıf olan diğer bir hadiste buyrulur ki, **“Fitneler karanlık gecenin parçaları gibi üzerinize gelecektir. Bir kısmı gidince başka kısmı gelecektir. Halifelik kaldırılıp krallık yerleşecektir. Ey Muaz tut ve say! Beşe ulaşınca; “Yezid! Allah Yezid'e bereket vermesin!”** buyurdu. Sonra gözleri doldu ve buyurdu ki; **“Bana Huseyn'in ölüm haberi geldi ve bana onun şehit olacağı yerin toprağı verildi. Onun katili de bildirildi. Sayı ona ulaşınca; “el Velid! Firavun ismidir. İslam şeriatını yıkandır! Onun kanını ailesinden biri dökecektir.”** Buyurdu.³²¹

YENİ HABERLERİN HUSEYN R.A.'E ULAŞMASI

Haberciler Kufe'de hayli karışık durumların ortaya çıktığını, Müslim Bin Ukayl Radiyallahu anh'in şehit edildiğini, Huseyn Radiyallahu anh'in Kufe'li taraftarlarının sindirildiğini haber verdiler. Huseyn Radiyallahu anh çevresindekilere durumu bildirdi ve kendisiyle gelmek veya geri dönmek arasında onları serbest bıraktı. Ehli beyti ve yakın akrabaları dışında hemen hemen herkes onu terk etti. Yakınları da, Kufe'ye gitmenin tehlikeli olduğunu söylediler. Fakat Huseyn Radiyallahu anh, yola devam etti ve; **“Kufe'liler bizi davet etti, biz de icabet ediyoruz. Karşılıklarsa ne ala, yok ilgilenmezlerse geri döneriz”** diye düşünüyordu. Tehlike haberleri çoğalınca, Huseyn

³²⁰ Ebu Ya'la(2/781) Mecmauz Zevaid(7/190) Metalibul aliye(4533) Ahmed(3/417) İbni Huzeyme(340) Deylemi(7566) Bezzar(1584) Cem'ül Fevaid(6071) Suyuti Tarihul Hulefa(s.208) es Savaikul Muhrika(s.470) Maksadul Ali(1785) Suyuti Hasais(2/773) Berzenci el İşaa(s.63)

³²¹ **zayıftır.** Taberani'den; Mecmauz Zevaid(9/190) Ebu Nuaym'dan; Suyuti Hasais(2/773) Berzenci el İşaa(s.56) İbnül Cevzi Mevduat(2/45) Ebuş Şeyh'ten; Suyuti Lealiül Masnua(1/414)

Radiyallahu anh yalnız başına gitmeyi istedi fakat ehli beyti onu yalnız bırakmadılar.

Bu arada Huseyn Radiyallahu anh'ın habercisi olan Kays Bin Müshir Radiyallahu anh yakalandı ve İbni Ziyad, onun yüksek bir yere çıkıp Huseyn Radiyallahu anh'ın aleyhinde bir konuşma yapmasını istedi. O ise, çıktı ve Huseyn Radiyallahu anh'a övgüde bulundu. Bunun üzerine Kays'ı yüksek bir yerden atıp parçaladılar.³²²

KERBELA'DA KUŞATMA

Huseyn Radiyallahu anh Kufe ve yöresinin sıkı gözaltına alındığını ve kendisiyle savaştırmak üzere bir ordunun hazırlandığını duyunca ölümden başka bir yol kalmadığını anladı. İşte burada şehit olmak için kesin karar aldığını açıkça belirtti.

Huseyn Radiyallahu anh, Sıraf'a geldiğinde, Kadisiye taraflarında, 2000 kişilik bir süvari birliğiyle karşılaştı. Kumandanları Hürr Bin Yezid et Temimi idi. Bu birliği Kufe valisi göndermişti ve Huseyn Radiyallahu anh'ın Kufe'ye sokulmaması, Hicaz'a dönmesine de fırsat verilmemesi, çevre ile irtibatı, erzak takviyesi ve su temini zor bir sahada konaklamaya zorlanması, silahlı bir vuruşmaya girilmeksizin kontrol altında tutulması gibi gayeler güdüyordu.³²³

Kufe'nin yaklaşık olarak yetmiş kilometre yakınlarında Kербela ismindeki bir çölde Yezid'in ordusu onları ablukaya aldı. Sekiz gün burada kaldılar. Bu arada gündün güne abluka çemberi daralıyor ve sürekli düşmanın sayısı çoğalıyordu. Bilahare İmam (a.s) çok az ashabıyla birlikte

³²² İbnül Esir el Kamil(4/41) Taberi Tarihi(6/230) Dineveri Ahbar(s.246) İrşad-i Müfid(s.204) Fusul-ul Mühime(s.171) Makatil-ut Talibiyin(s.73)

³²³ İbni Kesir el Bidaye(8/172) İsafur Rağibin(s.206)

otuz bin kişiden oluşan ordunun muhasarasında kaldı. Ve Kufe'ye doğru hareketini devam ettirdi

Bu bir kaç gün içinde İmam Hüseyin (a.s), ordusunun yerlerini ayarlayıp dostlarını tasfiye etmeye karar aldı. Ashabına seslendi. Kısa bir konuşmada şöyle buyurdu: "Bizim ölüm ve şahadetten başka bir yolumuz yoktur. Ben biatımı sizden kaldırdım. Gitmek isteyen, gecenin karanlığından faydalanıp kendisini bu tehlikeli meydana kurtarsın. Çünkü onlar bir tek beni öldürmek istiyorlar."

Daha sonra ışıkların söndürülmesine emir verdi. Maddi maksatlar için İmam Hüseyin'e koşulanlar sahneyi terkedip dağıldılar. Fakat hak aşıklarından çok azı (40 kişiye yakın yaranı) ve Beni Haşim'den olan akrabaları kaldılar.

İmam Hüseyin yine kalanları toplayıp konuştu ve şöyle buyurdu: "Sizden her kim isterse gecenin karanlığından faydalansın ve kendisini tehlikeden kurtarsın. Onlar bir tek beni istiyorlar." Fakat bu defa İmamın vefalı dostları bir bir kalkıp, çeşitli beyanlarla cevap verdiler ki, "biz hiçbir zaman senin önder olduğun hak yolundan dönmeyeceğiz. Senin temiz eteğinden kopmayacağız. Ve elimiz kılıç tutana, kan damarımızdan akana dek savaşıp, senin hürmetini koruyacağız."³²⁴

İbni Ziyad, Ömer Bin Sa'd'ı, Huseyn Radiyallahu anh'a karşı yürümesi için görevlendirmek istedi. Yakınları ile istişare eden Ömer Bin Sad, önce bunu kabul etmek istemediyse de, Re'y şehrinin valiliğinin kendisine daha önceden verilmiş olması ve bu görevin ancak Huseyn Radiyallahu anh'a karşı yürümesi karşılığında verileceğini öğrenince, mal ve makam düşkünlüğü onu şaşkırtmış,

³²⁴ İrşad-i Müfid(s.205) Fusul-ul Mühimme(s.171) Makatil-ut Talibiyin(s.73)

felaket çukuruna düşmüştü. Huseyn Radiyallahu anh gibi şanı ve şerefi yüce bir zatın kıymetini bildiği halde, göz göre göre kendini cehennem ateşine atmaya cesaret edebilmiştir.³²⁵

YAZIŞMALAR VE GÖRÜŞMELER

Ömer Bin Sad, 4.000 kişilik askeriyle Kerbela'ya ulaştı. Onun vazifesi, gerekirse zor kullanarak, Huseyn Radiyallahu anh'ın Yezid'e biat etmesini sağlamak idi. Ömer Kerbela'ya varır varmaz, Huseyn Radiyallahu anh'a; Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in torunu olarak halk nezdindeki yerini hatırlattı, başına bir felaket geleceğinden endişe ettiğini, Yezide biat ederek, kendisini ve ehli beytini kurtarmasını söyledi.

Huseyn Radiyallahu anh ise; "Bizi Kufe'liler davet etmiştir. Biz de kalkıp geldik. Halbuki bugün, verdikleri sözün ardında durmadıkları anlaşılıyor. Vakanın seyri değişik bir hal almıştır. Öyleyse izin verin de geri dönelim." Dedi.

Ömer Bin Sad, durumu İbni Ziyad mel'ununa yazdı. Cevabında; "Hele o, Yezid'e karşı beyat etsin de, düşünürüz. Şimdi siz hazır onu ele geçirmişken bırakmayın, su yolunu tutarak su almasına da engel olun" diye haber aldı. Bunun üzerine Ömer Bin Sad, 500 kadar askerini Huseyn Radiyallahu anh ile nehir arasına yerleştirerek Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in ciğerparesini ve ehli beytini susuz bıraktı.³²⁶

³²⁵ Taberi Tarihi(5/409) Cevdet Paşa(8/203) Tarihi Ya'kubi(2/243) Zehebi Siyeri A'lam(3/294)

³²⁶ İbni Kesir el Bidaye(8/175) Taberi(5/410) Dineveri Ahbar(s.255) Asım Köksal Kerbela Faciası(s.119) Huseyin Algül İslam Tarihi(3/68)

Meselenin iyice karmaşıklaştığını gören Huseyn Radyallahu anh, gece vakti Ömer Bin Sad ile özel bir görüşme yaparak, ona üç alternatifli bir teklifte bulundu; ya Hicaz'a dönmesine izin verilmesi, ya Şam'a gidip Yezid ile görüşmesinin sağlanması, ya da bir sınır şehrine gönderilip, İslam için ölünceye kadar cihad etmesine fırsat verilmesi. Ömer Bin sad bu teklife sevinerek hemen İbni Ziyad'a yazdı. İbni Ziyad önce bu teklifi uygun bulmuştu fakat Şemir Bin Zilcevşen adındaki habis, valiyi şu sözleriyle kışkırttı; "Huseyn senin eline düşmüşken, onun bu teklifine evet mi diyeceksin? Şayet beyat etmeden kurtulursa, onun kuvvet ve itibarı artar, siz de zayıflarsınız. Ben, işi sıkı tutmanı, Huseyn'in ve yanındakilerin biat etmelerini sağlamayı tavsiye ederim. Zaten ben, Ömer ile Huseyn'in geceleyin iki karargah arasında gizli gizli konuştuklarını duydum."³²⁷

İbni Ziyad, gaza geldi ve Ömer Bin Sad'a ulaştırılmak üzere, şiddetli emirler içeren bir emirname yazdı. Buna göre Ömer, Huseyn Radyallahu anh'ın ve adamlarının biatını almak üzere derhal harekete geçecek, beyat etmezlerse, onlarla savaşacaktı. Aksi halde kumandanlığı Şemir'e bırakmak zorunda kalacaktı. Bu emirnameyi Şemir'e verdi, bu emirlere uyduğu sürece Ömer Bin Sad'e itaat etmesini, aksi halde kumandanlığı devralmasını, Huseyn'in ve Ömer'in başını kendisine göndermesini ısrarla belirtti.

Ömer Bin Sad derhal harekete geçerek, bir grup asker ile Huseyn Radyallahu anh'a doğru yürüdü. O sırada Huseyn Radyallahu anh çadırının önünde kılıcına dayanmış bir vaziyette uyuklamıştı. Kızkardeşi Zeynep, karşıdan gelen atlıları görünce, onu uyandırdı. Huseyn

³²⁷ İbni Kesir el Bidaye(8/175) Kerbela Faciası(s.121,122) Hüseyin Algül İslam Tarihi(3/68-69)

Radiyallahu anh; “Rüyamda Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bana; “Sen bize doğru geliyorsun” diyordu” dedi.³²⁸

Huseyn Radiyallahu anh, kardeşi Abbas kumandasında yirmi kadar adamını gönderdi. Ömer Bin Sad ona, validen gelen mektuptan bahsetti ve bunu Huseyn Radiyallahu anh'a iletti. Huseyn Radiyallahu anh sabaha kadar mühlet istedi. Huseyn Radiyallahu anh o gece bütün adamlarını toplayıp, aile fertlerini alıp gitmelerini, düşmanın sadece kendisiyle ilgilendiğini söyledi. Fakat hiçbirini kabul etmedi ve Huseyn'siz bir hayatın hiçbir kıymeti olmadığını ifade ettiler.³²⁹

Huseyn Radiyallahu anh ibadete ve zikre çok düşküdü. Kur'an okumayı çok severdi. 9 Muharrem'i 10 Muharrem'e bağlayan gece için Ömer Bin Sad'den müsaade istemesi de bu yüzden idi. Şehadetinden önceki bu geceyi ibadet, zikir ve Kur'an okumakla geçirdi.³³⁰

10 Muharrem 61 (10 Ekim 680) günü sabah namazını müteakip Ömer Bin Sad, emrindeki askerler ile saldırıya geçti. Huseyn Radiyallahu anh önemli yerlere adamlarını yerleştirdi. Kamış ve odunları ateşe verdi. Aşura günü sabah namazından sonra Hz. Hüseyin ordu komutanlarının her birinin vazifesini belirledi.

Diğer tarafta Ömer b. Sa'd da ordusunun saflarını düzeltmekle meşguldu. İmam Radiyallahu anh'ın gözü kalabalık düşman ordusuna takılıp karşısındaki sel gibi insanları görünce ellerini göğe kaldırarak şu duayı okudu:

³²⁸ İbnül Esir el Kamil(4/56) Taberi Tarihi(5/416,420,451) Tefvik el Fekiki Seyide Sukeyne(s.123) Bintuş Şatı Seyide Sukeyne(s.51)

³²⁹ Hüseyin Algül İslam Tarihi(3/71)

³³⁰ İbni Kesir el Bidaye(8/176) Menakıb-ı İbn-i Şehraşub(4/98) İrşad-ı Müfid(s.214)

“Allah’ım! Her gam ve kederde sığınağım, her sıkıntı ve zorlukta ümidim ve her musibette güvendiğim Sensin. Kalpleri zayıflatan, kurtuluş yollarını kapatan, dostları kaçıran düşmanları sevindiren nice gam ve musibetleri Sana şikayet ettim, başkalarından ümidimi kesip Sana yöneldim. Ve Sen o gam ve üzüntüyü giderdin, onları sen izale ettin, her nimetin sahibi ve her dileğin nihayeti de Sensin.”

İMAM HUSEYN Radiyallahu anh’ın HİTABELERİ

Aşura günü İmam’ın ashabının düşman ordusuna yaptıkları hitabelerin yanı sıra bizzat kendisinde hedefini açıklamak, ilahi mesajı ulaştırmak ve hücceti tamamlamak amacıyla defalarca düşman ordusunun karşısında durup tarihi hutbeler irad etmiştir. Ordusunun saflarını düzene soktukten sonra İmam (a.s) atına binerek Ömer Sa’d’ın ordusunun karşısında durup ilk konuşmasını şöyle yaptı:

“Ey İnsanlar! Beni dinleyin; üzerime düşen sizlere öğüt ve nasihatimi dinlemedikçe ve bu bölgeye gelmemin sebebini öğrenmedikçe savaş hususunda acele etmeyin. Eğer delilimi kabul edip, sözümü tasdik eder de bana hak verirsiniz saadet yolunu bulmuş olursunuz ve savaş için de hiç bir sebep kalmaz. Eğer delilimi kabul etmezseniz; yaptığınız işin daha sonra gam ve üzüntünüze sebep olmaması için dostlarınızı bir araya toplayıp düşünüp taşının ve sonra hakkımda aldığınız kararı uygulayın. Bana göz açtırmayın. Şüphesiz benim yardımcım Kur’an’ı indiren Allah’tır, salih kulların yardımcısı O’dur.

Ey Allah’ın kulları! Allah’tan korkun, dünyaya karşı ihtiyatlı davranın; eğer bütün dünya bir kişiye kalacak veya bir kişi orada sürekli kalacak olsaydı, peygamberler bâki kalmaya daha layıktı, rızaları celbedilmeye daha evla ve böyle bir hükme daha uygun olurlardı. Ancak Allah Teala dünyayı fani olmak için yaratmıştır; yenileri eskilir, nimetleri

zail olur, sevinci ise kararır (gam ve üzüntüye dönüşür). Dünya engebeli bir menzil ve geçici bir evdir. Öyleyse ahiretiniz için azık toplayın; en güzel azık ise sakınmaktır; Allah'tan sakının ki kurtuluşa eresiniz.

*Ey insanlar! Allah Teala dünyayı, ehlini halden hale sokan fena ve zeval yurdu kıldı. Aldanan kimse, dünyaya aldanan ve bedbaht kişi de, ona bağlı olan kimsedir. O halde sakın bu dünya sizi aldatmasın. Dünya kendisine itimad edenin ümidini kestiği gibi tamah edenlerin de umudunu boşa çıkarır. Sizin bir iş için topladığınızı görüyorum; bu işle Allah'ı gazaplandırdınız. Derken Allah da rahmetini sizden çevirdi ve size azabını gerekli kıldı. Rabbimiz ne güzel bir râbdır, siz ise ne kötü kullarsınız. Allah'ın emrine uymaya ikrar ettiniz ve elçisi olan Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'e de iman ettiniz. Ama daha sonra torunlarını ve Ehl-i Beyt'ini öldürmek için saldırıya geçtiniz. Şeytan sizin çevrenizi kuşatmıştır; böylelikle de size yüce Allah'ı hatırlamayı unutturmuştur. Allah sizi ve dileğinizi helak etsin. **Biz, Allah'tanız ve şüphesiz O'na dönücüleriz.**"*

İmam Hüseyin Radıyallahu anh hutbenin üçüncü bölümünde kendini tanıtarak onlara şu şekilde nasihat ve öğüt verdi:

"Ey insanlar! Soyumu söyleyin, ben kimim? Sonra kendinize gelin, nefsinizi kınayın. Bakın, beni öldürmeniz, hürmetimi gözetmemeniz size caiz midir? Ben, Peygamberinizin kızının oğlu değil miyim? Ben, Peygamberinizin vasisi ve amcası oğlunun oğlu değil miyim? Ben, herkesten önce Allah'a iman eden ve Peygamber'in risaletini tasdik eden kimsenin oğlu değil miyim? Seyyid-uş Şüheda olan Hamza, babamın amcası değil midir? Cafer-i Tayyar amcam değil midir? Peygamber'in benim ve kardeşim hakkındaki: "Bu ikisi

cennet gençlerinin efendileridir” sözünü duymamış mısınız?

Eğer sözümü tasdik ederseniz, bu söylediğim sözler bir gerçektir. Allah'a andolsun ki, Allah Teala'nın yalancıya gazab ettiğini ve uydurduğu sözün zararını kendisine çevirdiğini bildiğim günden beri yalan söylemiş değilim. Eğer beni yalanlarsanız şimdi müslümanların arasında Peygamber'in ashabından olan kimseler mevcuttur; bunu onlardan soracak olursanız size söylerler. Cabir b. Abdullah-i Ensari, Ebu Said-i Hudri, Sehl b. Sa'd-is Saidi, Zeyd b. Erkam ve Enes b. Malik'ten sorun, öğrenin; şüphesiz onların hepsi, Resulullah'ın benim ve kardeşimin (Hasan'ın) hakkında buyurduğu sözü duymuşlardır. Bu sözler, sizi kanımı dökmekten alıkoymuyor mu?”³³¹

Bu arada Şimr b. Zil Cevşen bağırarak dedi ki: “O kalbiyle değil de diliyle Allah'a ibadet ediyor, ne söylediğini bilmiyor”

Habib b. Mezahir İmam'ın (a.s) ordusunun adına ona şöyle cevap verdi: “Hayır, Allah'a diliyle ibadet eden ve tam bir sapıklık içerisinde olan sensin. Evet, ben çok iyi biliyorum ki sen mevlam Hüseyin'in (a.s) buyurmuş olduğu şeyden korkmuyorsun. Çünkü Allah, pâk olmayan kalbini mühürlemiş, taş gibi yapmıştır.”

İmam Radiyallahu anh sözlerine şöyle devam etti: *“Ben ve kardeşim hakkında Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu bu sözde şüpheniz varsa benim Peygamberinizin kızının oğlu olduğumda da mı şüphe ediyorsunuz? Allah'a andolsun ki, doğu ve batı arasında (bütün dünyada), sizin ve dışınızdakiler arasında da Resulullah'ın benden başka torunu yoktur. Yazıklar olsun size! Acaba öldürdüğüm bir kimse veya zayi ettiğim bir mal*

³³¹ Taberi(5/424) İbnül Esir(5/62) el Bidaye(8/179)

ya da (size vurduğum) bir yara karşılığında mı beni cezalandırmak istiyorsunuz?

İmam Hüseyin Radiyallahu anh'in sözü bu noktaya varınca Kufe ordusu tam bir sessizlik içerisinde idi ve onlardan bir tepki ve cevap müşahede etmiyordu. Sonra kendisini davet eden ve Ömer-i Sa'd ordusu içerisinde olan ünlü kişilerden birkaçına hitaben şöyle buyurdu:

“Ey Şebes b. Rib'i, ey Haccar b. Ebcer, ey Kays b. Eş'as ve ey Yezid b. Haris! “Meyvalarımız yetmiş, çevremiz (bağ ve bahçelerimiz) yeşermiştir ve senin emrinde olacak donanmış bir ordu da hazırdır” diye mektup yazan siz değil miydiniz?! Söz ve ahdinizi unuttunuz mu?”

Onlar: “Biz böyle bir şey yazmadık” diye İmam'ın sözlerini inkar ettiler. İmam: *“Hayır! Vallahi siz böyle yazdınız” dedi.*³³²

Huseyn Radiyallahu anh bunları söylemekle, belki insafa gelenler olur da, cehenneme yuvarlanmaktan kurtulurlar diye ümid ediyordu. Aslında Huseyn Radiyallahu anh yalvarmıyor, uyarıyordu. Ümmet arasında fitne çıkmasını istemiyordu. Zira şayet araya kılıç girerse iki ayrı siyasi grup çıkacak, bunların ileride dini hüviyete bürünmesi sözkonusu olacaktı. Böyle de oldu.

Bu arada Kays b. Eş'as yüksek bir sesle: “Biz ne dediğini bilmiyoruz. Niçin amcan oğlu Yezid'e biat etmiyorsun? Biat ettiğin takdirde sana karşı istediğin gibi davranılacak ve sana en ufak bir zarar bile gelmeyecektir.” dedi.

³³² Taberi(5/425) İbnül Esir el Kamil(5/62) İbni Kesir el Bidaye(8/179)

İmam Hüseyin Radiyallahu anh ona cevaben buyurdu ki: *“Ey Kays! Sen Haşimoğulları'nın Müslüm'ün kanından başka bir kan mı senden istemelerinden korkuyorsun? Hayır, Allah'a andolsun ki, ben onlara zillet elini vermeyeceğim ve köleler gibi de onların önünden kaçmayacağım... Rabbimiz olan Allah'a sığınırım.”*³³³

Kufe ordusu İmam'ın sözlerine mızrak ve ok atarak cevap verdiler. Daha sonra İmam bineğinden inerek bineğin yularını Akabet b. Sem'an'a verdi ve geriye döndü.

BİR DENSİZ'İN AKİBETİ

Küfür ordusundan olan Abdullah b. Havze-i Temimi ileri çıkıp İmam'ın ashabına hitaben yüksek bir sesle: Hüseyin sizin aranızda mı? diye sordu.

İmam Radiyallahu anh'ın ashabından birisi: “Evet, Hüseyin burdadır. Ne istiyorsun?” diye cevap verdi.

Abdullah b. Havze İmam'a hitaben şöyle dedi: Ey Hüseyin! Seni cehennemle müjdeliyorum!”

İmam Hüseyin Radiyallahu anh: *“Yalan söyledin; çünkü ben bağışlayıcı, kerim, itaat edilen ve şefaahat kabul eden Allah'a doğru gidiyorum; sen kimsin?”* buyurdu

Abdullah: “Ben Havze'nin oğluyum” dedi. Bunun üzerine İmam ellerini kaldırarak şöyle dua etti: *“Allah'ım, onu cehenneme götür.”*

Abdullah b. Havze İmam'ın bu duasına öfkelenerek atını İmam'a doğru mahmuzladı. Atın ayağı bir taşla takılması sonucu Abudullah b. Havze yere yıkıldı ve ayağı eyerin üzengisine takıldı. At ürkererek onu arkasında

³³³ bkz.:Biharul Envar(44/192) Tuhaful Ukul(s.245)

sürükledi ve çöldeki taşlara çarparak bedeni parçalanmış ve yarı canlı bir halde ateş yakılmış olan bir çukura attı.³³⁴

ZÜHEYR Radiyallahu anh'ın KONUŞMASI

Ömer b. Sa'd'ın piyade birliklerinin başında hareket eden Mesruk b. Vali-i Hazremi bu manzarayı görünce geri dönerek kendi ordularına ulaştı ve şöyle dedi: "Hayır; Allah'a andolsun, ben hiç bir zaman Resullullah'ın Ehl-i Beyti'yle savaşmayacağım. Çünkü onların Allah katında yüce makamları ve değerleri var."

Daha sonra Zuheyir b. Kayn İmam'ın yanına gelerek Kufelilerle konuşmak için izin istedi. İmam Zuheyir'e izin verdi.

Zuheyir Ömer b. Sa'd'ın ordusunun karşısında durarak yüksek sesle şöyle dedi: "Ey Kufe halkı! Sizi Allah'ın azabından sakındırıyorum; müslümanın müslüman kardeşine nasihat etmesi gerekir ve bu ana kadar bizler din kardeşiyken ve aramıza kılıç girmemişken bu bağı kesmeyelim. Ancak aramıza kılıç girdiğinde biz bir ümmet ve siz de başka bir ümmet olacaksınız. Bilin ki, Allah Teala nasıl davranacağımızı göstermek için biz ve sizi Resulullah'ın Ehl-i Beyt'iyle imtihan ediyor. Yezid ve Ubeydullah b. Ziyad gibi azgınlara itaat etmekten sakınmanızı ve Resulullah'ın evlatlarına yardım etmenizi istiyorum. Aksi durumda çok geçmeden gözleriniz yuvalarından çıkaracak, el ve ayaklarınızı bağlayacak ve bedenlerinizi hurma ağaçlarına asacaklardır."

Ömer b. Sa'd'ın ordusu ona çirkin sözler söyleyerek Hüseyin ve yaranlarını öldürüp veya İbn-i Ziyad'a teslim etmedikçe bu savaştan vazgeçmeyeceklerini ifade ettiler.

³³⁴ Taberi Tarihi(5/431) Mecmauz Zevaid(9/193) İbnül Esir el Kamil Fit Tarih(4/66) Hayatus Sahabe(4/531)

Zuheyr dedi ki: "Vallahi Fatıma Radiyallahu anha'nın evlatları Sümeyye'nin çocuklarından dostluğa daha layıktırlar. Onlara yardım etmiyorsanız, bari savaştan uzak durun."

Bu sırada Şimr, Zuheyr'e doğru bir ok atarak dedi ki: "Sus, Allah sesini kessin. Boş laflarınla bizi yordun."

Zuheyr cevap olarak Şimr'e hitaben şöyle dedi: "Ey Şimr! Ben seninle konuşmuyorum; çünkü sen insan değilsin. Senin Kur'an'dan doğru dürüst, hatta bir ayet bile bildiğini sanmıyorum. Kıyamette seni rezillik ve cehennem ateşiyle müjdeliyorum."

Şimr: "Çok geçmeden Allah seni ve imamını öldürecektir."

Zuheyr: "Beni ölümlle mi korkutuyorsun? Allah'a andolsun Hüseyin'in yanında ölmek benim için sizinle ebedi yaşamaktan daha iyidir."

Tekrar orduya hitap ederek dedi: "Ey Allah'ın kulları! Dikkatli olun bu alçak adam sizi dinden çıkarmasın. Vallahi Muhammed'in şefaati onun evlatlarını ve yardımcılarını kılıçtan geçip öldürenlere ulaşmayacaktır."

İmam Hüseyin Radiyallahu anh'in ashabından birisi Zuheyr'e dedi ki: "Ey Zuheyr! Sen Firavunoğulları'nın mü'mini gibi onları nasihat ettin. Allah seni mükafatlandırın."³³⁵

BÜREYR Radiyallahu anh'ın NASİHATİ

Sonra abid, zahid bir kişi olan, meşhur Kur'an karilerinden sayılan ve kavmi arasında yüce bir makamı

³³⁵ Taberi(5/426) İbnül Esir(4/63)

olan Bureyr b. Huzayr Kufelilere nasihat etmek için İmam Hüseyin Radiyallahu anh'den izin istedi. İmam izin verince, Bureyr savaş meydanına giderek şöyle dedi:

“Allah halkı diniyle müjdelemek, hidayet ederek kendisine davet etmek ve insanların yolunu aydınlatan yanan bir ışık olması için Muhammed'i peygamber olarak gönderdi. Bunlar peygamberin evlatlarıdır; hangi hakla suyun yolunu onlara kapadınız.

Kufeliler: “Ey Bureyr! Bitir sözünü. Vallahi Hüseyin hiç bir kimsenin susuz kalmadığı bir şekilde susuz kalacaktır.”

Bureyr sözlerine şöyle devam etti: “Ey insanlar! Muhammedin mesajının izleri sizin aranızdadır ve bunlar Peygamber'in Ehl-i Beyt'idirler; o halde onlara nasıl davranacağınıza bakın.”

Kufeliler: “Hüseyin, Ubeydullah b. Ziyad'ın emrine teslim olsun, sonra nereye isterse gitsin.”

Bureyr: “Vay halinize ey Kufeliler! İmamım Hüseyin'e gönderdiğiniz mektuplarda can vermeye hazır olduğunuzu yazdığınızı unuttunuz mu? Şimdi Hüseyin ve ashabı davetinize olumlu cevap vererek sizlere yardıma koştu onları İbn-i Ziyad'a mı teslim edeceksiniz. Resulullah'ın evlatlarına böyle mi davranıyorsunuz. Ne kadar alçak insanlarsınız sizler?! Allah Teala kıyamette sizleri susuz bıraksın.”

Bu sırada Kufelilerden birisi: “Ey Bureyr! Neden bahsettiğini bilmiyoruz.”

Bureyr: “Gerçek yüzünüzü bana gösterip sizleri daha iyi tanımamı sağlayan ve beni aydınlatan Allah'a şükür ediyorum. Allah'ım; ben bu kavmin yaptıklarından uzağım ve sana sığınıyorum. Allah'ım bu insanların yaptıklarıyla

senin karşında hazır olduklarında baş aşağı oluncaya kadar sürekli onlara bela ver ve gazap et.”

Bureyr'in sözleri buraya ulaşınca Kufeliler onu oklarına hedef ettiler ve Bureyr kendi safına geri döndü.

Daha sonra İmam Hüseyin Radıyallahu anh atını ileri sürerek Kufelilerin karşısında durdu ve elindeki Kur'an'ı başının üzerine bırakarak şöyle buyurdu: *“Ey İnsanlar! Bizimle sizin aranızda Allah'ın kitabı ve ceddim Resulullah'ın sünneti hakem olsun. Bilmiyor musunuz ki, üzerimdeki gömlek, elimdeki bu kılıç ve kalkan Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e aittir.”*

Kufeliler İmam'ın sözlerini doğruladılar. İmam: *“Ey Kufe halkı! Öyleyse sizi benimle savaşa sürükleyen şey nedir?”*

Kufeliler: *“Emir Ubeydullah b. Ziyad'a itaat etmek.”*

İmam Radıyallahu anh: *“Böyle bir kişiye biat eden ve kılıçlarını bize çeken, Allah'ın düşmanlarının dostları olan, aranızda ne bir adaleti uygulayacak ve ne de kendilerine yeni bir ümit bağlayabileceğiniz kimselere destek olan sizlerin elleri kesilsin. Zalimlerin kılıcının sizlere hükmettiği ve zalimlerin zulümlerinin yeryüzünü kuşattığı bir durumda Resulullah'ın Ehl-i Beyt'inden yüz çevirdiniz. Yazıklar olsun size; Allah'ın kitabını unuttunuz ve buyruklarını tahrif ettiniz. Sizler şeytanın izleyicisi olan günahkarlar grubunu izlemektesiniz. Resulullah'ın sünnetlerini söndürmektesiniz. Peygamber'in Ehl-i Beyt'i olan bizleri bıraktınız ve bize uymadınız. Vallahi ahdinden dönmek sizin eskiden beri süre gelen adetinizdir. Yaşantınızın temeli bunun üzerine kurulmuştur. Doğrusu ahdinden dönmek sizin benliğinizde kök salmıştır. Ve onun meyvesi bize acı ve gasıplara ise tatlıdır. Bilin ki, İbn-i Ziyad beni savaşla zillet arası iki yolda bırakmıştır ve biz zillate boyun eğmeyiz. Çünkü Allah*

Teala, Resul'u, müminler, temiz kimseler ve zamanın izzetli kimseleri bu alçaklığı ve zilleti bizim için hoş görmezler. Bizim zamanın zalimlerinin itaaatını yiğitlerin katligahına tercih etmemizi kabul etmezler. Şimdi ben, Ehl-i Beytim ve sayıları az olan dostlarımla Allah yolunda kıyam etmiş ve şehadeti canıma satın almışım.

Ey insanlar! Allah'a and olsun bundan sonra süvarinin bineğe binerek meydana geldiği süre miktarınca dünyada kalırsınız. Bu sözü babam, ceddim Resulullah'tan bana nakletti. Şimdi ey Hür kendi işinize bakın ve toplanarak işi bitirin. Ancak bilin ki Hüseyin'in ümidi ancak yüce Allah'adır. Çünkü hayatı Allah'ın elinde olmayan kimse yoktur. Doğrusu benim Allah'ım sırat-ı müstakim üzeredir."

Sonra İmam, Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in büyük sahabesi Ferve b. Mesik-i Muradi'nin şu şiirlerini okudular:

"Ey millet eğer biz sizi yenersek bu bizim şanıdır.
Ve eğer yenilirse bilin ki yenilmiş değiliz
Eğer öldürürsek zafer bizimdir
Ve eğer öldürülürsek yine zafer bizimdir.
Biz korkak insanlar değiliz
Biz dünyanın cesurlarının efendileriyiz.
Öldürülürsek şehadet ve fedakarlık günümüz gelmiştir.

Doğrusu ölüm pencelerini bir halkın üzerinden çekip diğerlerinin üzerine doğru uzatır.

Geçmişler geçip gittikleri gibi bugün de bizim ve dostlarımızın geçip gideceğimiz gündür.

Dünyanın efendileri diri kalsalardı biz de mülk ve melekutun efendileri olduğumuz için diri kalırdık.

Ve eğer dünyanın yiğitlerinin yolları ebedi hayata vardıysa

Yiğitlik hükmüyle ebedilik yolu herkesten önce bize açıktır.”³³⁶

Daha sonra İmam Radıyallahu anh dua için ellerini kaldırarak şöyle buyurdu: *“Allah’ım; bu kavme bir damla yağmur yağdırma ve asrın zalimlerini onlara hakim kıl ve Sakafi gencini onlara musallat et ki dönemin zillet ve ölüm şarabını onlara içirsin. Doğrusu onlar yalan konuşmuş, ahitlerini bozmuşlar. Ve Sen iyice biliyorsun ki biz Sana tevekkül etmişiz ve şüphesiz dönüşümüz Sanadır.”*

HÜRR BİN YEZİD’İN TARAF DEĞİŞTİRMESİ

Sonra İmam Radıyallahu anh, Ömer b. Sad’a hitaben buyurdu ki: *“Ey Ömer! Gerçekten beni öldürmekle Rey ve Gürgan’ın emiri mi olacağını sanıyorsun? Allah’a andolsun ki bu makama ulaşamayacaksın ve bir yarar elde edemeyeceksin, bu kesin bir vaaddir. Şimdi elinden geleni yap. Şüphesiz benden sonra yüzün gülmeyecek. Kufe çocuklarının senin başınla oynadıklarını ve onu taşlarına hedef aldıklarını görür gibiyim.”*

Ömer b. Sa’d İmam’ın bu sözlerini duyunca öfkeyle ordusuna geri döndü. Ömer b. Sa’d’ın yanında olan ve İmam’ın sözlerini duyan Hür b. Yezid-i Riyahi Ömer b. Sa’d’a dedi ki: *“Ey Sa’d’ın oğlu! Gerçekten sen Hüseyin ile savaşmak mı istiyorsun?”*

Ömer Sa’d: *“Evet; vallahi bu savaşın en küçük sonucu baş ve elleri kesmektir.”*

Hür: *“Acaba Hüseyin’in senin hakkında dediği şeyler üzerinde iyice düşündün mü?”*

³³⁶ Taberi(5/427)

Ömer bin Sa'd: "Evet; şüphesiz iş benim elimde olsaydı kabul ederdim, ancak emirin İbn-i Ziyad savaşa ısrar ediyor ve bu hususta benim hiç bir yetkim yoktur."³³⁷

Hür, Ömer bin Sa'd'ın ordusundaki diğer askerlere bakıverdi ve yanında Kurrat b. Kays'ın olduğunu gördü. Ona sordu ki: "Ey Kurrat! Atına su verdin mi?"

Kurrat: "Hayır, ey Hür."

Hür: "Onu sulamak istemiyor musun?"

Hür'ün konuşmaları Kurrat'ı kuşkulandırdı ve Hür'ün kendisini savaştan uzaklaştırmak istediğini ama kimsenin bunu farketmesini istemediğini sandı. Hür atını İmam Hüseyin'in ashabına doğru sürdü. Bu arada Muhacir b. Avs onu görünce şöyle feryat etti: "Ey Hür! İmam Hüseyin'in ordusuna mı saldırmak istiyorsun?"

Hür'ün bütün vücudunu titreme sardı ve rengi kaçtı. Hür'ün bu durumunu görünce Muhacir: "Vallahi, bana Kufe'nin en cesur yiğidi kimdir diye soracak olsalar senden başka kimseyi göstermezdim. Bu halin nedir?" dedi.

Hür: "Ey Muhacir: Ben kendimi cennetle cehennem arasında görüyorum ve ben bu ikisinden birini seçmek zorundayım. Vallahi kesilsem ve öldürülsem bile cennetten başka bir şeyi seçmeyeceğim."

Daha sonra Hür İmam Hüseyin'in ashabına doğru ilerleyerek İmam Hüseyin'in ve ashabının yüzüne bakmaktan utanır bir halde başını önüne eğmiş kendi kendine şöyle diyordu:

³³⁷ Taberi(5/428)

“Allah’ım; sana yöneldim ve yaptıklarımдан tövbe ediyorum. Tövbemi kabul buyur. Doğrusu ben senin velilerinin kalbini incittim; Peygamber’inin evlatlarını avare ettim. Sonra Hz. Hüseyin’e hitaben Ya Eba Abdullah! Ben yaptıklarımдан pişmanım. Tövbem kabul olur mu?” dedi

İmam Hüseyin: *“Evet, Allah tövbeni kabul eder ve günahlarını bağışlar.”* dedi.

Hür: “Sizinle savaşmak için Kufe’den dışarı çıktığımda bir ses duymuştum biri bana seslenerek dedi ki: Ey Hür! Seni cennetle müjdeliyorum. Kendi kendime düşündüm ve dedim ki: Yazıklar olsun Hür’e! Resulullah’ın evladıyla savaşmaya gittiğinde cennetle müjdeleniyor.”

İmam: *“Doğrusu iyilik sana yönelmiştir. Allah sana hayırlı mükafat versin.”* Daha sonra Hür İmam’dan Kufelilere konuşmak amacıyla savaş alanına gitmek için izin istedi. İmam Radyallahu anı, Hür’e izin verdi. Hür meydana çıkarak yetkin bir sesle şöyle dedi: “Ey Kufe halkı! Anneniz size matem tutsun. Resulullah’ın evladını davet ettiniz ve canlarınızı onun yolunda feda edeceğinizi söylediniz. Ve şimdi size gelmişken onu aranızda almış ona kılıç çekmişsiniz ve esirler gibi özgürlüğünü elinden almış ve suyun yolunu ona kapamışsınız?! Peygamber’inizin evlatlarına böyle mi davranıyorsunuz; ne kadar da kötü bir halksınız sizler! Susadığınızda Allah size su vermesin.”³³⁸

HARBİ BAŞLATAN KUFELİLER OLDU

Bu sırada Ömer bin Sa’d’ın piyade birliklerinden bir grubu Hür’ün üzerine yürüdüler. Hür geri dönerek İmam

³³⁸ Taberi(5/422) İbnül Esir(4/64) Cevdet Paşa(8/208)

Hüseyin'in yanında yer aldı. Çünkü İmam Hüseyin, ashabını savaşı başlatmaktan sakındırıyordu.”³³⁹

Şimr b. Zil Cuşen öne atılarak şöyle dedi: “Kızkardeşimin çocukları neredeler? Abbas ve kardeşleri neredeler?” Onlar Şimr'e cevap vermekten sakındılar.

İmam: “*Kafir bile olsa ona cevap verin.*” dedi. Dediler ki: “Ne istiyorsun, ey Şimr?”

Şimr: “Ey kızkardeşimin çocukları! Size eman aldım. Kendinizi helaketa atmayın ve emirimiz Yezid'in emrine teslim olun.”

İmam Hüseyin'in kardeşi Ebul Fazl Abbas dedi ki: “Allah'ın laneti sana ve aldığı emana olsun. Resulullah'ın evladı emanda olmadığı halde bize eman mı veriyorsun?! Bizden lanetlenmiş kimselerin emrine mi teslim olmamızı istiyorsun?! Amellerin ne kadar kötü ve ne kadar alçak bir düşüncen var, ey Şimr!”

Ömer b. Sa'd yayına bir ok taktı ve İmam Hüseyin'in ordusuna doğru ilerleyerek ilk oku atıp şöyle dedi: “Şahid olun ki, Hüseyin ve ashabına ilk oku atan benim; emir Ubeydullah'ın yanında buna tanıklık yapın.” Küfür ordusu komutanının bu hareketinden sonra her taraftan İmam Hüseyin ve ashabı üzerine oklar yağmur gibi yağmaya başladı ve ashaptan ok isabet etmeyen kimse kalmadı.

İmam: “*Ey yaranlarım! Kalkın. Allah sizi hayırla mükafatlandırsın. Kaderimizde olan şehadete doğru yürüyün. Doğrusu bu oklar Kufe halkının elçileridirler.*”

İmam'ın ashabı küfür ordusuna karşılık vermek için saldırıya geçti. Böylece savaş başladı ve bir süre devam

³³⁹ Taberi(5/422) İbnül Esir el Kamil(4/64) Cevdet Paşa(8/208)

etti. Bu saldırı sona erip artalık yatışarak toz toprak çöktüğünde İmam Radiyallahu anh'ın ashabından 50 kişi şehid olmuştu.

Gürültü yatıştıktan sonra Ziyad b. Ebi Süfyan'ın kölesi Yesar ve Ubeydullah b. Ziyad'ın kölesi Salim meydana çıkarak Habib b. Mezahir ve Bureyr b. Huzayr'i savaşa davet ettiler. Bu sırada cesur, yiğit, uzun boylu ve güçlü bir şahıs olan Abdullah b. Umeyr-i Kelbi onlarla savaşmak için İmam'dan izin istedi. Ebu Abdullah (İmam Huseyn) Radiyallahu anh ona izin vererek buyurdular ki: *“Ben onu (Abdullah b. Umeyr'i) tecrübeli bir savaşçı biliyorum.”*

Salim ve Yesar onun kim olduğunu sormaları üzerine Abdullah recez okuyarak kendisini tanıttı.

Onlar: “Biz seni tanımıyoruz. Zuheyr, Bureyr veya Habib meydana çıksın.”

Abdullah, Yesar'a hitaben, “Benimle savaşmaktan mı çekiniyorsunuz diyerek” kılıçla ona saldırdı. Salim Abdullah'ın Yesar'la savaşmakta olduğunu görünce arkadan ona saldırdı. Abdullah'ın dostları, arkasını gözetle diye bağırıldılar. Salim kılıcını indirdi. Abdullah bu darbeyi sol eliyle karşılayınca parmaklarını kaybetti. Sonra Abdullah, Salim'i de cehenneme gönderdikten sonra İmam'ın yanına döndü. İmam (a.s)'ın yanına yaklaştığında eşi çadırlardan dışarı çıkarak dedi ki: “Anam, babam sana feda olsun ey Abdullah. Savaş meydanına dön, kendini Resulullah'ın (s.a.a) yakınlarına ve evlatlarına feda et. Allah'a andolsun birlikte şehid oluncaya kadar seni yalnız bırakmayacağım.”

Abdullah: “Biraz önce beni savaştan alıkoymak istiyordum. Ne oldu ki, şimdi kendin de meydana gitmek istiyorsun.”

Abdullah'ın eşi: “Beni kınama. Şimdi İmam'dan duyduğum bir söz kalbimi yaktı.”

Abdullah: “Ne duydu İmam'dan?”

Abdullah'ın eşi: “Biraz önce çadırların arasında durmuştum. Birden İmam'ın şöyle buyurduğunu duydum: *“Benim dostlarım ne kadar da az.”*”

Abdullah: “Ya Eba Abdullah, ey mevlamız; dedi emredin eşim çadırlara geri dönsün.”

İmam: *“Allah, Resulullah'ın evlatlarının yardımına koşan sizleri hayırla mükafatlandırır. Ey Ümm-ül Veheb! Çadırına dön. Allah Teala kadınlardan cihadı kaldırmıştır.”* dedi.

Ömer b. Halid-i Seydavi kölesi Sa'd'le, Cabir b. Haris ve Mucammi b. Abdullah-i Aizi birden yerlerinden fırlayarak topluca Kufelilere saldırdılar ve Ömer b. Sa'd'ın ordusunun ön saflarını yararak ordunun kalbine doğru ilerleyip onlardan bir çoğunu öldürdüler.

Ömer b. Sad'ın ordusundan bir grup onları ablukaya aldılar ve İmam'ın diğer ashabından ayırdılar. İmam Radıyallahu anh kardeşi Abbas'a onlara yardım etmesini emretti. Ebul Fazl Abbas bir arslan gibi küfür ordusuna saldırdı ve yaralanan dostlarını kurtardı. İmam'ın Radıyallahu anh bu fedaileri bir kez daha cesurca saldırarak şeytan ordusundan onlarcasını cehenneme gönderdiler ve nihayet şehid oldular.

Bu esnada İmam Hüseyin Radıyallahu anh eliyle mübarek sakalını tutarak şöyle buyurdular: *“Allah'a and*

*olsun ki, kanıma boyandığım halde Rabbime kavuşuncaya kadar ben onların isteklerine teslim olmayacağım.*³⁴⁰

Daha sonra İmam Kufelilere hitaben şöyle buyurdu: *“Acaba aranızda feryadımıza yetişip bize yardımda bulunacak bir kimse yok mudur? Acaba Resulullah’ın haremimi (Ehl-i Beyt’ini) savunacak birisi yok mudur?”*

Bunun üzerine Ehl-i Beyt kadınlarının ağlama sesleri yükseldi. Ömer b. Sa’d’ın ordusu arasında bir kargaşalık baş gösterdi. İmam’ın yardım istediğini duyan ve Kufe ordusundan olan Sa’d b. Haris-i Ensari kardeşiyle birlikte pişman olup küfür ordusuna saldırarak şeytan izleyicilerinin bir çoklarını kanlarına boyadıktan sonra kendileri de şehid oldular.

Böylece İmam’ın ashabı gittikçe azalmaya ve şehidlerin sayısı çoğalmaya başladı. Daha sonra savaş ferd ferd olarak sürdü ve İmam Hüseyin’in ashabından her biri Kufelilerden bir çoğunu cehenneme gönderdi.

Amr b. Haccac yüksek bir sesle Kufelilere, “Ey Kufeliler! Kimlerle savaştığınızı biliyor musunuz? Bunlar, karşılına çıkan herkesi öldüren savaşçılardır. Bunları taş yağmuruna tutun ve işlerini bitirin” diye hitap etti ve hemen peşinden komutası altındaki askerlerle İmam Hüseyin’in ordusunun sağ koluna saldırdı. İmam Hüseyin’in (a.s) ashabı dağ gibi onların karşısında direniş gösterip onlardan kalabalık bir grubu öldürdüler.

Komutanları geri çekilme emri verdiler. İmam Hüseyin Radıyallahu anh’in ashabı onları ok yağmuruna tuttu. Bu esnada Amr b. Haccac, Abdullah-i Becel’yle birlikte tekrar saldırıya geçti. Havaya yükselen toz toprak yatışınca İmam Hüseyin Radıyallahu anh’in ashabı,

³⁴⁰ el Luhuf(s.23)

Müslim b. Avsece'nin yere düştüğünü gördüler. Müslim b. Avsece dönemin en cesur yiğitlerindendi. İmam Hüseyin'in elçisi Müslim b. Akil Kufe'ye geldiğinde O mal ve para toplayıp techizat almada ve halktan biat toplamada onun vekiliydi. Ve yine Tasua günü akşam İmam Hüseyin *"Ben biatımı sizin üzerinizden kaldırdım; kalkın gidin"* buyurunca Müslim b. Avsece İmam'a şöyle demişti: "Ey Resulullah'ın torunu! Seni bırakarak nasıl gidebiliriz? Bu durumda Allah'a ne cevap veririz? Hayır, vallahi mızrağımı düşmanların göğsünde kırıncaya kadar ben sizden ayrılmam ve elimde kılıç olduğu müddetçe düşmanlara saldırırım. Silahım olmazsa onlarla taşla savaşıyorum. Allah'a andolsun, biz Peygamber'in hürmetini gözettiğimizi yakîn edinceye kadar sana yardım etmekten vazgeçmeyeceğiz. Allah'a andolsun, ben senin yolunda yetmiş kere öldürülür, sonra dirilir, tekrar öldürülerek yakılırsam ve külümü yele savururlarsa yine sizden ayrılmam. Oysa şimdi sadece bir kere şehid olacakken sizi nasıl bırakabilirim ve ondan sonra ebedi keramet ve saadete ulaşacağım." Bu özelliğe sahip olan Müslim b. Avsece şimdi kanlara boyanmıştı.

İmam Hüseyin ve Habib b. Mezahir onun baş ucuna geldiler. İmam onun hakkında dua ederken Habib b. Mezahir de şöyle diyordu: "Seni bu halde görmek bana zordur, ama seni cennetle müjdeliyorum. Müslim hayatının son anlarında zayıf bir sesle, Allah Teala seni de iyi bir müjdeyle müjdelesin." dedi.

Habib: "Ey Müslim! Senden sonra sağ kalacak olsaydım bana vasiyet etmeni ve dileğini yerine getirmeyi isterdim. Ancak biliyorum ki böyle bir fırsat yoktur ve yakında ben de sana kavuşacağım."

Müslim: "Ey Habib! Tek vasiyetim şudur ki, kesinlikle İmam Hüseyin'e yardım etmekten vazgeçme ve hayatta olduğun sürece ona yardım et."

Bu sözlerden sonra Müslim gözlerini kapayarak canını Allah'a teslim etti. Bunun üzerine İmam şu ayeti okudu: **“Mü'minlerden öyle kimseler vardır ki, Allah ile yaptıkları ahde sadakat gösterdiler, onlardan kimi adağını gerçekleştirdi, kimi de beklemektedir. Onlar, hiç bir değişme ile (sözlerini) değiştirmediler.”** (Ahzab/23)

Ömer b. Sa'd'ın askerleri, “Müslim b. Avsece'yi öldürdük” diye haykırıyorlardı. Ansızın Şibes b. Rib'i şöyle seslendi: “Ey insanlar! Ananız sizin yasınızı tutusun. Müslim gibi birisi öldürülür de siz sevinir misiniz? Yazıklar olsun size! Müslümanlar arasında onun ne kadar büyük bir makamı olduğunu bilmiyor musunuz? Allah'a and olsun savaşlarda müşrikler onun kılıcı önünden kaçarlardı ve tek başına öyle bir yiğitlik gösterirdi ki bütün orduyu hayrete düşürdü.”

KARBELA'NIN İLK ŞEHİT KADINI

Yine Ömer bin Sa'd'ın ordusu ilk önce İmam Hüseyin'in ordusunun sağ koluna saldırdı. Bu saldırıyı defederken Abdullah b. Umeyr-i Kelbi şaşırılacak bir direniş gösterdi ve tek başına onların içine dalarak bir çoklarını kılıçtan geçirdi. Sonra Hani b. Semit-i Hazremi adında ki düşman askeri kılıçla Abdullah'ın sağ kolunu ve bir diğeride onun ayağını kesti. Böylece Abdullah b. Umeyr esir düştü, esir düşer düşmez düşmanlar onu, ordunun gözü önünde mızrak ve kılıçlarla bedenini paramparça ederek şehid ettiler. Çadırlarda bulunan eşi Ümm-ü Veheb katlıgâha gidip kocasının cansız bedeninin yanına oturup yüzünün kanını silerek dedi ki: “Ey Abdullah! Cennet sana mübarek olsun. Allah'tan bana da seninle birlikte cennette yer vermesini istiyorum.”

Bu sahneyi gören Şimr kölesine bu kadını öldürmesini emretti. Köle Şimr'in emrini yerine getirerek bu

fedakâr ve mümin kadını şehit etti; böylece Ümm-ü Veheb Aşura günü şehid düşen ilk kadın oldu. Daha sonra köle Abdullah'ın başını gövdesinden ayırarak onu İmam'ın çadırlarına doğru fırlattı. Abdullah'ın annesi oğlunun başını alıp öptükten sonra eline uzun bir sopa alarak düşmana saldırdı. Ama İmam onu geri çevirmelerini emretti ve ona şöyle buyurdu: *"Geri dön. Allah günahlarını affetsin. Cihad kadınlardan kaldırılmıştır."* Müşriklerin kadın ve çocuklarına bile saldırmak şer'an yasaklanmış, alken de çirkin görülmüş iken, bir Müslüman kadın hakkında bu çirkin muamelenin yapılması, mel'unun kalbinin ne kadar kararmış ve ne derece gözü dönmüş olduğuna yeterli bir delildir.³⁴¹

Şimr tekrar hücum etti. Zuheyr b. Kayn dostlarından on kişiyle birlikte ona karşı koyarak Şimr'in ordusunu geri püskürttü.

Suvari birliklerin komutanı olan Kudret b. Kays askerlerinin bozguna uğradığını görünce Ömer b. Sa'd'dan yardım istedi. Ömer b. Sa'd bir birlik daha yardım gönderdi. İmam Hüseyin'in ashabı yiğitçe savaşarak küfür ordularını cehenneme gönderiyorlardı. Allah adamları omuz omuza vererek İmam ve Resulullah'ın Ehl-i Bey'tini yüzük kaşı gibi aralarına alıp canlarını onlara feda ediyor, küfür ordularıyla Allah'ın dininin önderleri arasında uzun bir çelik duvar oluşturuyorlardı. Ömer b. Sa'd bu çelik engeli dağıtmak istiyor; ancak askerleri bunun başaramıyorlardı. Ömer b. Sa'd ansızın İmam Hüseyin'in çadırlarını yakmalarını emretti. Çadırlar ateş alınca kadın ve çocuklar korkarak çadırlardan dışarı çıktılar. Bu arada Ebu Şe'sa-i Kindi İmam'ın huzurunda Kufelileri oklarıyla cehenneme gönderiyordu. İmam onun hakkında şöyle dua etti: *"Allah'ım; onun pazusunu güçlü kıl, oklarını hedefine ulaştır ve cennetle mükafatlandır."* Ebu Şe'sa Ömer b. Sa'd'ın

³⁴¹ Cevdet Paşa(8/215)

askerlerinden bir çoğunu öldürdükten sonra şehadete ulaştı.

Öğle güneşi gökyüzünde parlayıp yakıcı ışınlarını Kerbela çölüne yansıtmaktaydı. Ebu Semame-i Saidi güneşe baktıktan sonra İmam Hüseyin'e hitaben arzetti ki: "Ey Eba Abdullah! Canım size feda olsun. Bu ordunun sana ve seninle savaşmaya yaklaşmış bulduklarını görüyorum. Allah'a andolsun ben kanıma boyanıp sizin emrinizde ölmedikçe siz ölmeyeceksiniz. Şimdi son bir kez öğlen namazını sizinle birlikte kılmak istiyorum."

İmam gökyüzüne bakarak buyurdu ki: *"Bize namazı hatırlattın; Allah seni zikir ehli olan namaz kılanlardan kılsın. Evet, şimdi öğle namazının ilk vaktidir. Düşmandan namaz kılmamız için savaşı durdurmalarını isteyen."*

Kufe ordusuna geçici olarak ateşkes teklif edildiğinde, batıl ordusunun ileri gelenlerinden biri olan Husayn b. Numeyr şöyle dedi: "Sizin namazınız kabul değil."

Habib b. Mezahir-i Esedi ona cevaben şöyle dedi: "Ey Numeyr! Ey cahil Resulullah'ın evlatlarının namazlarının kabul olmayıp da senin namazının mı kabul olacağını sanıyorsun?!"

Husayn b. Numeyr Habib'e hücum etti. Habib ileri çıkıp kılıçla onun başını yaralayarak attan yere düşürdü. Ancak arkadaşları onun yardımına koşup kurtardılar. Habib tekrar saldırarak onlardan 62 kişiyi cehenneme gönderdi. Bu arada Budeyl b. Sarim ona saldırarak yaraladı. Habib atından yere düştü. Kalkmak istediğinde Husayn b. Numeyr hücum ederek mübarek başını gövdesinden ayırdı.

Yaşlı Habib'in şehid düşmesi Hz. Hüseyin'i çok üzdü. İmam, Habib'in baş ucuna gelerek buyurdu ki: *"Ben bu*

şehadetin hesabını Allah'a bırakıyorum." dedi ve sonra "inna lillah ve inna ileyhi raciun" ayetini okudu.

HÜRR BİN YEZİD'İN ŞEHADETI

Hür b. Yezid-i Riyahi Zuheyr b. Kayn'le omuz omuza vererek Ömer b. Sa'dın orsuduna hücum ettiler. Düşman onların birini çevrelediğinde diğeri muhasara halkasını parçalıyor arkadaşını düşmanın elinden kurtarıyordu.

Bu arada Hür recez okuyarak şöyle diyordu:

"Doğrusu ben Hür'üm
Sizleri kılıçtan geçiririm.
Ve bu toprakta inen en üstün kimseye yardım ederim.
Sizleri öyle öldürürüm ve bu yolda asla şüphe
etmem."

Hür'rün atını hedef aldılar ve at aldığı darbeye öldü. Hür piyade olarak savaşa devam etti. Düşman askerlerinden kırktan fazlasını öldürdükten sonra düşmanın piyade birliklerinden bir grubun saldırması sonucu ayakta duramayarak yere düştü. Bu sırada İmam Radiyallahu anh'ın dostlarından bir kaçı onlara saldırarak, can vermek üzere olan Hür'rün bedenini katligahın ortasından çadırlara doğru getirip şehidlerin bulunduğu çadırın önüne bıraktılar.

İmam can vermekte olan Hür'rün yanına gelerek başını dizleri üstüne aldı ve yüzündeki kanla toprakları temizleyerek şöyle buyurdular: "Ey Hür! Anne'nin adını hür koyduğu gibi gerçekten sen hem bu dünyada ve hem de ahirette hürsün."

Daha sonra Ali b. Hüseyin onun hakkında şu şiirleri okudu:

Hür-ü Riyahi ne de iyidir!
 “Mızraklarla çarpıştığına ne de sabırlıdır!
 Hür ne iyidir Hüseyin çağrıda bulunduğu
 O zaman canıyla ne de fedakarlık edendir.
 Ya Rabbim! Onu cennete misafir kıl.
 Ve onu güzel hurilerle evlendir.”

İmam namaza durarak ashabıyla öğle namazını kılmaya başladı. Zuheyr b. Kayn ve Said b. Abdullah-i Hanefi okların İmam Radıyallahu anh'a isabet etmemesi için İmam'ın önünde durarak göğüslerini siper ettiler ve İmam Radıyallahu anh namazı bitirince Said aldığı ağır yaralar yüzünden yere yıkıldı ve şöyle dedi: “Allah'ım! Âd ve Semud kavmini lanetlediğin gibi ahdini bozan bu insanları lanetle ve onlara azabını gönder. Allah'ım benim selamı Peygamber'ine ulaştır.” Daha sonra İmam'a (a.s) bakarak dedi ki: “Ey Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in torunu sana karşı vazifemi yaptım mı?”

İmam: *“Evet, ey Said; sen cennete gidiyorsun ve bir saat sonra biz de senin yanında olacağız. Benim selamımı ceddin Resulullah'a ulaştır.”*

Daha sonra İmam Radıyallahu anh yaranlarına hitaben şöyle buyurdu: *“Ey benim dostlarım! Cennet sizin karşınızdadır ve onun kapıları sizin yüzünüze açık, nehirleri akmakta olup meyveleri yetişmiştir. Resulullah ve Allah yolunun şehidleri sizi beklemekte ve sizin geleceğinizi birbirlerine müjdelemekteler. Öyleyse Allah ve Resulünün dinini himaye edin. Resulullah'ın Ehl-i Beyt'ini müdafaa edin. Allah sizleri affetsin.”*

Daha İmam'ın sözleri bitmemişti ki Yezid b. Ma'kel, Bureyr b. Huzayr'e hitaben şöyle dedi: “Ey Bureyr! Allah'ın size yaptıklarını nasıl değerlendiriyorsun?”

Bureyr: "Allah'a andolsun ki O'ndan iyilikten başka bir şey görmedim. Beni hayır ve iyiliğe yöneltti; seni ise ve mahcup esir etti."

İbn-i Ma'kel: "Yalan söylüyorsun, ey Bureyr! Beni Levzan'da birlikte hareket ettiğimizde mü'minlerin emirinin Hz. Ali olduğunu söylediğini hatırlıyor musun?"

Bureyr: "Evet, öyle söyledim ve şimdi de o sözlerimi tekrarlıyor ve senin sapıklardan olduğuna şahadet veriyorum. Şimdi gel mübahahe edelim ve Allah'ın lanetini yalancıların üzerine kılalım."

Daha sonra Yezid b. Ma'kel'le Bureyr b. Huzejr ellerini kaldırarak Allah'tan yalancıyı lanet ve helak etmesini istediler. Sonra savaşmaya başladılar. Çok geçmeden Bureyr'in kılıcı Yezid'in başına inerek orada kaldı. Bureyr kılıcını Yezid'in başından çıkarmaya çalıştığı esnada Rıza b. Munkiz-i Abdi adında birisi ona hücum etti. Bureyr bir müddet savaştıktan sonra onu yere vurarak göğsünün üstünde oturdu. Rıza b. Munkiz akrabalarını yardıma çağırdı. Ka'b b. Cabir b. Ömer Bureyr'i öldürmek istedi. Afif b. Zuheyr b. Ebi Ahmed ona seslenerek dedi ki: Yazıklar olsun sana! Kimi öldürmek istediğini biliyor musun? O Kufe mescidinin karilerinin büyüğü Bureyr b. Huzeyr'dir. Onu kendi haline bırak.

Ama Ka'b onun sözlerini önemsemedi ve Bureyr'in arkasına bir kılıc indirdi ve ikinci darbeyi Bureyr'in başına indirerek onu şehid etti.

Ka'b eşiyile karşılaştığında eşi onu kınayarak dedi ki: Yazıklar olsun sana! Resulullah'ın evladına kılıç çekiyor ve Kufe karilerinin büyüğünü mü öldürüyorsun?! Allah'a and olsun bundan böyle seninle konuşmayacağım. Çünkü sen büyük bir cinayet işlemiş bulunmaktasın.

Hanzele b. Es'ad-i Şibami düşman ordusuna nasihat etmeye başladı ve konuşmasını şu sözlerle tamamladı: “Ey insanlar! Ben sizin için Ahzab günü gibi azaplı bir günün ve Nuh, Âd ve Semud kavimlerinin başına gelenlerin sizin de başınıza gelmesinden korkuyorum; birbirinizi kınayacağınız ve o zaman artık Allah'ın sizi affetmeyeceği gündən korkuyorum. Bilin ki, Allah'ın saptırdığı kimseyi hiç kimse hidayet edemez. Ey insanlar! Hüseyin'i bırakın ve onu öldürmeyin, aksi durumda Allah sizi büyük bir azaba düşür edecektir.”

İmam Huseyn Radıyallahu anh, Hanzele'nin sözlerini duyunca ona hayır dua ederek şöyle buyurdu: *“Allah sana rahmet etsin ey Hanzele. Onlar savaştan önce senin hak davetini reddederek kalkıp sana ve yaranına cevap verdiklerinde azabı hakkettiler. Ama şimdi salih kardeşlerini öldürdüler; artık onların hallerinin nasıl olacağı bellidir.”*

Hanzele: “Ey Resulullah'ın evladı! Doğru buyurdunuz; canım size feda olsun.”

Daha sonra Hanzele meydana giderek şehid oluncaya kadar savaştı.

Abis b. Ebi Şebib-i Şakiri, meşhur alim ve muhaddislerinden olan Şevzeb'e yaklaşarak şöyle dedi: “Ey Şevzeb! Bu gün ne düşünüyorsun?”

Şevzeb: “Ne düşünmemi bekliyorsun. Öldürülünceye kadar Resulullah'ın evladının emrinde savaşacağım.”

Abis: “Ben de senin hakkında böyle düşünüyorum. O halde şimdi İmam'ın huzuruna giderek izin iste ve savaşa git.”

Şevzeb İmam'ın huzuruna giderek izin aldıktan sonra meydana gitti ve şehid oluncaya kadar savaştı.

Daha sonra Abis kendisi şavaşa gitti. Abis'in savaşı hedef uğruna yapılan en büyük yiğitliğin bir örneğidir. Kerbela şehidleri şavaşa gitmek istediklerinde İmam Hüseyin'in huzuruna giderek izin istiyor, vedalaşılıyor, iman ve yiğitlikten bahsediyorlardı. Abis de diğer Kerbela şehidleri gibi İmam'ın huzuruna giderek şöyle dedi: "Ya Eba Abdullah! Benim yanımda yeryüzünde hiç kimse sizin kadar aziz ve sevgili değildir. Canımdan daha aziz bir şeyim olsaydı onunla sizi bu zulüm ve ölümden kurtarabilseydim onu feda etmekten çekinmezdim. Şahid ol ki, ben senin ve babanın dini üzere ölüyorum."

Daha sonra Abis meydana gitti ve Yezid ordusunda olan Rabi b. Temim diyor ki: "Abis'i görür görmez tanıdım. Onu öncelerden tanıyordum. Savaşlarda onun yiğitliğini görmüştüm. Ondan daha cesur birini tanıımıyordum. Dolayısıyla bağırarak dedim ki: Bu arslanlar arslanı Abis b. Şebib-i Şakiri'dir. Onun karşısına çıkan herkes öldürülür."

Abis, ateş alevi gibi meydanda dönerek savaşmak için savaşçı istiyordu ama hiç kimsenin onun karşısına çıkmaya cesareti yoktu. Yezid ordusunun komutanı Ömer b. Sa'd bir grubun ona hücum ederek taş yağmuruna tutmasını emretti. Abis her taraftan üzerine taş yağdığını, kendisiyle erkekçe savaşacaklarına taş yağmuruna tuttıklarını görünce üzerindeki zırhı ve başındaki başlığı çıkardı.

Böylece üzerinde elbisesi olmaksızın kendisini düşman orduları denizine atıverdi ve siyah bulutlar arkasındaki güneş ve karanlıklar içinde bir ateş gibi meydana yürüdü. Rabi b. Temim diyor ki: Allah'a and olsun ki Abis her tarafa hücum ediyordu ve iki yüzden fazla kişi onun karşısından kaçıyor ve birbirlerinin üzerine

yıkılıyorlardı. Abis böyle savaşıyordu. Nihayet Yezid ordusu onun dört tarafını kuşattı ve aldığı taş, mızrak ve kılıç yaralarıyla yere yıkıldı... Bir grup Abisin başını ellerine almış dolaştırıyor ve her biri onu kendisinin öldürdüğünü iddia ediyordu. Böylece Abis de şehadet şerbetini içti.

Ebuzer-i Giffari'nin kölesi Cevn, İmam Hüseyin'in huzuruna çıkarak meydana gitmek için izin istedi.

İmam: *"Ey Cevn! Sen afiyet ve asayiş ümidiyle bizimle buraya kadar geldin; şimdi kendi yoluna gidebilirsin."*

Cevn İmam'ın (a.s) ayaklarına kapanarak ayaklarını öpüp şöyle dedi: Ey benim imamım! İyi günlerimde sizin yanınızdaydım. Şimdi zor durumdayken sizi nasıl bırakabilirim. Ey benim mevlam! Ben kötü kokulu, hasebi düşük ve rengi siyah bir köleyim. Güzel kokulu, şerif hasebli ve beyaz renkli olmam için cennete girmeme müsaade edin. Allah'a andolsun ki, benim siyah kanım siz Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in Ehl-i Beyt'inin (a.s) pak kanlarına karışincaya kadar sizi bırakmam.

Bunun üzerine İmam Cevn'a izin verdi. Cevn meydana giderek bir kaç kişi öldürdükten sonra kendisi de şehid oldu. İmam (a.s) onun başı ucuna gelerek buyurdu ki: *"Allah'ım! Onun yüzünü ak et, kokusunu güzelleştir, onu salih kişilerle haşret ve onu Muhammed ve Ehl-i Beyt'iyile haşret."*

Naklediyorlar ki: "Onun cesedinin yakınından geçen herkes orada miskten daha güzel bir koku hissediyordu."

ENES BİN HARİS VE DİĞER EHLİ BEYT MENSUPLARININ ŞEHADETLERİ

Daha sonra Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinden olup Bedir ve Siffin savaşlarına katılarak

Resulullah ve Hz. Ali'nin emrinde kılıç sallamış olan yaşlı Enes b. Haris gözlerine dökülen kaşlarını bir mendille ve emamesin de beline bağlayarak İmam'ın (a.s) huzuruna çıkıp cihad için izin alarak meydana gitti ve Yezid ordusundan atmış kişiyi öldürdükten sonra şehid oldu.

İmam onu seyrederken, *“Allah senin bu çabanı mükafatlandırsın ey yaşlı adam.”* diye buyuruyordu.

Sıra Amr b. Cünade-i Ensari'ye geldi. Babası Cünade b. Ka'b-i Ensari Aşura sabahı İmam Hüseyin'in (a.s) ashabından bir grupla birlikte birinci saldırıda şehid olmuştu. On bir yaşında olan bu çocuğun annesi ona diyordu ki: Oğlum! Annenin yanından kalkarak savaş meydanına git ve Resulullah'ın torununun gözleri önünde savaş. Amr b. Cünade meydana gitmek istediğinde İmam Hüseyin : *“Onun babası yeni şehid oldu. Bunun şehid olması annesine ağır gelebilir. Onu çadırlara geri çevirin.”* dedi.

İmam Hüseyin'in (a.s) bu sözü karşısında Amr b. Cünade şöyle arzetti: *“Annem babam size feda olsun. Meydana giderek savaşmamı annem emretti. Savaş elbiselerini kendi elleriyle giydirdi bana. Nolur bana izin verin.”*

Bu delikanlı genç izin aldıktan sonra meydana giderek şöyle recez okudu:

*“İmamım Hüseyin, imamların en üstünüdür.
Hüseyin, Peygamberin gönlünün sevincidir.
Hüseyin, Ali ve Fatıma'nın oğludur.
Böyle iyi bir imam tanıyor musunuz?!
Yüzü güneş gibi parlak, alını dolunay gibi nurludur.”*

Daha sonra düşmana hücum ederek şehid oluncaya kadar savaştı. Onun başını gövdesinden ayırarak İmam

Hüseyin'in ordugahının önüne fırlattılar. Annesi öne çıkarak oğlunun başını alıp bağrına bastı ve şöyle dedi:

“Ey oğlum aferin sana, ey gönlümün mutluluğu, ey gözümün nuru.” Daha sonra “Biz Allah yolunda verdiğimiz şeyi geri almayız” anlamında oğlunun başını düşmana doğru attı. Sonra kendisi de yerden bir sopa alarak düşmana saldırdı ve şöyle rezez okudu:

“Ben kadınlar arasında zayıf bir kadınıam.
Size şiddetli bir darbe indireceğim
Şerefli Fatıma'nın evlatlarını savunma uğrunda.”

İmam kadınların meydana gitmesine razı olmadığı için onu çadırlara geri çevirdi.

Sonra Haccac b. Mahzur-i Cufi meydana gitti. Bir müddet savaşıp yüzü kızıl kanlara boyandıktan sonra İmam'ın huzuruna çıkarak şöyle dedi: “Ey Hüseyin! Bugün dedeniz Resulullah'la mülakat edeceğim, sonra babanız Ali'yi göreğim.”

İmam Haccac'a cevap olarak buyurdu ki: “*Ey Haccac! Ben de senin peşinden onların arasına geleğim.*”

Daha sonra Haccac meydana dönerek şehid oluncaya kadar savaştı.

Ondan sonra Suveyd b. Amr b. Ebu-l Mut'a meydana gitti. Attan yere düştüğünde Yezid ordusu onun öldüğünü sandı. İmam Hüseyin şehid olduğunda oradakilerin “Hüseyin şehid oldu” dediklerini duyunca yerinden kalkarak şehid oluncaya kadar Yezid ordusuyla savaştı. Suveyd İmam'ın (a.s) şehadetinden sonra Kerbela'da şehid olan en son yarıdır.

Artık İmam Hüseyin'in Ehl-i Beyt'inden başka kimsesi kalmamıştı. Ehl-i Beyt, Allah ve resulünün dinini diri tutmak için azimle ölüme karşı gidiyorlardı. İmam Hüseyin'in yakınları toplanarak birbirleriyle vedalaşıyorlardı. İmam Hüseyin'in Ehl-i Beyt'inden savaş meydanına giden ilk kişi herkesten çok Peygamber'e benzeyen büyük oğlu Ali Ekber'dir.

Bu arada kadınlar etrafına toplanarak diyorlardı ki: Ey Hüseyin'in oğlu! Bizim gurbetimize merhamet et; çünkü senden uzak kalmaya tahammül edemeyiz diyerek sitem ettiler.

Ali Ekber İmam'dan (a.s) izin alarak meydana gitti ve şöyle recez okudu:

“Ben Hüseyin b. Ali'nin oğlu Ali'yim
Biz Peygamber'in en yakınları Ehl-i Beyt'iyiz.
Kılıcımla size saldırır ve babamı savunurum;
Haşimi ve Alevi yiğidinin darbesiyle.
Vallahi o haramzade bize hükmedemez”

Bu sırada İmam Hüseyin (a.s) sakalını tutarak başını gökyüzüne kaldırıp gözlerinden akan yaşlar yüzünü ıslatırken şöyle diyordu: *“Allah'ım! Şahid ol ki, halk içinde Peygamber'in Muhammed'e en çok benzeyeni bu kavmin üzerine gidiyor. Biz Peygamber'i görmek istediğimizde ona bakıyorduk. Allah'ım! Yeryüzünün nimetlerini bu kavimden al ve onları dağıtiver. Hiç bir zaman pak kullarını onlardan razı etme; çünkü onlar bizi davet ederek bize yardım edeceklerine dair söz verdikleri halde bize kılıç çektiler.”*

İmam daha sonra Ömer b. Sa'd'a şöyle hitap etti: *“Ey Sa'd'ın oğlu! Benimle Resulullah arasındaki bağı görmezlikten geldin. Allah senin neslini kurutsun.”*

“Allah Adem, Nuh, İbrahim ve Âl-i İmran’ı seçerek onları diğer insanlara üstün kıldı. Ve biz o seçilmiş insanların soyundanız.”

Ali Ekber düşman ordusuyla savaşa koyuldu. Onlardan yetmişini öldürdükten sonra susuzluktan babasının yanına dönerek susuzluğunu dile getirdi.

İmam: *“Yakında deden Resulullah’ı görecek ve onun elinden su içeceksin ve artık ondan sonra asla susamayacaksın.”*

Ali Ekber tekrar meydana giderek düşman ordusuyla savaşa devametti. Bir ok ansızın boğazına isabet etti ve Murret b. Munkez-i Abdi mızrakla Ali Ekber’in başına vurdu, sonra da başına bir kılıç darbesi indirdi. Bunun etkisi üzerine Ömer b. Sa’d’ın askerleri kılıçlarıyla Ali Ekber’in vücudunu param parça ettiler.

İmam Hüseyin (a.s) oğlunun baş ucuna gelerek başını dizlerinin üstüne alıdı ve şöyle buyurdu: *“Allah seni öldüren bu zalim kavmi öldürsün. Allah ve Resulullah’ın hürmetini ortadan kaldırmaya ne kadar da cüret ettiler. Artık senden sonra dünyaya yazıklar olsun.”*

Daha sonra İmam avucunu oğlunun kanıyla doldurarak onu gökyüzüne savurdu ve o kanın bir damlası bile yere düşmedi.

İmam (a.s) oğlunun cesedini şehitlerin bulunduğu çadırın önüne getirmelerini emretti. Daha sonra Ehl-i Beyt kadınları Ali Ekber’in cesedinin etrafına toplanarak bedeninin kanlar içinde ve parça parça olduğunu görünce feryad ederek ağlamaya başladılar. Düşmanın kılıç ve mızraklarının izleri vücudunun her yerinde görülmekteydi. Haşimi kadınlarının önünde Zeynep vardı. Ağlamak ona rahatlık vermiyordu. Kendisini Ali Ekber’in pak cesedinin

üzerine atarak kardeşinin ciğer paresini bağrına basıp feryad ediyordu.

Abdullah b. Müslim b. Akil, İmam Hüseyin'in (a.s) huzuruna çıkarak izin alıp meydana çıktı ve şöyle recez okudu:

Bugün babam Müslim'le görüşeceğim,
Peygamber'in dini uğrunda öldürülenlerle
görüreceğim

Abdullah b. Müslim küfür ordusuna üç kere hücum etti ve her defasında onlardan bir çoğunu cehenneme gönderdi. Nihayet Yezid b. Rukkad-i Cuhani'nin attığı ok alnına isabet etti. Abdullah feryad ederek dedi ki: "Allah'ım, bu kavim bize ihanet etti; bizi öldürdükleri gibi sen de onları öldür. "Bu esnada birisi mızrağını Abdullah'ın kalbine saplayarak onu şehid etti. Abdullah'ın şehid edildiğini gören Ebu Talibin çocukları topluca Kufelilere hücum ettiler. İmam Hüseyin (a.s) onlara hitaben buyurdu ki: *"Ey amcazadeler! Ve ey Ehl-i Beyt'im! Ölümüne karşı sabırlı olun; Allah'a andolsun ki artık bugünden sonra hakaret ve ihanete uğramayacaksınız."*

Daha sonra Avn b. Abdullah b. Cafer-i Teyyar şehit düştü, kardeşi Muhammed ve Abdurrahman b. Akil ve kardeşi Cafer b. Akil ve Muhammed b. Müslim b. Akil şehid oldu.

Daha sonra Muhammed b. Ebu Bekr b. Emir-ul Mü'minin meydana çıktı ve Bekr-i Nehavi onu şehid etti. Ondan sonra Abdullah b. Akil Yezid ordusunun içine dalarak onlardan bir çoğunu öldürdü ve kendisi de yaralanarak yere düştü; Osman b. Halid-i Tamimi gelerek onu şehid etti. Onun peşinden Rembe adındaki Ümm-ü Vehab'in oğlu, Abdullah-i Asgar, Ebu Bekr b. Hasan b. Ali,

Ömer b. Sa'd'ın ordusuna saldırarak onlardan bir grubunu öldürdükten sonra şehadete ulaştı.

Sonra çocuk yaşta olan (On üç yaşında) Kasım b. Hasan İmam'ın (a.s) yanına gelerek meydana gitmek için izin istedi. İmam onu bağrına basarak kardeşi Hasan'ı hatırlayıp ağladı ve sonra ona izin verdi. Kasım'ın yüzü dolunay gibi parlıyordu. Kasım kılıcını çekerek küfür ordusuna hücum etti ve onlardan çoklarını cehenneme gönderdikten sonra Amr b. Sa'd b. Nufeyl-i Ezudi başına bir kılıç darbesi indirdi. Kasım başı yarılınca amcası Hüseyin'i yardıma çağırdı. Bu durumu izleyen İmam Hüseyin (a.s) Kasım'ın yardımına koşarak Kasım'ın katilini cehenneme gönderdi. Ömer b. Sa'd'ın ordusu Amr'ı kurtarmak istedilerse de, ancak karşılarında İmam Hüseyin'i (a.s) bulunca İmam'ın kılıcının önünden kaçtılar. Sonra İmam Kasım'ın baş ucunda durarak şöyle buyurdu: *“Seni öldüren kavim Allah'ın rahmetinden uzak olsun. Kıyamet gününde senin hakkında onların hasmı, ceddin Resulullah ve baban Emir'ul Mü'minin'dir. Allah'a andolsun ki sen amcanı yardıma çağırdığın da sana cevap verememesi veya cevabının bir faydası olmaması amcana çok çetindir. Vallahi bu ses öyle bir kimsenin sesi ki zulümle öldürenleri çok, yardımcıları ise azdır.”*

İmam (a.s) yeğeninin vücudunu çadırlara getirerek oğlu Ali Ekber'in yanına uzattı.

Abbas b. Ali Ehl-i Beyt'ten bir çoklarının şehid düştüğünü görünce kardeşlerine yönelerek şöyle dedi: “Ey annemin oğulları! Toplanın ve kafirler topluluğuna saldırın ki, Allah sizden razı olsun.” Bunun üzerine Ebu-l Fazl Abbas'ın kardeşleri Abdullah, Cafer ve Osman İmam Hüseyin'in (a.s) huzurunda Ömer b. Sa'd'ın ordularına hücum ederek şehid oluncaya kadar onlarla savaştılar.

Kardeşlerinin şehid düştüğünü gören Abbas kendisinden başka İmam Hüseyin'in kimsesinin kalmadığını gördü, İmam'dan (a.s) meydana gitmek için izin istedi.

İmam Abbas b. Ali'ye buyurdu ki: *“Ey kardeşim! Sen benim sancaktarımın.”*

Abbas: *“Allah'a and olsun ki kalbim daralmış durumdadır. Azizlerimizin kanının intikamını bu münafık insanlardan almak istiyorum.”*

İmam: *“O halde haremdeki susuz yavrucaklar için biraz su getirmeye çalış.”*

Abbas küfür ordusunun karşısında durarak onlara nasihat etti ve çocukların susuzluğunu hatırlatarak onlardan biraz su vermelerini istedi. Ancak Abbas'ın sözleri o ölü kalplere etki etmeyince İmam'ın yanına geri döndü ve çocukların susuzluktan feryat ettiklerini duydu. Bir tulum alarak atına bindi ve Fırat'a doğru hareket etti. Fırat kıyısında dört bin kişi Abbas'ı çevreleyerek onu mızraklarına hedef aldılar. İmam Hüseyin'in (a.s) ordusunun komutanı ve İmam'ın büyük kardeşi düşman ordusunun çokluğundan bir zerre korkmadı ve onların safını yararak suya ulaştı. Tulumu suyla doldurduktan sonra avucunu suyla doldurup içmek için ağzına yaklaştırdığında İmam Hüseyin'in susuzluğunu hatırlayarak elindeki suyu tekrar Fırat'a döktü ve kendi kendisine şöyle dedi:

“Ey nefis! Hüseyin'den (a.s) sonra hayatta olup olmaman fark etmez

Hüseyin şehadete doğru giderken sen ırmağın soğuk suyunu mu içmek istersin?

Allah'a andolsun ki, bu dinimin mücade etmediği bir şeydir.”

Daha sonra su tulumunu alarak atını çadırlara doğru sürdü. Yezid orduları Abbas'ın yolunu kestiler. Abbas kılıç sallayarak onları öldürdüğü halde şöyle recez okumaktaydı:

“Ölümden korkmam ben, ölüm sesi duyduğumda.
Kılıçlar arasında bedenim kaybolrsa bile
Feda olsun canım Mustafa Sallallahu aleyhi ve sellem'in pâk torununa.
Çadırlara su tulumu götüren Abbas benim.
Karşılaştığımda savaşmaktan da hiç korkum yok.”

Bu esnada Zeyd b. Verka el Cuheni saklandığı yerden çıkarak Hekim b. Tufeyl'le birlikte Abbas b. Ali'nin sağ kolunu bedeninden ayırdılar. Abbas b. Ali kılıcı sol eline alarak şöyle recez okudu:

“Vallahi sağ kolumu da kesseniz
Ben yine dinimi savunacağım
İmamım ve sadık olan önderimi
Pâk ve emin olan Peygamber'im'in torununu himaye edeceğim.”³⁴²

Hekim b. Tufeyl tekrar hücum ederek bir kılıç darbesiyle Abbas b. Ali'nin sol kolunu da bedeninden ayırdı. Bunun üzerine Abbas sancağı göğsüne çekti. Küfür ordusu onu kuşatarak ok yağmuruna tuttular. Bu esnada bir ok su tulumuna isabet etti, ikinci ok göğsüne ve üçüncüsü de gözüne isabet etti. Ve sonra da birisi çadır direğiyle İmam Hüseyin'in yiğit kardeşine hücum ederek başını yarıdı. Bu sırada Abbas b. Ali şöyle seslendi:

³⁴² İbni Şehraşub Menakıb(4/108)

“Benden sana selam olsun ya Eba Abdullah”

İmam Hüseyin (a.s) kardeşinin sesini işitince başı ucuna gelerek Haşimilerin yiğitlik örneği, iman direği, şeref ve izzetin kalbi ve sancaktarını o halde görünce “*Şimdi belim kırıldı*” buyurdu. Daha sonra kılıcını çekerek o adam kılığındaki domuz sıfatlılara hücum etti. Küfür ordusu İmam Hüseyin’in kılıcının karşısında kaçıyorlardı. İmam (a.s) feryad ederek şöyle buyuruyordu:

“Nereye kaçılıyorsunuz ey kalleşler. Siz benim belimi kırdınız. Daha sonra İmam kardeşinin başı ucunda durarak onun başını dizlerine aldı. Böylece Abbas b. Ali de şehadet şerbetini içerek Rabb’ine kavuştu.

İmam Hüseyin kardeşinin şehadetinden sonra çadırlara döndü. Bu olay İmam’a öyle ağır geldi ki belini büktü. İmam’ın gözünden yaşlar akıyordu. Sakine babası İmam Hüseyin’i karşılayarak amcası Abbas’ın ne olduğunu sordu. İmam Hz. Abbas’ın şehit düştüğünü Sakine’ye anlattı. Zeynep bunu duyunca “Vay kardeşim” diye feryat etti.

İmam Hüseyin nereye yönelse bir başka acıyla karşılaşıyordu bir yanda kanlara boyanmış dostları, bir yanda kadınların ve çocukların feryat ve figanlarını görüyordu. Bu esnada İmam: “*Ey kavim, sizin aranızda Resulullah’ın Ehl-i Beyt’ini savunacak birisi yok mu?*” diye buyurdu!!!

İmam’ın sözlerini işiten kadınların feryatları daha da bir yükseliverdi. İmam Seccad (a.s) asasına yaslanarak arkasında eliyle kılıcı sürükleyerek savaşa gitmek için dışarı çıkınca İmam Ümm-ü Kulsüm’e hitaben şöyle dedi: “*Onun önünü alarak koruyun ki yeryüzü Resulullah’ın evlatlarından boş kalmasin*”

ALİ EL ASGAR Radıyallahu anh'ın ŞEHADETİ

Daha sonra İmam vedalaşmak için haremdeki kadınların susmalarını istedi. İmam Resulullah'ın kılıç ve kalkanını kuşandıktan sonra vedalaşmak için süt içen yavrucağını getirmelerini istedi. Zeynep Ali Esger'i kardeşine verdi. İmam bebeği kucağına alarak yüzünü öptü. Daha sonra düşmanların karşısında tutarak ona su vermelerini istedi. Ansızın Hermele okla bebeğin boğazını hedef aldı. İmam Avucunu bebeğin kanıyla doldurup onu gökyüzüne serpererek şöyle buyurdu:

“Üzüntülere tahammül etmeyi kolaylaştıran Allah'ın bu halimizi görmesidir. Allah'ım! Bu musibet ruhun bedenden ayrılmasından kolay değil. Allah'ım! Biliyorum ki zaferden daha iyisini bize nasib ettin ve zalimlerden bizim intikamımızı alacaksın ve bizim bu kavimden çektiklerimizi ahiretimiz için biriktireceksin.”

Bu esnada İmam kendisine, “Ey Hüseyin! Bebeği bırak, cennette iyi eğiticiler var onun için” diye hitap edildiğini duydu.

İmam (r.a) bebeğin cesedini Hz. Zeyneb'in çadırına götürdü. Çünkü annesinin, bebeğinin öldürüldüğünü görmeye tahammül edemeyeceğini biliyordu. Zeynep Ali Esger'in boğazında bir ok olduğunu görünce İmam'a hitaben dedi ki: Ey kardeşim! Onu benim gözümün önünden uzaklaştır. Onun ölüsünü görmeye tahammül edemem. İmam, Ali Esger için bir mezar kazarak boğazındaki okla birlikte onu toprağa gömdü. Çünkü biraz sonra küfür ordusunun kendisinin ve dostlarının pâk bedenlerini atların ayakları altında çiğneyeceklerini biliyordu.

İmam Hüseyin bir arslan gibi meydana çıktı; Muhammed ve Ali'nin kanı, Fatıma ve Hasan'ın kanı,

Hamza ve Cafer-i Teyyar'ın kanı, Peygamberler'in kanı Musa ve İsa'nın kanı, İbrahim ve İsmail'in kanı damarlarında kaynıyordu. Hz. İbrahim'in Allah yolunda dökmesi nasib olmayan kan, şimdi Resulullah'ın Ehl-i Beyt'i tarafından Allah için dökülüyordu. Bundan dolayıdır ki İmam "Hüseyin'e Allah'ın kanı" demişlerdir.

İmam küfür ordusunun sağ tarafına hücum ederek şöyle buyurdular:

"Ben Hüseyin b. Ali'yim
Sizin karşınızda baş eğmeğe yemin etmişim.
Doğrusu babamın Ehl-i Beyt'ini himaye eder
Ve Peygamber'in dini üzere ölürüm."³⁴³

Abdullah b. Ammar b. Yahud diyor ki: "Allah'a andolsun Hüseyin gibi musibete uğrayan bir kimseyi görmedim. Evlatları ve yarenleri gözleri önünde öldürüldüğü halde yiğitce kılıç sallıyor, meşhur kahramanlar, karşısından kaçıyor ve hiç kimse karşısına çıkmaya cüret edemiyordu."

Bu arada Ömer b. Sa'd şöyle bağırdı: "Bu Arap kahramanlarını kılıcıyla yerlere seren Ali'nin oğludur. Her taraftan onu çevirin."

Ömer b. Sa'd'ın bu sözlerinden sonra İmam Hüseyin'e meydanın dört tarafından dört bin mızrak fırlatılıyordu. Ve onlardan bazıları risalet ailesinin çadırlarına saldırmaya başladılar. İmam Hüseyin küfür ordusunun çadırlara hücum ettiklerini görünce şöyle feryat etti:

"Ey Ebu Sufyan ailesine uyanlar' Eğer dininiz yoksa, kıyamet gününden korkmuyorsanız, hiç olmazsa

³⁴³ Musirul Ahzan(s.79)

*dünyanızda hür kişiler olun. Eğer arap olduğunuzu iddia ediyorsanız hasebinize dönün ve insanlık şerefınızı koruyun.*³⁴⁴

Şimr cevaben: “Ne diyorsun ey Fatıma'nın oğlu?” dedi.

İmam: “Ben sizinle, siz de benimle savaşıyorsunuz; bu kadınların hiç bir suçu yok. Ben hayatta olduğum sürece askerlerinizi Ehl-i Beyt'ime saldırmaktan alıkoyun.”

Şimr: “Doğru söylüyorsun ey Hüseyin” dedi.

Bunun üzerine Yezid'in ordusu Hüseyin'e hücum ettiler ve savaş yeni bir boyut kazandı. Gücünü susuzluk nedeniyle büyük ölçüde yitiren İmam kılıç sallayarak Fırat'a doğru ilerledi. Dört bin kişiyle Fırat'ı kuşatan Amr b. Haccac'ı yolundan uzaklaştırarak Fırat'a ulaştığı an adamın biri şöyle seslendi: "Nasıl su içme lezzetini alabilirsin; oysa çadırlarını yağmalamaktalar."

İmam Hüseyin bir damla su içmeden Fırat'ı terk ederek çadırlara yöneldi. Kılıç sallayarak o alçak insanları dağıttı ve bir kere daha Ehl-i Beyt'ini teskin ederek şöyle buyurdu:

“Zor ve gamlı günler için hazırlanın ve bilin ki, Allah Teala sizin koruyucunuzdur; sizi yakın bir zamanda düşmanların şerrinden kurtaracak, akibetinizi hayır kılacak ve düşmanınızı çeşitli azaplara düçar kılacaktır. Bu zorluk ve musibetlere karşılık çeşitli nimet ve kerametler bağışlayacaktır. Öyleyse şikayet etmeyin ve değerlerinizi düşürecek şeyleri ağzınıza almayın.”

³⁴⁴ Makteli Harezmi(2/33)

Bu esnada Ömer b. Sa'd ordusuna bağırarak şöyle seslendi: "Hüseyin'e hücum edin ve kendisiyle meşgulken onu öldürün. Allah'a andolsun ki, kendine gelirse onu kendinizden uzaklaştıramazsınız."³⁴⁵

Bunun üzerine Yezid ordusu ok ve mızraklarla İmam Hüseyin'e saldırmaya başladılar; öyle ki sayısız oklar havada birbirine isabet ediyordu. İmam Hüseyin hırçın bir aslan gibi onlara hücum ediyor, karşısına çıkanlar yere seriliyordu. Yezid ordusunun ok yağmuru ise üzerine yağıyordu. İmam ara-sıra çadırlardan duyulacak yüksek bir sesle: "*La havle ve la kuvvete illa billah-il aliy-il azim*" diyordu.

Düşman ordusundan biri şöyle dedi: "Ey Hüseyin! Bakiver şu Fırat'a. Vallahi susuzluktan ölecek ve ondan tatmayacaksın."

İmam buyurdu ki: "*Allah'im! Onu susuzluktan öldür.*"

Nakledildiği üzere o adam sürekli su içtiği halde her zaman susuzdu ve nihayet aşırı miktarda su içmesi yüzünden cehenneme yuvarlandı.³⁴⁶

O sırada Ebu Hutufeş adındaki bir adamın attığı ok İmam'ın alnına isabet etti. Oku dışarı çıkarınca bütün çehresini kan kapladığı halde şöyle buyurdu:

"Allah'im, bu kavmin başıma neler getirdiklerine sen şahid ol. Allah'im onları grup grup ortadan kaldır. Onlardan hiç birini yeryüzünde sağ bırakma. Allah'im başışını bu halktan uzak eyle."

³⁴⁵ İbni Şehraşub Menakıb(4/110)

³⁴⁶ İbnül Esir el Kamil(4/76)

İmam daha sonra sözlerine şöyle devam etti: *“Ey günahkar ümmet, Resulullah'ın Ehl-i Beyt'ine karşı ne kadar da kötü bir davranışınız var. Allah'a and olsun ki ben Allah'tan şehadet kerametini arzuluyorum. Ve bilmeyeceğiniz bir şekilde intikamımı sizden alacak olan O'dur.*

Bu arada Husayn b. Malik-i Sekuni İmam'a hitaben şöyle sordu: *“Ey Fatıma'nın oğlu! Allah senin intikamını bizden nasıl alacak?”*

İmam: *“Allah sizleri birbirinizin canına düşürecek ve üzerinize acı bir azap inecektir.”*

İmam dinlenmek için bir süre savaşı bıraktığında alınına bir taş isabet etti ve tekrar yüzünü kan kapladı. İmam gömleğinin bir köşesini kaldırarak yüzünün kanını silmek istediğinde üç şubeli bir ok İmam'ın kalbine isabet etti. Bu esnada İmam kurban kesilirken okunan şu duayı okudu:

“Bismillahi ve billah ve ala milleti Resulillah” sonra başını gökyüzüne kaldırıp şöyle nida etti: *“Allah'ım! Sen iyi biliyorsun ki, bunlar öyle bir kimseyi öldürüyorlar ki bütün yeryüzünde ondan başka peygamberin bir torunu yoktur.”*

Daha sonra oku arkadan çıkardı ve kan oluk gibi dışarı akmaya başladı. İmam Hüseyin kanıyla elini doldurup onu gökyüzüne serpererek şöyle buyurdu:

“Allah'ım! Ölümü bana kolay kıl.”

İkinci kez avucunu kanla doldurarak onu yüzüne başına serpererek şöyle buyurdu: *“Allah ve Resulüyle böyle görüşmek istiyorum.”*

Kanın akmasıyla İmam gücünü kaybetti. Bu esnada Malik b. Bısr-i Kindi İmam'a yaklaşarak ona çirkin sözler söyledikten sonra kılıcıyla İmam'ın başına vurdu. İmam'ın başından kan akmaya başladı.

Hani b. Sedid diyor ki: "İmam Hüseyin yere oturunca Kufeliler'in onun etrafını çevirdiklerini gördüm. O sırada Abdullah b. Hasan düşmanın İmam'ı aralarına aldıklarını görünce ona doğru koştu. Bahr b. Ka'b kılıcını İmam Hüseyin'e indirmek üzereydi. Abdullah bu sahneyi gördüğünde dedi ki:

"Ey kötü kadının oğlu! Amcamı mı öldürüyorsun?"

Bahr öfkelenerek kılıcını Abdullah'a savurdu. Bu kılıç darbesiyle Abdullah'ın eli kesilerek pazusunda asılı kaldı.

Bu küçük yavrucuk duyduğu şiddetli acı ve ağrı yüzünden İmam'a yönelerek şöyle dedi: Ey amca! İmdadıma yetiş, beni bu dert ve musibetten kurtar.

İmam: *"Ey yeğenim sabret; Allah Teala seni pâk ve salih ceddin Resulullah'a, Ali'ye, Hamza'ya, Cafer'e ve Hasan'a kavuşturacaktır."* buyurdu.

Bu esnada Hermele bir ok atarak onu İmam Hüseyin'in kucağında olduğu halde öldürdü."

HUSEYN RADIYALLAHU ANH'IN ŞEHİD EDİLİŞİ

Kufeliler saldırılarını Huseyn Radiyallahu anh'a ve çevresindekilere yoğunlaştırdılar. O ise, elindeki kılıcı ile bu hücumları savmaya çalışıyordu. Gözleri önünde, günlerdir kendi öz oğulları dahil, nice kıymetli kişiler şehit olmuştu. Onların acısıyla yüreği yanıyordu. Bir de günlerdir susuz kalmıştı. Böyle bir halde metanetini koruyarak saldırılara direnmesi, düşmanlarını da şaşırıyordu. 10 Muharrem, işte

böyle acıklı sahnelere tarih oluyordu. Huseyn Radyallahu anh açlık ve susuzluktan iyice mecalsiz kalmış, Kufeliler ise "Huseyn'i vuran ben olmayayım" diye son darbeye cesaret edemiyorlardı

İmam Hüseyin katligahta öylece duruyordu. Her biri Hüseyin'i başkası öldürmesini istiyordu. Şimr bağırarak, neye durmuşsunuz, neyi bekliyorsunuz. Hüseyin'in işini bitirin dedi. O sırada Zür'a Bin Şerik et Temimi İmam'ın sol omzuna bir darbe indirdi. Sonra bir ok İmam'ın boğazına ve diğer biri de boynuna isabet etti. Sinan b. Enes İmam'ın göğsüne ve Salih b. Veheb ise yan tarafına vuruyordu. Bu halde iken, Sinan Bin Enes en Nehai mızrakla onu yere düşürdü ve mübarek başını kesti.³⁴⁷ Bu sıralarda İmam'ın atı, başı kanlı olduğu bir halde gidip çadırların önünde durdu. Çadırdaki kadınlar baş ve dizlerine vurarak çadırdan dışarı çıkmaya başladılar. Ümm-ü Kulsüm diyordu ki: "Vay halimize, Hüseyin meydanın ortasında yığılmış duruyor" Zeynep, "Ey kardeşim, senden sonra dünyada yaşamanın değeri yoktur. Keşke yerle gök birbirine geçseydi." dedi.

Daha sonra Zeynep İmam Hüseyin'e doğru gitti. İmam Hüseyin katligahın ortasında duruyordu. Zeynep, "Ey insanlar, sizin aranızda bir müslüman yok mu? Bakın Peygamber'in ciğer paresinin başına neler getirdiler." diye haykırdı.

Huseyn Radyallahu anh'ın ayakkabıları, elbiseleri, sarığı ve çadırlarda kalan bütün eşyaları yağmalandı. Bazı müdahaleler olmasa, Şemir Bin Zilcevşen gibi köpekler Huseyn Radyallahu anh'ın aile fertlerini ve hatta hasta yatmakta olan Ali el Asgar Radyallahu anh'ı bile öldüreceklerdi. Huseyn Radyallahu anh'ın bedeninde otuz

³⁴⁷ Taberi(5/453) İbni Kesir el Bidaye(8/188) Dineveri el Ahbar(s.258) Zehebi Siyeri A'lam(3/303) İsafur Rağibin(s.207)

üç mızrak yarası ve otuz dört kılıç darbesi tesbit edildi. Ok yaraları bundan hariçtir.³⁴⁸

Huseyn Radyallahu anh'ın adamlarından yetmiş iki kişi şehit olmuş, Kufelilerden ise seksen sekiz kişi öldürülmüştü. Huseyn Radyallahu anh şehit edildiğinde 57 (yada 58) yaşında idi. Şehit edildiği tarih; 10 Muharrem 61 Cuma günü, vakit öğleden sonra idi.³⁴⁹

Hepimiz Allah'tanız ve hepimiz O'na döneceğiz. Allah'ın selamı İmam Hüseyin Radyallahu anh'ın ve takipçilerinin üzerine olsun. Allah'ın Lâneti onları şehid eden ve ettirenlerin üzerine olsun.

BAŞININ KUF'E'YE GİDİŞİ

Ömer Bin Sad, Huseyn Radyallahu anh'ın başını Haveli ile Kufe'ye gönderdi. Haveli geç vakit Kufe'ye vardığında hükümet konağını kapalı bulunca, evine gitmiş, mübarek başı bir tencere altına koyarak hanımı Nevvar'a; "Sana dünyalar değerinde bir servet getirdim" diye bu meş'um cinayetten haber vermişti. Kadın tencereye baktığında bir nur şulesinin göklere yükseldiğini görmüş ve; "Sen Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in torununun başını getirmişsin. Yazıklar olsun sana! Artık bundan sonra seninle aynı yatakta yatmam!" demişti.³⁵⁰

Sabahleyin mübarek baş, İbni Ziyad'a götürüldü. İbni Ziyad hazeran ağacından bir deynek ile Huseyn Radyallahu anh'ın dudaklarına ve yanaklarına dokunup

³⁴⁸ İbni Şehraşub Menakıb(4/110)

³⁴⁹ Hatib Tarihu Bağdat(1/151) Musab ez Zubeyri Nesebi Kurayş(s.40) Tarihi Ya'kubi(2/245) Nurul Ebsar(s.147) İsafur Ragibin(s.207) İbni Kuteybe el Maarif(s.147) Kerbela Faciası(s.178)

³⁵⁰ Taberi(5/455) İbni Kesir el Bidaye(8/189)

duruyordu.³⁵¹ Zeyd Bin Erkam Radıyallahu anh; “Çek o deyneği! Vallahi ben Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in dudaklarını, bu yanakları öperken gördüm!” diyerek ağlamaya başlayınca, İbni Ziyad; “Şayet bunamış bir ihtiyar olmasaydın seni de öldürürdüm” dedi.³⁵²

HUSEYN RADIYALLAHU ANH'IN KABRİ

Kabir belirsiz hale getirilmişti. Bir bedevi gelip kabri şerifi araştırdı. Toprakları avuçlayıp koklamaya ve kabrin bulunduğu yere doğru ilerlemeye başladı. Kabri bulunca da,

“Babam, anam sana feda olsun! Senden ve senin toprağından daha hoş, daha tatlı bir şey yoktur” diyerek ağladı ve bir beyit söyledi.³⁵³

KAFİLENİN ŞAM'A GÖNDERİLMESİ

İbni Ziyad, Huseyn Radıyallahu anh'ın başını bir sopa üzerine yerleştirerek şehirde bir süre dolaştırılışmasını emretti. Diğer Kerbela şehitlerinin başlarıyla beraber Ali Bin Huseyn Radıyallahu anh ile kadın ve çocukları, Zahr Bin Kays başkanlığında bir heyet ile Şam'a yolladı. Heyet Şam'a gidince, Yezid siyaset icabı güya bu duruma üzülmüş gibi rol yaptı ve İbni Ziyad'a lanet okudu.³⁵⁴ Yezid, ilk tesirler atlatıldıktan sonra hadiseyi, kendisine bey'at verilmemesinin bir sonucu olarak yorumlamak istemiş, reaksiyonlar ve kıyımlar baş gösterince, halkın kendisine

³⁵¹ Sibt İbnül Cevzi'den naklen Heytemi es Savaiq(s.431) bu sebeple hazeran çubuğundan asa edinmek hoş görülmemiştir. Bkz.: Yahya Agah Efendi'nin Mecmuatuz Zeraif(7/2-7) adlı eserinden naklen; Prof. Nurhan Atasoy Derviş Çeyizi(s.271)

³⁵² İbni Kesir el Bidaye(8/190) Taberi(5/456) Nurul Ebsar(s.144) İsafur Rağibin(s.208) es Savaiq Muhrika(s.430)

³⁵³ Zehebi Siyeri A'lam(3/310) İbni Kesir el Bidaye(8/203)

³⁵⁴ Taberi(5/459) İbnül Esir el Kamil(4/84) Dümeyri Hayatul Hayevan(s.440)

güçenmesine sebep olduğu için İbni Ziyad'a lanet okumaya başlamıştır.³⁵⁵

İddiaya göre Yezid, Huseyn Radiyallahu anh'ın başı önüne konduğu zaman, Husayn Bin Hammam'ın şu şiirini söyledi;

“Asi ve zalim olup ta sevilen adamların başlarını böyle asar keseriz.”³⁵⁶ (Musab ez Zübeyri'nin nakline göre bu şiiri Ubeydullah Bin Ziyad okumuştur.) Yezid bir de Abdullah Bin Zibara'nın Uhud'da söylediği şu şiiri okumuştur;

“Ah keşke Bedir'de öldürülen dedelerim şimdi burada olsaydı da bu günü görseydiler. Ferah ve sürurlarından oynar ve; “Eline sağlık Yezid, düşmanlarımızın efendisini öldürdün, Bedir'in intikamını aldın” derlerdi. Ahmedoğullarından intikam almazsam bana Handef'ten demesinler”³⁵⁷ bu son iki rivayet **yalandır!**

Yezid'e bir Yahudi şöyle dedi; “Benimle Davud aleyhisselam arasında yetmiş baba vardır. Bu yüzden Yahudiler, onun hatırası için bana tazim ederler. Siz ise peygamberinizin oğlunu öldürdünüz!”³⁵⁸

³⁵⁵ geniş bilgi için bkz.: İbnül Esir el Kamil(4/46-88) Cevdet Paşa(8/195-288) Mehmed Halid Mufassal Tarihi İslam(1/334) Suyuti Tarihul Hulefa(s.208) Nurul Ebsar(s.145 vd.) es Savaikul Muhrika(s.430-431)

³⁵⁶ Mecmauz Zevaid(9/193) Cem'ül Fevaid(8797) Taberi(6/276) İbnül Esir el Kamil(4/37) Mekatilul Talibiyin(s.121) Musab ez Zübeyri Nesebu Kureyş(s.128) Şa'rani Muhtasarı Tezkiratil Kurtubi(s.423) Nurul Ebsar(s.145)

³⁵⁷ Ebul Ferec Mekatilul Talibiyin(s.119) Şezeratuz Zeheb(1/91) es Savaikul Muhrika(s.469) Yenabiül Mevedde(s.145)

³⁵⁸ Heytemi es Savaikul Muhrika(s.432)

Şii kaynaklara göre; Yezid, içkiye çok düşkün biri olup, oruç tutsa bile içkiyle açardı. Hayvanlara elbise giydirir, çalgılarla eğlenerek vakit geçirirdi. Yezid, Huvvarin nahiyesinde sarhoş olarak avlandığı sırada, bir yaban eşiğinin üzerine binmiş, eşek ürkünce düşüp boynu kırılmış, karnı yarılmış ve feci bir akibet ile ölmüştür.³⁵⁹

Huseyn Radiyallahu anh'ın Çocukları

- 1- Sakafe'li Leyla binti Murre Bin Urve Bin Mes'ud adlı hanımından; Aliyül Ekber (Kerbela şehidi),
- 2- Sindiyye (veya Sülafe binti Yezdücerd, yada Şahzenan binti Kisra Enuşrevan) adlı ümmü veled hanımından; Ali el Asgar,
- 3- Ümmü İshak Binti Talha Bin Ubeydullah adlı hanımından; Fatıma,
- 4- Rebab Binti İmriül Kays el Kelbiye'den; Sükeyne,
- 5- Kudaa'lı hanımından; Cafer (Huseyn Radiyallahu anh hayatta iken vefat etmiştir.)
- 6- Kerbela'da şehid olan Abdullah adlı oğlu ki bunun annesi de Rebab binti İmruul Kays'tır.
- 7- Aliyyül Evsat; Kerbela'da şehit olmuştur.
- 8- Zeyneb
- 9- Muhammed; küçük yaşta vefat etmiştir.
- 10- Ömer
- 11- Muakkıb.³⁶⁰

³⁵⁹ Belazuri Ensab(4/19) Mes'udi Mürucuz Zeheb(3/77) Suyuti Tarihul Hulefa(s.209) Kerbela Faciası(s.220)

³⁶⁰ İbni Kuteybe el Maarif(s.147) Nesebu Kureyş(s.59) İbni Hallikan Vefayat(1/455) Şezeratuz Zeheb(1/105) Nurul Ebsar(s.146,152) Şa'rani Tabakat(1/90) Safuri Mehasinül Müctemea(s.196) İsafur Rağibin(s.216)

4. ZEYNELABİDİN ALİ RADİYALLAHU ANH

Ali bin Huseyn Bin Ali Bin Ebi Talib el Kuraşi el Haşimi. Zeynelabidin adıyla tanınmıştır. Hicri 38 yılında Medine'de doğmuştur.³⁶¹

Zemahşeri, Rebiül Ebrar'da der ki; "Yezdecird'in, Ömer Radyallahu anh zamanında esir düşen üç kızı vardı. Bunlardan birisi İbni Ömer Radyallahu anhuma'nın payına düştü ve Salim Bin Abdullah bin Ömer bundan doğdu. Diğerleri Muhammed Bin Ebubekr Radyallahu anhuma'nın payına düştü ve Kasım Bin Muhammed Radyallahu anh ondan doğdu. Üçüncüsü de, (Şah Zenan Şehribanu) Huseyn Bin Ali Radyallahu anhuma'nın payına düştü. Bundan da Zeynelabidin Ali Radyallahu anh doğdu. Bu çocukların üçü de teyze çocuklarıdır."³⁶²

İbni Kuteybe ise şöyle der; "Zeynelabidin'in annesi Sind'li Selame'dir.

Adının "Gazale" olduğu da söylenir."³⁶³

Zeynelabidin Radyallahu anh, Kerbela'da babası Huseyn Radyallahu anh ile beraberdi. Yaşının küçüklüğünden veya hastalığından ötürü kendisini öldürmediler.

O zaman 23 yaşında veya daha büyük olduğu rivayet edilir. İbni Ziyad melunu onu öldürmek istemiş, fakat Allah buna fırsat vermemiştir.

³⁶¹ İbni Kesir el Bidaye(terc.:9/173) Şevahidün Nübüvve(s.340) Lemazat(1/105) Siyeri A'lamin Nübela(4/386)

³⁶² Nurul Ebsar(s.154) İbni Kesir el Bidaye(9/174) Şevahidün Nübüvve(s.340) Mekatil-ut Talibiyyin(s.52 ve 59)

³⁶³ İbni Kuteybe el Maarif(s.148) İbni Kesir el Bidaye(9/174)

Bazı facirler Yezid'e Zeynelabidin Radiyallahu anh'ı öldürmesini tavsiye ettilerse de, Allah ona da bu imkanı vermemiştir.

Ondan sonra Yezid, otoritesinin sarsılmasından korktuğu için, imam Zeynelabidin Radiyallahu anh'ı meclislerinde yanında oturtur, onsuz yemek yemezdi. Sonra onları Medine'ye gönderdi ve imam orada çok saygı gördü.³⁶⁴

İLİMDE MERTEBESİ

İmam Zeynelabidin Radiyallahu anh, babasından, amcası Hasen Radiyallahu anh'dan, Cabir, İbni Abbas, Misver Bin Mahreme, İbni Ömer, Ebu Hureyre, Safiye, Aişe, Ümmü Seleme Radiyallahu anhum ve başkalarından rivayette bulunmuştur.

Kendisinden de; oğulları Zeyd, Abdullah ve Ömer, Ebu Cafer Muhammed Bin Ali, Zeyd Bin Eslem, Asım Bin Ömer, Ebu Zinad, Tavus, Zühri, Yahya Bin Said el Ensari, Ebu Seleme Radiyallahu anhum ve başkaları rivayette bulunmuşlardır.³⁶⁵

Zühri Radiyallahu anh dedi ki; "Ali Bin Huseyn Radiyallahu anh'dan daha takvalı ve daha faziletli bir Kureyş'li görmedim. Babası Huseyn Radiyallahu anh'ın şehadeti zamanında yanındaydı. 23 yaşında idi ve

³⁶⁴ İbni Kesir el Bidaye(9/174) Sıbt İbnül Cevzi Tezkiret-ul Havas(s.324) İsbat-ül Hüdat(5/242)

³⁶⁵ Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/60) Siyeri A'lam(4/387) el Kaşif(2/37) İbni Hacer Tehzibul Tehzib(7/268) Mizzi Tehzibul Kemal(20/384) İbni Kesir el Bidaye(9/173) Nurul Ebsar(s.154) İsafur Rağibin(s.237)

hastaydı. Ömer Bin Sa'd, onu kastederek; "Şu hastaya sataşmayın" demişti.³⁶⁶

Yine Zühri Radıyallahu anh ; "en çok Zeynelabidin Ali Bin Huseyn Radıyallahu anhuma ile otururdum. Ondan daha fakih bir kimse görmedim. Hadis rivayet ederdi, aile efradı içinde en faziletli ve engüzel taatte bulunan kimseydi. Onlar arasında Abdülmelik Bin Mervan tarafından en çok sevileni idi. Kendisine ağabeylerin süsü (Zeynelabidin) denirdi.³⁶⁷

Muhammed Bin Sirin Radıyallahu anh dedi ki; "Zeynelabidin Radıyallahu anh, süka, güvenilir bir ravi, çok hadis rivayet eden, şahsiyetli, takvalı, vera sahibi bir kimseydi. Annesi Gazale idi."³⁶⁸

Said Bin Müseyyeb, Zeyd Bin Eslem, İmam Malik ve Ebu Hazim el A'rac Radıyallahu anhum'un ifadelerine göre, Ehli Beyt arasında Zeynelabidin Radıyallahu anh'ın misli yoktu.³⁶⁹

Adamın birisi, Said Bin Müseyyeb Radıyallahu anh'e; "Falan adamdan daha takvalı birini görmedim" dedi. O da dedi ki;

"Peki sen Ali Bin Huseyn'i gördün mü?" adam;

³⁶⁶ Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/60) Siyeri A'lam(4/387) İbni Hacer Takrib(1/400) Mizzi Tehzibul Kemal(20/384) Nurul Ebsar(s.154) İbni Kesir el Bidaye(9/174) İsafur Rağibin(s.237)

³⁶⁷ İbni Kesir el Bidaye(9/178) Suyuti Tabakatül Huffaz(1/37) İbni Hacer Tehzib(7/269) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/60) Siyeri A'lam(4/389) Mizzi Tehzibul Kemal(20/386) Ebul Velid el Baci Ta'dil ve Tecrih(3/956)

³⁶⁸ İbni Kesir el Bidaye(9/175) İbni Hacer Tehzib(7/269) Suyuti İsaful Mübetta(s.21)

³⁶⁹ Ebu Nuaym Hilye(2/140) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/60) Nurul Ebsar(s.154) İbni Kesir el Bidaye(9/175) Hudari Tarihut Teşri(s.173)

“Hayır” deyince dedi ki;

“İşte ben de ondan daha takvalı birini görmedim”³⁷⁰

Ebu Bekir İbni Ebi Şeybe der ki; “Zühri'nin en sahih isnadı; Ali Bin Huseyn – Babası – dedesi tariki ile gelen rivayetleridir.”³⁷¹

Vakidi der ki; “Ali Bin Huseyn Radıyallahu anh, insanların en takvalılarından, en çok ibadet edenlerinden ve Allah'tan en çok korkanlarındandı. Yürürken elini kolunu sallamaz, beyaz bir sarık sarar ve ucunu arkasından sarkıtırdı. Künyesi Ebu Hasen idi. Ebu Abdullah ve Ebu Muhammed olduğu da söylenir.”³⁷²

Ali Bin Huseyn Radıyallahu anh, mescide girdiği zaman, insanların omuzlarından atlayarak ilerler ve nihayet Zeyd Bin Eslem Radıyallahu anh'ın ilerideki ilim halkasına dahil olurdu. Nafi Bin Cubeyr Bin Mut'im ona;

“Allah seni affetsin, sen insanların efendisisin. Niçin gelip ilim halkalarını ve Kureyşlilerin meclislerini geçerek, şu siyahi kölenin meclisine oturuyorsun?” diye sorunca dedi ki;

“Kişi ancak faydalandığı yerde oturmalıdır. İlim ise, her nerede olursa olsun, oraya gidip talep edilmelidir.”³⁷³

³⁷⁰ Ebu Nuaym Hilye(2/140) Mizzi Tehzibul Kemal(20/389) İbni Kesir el Bidaye(9/193)

³⁷¹ Suyuti İsaful Mübetta(s.21) Siyeri A'lam(4/391) Suyuti Tabakatül Huffaz(1/37) İbni Hacer Tehzib(7/269) Mizzi Tehzibul Kemal(20/384) İbni Kesir el Bidaye(9/175)

³⁷² Siyeri A'lam(4/398) İbni Kesir el Bidaye(9/175) Şa'rani Tabakat(1/108)

³⁷³ Ebu Nuaym Hilye(2/137) Zehebi Siyeri A'lam(4/388) Mizzi Tehzibul Kemal(20/385) İbni Kesir el Bidaye(9/178) İbni Hacer Tehzib(7/269)

Abdülmelik Bin Mervan, İmamı Şam'a getirtir ve Bizans hükümdarının kendisine sikke ve kağıtlar hakkında sorduğu sorulara vereceği cevaplar hususunda imam Zeynelabidin Radyallahu anh'ın fikrini alırdı.³⁷⁴

Zeynelabidin Radyallahu anh der ki, "İnsanların dünyadaki efendileri, cömert ve takvalı olanlardır. Ahiretteki efendileri ise, dindar, faziletli, ilim ve takva sahibi kimselerdir. Zira alimler, peygamberlerin mirasçılarıdır."³⁷⁵

FAZİLETİ

Ebu Bekr Bin Muhammed Bin Yahya es Suli, Ebu Zübeyr'den ve İbnül Medini, Zübeyr Bin Muhammed Bin Müslim el Mekki'den naklediyor; "Biz Cabir Bin Abdillâh Radyallahu anh'ın yanındaydık. Zeynelabidin Radyallahu anh, yanında henüz küçük olan oğlu Muhammed el Bakır Radyallahu anh ile oraya gelince, bize şöyle dedi;

"Ben Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında iken Huseyn Radyallahu anh oraya geldi. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem onu bağrına basıp öptü ve yanına oturttu. Sonra şöyle buyurdu;

"Şu oğlumun Ali adında bir oğlu olacaktır. Kıyamet günü olunca Arş'in ortasında bir münadi;

"Abidlerin efendisi ayağa kalksın!" diye seslenecek, ve işte şu oğlum Huseyn'in oğlu Ali ayağa kalkacaktır. Sonra onun da Muhammed adlı bir çocuğu olacaktır. Ey Cabir! Ona yetişirsen benden ona selam söyle. Onunla

³⁷⁴ İbni Kesir el Bidaye(9/174)

³⁷⁵ İbni Kesir el Bidaye(9/179)

karşılaşmandan sonra bil ki ömrün az kalmıştır.” Cabir Radiyallahu anh bundan sonra üç gün yaşamıştır.”³⁷⁶

İmam Ahmed Radiyallahu anh, Zerr Bin Ubeyd'den naklediyor;

“Ben İbni Abbas Radiyallahu anhuma'nın yanındaydım. Zeynelabidin Radiyallahu anh geldi. İbni Abbas Radiyallahu anh ona;

“Sevgili oğlu sevgiliye merhaba” dedi.”³⁷⁷

KERAMETLERİNDEN

Bir gün İmam-ı Zeynel Abidin Radiyallahu anh'ı, elleri kelepçeli, ayaklarında kayış bağlı olduğu halde Medine'den Bağdat'a götürüyorlardı. Zühri Radiyallahu anh O'nu bu halde görünce çok ağladı ve dedi ki:

“Keşke şimdi sizin yerinizde benim ellerim kelepçeli olsaydı.” İmam-ı Zeynel Abidin Radiyallahu anh O'na dedi ki:

³⁷⁶ **SAHİH DEĞİLDİR.** İbni Asakir(54/276) Taberani Mucemul Evsat(6/14) Mecmauz Zevaid(10/22) İbni Kesir el Bidaye(9/178) Zehebi Mizanul İtidal(6/151) İbni Hacer Lisan Mizan(5/173) İbni Adiy el Kamil(6/2406) Ebulvefa Trablusi Keşful Hasis(1/229) Suyuti Lealiül Masnua(1/413) İbnül Cevzi Mevduat(2/44) el Vasiti Hulasatul İksir(s.25) Şevahidün Nübüvve(s.346) Yenabiül Mevedde(s.195) Nurul Ebsar(s.157) Siyeri A'lam(4/404) Heytemi es Savaik(s.199) terc.:s.435) Kifayet'ul Eser(s.298) İrşadı Müfid(2/159) İbnül Cevzi, Zehebi ve diğer bazı muhaddisler, bu rivayetin Muhammed Bin Zekeriya el Gulabi'nin yalanı olduğunu söylerler. El Gulabi zayıf bir ravi olup, İbni Hibban onu Sükat'ta zikretmiş ve; “Güvenilir ravilerden rivayet ettiği takdirde itibar edilir” demiştir. Darekutni onu hadis uydurmakla itham etmiştir. Ancak bu rivayet başka bir tarikten, Taberani'nin Evsat'ında zayıf sened ile rivayet edilmiştir.

³⁷⁷ İbni Kesir el Bidaye(9/178)

“Ya Zühri! Bu bize hiç zor gelmez. İstedğim zaman el ve ayaklarımı açabilirim.” dedi ve çok hafif bir silkinme ile elindeki kelepçeyi ve ayağındaki kayışı açtı. Kısa bir zaman sonra eline kelepçeyi ayağına kayışı geçirerek buyurdu ki:

“Bunlar kulların cezasıdır ve kolaydır. İstedğimiz zaman açabiliriz. Esas zor olan Allah-ü Teala (CC) Hz.leri'nin azabıdır.” Sonra dedi ki;

“Ben Medine'ye iki gün sonra zincirsiz ve muhafızsız gideceğim.” Bu sözün üzerinden iki gün geçmeden, nöbetçiler onu sıkı gözetledikleri halde, şafak vakti kaybettiler. Aradılarsa da bulamadılar. Sonra Zühri, Abdülmelik'in yanına gitti. Abdülmelik ona Zeynelabidin Radyallahu anh'ın durumunu sordu. O da ona olanları anlattı. Abdülmelik dedi ki;

“Muhafızlar onu kaybettikleri gün Zeynelabidin yanıma gelip; “Benimle senin aramızdaki durumumuz nedir?” dedi. Ben ona yanımda ikamet etmesini söyledim. O da bunu kabul etmedi ve yanımdan ayrıldı. Allah'a yemin ederim ki, kalbim onun korkusuyla doluydu.”

İşte Abdülmelik, gördüğü bu keramet üzerine Irak valisi Haccac'a, Abdulmuttalib oğullarının kanlarını dökmekten sakınmasını ve bu tavsiyeyi gizli tutmasını bildiren bir mektup gönderdi. Zeynelabidin Radyallahu anh keramet ile bundan haberdar oldu. Halife Abdülmelik'e;

“Sen bizim hakkımızda falan gün gizli olarak Haccac'a şöyle şöyle yazdın. Şüphesiz Allah, sana bunun karşılığını vermiştir.” Diye mektup gönderdi. Abdülmelik, mektubun tarihine bakınca, Haccac'a gönderdiği mektup ile aynı tarihi

taşıdığını, mektubu getiren kölenin çıkışının da, Haccac'a giden elçinin gidiş vaktine rastladığını gördü.³⁷⁸

BATIL İTİKAD SAHİPLERİNE İKAZI

Yahya Bin Said Radıyallahu anh, Zeynelabidin Radıyallahu anh'den naklediyor; "Ey insanlar! Bizi İslam sevgisi ile seviniz. Ebu Bekr ve Ömer Radıyallahu anhuma'ya sövmeniz sebebiyle, bize olan sevginiz utanç haline geldi!"³⁷⁹

Zeynelabidin Radıyallahu anh dedi ki; "Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in sağlığında iken Ebu Bekr ve Ömer Radıyallahu anhuma hangi mertebede idiyeler, O'nun vefatından sonra da aynı mertebededirler."³⁸⁰

Zübeyr Bin Bekkar anlatıyor; "İraklılardan bazı kimseler, Ebu Bekr ve Ömer Radıyallahu anhuma aleyhinde konuşuyorlardı. Zeynelabidin Radıyallahu anh dedi ki;

"Söyleyin, siz Haşr suresi 9. ayetinde övülen ilk muhacirlerden misiniz?"

"Hayır" dediler.

"Peki siz, o ayette övülen Ensar'dan mısınız?" dedi.

"Hayır" dediler. Bunun üzerine dedi ki;

³⁷⁸ Ebu Nuaym Hilye(2/135) Seyyid Ahmed er Rifai el Hikem(s.94) Heytemi es Savaik(s.198 terc.:s.433) Şevahidün Nübüvve(s.341) Nebhani Camiül Keramat(3/478) Nurul Ebsar(s.155) Hulvi Lemazat(1/109)

³⁷⁹ Ebu Nuaym Hilye(2/136) Zehebi Siyeri A'lam(4/389) Muhibbut Taberi Riyadun Nadra(1/382) Mizzi Tehzibul Kemal(20/387) İbni Kesir el Bidaye(9/175) Şa'rani Tabakat(1/109)

³⁸⁰ Zehebi Siyeri A'lam(4/394) İbni Hacer Tehzibut Tehzib(7/269) Mizzi Tehzibul Kemal(20/393) İbni Kesir el Bidaye(9/176)

“Sizler ne Muhacirlerden, ne de Ensar’dan olmadığınızı ikrar ettiniz. Ben de şahitlik ederim ki, sizler, Allah’ın şu ayette bahsettiği üçüncü gruptan da değilsiniz;

“Onlardan sonra gelenler; “Rabbimiz! Bizi ve bizden önceki mümin kardeşlerimizi bağışla! Kalbimize müminlere karşı kin bırakma!” (Haşr suresi 10. ayet)

Haydi öyleyse yanımdan gidin! Allah sizi mübarek kılsın! Evlerinizi de birbirine yaklaştırmasın! Sizler İslamiyetle alay ediyorsunuz. İslam ehli de değilsiniz.”³⁸¹

Adamın birisi, Zeynelabidin Radıyallahu anh’e; “Ali Radıyallahu anh ne zaman dirilip dünyaya gelecek?” dedi. Buyurdu ki; “Vallahi O, Kıyamet günü dirilecek ve kendi başının çaresine bakacak.”³⁸²

TAKVASI, İBADETİ

İmam Zeynelabidin Radıyallahu anh, namaz kılarken, içinde bulunduğu oda yandı. Namazı bitirdiğinde;

“Niçin namazı bırakıp evden çıkmadın?” diye sordular. Dedi ki;

“Cehennem ateşini düşünmekle meşgul olduğumdan, bu yangın ateşinin farkına varmadım”³⁸³

Abdest alırken rengi sararır, namaza dururken de vücudu tiril tiril titrerdi. Ona bunun sebebini sorduklarında;

³⁸¹ Zehebi Siyeri A’lam(4/395) Ebu Nuaym Hilye(2/136) İbni Kesir el Bidaye(9/180)

³⁸² İbni Kesir el Bidaye(9/180)

³⁸³ Kuşeyri Risalesi(s.199) Siyeri A’lam(4/391) Tehzibul Kemal(20/389) Şevahidün Nübüvve(s.340) İsafur Rağibin(s.238) Lemazatı Hulviye(1/106)

“Kimin huzuruna duracağımı ve kiminle konuşacağımı bilmiyor musunuz?” dedi.”³⁸⁴

Hacca gittiğinde telbiye getirmek isteyince vücudu sarsılmaya başladı. Şöyle dedi;

“Lebbeyk” dediğim zaman bana; “La lebbeyk” denilmesinden korkuyorum.” Arkadaşları onu telbiye getirmeye teşvik edince, o da telbiye getirir getirmeyi bayıldı ve bineğinden düştü.³⁸⁵

İmam Malik Radiyallahu anh ve daha başkalarından rivayet edildiğine göre, Zeynelabidin Radiyallahu anh, hergün ve gecede bin rekat namaz kılardı.³⁸⁶

Tavus Radiyallahu anh dedi ki; “Zeynelabidin Radiyallahu anh’ın Hatim’de namaz kılıp secde halinde iken şöyle dediğini işittim;

“Ey Rabbim! Kulların senin avlundadırlar. Senden dilenenler, senin avlundadırlar. Sana muhtaç olan fakirlerin de senin avlundadırlar.” Allah’a yemin ederim ki, ben

³⁸⁴ Mizzi Tehzibul Kemal(20/390) Ebu Nuaym Hilye(2/133) Siyeri A’lamin Nübela(4/392) Ebu Talib el Mekki Kutul Kulub(3/330) Sühreverdi Avariful Maarif(s.414) Şa’rani Tabakat(1/108) İbni Kesir el Bidaye(9/176) Nurul Ebsar(s.154) İsafur Rağibin(s.238) Şevahidün Nübüvve(s.340) Yenabiül Mevedde(s.191) Lemazat(1/106)

³⁸⁵ Tehzibul Kemal(20/390) İbni Kesir el Bidaye(9/176) İbni Hacer Tehzibut Tehzib(7/269) Siyeri A’lamin Nübela(4/392) Şa’rani Tabakat(1/109)

³⁸⁶ Tehzibul Kemal(20/390) İbni Kesir el Bidaye(9/176) İbni Hacer Tehzibut Tehzib(7/269) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/60) Siyeri A’lamin Nübela(4/392) Şa’rani Tabakat(1/109) Nurul Ebsar(s.154) İsafur Rağibin(s.237) Yenabiül Mevedde(s.191)

sıkıntıya düştüğüm zaman bu duayı okuduğumda mutlaka sıkıntım gideriliyordu.”³⁸⁷

Zeynelabidin Radıyallahu anh, çok secde ettiği için kendisine “Seccad” lakabı verilmiştir.³⁸⁸

Zeynelabidin Radıyallahu anh, abdest alırken, kimseden yardım istemez, seferde bile gece namazını terk etmez, şiddetli rüzgarı görünce heyecanlanır ve baygın düşerdi. Ebu Bekr, Ömer ve Osman Radıyallahu anhum’u över ve onlara rahmet dilerdi.³⁸⁹

Zeynelabidin Radıyallahu anh, oğluna; “Ey oğulcuğum! Tuvalete gitmek için ayrı bir elbise edin. Zira ben, tuvalette pisliğin üzerine sineklerin konduğunu, sonra o sineklerin kalkıp elbisemin üzerine konduklarını gördüm.” Dedi. Bunu söyledikten sonra dedi ki;

“Lakin Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem’in ve ashabının birer elbiseleri vardı. Bid’atte hayır yoktur. Vazgeçtim.”³⁹⁰

CÖMERTLİĞİ

Zeynelabidin Radıyallahu anh, geceleyin çok sadaka verir ve şöyle derdi; “Geceleyin verilen sadaka, Rabbin gazabını söndürür, kalbi ve kabri nurlandırır. Kıyamet gününde kulun maruz kalacağı karanlıkları giderir ve Allah

³⁸⁷ İbni Kesir el Bidaye(9/176) Nurul Ebsar(s.154) Tehzibul Kemal(20/391) Siyeri A’lamin Nübela(4/393)

³⁸⁸ Şevahidün Nübüvve(s.340) Lemazatı Hulviye(1/105)

³⁸⁹ Şa’rani Tabakat(1/109) Yafii Ravdur Rayahin(s.55)

³⁹⁰ Ebu Nuaym Hilye(2/133) İbni Kesir el Bidaye(9/190) Şa’rani Tenbihul Muğtterrîn(s.26) Muhammed Hadîmi Berikatul Muhammediye(5/412,417)

onun sadaka olarak verdiği malın ecrini iki kat olarak verir.”³⁹¹

Muhammed Bin İshak dedi ki; “Medine’de bazı kimselerin geçimleri sağlanıyor, fakat bunu kimin sağladığı bilinmiyordu. Zeynelabidin Ali Bin Huseyn Radyallahu anh vefat edince o kimselere erzak getiren kimse kalmadı. Böylece erzakları kimin getirdiğini anlamış oldular. Vefat ettiğinde, sırtında ve omuzlarında, erzak taşıma nedeniyle oluşan bazı izler gördüler. O, erzak dağarcığını, sırtına vurur, dulların, düşkünlerin evlerine taşırdı. O, Medine’de yüz hane halkının geçimini sağlardı. Onun vefatına kadar, erzağın kendilerine nereden geldiğini bilemediler.”³⁹² Bu konuda aynısı, İbni Aişe ve Ömer Bin Haris’ten de rivayet edilmiştir.³⁹³

Zeynelabidin Radyallahu anh, Muhammed Bin Üsâme Bin Zeyd’i, hastalığı nedeniyle ziyarete gittiğinde, o ağlamaya başladı. Zeynelabidin Radyallahu anh, niçin ağladığını sordu. O da, on bin dinar borcu olduğunu, bunu ödemekte zorlandığını söyledi. Zeynelabidin Radyallahu anh; “Borcunu ödemek benim üzerime olsun” dedi ve onun borcunu ödedi.³⁹⁴

³⁹¹ Zehebi Siyeri A’lam(4/393) İbni Kesir el Bidaye(9/176) Şeblenci Nurul Ebsar(s.157)

³⁹² Ebu Nuaym Hilye(2/136) Siyeri A’lamin Nübela(4/393) İbni Hacer Tehzibul Tehzib(7/269) Mizzi Tehzibul Kemal(20/392) İbni Kesir el Bidaye(9/176) Şeblenci Nurul Ebsar(s.154)

³⁹³ Ebu Nuaym Hilye(2/136) Siyeri A’lamin Nübela(4/393) İbni Kesir el Bidaye(9/191) Mizzi Tehzibul Kemal(20/392) Şeblenci Nurul Ebsar(s.154) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/60) Yafii Ravdur Rayahin(s.56)

³⁹⁴ Yafii Ravzur Rayahin(s.56) Tehzibul Kemal(20/393) Siyeri A’lamin Nübela(4/394) Ebu Nuaym Hilye(2/140) Şeblenci Nurul Ebsar(s.154) Es Sabban İsafur Rağibin(s.239) İbni Kesir el Bidaye(9/176)

Cüveyriye Binti Esmâ dedi ki; "Ali Bin Huseyn Radiyallahu anh, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e olan akrabalığını vesile edinerek herhangi bir kimseden bir dirhem bile yemedi."³⁹⁵

Zeynelabidin Radiyallahu anh dedi ki; "Kardeşlerimden birini görüp te, onun için Allah'tan Cennet'i isteyip, dünya malını verme hususunda cimrilik etmekten, Allah'tan haya ederim. Zira kıyamet günü bana şöyle denilir; "Eğer cennet senin elinde olsaydı, onu vermektен de cimrilik ederdin. Daha cimri olurdun."³⁹⁶

Kışın elli dinar değerinde siyah ibrişimden elbise giyerdi. Yaz geldiğinde onu sadaka olarak verir, yazın ise daha düşük değerde yamalı elbise giyer ve şu ayeti okurdu; "De ki; Allah'ın kulları için yarattığı zinet ve temiz rızıkları haram kılan kimdir?" (A'raf 32)³⁹⁷

GÜZEL AHLAKI

Birisi aleyhine konuşmuştu. Bu kendisine söylenince onun yanına gitti. Onunla biraz sohbet ettikten sonra buyurdu ki: "Hakkımda bazı şeyler söylediğini duydum. Dediklerin doğruysa Allah-ü Teala (CC) Hz.leri'nden mağfiret dilerim. Beni affetsin, dediklerin iftira ise, Allah (CC) Hz.leri seni affetsin. Selamı Rahmeti, bereketi de üzerine olsun."³⁹⁸

³⁹⁵ Tehzibul Kemal(20/389) İbni Kesir el Bidaye(9/178) Siyeri A'lamin Nübela(4/391) İbni Hacer Tehzib(7/269)

³⁹⁶ Tehzibul Kemal(20/393) İbni Kesir el Bidaye(9/179) Siyeri A'lamin Nübela(4/394) İbni Hacer Tehzib(7/269)

³⁹⁷ Siyeri A'lamin Nübela(4/398) Tehzibul Kemal(20/398) Ebulvelid el Baci Ta'dil ve Tecrih(9/356) İbni Kesir el Bidaye(9/181)

³⁹⁸ İbni Kesir el Bidaye(9/177) Siyeri A'lamin Nübela(4/397) Yafii Ravzur Rayahin(s.56) Nurul Ebsar(s.155) İsafur Rağibin(s.238)

Bir gün adamın biri, Zeynelabidin Radıyallahu anh'e sövdü, ancak o, duymazdan geldi. Adam ona; "Seni kastediyorum, sana sövüyorum" dedi. Zeynelabidin Radıyallahu anh ona; "Ben de seni görmezden geliyorum" buyurdu.³⁹⁹

Yine bir gün, Ali Bin Huseyn Radıyallahu anh, mescidden çıktığında adamın biri ona hakarete bulundu. Çevredekiler, Zeynelabidin Radıyallahu anh'ın yanına geldiler. Zeynelabidin Radıyallahu anh;

"Ona dokunmayın!" dedi. Sonra hakaret eden adama dönüp dedi ki;

"Allah'ın senden gizlediği daha birçok ayıplarımız vardır. Senin bir ihtiyacın var mı, sana yardımcı olalım" Bu sözler üzerine adam utandı. Zeynelabidin Radıyallahu anh de ona gömleğini verdi, ayrıca adamlarına ona bin dirhem para vermelerini emretti. O adam bundan sonra kendisini görünce;

"Doğrusu sen Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in evladındansın." Derdi.⁴⁰⁰

İbni Ebid Dünya, Ebu Hazma es Sümali'den naklediyor; "Zeynelabidin Radıyallahu anh evinden çıkarken şöyle derdi; "Allah'ım! Ben, bugün, bana sövenlere hakkımı helal ediyorum."⁴⁰¹

Yine İbni Ebid Dünya'nın rivayetine göre, "Bir gün İmam-ı Zeynel Abidin Radıyallahu anh'ın misafirleri vardı.

³⁹⁹ İbni Kesir el Bidaye(9/177) Tehzibul Kemal(20/398) İbni Hacer Tehzibul Tehzib(7/269) Şa'rani Tabakat(1/108) Yenabiül Mevedde(s.194)

⁴⁰⁰ Şa'rani Tabakat(1/110) Yafii Ravzur Rayahin(s.56) İbni Kesir el Bidaye(9/177) Nurul Ebsar(s.155) İsafur Rağibin(s.238)

⁴⁰¹ İbni Kesir el Bidaye(9/180)

Kölesi sofrayı getirirken sofraya kölenin elinden kaydı, merdivenin altında oynayan küçük çocuğun üzerine düştü. Bu küçük oğlu vefat etti. Köle bu durum karşısında çok korkup titremeye başladı. İmam-ı Zeynel Abidin Radıyallahu anh onun bu hali karşısında buyurdu ki:

“Sen hiç korkma, seni affettim. Ve Allah (CC) Hz.leri'nin rızası için seni azad ettim.” Bundan sonra da çocuğunun teçhiz ve tekfin işlerini kendi elleriyle yaparak cenazeyi kaldırdı.⁴⁰²

Zeynelabidin Radıyallahu anh şöyle derdi; “Alçalarak, zillete katlanarak, kızıl tüylü davarlara sahip olmak benim hoşuma gitmez.”⁴⁰³

Abdurrazzak dedi ki; “Zeynelabidin Radıyallahu anh'ın cariyelerinden biri, o abdest alırken eline su döküyordu. O sırada cariyenin elindeki ibrik düşüp, Zeynelabidin Radıyallahu anh'ın yüzüne değdi ve yaraladı. Zeynelabidin başını kaldırıp cariyeye hışımla bakınca, cariye şöyle dedi;

“Yüce Allah öfkesini yutanları ayette övmektedir.” Bunun üzerine;

“Öfkemi yuttum” dedi. Cariye;

“İnsanları affedenleri de övmektedir.” Dedi. Zeynelabidin Radıyallahu anh;

“Allah seni affetsin” dedi. Cariye;

“Allah ihsan edenleri de sever” dedi. Bunun üzerine Zeynelabidin Radıyallahu anh;

⁴⁰² İbni Kesir el Bidaye(9/180) Yafii Ravdur Rayahin(s.56)

⁴⁰³ Tehzibul Kemal(20/398) Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(4/395) İbni Kesir el Bidaye(9/180)

“Sen Allah rızası için özgürsün, seni azad ettim” dedi.⁴⁰⁴

Zeynelabidin Radyallahu anh dedi ki; “Allah’ım! Gözlere görünen açık halimin güzel olmasından, kimsenin görmediği zamanlarda da gizli halimin çirkin olmasından sana sığınırım. Allah’ım! Ben, kötülük yaptıysam da, sen bana iyilik yaptın. Tekrar kötülüğe dönersem, sen de bana iyilik yapma! Allah’ım! Senin verdiğin geniş rızkını kendilerine kıstığın kimselerin iyliğini bana nasip et!”⁴⁰⁵

Taberani rivayet ediyor; “Zeynelabidin Radyallahu anh bir cemaat arasında oturuyordu. Kendi evinden bir çığlık duydu. Kalkıp eve gitti. Sonra tekrar aynı meclise gelince ona; evinden gelen çığlığın sebebini sordular. O da hadiseyi anlattı. Oradakiler onu teselli ettiler ve gösterdiği sabra şaşılar. Şöyle dedi;

“Biz öyle bir aileyiz ki, hoşlandığımız hususlarda Allah’a itaat eder, hoşlanmadığımız hususlarda da Ona hamdederiz.”⁴⁰⁶

İbni Uyeyne Radyallahu anh naklediyor; “Zeynelabidin Radyallahu anh dedi ki; “Kişi, bir başkası hakkında bilmeden iyi şeyler söylemesin. Aksi halde, o adam hakkında bilmeden kötü şeyler söylemeye yakın hale gelir. İki kişi, günah işlemek üzere arkadaşlık edip bir araya geldiklerinde mutlaka, Allah’a itaat dışında birbirlerinden ayrılırlar.”⁴⁰⁷

⁴⁰⁴ İbni Kesir el Bidaye(9/179)

⁴⁰⁵ Ebu Buaym Hilye(2/134) İbni Kesir el Bidaye(9/190)

⁴⁰⁶ İbni Kesir el Bidaye(9/191) Ebu Nuaym Hilyetul Evliya(2/137)

⁴⁰⁷ İbni Kesir el Bidaye(9/181)

Amr Bin Sabit dedi ki; “Zeynelabidin Radıyallahu anh Medine'den Mekke'ye giderken bindiği hayvana hiç vurmazdı.”⁴⁰⁸

Musa Bin Habib naklediyor; “Zeynelabidin Radıyallahu anh dedi ki; “Kim ilmini birisinden gizlerse veya ilim öğretmekten ücret alırsa, o ilim ona fayda vermez.”⁴⁰⁹

Zeynelabidin Radıyallahu anh derdi ki; “Vücut hastalanmazsa şımarır, şımaran vücutta ise hayır yoktur.”⁴¹⁰

Fudayl Bin Gazvan naklediyor; “Zeynelabidin Radıyallahu anh dedi ki; “Kim kahkaha ile gülerse, bir ağız dolusu ilim püskürmüş olur.”⁴¹¹

Zeynelabidin Radıyallahu anh'a; “İki cihanın en mes'ud şahsı kimdir?” diye soruldu. Dedi ki; “İçinde bulunduğu rıza hali, batıla rıza göstermesine sebep olmayan ve gazaplanınca da öfkesi, haksızlık yapmasına sebep olmayan kimsedir.”⁴¹²

Yine ona; “İnsanların en büyük pay sahibi olanı kimdir?” diye sordular. Dedi ki;

“Dünyayı kendi nefsi için pay olarak görmeyendir. Düşünce bir aynadır. Kişi bu aynada kendi iyiliklerini ve kötülüklerini görür. Dostları kaybetmek, gurbete düşmek demektir. Kimi insanlar Allah-ü Teala'dan (CC) korktukları için O'na ibadet ederler. Bu kölelerin ibadetidir. Bazı insanlar da Allah-ü Teala (CC) Hz.leri'nin rahmetini ve

⁴⁰⁸ Ebu Nuaym Hilyetul Evliya(2/133)

⁴⁰⁹ Ebu Nuaym Hilyetul Evliya(2/139)

⁴¹⁰ Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/60) Siyeri A'lâm(4/396) Ebu Nuaym Hilye(2/134) İbni Kesir el Bidaye(9/190)

⁴¹¹ Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/60) Siyeri A'lâm(4/396) Ebu Nuaym Hilye(2/134)

⁴¹² Hucviri Keşful Mahcub(s.166)

cennetini isledikleri için O'na ibadet ederler. Bu ibadet tüccar ibadetidir. İnsanların diğer bir kısmı ise Allah-ü Teala'ya sevgi ve şükür için ibadet ederler. İşte bu, tam manada hür ve muttaki olanların ibadetidir.”⁴¹³

Buyurdu ki: “Allah-ü Teala (CC) Hz.leri, günahlarına pişman olup tövbe edenleri sever. İyiliği emretmek ve kötülüğü men etmek görevini yapmayan kimse, Allah'ın kitabını ardına atmış gibi olur. Ancak kötülük yapan kimseler hariç.” Kendisine;

“Hariç olan nedir?” diye sordular. Dedi ki;

“İnatçı ve zorba kimsenin, iyiliği emredip kötülüğü men eden kimseye karşı taşkınlık yapıp zarar vermesinden korkulur. İşte bu durum müstesnadır.”⁴¹⁴

FERAZDAK'IN ŞİİRİ

Suli, Ceriri, İbni Aişe ve daha bir çoklarının rivayet ettiklerine göre, Hişam Bin Abdulmelik, hacda iken tavaf etmiş ve Hacerül Esved'i selamlamak istediği zaman izdihamdan ötürü imkan bulamamıştı. Kendisi için bir minber kurulmuş, Hacerül Esved'i ancak o şekilde selamlayabilmişti.

Biraz sonra İmam Zeynelabidin Radyallahu anh Kabe'ye gelmiş, tavafa başlamış, Hacerül Esved'i istilam için yaklaştığında, halk, saygı ve tazim ile bir anda önünü açivermişlerdi. Kendisi de güzel bir görüntüde ve göz alıcı bir şekilde idi. Şam'lılar, Hişam'a onun kim olduğunu

⁴¹³ İbni Kesir el Bidaye(9/177) Şa'rani Tabakat(1/107) Mizzi Tehzibul Kemal(20/398) Ebu Nuaym Hilyetul Evliya(2/134) İsafur Rağibin(s.240) Siyeri A'lam(4/396) Yafii Ravzur Rayahin(s.55)

⁴¹⁴ Ebu Nuaym Hilye(2/139) Tehzibul Kemal(20/391) İbni Kesir el Bidaye(9/192) Şa'rani Tabakat(1/109)

sorduklarında, o, Zeynelabidin Radyallahu anh'ı küçük düşürmek için;

“Tanımıyorum” demişti. Bunun üzerine orada bulunan meşhur şair Ferzadak;

“Onu ben tanıyorum” diye cevap vermişti. Şam’lılar;

“O kimdir?” diye sorunca Ferzadak, onu göstererek irticalen uzun bir şiir okudu. O şiirin ilk birkaç beyti şöyledir;

“Onun bastığı yerleri Bahta (Mekke vadisi) tanır,
Onu Kabe, Harem ve Harem dışındaki yerler de tanır,
Bu, Allah’ın en hayırlı kulunun oğludur,
Bu, takvalı, seçkin, temiz ve meşhur bir şahsiyettir,
Kureyşliler bunu görünce sözcüleri şöyle der;
Bunun ahlaki üstünlüğüne kimse ulaşamadı
Bu, onur ve üstünlüğün doruk noktasıdır.
Bu noktaya İslam’ın Arabı ve Acemi ulaşamadı
İstila etmeye, el sürmeye gelince Hatimin duvarları
Neredeyse onun avuçlarını yakalamak üzeredir.
Utandığından bazen gözlerini yumar,
Halbuki onun heybetinden gözler öne düşer...” bu
şiirin son beyitleri de şöyle biter;
“Senin; “tanımıyorum” demen buna zarar vermez
Senin tanımadığını Araplar da, acemler de tanır
Allah’ı bilen kimse, bunun evveliyatını tanır
Diğer bütün ümmetler dine, bunun ailesi vasıtasıyla
kavuştu.”

Hişam bu şiiri dinleyince öfkeleni ve Ferzadak’ın, Usfan’da hapsedilmesini emretti. Zeynelabidin Radyallahu anh bu hadiseyi duyunca, Ferzadak’a 12.000 dirhem para gönderdi. Ancak Ferzadak bunu kabul etmedi ve dedi ki;

“Ben söylediklerimi Allah rızası için, hakka yardım etmek ve Rasulallah Sallallahu aleyhi ve sellem’in

zürriyetinin hakkını vermek için söyledim. Bunun karşılığında bir şey alacak değilim.”

Zeynelabidin Radiyallahu anh bunun üzerine şu mesajı gönderdi;

“Senin bu hususta samimi olduğunu, niyetinin doğruluğunu Allah da biliyor. Allah hakkı için bu parayı kabul et.” Bunun üzerine Ferazdak parayı kabul etti. Sonra da Hişam’ı yerdı ve şöyle dedi;

“Sen beni Medine ile gönüllerin yöneldiği Mekke arasında (Usfan’da) hapsediyorsun

Sonra da liderlere mahsus olmayan bir başı gövden üzerinde taşıyorsun

Ayrıca ayıpları açıkça görünen iki tane de şaşı gözün var!”⁴¹⁵

ORUC’UN HÜKÜMLERİNİ BEYAN ETMESİ

Süfyan Bin Uyeyne, Zühri’den naklediyor; “Zeynelabidin Radiyallahu anh’ın yanına gittiğimde bana nerede olduğumu sordu, ben de, oruç konusunu müzakere ettiğimizi, sonunda, Ramazan ayı orucu dışında farz olan başka bir oruç olmadığına hükmettiğimizi söyledim. Dedi ki;

“Ey Zühri! Bu sizin dediğiniz gibi değildir. Orucun kırk vechi vardır. On vechi Ramazan orucu gibi farzdır. On vechi de haramdır. On dört tanesinde kişi bunları tutup

⁴¹⁵ Mizzi Tehzibul Kemal(20/401) İbni Kesir el Bidaye(9/181-184) Zehebi Siyeri A’lamin Nübela(4/398) Ebu Nuaym Hilye(2/138) Yafii Ravdur Rayahin(s.55 no;71) Dümeyri Hayatul Hayevan(s.44) Hucviri Keşkul Mahcub(s.167) Heytemi es Savaikul Muhrika(s.434) Nurul Ebsar(s.156) Yenabiül Mevedde(s.192)

tutmamakta serbesttir. Nezir (adak) orucu ve İtikaf orucu vaciptir.

Farz olan oruç; Ramazan ayı orucu, hata ile adam öldürüp, kefarete gücü yetmeyen kimsenin iki ay peşpeşe tutacağı oruç, yoksullara verecek yiyecek bulamayan ve yemin kefaretiyle yükümlü olan kimsenin tutacağı üç günlük oruç, hacda başı traş etme nedeniyle tutulan oruç, temettu haccı yapıp ta kesecek kurban bulamayan kimsenin tutacağı oruç, avlanma yasağına uymayanın tutacağı ceza orucu farz olan oruçlardır.

Kişinin tutmak veya tutmamakta serbest olduğu oruçlar; pazartesi ve Perşembe günlerinde tutulan oruç, Şevval ayında tutulan altı günlük oruç, Arefe günü tutulan oruç ve Aşura günü tutulan oruçlardır.

İzne tabi oruçlar; kadın, kocasının izni olmadan nafile oruç tutamaz. Köle ve cariyeler de efendisinin izni olmadan nafile oruç tutamazlar.

Haram olan oruçlar; Kurban bayramında, Ramazan bayramında, teşrik günlerinde, şek gününde tutulan oruçlar, ara verilmeksizin tutulan visal orucu, hiç konuşmamak anlamındaki samt orucu, günah bir şeyi adamak için tutulan oruç, senenin bütün günlerini oruçlu geçirmek haram oruçlardır.

Misafir, ev sahibinin izni olmadan oruç tutamaz. Bu hususta Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur;

“Kişi, bir kavme misafir olduğunda onların iznini almadan nafile oruç tutmasın.”

Mübah oruca gelince; kişi oruçlu iken unutarak bir şey yer, içerse orucu bozulmaz. Hasta ve misafirin oruç

tutmasına gelince, bazı fakihler bunların oruç tutabileceğini, bazıları da tutamayacaklarını söylemişlerdir. Diğer bazıları da; “dilerse tutar, dilerse tutmaz” dediler. Bize gelince biz deriz ki; “Hastalar ve misafirler (seferi olanlar) oruç tutmazlar. Kişi yolculukta veya hastalıkta oruç tutsa bile geçersiz olduğundan, o günlerdeki oruçları kaza etmesi gerekir.”⁴¹⁶

VEFATI VE KABRİ

Fellas dedi ki; “Ali Bin Huseyn Radiyallahu anh hicri 94 (M.713) senesinde vefat etti.”⁴¹⁷ Vefat ettiğinde 58 yaşında idi.⁴¹⁸ Cenaze namazı Baki’de kılınmış ve aynı yerde defnedilmiştir. İmam Şa’rani naaşının Mısır’a götürüldüğünü kaydetmiştir.⁴¹⁹ Ancak bu şüphelidir.⁴²⁰

Şiilerin iddiasına göre Onu Emeviler’den Velid Bin Abdülmelik, Osman Bin Hayyam eliyle zehirletmiştir.⁴²¹

ÇOCUKLARI

Mervan Bin Hakem, Zeynelabidin Radiyallahu anh’e; “Birkaç cariye satın al da, çocukların çoğalsın” demişti. O da; “Cariye alacak param yok” cevabını vermiş, bunun üzerine Mervan, ona yüz bin dirhem ödünç vermişti. O da gidip bu parayla cariyeler satın almıştı. Böylece çocukları

⁴¹⁶ Ebu Nuaym Hilye(2/142) İbni Kesir el Bidaye(9/193)

⁴¹⁷ İbnül İmad Şezeratuz Zeheb(1/105) İbni Hallikan Vefayat(1/495) Nesebu Kureyş(s.58) İbni Kesir el Bidaye(9/189) bkz. İbni Kuteybe el Maarif(s.149) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/60) Nurul Ebsar(s.156) Siyeri A’lamin Nübela(4/400)

⁴¹⁸ İbni Kesir el Bidaye(9/189) Şa’rani Tabakat(1/110)

⁴¹⁹ İbni Kuteybe el Maarif(s.149) Ebulferac Egani(14/170) İbni Kesir el Bidaye(9/189) Şa’rani Tabakat(1/110)

⁴²⁰ Bkz. İbni Teymiye Mecmuul Fetava(4/412)

⁴²¹ Taberi Delailül İmame(s.80) İbni Sabbağ Fusulül Mühimme(s.190) Heytemi es Savaik(s.435) İbni Şehraşub Menakıb(4/176)

doğmuş ve nesli çoğalmıştı. Sonra Mervan, hastalandığı zaman çocuklarına, Zeynelabidin Radiyallahu anh'e vermiş olduğu ödünç parayı almamalarını vasiyet etti. Hüseyinlerin tümü, Zeynelabidin Ali Bin Huseyn Radiyallahu anhuma neslindedir.⁴²²

Zeynelabidin Radiyallahu anh'in on bir erkek ve dört kız çocuğu oldu. Aralarında babasının ilmine, zühdüne, varis olan Muhammed Bakır Radiyallahu anh'dir.⁴²³

Ümmü Abdullah Fatıma Binti Hasen Bin Ali adlı hanımından; Hasen, Muhammed, Ali, Abdullah, Huseyn adlı oğulları,

Diğer bir hanımından; Huseyn Asgar, Süleyman, Abdurrahman adlı oğulları,

Diğer bir hanımından en küçük oğlu Ali Asgar

Hidan adlı ümmü veled anadan; Ömer Eşref ve Ebul Huseyn Zeyd adlı oğulları, ümmü veled analardan, Hadice, Ümmü Musa, Ümmü Hasen ve Ümmü Gülsüm adlı kızları olmuştur.

Ayrıca Muhammed Asgar, Fatıma, Aliyye adında çocukları olmuştur.⁴²⁴

VASİYETİ

Oğlu İmam-ı Muhammed Bakır Radiyallahu anh'e buyurdu ki: "Ey oğlum! Şu dört çeşit kimselerle arkadaşlık

⁴²² Zehebi Siyeri A'lam(4/391) Tehzibul Kemal(20/388) İbni Kesir el Bidaye(9/175)

⁴²³ Heytemi es Savaik(s.435)

⁴²⁴ İbni Kuteybe el Maarif(s.149) Ali Bin Hasen el Vasiti Hulasatul İksir(s.23-24)

etme ve onlara güvenme. Fasık olan kimselerle arkadaşlık etme, zira fasık kimse seni bir lokma ekmek için terk eder. Cimri ile arkadaşlık etme, cimri senin çok muhtaç olduğun şeylerini elinden almak ister. Bir de sıla-i rahmi terkedenlerle arkadaşlık yapma. Zira onlar Kur'an-ı Kerim'de üç yerde Ayet-i Kerime ile lanetlenmişlerdir.”⁴²⁵

⁴²⁵ Yafii Ravdur Rayahin(s.56) İbni Kesir el Bidaye(9/177) Şa'rani Tabakat(1/108)

5. MUHAMMED EL BAKIR RADIYALLAHU ANH

İmam Muhammed Bin Ali Bin Huseyn Bin Ali Bin Ebi Talib el Kuraşi el haşimi, Ebu Cafer el Bakır. Annesi; Ümmü Abdullah Fatıma Binti Hasen Bin Ali Radiyallahu anhum'dur.⁴²⁶

3 Safer 57 hicri tarihinde Cuma günü, Medine'de doğdu.⁴²⁷ Künyesi Ebu Cafer, lakapları; Şakir, el Hadi ve Bakır'dır. Nevevi; "Eline ilmi bir mesele geçince, onun özüne ermeye çalışır ve bulurdu. Bu yüzden ona bakır lakabı verildi." Demiştir.⁴²⁸

İLİMDE MERTEBESİ

Ebu Cafer el Bakır Radiyallahu anh, birden fazla sahabeden rivayette bulunmuştur. Tabiin'in büyüklerinden ve başkalarından oluşan bir cemaat da ondan rivayette bulunmuştur. Babasından, Cabir Bin Abdullah, Ebu Said el Hudri, İbni Ömer, Abdullah Bin Cafer Radiyallahu anhum ve başka sahabelerden hadis rivayet etmiştir. Aişe, Ümmü Seleme ve İbni Abbas Radiyallahu anhum'den de mürsel olarak rivayet etmiştir.

Kendisinden ise; oğlu Cafer es Sadık, Amr Bin Dinar, el A'meş, el Evzai, İbni Cüreyc, Kura Bin Halid, Hakem Bin

⁴²⁶ İbni Kesir el Bidaye(9/506) Nurul Ebsar(s.158) Zehebi Siyeri A'lâm(4/403) Tarih-u Ehl'ul- Beyt(s. 122) İrşad(2/158)

⁴²⁷ Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/94) İbni Kesir el Bidaye(9/507) Nurul Ebsar(s.157) Şevahidün Nübüvve(s.345) Taberi Delail'ul İmamet(s. 215)

⁴²⁸ Şa'rani Tabakat(1/110) bkz.: Hucviri Keşful Mahcub(s.169) Tezkiratul Huffaz(1/94) Şevahidün Nübüvve(s.345) Heytemi es Savaik(s.435) Nurul Ebsar(s.157) İrşadı Müfid(s.246) Fusulül Mühimme(s.193) İbni Şehraşub Menakıb(4/197) İlel'uş Şerayi(1/233) Kifayet'ul Eser(s. 298) Delail'ul- İmamet(s. 216)

Uteybe, Rebia, Ebu İshak es Sübey'i, A'rac, Ata ve Zühri Radiyallahu anhum rivayette bulunmuşlardır.⁴²⁹

El İcli dedi ki; "Ebu Cafer el bakır Radiyallahu anh, Tabiin'den, güvenilir (süka) ravilerdendir." Süfyan Bin Uyeyne, Cafer es Sadık Radiyallahu anh'den naklediyor; "Babam, zamanında yeryüzündeki Muhammed'lerin en hayırlısı idi." İbni Sa'd; "Muhammed Bakır Radiyallahu anh, çok hadis rivayet eden, güvenilir (süka) ravilerdendir." Dedi. İbni Kuteybe; "Fıkıh ilmine vakıf idi" der. Hadis alimleri, Onun güvenilir bir ravi olup geniş bir ilme sahip olduğu hususunda ittifak etmişlerdir.⁴³⁰

Abdullah Bin Ata dedi ki; "Alimlerin, Ebu Cafer el Bakır Radiyallahu anh'ın yanında küçüldükleri kadar başka hiç kimse yanında küçüldüklerini görmedim. El Hakem(Bin Uteybe), onun yanına gittiğinde, sanki o, onun hocası gibiydi. O, benim gözümde çok büyük bir kardeşimdi. Onun gözümde büyümesinin sebebi, dünyanın onun gözünde küçülmesidir."⁴³¹

İbni Kesir dedi ki; "Ebu Cafer Radiyallahu anh, çokça zikreden, Allah'tan korkan, sabırlı bir insandı. Kadri yüce, şanı büyük bir Tabii idi. İlim, amel, siyadet ve şeref bakımından bu ümmetin önderlerinden biri idi. Şiilerin

⁴²⁹ Buhari Tarihul Kebir(1/183) Ebu Nuaym Hilye(3/186) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/94) Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(4/401) İbni Kesir el Bidaye(9/506) İbni Hacer Tehzibut Tehzib(9/311) İbni Hacer Takribut Tehzib(2/192) Suyuti Tabakat(1/56) Mizzi Tehzibul Kemal(26/137) İbni Asakir Tarihu Dimeşk(54/268)

⁴³⁰ bkz.: Tarihus Sükat(410) Marifetus Sükat(1630) İbni Hibban es Sükat(5/348) Buhari Tarih(1/183) İbni Ebi Hatem Cerh ve Ta'dil(8/117) Zehebi el Kaşif(3/79) Suyuti Tabakatul Huffaz(49) Camiüt Tahsil(327) Ta'cilül Menfea(960) el Cem'u Beynes Sahihayn(1/1701)

⁴³¹ İbni Kesir el Bidaye(9/510) Ebu Nuaym Hilye(3/186) Yafii Ravzur Rayahin(s.57) Şeyh Müfid İrşad(2/160)

iddialarını hiç benimsemezdi. Aksine O, Ebu Bekr ve Ömer Radiyallahu anhuma'yı öne geçirenlerden idi. Şöyle derdi; "Ehli Beytimden hangisini gördüysem hepsi de Ebubekr ve Ömer Radiyallahu anhuma'yı dost bilir, onları önder sayardı. Allah ikisinden de razı olsun." Peygamber sülalesinden, nesebi yüce, soyu yüksek idi. Tehlikeli şeyleri bilir, çokça ağlayıp gözyaşı döker, tartışmalardan ve düşmanlardan uzak dururdu."⁴³²

Irak'ın en meşhur rey sahiblerinden biri olan Numan bin Sabit, maruf adıyla İmam Ebu Hanife, Medine'ye gelişinde ve ilk defa Muhammed Bakır'la tanıştıklarında aralarında şöyle bir konuşma geçmişti tarihin kayıtlarına göre:

Muhammed Bakır sordu: "Dedemin sünnetini ve hadislerini Kıyas ve rey'le değiştiren o adam sen misin?"
Ebu Hanife:

"Sen sana layık olan yerde dur; ben de bana layık olan yerde durayım! Misilsiz önder olan dedeniz Hz. Muhammed (s.a.v.) ashabı nasıl saygı ve sevgi ile baktılarsa, ben de size aynı saygı sevgiyle bakmaktayım!"

Bu sözü söyledikten sonra her ikisi yerine oturdu ve aralarındaki konuşma şöyle devam etti: Ebu Hanife;

"Size üç soru sormak istiyorum izninizle; lütfen cevap verir misiniz?"

"Elbette veririm şayet cevaplarını biliyorsam!"

"Öyleyse söyleyin bana, erkek mi daha zayıftır, yoksa kadın mı?"

⁴³² İbni Kesir el Bidaye(9/506,507) bkz.: Siyeri A'lam(4/403) Tehzibul Kemal(26/140)

“Elbette ki kadın !”

“Kadının erkeğe göre, mirastan hakkı ne kadardır?”

“Erkeğin hissesi iki, kadının hissesi ise birdir!”

“Efendimiz olan dedeninizin sözü işte budur! Eğer ben onun dinini (haşa) değiştirmiş olsaydım, kıyasa dayanarak, kuvvetli olan erkeğe bir, zayıf olan kadına ise iki pay verirdim mirasdan! Şimdi ikinci sorumu soruyorum:

“Oruç mu yoksa namaz mı daha yücedir, daha efdaldır?”

İmam Muhammed Bakır, “Namaz daha efdaldır” diye cevapladı bu soruyu.

Ebu Hanife; “Bu da muhterem dedenizin sözüdür. Şayet ben dedenizin yolunu değiştirseydim, ay halinden temizlendikten sonra bir kadının, orucu değil, namazı kaza etmesini isterdim! Söyleyin bana! Sidik mi yoksa meni mi daha necisdir, pistir?”

“Elbette ki sidik daha pistir!”

“Eğer ben dedenizin dinini değiştirseydim, idrar boşaltdıktan sonra gusledilmesini isterdim. Fakat ben dedenizin yolunu değiştirmekten Allah’a sığınırım ve böyle makul olduğunu sizin de gördüğünüz kıyasları yapmam!”

Bu üçüncü sorunun sonunda Muhammed Bakır yerinden kalktı, Ebu Hanife'nin boynuna sarıldı, yüzünden gözünden öptü ve ona izzet ve ikramda bulundu.⁴³³

⁴³³ Heytemi Hayratul Hisan(s.138) Mekki Menakıbu İmamili Azam(1/168) Ebu Zehra Tarihul Mezahib(s.167) Ebu Zehra Ebu

Naklettığımız bu konuşma da gösteriyor ki, Muhammed Bakır'ın bilim ve ilimde önderliğini herkes kabul etmektedir. Ebu Hanife gibi bir büyük İmam, kendi görüşlerinden ötürü ona hesap vermeyi küçüklük görmüyor ve hesabını veriyor.

Muhammed Bakır, ashabı soy farkı gözetmeden bütünüyle sever ve takdir ederdi. Özellikle de Hz. Ebu Bekir ve Ömer'i yere göğe koymazdı. Onlar hakkında şu sözü söylerdi: "Ebu Bekir'in ve Ömer'in dinde üstünlüğünü kabul etmeyen, Allah Resulunun sünnetini tanımıyor demektir!"

TEFSİR ETTİĞİ BAZI AYETLER

"Kim tağut ve şeytanı inkar eder de, Allah'a iman ederse, kopmayacak sağlam bir kulpa tutunmuş olur." (Bakara 256) ayeti hakkında dedi ki; "Hakkı mütalaa etmekten alıkoyan her şey senin tağutundur. Şu halde, dikkat et! Hak ile arandaki hicap nedir? Hangi hicap ile geri bırakıldın? Bu hicabı kaldır ki, keşif haline kavuşasın."⁴³⁴

A'la Bin Amr Bin Ubeyde, İmam Bakır Radiyallahu anh'a, imtihan etmek için geldi ve Enbiya suresi 30. ayeti olan; "Kafirler görmezler mi ki, gökler ve yer bitişik idi, biz onu ayırdık" mealindeki ayette geçen; "ratka=bitişik" ve "fatak=ayırma" kelimelerinin ne manaya geldiğini sordu. İmam Bakır Radiyallahu anh; "Gökler bitişik idi, yani yağmur inmiyordu. Yeryüzü bitişik idi, yani nebat bitirmiyordu. Biz onu ayırdık, yağmur indi ve nebat çıktı" demektir" dedi. Bunun üzerine Ebu Amr sustu ve itiraz edecek bir şey bulamadı.⁴³⁵

Hanife(s.87) İhticac(2/165-193) Avalim'ul Ulum(19/302-303) Biharul Envar(10/149-163, 46/347-359)

⁴³⁴ Keşful Mahcub(s.169) Feridettin Attar Tezkiratul Evliya(s.814)

⁴³⁵ Şeblenci Nurul Ebsar(s.158)

Sonra ona; Taha suresi 81. ayeti olan; “Kim Allah’ın gazabını hak ederse helak olmuştur” ayetindeki; “Allah’ın gazabı” ne demektir?” diye sordu. Dedi ki; “O, Allah’ın geri çevirmesi ve cezalandırmasıdır. Ey Ebu Amr! Kim Allah’ın seçtiği bir şeyden şüphe ederse küfre düşer”⁴³⁶

Ebu Bilal el Eşari naklediyor; “İmam Bakır Radiyallahu anh’a; İşte onlar, sabrettiklerinden ötürü odalarla mükafatlandırılırlar.” (Furkan 75) ayetindeki “odalar” kelimesinin ne manaya geldiğini sordular. Buyurdu ki; “Cennet kastedilmiştir. Onlar, dünyada fakirliğe sabrettikleri için bu ödüle mazhar olacaklardır.”⁴³⁷

“Sizin dostunuz ancak Allah, onun peygamberi ve namaz kılan, zekat veren ve rüku eden mü’minlerdir” (Maide 55) ayetinin tefsirinde; “Bu müminler ashabi kiramdır.” Dedi. Denildi ki; “Onun sadece Ali Radiyallahu anh olduğunu söylüyorlar. Sen ne dersin?” dedi ki; “Ali Radiyallahu anh de ashabından birisidir.”⁴³⁸

İmam Bakır Radiyallahu anh, Cabir el Cufi’ye; “Irak fakihleri, “Rabbinden bir işaret (burhan) görmeseydi, Yusuf da onu isteyecekti” (Yusuf 24) ayeti hakkında ne diyorlar?” dedi. Irak fakihleri; “Yusuf aleyhisselam o anda, babası Ya’kub aleyhisselam’ı başparmağını ısırılmış halde gördü.” Diyerek ayette geçen “burhan” kelimesini böyle açıkladılar.

İmam Bakır Radiyallahu anh; “Babam, Ali Radiyallahu anh’in şöyle dediğini rivayet etmiştir; “Yusuf aleyhisselam’ın gördüğü burhan ve işaret şu idi; Züleyha ona yönelince, ve o da, Züleyha’ya tamahlanınca, Züleyha kalkıp evin köşesinde bulunan, inci ve yakutlar ile süslenmiş olan bir putun üzerine beyaz bir örtü örttü ki, put onları görmesin.

⁴³⁶ Şeblenci Nurul Ebsar(s.158-59)

⁴³⁷ İbni Kesir el Bidaye(9/507) Ebu Nuaym Hilye(3/182) Nurul Ebsar(s.159)

⁴³⁸ Ebu Nuaym Hilye(3/185) İbni Kesir el Bidaye(9/510)

Züleyha puttan utandığı için böyle yapmıştı. Yusuf aleyhissalam, ona niçin böyle yaptığını sorunca, Züleyha; “Bu benim tanrımdır. Beni bu halde görmesinden utanırım” diye cevap vermişti. Bunun üzerine Yusuf aleyhissalam şöyle dedi; “Sen fayda ve zarar veremeyen, görmeyen ve işitmeyen bir puttan utanıyorsun. Her nefsin üzerinde duran ve yaptıklarının karşılığını verecek olan Rabbinden ben nasıl utanmayayım? Allah’a yemin ederim ki, sen asla benimle münasebette bulunamayacaksın.” İşte ayette geçen burhan budur.⁴³⁹

İmam Bakır Radiyallahu anh dedi ki; “Kur’an, Aziz ve Celil olan Allah’ın kelmadır. Mahluk değildir.”⁴⁴⁰

İmam Bakır Radiyallahu anh dedi ki; “Bizim taraftarlarımız, Aziz ve Celil olan Allah’a itaat eden ve O’ndan sakınanlardır. Düşmanlıktan ve husumetten sakınınız! Zira bu, kalbi ifsad eder, nifağı ortaya çıkarır; “Ayetlerimizi çekişmeye dalanları görünce başka bir bahse geçmelerine kadar onlardan yüz çevir” (En’am 68) işte bunlar, çekişen, tartışan ve husumet içinde bulunan kimselerdir.”⁴⁴¹

İmam Bakır Radiyallahu anh, Ömer Radiyallahu anh’dan naklediyor; “Allah’ın Kitabını okuyan bir kimsenin zenginleri sevdiğini görürseniz, bilin ki, o dünya ehlidir.

⁴³⁹ İbni Kesir el Bidaye(9/509) Ebu Nuaym Hilye(3/181) Mizzi Tehzibul Kemal(5/93)

⁴⁴⁰ İbni Kesir El Bidaye(9/511) Ebu Nuaym Hilye(3/188) Siyeri A’lam(4/408)

⁴⁴¹ Ebu Nuaym Hilye(3/184) İbni Kesir el Bidaye(9/509) Nurul Ebsar(s.160)

Onun idarecilere yanaştığını görürseniz, bilin ki, o hırsızdır.”⁴⁴²

BİD'ATLERDEN UZAK OLUŞU

İmam Bakır r.a., Şiilerin kendisine yakıştırdığı imamlığa razı olmamıştır; Muğire'den; Ebu Cafer Muhammed Bin Ali dedi ki; “Allah'ım! Şüphesiz sen biliyorsun ki, ben onların imamı değilim”⁴⁴³

Urve Bin Abdullah dedi ki; İmam Rıdıyallahu anh'a; “Kılıç süslemenin hükmünü sordum. Dedi ki; “Bunda beis yoktur. Zira Ebu Bekr es Sıddık ta kılıcını süslemiştir.” Ben dedim ki; “Sen Ebu Bekr'e "sıddık" mı diyorsun?” diye sorduğumda yerinden sıçrayıp dedi ki; “Evet! Sıddık! Evet Sıddık diyorum. Kim ona sıddık demezse, Allah onun dünyada ve ahirette sözünü tasdik etmesin!”⁴⁴⁴

Cabir el Cufi, İmam Bakır Rıdıyallahu anh'den naklediyor; “Ey Cabir! Duyduğuma göre Irak'ta bir topluluk varmış, bunlar bizi sevdiklerini iddia edip, Ebu Bekr ve Ömer Rıdıyallahu anhuma'ya düşmanlık ediyor, onların aleyhinde konuşuyorlarmış. Bunu da kendilerine benim emrettiğimi söylüyorlarmış. Onlara de ki;

“Ben onların yaptıklarından Allah'a sığınırım ve onlarla bir alakam da yoktur. Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, eğer ben yönetim başına geçecek olsam, onların kanlarını dökerek Allah'a yakınlığımı artırırım. Ebu Bekr ve Ömer Rıdıyallahu anhuma'ya istiğfarda bulunmaz ve onlara rahmet dilemezsem, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve

⁴⁴² Ebu Nuaym Hilye(3/184) İbni Kesir el Bidaye(9/508) Nurul Ebsar(s.158) Muhammed Ebu Zehra Tarihul Mezahibil Fıkhiyye(s.169)

⁴⁴³ İbni Ebi Şeybe(7/267)

⁴⁴⁴ Ebu Nuaym Hilye(3/185) Siyeri A'lam(4/408) İbni Kesir el Bidaye(9/509) Nurul Ebsar(s.159)

sellem'in şefaatinde yoksun kalayım. Allah düşmanları, Ebu Bekr ile Ömer Radiyallahu anhuma'nın faziletlerinden ve onların İslam'da geçmiş hizmetlerinden habersizdirler. Bunların yaptıklarıyla alakam olmadığını kendilerine bildir ve Ebu Bekr ile Ömer Radiyallahu anhuma'dan uzak duran kimselerden benim de uzak olduğumu kendilerine söyle! Zira Ebu Bekir ile Ömer Radiyallahu anhuma'nın faziletlerini bilmeyen kimse, sünneti bilmemiş olur."⁴⁴⁵

İbni Ebîdünya, İmam Bakır Radiyallahu anh'den rivayet ediyor; "Çirkin sözler, alçak kimselerin silahıdır."⁴⁴⁶

İBADETİ

İmam-ı Muhammed Bakır Radiyallahu anh gece geç vakte kadar ibadet eder, sonra Allahu Teâlâ Hz.leri'ne şöyle yalvararak ağlardı:

"Ya İlahî! Ya Rabbi! Gece oldu herkes uyuyor. Ya Rabbi! Sen dirisin. Her şeyi biliyor, yapılan her şeyi görüyorsun. Uyuman ve uyuklaman olamaz. Seni böyle bilmeyen ihsanına kavuşamaz. Sen öyle kuvvet ve kudret sahibisin ki, hiçbir şey senin olmasını dilediğin birşeyin olmasına mani olamaz. Rahmetin o kadar çoktur ki, rahmet kapılarını herkese açmışsın. Sana dua edenlerin, yalvaranların dualarını kabul edersin. Sana güvenen, kapına gelen kimseyi döndürmeye kimsenin gücü yetmez."

İmam Ebu Cafer Muhammed el Bakır Radiyallahu anh, her gün ve her gece farzlarla birlikte elli rekat namaz kılardı.⁴⁴⁷

⁴⁴⁵ Ebu Nuaym Hilye(3/185) Muhibbut Taberi Riyadun Nadra(1/383) İbni Kesir el Bidaye(9/509) Şa'rani Tabakat(1/110) Ebu Zehra Tarihu Mezahibil Fıkhiye(s.168)

⁴⁴⁶ Ebu Nuaym Hilye(3/182) Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(4/408) İbni Kesir el Bidaye(9/508) Nurul Ebsar(s.159)

GÜZEL SÖZLERİNDEN

“Kalbin ölmesi, nefsin şehvetlerinin peşine düşmesinden ileri gelmektedir. Kişi, şehvetlerini terk ettiği ölçüde, kalbi manevi hayata kavuşur. Hakkı, hak olarak, ancak diri kalpliler duyup anlayabilirler. Kalbi (manen) ölmüş kimse, bir şey işitmez ve anlayamaz. Bu hale işaret olarak Allah Teala; **“Rasulüm! Sen ölü olan kalplere hakkı işittiremezsin”** (Rum 52) buyurmuştur.”⁴⁴⁸

Abdusselam Bin Harb naklediyor; İmam-ı Muhammed Bakır Radiyallahu anh buyurdular ki: “Yıldırım mü'min olana da isabet eder, mü'min olmayana da. Ama her an Allah-ü Teâlâ (CC) Hz.leri'ni zikredene isabet etmez.”⁴⁴⁹

“Bir kimsenin kalbinde ne kadar kibir varsa, aklında o kadar noksanlık var demektir.”⁴⁵⁰

“Allah-ü Teâlâ (CC) Hz.leri'nin korkusundan dolayı yaşaran göz, cehennem ateşinden yanmaz. Yani cehenneme girmez. Allah-ü Teâlâ (CC) Hz.leri'nin rızası için bir kimsenin gözünden bir damlacık yaş yanaklarına dökülse, yüzü tozlanıp zelil olmaz. Her şeyin belirli bir mükafatı vardır. Ancak gözyaşının mükafatı hariç. Allah-ü Teâlâ (CC) Hz.leri bir gözyaşı damlası karşılığında o kimsenin denizler kadar günahını affeder. Eğer bir kimse,

⁴⁴⁷ Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/94) Siyeri A'lam(4/403) Ebu Nuaym Hilye(3/182) İbni Kesir el Bidaye(9/508)

⁴⁴⁸ Sühreverdi Avariful Maarif(s.20)

⁴⁴⁹ Ebu Nuaym Hilye(3/181) İbni Kesir el Bidaye(9/507) İsafur Rağibin(s.250) Nurul Ebsar(s.160) Şa'rani Tabakat(1/110)

⁴⁵⁰ Siyeri A'lam(4/408) Ebu Nuaym Hilye(3/180) Nurul Ebsar(s.159) Şa'rani Tabakat(1/110) İbni Kesir el Bidaye(9/508) Ebu Zehra Tarihu Mezahib(s.169)

Allah'tan korkarak, ümmet için ağlarsa, Allah o ümmete rahmet eder.”⁴⁵¹

“Allah'ın en çok sevdiği şey, kendisinden istekte bulunulmasıdır. Kaza ve belayı ancak dua def eder. Hayırların sevabı en çabuk verileni, iyilik yapmaktır. Şerlerin cezası en çabuk verileni ise taşkınlık yapıp asi olmaktır. Kişiye ayıp olarak, kendi yapamayacağı şeyi başkalarına emretmesi, kendi işlemekte olduğu bir ayıbı başkasına yapmamasını emretmesi, kendisini ilgilendirmeyen şeylerle meclisindeki arkadaşlarına eza vermesi yeter.”⁴⁵²

“Sizden biri elini kardeşinin cebine koyup istediği şeyi alabilir mi? Alabiliyorsa ne ala, yoksa kardeş olamazlar. Bir kimsenin seni ne kadar çok sevdiğini anlamak istersen, senin o kimseyi ne kadar sevdiğine dikkat et. Yani sen onu ne kadar seviyorsan, o da seni o kadar seviyor demektir. Zira kalpler karşılıklıdır.”⁴⁵³

“Mide ve namusunun iffetini korumak kadar faziletli ibadet yoktur.”⁴⁵⁴

“Varlık zamanında etrafında dolaşıp, yokluğa düşünce terkeden kimse, ne kötü kişidir.”⁴⁵⁵

⁴⁵¹ İbni Kesir el Bidaye(9/511) Nurul Ebsar(s.158)

⁴⁵² Ebu Nuaym Hilye(3/188) İbni Asakir(54/293) İbni Kesir el Bidaye(9/511)

⁴⁵³ Ebu Nuaym Hilye(3/187) İbni Asakir(54/293) Ebu Talib el Mekki Kutul Kulub(4/248) İbni Kesir el Bidaye(9/510) Şa'rani Tabakat(1/111) Nurul Ebsar(s.160)

⁴⁵⁴ İbni Asakir(54/293) İbni Kesir el Bidaye(9/511) Şa'rani Tabakat(1/111) Nurul Ebsar(s.160)

⁴⁵⁵ İbni Kesir el Bidaye(9/511) Şa'rani Tabakat(1/111) Nurul Ebsar(s.160) İsafur Rağibin(s.250)

“İlmi ile insanlara faydalı olan bir alim, bin abidden daha efdaldir. Böyle bir alimin vefatına şeytan, yetmiş abidin vefatına sevindiğinden daha fazla sevinir.”⁴⁵⁶

“Her şeyin bir afeti vardır. İlmin afeti ise unutmaktır.”⁴⁵⁷

“Dünya, uykuda gördüğün rüyaya benzer. Uyandığın zaman hiçbir şey kalmamıştır.”⁴⁵⁸

İmam Bakır Radiyallahu anh, oğluna şöyle dedi; “Tembellikten ve tahammülsüzlükten sakın. Zira bunlar her kötülüğün anahtarıdır. Sen tembelleşirsen hakkı eda edemezsin. Huysuzlaşıp tahammülsüz olursan, hakka karşı sabırlı olamazsın.”⁴⁵⁹

“Amellerin en kuvvetlisi şu üçüdür; her halukarda zikretmek, nefsini itham ederek dizginlemek ve kardeşine mali yardımda bulunmak.”⁴⁶⁰

“İman kalpte sabittir. Yakini inanç ise kalbe gelip gider. Kalbe uğrayınca onu demir kütlesi haline getirir, kalpten çıkıp giderse, kalp, çürümüş bir bez paçavrasına döner.”⁴⁶¹

⁴⁵⁶ Ebu Nuaym Hilye(3/183) İbni Kesir el Bidaye(9/511) Nurul Ebsar(s.159) Ebu Zehra Tarihul Mezahib(s.169)

⁴⁵⁷ Ebu Nuaym Hilye(3/182) İbni Kesir el Bidaye(9/508)

⁴⁵⁸ İbni Kesir el Bidaye(9/507) Ebu Nuaym Hilye(3/182) Nurul Ebsar(s.160) Yafii Ravdur Rayahin(s.57)

⁴⁵⁹ İbni Kesir el Bidaye(9/508) Ebu Nuaym Hilye(3/183) Ebu Zehra Tarihul Mezahib(s.169)

⁴⁶⁰ İbni Kesir el Bidaye(9/508) Ebu Nuaym Hilye(3/183)

⁴⁶¹ Ebu Nuaym Hilye(3/180) İbni Kesir el Bidaye(9/508)

“Zenginlik ve izzet, müminin kalbinde dolaşırlar. İçinde tevekkül bulunan bir mekana kavuştuklarında oraya yerleşirler.”⁴⁶²

“Dilediğin ve sevdiğin sözleri söyleyerek Allah’a dua et, hoşuna gitmeyen bir durum meydana gelirse, O’nun sevdiği ve istediği şeylerde kendisine (Allah’a) muhalefet etme!”⁴⁶³

VASIYETİ

İmam-ı Muhammed Bakır (RA) Hz.leri, oğlu İmam-ı Cafer-i Sadık (RA) Hz.leri’ne şöyle nasihat etti:

“Ey evladım! Fasıklarla arkadaşlıktan çok sakın. Böyle insanlar seni bir lokmaya değiştirebilir. Cimri olanlarla dost olmaktan da sakın. Zira çok ihtiyacın olduğu bir zamanda az bir şey vermekten çekinirler. Yalancılarla dost olma, sana dost görünüp konuşur, ayrılınca hali değişir. Ahmak olanlarla dostluk arkadaşlık kurma. Onlar sana iyilik yapıyorum zannederek kötülük yaparlar. Akrabayı ziyaretçi terk edenle de dost olma. Çünkü, Kur’an-ı Kerim’in üç yerinde böyle kimseyi lanetlenmiş olarak gördüm.”⁴⁶⁴

VEFATI

İmam Cafer es Sadık Radiyallahu anh ona dedi ki; “Ey babacığım! Sende hiç ölüm alameti görmüyorum, hiç şikayet te etmiyorsun.” Bunu üzerine imam Bakır Radiyallahu anh dedi ki; “Ey oğlum! İştmiyor musun?”

⁴⁶² Ebu Nuaym Hilye(3/181) İbni Kesir el Bidaye(9/509) Nurul Ebsar(s.160) Yafii Ravdur Rayahin(s.57)

⁴⁶³ Ebu Nuaym Hilye(3/187) El Bidaye(9/510) Zehebi Siyeri A’lam(4/407)

⁴⁶⁴ Ebu Nuaym Hilye(3/183) İbni Asakir(54/293) Ebu Zehra Tarihul Mezahib(s.179) Şa’rani Hukukül Uhuvvet(s.265) Feridettin Attar Tezkiratul Evliya(s.58)

Zeynelabidin Ali Bin Huseyn Radyallahu anh duvarın arkasından; "Ey Muhammed! Acele et!" diye nida ediyor.⁴⁶⁵

İmam Bakır Radyallahu anh en sağlam rivayete göre 115. hicri senesinde 58 yaşında vefat etmiştir.⁴⁶⁶ Baki'de Abbas Radyallahu anh'ın bulunduğu kubbeye defnedilmiştir. Dürerül Esdaf'ta zehirlenerek şehid edildiği kayıtlıdır.⁴⁶⁷

ÇOCUKLARI

6 veya 7 çocuğu olmuştur.⁴⁶⁸

Ebu Abdullah diye künyelenen oğlu imam Cafer Radyallahu anh ile diğer oğlu Abdullah Bin Muhammed Radyallahu anh'ın annesi; Ümmü Ferve Bintül Kasım, Ebu Bekr Radyallahu anh'ın torunudur.

İbrahim ve Ubeydullah adlı oğullarının annesi; Ümmü Hakim Binti Esed Bin Mugiretis Sekafiye'dir.

Ali, Ümmü Seleme ve Zeynep adlı çocuklarının anaları ise ümmü veledir.⁴⁶⁹

⁴⁶⁵ Nurul Ebsar(s.159)

⁴⁶⁶ İbni Kuteybe el Maarif(s.149) İbni Kesir el Bidaye(9/506) Siyeri A'lam(4/409) Nurul Ebsar(s.159) Heytemi es Savaik(s.435) Biharul Envar(46/217)

⁴⁶⁷ Nurul Ebsar(s.159) Heytemi es Savaik(s.435) İbni Sabbağ Fusulül Mühime(s.202) Ya'kubi Tarih(3/63) Taberi Delailül İmame(s.94) İbni Şehraşub Menakıb(4/210) İrşadı Müfid(s.245)

⁴⁶⁸ Heytemi es Savaik(s.435) Nurul Ebsar(s.159)

⁴⁶⁹ Nurul Ebsar(s.159) İbni Kuteybe el Maarif(s.149) Ali Bin Hasen el Vasıti Hulasatul İksir(s.26) Şeyh Müfid İrşad(2/176)

6. CAFER ES SADIK RADIYALLAHU ANH

İmam Cafer es Sadık Radiyallahu anh, hicri 80. senesinde Medine'de doğdu. Annesi Ümmü Ferme Bintül Kasım Bin Muhammed Bin Ebu Bekr es Sıddık'tır. (Radiyallahu anhüm) Künyesi Ebu Abdullah'tır. Ebu İsmail olduğu da söylenmiştir. Lakapları; es Sadık, el Fadıl ve et Tahir'dir.⁴⁷⁰

Şehristani "El-Milel ve'n-Nihal" adlı kitabında şöyle bir cümle kullanmaktadır: "Cafer, baba tarafından Allah'ın Resulüne, ana tarafından da Hz. Ebu Bekir'e dayanmaktadır"⁴⁷¹

İLİMDE MERTEBESİ

Ebu Hatem onun hakkında; "İmam Cafer es Sadık güvenilir bir ravidir. Onun gibisinden sual olunmaz" demiştir.⁴⁷²

Zehebi; "İmam Cafer es Sadık Medine ulemasının büyüklerindedir." demiştir.⁴⁷³

Yahya Bin Said, İmam Malik, Süfyan es Sevri, İbni Uyeyne, Ebu Hanife, Eyyub es Sahtiyani, Eban Bin Tağleb

⁴⁷⁰ Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/125) Nurul Ebsar(s.160) Ricalul Müslim(1/120) Tehzibul Kemal(5/97)

⁴⁷¹ Muhammed Ebu Zehra, Tarih Boyunca İslam Hukuk Okulları ve Büyük İmamlar, İhya Yayınları: 1/337-343

⁴⁷² İbni Ebu Hatem Cerh ve Ta'dil(2/1987) Zehebi Siyeri A'lâm(6/255) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/125) İbni Sa'd Tabakat(5/87) Nurul Ebsar(s.160)

⁴⁷³ Zehebi Siyeri A'lâmin Nübela(6/255)

Radiyallahu anhum ve başkaları İmam Cafer Radiyallahu anh'den rivayette bulunmuştur.⁴⁷⁴

İbni Hallikan diyor ki; "İmam Cafer Radiyallahu anh, bid'atlerle savaşan, Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetini ve şeriatını ihya eden, Kur'an ve Hadis hafızı olan bir tasavvuf önderidir. Cabir Bin Hayan dahi onun talebesi idi."⁴⁷⁵

İmam Malik Radiyallahu anh, Cafer es Sadık Radiyallahu anh'den ilim almıştır. O, imam Cafer Radiyallahu anh'in meclisine sık sık gelir, fıkıh ve hadis öğrenirdi. İmam Ebu Hanife de, İmam Cafer'den rivayette bulunmuştur. İmam Ebu Yusuf ve İmam Muhammed'in de "el Asar" adlı eserlerini okuduğumuz zaman bu rivayetleri görürüz.⁴⁷⁶

Halife Mansur, İmam Cafer Radiyallahu anh'i denemek için İmam ebu Hanife'ye kırk soru sordurmuş, imam Cafer Radiyallahu anh hepsini, ihtilafları da belirterek cevaplamıştır. Ebu Hanife; "İmam Cafer'den daha fakih birini görmedim." Demiştir.⁴⁷⁷

İmam Cafer Radiyallahu anh derdi ki, "Benden ilmi sorunuz! Zira benden sonra benim gibi konuşan kimse olmaz."⁴⁷⁸

⁴⁷⁴ Ebu Nuaym Hilye(3/199) Zehebi Siyeri A'lam(6/256) Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/125) Tehzibul Kemal(5/75) Nurul Ebsar(s.160) İrşad-ı Müfid(s.254) Fusul-ul Mühime(s.204) Menakıb-ı İbn-i Şehraşub(4/247)

⁴⁷⁵ İbni Hallikan Vefayatul A'yan(1/105)

⁴⁷⁶ Muhammed Ebu Zehra Tarihul Mezahibil Fıkhıye(s.180) bkz.: İrşad-ı Müfid(s.254) Fusulül Mühimme(s.204) İbni Şehraşub Menakıb(4/247)

⁴⁷⁷ Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(6/258) Ebu Zehra Ebu Hanife(s.90)

⁴⁷⁸ Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(6/257)

ŞEMALİ

mam Cafer Radıyallahu anh, orta boylu, iri gövdeli, ak ve parlak benizli idi. Saçı siyah ve kıvrıkcık idi. Burnu narin ve büyük, alını açık idi. Yüzünde bir ben vardı.⁴⁷⁹

İHLASI

İmam Malik Radıyallahu anh anlatıyor; “Cafer Bin Muhammed’e gelir ilim alırdım. O, çok tebessüm eder, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem’in adı anılınca yüzü sararırdı. Onun meclisine uzun zaman devam ettim. Her görüşümde onu şu üç şeyden biri ile meşgul halde bulurdum; ya namaz kılar, ya oruç tutar veya Kur’an okurdu.” Hadisi abdestli olmadan rivayet etmezdi. Manasız sözleri hiç ağzına almazdı. O, Allah’tan korkan zahid ve abid alimlerden idi. Yanına geldiğim zaman dayandığı yastığı mutlaka bana ikram ederdi...⁴⁸⁰

Süfyan es Sevri Radıyallahu anh, İmam Cafer Radıyallahu anh’ın yanına gelmiş ve onu çok güzel bir kıyafet içinde görünce hayran hayran bakmaya başlamıştı. İmam Cafer Radıyallahu anh bu bakışın sebebini sorunca Sevri; “Ey Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem’in torunu! Bu elbiseler ne senindir, ne de atalarından kalmadır.” Dedi. İmam Cafer Radıyallahu anh; “Ey Sevri! Onların çağı kıtlık ve darlık zamanı idi. Bizim çağımız ise her türlü ikbal ile geldi.” Dedi ve sonra cübbesinin yenini kaldırdı. Altında kısa etekli ve kısa yenli beyaz yünden bir cübbe daha vardı. Bu cübbe kalın kıldan yapılmış sert bir cübbe idi. İmam Cafer Radıyallahu anh dedi ki; “Ey Sevri! Bunu Allah için giyindik,

⁴⁷⁹ Muhammed Ebu Zehra Tarihul Mezahibil Fıkhiye(s.191)

⁴⁸⁰ Kadı İyaz Tertibül Medarik(v.210) Aliyul Kari Şerhu Şifa(2/72) Hafaci Nesimur Riyaz(2/443)

şu üstündekini de sizin için giyindik. Allah için olanı gizledik, sizin için olanı da açığa çıkardık.”⁴⁸¹

İmam Cafer Radiyallahu anh, Halife Mansur ile karşılaştığı zaman gerçeği açıkça söylemekten çekinmezdi. Mansur'un yüzüne bir sinek musallat olmuş ve onu sıkıntıya düşürmüştü. O sırada İmam Cafer Radiyallahu anh huzurda idi. Mansur dedi ki;

“Ey Ebu Abdullah! Allah sineği niçin yaratmış?” İmam Cafer Radiyallahu anh;

“Ululuk taslayanları alçaltmak için” dedi. Bir defasında da Mansur ona;

“Niçin diğer insanlar gibi siz de bizim etrafımızı sarmıyorsunuz?” diye yazmıştı. Buna imam Cafer Radiyallahu anh şu cevabı verdi;

“Bizim sizden bir korkumuz yoktur ki onun için yanınıza gelelim. Sizin de bir ahiret meseleniz yoktur ki onu size anlatalım. Sizi bir nimet içinde görmüyoruz ki tebriğe gelelim. İçinde bulunduğunuz nimeti de felaket saymıyoruz ki taziyede bulunalım.” Bunun üzerine halife ona;

“Bize öğüt vermek için yanımızdan ayrılmayınız” diye yazmış, İmam Cafer Radiyallahu anh;

“Dünyayı isteyen sana öğüt vermez, ahireti isteyen de seninle arkadaşlık etmez” diye karşılık vermişti.⁴⁸²

⁴⁸¹ Ebu Nuaym Hilye(3/193) Zehebi Tzkiratul Huffaz(1/126) Siyeri A'lam(6/261) Mizzi Tehzibul Kemal(5/86) Şa'rani Tabakat(1/112) Attar Tezkiratul Evliya(s.56)

⁴⁸² Ebu Nuaym Hilye(3/198) Tehzibul Kemal(5/92) Siyeri A'lam(6/264) Bahauddin el Amili el Keşkul(1/129) Nurul Ebsar(s.163)

İmam Cafer Radyallahu anh demiştir ki; “Fakihler, sultanların kapısına yanaşıp yaltaklanmadıkları sürece peygamberlerin vekilleridirler.”⁴⁸³

İTİKADA DAİR SÖZLERİNDEN

Abdulcebbar bin Abbas el-Hemdani nakleder; İmam Cafer Medine’den gelen bir gruba; “İnşallah sizler şehrinizin salihlerindensinizdir. Benden onlara şu sözümü ulaştırın; kim benim kendisine itaat farz olan masum bir imam olduğumu iddia ederse, ben onlardan uzağım. Kim benim Ebu Bekir ve Ömer’den uzak olduğumu iddia ederse ben ondan uzağım.”

İmam Cafer Radyallahu anh’a Ebu Bekr ve Ömer Radyallahu anhuma’dan soruldu. Dedi ki; “O ikisinden uzak olandan ben de uzağım.” Ona denildi ki; “Belki de sen takıyye yapıyorsun” Bunun üzerine buyurdu ki; “Eğer ben İslam’dan beri olursam Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem’in şefaatine ulaşamam.”⁴⁸⁴

İmam Cafer Radyallahu anh, aşırı Şiilerin kendisine nisbet ettikleri bir çok sözden uzak olduğunu belirtmiş, kendisi namına söz uyduranlara lanet etmiştir. Şiiler, İmam Cafer Radyallahu anh’dan sonra tefrikaya düştüler, otuz üç fırkaya ayrıldılar. Kimisi mu’tezile’ye, kimisi Mürcie’ye, kimisi de Hariciliğe saplandı.⁴⁸⁵

“İmam Cafer Radyallahu anh’in fıkhı ve mezhebi esas itibariyle ehli sünnet mezheplerinden farklı değildir. Ancak ölümünden sonra bir takım ıftiracılar ona bir çok şey

⁴⁸³ Ebu Nuaym Hilve(3/194) Tehzibul Kemal(5/88) Siyeri A’lam(6/262) Şa’rani Tabakat(1/114)

⁴⁸⁴ Muhibbut Taberi Riyadun Nadra(1/385)

⁴⁸⁵ Şehristani el Milel(1/193vd.) Bağdadi el Fark Beynel Fırak(s.59vd.) el Lübab(2/226) Sem’ani el Ensab(3/503) Ebu Zehra Tarihul Mezahibil Fıkhiye(s.182-190)

isnad edip halk arasında yaymışlardır. İmam Cafer Radyallahu anh sağ olsaydı elbette bu iftiraları reddederdi.”⁴⁸⁶

İmam Cafer Radyallahu anh dedi ki; “Kim; “Allah bir şeydedir veya bir şeydendir” veya; “bir şeyin üzerindedir” diye iddia ederse şirk koşmuş olur. Zira o, bir şeyde olsaydı taşınan, bir şeyden olsaydı hadis (sonrdan olma), bir şeyde olsaydı mahdud (sınırlı) olurdu. Kim Necm Suresi 4. ayetindeki; **“Sonra yaklaştı ve göründü”** kavlinden; “Peygamber cismi ile Allah’a yaklaştı” manasını vehmederse, Allah ile Peygamber arasına mesafe koymuş olur. Yaklaşma sadece kalp iledir. Kalp Allah’a yaklaştıkça Allah o kalpten maddeye ait dünyevi bilgileri uzaklaştırır. Çünkü bu konuda maddi manada yaklaşma veya uzaklaşma sözkonusu değildir.”⁴⁸⁷

İmam Cafer Radyallahu anh irade hususunda der ki; “Allah Teala meşietiyile bize bir şey murad ediyor ve bizden bir şey talep ediyor. Bize ne gibi şeyler murad ettiğini (kaderi) bizden gizlemiş, bizden ne gibi şeyleri talep ettiğini bize apaçık belirtmiştir. Bizlere ne oluyor da, bizden talep ettiği şeyle meşgul olmuyoruz da, bizim hakkımızda ne takdir buyurduğuyula meşgul oluyoruz?”⁴⁸⁸

İmam Cafer Radyallahu anh der ki; “Sizi dini meselelerde çekişmekten sakındırırım. Zira dinde cedelleşmek, kalbi şiddetle meşgul eder ve nifak doğurur.”⁴⁸⁹

⁴⁸⁶ Ebu Zehra Muhadarat Fil Miras İndel Caferiyye(s.37-38)

⁴⁸⁷ Kuşeyri Risalesi(s.104) Ahmed er Rifai el Burhanul Müeyyed(s.51)

⁴⁸⁸ Şehristani el Milel ven Nihal(1/194) Ebu Zehra Tarihul Mezahib(s.200)

⁴⁸⁹ Beyhaki Şuabul İman(6/354) Ebu Nuaym Hilye(3/198) Mizzi Tehzibul Kemal(5/92) Zehebi Siyeri A'lam(6/264)

İMAM CAFER'İN BİR RAFİZİ İLE MÜNAZARASI

Bu münazara imam Cafer es-Sadık ile Rafizîlerden birisi arasında geçmiştir. Bu risalenin iki nüshası bulunmaktadır. Birisi İstanbul'da Şehit Ali Paşa kütüphanesi 2764 numarada akide ve hadis risaleleri arasında 11. risaledir. İkinci nüsha ise Zahirîye kütüphanesi 111 numarada 19 risaleden oluşan bir mecmuadadır. Kitap Ali Abdulaziz el-Ali Âlu Şibil tarafından tahkik edilip Riyad'da Darul Vatan tarafından neşredilmiştir. Ayrıca Şemseddin Sivasî'nin Menakıbu Cehar Yari Güzin adlı kitabında da nakledilmiştir. Ben bunu Ebu Ömer el-Menhecî'nin naklettiği, Şeyh Ali Şibil tarafından telif edilen; Mucizul Farık Min Mealimi Tercemetil İmam Cafer es-Sadık adlı eserden alıp terceme ettim.

Kitabın isnadı; Şeyh el-Fakih Ebul-Kasım Abdurrahman bin Muhammed bin Muhammed bin Said el-Ensari el-Buhari Mekke'de 435 yılında tahdis etti. Dedi ki; Ebu Muhammed Abdullah bin Musafir bize haber vererek dedi ki; Ebu Bekir Bin Halef Bin Ömer Bin Halef el-Hemedanî bize haber vererek dedi ki; Ebul-Hasen Ahmed bin Muhammed Bin Ezme bize tahdis ederek dedi ki; Ebul-Hasen Bin Ali et-Tanafisi bize tahdis ederek dedi ki; Halef bin Muhammed el-Kutvanî bize tahdis edip dedi ki; Ali Bin Salih bize tahdis edip dedi ki;

Rafizilerden birisi⁴⁹⁰ Cafer bin Muhammed es-Sadık r.a.'e geldi ve dedi ki; "esselamu aleykum ve rahmetullah ve berekatuh dedi. O da selamını aldı. Adam dedi ki

⁴⁹⁰ Şemseddin Sivasî'nin Menakıbu Cehar Yar adlı eserinde bu münazara nakledilmiş olup, Rafizî'nin ismi; Abdulmecid bin Abdulgaffar olarak geçmektedir. Bkz.: Menakıbu Cehar Yari Güzin, Bedir yayınevi, 1981 İstanbul (s.89)

1- Ey Rasulullah'ın oğlu! Allah Rasulünden sonra insanların en hayırlısı kimdir?

Cafer r.a.; Ebu Bekir es-Sıddık r.a.'dır." dedi.

2- Rafızı; "Bunun delili nedir?"

İmam Cafer; "Allah Azze ve Celle'nin şu ayetidir; **"Eğer siz ona (Resûlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına. Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfir olanların sözünü alçalıttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir."**(Tevbe 40) üçüncüleri Allah olan bu ikinci kişiden kim üstün olabilir? Rasulullah s.a.v. dışında Ebu Bekir r.a.'den daha üstün bir kimse olabilir mi?

3- Rafızı dedi ki; "Ali bin Ebi Talib aleyhisselam Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in döşğinde tasalanmadan ve korkmadan yatmıştır.

İmam Cafer; "Ebu Bekir r.a. de Rasulullah s.a.v. ile beraberken tasalanmadı ve korkmadı.

4- Rafızı; "Şüphesiz Allah senin dediğinin zıddını söylüyor"

Cafer r.a.; "Ne buyuruyor?"

Rafızı; "Allah Teala; "o, arkadaşına **"Üzülme! Çünkü Allah bizimle beraberdir" diyordu**" buyuruyor. Bunda tasa ve korku yok mu?"

İmam Cafer; “Hayır! Üzölmek, tasa ve korkudan başkadır. Ebu Bekr'in özölmesi ise, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in öldürölme tehlikesinden dolaydır. Onun hüznü kendisi için değil, Allah'ın dini ve peygamberi hakkında idi. Nitekim onu yılan yüzden fazla ısırıldığı halde bunu belli etmemiştir.”

5- Rafizi; “Allah Teala; **“Sizin veliniz, ancak Allâh, Elçisi ve namazlarını kılan, zekâtlarını veren, rükû'a varan mü'minlerdir.”**(Maide 55) buyuruyor. Bu ayet Ali r.a. hakkında inmiştir. Çünkü Ali r.a. o sırada yüzüğünü sadaka vermiş ve rükû halinde idi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de; “Onları ehlibeytimden kılan Allah'a hamd olsun” buyurmuştur.”

İmam Cafer; “O suredeki bundan bir önceki ayet daha önemlidir; Allah Teala buyuruyor ki; **“Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırılmazlar). Bu, Allah'ın, dilediğine verdiği lütfudur. Allah'ın lütfu ve ilmi geniştir.”**(Maide 54) Dinden dönmeler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra olmuştur. Araplar Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra dinden dönmüş, kafirler Nihavend'de toplanıp; “onlar peygamberle yardım görüyordu. Fakat o öldü.” Dediler. Ömer r.a.; “onlar namaz kılıyorsalar, zekatı onlara bırak” dedi. Bunun üzerine Ebu Bekir r.a.; “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ödedikleri gibi bana da zekatı davenin bağına kadar ödemedikçe onlarla mutlaka savaşaçağım. Şayet taşlar ve çamurlar, diken ve ağaçlar, cinler ve insanlar bir araya gelse bile onlarla tek başıma savaşıırım.” Dedi. Böylece bu ayet Ebu Bekir r.a.'ın daha üstün olduğunu gösteriyor.”

6- Rafızı; “Allah Teala buyuruyor ki; **“Onlar, mallarını gece ve gündüz, gizlide ve açıkta infak ederler”** buyuruyor. Bu ayet Ali r.a. hakkındadır. Çünkü onun dört dinarı vardı, bir dinarı gece, bir dinarı gündüz, bir dinarı gizli ve bir dinarı da açıkta infak etmiştir. Bunun üzerine bu ayet inmiştir.”

Cafer r.a.; “Ebu Bekir r.a.’ın fazileti Kuranda bundan daha üstün geçer; Allah Teala buyuruyor ki; **“(Karanlığı ile etrafı) bürüyüp örttüğü zaman geceye,”**(Leyl 1) Allah yemin ediyor, **“Açılıp ağardığı vakit gündüze, Erkeği ve dişiye yaratana yemin ederim ki, Sizin işleriniz başka başkadır. Artık kim verir ve sakınırsa, Ve en güzeli de tasdik ederse,”**(Leyl 2-6) bu tasdik eden Ebu Bekir’dir. **“Biz de onu en kolaya hazırlarız (onda başarılı kılarız).”**(Leyl 7) yani Ebu Bekir’i **“En çok korunan ise ondan (ateşten) uzak tutulur.”**(Leyl 17) yani Ebu Bekir uzak tutulur. **“O ki, Allah yolunda malını verir, temizlenir.”**(Leyl 18) Yani Ebu Bekir. **“Onun nezdinde hiçbir kimseye ait şükranla karşılanacak bir nimet yoktur. O ancak Yüce Rabbinin rızasını aramak için verir. Ve o (buna kavuşarak) hoşnut olacaktır.”**(Leyl 19-21) bu da Ebu Bekir r.a.’dır. Kırk bin tutan bütün malını Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e infak etmiş, kendisinin sadece bir abası kalmıştır. Bunun üzerine Cibril a.s. inmiş ve; “Allah yüceler yücesinden sana selam etti ve buyurdu ki; “Ebu Bekir’e benden selam söyle. Ona de ki; “Bu fakir halinde benden razı mısın? Yoksa değil misin?” o da dedi ki; “Ben Rabbim Azze ve Celle’den nasıl razı olmam? Ben Rabbimden razıyım, ben Rabbimden razıyım, ben Rabbimden razıyım” Allah da ona razı olacağını vaad etti.”

7- Rafızı; Allah Teala şöyle buyuruyor; **“(Ey müşrikler!) Siz hacılara su vermeyi ve Mescid-i Haram’ı onarmayı, Allah’a ve ahiret gününe iman edip de Allah yolunda cihad edenlerin imanı ile bir mi tutuyorsunuz? Halbuki onlar Allah katında eşit değildir. Allah**

zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.”(Tevbe 19) bu ayet Ali a.s. hakkında inmiştir.

Cafer r.a.; “Kuran’da aynısı Ebu Bekir r.a. hakkında vardır; Allah Teala buyuruyor ki; **“Elbette içinizden, fetihten önce harcayan ve savaşanlar, daha sonra harcayıp savaşanlara eşit değildir. Onların derecesi, sonradan infak eden ve savaşanlardan daha yüksektir. Bununla beraber Allah hepsine de en güzel olanı vâad etmiştir. Allah’ın yaptıklarınızdan haberi vardır.”**(Hadid 10) Ebu Bekir r.a. malını Rasulullah s.a.v.’e infak etmişti. O ilk savaşan ve ilk cihad eden kimse olmuştur. Müşrikler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e gelip darbe vurunca ve kanını akıtınca, bunu haber alan Ebu Bekir r.a. Mekke yollarına çıkarak “Size yazıklar olsun! Bir kimseyi sırf “Rabbim Allah’tır” dediği için öldürecek misiniz? Hâlbuki Rabbinizden size apaçık deliller gelmiştir.” Demiş, bunun üzerine müşrikler, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’i bırakmışlar ve Ebu Bekir r.a.’e vurmaya başlamışlardır. Öyle ki burnu ve yüzü tanınmaz hale geldi. O aynı zamanda Allah yolunda cihad eden ilk kişidir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber ilk çarpışan ve malını ilk infak eden kimsedir. Nitekim Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuştur ki; “Ebu Bekir’in malı kadar bana faydalı olan mal olmadı.”

8- Rafızı; “Ali r.a. göz kırpacak an kadar dahi Allah’a şirk koşmadı”

Cafer r.a.; “Şüphesiz Allah Azze ve Celle, Ebu Bekir r.a.’ı hiçbir şeye gerek bırakmayacak kadar övmüştür; Allah Teala buyuruyor ki; **“Doğruyu getiren”** yani peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, **“ve onu tasdik edenler”**(Zümer 33) bu da Ebu Bekir r.a.’dır. Herkes peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’i yalanlarken, Ebu Bekir r.a. onu tasdiklemiş, bunun üzerine bu özel tasdik ayeti inmiştir. Ebu

Bekir r.a.; Takva sahibi, temiz, razı olunmuş razı ve ta'dil edilmiş adildir.”

9- Rafızı; “Allah’ın Kitabında Ali’yi sevmek farz kılınmıştır. Allah Teala buyuruyor ki; **“De ki; Sizden ancak yakınlarımın sevgisini istiyorum.”**

Cafer r.a.; Ebu Bekir r.a. hakkında da aynısı vardır; Allah Teala buyuruyor ki; **“Bunların arkasından gelenler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz ki sen çok şefkatli, çok merhametlisin!”**(Haşr 10) Ebu Bekir r.a. imanda öne geçmiştir. Onun için istiğfar etmek vacip, onu sevmek farz ve ona öfke duymak küfürdür.”

10- Rafızı; “Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem; “Hasen ve Huseyn cennetlik gençlerin efendisidir, babaları ise o ikisinden üstündür.” Buyurmuştur.

Cafer r.a.; “Allah katında Ebu Bekir r.a. bundan daha faziletlidir. Babam bana dedemden naklen, o da Ali bin Ebi Talib a.s.’dan rivayet etti; dedi ki; “Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in yanında idim. Başka kimse yoktu. O sırada Ebu Bekir ve Ömer r.a. çıkageldiler. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem; “Ey Ali! Şu ikisi peygamberler dışında geçmiş gelecek cennetlik olgunların ve gençlerin efendileridir. Ey Ali! Hayatta oldukları sürece bunu haber verme!” buyurdu. Bende onlar ölünceye kadar kimseye söylemedim.”

11- Rafızı; “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kızı Fatıma mı, yoksa Ebu Bekir’in kızı Aişe mi daha üstündür?”

İmam Cafer; “Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla, **“Yâ Sîn. Hikmet dolu Kur’an hakkı için.” “Hâ Mîm. Apaçık olan Kitab’a and olsun ki”**

Rafızı; “Ben sana Rasulullah’ın kızı fatıma mı, yoksa Ebu Bekir’in kızı Aişe mi daha üstündür? Diye soruyorum, sen bana Kuran okuyorsun!”

İmam Cafer; “Ebu Bekir’in kızı Aişe Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in eşidir ve onunla birlikte cennettedir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kızı Fatıma ise cennetlik kadınların efendisidir.” Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in eşine hakaret edene Allah lanet eder, Rasulullah’ın kızına buğz edeni de Allah rezil eder.”

12- Rafızı; “Ama Aişe Aliyle savaştı. O Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in eşi idi.”

İmam Cafer; “Evet, sana yazıklar olsun! Allah Teala buyuruyor ki; **“Sizin Allah’ın Resûlünü üzmeniz caiz olmaz”**(Ahzab 53)

13- Rafızı; Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali’nin halifeliklerini Kuranda bulabilir misin?”

İmam Cafer; “Evet, hem Tevrat ve İncil’de bile var. Allah Teala buyuruyor ki; **“Sizi yeryüzünün halifeleri kılan, size verdiği (nimetler) hususunda sizi denemek için kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan O’dur.”**(En’am 165) ve yine buyuruyor ki;

“(Onlar mı hayırlı) yoksa darda kalana kendine yalvardığı zaman karşılık veren ve (başındaki) sıkıntıyı gideren, sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı?”(Neml 62)

“kendilerinden öncekileri halife kıldığı gibi onları da yeryüzüne halife kılacağını, onlar için beğenip seçtiği dini (İslâm'ı) onların iyiliğine yerleştirip koruyacağını vâdetti.”(Nur 55)

14- Rafizi; “Tevrat'ta ve İncilde Rasulullah ve halifeler nerede geçiyor?”

İmam Cafer; **“Muhammed Allah'ın Rasulüdür. Ve onun beraberindekiler”** yani Ebu Bekir, **“Kafirlerle karşı şiddetli”** yani Ömer bin el Hattab **“Kendi aralarında ise merhametlidirler.”** yani Osman bin Affan **“Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün. Allah'tan lütuf ve rıza isterler”** yani Ali bin Ebi Talib, **“Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir.”** Bunlar da Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabeleridir. **“Bu, onların Tevrat'taki vasıflarıdır. İncildeki vasıfları ise..”**(Fetih 29)

Rafizi; “Tevrat ve incilde ne anlamda geçiyor?”

İmam Cafer; “Muhammed Allah'ın rasulüdür. Kendisinden sonra Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali halifelerdir.” Sonra onun göğsüne yumruk attı ve dedi ki; “Sana yazıklar olsun! Allah Teala; **“Onlar filizini yarıp çıkarmış”** Ebu Bekir, **“gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış”** Ömer, **“gövdesi üzerine dikilmiş”** Osman, **“bir ekine benzerler ki bu, ekicilerin de hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelenendirir.”** Ali bin Ebi Talib, **“Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük mükâfat vâdetmiştir.”** Bu da sahabelerdir. Allah onlardan razı olsun. Sana yazıklar olsun! Babam dedemden, o da Ali bin Ebi Talib'den rivayet etti; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

“Yeryüzü yarılıp ilk kalkacak olan benim, övünme yok! Allah bana benden önce hiçbir peygambere vermediği

kerameti verir. Sonra “Senden sonraki halifeleri çağır” diye nida eder. ben de; “Ya Rabbi! Halifeler kimlerdir?” derim. Buyurur ki; “Abdullah bin Osman Ebu Bekir es-Siddıktır.” Benden sonra yeryüzü yarılıp ilk karkacak olan Ebu Bekirdir. Allah’ın huzurunda durdurulur ve kolay bir hesap görür. Sonra iki yeşil hulle giydirilerek Arş’ın önünde durdurulur. Sonra bir münadi; “Ömer bin el-Hattab nerede?” diye nida eder. bunun üzerine Ömer şah damarından kan akar halde getirilir. Ona; “Sana bunu kim yaptı?” denilir. O da; “Mugire bin Şube’nin kölesi yaptı” der. Sonra Allah’ın huzurunda durdurularak kolay bir hesap verir. İki yeşil hulle giydirilir ve Arş’ın önünde durdurulur. Sonra Osman bin Affan şah damarından kan akar halde getirilir. Ona; “Sana bunu kim yaptı?” denilir. O da “falan oğlu filan yaptı” der. Allah’ın huzurunda durdurularak kolay bir hesap görür. İki yeşil hulle giydirilir ve Arş’ın önünde durdurulur. Sonra Ali bin Ebi Talib çağırılır. Şah damarından kan akar halde getirilir. “Sana bunu kim yaptı?” denilir. O da; “Abdurrahman bin Mülcem yaptı” der. Allah’ın huzurunda durdurularak kolay bir hesap verir. İki yeşil hulle giydirilir ve Arş’ın önünde durdurulur.”

Rafizi; “Ey Rasulullah’ın oğlu bu Kuranda var mı?” diye sordu.

İmam Cafer; “Evet, Allah Teala buyuruyor ki; **“Peygamber ve şahidler getirilir”** yani Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali getirilir. **“ve aralarında hakkaniyetle hüküm verilir. Onlara asla zulmedilmez.”**(Zümer 69)

Rafizî; “Ey Rasulullah’ın oğlu! Ben Ebu Bekir, Ömer ve Osman ile Ali’nin arasını ayırıyordum. Allah tevbe kabul eder mi?”

İmam Cafer; “Evet. Tevbe kapısı açıktır. Onlar için istiğfar dilemeyi çoğalt. Şayet sen onlara muhalefet ile

ölseydin, İslam fitratı dışında ölürdün, yaptığın iyi ameller de kafirlerin ameli gibi boşa giderdi.”

Böylece adam tevbe etti ve söylediği sözlerden dönüş yaptı.

CÖMERTLİĞİ

İmam Cafer Radiyallahu anh, yoksullara o dercede yardım ederdi ki, elinde kendi ailesine harcayacak bir şey kalmazdı.⁴⁹¹

GÜZEL SÖZLERİ VE NASİHATLERİ

İmam Sevri der ki; “İmam Cafer Radiyallahu anh’ın yanına girdim ve dedim ki; “Ey Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem’in torunu! Bana nasihat et!” bana dedi ki; “Ey Süfyan! Yalancıda mürüvvet, hasetçide rahat, tembelde dostluk ve kötü ahlaklı kişide örnek davranış bulunmaz.

Ey Süfyan! Allah’ın haram kıldıklarından el çek, abid olursun. Allah’ın sana takdir ettiğine rıza göster, selamette olursun. İnsanların sana nasıl dost olmasını istiyorsan sen de onlara öyle dost ol, güvende olursun. Günahkarla dostluk yapma, sana işlediği günahları öğretir. Hadiste; “Kişi dostunun dini üzeredir. Öyleyse kiminle dostluk ettiğine dikkat etsin!” buyrulmuştur.⁴⁹² İşlerinde Allah’tan korkanlar ile istişare et.

⁴⁹¹ Zehebi Tezkiratul Huffaz(1/126) Ebu Nuaym Hilye(3/194) Tehzibul Kemal(5/87) Siyeri A’lamin Nübela(6/262)

⁴⁹² Ahmed(7698) Ebu Davud(4833) Tirmizi(2378) İshak Bin Rahuye(1/352) Hakim(4/188) Tayalisi(s335) Abdullah Bin Ahmed el Vera(s.89) Abd Bin Humeyd(s.418) Kudai(1/141) Hatib Tarihu Bağdat(4/115)

Ey Süfyan! Aşiret ve kabilesi olmadan izzet sahibi olmak, saltanatı olmadan heybetli olmak isteyen, Allah'a isyan zilletinden çıkıp Allah'a itaat yoluna girsin. Babam bana şu üç edebi öğretti; "Yavrucuğum! Kötü kişilerle dost olanın başı dertten kurtulmaz! Kötülerin girip çıktığı yerlerde bulunan itham edilir. Diline sahip olmayan pişman olur."⁴⁹³

Bir gün İmam Ebu Hanife Radiyallahu anh, Cafer es Sadık Radiyallahu anh'ın ziyaretine geldi. Şu sözlerle karşılaştı; "Ey Ebu Hanife! Duydum ki, kıyasla uğraşıyorsun. Ama yaptığın bu kıyaslara göre amel edemezsin. Şunu bilesin ki, bu kıyas ve mantık oyunu ile ilk sırtı yere gelen İblis olmuştur." İmam Ebu Hanife nasihatını aldı ve gitti.⁴⁹⁴

İmam Cafer Radiyallahu anh derdi ki; "Bir mümin kardeşine ait sevmediğin bir iş duyarsan, birden yetmişe kadar özür kapısı araştır. Bulamazsan; "Belki benim anlayamadığım bir özrü vardır" de ve kapa."⁴⁹⁵

"Tevbesiz ibadet sıhhatli olmaz."⁴⁹⁶

Asmai, İmam Cafer Radiyallahu anh'den naklediyor; "Namaz, bütün takva sahiplerinin yakınlaşma vesilesidir. Hac, tüm zayıf ve ezilenlerin cihadıdır. Bedenin zekatı oruç ile ödenir. Amel etmeden dua eden, yaysız ok atmaya çalışana benzer. Rızkın inmesini sadakatle isteyin. Mallarınızı zekat ile koruyun. İktisad eden muhtac olmaz. Tedbir, geçimin yarısıdır. Sevgi ve aşk düşüncenin yarısıdır. Ana babasını üzen, onlara isyan etmiş sayılır. Kim başına gelen musibetten yakını ve dövünürse, ecri yok olur,

⁴⁹³ Yafii Ravzur Rayahin(s.58) Gazali Mükāşefetül Kulub(s.421) İsafur Rağibin(s.249)

⁴⁹⁴ Ebu Nuaym Hilye(3/197) Şa'rani Tabakat(1/113) Nurul Ebsar(s.160) Ebu Zehra Tarihul Mezahibil Fıkhiye(s.203)

⁴⁹⁵ Zehebi Siyeri A'lam(6/264) Şa'rani Tabakat(1/112)

⁴⁹⁶ Hucviri Keşful Mahcub(s.171) Tezkiratul Evliya(s.58)

mükafat alamaz. Güzel davranış, ancak güzel ahlak ve dindarlık ile kemale erer. Allah Teala sabrı, musibet miktarınca verir. Rızkı da geçinecek kadar verir. Kim geçiminde ölçülü davranır ve israf etmezse, Allah onun rızkını artırır. Kim de israfa dalar, saçıp savurursa Allah ona rızkı ve huzuru haram eder.”⁴⁹⁷

Derdi ki; “Allah Teala dünyaya şöyle emretti; “Ey dünya! Bana hizmet edene hizmet et. Sana hizmet edeni de peşinden koşturup yor!”⁴⁹⁸

“Bir kimse geçim darlığı çekiyorsa istiğfara devam etsin. Bir kimse, sevdiği bir malının elinde devamlı kalmasını isterse, ona baktıkça, Maşaallah La Havle vela kuvvete İlla billahil Aliyyil Azim (Yani Allah (CC) Hz.leri'nin dilediği olur, kuvvet O'nundur) desin.”⁴⁹⁹

İMAM'A NİSBET EDİLEN CEFİR İLMİ HAKKINDA

Kitabın başında bundan bahsetmiştik. İmam Cafer adına hareket edenler, onun ismi arkasında olanlar, onun ilim ve irfanıyla yetinmezler; ilim ve bilgi yoluyla varılmayan, her insanın öğrenemediği, fakat Allah Resulunun sadece Hz. Ali'ye verdiği ve o da yine Allah Resulunun vasiyeti üzerine sadece kendisinedn sonra gelecek olan on bir imama devrettiği gizli bir ilme sahip olduğunu öne sürerler. İşte bu gizli ilim, on iki imamın altıncı halkasını teşkil eden Cafer'in adını alarak “Cifr” ilmi olmuştur.

Cifr, aslında, kemikleri irileşmiş ve sertleşmiş kuzuya denir. Daha sonraları deri manasında kullanılmıştır.

⁴⁹⁷ Ebu Nuaym Hilye(3/194) Mizzi Tehzibul Kemal(5/89) Zehebi Siyeri A'lam(6/262)

⁴⁹⁸ Ebu Nuaym Hilye(3/194) Mizzi Tehzibul Kemal(5/87) Şa'rani Tabakat(1/114) İsafur Rağibin(s.249)

⁴⁹⁹ Ebu Nuaym Hilye(3/196) Tehzibul Kemal(5/92) Yafii Ravzur Rayahin(s.58) Şa'rani Tabakat(1/113,114) Nurul Ebsar(s.160)

Bu sapıklara göre, bu ilim bilinen tahsil yollarından geçilerek öğrenilecek bir ilim değildir. Bu ilim, yüce Allah'ın özel kişilere verdiği bir ilimdir.

Günümüzde bazı Şialar (ve onların peşinden giden sufiler) konuyla ilgili şunları söylemektedir:

“Cifir ilmi, kıyamete kadar dünyada olacak olayları bilmek için Harflerden ve rakamlardan faydalanma ilmidir. Bu ilmi bildiği İmam Cafer'in kendisinden gelen rivayetlerinde sabittir. İmam Cafer bu ilmi şöyle anlatmıştır: “Cefr deriden bir kab olup, geçmişteki İsrailoğullarının bilginlerinin ilimleri içindedir. O bilginlerden bu ilim hakkında bize kadar gelen bir çok haber vardır. Bu ilimden ne kastedildiğini bilmesek bile, böyle bir ilmin varlığından Allah Resulü bize haber vermiştir. Bildiğimiz bu ilimden İsrailoğulları bilginlerinin faydalandığıdır. Allah bu şerefli ilmi onlara nasib etmiştir”⁵⁰⁰

Muhammed Ebu Zehra şöyle der; biz Caferi Sadık'a nispet edilen bu anlamdaki sözlerin hiçbirini ona aid olduğunu kabul etmiyoruz. Zira, cifir, ne yandan bakılırsa bakılsın, ne biçimde tanıtılırsa tanıtılsın, açıkça belli olmaktadır ki, gayb ile ilgili bir ilim şeklinde görünmektedir. Gaybı bilmek, gayba ait bilgilere sahip olmak vasfını yüce Allah sadece kendine has kılmıştır. Kur'an'ı Kerimde kendi Resulüne şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Ben ne kendime ve ne de Allah'ın dilediğinden başkasına ne bir fayda ve ne de bir zarar verme gücüne sahip değilim. Şayet gaybı bilseydim, elbette dünyalık bakımından bir çok nimetlere boğulurdum insanlar tarafından. Ben sadece inanan insanlar için, toplumlar için bir uyarıcı, bir müjdeleyiciyim.” (A'raf: 7/188)

⁵⁰⁰ Seyyid Muhammed Hüseyin el- Muzaffer, Kitabü'l-Sadık(1/109)

Allah yüce Resulüne bir takım gaybları bildirmiştir. Fakat onları nubuvvet makamını desteklemek için özel olarak sadece ona vermiştir. Bu durumu açıklayan ayetler aşağıdadır mealen:

“Elif, lam, mim. Rumlar yenildi. Arabların bulunduğu bölgeye en yakın bir yerde. Onlar bu mağlubiyetlerinden sonra yenileceklerdir. Bir kaç yıl içinde onların bu yenilgilerinden önce de, sonra da işler tamamen Allah’a aittir. O gün müminler sevinirler. Allah kendi yardımına layık olanlara yardım eder. Sadece O galibdir, merhamet edicidir.” (Rum: 30/1-5)

Cifir İmam Cafer’in değerini düşürür artırmaz. Onun için Cifri bilmemesi onun için bir eksiklik değildir asla. O Allah’ın yüce dininin bir imamı, bir önderi ve ilim kaynağıdır. Bu dinin büyük alimleri olan İmam Malik, Sufyan-ı Sevri ve Sufyan-ı Üyeyne gibi büyük hadisçiler ondan ders almışlar ilim tahsil etmişlerdir. Ve onların hiç biri Cifir’le uğraşmamışlardır.

İkinci olarak, İmam Cafer’e atfedilen, ona aid olduğu iddia edilen Cifir ile ilgili rivayetlerin hepsi el-Kuleyni yoluyla gelmektedir bize kadar. Bu adam, İmam Cafer’in Kur’an’da eksiklik var dediğini de iddia etmiştir. Bu sözün yalan olduğunu İmam el-Mardi ve öğrencisi et-Tusi gibi, oniki imam inancının önemli bilginleri delilleriyle ortaya koymuşlardır. Bunun tam aksini bizzat İmam Cafer’den rivayet etmişlerdir.

Demek oluyor ki, bahsi geçen bu kişi çok önemli bir konuda yalan söylemektedir ve bu kadar önemli bir konuda yalan söyleyen birinin hiç bir rivayetinin doğru kabul edilmesi mümkün değildir.

Üçüncü olarak, Caferi mezhebi bilginleri şu anda bile, Cifir ilmini İmam Cafer’e nispet ediyorlar ama, bu

nispetlerini ispatlayacak en küçük bir delil getiremiyorlar. Sadece böyle bir rivayeti nakledip duruyorlar.

Makrizi diyor ki; "Hattabiye fırkasına mensub olan Şiiler, Caferi Sadık Radyallahu anh'ın kendilerine "cefr" denilen bir deri bıraktığını, bu deride ihtiyaç duydukları bütün gayb ilimleri ile birlikte Kur'an tefsirinin bulunduğunu iddia etmişlerdir."⁵⁰¹

Piyasada İmam Cafer Radyallahu anh'a nisbet edilen "ilm-i Cifr" adında bir risalenin tercemesi mevcuttur. Saçmalıklarla dolu olan bu eserin İmam Cafer Radyallahu anh'e ait olmadığı malumdur. Bu tür safsatalarla uğraşan, hicri 272 senesinde vefat etmiş olan müneccim, astrolog Ebu Maşer Cafer Bin Muhammed Belhi'ye ait olan eserlerin, isim benzerliğinden dolayı, İmam Cafer Radyallahu anh'e nisbet edilmiştir. Nitekim İbni Kesir der ki; ".. Şu da var ki, recez ilmi, söz sanatı ve azaların ihtilaclarına dair yazılan ve imam Cafer Radyallahu anh'e nisbet edilen eserler aslında Cafer Bin Muhammed Ebu Maşer'e aittir. Cafer es Sadık'a ait olduğunu söyleyenler yanılmaktadır. Allahu a'lem."⁵⁰²

İbni Kuteybe der ki; "Talha Bin Musarrif şöyle dedi; "Eğer abdestli olmasaydım Şiilerin cefr'e dair sözlerini size anlatırdım."⁵⁰³

Cefr ilmi ile ilgili rivayetlerin çoğu, meşhur şii alimi Kuleyni adlı yalancı yoluyla gelmektedir.⁵⁰⁴

Şii ve Sünni kaynaklarda cefr ilmini Cafer es Sadık Radyallahu anh'den rivayet eden kişinin Harun Bin Said el

⁵⁰¹ Makrizi el Hitat(2/352) bkz. İbnu Kuteybe Te'vil(s.70 v.d.)

⁵⁰² İbni Kesir el Bidaye(11/102)

⁵⁰³ İbni Kuteybe Uyunul Ahbar(2/145)

⁵⁰⁴ bkz.: Kuleyni el Kafi Fil Usul(1/132) Musa Carullah el Veşia(s.99)

İcli olduğu nakledilir. Halbuki döneminde Zeydiye'nin ileri gelenlerinden olan Harun el İcli, Cafer es Sadık Radiyallahu anh'a nisbet edilen cefri tenkid edip bunun asılsız olduğunu bildirmiştir.⁵⁰⁵ Harun bin Sa'ad el-İcli bir şiirinde şunları söylemiştir:

“Bölük bölük olan şu rafizileri görmez misin?

Cafer'in hakkında hepsi de yalan olan sözleri söylerler.

Onlardan bir bölümü ilah yaptı onu kendine,
Başka bir tayfası da Resul kabul etti onu insanlığa,
Eğer bilseydim ki, Cafer bu sözlerden memnun olacak, ben ondan şu anda vazgeçerdim, tanımazdım onu Allah rızasına ulaşmak için.

Cefr derisinden anladıklarına şaşarım onların,
Ve sığınırım böylelerinin şerrinden, Allah'ın benim için libas yaptığı emirlerine sarılırım.”

Bir başka kişi bir başka şiirinde de şöyle söylemektedir:

“Onlar file sırtlan, zenciye beyazdır deselerdi,
Daha doğru söylemiş olurlardı Cifir'den çıkardıklarından.”

Cifir hakkında Ebu'l-Ala el-Meari de şöyle söylemektedir:

“Herkes hayretle seyretti Ehl-i Beyte gelen ilme,
Çünkü bu ilim gelmişti bir deri içinde..
Yıldızların ışığı küçük olduğu halde
Görünür, dereden tepeden, hasılı mamur olan her yerden.”

İmam Gazali, Batınılere reddiye olarak yazdığı “Fadaihul Batiniye” adlı eserinde, harflerin belli anlamlar ve sayısal değerler ifade ettiği noktasında hiçbir tutarlı ve ilmi bir delil olmadığını belirtmiştir.⁵⁰⁶ Ne var ki imam Gazali bile

⁵⁰⁵ İbni Kuteybe Te'vilul Muhtelifil Hadis(s.70) Bağdadi el Fark Beynel Firak(s.252)

⁵⁰⁶ Gazali Fadaihul Batiniye(s.66-72)

yalancıların şerrinden kurtulamamış, onun adına bile vefkler ve ebced ile ilgili eserler nisbet etmişlerdir.

İMAM CAFER ADINA UYDURULUP NİSBET EDİLEN DİĞER ESERLER

1- **Resailu İhvan-i Safa**; bu eser 3.asırda Büveyh oğulları zamanında yazılmıştır. İmam Cafer-i Sadık ile alakası yoktur. Zehebi der ki; “Yalancılar, İmam Cafer Radyallahu anh'e, ebced, neseb, sinirsel bozukluklar ve yıldızname ilmini nisbet ettiler. İhvanı Safa'ya ait risalelerin Cafer Radyallahu anh'den alındığını iddia ettiler. Halbuki bu risaleler ondan 200 sene sonra yazılmıştır.”⁵⁰⁷

2- **İlmul Bitaka**

3- **Kitabul Heft**

4- **İhtilacul Â'za**; Yukarıda bahsetmiştik.⁵⁰⁸

5- **Kitabul Cedavil** veya; **Cedvelul Hilal**; yalancılığı ile meşhur Abdullah bin Muaviye'nin uydurmasıdır.

6- **Ahkamur R'ad vel Buruk**; semavi hareketlerden hüküm çıkarmakla ilgili olup, bir ilim dalı değildir.

7- **Menafiul Kur'an**

8- **Kiraatul Kuran Fil Menam**

9- **Tefsirul Kuran**; Ebu Abdurrahman es-Sülemi Hakaikut Tefsir adlı eserinde nakilde bulunur. Fakat uydurma bir kitaptır.

10- **El-Kelam Alel Havadis**; konusu cifr'dir.

11- **Tefsiru Kiraatis Sure Fil Menam**

12- **Kavsü Kuzah** veya; **Kavsullah**

Bu kitaplar, kendilerini İmam Cafer'e nisbet edip, onun hakkında aşırılığa giden zındıklar ve Batıniler tarafından uydurulmuştur. Genelde Şiiiler Cabir Bin Hayyan'ın İmam Cafer'den bin sayfalık beş yüz risale yazdığını iddia ederler. Cabir Bin Hayyan dini ve güvenilirliği konusunda itham

⁵⁰⁷ Zehebi el Münteka(s.128)

⁵⁰⁸ İbni Kesir el Bidaye(11/102)

edilmiş bir filozoftur. Hicri 200 yılında vefat etmiştir. 148 yılında vefat etmiş olan Cafer es-Sadık ile sohbeti söz konusu değildir. Fakat Cabir, Cafer es-Sadık ile değil, Cafer bin Yahya el-Bermeki ile sohbet etmiştir. Cabir bin Hayyan kimya, felekiyat, cedveller gibi tabii ilimler hakkındaki görüşlerle ilgilenmiştir. Hali hazırda bu eserlerin imam Cafer'e ait olduğuna inanmaya imkan yoktur.⁵⁰⁹ Şayet bu eserlerin ona nisbeti sahih olsaydı, onu oğulları ve yakın öğrencileri alır naklederlerdi. Kimin sözü olursa olsun, onun nisbetinin kabul edilebilmesi için, sahih bir isnadının olması şarttır.

KERAMETLERİNDEN

İbnül Cevzi, Safvetus Safve'de anlatıyor, "Leys Bin Sa'd, bir hac mevsiminde Mekke'de idi. İkinci namazını kıldıktan sonra, Ebu kubey's dağına çıktı ve orada birinin dua ettiğini gördü. O kişi, nefesi kesilene kadar Allahı zikretti ve sonra şöyle dua etti;

"Allah'ım! Ben üzüm arzu ediyorum ve şu iki elbisem de eskidi." Duası biter bitmez, bir de baktı ki, bir sepet üzüm ve iki elbise yanına konmuştu. Halbuki üzüm mevsimi değildi. O üzümü yemeye başlarken Leys Bin Sa'd;

"Bu üzümde ben de ortağım. Sen dua ederken ben de amin diyordum" dedi. Üzüm çekirdeksizdi. Yedikleri halde üzüm eksilmiyordu. O zat, Leys'e;

"Bu iki elbiseden istediğini al" dedi. İmam Leys, elbiseye ihtiyacı olmadığını söyledi. Bunun üzerine o zat, birini beline doladı, birini de omzuna attı. Sa'y yaparken birisi ona;

⁵⁰⁹ Bkz.:Zirikli el-A'lam(2/103-104)

“Ey Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in torunu! Beni giydir!” dedi. O da elbiseleri ona verip tekrar eskileri giydi. Yeni elbiseleri alan adamın arkasından giden Leys Bin Sad ona; “Bu zat kimdir?” diye sordu. Dedi ki;

“O Cafer bin Muhammed es Sadık Radiyallahu anh'dır.” Dedi. İmam Leys, o zamana kadar imam Cafer Radiyallahu anh'ı tanımiyordu.”⁵¹⁰

NEFİS TEZKİYESİNE DAİR

Cafer es Sadık Radiyallahu anh şöyle demiştir; “Bana bir şehvet musallat olursa derhal nefsim bakırım. Eğer onu arzuladığını gösterirse, o şehveti gidermesine izin veririm. Böyle yapmak, mani olmaktan daha hayırlıdır. Eğer onu arzuladığını gizler ve istemediğini ima ederse, onu mani olmakla cezalandırır ve o şehveti tatmasına müsaade etmem.”⁵¹¹

Bu sözün izahı şu şekildedir; nefsin, herhangi bir şehveti arzu ettiğini açıkça göstermesi, onu tadan biri olarak tanınmayı önemsememesindedir. O, din sahipleri nezdinde böyle bir şehveti tadıyor olarak bilinmek istediği için arzusunu açıklamaktadır. Bir şehveti tatmayı arzu etmediğini ima etmesi ise, onu tadıyor olmakla tanınmak istememesindedir. O, bu lezzeti tadanlar arasında görünmek istemediğinden, böyle davranmıştır.

İmam Cafer Radiyallahu anh de, nefse verilecek en güzel cezanın, sözkonusu şehveti terk etmek olduğunu bildirmiştir. Çünkü nefsin arzu ettiği bir şehveti, başka şehvetler için terk etmesi, ardından da onu terk eden bir

⁵¹⁰ Yafii Ravdur Rayahin(s.57-58) Heytemi es Savaikul Muhrika(s.438) Şevahidün Nübüvve(s.358) Nebhani Camiül Keramat(3/18) İsafur Rağibin(s.248)

⁵¹¹ Ebu Talib el Mekki Kutul Kulub(4/97)

nefs olarak tanınmak istemesi, bütün şehvetlerin anasıdır. Bu durumdaki nefis, hoşlanmadığı durumdan daha beter bir hale düşmüş olur. Kendisine bakılması ve halk tarafından övülme arzusunu tatması, nefis için yenilebilir bir lezzeti terk etmekten aldığı hazdan çok daha büyüktür. Bu duruma gizli şehvet denir.

İmam Cafer Radyallahu anh şöyle demiştir; “Dünyanın abdalı; mevkilere göre yedi kişidir; abidler, alimler, tacirler, halife, vezir, ordu komutanı, zabıta amiri ve kadı. Bunun te'yidi de şu hadisi şeriftir; “Adil imamın bir anlık adaleti, altmış sene ibadetten daha hayırlıdır.”⁵¹² Denilir ki; adil imamın tartısına tebaasının amelleride ilave edilir.”⁵¹³

İmam Cafer Radyallahu anh dedi ki; “Allah Teala üç şeyi üç şeye saklamıştır; rızasını taatine, dolayısıyla taatiyle ilgili hiçbir işi hor görmeyin. Zira Allah'ın rızasını mucib olabilir. Gazabını günahlara, dolayısıyla günahlardan hiçbirini hor görmeyin. Zira o, Allah'ingazabını mucib olabilir. Dostlarını da mümin kulları içinde gizlemiştir. Dolayısıyla müminlerden hiçbirini hor görmeyin. Zira o, velilerden biri olabilir.”⁵¹⁴

İmam Cafer Radyallahu anh'a; “Bize ne hal arız oldu ki, dua ediyoruz, fakat kabul olduğunu göremiyoruz?” diye soruldu. Dedi ki; “Çünkü siz hakkıyla tanımadığınız kimseye (kalbiniz gaflette olduğu halde) dua ediyorsunuz. Huzuru kalp ve ihlas ile dua etseniz, duanız kabul olurdu.”⁵¹⁵

⁵¹² Deylemi(4135) Keşful Hafa(2/75) Kezul Ummal(14623) Kunuzül Hakayık(4641)

⁵¹³ Kutul Kulub(3/404)

⁵¹⁴ Kutul Kulub(2/249)

⁵¹⁵ Kuşeyri Risalesi(s.435)

Şakik el Belhi Radyallahu anh, imam Cafer Radyallahu anh'e fütüvvetin ne olduğunu sormuş, o da; "Bu konuda senin fikrin nedir?" deyince Şakik; "Verilirse şükrederiz, verilmezse sabrederiz" demiş, bunun üzerine imam Cafer Radyallahu anh; "Medine'deki köpekler de böyle yapıyor. Fütüvvet bize göre, verilirse başkasını kendimize tercih etmek (isar), verilmezse şükretmektir." Demiştir.⁵¹⁶

Hacılardan biri, Medine'de uyumuş, uyanınca para kesesinin çalındığını zannetmiş, o sırada İmam Cafer Radyallahu anh'e rastlamıştı. İmamın yakasına yapışarak; "kesemi sen çaldın" demişti. İmam Cafer Radyallahu anh; "Kesede ne vardı?" diye sormuş, "Bin dinar vardı" cevabını almıştı. Bunun üzerine adamı evine götürmüş, eline bin dinar saymıştı. Parayı alan adam, evine döndüğünde, çalındığını zannettiği parayı görmüş ve özür dilemek için doğruca İmam Cafer Radyallahu anh'e gitmiş, özür dileyip paraları iade etmek istemişti. Fakat imam Cafer Radyallahu anh paraları kabul etmedi ve dedi ki;

"Elimden çıkan bir şeyi bir daha geri almam." Bu durum karşısında adam; "Bu zat kimdir?" diye sormuş, kendisine; "Bu zat, Cafer es Sadık Radyallahu anh'dir" denilmişti.⁵¹⁷

VASIYETİ

İmam Cafer Radyallahu anh, oğlu Musa Kazım Radyallahu anh'a şu vasiyette bulundu; "Oğlum! Öğüdümü tut, sözümü unutma. Eğer bu nasihatleri dinler ve gereğini yaparsan, mutlu yaşar, hamederek vefat edersin.

⁵¹⁶ Kuşeyri Risalesi(s.378) İbni Kayyim Medaricus Salikin(2/281)

⁵¹⁷ Kuşeyri Risalesi(s.378) İbni Kayyim Medaricus Salikin(2/283)

Oğlum! Payına düşen rızka razı olan, kimseye muhtaç olmaz. Gözünü başkasının elindekilere diken, mutsuz ve perişan olarak ölür. Allah'ın taksim ettiği rızka razı olmayan, Allah'ın takdirini karalamış, itham etmiştir. Kendi kusurunu küçük gören, başkasının kusurunu büyütür. Başkasının hatasını büyütmeyen, kendi hatasını idrak eder ve büyük görür.

Oğlum! Başkasının günahlarını ortaya dökenin kendi evindeki günahlar bir bir açığa çıkar. Zulüm kılıcını çeken, o kılıcın kurbanı olur. Kardeşinin kuyusunu kazan, o kuyuya düşer. Sefih ve aşağılık insanlarla içli dışlı olan, cüceleşir. Alimlerle beraber olan, akıllı ve ciddi olur. Kötülük ve çirkinliğin girip çıktığı yerlerde dolaşan, itham altında kalır.

Ey oğlum! İnsanları hor görme, yoksa bir gün seni de hor görürler. Boş iş ve söze karışmaktan sakın, sonra aşağılanırsın. Ey oğlum lehinde veya aleyhinde de olsa, hakkı, doğruyu söyle. Böyle yaparsan herkes seninle istişare eder (sana danışır, senin fikrini alır).

Ey oğlum! Yüce Allah (CC) Hz.leri'nin kitabını okuyucu, iyilikleri emredici, kötülüğü nehyedici, sana gelmeyene sen gidici, seninle konuşmayanla konuşucu ol. İsteyene ver. Gıybetten, koğuculuktan sakın. Çünkü söz taşımak, insanların kalbinde düşmanlığı artırır. İnsanların ayıplarını görme. İnsanların ayıplarını gören, onların hedefi olur.

Oğlum! Mükemmel olanı istiyorsan, onun kaynağına koş. Zira iyi olanın bir kaynağı vardır. Bu kaynağın kökleri ve köklerin damarları vardır. Damarlar sonunda meyve verir. Her sağlam kökün tatlı bir kaynağı vardır.

Ey oğlum! Arkadaşlık yaptığın, ziyaretine gittiğin kimse ahlâk sahibi olsun, kötü ahlâkı olanlarla arkadaşlık etme, onlarla görüşme. Çünkü onlar, içinden su fıskıran sert

kayalar gibidirler. yeşermeyen ağaç, ot bitmeyen toprağa benzerler.”⁵¹⁸

VEFATI

İmam Cafer Radıyallahu anh hicri 148 yılında Medine’de 68 yaşında vefat etti.⁵¹⁹ Ebu Cafer Mansur Devaniki tarafından zehirlendiği söylendi.⁵²⁰ Hasen ve Abbas Radıyallahu anhuma’nın kubbelerine defnedildi.

ÇOCUKLARI

İmam Cafer Radıyallahu anh’ın 10 çocuğu vardı; Fatıma Binti Huseyn Eşrem Bin Hasen Bin Ali Bin Ebi Talib adlı hanımından çocukları;

- 1- İsmail; en büyük oğlu olup, İmam Cafer hayattayken 138 yılında vefat etmiştir. Nesli Muhammed bin İsmail adlı oğluyla devam etmiştir.
- 2- Abdullah; İmam Cafer bu oğlunun adıyla (Ebu Abdullah diye) künyelenmiştir
- 3- Ümmü Ferve,

Hamide el Berberiyeye adlı hanımından;

4- Musa el-Kazım; Şiilerin İsna Aşeriye fırkasına göre Cafer es-Sadık’tan sonraki imamdır. İmamiye fırkası İsmail ile bunun imamlığı konusunda ihtilaf etmiştir.

⁵¹⁸ Ebu Nuaym Hilye(3/195) Mizzi Tehzibul Kemal(5/89) Zehebi Siyeri A’lam(6/263) Şeblenci Nurul Ebsar(s.163)

⁵¹⁹ Şa’rani Tabakat(1/113) İbni Kuteybe el Maarif(s.149) Heytemi es Savaiq(s.438) Hulasatul İksir(s.27)

⁵²⁰ Taberi Delailül İmame(s.111) Yakubi Tarih(3/119) Fusulül Mühime(s.212) Sıbt İbnül Cevzi Tezkiratul Havas(s.346) Nurul Ebsar(s.162) Hulasatul İksir(s.27) İsafur Rağibin(s.250) İbni Şehraşub(4/280) İrşadı Müfid(s.254)

5- İshak Mu'temin,

6- Muhammed Dibac,

Diğer hanımlarından;

7- Ali Arızı,

8- Abbas,

9- Esmâ ve

10- Fatıma adlı çocukları olmuştur.⁵²¹

⁵²¹ Nurul Ebsar(s.162) Hulasatul İksir(s.28)

7. MUSA KAZIM RADIYALLAHU ANH

Musa Bin Cafer Bin Muhammed ebul Hasen el Haşimi Radiyallahu anh. Annesi Hamidetül Berberiyye 'dir. Hicri 23 Safer 128 Pazar günü doğdu, 183 senesinde hapiste iken vefat etti.⁵²²

Çokça ibadet eden, mürüvvet sahibi bir kimseydi. Kendisi tarafından eziyete uğradığını iddia eden bir kimse bulunduğunu duyarsa, o adama altınlar ve hediyeler gönderirdi. Zamanının büyük bölümünü ibadetle geçirdiği için "Salih kul", yumuşak huylu olduğundan, kendisine kötülük yapanlara dahi kızmayıp onları bağışladığından, gazabına hakim olduğundan "Kazım" lakabı verilmiştir.⁵²³

Irak halkı tarafından, "Allah nezdinde kulların ihtiyaçlarını temin eden kapı" diye tanınırdı. Zamanında halkın en çok ibadet edeni, en alimi ve en cömerdi idi.⁵²⁴

İLİMDE MERTEBESİ

Musa Kazım Radiyallahu anh, evliyanın ve ulemanın büyüklerinden, müctehid bir alim idi. Ebu Hatem onun

⁵²² İbnül Cevzi Safvetus Safve(2/184) İbni Kesir el Bidaye(10/309) Tehzibut Tehzib(10/302) Takribut Tehzib(1/550) Mizanul İtidal(6/358) Lemazat(1/125) Hulasatul İksir(s.29) Nurul Ebsar(s.164) Şevahidün Nübüvve(s.363) Usul-u Kafi(1/476) İrşad-ı Müfid(s.270) Fusul-ul Mühime(s.214-223) Delail-ül İmame(s.146-148) Tezkiret-ul Havas(s.348-350) Menakıb-ı İbn-i Şehraşub(4/324) Yakubi Tarihi(3/150) Henry Laoust İslam'da Ayrılıkçı Görüşler(s.94)

⁵²³ İbni Kesir el Bidaye(10/309) Safvetus safve(2/187) Şevahidün Nübüvve(s.363) es savaikul Muhrika(s.438) Nurul Ebsar(s.164) Şa'rani Tabakat(1/134) Hulasatul İksir(s.28)

⁵²⁴ Heytemi es Savaîq(s.438) Nurul Ebsar(s.164) İsafur Rağibin(s.246) Yenabiül Mevedde(s.197) Hulasatul İksir(s.28)

hakkında; “Güvenilir bir ravi, Müslümanların imamlarından bir imamdır” demiştir.⁵²⁵

Zehebi; “Hikmet sahiplerinin en güzeli, abidlerin takvalısı idi” demiştir.⁵²⁶

Babası İmam Cafer'den, Abdullah Bin Dinar'dan, Abdülmelik Bin Kudame el Cumahi'den hadis rivayetinde bulunmuş, kendisinden de oğulları; İbrahim, İsmail, Huseyn, Ali Bin Musa, kardeşleri; Ali Bin Cafer ile Muhammed Bin Cafer, Salih Bin Yezid, Muhammed Bin Sadakatul Anberi rivayette bulunmuştur.⁵²⁷

HAPSEDİLMESİ VE SERBEST KALIŞI

İmam Musa Radiyallahu anı Medine-i Münevvere'de otururdu. Siyasete hiç karışmadığı halde Abbasi Halifelerinden Muhammed Mehdi, kendisini Medine'den Bağdat'a getirterek hapsetmiş, bir müddet sonra İmam-ı Ali Hz.leri'ni rüyada görmüştür. Kendisine Kur'an-ı Kerim'den şu ayeti okudular: **“Demek ki, iradeyi ele alırsanız hemen yeryüzünde fesat çıkaracak ve akrabalık bağlarını kesip atacaksınız.”** (Muhammed, 22) Bu Ayet-i Kerime'yi duyar duymaz Hz. İmam'ı (RA) hapisten çıkararak kendisine ve evlatlarına karşı isyan etmeyeceğine yemin teklif etmiş, Hz. İmam (RA): “Bu işi asla yapmam ve şanıma da

⁵²⁵ Ebu hatem Cerh ve Ta'dil(8/139) Lisanul Mizan(7/444) Mizanul İtidal(6/358) Tehzibul Kemal(29/44) Zehebi el Münteka(s.128) Siyeri A'lam(6/270)

⁵²⁶ Zehebi Mizanul İtidal(6/539)

⁵²⁷ Mizzi Tehzibul Kemal(29/43) İbni Hacer Takrib(1/550) İbni Hacer Tehzibul Tehzib(10/302) İbni Hacer Lisanul Mizan(7/444) Zehebi Siyeri A'lam(6/270) Zehebi el Kaşif(2/303)

yakıştırmam.” buyurunca doğru söylediğini tasdik etmiş ve Medine'ye dönmesine izin vermişti.⁵²⁸

Sonra halife Harun Reşit Hicri 179. (M. 795) yılında umreden dönerken Medine'ye uğramış, Hz. İmam'ı (RA) yanına alıp Bağdat'a getirmiştir. Ardı arkası kesilmeyen hadiselerin sona ermesi düşüncesi ile tekrar hapsedirmiştir. Hz. İmam'ı (RA) ölünceye kadar (dört sene) hapiste tutmuştur.⁵²⁹

Rivayete göre, Harun Reşid'in emri ile, Yahya bin Halid Bermeki veya Süddi Bin Şahak tarafından hurma içinde zehir verilerek öldürülmüştür.⁵³⁰

Şii Tarihçi Mes'udi'nin rivayetine göre, Harun Reşit de gördüğü korkulu bir rüya üzerine onu haptisten çıkararak Medine'ye göndermiştir. Reşid onu hapsedince, rüyasında Ali Radıyallahu anh'ı elinde bir süngü ile; “Musa Kazım'ı bırak! Yoksa seni bununla keserim!” dediğini görmüş, korku içinde uyanarak, derhal serbest bırakılmasını, 30.000 dirhem verilerek Medine'ye gönderilmesini emretmiştir. İmam Musa inzibat amirine; “Rüyamda Rasulullah

⁵²⁸ İbni Kesir el Bidaye(10/310) Tehzibul Kemal(29/49) Hatib Tarihu Bağdat(13/32) İbnül Cevzi Safvetus Safve(2/184) Tarihut Taberi(4/588) Şevahidün Nübüvve(s.363) Lemazat(1/126) Yenabiül Mevedde(s.199) es Savaiqu'l Muhrika(s440) Şa'rani Tabakat(1/134) Hulasatul İksir(s.29) Siyeri A'lam(6/272)

⁵²⁹ Hatibul Bağdadi Tarihu Bağdat(13/27) Tehzibul Kemal(29/44) el Bidaye(10/310) Şa'rani Tabakat(1/134) İbnül Cevzi Safvetus Safve(2/187) es Savaiqu'l Muhrika(s440) Şevahidün Nübüvve(s.364) Siyeri A'lam(6/270) Tehzibut Tehzib(10/302) Zehebi el Kaşif(2/303)

⁵³⁰ Tehzibul Kemal(29/50) Nurul Ebsar(s.166-67) Siyeri A'lam(6/273) Hulasatul İksir(s.29) Şevahidün Nübüvve(s.364) Sıbt İbnül Cevzi Tezkiratul Havas(s.348) İrşadı Müfid(s.279) Taberi Delailül İmame(s.148) Fusulül Mühime(s.222) Yakubi Tarihi(3/150) İbni Şehraşub(4/323)

Sallallahu aleyhi ve sellem bana bir dua öğretti. Onu okumaya başladım ve hapisten kurtuldum” demiştir.⁵³¹

Bu rivayet önceki ile çelişiyorsa da, İbni Hacer, İmam Musa Radyallahu anh'ın birkaç defa hapsedilmiş olduğunu söyleyerek tenakuzu gidermeye çalışmıştır. Ancak benim kanaatime göre, Mes'udi'nin rivayetinde rüyayı gören kişi Harun Reşid olarak belirtilmiş ise de, o değil, el Mehdi olmalıdır. Bu ravinin sebep olduğu karışıklık olabilir.

Harun Reşid, İmam Musa Radyallahu anh'ı Kabe'nin yanında otururken gördü ve dedi ki;

“Halktan gizlice hilafet beyatı topluyormuşsun” İmam Radyallahu anh buna şu cevabı verdi;

“Ben halkın kalbinin imamıyım, sen yalnız cisimlerinin imamısın.” İkisi de Ravza'da Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in kabrinin yanına geldiklerinde, Harun;

“Selam sana ey Allah'ın rasulü, ey amcacığım” diye selam verdi. İmam Musa Radyallahu anh ise;

“Selam sana ey babacığım” diye selamladı. Buna Harun Reşid bozuldu ve;

“İşte bu övünmektir ey Ebul Hasen!” dedi. Bundan sonra imam Radyallahu anh'ı hapsetti.⁵³² Hapishanede iken Harun Reşit'e yazdığı mektupta şöyle dedi:

⁵³¹ Dümeyri Hayatul Hayevan(s.635) Es Savaikul Muhrika(s.440) Yenabiül Mevedde(s.199)

⁵³² Tehzibul Kemal(29/49) Hatib Tarihu Bağdat(13/32) Savaikul Muhrika(s.441) İsafur Rağibin(s247) Yenabiül Mevedde(s.199) el Bidaye(10/310) Siyeri A'lam(6/273)

“Benden belâ ve musibet son bulmayacak, buna karşılık sen de daima rahat ve genişlik içinde olacaksın. Yalnız şunu unutma ki, sonu gelmeyen ahirete sen de, ben de gideceğiz. İşte o günde, batıl yolda olan ve haksızlık yapanlar ziyana uğrayacaklardır.”⁵³³

CÖMERTLİĞİ

Bir köle, imam Musa Radyallahu anh'e yağlı ekmek hediye etmiş, bu hareketten hoşlanan imam Musa Radyallahu anh, köleyi ve kölenin çalışmakta olduğu tarlayı 1000 dinara satın alarak, köleyi azad etmiş, tarlayı da ona hibe etmiştir.⁵³⁴

Birisi imam Musa Radyallahu anh'e devamlı içerisinde dinar bulunan keseler gönderiyordu. Bu keselerin bazısında 300, bazısında 400, bazısında da 200 dinar bulunuyordu. Musa Kazım Radyallahu anh, eline geçen bu dinarları hiç yanında bulundurmaz, Medine'nin fakirlerine dağıtırdı.⁵³⁵

Muhammed Bin Abdullah el-Bekri'den; “Borç istemek için Medine'ye gelmişim. Bana yardım edecek kimse bulamadım. Sonunda yorulup, kendi kendime; “İmam Musa Radyallahu anh'e gitsem, durumu ona anlatsam iyi olur” diye düşündüm. Kararımı verip “nigama” denilen yerdeki bahçesinde onu buldum. Beni görünce küçük bir hizmetçisi ile yanıma geldi. Elinde hurma dolu bir kalbur vardı. Hurmalardan yedikten sonra bana bir ihtiyacım olup olmadığını sordu. Ona durumu anlattım. Bunun üzerine içeri girdi ve sonra yanıma geldi. Hizmetçisini gönderip bana

⁵³³ İbni Kesir el Bidaye(10/310) Tehzibul Kemal(29/50) Hatib Tarih(13/33) İbnül Cevzi Safvetus Safve(2/187) Nurul Ebsar(s.167) Siyeri A'lam(6/273)

⁵³⁴ İbni Kesir el Bidaye(10/309) Tehzibul Kemal(29/48)

⁵³⁵ Tehzibul Kemal(29/45) Hatib Tarih(13/29) Zehebi Siyeri A'lam(6/271) Nurul Ebsar(s.166)

içinde 300 dinar bulunan bir kese verdi. Ben de bineğime binip oradan ayrıldım.”⁵³⁶

Yahya bin Hasen anlattı: “Medine-i Münevvere'de birisi Hz. İmam Radiyallahu anh'a eziyet edip kırıcı sözler söylüyordu. Onu sevenler, ona devamlı:

“Bize izin ver, şuna haddini bildirelim.” diyorlardı. Hz. İmam (RA) onları bu hareketten men ediyordu. Bir gün kendisine hakaret eden şahsın nerede olduğunu sordu. Medine-i Münevvere'nin civarında bir yerde olduğunu söylediler. Hz. İmam Radiyallahu anh bineğine binerek onun tarlasına doğru gitti, tarlaya girdi. O şahıs

“Tarlaya basma!” diye bağırdı. Hz. İmam (RA) yanına kadar gelip yanına oturdu.

“Ne kadar zararın oldu?” deyince o şahıs:

“Yüz dinar.” deyip

“Sen kaç dinar umuyordun?” diye sorunca Hz. İmam da (RA) o şahsa üç yüz dinar verdi. Hz. İmam'a (RA) hakarete bulunan şahıs bu cömertlik karşısında Hz. İmam'ın başını öptü ve ayrıldılar. Hz. İmam (RA) oradan ayrılınca Mescid-i Nebeviyye'ye gitti. O şahısla orada yine karşılaştı. Kendini seven yakınları o şahsı orada görünce üzerine yürümek istediler. Hz. İmam (RA) onlara:

“Hangisi hayırlı? Sizin yaptığınız mı, yoksa benim istediğim mi? Ben ona yakınlık göstermek suretiyle islah olmasını düşünmüştüm.” dedi.⁵³⁷

⁵³⁶ Tehzibul Kemal(29/45) Hatib Tarih(13/30) Zehebi Siyeri A'lam(6/271)

İBADETI

Sindi bin Şahek'in kızkardeşi şöyle anlatıyor: "O, yatsı namazını kıldığı zaman, Allah-ü Teala (CC) Hz.leri'ne hamd eder, bu hali gece bitinceye kadar devam ederdi. Gece bitince tekrar kalkar sabah namazını kıları. Sonra bir miktar zikir ile Allah-u Teala (CC) Hz.leri'ni anmakla meşgul olur, bu durumu güneş doğuncaya kadar devam ederdi. Sonra, kuşluk vaktinde kuşluk namazı kılar, zevalden öncesine kadar uyur, kalkınca dişlerini misvaklar, abdest alır ikindiye kadar namaz kılar, namazı bitince kibleye doğru dönerek akşam namazına kadar Allah-ü Teâlâ (CC) Hz.leri'ni zikrederdi. Sonra kalkar akşam ile yatsı arası namaz kıları. Bu onun her günlük âdeti idi."⁵³⁸

Rivayet edilir ki, Musa bin Cafer el-Haşimi Musa-i Kâzım (RA) Hz.leri Mescid-i Nebeviye girip, gecenin ilk vaktinde secdeye vardı. Secdede şöyle dediği duyuldu: "Ya Rabbi! Günahım çok, fakat senin affın büyük." Bunu sabaha kadar tekrar ederdi.⁵³⁹

Bir gün İmam Musa Radiyallahu anh'e; "insanlar senin önünden geçerek namazını bozuyorlar" dediler. Şöyle cevap verdi;

"Kendisi için namaz kıldığım zat, bana önümden geçenlerden daha yakındır."⁵⁴⁰

⁵³⁷ Tehzibul Kemal(29/45) Hatib Tarih(13/30) Zehebi Siyeri A'lam(6/271) sahih değildir. Yahya Bin El Hasen yalancıdır.

⁵³⁸ Hatib Tarih(13/29) Safvetus Safve(2/187) Siyeri A'lam(6/273) Tehzibul Kemal(29/50)

⁵³⁹ Hatib Tarihu Bağdat(13/29) Siyeri A'lam(6/271) Tehzibul Kemal(29/44)

⁵⁴⁰ Sühreverdi Avarif(s.414)

NASİHATLERİNDEN

İmam-ı Musa-i Kâzım Radiyallahu anh, Resûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in yüksek nesebine sahip olan Ehl-i Beyt'in büyüklerindedir. Nurlu kalbine akıp gelen ilmin ve feyizlerin çokluğu, akıl ve dil ile anlatılamaz. İnce marifetleri bildiren sözleri, nükte ve latifeleri çok meşhurdur. Hikmetli sözlerinden biri de şöyledir:

Buyurdular ki: “Arkadaşlık ettiğin biri, önceleri hali haline uyar, sonraları kalbine sıkıntı verirse, hemen kendine bak. Kendi eğriliğini anlarsan, hemen tövbe et, doğru olduğunu anlarsan, bilesin ki o arkadaşın yoldan sapmıştır. Bu durumda dur, biraz düşün. Hemen ondan ayrılma. Onu yalnız başına bırakma. Cenab-ı Hak (CC) Hz.leri'nden bir düzelme gelinceye kadar bekle.”⁵⁴¹

KERAMETLERİNDEN

Şakiki Belhi Radiyallahu anh anlatıyor; “Hacca giderken, Kadisiye’de güzel yüzlü, buğday tenli, yün elbiseli, sarıklı ve ayağında nalın bulunan bir genci, insanlardan ayrı halde oturuyor gördüm. Kendi kendime,

“şu sufiye biraz ağır konuşayım da insanlara yük olmasın” dedim. Yanına yaklaşıncaya bana;

“Ey Şakik! **“Zandan sakının. Zira zannın bazısı günahdır”** (Hucurat 12.) ayetini okuyarak hitap etti. Sonra onu gözümünden kaybettim. Onun Salihlerden biri olduğunu anladım ve özür dilemek için aramaya koyuldum. Onu Vakise denilen yerde namaza durmuş, vücudu titreyek gözyaşı döker halde buldum. Özür dilemek için yanına gidince namazını çabucak kılıp,

⁵⁴¹ Şarani Tabakat(1/133) Feyzul Kadir(5/438)

“Ben gerçekten günahtan tevbe eden ve iman eden kimse için çok bağışlayıcıyım” (Taha 82) ayetini okudu.

Arkadaşlarıyla Zimala denilen yerde konakladıklarında, onu bir kuyu başında gördüm. Abdest aldığı ibriği kuyuya düştü. O dua edince, su taşıp, ibriği su üzerine çıkardı. İbriği abdest aldı ve dört rekat namaz kıldı. Sonra bir kum yığınınından biraz alıp ibriğe koydu. Ondan su içti. Ona dedim ki;

“Allah’ın sana verdiği rızkın artanını da bana ver” bana dedi ki;

“Ey Şakik! Allah’ın bize ihsan eylediği gizli ve aşikar nimetleri devamlıdır. Rabbine karşı güzel zanda bulun.” Bana ibriği verdiği ibrikten içtiğimde, sevik (tavada yağ ile kızartılmış sefer azığı) ile şeker tadı aldım. Allah’a yemin ederim ki, ondan daha tatlı, daha hoş kokulu bir şey içmedim. Bende olan açlık ta, susuzluk ta gitti. Birkaç gün boyunca da hiç acıkmadım. Daha sonra o zatı Mekke’de gördüm ve hizmetçilerine onun kim olduğunu sordum. Dediler ki; “O imam Musa Bin Cafer el Kazım Radyallahu anh’dır.”⁵⁴²

HARUN REŞİD İLE ARASINDA GEÇEN BİR KONUŞMA

Bir gün İmam-ı Musa-i Kâzım (RA) Hz.leri’nden zamanın halifesi Harun Reşit sordu:

⁵⁴² İbnül Cevzi Safvetus Safve(2/185) Yafii Ravdur Rayahin(s.58) Heytemi es Savaikul Muhrika(s.439) Nebhani Camiül Keramat(4/280) Nurul Ebsar(s.164) İsafur Rağibin(s.247) Şevahidün Nübüvve(s.364) Lemazatı Hulviye(1/126) bkz. Laoust Ayrıklık Görüşler(s.94)

“Sizler, kendinizin Ehl-i Bey'ten olduğunuzu söylüyor ve Resulullah (SAV) Efendimiz'in zürriyetinizden diyorsunuz. Halbuki aslında biz dedem Abbas (RA) Hz.leri'nden dolayı Resulullah'ın (SAV) soyundanız, siz de İmam-ı Ali (KV) Hz.leri'nin evlatlarıdır. İnsanların nesebi ve soyu baba ile devam eder.” Hz. İmam cevabında buyurdu ki:

“Allah-ü Teâlâ Hz.leri Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor: **“İbrahim Peygamber'in zürriyetinden olan Davud, Süleyman, Eyyub, Yusuf, Musa ve Harun biz iyileri böylece mükafatlandırırız. Ve ey Zekeriyya ve İsa.”** Bu Ayet-i Kerime'de İsa (AS), İbrahim (AS)'ın soyundan sayılıyor. Halbuki İsa'nın (AS) babası olmadığı herkes tarafından bilinmektedir. Bununla birlikte annesi tarafından İbrahim (AS)'ın zürriyetinden sayılmaktadır. Öyleyse, bizler de annemiz Fatımatüzzehra Radiyallahu anha Hz.leri tarafından Resûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in soyundan sayılırız.” buyurdu.⁵⁴³

VEFATI VE KABRİ

İmam Musa Radiyallahu anh, Receb ayının bitmesine birkaç gün kala, 183 hicri yılında, 55 yaşında vefat etmiştir. Şunuziye'de defnedilmiştir.⁵⁴⁴ Bağdat'ın kuzeybatısında “Kazimiyye” mahallesinde defnolunmuştur. Bu mahalle, Dicle nehrinden beş kilometre içerdedir. Büyük ve çok süslü bir türbesi ve hemen yanında büyük bir cami vardır. Müslümanların en çok ziyaret ettiği türbelerden biridir. İmam Ebu Hanife (RA)'nin türbesine yakındır.

⁵⁴³ es Savaik(s.439) İsafur Rağibin(s.246) Nurul Ebsar(s.164) Yenabiül Mevedde(s.197)

⁵⁴⁴ Nurul Ebsar(s.167) Hatib Tarih(13/33)

ESERİ

Ebu Nuaym, İbni Abdeveyh'in "Müsnedi Musa Bin Cafer el Kazım" adlı eserinde rivayet edilenleri toplayıp nakletmiştir. Bu eser, 1974'te Tahran'da basılmıştır.⁵⁴⁵

ÇOCUKLARI

İmam Musa Radiyallahu anh'ın 37 çocuğu olduğu nakledilmiştir. Ancak biz 39 çocuğunun ismini tesbit ettik;⁵⁴⁶

Oğulları;

- 1-Ali Musa Rıza,
- 2- İbrahim,
- 3-Abbas,
- 4-Kasım,
- 5-İsmail,
- 6-Cafer,
- 7-Harun,
- 8-Hasen,
- 9-Ahmed,
- 10-Muhammed,
- 11-Hamza,
- 12-Abdullah,
- 13-İshak,
- 14-Ubeydullah,
- 15-Zeyd,
- 16-Hasenül Asgar,
- 17-Fadl,
- 18-Süleyman,
- 19- Avn,

Kızları;

- 20-Fatımatuş Suğra,
- 21-Ümmü Cafer,

⁵⁴⁵ Hacı Halife Katip Çelebi Keşfuz Zunun(2/1682) Yusuf Özbek Hadis Literatürü(s.227)

⁵⁴⁶ bkz.:Hulasatul İksir(s.30) Nurul Ebsar(s.167)

- 22-Lübane,
- 23-Zeyneb,
- 24-Hadice,
- 25-Aliyye,
- 26-Amine,
- 27-Hasene,
- 28-Berihe,
- 29- Aişe,
- 30- Ümmü Seleme,
- 31-Meymune,
- 32-Ümmü Gülsüm,
- 33-Rukiyye,
- 34-Hakime,
- 35-Rukiyetül Kübra,
- 36-Gülsüm,
- 37- Fatımatül Kübra,
- 38-Halime,
- 39-Ümmü Esmâ

8. ALİ RIZA RADIYALLAHU ANH

Hicri 148 senesinde Medine'de doğdu.⁵⁴⁷ Annesinin adı Erva Ümmül Benin'dir. İmam Rıza Radyallahu anh'ın künyesi Ebul Hasen olup, babası ile karıştırılmaması için Ebul Hasen es Sani ve Ebubekr künyeleri ile tanınmıştır. Lakapları; es Sabir, ez Zeki, el Fazıl, er Razi, el Veli, el Vefi ve en meşhuru er Rıza'dır.⁵⁴⁸

Babasına; “oğlundan Halife Me'mun razı olduğu için mi rıza diye çağırıyorsunuz?” diye sordular. Buyurdu ki;

“Hayır! Allah ve Rasulü Sallallahu aleyhi ve sellem ondan razı oldukları içindir. Ona uyanlar kendisinden razı olduğu gibi, muhalifleri de ondan razıdır.”⁵⁴⁹

İLİMDE MERTEBESİ

İmam Ali Rıza Radyallahu anh, hadis ilminde güvenilir bir ravidir.⁵⁵⁰ İbnül İmad, ilim ve fazilet sahibi olan İmam Ali Rıza Radyallahu anh'ın yalan söylemesinin mümkün olmadığını belirterek, kendinden rivayet edilen münker rivayetlerin, sonraki ravilerin işi olduğunu kaydetmiştir.⁵⁵¹

⁵⁴⁷ İrşadı Müfid(s.284) Taberi Delailül İmame(s.175) İbni Sabbağ Fusulül Mühime(s.225) Tarihi Ya'kubi(3/188) Nurul Ebsar(s.168) Biharul Envar (49/9 ve 10) Kafi(1/486) İrşad(2/247)

⁵⁴⁸ Nurul Ebsar(s.168) Şevahidün Nübüvve(s.368) Saim Kılavuz T.D.V.İ.A.(2/436) Uyun-u Ahbar'ur- Rıza(1/14,2/250) El Mecdu fi Ensab'it- Talibiyin(s. 126) Fusul'ul- Muhimme(s. 244)

⁵⁴⁹ Şevahidün Nübüvve(s.368)

⁵⁵⁰ İbni Hibban es Sükat(8/456) Zehebi el Kaşif(2/48) Sehavi Tuhfetul Lutfiye(2/303) İbni Hacer Takribut Tehzib(1/405)

⁵⁵¹ İbnül İmad Şezerat(2/6)

İmam Ali Rıza Radiyallahu anh'ın, kendisinden İmam Ali Radiyallahu anh'e kadar olan ehli beyt isnadı ile rivayet ettiği; **“İman, kalp ile Allah'ı bilmek, dil ile ikrar etmek ve azalar ile islamın hükümlerini yerine getirmektir”**⁵⁵² hadisi hakkında İmam Ahmed Bin Hanbel ve bazı ilim ehli; “Bu hadisin isnadı bir delinin üzerine okunsa şifa bulur” demişlerdir.⁵⁵³

Şafii mezhebi alimlerinden Fazl bin Ruzbehan (Ö: 927), İmamiye'ye reddiye olarak “İbtalu Nehc'ul Batıl” kitabını yazmış olup, yukarıdaki hadis hakkında şöyle demiştir:

“O hadis, son derece değerli bir hadis olup senetleri de yüksek derecede sahihtir. “Muhakkiklerin dediğine göre, bu hadis öyle sahih bir senede sahiptir ki, eğer onun senedini (senedinde geçen isimleri), deli ve hasta olan bir adama okurlarsa şifa bulur.”⁵⁵⁴

Yine şöyle ekliyor: “Nuh bin Mensur-i Samani isminde olan “Horasan” şahlarından biri, bu senetleri söz konusu hadisle yazıp onun kabrine bırakmalarını vasiyet etti.⁵⁵⁵ Bu hakir ve fakir kul da (kendisini kastediyor), o hadisin senetlerinin, eceli yetişmeyen hastaya okunarak şifa verdiğini denemişim. Hasta olup bu kulun yanına gelenlere o senedi okumuşum, okuduğum gün, o hadisin senedinde yer alan kimselerin yüzü suyu hürmetine şifa bulmuşlardır; bu, benim gibi fakirin tecrübe ettiği şeylerdendir.”⁵⁵⁶

⁵⁵² İbni Mace(65) Beyhaki İtikad(s.180) Zehebi Siyeri A'lam(15/400) Hatib Tarih(1/255,11/47) Suyuti Leali(1/37) İbni Asakir(43/183) Lisanul Mizan(6/208) İbni Adiy el Kamil(1/198) es Savaik(s.442)

⁵⁵³ Ebu Nuaym Hilve(3/192) Heytemi es Savaik(s.442) Nurul Ebsar(s.171)

⁵⁵⁴ Mihmannameyi Buhara(s. 342)

⁵⁵⁵ bkz.; Kuşeyri'den naklen; Feyzül Kadir(4/489) Nurul Ebsar(s.171)

⁵⁵⁶ Vesilet'ul Hadim(s. 217)

Meşhur Hadis alimi İbni Huzeyme, İmam Rıza Radiyallahu anh'ın kabrini ziyaret ederdi.⁵⁵⁷

İmam Rıza Radiyallahu anh'den; Ebus Salt Abdusselam Bin salih el Herevi, Ahmed Bin Amir et Tai, Abdullah Bin Abbas el Kazvini, Adem Bin Ebi Iyas, Ahmed Bin Hanbel, Muhammed Bin Rafi, Nasr Bin Ali el Cehdami, Halid Bin Ahmed ez Züheli, Ebu Osman el Mazini ve oğlu imam Muhammed Cevad Radiyallahu anh gibi raviler rivayette bulunmuştur.⁵⁵⁸

Kur'an'ı üç günde bir hatim ederdi. Ayetler üzerinde düşünmek gerektiğini söyler, kendisine sorulan sorulara ayetler ile cevap verirdi. Mescidi Nebevi'de fetva vermeye başladığında henüz yirmi yaşında idi. Hadis ilmini bilmemenin dini konularda bir çok hataya yol açacağına dikkat çekerek. "Allah Adem'i kendi suretinde yarattı" anlamındaki hadis ile ne kastedildiğini soran birisine; "Bu, hadisin sadece son kısmı olup, baş tarafı şu şekildedir; "birbirine söven iki kişiden biri, diğerine; "Allah seni de, yüzü senin gibi olanları da kahretsin!" deyince, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem; "Öyle söyleme! Allah, Adem'i onun suretinde yarattı." Buyurmuştur." İmam Rıza Radiyallahu anh, bu izahı ile, hadisteki zamirin, Allah'a değil, o tartışan iki kişiden diğerine ait olduğunu belirtmiştir.⁵⁵⁹

İmam Ali Rıza Radiyallahu anh'ın, Ebu Mahfuz Ma'ruf Bin Feyruz el Kerhi Radiyallahu anh'ın üstadlarının önde gelenlerinden olduğu iddia edilir. Ayrıca Ma'ruf el Kerhi, İmam Rıza Radiyallahu anh'ın azatlı kölesi idi. Hristiyan iken, İmam Rıza'nın vesilesi ile Müslüman olduğu

⁵⁵⁷ Sehavi Tuhfetul Lutfiye(2/303) İbni Hacer Tehzibut Tehzib(7/339)

⁵⁵⁸ Zehebi Siyeri A'lam(9/388) İbni Hacer Tehzibut Tehzib(7/339)

Sehavi Tuhfetul Lutfiye(2/302) Mizzi Tehzibul Kemal(21/148)

⁵⁵⁹ Zehebi Siyeri A'lam(9/387) T.D.V.İ.A.(2/437)

söylenir.⁵⁶⁰ Ancak asrının müceddidi İmam İbni Teymiye radiyallahu anh, İmam Rıza Radiyallahu anh'ın, Maruf'un üstadı olduğunu kabul etmemiştir.⁵⁶¹

Maliki mezhebinden, şii bir muhaddis ve fakih olan İbni Sabbağ (Ö: 855) şöyle yazıyor: Ebu Zür'a-yi Razi ve Muhammed bin Eslem-i Tusi, hadis, rivayet ve dirayet ehli olan pek çok alimlerle birlikte **Ali bin Musa er-Rıza** (r.a.)'ın huzuruna varıp şöyle dediler:

“Ey şanı yüce seyyid, ey İmamların evladı, pâk olan babalarının ve kadri yüce dedelerinin hakkı hürmetine, mübarek yüzünü bize göster ve babalarının ceddin Resulullah (s.a.a.)'den duyarak naklettikleri bir hadisi bize rivayet et; biz de seni onunla analım.”

İmam katırını durdurdu ve hizmetçilerine, gölgeliği tahtirevandan bir kenara itmelerini emretti. Böylece İmam (r.a.), mübarek cemaliyle orada bulunanların gözlerini aydınlattı, halk durup İmam (r.a.)'a bakıyor, bazıları feryat ediyor, bazıları ağlıyor, bazıları da İmam'ın bineğinin ayaklarını öpüyordu; ağlama ve sevinç sesleri birbirine karışmıştı. Nihayet alim ve fakihler halka hitaben yüksek bir sesle şöyle dediler: “Ey millet! Susun ve size faydası olacak sözü iyice dinleyin, ezberleyin...” Bu esnada İmam Rıza şöyle buyurdular:

“Babam Muse'l- Kazım babası Cafer'üs- Sadık'tan, o da babası Muhammed Bakır'dan, o da babası Zeyn'ül- Abidin Ali'den, o da babası Kerbela şehidi Hüseyin'den, o da babası Ali bin Ebu Talib'den şöyle buyurduğunu nakletmişlerdir;

⁵⁶⁰ Zehebi Siyeri A'lam(9/343) Sülemi Tabakatus Sufiye(s.85) Münavi Feyzul Kadir(3/459) Şa'rani Tabakat(1/274) Hucviri Keşful Mahcub(s.212) Kuşeyri Risalesi(s.116) Attar Tezkiretül Evliya(s.349) Vassaf Sefinetül Evliya(1/54) Nefahatül Üns(s.158) Heytemi es Savaiq(s.441) Mahir İz Tasavvuf(s.181)

⁵⁶¹ İbni Teymiye Minhacus Sünne(2/125)

Habibim ve gözümün nuru olan Resulullah (s.a.a) bana buyurdular ki; Cebrail bana şöyle dedi: Rabb'ül- izzeti Subhanehu ve Teala şöyle buyuruyor: “La ilahe illellah” kelimesi benim kalemdir, öyleyse kim bu kelimeyi derse, kaleme girmiş olur; kaleme giren kimse de, azabımdan amanda kalır (kurtulur).”

Sonra tekrar gölgeliği tahtirevanın üzerine atıp kendi yoluna devam etti. Bu önemli vakada, kalem ve hokkaları ile mezkur hadisi yazanların sayısının yirmi bin kişi üzerinde olduğu kaydedilmiştir.⁵⁶²

HALİFE'NİN İMAM RIZA'YI VELİAHD ETMESİ

Abbasi halifelerinden Me'mun, İmam Rıza Radiyallahu anh'ı candan sevmiş, onu kızıyla evlendirip, ölümünden sonra hilafetin imam Rıza Radiyallahu anh'e tevdi edilmesini vasiyet etmiştir. Me'mun, kendi eliyle; “Ali Rıza benim veliahtımdır” diye yazıp, bir çok kimseyi de şahit gösterdi. Lakin, İmam Rıza Radiyallahu anh, Me'mun'dan önce vefat etti.⁵⁶³

İbni Kesir, bu hadiseyi şöyle anlatır; “Halife Me'mun, Ali Bin Musa er Rıza'nın kendisinden sonra veliaht olması için halktan beyat aldı. Artık siyah giysilerin yerine yeşil giysiler giyilmesini emretti. Kendisi ve askerleri de yeşil giysiler giydiler. Bu hükmünü bütün beldelere ve mıntikalara

⁵⁶² Fusul'ul- Muhimme(s. 253 ve 254) Ebu Nuaym Hilye(3/192) Ebu Tahir es Silefi Mucemüs Sefer(s.142) Nurul Ebsar(s.170) Heytemi es Savaik(s.442) İbni Asakir(5/462,7/115,48/367) Deylemi(8101) Rafii Tedvin(2/214) Feyzul Kadir(3/378,4/489) Yenabi'ul- Mevedde(s. 364) Emaliyi Saduk(s. 208) Uyun-u Ahbar'ur Rıza(2/135)

⁵⁶³ Tarihut Taberi(5/137) Rafii et Tedvin(3/425) Zehebi Siyeri A'lam(9/388) Nurul Ebsar(s.172) es Savaikul Muhrika(s.441) Sıbt İbnül Cevzi Tezkiretül Havas(s.352) Fusulül Mühime(s.237) İbni şehraşub(4/363) İrşadı Müfid(s.290)

yazdı. Velahtına hicri 201 yılının Ramazan ayının 2. Salı gecesinde beyat edildi.

Me'mun, Ali er Rıza'nın, Ehli Beyt içinde en hayırlı kimse olduğunu anlamıştı. Abbasiler arasında ise, onun kadar liyakatli, Salih ameller işleyen başka kimse yoktu. Bu haber duyulunca halk kendi arasında ayrılığa düştü. Kimi bu habere uyup beyat etti, kimi de çekindi. Abbasiler ise bu beyate yanaşmadı. Bu sebeple Mehdi'nin oğulları İbrahim ile Mansur, karşı harekete geçtiler...⁵⁶⁴

Zayıf oluşunda ittifak edilen şii bir ravi olan Ebüssalt şöyle anlatıyor: Me'mun'un hizmetçisi gelip imamı çağırırdı. Kalkıp Me'mun'un yanına geldi. Me'mun'un önünde tabaklarda meyveler vardı ve üzüm salkımından yiyordu. Hz. İmam'ı (RA) görünce ayağa fırlayıp Hz. İmam'a (RA) sarıldı ve onu alnından öptü. Yediği üzümde Hz. İmam'a (RA) ikram etti. O özür dileyip kabul etmediyse de halife, bir salkımı Hz. İmam'a (RA) tekrar ikram etti. Hz. İmam (RA) ne kadar ısrar ettiyse halife üzümde bir kaç tane alıp yedi. Hz. İmam'a (RA) da yemesini ısrar etti. Hz. İmam (RA) bu ısrar üzerine üzümde birkaç tane yedi. Biraz oturup sohbet ettikten sonra müsaade isteyip ayrıldı. Evine gelince kapının kilitlenmesini emredip yatağına yattı. Ben evin içinde mahzun olarak bekliyordum.

Bu sırada Hz. İmam'a çok benzeyen güzel yüzlü ve misk kokulu bir genç içeri girdi. Ben hayretle: 'Kapı kilitli idi, sen içeriye nasıl girdin, sen kimsin?' diye sordum. 'Ben İmam-ı Ali Rıza'nın (RA) oğlu Muhammed bin Ali'yim. Beni bir saatte Medine'den buraya getiren zat içeriye aldı.' dedi ve babasının yanına girerken bana: 'Sen de gel!' dedi. İçeri girdik. Hz. İmam (RA) oğlunu görünce ayağa kalkıp oğluna

⁵⁶⁴ İbni Kesir el Bidaye(10/418) Suyuti Tarihul Hulefa(s.307) Zehebi Siyeri A'lam(9/390) İbni Makula el İkmal(4/75) İbni Kuteybe el Maarif(s.265) İbni Asakir Tarihu Dımaşk(7/167) Nurul Ebsar(s.171) Tarih-i Taberi(8/554) Vefeyat'ul A'yan(2/432) İbn-i Esir(4/162)

sarıldı, bağına bastı ve alnından öptü. O da yüzünü babasının yüzüne koydu. Bir şeyler konuştular. Ama ben anlayamadım. Sonra Hz. İmam'ın (RA) dudaklarının üstünde kardan beyaz bir köpük gördüm. Daha sonra kendinden geçti ve temiz ruhunu teslim etti.

O sırada halife Me'mun ve hizmetçileri gelmişti. Vefat haberini alınca çok ağladılar ve üzüldüler. Halife Me'mun: 'Ey efendimi! Sana ne oldu?' diyordu. Sonra techiz ve tekfin (yıkayıp kefenleme) işleri yapıldı.

Kabir kazılırken ben orada idim. Kabir açılıp su çıkınca ve küçük balıklar görülünce Halife Me'mun: 'Hayatında olduğu gibi, vefatından sonra sonra da kerametleri görülüyor.' dedi. Orada bulunanlardan birisi: 'Bu neye işaretir, biliyor musunuz? Ey Abbasoğulları! Sizin mülkünüz her ne kadar çok uzun müddet ise de bu küçük balıklar gibidir. Bir zaman gelir, Allah-ü Teala (CC) Hz.leri sizden sizin üzerinize bir kimse musallat eder ve sizi yok eder.' dedi.

Halife Me'mun: 'Doğru söylüyorsun.' dedi. Defin işi tamamlandıktan sonra Halife Me'mun bana: 'Kabirde söylediklerini tekrar anlat.' dedi. Ben de unuttuğumu söyledim. Halife de, bildiğim halde söylemek istemediğimi zannederek beni hapsedti. Hapiste bir yıl kaldım. Artık iyice sıkılmışım. 'Ya Rabbi! Resulullah (SAV) Efendimiz ve temiz akrabası hürmetine beni buradan kurtar.' diye dua ettim. Hemen o anda İmam-ı Ali Rıza (RA) Hz.leri'ni gördüm. İçeri girdi ve: 'Ey Ebüssalt! Gönlün mü daraldı?' buyurdu. 'Evet' dedim. Mübarek elini zincirlerin üzerine koyar koymaz, zincirlerin hepsi açıldı. Elimden tutup saraydan çıktım. Bekçilerin yanından geçip gittik. Hiç birisi bizi göremedi. Sonra: 'Allah-ü Teâlâ (CC) Hz.leri sana emniyet versin, seni korusun. Bundan sonra halife Me'munu görmezsin, o da

seni bulamaz.' buyurdu ve kayboldu. Ondan sonra halife Me'mun'u hiç görmedim."⁵⁶⁵

ŞAİR DA'BEL'İN EHLİ BEYTİ ÖVEN MEŞHUR ŞİİRİ

Zamanının en meşhur şii şairlerinden ve fasihlerinden olan Da'bel Bin Ali el Huzai'nin Medarisul Ayat adlı kasidesini yazdığı sırada, İmam Rıza Radiyallahu anh, Me'mun'un veliahtı idi.⁵⁶⁶

Da'bel şöyle anlatıyor; "Kasideyi İmam Rıza'nın huzurunda okudum. Çok beğendi ve; "Bu kasideyi benden izinsiz hiçbir yerde okuma" dedi. Me'mun bu kasideden haberdar olunca beni çağırtıp, okumamı istedi. Özüümü beyan edip, okuyamayacağımı söyledim. Me'mun, İmam Rıza'dan izin alınca, kasideyi ona okudum. Me'mun çok beğendi ve bana 50.000 akçe ödül verdi. Buna yakın miktarda akçeyi de imam Rıza Radiyallahu anh'e verdi. İmam Rıza'ya; "Efendim! Bana kendi elbiselerinizden birini, kefen edinmem için bağışlar mısınız?" dedim. Bunun üzerine bana giydiği gömleklerden birini ve çok güzel bir havlu verdi. Sonra da dedi ki; "Bunları sakla! Bunlarla belalardan korunursun."⁵⁶⁷

Irak'a giderken, eşkıyalar yolumuzu kesip kafilemizi soydular. Üzerimde sadece eski bir gömleğim kalmıştı. İmam Rıza Radiyallahu anh'in hediyelerinin alınmasına çok üzüldüm. O sırada eşkıyadan biri benim atıma binmiş, yağmurluğumu da giyinmiş vaziyette yanımda durdu.

⁵⁶⁵ Yenabiül Mevedde(s.200) bkz.: Zehebi Siyeri A'lam(9/390) İbni Kesir el Bidaye(10/421) Nurul Ebsar(s.174,176) Taberi Tarihi(5/146) es Savaikul Muhrika(s.441)

⁵⁶⁶ bu kaside hakkında bakınız; Kannuci Ebcetil Ulum(2/291,3/84) Zehebi Siyeri A'lam(9/391) bu kasidenin bir kısmı Şevahidün Nübüvve'de kayıtlıdır.

⁵⁶⁷ bkz.: Zehebi Siyeri A'lam(9/391) Mizzi Tehzibul Kemal(21/150) İbni Asakir Tarihu Dimeşk(17/262)

Kafilenin toplanmasını bekliyordu. Medarisul Ayat kasidesini okumaya ve ağlamaya başladı. Bir yankesicinin Ehli Beyt sevgisine hayret ettim. İmam Rıza'nın vermiş olduğu hediyeleri geri alabilmek ümidiyle; "Bu kasidenin sahibi kimdir?" diye sordum. "Sana ne" dedi. Ben de; "Benim bir sırrım vardır" dedim. Bana; "Bu kasideyi Ehli Beytin şairlerinden Da'bel Bin Ali söylemiştir." Dedim. Ben ona Da'bel olduğumu, kasidenin bana ait olduğunu söyledim. Adam buna ihtimal vermeyerek, kafiledakilere sordu ve benim kim olduğumu öğrendi. Bunun üzerine adam, kafileden alınan bütün eşyaları geri iade ettirdi ve sonra bize kılavuzluk ederek tehlikeli yerleri geçirdi."⁵⁶⁸

KERAMETLERİ

Halife Me'mun, Hz. İmam'ı (RA) çok sever, sık sık onunla görüşürdü. Saray görevlileri mecburiyet karşısında hürmet gösterirlerdi. Bir araya geldiklerinde Hz. İmam (RA) saraya gelince sarayın perdesini kaldırmamaya ve onu karşılamamaya karar verdiler. Fakat Hz. İmam'ın (RA) her gelişinde, ellerinde olmadan kalkıp karşılayıp perdeyi kaldırıyorlardı. Bir gün Hz. İmam'ı (RA) karşıladılar, perdeyi kaldırmakla biraz durakladılar. O anda perde peydah olan rüzgarla kalktı. Çıkışında da rüzgar perdeyi kaldırdı. Bunu gören saray görevlileri: "Allah-ü Teala (CC) Hz. İmam'ın aziz ettiği kimseyi kimse küçültemez." diyerek eski adetlerine devam ettiler.⁵⁶⁹

Şiiler imamlarına gayb bilgisi atfettiklerinden, bunu desteklemek için de pek çok yalanlar uydurmuşlardır. Maalesef bazı beyinsiz sufiler bu yalanlara itibar edip yutmuşlardır. Bu uydurmalardan bazı örnekler;

⁵⁶⁸ Mizzi Tehzibul Kemal(21/150) Nurul Ebsar(s.168) Şevahidün nübüvve(s.371) Lemazat(1/135)

⁵⁶⁹ Nurul Ebsar(s.175) Nebhani Camiül Keramat(3/480) Şevahidün Nübüvve(s.370) Şebravi el İthaf.

Aşırı sufilerden Nebhani naklediyor; Ebu Habib dedi ki; “Rüyamda Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem’i şehrimizde hacıların konakladıkları yerde gördüm. Ona selam verdim. Önünde seyhani hurmalardan bir tabak hurma duruyordu. Bana o hurmalardan 18 tane verdi. Sabah kalktığımda rüyayı, ömrümün bana verilen hurmalar sayısı kadar kaldığı ile tabir ettim. Bu rüyadan yirmi gün sonra İmam Ali Rıza Radiyallahu anh Medine’den gelip, rüyada Peygamber Efendimiz Sallallahu aleyhi ve sellem’i gördüğüm camide oturdum. Halk ona selam vermeye gitti. Ben de ona doğru gittim. Önünde seyhani hurmalarından bir tabak hurma vardı. Ona selam verdiğimde, beni kendine yaklaştırdı ve bana bir avuç hurma verdi. Saydığımda 18 tane olduğunu gördüm. “bana daha fazla ver” dedim. Buyurdu ki; “Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem sana daha fazla vermiş olsaydı, biz de fazla verirdik.”⁵⁷⁰

Tüccarın biri dil tutukluğundan dolayı güçlükle konuşurdu. Kendi kendine: “İmam-ı Ali Rıza (RA) Hz.leri Peygamber (SAV) Efendimiz’in evlatlarındandır. Huzuruna varayım da benim dilime bir ilaç tavsiye etsin.” diye düşündü. O gece rüyasında Hz. İmam’ı (RA) gördü. Kendisine: “Kimyon, Sa’ter ve tuzu, su ile karıştır, iki üç kere ağzında çalkala, şifa bulursun.” Buyurdu. Sabahleyin kalktığında rüyasını hatırladığında rüya deyip ehemmiyet vermedi. Hz. İmam’ın huzuruna gidip halini arz ettiğinde: “Senin dilinin ilacını rüyada söylemediler mi?” buyurdu. Tüccar tarif ettiği ilacı kullanınca konuşması hemen düzeldi.⁵⁷¹

GÜZEL SÖZLERİNDEN

Nahiv alimi Ebu Osman el Mazini rivayet ediyor; “Ali Rıza Radiyallahu anh buyurdu ki; “Allah Teala, kulları

⁵⁷⁰ Nebhani Camiül Keramat(3/480) Nurul Ebsar(s.175) es Savaikul Muhraka(s.441) Lemazatı Hulviye(1/134) Şevahidün Nübüvve(s.375)

⁵⁷¹ Şevahidün Nübüvve(s.375)

yapamayacakları işlerle yükümlü kılmayacak kadar adildir. Kullar ise, yapmak istediklerini yapmaktan acizdirler.”⁵⁷²

Ebus Salt rivayet ediyor; İmam Rıza dedi ki; “Kim Kur’an mahluktur derse kafir olur.”⁵⁷³

VASIYETİ

İmam Rıza Radiyallahu anh, oğluna, İmam Cafer'in, oğlu Musa el Kazım'a yaptığı vasiyetin aynısını tekrar etmiştir.⁵⁷⁴ Bu vasiyet metni daha önce geçmişti.

ESERLERİ

İmam Rıza Radiyallahu anh'e nisbet edilen eserlerin isimleri şu şekildedir;

1- Müsned; İmam'ın akaid, fıkıh, tefsir ve ahlakla ilgili görüşlerini ihtiva eder. Muhibbuddin et Taberi de Zehairul Ukba'da bu eserden nakiller yapmıştır. Azizullah el Utaridi tarafından iki cild halinde 1406'da Tahran'da yayınlanmıştır.

2- Sahifetur Rıza; Ehli Beyt'in rivayet ettiği hadislerden ibaret olan bu mecmua, 1883'te Leknev'de, 1302 yılında Lahor'da basılmıştır. İbni Asakir Tarih'inde bu eserden bahsetmiştir.

3- Fıkhur Rıza; Tahran'da 1274'te yayınlanan bu eserin imama nisbeti şüphelidir.

⁵⁷² İbni Kesir el Bidaye(10/422) Tehzibul Kemal(21/151) Sehavi Tuhfetul Lutfiye(2/302) Tehzibul Tehzib(7/338) Siyeri A'lam(9/391) Nurul Ebsar(s.170)

⁵⁷³ Rafii et Tedvin Bi Ahbarı Kazvin(3/23) Zehebi Siyeri A'lamin Nübela(9/389)

⁵⁷⁴ Mizzi Tehzibul Kemal(5/90) Ebu Nuaym Hilye(3/196)

- 4- Er Risaletuz Zehebiye Fi Usulit Tıbb veya; İlacul Emraz; Halife el Me'mun için yazdığı tıbbı dair bir eserdir.⁵⁷⁵
- 5- Kasaid Fi Medhi Ehli Beyt
- 6- İleül Ahkamiş Şer'iyye; Muhammed Bin Sinan'ın sorduğu sorulara verilen cevaplardan ibarettir.
- 7- El İlel; Fazl Bin Şazan rivayet etmiştir.
- 8- Mahzul İslam; Me'mun adına yazılan bir risaledir.
- 9- Cevamiüş Şeria; bu da Me'mun için yazılmıştır. İbni Şu'be bunu Tuhaful Ukul içerisinde nakletmiştir.
- 10- Duaul Yemani
- 11- İtmamuş şeria
- 12- Şeraiül İslam⁵⁷⁶

VEFATI VE ÇOCUKLARI

İmam Rıza Radiyallahu anh, hicri 203 yılı Safer ayında 55 yaşında Tus şehrinin Sinabaz kasabasında vefat etti. Zehirlendiği de nakledilir.⁵⁷⁷ Harun Reşid'in kabri yakınına defnedildi.

İmam Rıza Radiyallahu anh'ın 5 oğlu ve 1 kızı oldu. İsimleri; Muhammed el Kani(Taki), Hasen, Huseyn, Cafer, İbrahim ve Aişe'dir.⁵⁷⁸

⁵⁷⁵ bkz.:Keşfuz Zunun(1/876) Kannuci Ebcedil Ulum(2/214,2/361)

⁵⁷⁶ bkz: Saim Kılavuz T.D.V.İ.A.(2/437)

⁵⁷⁷ Zehebi Siyeri A'lam(9/393) Nurul Ebsar(s.177) Usul-u Kafi(1/486) İrşad-ı Müfid(s.284-296) Delail-ul İmame(s.175-177) Fusul-ul Mühime(s.225-246) Yakubi Tarihi(3/188) İ'lam'ul Vera(s. 303) İbnül Esir el Kamil(4/178) Uyun-u Ahbar'ur- Rıza(2/243)

⁵⁷⁸ Zehebi Siyeri A'lam(9/393) Nurul Ebsar(s.177)

9. MUHAMMED EL-CEVAD RADIYALLAHU ANH

Annesi Sükeynetül Merisiye'dir. Künyesi Ebu Cafer olup, Muhammed el Bakır Radiyallahu anh ile karıştırılmaması için Ebu Cafer es Sani denilmiştir. Lakapları; et Taki, el Kani, el Murtaza ve en meşhuru olan el Cevad'dır. 19 Ramazan 195 hicri tarihinde Medine'de doğmuştur.⁵⁷⁹

Anlatıldığına göre: Bir gün halife Me'mun ava çıkarken, bir çocuğun oynadığı sokaktan geçti. Geçtiği esnada bütün çocuklar sokaktan kaçtı. Yalnız Hz. İmamı Taki olduğu yerden ayrılmadı. Bunun üzerine Halife Me'mun ona yaklaşıp: "Ey çocuk, bütün çocuklar kaçtığı halde, sen neden kaçmadın? diye sorunca, İmam-ı Taki (RA) Hz.leri:

"Ey Emirül Mü'minin. Yol dar değil ki, kenara çekilip genişletyim. Suçum yok ki, senden korkup kaçayım. Senin suçsuz kişileri incitmeyeceğine inanıyorum." diye cevap verdi. Bu güzel yüzlü ve sözlü çocuk, halifenin hoşuna gitti. O'na:

"Sen kimin oğlusun?" diye sorunca, İmam-ı Ali Rıza'nın (RA)." diye cevap verdi. Halife İmam-ı Ali Rıza (RA) Hz.leri'ni rahmetle andı.

Halife bir müddet gittikten sonra av kuşu olan doğanı serbest bıraktı. Doğan bir süre sonra pençesinde yarı canlı bir balıkla geri döndü. Halife bu duruma şaşırıldı. Av dönüşü

⁵⁷⁹ Nurul Ebsar(s.177) Hatib Tarihu Bağdat(3/267) Şevahidün Nübüvve(s.381) İrşad- Müfid(s.297) Usul-u Kafi(1/492-497) Delail-ul İmame(201-209) Menakıb-ı İbn-i Şehraşub(4/377-399) Fusul-ul Mühime(247-258) Tezkiret-ül Havas(s.358)

yine aynı yoldan döndüler. İmam-ı Taki (RA) Hz.leri'nin bulunduğu yere gelen halife:

“Ey Muhammed! Benim av kuşumun bu gün ne avladığını biliyor musun?” diye sordu. İmamı Taki Taki (RA) Hz.leri:

“Evet ey halife. Allah-ü Teâlâ (CC) Hz.leri suda küçük bir balık yarattı. Halifenin av kuşu da bunu avladı ki, Resûlullah'ın (SAV) sülalesinin kerametleri meydana çıksın.” diye cevap verdi. Me'mun hayret içinde İmam-ı Muhammed Cevad Taki Taki (RA) Hz.leri'nin yüzüne baktı ve: “Sen gerçekten İmam-ı Ali Rıza'nın (RA) oğlusun.” dedi. İmam-ı Taki Taki (RA) Hz.leri'ne ihsan ve ikramlarda bulunarak onu yanına aldı.⁵⁸⁰

İLMİ

Bir süre sonra halife Me'mun meclisinde: “Kızım Ümmü Fadlı Muhammed Cevad'a (RA) vermek istiyorum. Sizler ne dersiniz?” diye sorunca, veziri ve yakınları: “Bu öksüze kızınızı nasıl veriyorsunuz?” diye sordular. Halife onlara; “Küçük yaşta ilim ve marifetine hayran kaldığım için kızımı ona veriyorum. Bağdat uleması arasında, ona cevap verecek âlim bulamıyorum.” dedi. Onlar yine muhalefet edince Halife: “En derin âlimlerden birini seçiniz. Muhammed Cevad (RA) ile imtihan ettirelim.” dedi. Muhalifler, ulema arasında en meşhur olan Yahya bin Eksem'i seçtiler.

İmtihan günü bütün devlet erkanı ve meşhur âlimler geldiler. Hz. İmam-ı Muhammed Cevad Taki (RA) Hz.leri'nin ilmini anlayamayanlar, Yahya bin Eksem'e:

⁵⁸⁰ es Savaik(s.443) Nurul Ebsar(s.177) Şevahidün Nübüvve(s.381) Lemazat(1/139)

“Senden Muhammed Cevad'ı (RA) yenmeni istiyoruz.” dediler. Halife Me'mun, Hz. İmam'ı (RA) sağ yanına, Yahya bin Eksem'i de sol tarafına oturttarak Yahya bin Eksem'e:

“Sen yaşlı olduğun için önce sen sor.” dedi. Yahya bin Eksem çeşitli ilim dallarından yüze yakın soru sordu. Hz. İmam (RA) hepsinin cevabını eksiksiz verdi. Yahya bin Eksem sükut etti. Halife Hz. İmam'a dönerek:

“Sen Yahya bin Eksem'e bir soru sor.” dedi. Hz. İmam (RA) Yahya bin Eksem'e dönerek:

“Ya Yahya! Sabahın erken saatlerinde bir adam bir kadına bakınca bu bakış haram oluyor. Kuşluk zamanı aynı erkek aynı kadına bakıyor, bu bakış helal oluyor. Öğle zamanı olunca bu erkeğin bu kadına bakması haram, ikinci zamanı gelince helal oluyor. Akşam olunca tekrar haram, yatsı zamanında yine helal, gece yarısından sonra tekrar haram oluyor. Şafak vakti tekrar helal oluyor. Bu hanım, bu erkeğe bu zamanlarda neden helal, neden haram oluyor?” diye sordu.

Yahya bin Eksem: “Ey Resûlüllah'ın (SAV) torunu, lütfedip bu sorunun cevabını açıklarsanız, bize büyük ihsan etmiş olursunuz.” dedi. Bunun üzerine Hz. İmam (RA):

“Bu kadın bir cariye imiş. Sabahın erken saatlerinde bir adam ona şehvetle baktı, bu haram idi. Güneş çıktıktan sonra sahibinden satın alınca kendisine helal oldu. Öğle zamanı azad etti, yine haram oldu. İkinci zamanı gelince onunla evlendi, yine helal oldu. Akşam olunca zihar denilen yemini edince tekrar haram oldu. Yatsı vakti zihar yemininin keffaretini verince tekrar helal oldu, gece yarısında tek talak ile boşadı, haram oldu. Sabah olunca bundan vazgeçti, tekrar helal oldu.” diye bu soruyu açıkladı. Yahya bin Eksem: “Allah-ü Teala (CC) Hz.leri senden razı olsun. Resulüllah (SAV) Efendimiz'in soyundan olmayana bu

maharet ve ilim nasib olmaz.” deyince Halife Me'mun buna sevinerek o mecliste kızı Ümmü Fadlı İmam-ı Muhammed Cevad Taki Taki (RA) Hz.leri'ne nikahladı.⁵⁸¹

İmam Cevad, Babasından rivayette bulunmuştur.⁵⁸²

GÜZEL SÖZLERİNDEN

İmamı Muhammed Cevad Taki (RA) Hz.leri buyurdu ki: “Zulüm ile amel eden, zalime yardım eden ve bu zulme razı olan, bu zulme ortaktır. Zalimin adaletle geçen günü kendisine, mazlumun zulüm gördüğü günden daha ağır gelir.”⁵⁸³

“Cahiller çoğaldığı için alimler garib oldu.”⁵⁸⁴

“Kim Allah ile yetinirse, insanlar ona muhtac olur. Kim Allah'tan korkarsa, insanlar onu severler.”⁵⁸⁵

“Güzellik dilde, kemal (olgunluk) akıldadır.”⁵⁸⁶

“Fakirliğin süsü iffet (dilenmemek), belanın süsü şükür, asaletin süsü tevazu, konuşmanın süsü fesahat, rivayetin süsü ezberlemek, ilmin süsü tevazu kanatlarını indirmek, vera'nın süsü güzel edeb, kanaatin süsü güleryüz, sakınmanın süsü de kişinin kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmesidir.”⁵⁸⁷

⁵⁸¹ sahih bir rivayet değildir. Heytemi es Savaik(s.444) Nurul Ebsar(s.178) Şeyhul İslam İbni Teymiye bu rivayeti kabul etmemektedir. Minhacus Sünné(4/67)

⁵⁸² Hatib Tarih(3/266)

⁵⁸³ Şevahidün Nübüvve(s.382) Nurul Ebsar(s.180)

⁵⁸⁴ Nurul Ebsar(s.180)

⁵⁸⁵ Nurul Ebsar(s.180)

⁵⁸⁶ Nurul Ebsar(s.180)

⁵⁸⁷ Nurul Ebsar(s.180)

“Cahiller sussaydı, insanlar ihtilafa düşmezdi.”⁵⁸⁸

“Allah kime nimetini artırır, insanların ona ihtiyacını da artırır. Kim buna tahammül edemezse, o nimet elinden gider.”⁵⁸⁹

KERAMETLERİNDEN

İmam-ı Muhammed Cevad Taki Taki (RA) Hz.leri daha küçük yaşta büyük bir alim olmuştur. Me'mun kızı Ümmü Fadlı Hz. İmam'a nikâh edince onları Medine'ye gönderdi.⁵⁹⁰ Hz. İmam ve hanımı Kûfe'ye vardılar. Hz. imam bir mescide girdi. Abdest almak için su istedi. Caminin avlusunda bulunan ve meyve vermemiş olan bir sidre ağacının dibinde abdest aldı. Namaz kıldıktan sonra ağacın yanına geldiler. Ağaç taze meyve vermişti. Meyve çok tatlı ve çekirdeksiz idi. Cami cemaati o meyvelerden bereketlenmek için yediler.⁵⁹¹

Hakkında uydurulan hikayelerden biri de şu şekildedir; Ebu Halid adında bir zat şöyle anlatıyor: “İrak'ta iken, Şam'da bir kişinin Peygamberlik davasında bulunduğu için zincirlere bağlanarak hapse atıldığını duydum. Delice konuşuyor ve acaip bir hikaye anlatıyor dediler. Ben merak ederek, o tutuklunun yanına gittim. Aklı yerinde idi. Başına gelenleri anlat deyince: “Ben Şam'da İmam-ı Hüseyin Taki (RA) Hz.leri'nin mübarek başının bulunduğu söylenen camide devamlı ibadet ederdim. Bir gece ibadet ederken, aniden mübarek yüzlü bir şahıs karşıma çıktı. Bana: ‘Kalk

⁵⁸⁸ Nurul Ebsar(s.180)

⁵⁸⁹ Nurul Ebsar(s.180)

⁵⁹⁰ bkz.Tarihut Taberi(5/145) İbni Kesir el Bidaye(10/421) İrşad-Müfid, s.297. Usul-u Kafi, c.1, s.492-497. Delail-ul İmame, s.201-209. Menakıb-ı İbn-i Şehraşub, c.4, s.377-399. Fusul-ul Mühimme, s.247-258. Tezkiret-ül Havas, s.358.

⁵⁹¹ Camiül Keramat(1/280) Nurul Ebsar(s.179) Şevahidün Nübüvve(s.382)

beni takib et!' dedi. Az bir süre yürüdükten sonra Küfe camisinde kendimi gördüm. Bana: 'Bu camiye tanıyor musun?' diye sorunca, 'Evet, Küfe camisidir' dedim. Doğrudur dedikten sonra iki rekat namaz kıldık. Sonra o zat çıktı. Ben onu takib ettim. Kısa süre sonra kendimi Peygamber (SAV) Efendimiz'in Medine'deki mescidinde buldum. Peygamber (SAV) Efendimiz'e selam verdikten sonra o zat çıktı. Ben onu takip ettim. Kısa süre sonra kendimi Kabe'nin yanında gördüm. Kabe'yi tavaf ettikten sonra o zat bana yine: 'Beni takib et!' dedi. Bir müddet sonra o zat kayboldu.

Baktım ki, Şam'daki camideyim. Bu hale hayret ettim. Bir sene bunun tesirinden kurtulamadım. Bir sene sonra yine aynı gece, o zatı mescidde yanımda gördüm. Bir sene önce yaptığımız herşeyin aynısını yaptık. Benden ayrılacağı sırada kendisine: 'Sana bu kuvvet ve kudreti veren Rabbin (CC) hakkı için siz kimsiniz?' diye sorduğumda: 'Ben Muhammed Cevad bin Ali Rıza bin Musa Kâzım bin Cafer Sadık'ım (RA)' dedi ve ayrıldı. Daha sonra ben bu durumu anlattım. Şam'ın valisi olan Muhammed bin Abdülmelik duymuş, beni çağırdı. Bana bu hadiseyi sordu. Bende başından sonuna kadar anlattım. 'Sen deli olmuştun.' diye beni buraya ellerimi ve ayaklarımı bağlayarak hapsetti' dedi. Ben durumu valiye bir mektup ile bildirdim. Mektubun arkasına vali şunu yazmıştı: 'Bir gecede o şahsı Şam'dan Kûfe'ye, Kûfe'den Medine'ye, Medine'den Mekke'ye ve oradan Şam'a götürülen kimse, onu bizim zindandan kurtarsın.' Ben bunu okuyunca çok üzüldüm. Durumu o zata bildirmek için hapishaneye gittiğimde valinin adamları ve bekçiler telaş içindeydiler. Sebebini sordum. Bana: 'Zincirlerle bağlı olan deli, bu gece hapishanenin hiç bir kapısı açılmadan, hiçbir duvarı delinmeden kaçmış. Kimin tarafından kurtarıldığı da bilinmiyor.' dediler. Bunu duyunca Allah-ü Teala (CC) Hz.lerine hamd ü senalar ettim ve onu

oradan, İmam-ı Muhammed Cevad Taki Taki (RA)
Hz.leri'nin kurtardığına inandım.⁵⁹²

VEFATI VE ÇOCUKLARI

Halife Mu'tasım'ın talebi üzerine, Me'mun'un kızı olan hanımı ile birlikte, hicri 220 yılında Bağdat'a gitti. Orada zilka'de ayı sonunda 25 yaşında iken vefat etti. Dedesi Musa el Kazım Radiyallahu anh'ın kabrinin arkasına defnedildi. Zehirlenerek şehid edildiği de nakledilir.⁵⁹³

İmam Cevad Radiyallahu anh'ın iki kız, iki erkek olmak üzere dört çocuğu olmuştur;

Ali el Askeri, Musa, Fatıma ve Ümame.⁵⁹⁴

⁵⁹² Bu hikayenin sahih bir kaynağı yoktur.İbni Sabbağ Fusulül Mühümme(s.251) Şevahidün Nübüvve(s.382) Lemazat(1/141) Nurul Ebsar(s.178)

⁵⁹³ Hatib Tarihu Bağdat(3/267) Taberi Delailül İmame(s.201) Fusulül Mühümme(s.247) İbni Şehraşub Menakıb(4/377) İrşadı Müfid(s.297) Heytemi es Savaik(s.445) Nurul Ebsar(s.179) H. Laoust Ayrılıkçı Görüşler(117)

⁵⁹⁴ Nurul Ebsar(s.180)

10. ALİYYUN NAKİ RADİYALLAHU ANH

İmam Ali el Hadi en Naki Radıyallahu anh, hicri 214 yılının Receb ayında Medine’de doğdu. Şianın imam kabul ettiklerinden biridir.

Annesi Sümame veya Süsen adlı Mağripli bir cariyedir. Annesinin Me’munun kızı Ümmül Fadl olduğu da söylenmiştir.

Künyesi Ebul Hasen’dir. Lakapları; “Naki”, “Hadi” “Mütevekkil” .“Murtaza”. “Fakih”. “Emin“. ”Tayyib” ve “Nasih”tır.

Bağdat’taki Samarra şehrinin Asker mahallesinde ikamet ettiği için “Askeri” denilmiştir.⁵⁹⁵

İLMİ VE İBADETI

İmam Hadi Radıyallahu anh, fıkıh alimi idi. Ömrünü Medine’de zühd ve takva içinde ilimle uğraşarak geçirdi.

Mütevekkil döneminde halifeye şikayet edildi. İmam Hadi Radıyallahu anh, bir savunma yazınca, halife şikayet eden valiyi görevden aldı.

Fakat sonraları Şiilerin halifeye hücum hazırlığında olduğu haberi gelince, imamı Bağdat’a getirmek üzere Yahya Bin Herseme’yi Medine’ye gönderdi. İmam Hadi Radıyallahu anh’ı tek başına kibleye yönelmiş, Kur’an

⁵⁹⁵ Hatib Tarihu Bağdat(12/56,57) Yakut el Hamevi Mucemül Buldan(4/123) Nurul Ebsar(s.181) T.D.V.İ.A.(2/394) Şevahidün Nübüvve(s.384) Usul-u Kafi(1/497-502) İrşad-ı Müfid(s.307) Delail-ul İmame(s.216-222) Fusul-ul Mühime(s.256-265) Tezkiret-ul Havas(s.362) Menakıb-ı İbn-i Şehraşub(4/401-420)

okuyor halde buldular ve Samarra'ya getirdiler. Hayatının geri kalan ömrünü burada gözetim altında geçirdi.⁵⁹⁶

El Hasen Bin Yahya rivayet ediyor; Halife el Mütevekkil halifeliğinin ilk zamanlarında bir hastalık geçirdi ve iyi olduğu takdirde “birçok dinar tasadduk edeceğim” diye adakta bulundu. İyileştiği zaman kaç dinar sadaka vereceği hususunda bilgi vermeleri için fakihleri topladı. Onlar ihtilaf edince, İmam Ali Bin Muhammed'e sordurdu. O da 83 dinar sadaka vermesine hükmetti. Alimler buna şaşırdılar ve taassup ederek, halifeye onun bu hükmü nereden çıkardığını sordurdular. İmam Ali Bin Muhammed gelen elçiye;

“Müminlerin emirine de ki; Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; **“Allah size birçok yerde yardım etmiştir.”**(Tevbe 25) bütün ehlimizin rivayet ettikleri bu vakalar, seriyyeler ve gazveler 83 yerdur. Huneyn günü ile de 84 oldu. Müminlerin emiri bu hayırlı işi her artırışında kendisine faydası olur. Allah ona dünyada ve ahirette ecir verir.”⁵⁹⁷

KERAMETLERİNDEN

Şii kaynaklarda şöyle geçer; Bazı hadis hafızları şöyle nakletmişlerdir; “Kadının birisi Halife Mütevekkil'in huzurunda ehli bey'ten olduğunu iddia etti. Mütevekkil, onun durumunu kendisine izah edecek birisini sordu. Ona İmam Hadi Radyallahu anh'ı tavsiye ettiler. İmam Hadi Radyallahu anh gelince, ona o kadının ehlibey'ten

⁵⁹⁶ Hatib Tarih(12/56) İbni Kesir el Bidaye(11/46) Heytemi es Savaik(s.446) Nurul Ebsar(s.182) İrşad-ı Müfid(s.307-313) Usul-u Kafi(1/501) Fusul-ul Mühime(s.261) Tezkiret-ul Havas(s.359) Menakıb-ı İbn-i Şehraşub(4/417) İsbat-ül Vasiye(s.176) Yakubi Tarihi(3/217) H. Laoust A.ge.(s.127)

⁵⁹⁷ Hatib Tarihu Bağdat(12/56-57)

olduğunu anlamının yolunu sordu. İmam Hadi Radyallahu anh;

“Allah Teala, Hasen ile Huseyn’in evlatlarının etlerini yırtıcı hayvanlara haram kıldı, yemezler. Kadın yırtıcı bir hayvanın önüne atılsın” dedi. Kadına bu teklif edilince yalan söylediğini hemen itiraf etti.

Sonra halk, Mütevekkil’e imam Hadi Radyallahu anh de de bu denemenin yapılmasını istedi. Mütevekkil, üç yırtıcı hayvanın, köşkün salonuna getirilmesini emretti. Sonra imam Hadi Radyallahu anh’ı çağırdı. Köşkün kapısından içeri girince kapı, imam Hadi Radyallahu anh’in üzerine kapatıldı. İçerideki yırtıcı hayvanlar kükreyişleri ile halkın kulağını sağır etmişti. İmam Hadi Radyallahu anh, salona doğru yürüyüp merdivene ilerlediğinde her üç hayvan da ona doğru yürüyüp durdular. İmam Radyallahu anh’e sürünüp dolaşıyor, imam da elbisesinin koluyla onları okşuyordu. Sonra yırtıcı hayvanlar inlerine götürüldü. İmam Hadi Radyallahu anh, Mütevekkil’in huzuruna çıkıp onunla bir saat görüştü. Sonra yine aşağı indi. Mütevekkil ona büyük bir hediye gönderdi. Halifeye;

“Amcaoğlunun canavarlara yaptığını sen de yapsana” dediler. Halife buna cesaret edemedi ve; “Benim ölmemi mi istiyorsunuz?” diyerek bu haberin yayılmamasını emretti.⁵⁹⁸

Şiilerin anlattığı doğru ile abartının karışık olduğu diğer bazı hikayeler de şu şekilde; Halife Mütevekkil’de bir gün büyük bir çiban çıktı. Çok ağrı ve şiddetli ateş yapıyordu. Tabiplerin hiç biri buna çare bulamadılar. Hastalığı ağırlaşınca annesi:

⁵⁹⁸ kaynağı şiaıdır. Heytemi es Savaik(s.442) Nurul Ebsar(s.179) Yenabiül Mevedde(s.204) Mes’udi’den.

“Mütevekkil iyi olursa kendi malımdan İmam-ı Naki (RA) Hz.leri'ne çok mal göndereceğim.” diye nezr etti. Mütevekkil'in yakınlarından Feth bin Hakan:

“İmam-ı Ali Naki'den de (RA) bir ilaç soralım.” dedi. Bir kimseyi gönderdiler. Hz. İmam (RA) falan şeyi yaranın üzerine koyun. Allah-ü Teala (CC) Hz.leri'nin izniyle fayda verir.” buyurdu. Bu haber üzerine halifenin meclisinde bulunanlar güldüştüler ve alay ettiler. Feth bin Hakan'ın ısrarları üzerine, söylenilen şeyi yaranın üzerine koydular. Çıban yarılıp içinde olanlar çıktı. Hasta şifa buldu. Mütevekkil'in iyileştiğini duyan annesi on bin altını bir keseye koyup kendi mührüyle mühürleyip Hz. İmam'a (RA) gönderdi. Mütevekkil iyice iyileşince, birisi İmam-ı Ali Naki (RA) Hz.leri'nin evinde çok mal ve silah okluğuna dair halifeye şikayette bulundu.

Mütevekkil, veziri Said'e gece yarısı Hz. İmam'ın (RA) evine girmesini ve orada bulunduğu mal ve silahı kendisine getirmesini emretti. Bunun üzerine vezir Said şöyle anlatır:

“Bir merdiven götürüp dama çıktım. Pencereden içeri girdim. Karanlıktı, ne tarafa gideceğimi şaşırdım. O sırada Hz. İmam'ın (RA) sesini duydum. ‘Ey Said biraz bekle, mum getirsinler.’ buyurdu. Mum gelince aşağıya indim. İmam-ı Ali Naki (RA) yünden bir elbise giymiş, başında yünden bir takke, altında hasır bir seccade, kibleye karşı oturuyordu. ‘Ey Said işte odalar, ara.’ buyurdu. Odalara girdim, bana söylenilen mal ve silahları bulamadım. Fakat halifenin annesinin gönderdiği kese, mührüyle duruyordu. İmam-ı Naki (RA) :

‘Seccadeye de bak!’ buyurunca seccadeyi kaldırdım. Bir kılıç kınıyla duruyordu. Hepsini alıp halifeye getirdim. Halife annesinin mührüyle mühürlü keseyi görünce merak edip sordu. Durumu anlattılar. Bunun üzerine kendisi de bir

kese koyup, keseleri ve kılıcı geri gönderdi. İmam-ı Ali Naki'nin (RA) huzuruna varıp mahcup bir şekilde:

'Efendim! İzinsiz evinize girmek bana çok zor geldi, ama emir almıştım.' dedim. O zaman Yüce Allah (CC) Hz.leri'nin şu ayeti kerimesini okudu: '**Allah-ü Teâlâ'ya (CC) şirk koşanlar ve Peygamberini (SAV) hiciv edenler, öldükten sonra hangi yere gideceklerini bilirler**'(Şuara 227).⁵⁹⁹

Salih bin Said anlatır: "Halife Mütevekkil, İmam-ı Naki (RA) Hz.leri'ni Medine'den Irak'a çağırdı. Beraberce Samarra'ya gittik, kötü bir yerde konakladık. Hz. İmam'ı sevenlerden biri içeri girip: 'Efendim! Bunlar senin kıymetini gizlemek ve nurunu söndürmek istiyorlar. Bunun için böyle kötü ve korkulu yerde konaklattılar.' Dedi. Hz. İmam (RA) Hz.leri: 'Ey Said'in oğlu. Şöyle bir bak!' diye buyurup eliyle işaret etti. İşaret ettiği tarafa baktığımda dünyada bir benzeri olmayan, bahçeler, ırmaklar ve köşkler gördüm. Biraz sonra bu haller kayboldu. Bana buyurdu ki: 'Ey Salih! Biz nerede olursak olalım, Allah-ü Teâlâ (CC) Hz.leri'nin nimetleri bizimle beraberdir.'⁶⁰⁰

VEFATI VE ÇOCUKLARI

İmam Hadi Radiyallahu anh, hicri 5 Cemaziyelahira 254 pazartesi günü 40 yaşında iken vefat etmiştir. Zehirlendiği de söylenir. Samarra'daki evinde defnedildi.⁶⁰¹

⁵⁹⁹ Şevahidün Nübüvve(s.385) Lemazat(1/146)

⁶⁰⁰ Fusulül Mühümme(s.261) Yakubi Tarihi(3/217) İbni Şehraşub(4/417) İrşadı Müfid(s.307) Şevahidün Nübüvve(s.387) Lemazat(1/147)

⁶⁰¹ Hatib Tarih(12/57) Yakut el Hamevi Mucemül Buldan(4/123) Fusulül Mühümme(s.256) Delailül İmame(s.216) İrşadı Müfid(s.307) İbni Şehraşub(4/401) Nurul Ebsar(s.183) es Savaik(s.446)

Muhammed, Cafer, Hasan el Askeri adlı oğulları, Aişe adlı bir kızı vardı.⁶⁰²

ESERLERİ

İmam Hadi Radıyallahu anh'e üç risale nisbet edilmiştir;

- 1- Risale Fir Reddi Ala Ehlil Cebr vet Tefviz
- 2- Kit'a Min Ahkamid Din; Fıkha dair olup, İbni Şehraşub bunu Mukatebetür Rical adlı eserinde nakletmiştir.
- 3- Mubahasatu Yahya Bin Eksem; Tuhaful Ukul içerisinde mevcuttur.⁶⁰³

⁶⁰² Nurul Ebsar(s.183)

⁶⁰³ Hasen bin Ali el Harrani Tuhaful Ukul(s.949 v.d.) Ahmed Saim Kılavuz Ali el Hadi(T.D.V.İ.A.; 2/395)

11. HASEN EL ASKERİ RADIYALLAHU ANH

Şianın imam olduğuna inandıklarından biridir. Annesinin adı Susen idi. İmam Radiyallahu anh'ın künyesi, Ebu Muhammed, lakapları; "Askeri", "Zeki", "Halis", "Sirac" ve "Has"tır. Hicret-i Nebeviyye'nin 232. (846) Rabiül-Evvel'in dördüncü gününde halife Vasik devrinde Medine-i Münevvere'de dünyaya geldi.⁶⁰⁴

İmam-ı Hasen-i Askeri (RA) Hz.leri daha küçük iken onunla Behlül Dane olarak bilinen ve meşhur Harun Reşid'in kardeşi diye tanınan Ebu Vehib bin Ömer (RA) Hz.leri arasında bir konuşma geçer. Bir gün Behlül Dane (RA) Hz.leri yolda giderken bir kaç çocuğun bir yerde oynadıklarını ve içlerinde bir çocuğun ağlamakta olduğunu görünce onun oyuncağı olmadığından ağladığını sandı. Behlül Dane (RA) Hz.leri:

"Gel! Ağlama! Sana bir oyuncak alayım." der. İmam-ı Hasen-i Askeri:

"Ben oyuncaksızlıktan ağlamıyorum ki, biz onun için yaratılmadık ki." deyince Behlül Dane (RA) Hz.leri:

"Ya peki ne için yaratıldık?" diye sorar. Buna İmam-ı Hasen-i Askeri (RA) Hz.leri şu cevabı verir:

"İlim ve ibadet için yaratıldık." Behlül Dane (RA) Hz.leri:

"Nereden bildin?" diye tekrar sorar. Hz. İmam (RA):

⁶⁰⁴ Hamevi Mucemül Buldan(4/123) Hatib Tarih(7/378) Nurul Ebsar(s.183) Heytemi es Savaik(s.346) Şevahidün Nübüvve(s.388) Fusulül Mühümme(s.266) İrşadı Müfid(s.315) Delailül İmame(s.223) Menakıb- İbn-i Şehraşub(4/422) Usul-i Kafi(1/503)

“Ben size mevzu ile alakalı ayet okuyacağım. Niçin yaratıldığımız orada şöyle yazılmıştır. Yüce Allah (CC) Hz.leri buyuruyor: ‘**Ben insanları ve cinleri, ancak bana ibadet etsinler diye yarattım.**’(Zariyat 56) ‘**Sizi ancak boşuna yarattığımızı ve gerçekten bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?**’ El-Mü’minun.115) ‘**Her nefis ölümü tadacaktır. Sizi bir imtihan olarak kötülük ve iyilikle deneyeceğiz.**’Enbiya 35)” İmam-ı Hasen-i Askeri (RA) Hz.leri biraz daha konuştu, sonra düşüp bayıldı. Behlül Dane (RA) Hz.leri:

“Sen daha çocuksun, günahın yok, niçin korktun?” diye sorunca, henüz çocuk yaşta olan Hz. İmam’ın (RA) verdiği cevap çok enteresan:

“Cehennem azabından korkuyorum, ey Behlül. Beni fazla konuşturma, yoluna devam et.”⁶⁰⁵

Abbasi halifesinin emriyle hapsedildiğinde, Samarra’da şiddetli bir kıtlık oldu. Halife Mu’temed üç gün yağmur duasına çıkılmasını emretti, fakat yağmur yağmadı. Sonra hristiyan rahipler ile yağmur duasına çıktılar. Rahip dua için elini kaldırdığında yağmur yağmaya başladı. İkinci gün de aynısı oldu. Bazı cahiller İslam dininden şüphe ederek, bir kısmı dinden çıktı. Bunun üzerine halife, İmam Hasen Radyallahu anh’ın hapisten çıkarılıp getirilmesini emretti. Hasen Radyallahu anh;

“Yarın inşallah yağmur duasına çıkıldığında bu şüpheyi gidereceğim” dedi. Sonra hapisteki arkadaşlarını serbest bıraktırdı. Halk yine yağmur duasına çıkıp, rahipler de elini kaldırınca bulutlar görüldü. Hasen el Askeri Radyallahu anh, hemen rahibin elinin tutulmasını söyledi. Elini tuttuklarında elinde bir kemik olduğunu gördüler. Hasen Radyallahu anh, o kemiği rahibin elinden aldı ve;

⁶⁰⁵ Heytemi es Savaik(s.446) Nurul Ebsar(s.183)

“Haydi şimdi yağmur iste” dedi. Rahip elini kaldırıncı görünmüş olan bulut ta dağıldı. Halk buna şaşırđı. İmam Hasen Radiyallahu anh, bu kemiğın bir peygambere ait olduğunu, bununla göğe eller kaldırılınca yağmur yağacağını söyledi ve şüpheleri giderdi.”⁶⁰⁶

KERAMETLERİ

Halifenin huysuz bir atı vardı. Değil binmek, eyer bile vuramazlardı. Halifenin hizmetçilerinden biri: “Bu atı İmam-ı Askeri (RA) Hz.leri görsün. Ya bu at onu öldürür, veyahut at kullanılır hale gelir.” dedi. Hz. İmam (RA) saraya çağırıldı. Sarayın bahçesine girince, doğruca atın yanına gitti. Ata elini sürer sürmez at terlemeye başladı. Sonra Halife Hz. İmam’ın (RA) yanına gelerek, tazimden sonra:

“Efendim! Biz bu atı hiç kullanamıyoruz. Terbiye de edemedik. Buna bir eyer vurup eğitebilir misiniz?” diye sordu. Hz. İmam (RA) atın yanına vardı, eyerini vurdu. Halife:

“Bir de biner misiniz?” diye sordu. Hz. İmam (RA) bunun üzerine ata bindi. Sarayın bahçesinde koşturdu. At, en ufak bir serkeşlik yapmadı. Sonra attan inip halifenin yanına gelerek: “Bundan daha iyisini görmedim.” buyurdu. Halife çok hayret etti ve atı İmam-ı Askeri (RA) Hz.leri’ne hediye etti.”⁶⁰⁷

VEFATI VE ÇOCUKLARI

İmam Hasen Radiyallahu anh, Abbasi Halifesi Mu'temed zamanında 28 yaşında olduğu halde Hicret-i Nevebiyye'nin 260 (M. 875) senesi Rebiulevvel'in sekizinci

⁶⁰⁶ Heytemi es Savaik(s.446) Yenabiül Mevedde(s.205) Nurul Ebsar(s.184)

⁶⁰⁷ Şevahidün Nübüvve(s.389) Lemazat(1/153)

Cuma günü Sare adlı köyde iddiaya göre zehirlenmek suretiyle şehiden vefat edip Samarra'da babasının yanına defnedildi.⁶⁰⁸

İbni Cerir et Taberi, İbni Kani ve başkaları İmam Hasen Radyallahu anh'ın hiç çocuğu olmadığını söylediler.⁶⁰⁹ Ancak İmam Hasen el Askeri Radyallahu anh'ın, zehirlenmesinden endişe ettiği için, oğlunu Muhammed Bin Hasen el askeri Radyallahu anh'ın doğumunu gizlediği de iddia edilmiştir. Eşari, ismini zikretmeden bir oğlu daha olduğunu ve başka bir fırka tarafından onun 13. imam kabul edildiğini söyler.⁶¹⁰

ONA NİSBET EDİLEN ESERLER⁶¹¹

1- Tefsir: Şeyh Saduk'un rivayet ettiği bu eserin imama nisbeti Şiiler arasında da tartışmalıdır. (bkz.: Rıza Muhtari Çap-ı Taze(9/2 s.52) 1268 Tahran, 1315 Tebriz ve Kum 1304 baskıları vardır.

2- Kitabuhu ila ishak bin İsmail en nisaburi: tavsiyeler içeren mektuplarıdır.(bkz.:Ebu Muhammed el Harrani Tuhaful Ukul(s.513-15)

3- Ma ruviye anhu Minel mevaiz: vaazları hakkındadır.(bkz.:Ebu Muhammed el Harrani Tuhaful Ukul(s.516)

4- Risaletul menkabe: helal ve haramlara dair olup İbni Şehraşub'un Menakıbu Ali Bin Ebi Talib adlı eseri içinde yer alır.(Ayanuş Şia(2/41)

⁶⁰⁸ Hatib Tarihu Bağdat(7/378) Hamevi Mucemül Buldan(4/123) Nurul Ebsar(s.185) es Savaik(s.447) Fusulül Mühümme(s.272) İbni Şehraşub Menakıbu(4/422) Delailül İmame(s.223) İrşadı Müfid(s.315) Henry Laoust İslamda Ayrılıkçı Görüşler(s.163)

⁶⁰⁹ Zehebi el Münteka(s.129) Siyeri A'lam(13/121)

⁶¹⁰ Makalat(30) Fırakuş Şia(81) Henry Laoust İslamda Ayrılıkçı Görüşler(s.163)

⁶¹¹ Hamid Algar; Hasan el Askeri; TDVİA(16/289)

12. MUHAMMED EL MEHDİ

Şiilerin iddialarına göre; Hicret-i Nebeviyye'nin 250. senesi Ramazan-ı Şerif ayının 23. Cuma günü Abbasi halifesi Mu'tasım zamanında, Bağdat'ta Samarra adlı mahalde, dünyaya ayak basmışlardır. Annesi Nercis'tir. Künyesi"EBUL KASIM", Lakabları; Hüccet, Mehdi, Halef, salih, Kaim, Muntazar ve Sahibuz Zaman'dır. Şia'nın İmamiye mezhebine göre on iki imamın sonuncusudur. Babası vefat ettiğinde 5 yaşında idi. Lakin Allah ona, o yaşta ilim ve hikmet vermişti.⁶¹²

Bu ahirzaman mehdisi değildir. Zira İbni Mes'ud (r.a.)'den rivayet edilen sahih hadislerde buyrulur ki; "Benim Ehli Beytimden ismi benim ismim, babasının ismi benim babamın ismine uyan birini Allah göndermeden dünya yok olmayacaktır" buyrulur⁶¹³ Yine Mehdi a.s.'ın Hz. Hasan soyundan olacağı bildirmiştir.⁶¹⁴ Mehdi a.s. hakkındaki hadisleri, sonraki bölümde kaydedeceğiz

Sufilerin iddialarına göre İmam-ı Muhammed Mehdi(RA) Hz.leri 19 sene Kutubluk makamında kaldıktan sonra vefat ederek gözlerden kaybolmuştur. İbni Hallikan, imamın 17 yaşında iken serdaba girdiğini söyler. Osman bin Yakub Cuveyni'nin, Hz. İmam'ın (RA) cenaze namazını

⁶¹² Heytemi es Savaik(s.447) Şevahidün Nübüvve(s.392) Nurul Ebsar(s.185) Zehebi Siyeri A'lam(13/120) Bihar-ül Envar(51/342 ve 343-366) Muhammed b. Hasan Tusi El Ğıybe(s.214-243) İsbat-ül Hüdat(6/7)

⁶¹³ Tirmizi(2230-31) Ebu Davud(4282) İbni Ebi Şeybe(7/513)

⁶¹⁴ Ebu Davud(4290)

edası ile Medine-i Münevvere'de bulunan kabri saadethanelerine defnedilmiştir.⁶¹⁵

Şeblenci, Şa'rani'nin el Yevakit kitabından şöyle nakleder; "Mehdi, İmam Hasen el Askeri Bin Huseyin'in soyundan çıkacaktır. O, hicri 1255 yılının Şaban ayının yarısında, gece vakti doğacak ve İsa a.s. ile buluşuncaya kadar yaşayacaktır. Mısır'da medfun olan Şeyh Hasen el Iraki bana böyle haber vermiş, efendim Ali el Havas bunu doğrulamıştır."⁶¹⁶ Ne var ki bu keşifleri tarih yalanlamıştır!

⁶¹⁵ Şevahidün Nübüvve(s.398) Lemazat(1/156) Nurul Ebsar(S.186) Muharrem Hilmi Zikir Makamları(S.47,48) İslam Meşhurları Ansiklopedisi(2/1290)

⁶¹⁶ Nurul Ebsar(s.187)

AHİR ZAMAN MEHDİSİ

Ahir zamanda Ehl-i Beyt'ten birisi çıkar, Allah O'nunla bu dini güçlendirir. Yedi sene idarede bulunur. Yeryüzü O'ndan önce nasıl zulüm ve haksızlıkla dolmuşsa o geldikten sonra adaletle dolar. Ümmet ondan önce görmediği bolluk ve bereketi O'nun zamanında görür. Gökyüzü yağmurunu yağdırır, yeryüzü ürününü çıkarır. Sayılmayacak kadar mal çoğalır.

İbn Kesir şöyle diyor: "O'nun zamanında ürün bol olur, ziraat gürlür, mal çoğalır, Sultan galip gelir, din güçlü olur.O'nun zamanında iyilikler devamlı olur."⁶¹⁷

İsmi ve Şekli:

Mehdî'nin ismi Rasulullah(sav)'ın ismidir: Muhammed b. Abdullah veya Ahmed b. Abdullah. O Hz. Fâtıma'nın soyundan Hz. Hasan yoluyla gelir.

İbn Kesir O'nun hakkında şöyle diyor: "O, Muhammed b. Abdullah el-Alevî el-Fatımî el- Hasanî (ra)'dır."⁶¹⁸

Şekli ise şöyledir: Alın şakaklarına kadar açık, burnu uzun ve kıvrık, uç tarafı ince ortası kemerlidir.

Bir Şüphe:

"Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, daha önceki semavi kitaplarda Ahmed ismiyle müjdelenmişti. Ama doğduğu devirde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ahmed ismiyle bilinmiyordu. Ona iman eden etti. Şu halde, ahirzamanda çıkacak olan Mehdi a.s.'ın ismi hakkındaki bu rivayetler de, Mehdi a.s.'ın isminin

⁶¹⁷ "el-Fiten ve'l-Melâhim" (1/31)

⁶¹⁸ A.g.e.(1/29)

Ahmed veya Muhammed dışında başka bir isim olabileceği düşünülemez mi?

Cevap;

Bu iddia iki açıdan mesnedsizdir; birincisi, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, önceki kitaplarda sadece Ahmed diye değil, Muhammed ismiyle de müjdelenmiştir. Sahihi Buhari'de rivayet ediliyor;

Atâ İbnu Yesâr rahimehullah anlatıyor: "Abdullah İbnu Amr İbni'l-As radiyallahu anhüma'ya rastladım ve: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'ın Tevrat'ta zikredilen vasıflarını bana söyle" dedim. Bunun üzerine hemen:

"Pekala dedi ve devam etti: Allah'a yemin olsun! O, Kur'an'da geçen bazı sıfatlarıyla Tevrat'ta da mevsuftur (ve şöyle denmiştir:) **"Ey peygamber, biz seni insanlara şahid, müjdeleyici ve korkutucu** (Ahzâb 45) ve ümmiler için de koruyucu olarak gönderdik. Rasulullah'ın sıfatı Tevrat'ta "Kulum ve rasulüm Muhammed ki onu mütevekkil diye tesmiye ettim. O, ne katı kalpli, ne de kaba biri değildir. Çarşı pazarda rastgele bağırip çağırılmaz. Kötülüğü kötülükle kaldırmaz, bilakis affeder, bağışlar. Allah, bozulmuş dini onunla tam olarak ikame etmeden onunla kör gözleri, sağır kulakları, paslanmış kalpleri açmadan onun ruhunu kabzetmez."⁶¹⁹

Araştırmacıların birçoğunun bildiği gerçek şudur; Ehli Kitap, kitapları Arapça ismi kabul etmediği için, bir isim yerine diğer bir ismi koymak istediklerinde sayısal yöntemi (ebced hesabını) kullanıyorlardı. Cümlede kaldırılması istenen ismin yerine, sayısal olarak ona denk gelen bir ismi

⁶¹⁹ Buhari(buyu 50, tefsir 48/3) Ahmed(2/174) aynısı Abdullah Bin Selam ve Kabul Ahbar tarafından da rivayet edilmiştir; Darimi(mukaddime 2) Suyuti Hasais(1/28, 271) İbni Kesir Şemail(112)

yerleştiriyorlardı. Bu isim herkesin bilemeyeceği bir sembol şeklini alıyordu.⁶²⁰

Mesela, Muhammed isminin sayısal toplamı 92 dir. Bu ismin yerine eski Ahit'te "Bimadmad" (ya da; Mimadbad) ismini kullanmışlardır ve bu ismin sayısal toplamı da 92dir.⁶²¹ Yine sayısal değeri 53 olan "Ahmed" isminin yerine aynı değeri taşıyan "İlya" ismini kullanmışlardır. Daha sonraları bu sayısal yöntemin yerine yeni bir metod icad ettiler. Bu metoda göre; Muhammed ismi yerine, O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) bilinen sıfatlarını koydular.

Yukarıda İbni Amr r.a. rivayetine göre "Muhammed" isminin geçtiği bölüm, elimizdeki tahrif edilmiş Kitabı Mukaddes'in Eş'ya 42/1-21 bölümleriyle benzerlikler taşımaktadır. Mesela şöyle geçiyor; "İşte desteklediğim kulum, ruhumun kendisinden hoşlandığı ve seçilmişim (muhtar'ım, mustafa'm)... O hiç bağırmayacak, sesini hiç yükseltmeyecek ve onu sokaklarda işittirmeyecek."⁶²²

Burası anlaşıldıktan sonra mezkur iddianın geçersizliğini ortaya koyan ikinci sebep olarak deriz ki, İncil'in ilk bölümü olan Tevrat'ta (Eski Ahit'te) Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, Muhammed ismiyle kesin olarak müjdelenmiştir. Yeni Ahid denilen İncil'in ikinci bölümünde ise Ahmed ismiyle müjdelenmiştir. Nitekim Allah Azze ve Celle buyurur ki;

" Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: Ey İsrailoğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim, demişti.

⁶²⁰ Said Eyyub Mesihud Deccal(s.97)

⁶²¹ Bkz.: İbni Kayyım Cilaul Efham(s.195)

⁶²² La Sainte Bible, E'sa'ie 42/1,2

Fakat o, kendilerine açık deliller getirince: Bu apaçık bir büyüdür, dediler.”(Saf 6)

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e peygamberlik gelmeden önce, doğumunda Ahmed isminin de verildiğine dair rivayetler vardır.⁶²³

Alimler, Allah tarafından koruma olarak, peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'den başkasının İsa a.s. tarafından müjdelenen; "Ahmed" ismini almadığını belirtmişlerdir. Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e de doğduğunda "Muhammed" ismiyle birlikte aynı kökten türeyen ve aynı manada olan "Ahmed" ismi de verilmiş, fakat Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bu ismini peygamber olup, mucizelerle desteklendikten sonra ilan etmiştir. Ondan önce ne Ahmed isminde biri vardı, ne de peygamberlik davasında bulunmuştu.

Nitekim Said Bin el Müseyyib r.a. der ki; "Peygamber olması maksadı ve ümidi ile Araplardan pek çok kimse, "Muhammed" isminde bir peygamber geleceğini Yahudi ve hristiyanlardan işittikleri için oğullarının adını "Muhammed" koymuşlardı.⁶²⁴

"eş-Şifa" adlı kitabında Kadı İyaz şöyle der: "Kur'ân-ı Kerîm'den önceki kitaplarda geçen ve peygambere müjdelenen 'Ahmed' adına gelince Cenâb-ı Allah, kendi hikmetinin bir gereği olarak Rasûlullah'tan başkasının o ismi almasını ve ondan önce bir kimsenin 'Ahmed' adıyla çağırılmasını menetmiştir ki, kalbi zayıf kimselerin içine

⁶²³ İbnul Cevzi el Vefa(s.34 no:34) Asım Köksal İslam Tarihi(2/8) İbni Sad(1/162-163) Hakim(2/601) Beyhaki Delailün Nübüvve(1/89) İbni Kesir el Bidaye(2/263) Mevahibu Leduniye(1/34-35) Halebi İnsanul Uyun(1/112)

⁶²⁴ Bkz.: İbni Kesir el-Bidaye(terc.: 2/410) Asım Köksal İslam Tarihi(2/102-103) İbni Habib Kitabul Muhabber(s.130) İbni Sad(1/169)

şüphe düşmesin ve Allah Rasûlünü başkalarıyla karıştırmاسنلار.

Muhammed kelimesi de böyledir. "Muhammed adında bir peygamber gelecek..." haberi yayılıncaya ve Rasûlullah'ın doğumundan kısa süre öncesine kadar ne Araplardan ne de başkalarından hiçbir kimse bu ismi almamıştı. Ancak mezkur haberin yayılmasından sonra ve Rasûlullah'ın doğumuna yakın bir zamanda, gelmesi beklenen peygamberin kendi oğulları olması umuduyla Araplardan bazı kimseler, oğullarına Muhammed adını vermişlerdi. Ve Allah, peygamberliğini nereye (kime) bırakacağıı daha iyi bilir.

Rasûlullah (s.a.v.)'dan önce Muhammed adını alanlar şunlardır:

- 1- Muhammed b. Uheyha b. Cülah el-Evsî.
- 2- Muhammed b. Mesleme el-Ensarî
- 3- Muhammed b. Berra el-Berkî
- 4- Muhammed b. Süfyan b. Mücaşî
- 5- Muhammed b. Humran el-Cu'fî
- 6- Muhammed b. Huzaî es-Sülemt

Bu altı kişiden başka Muhammed adını alan başkası yoktur.

ilk olarak Muhammed adını alan şahsın, Muhammed b. Süfyan b. Mücaşî olduğu söylenmektedir. Yemenlilerse, Esd kabilesinden Muhammed b. Yuhmud olduğunu söylemişlerdir.

Sonra Cenâb-ı Allah, bu adı alanların, peygamberlik iddiasında bulunmalarını veya bunlardan birinin peygamber olduğunun başkaları tarafından ileri sürülmesini menetmiştir. Hz. Peygamber'in nübüvvetini tartışılmaz derecede ispatlayan iki vasfı görülünceye kadar da, Muhammed adlı diğer şahıslarda peygamberlik intibai verecek bir durumun zuhur etmesini engellemiştir."⁶²⁵

Çıkacağı yer:

İbni Ömer r.a.'den rivayete göre Mehdi a.s. Medine'de doğacaktır.⁶²⁶ Ümmü Seleme R.a.'nın rivayet ettiği hadiste de Medine'li olacağı belirtilmiştir.⁶²⁷

Bu hadislerde marife olarak "el Medine" lafzıyla geldiği için, herhangi bir şehir olduğunun belirtildiği söylenemez. Zaten bu, Mehdi'nin ayırıcı özelliklerinin zikri bahsinde geçtiği için, onun herhangi bir şehirde doğduğunun bildirildiğini iddia etmek mantıksız olurdu. Zira zaten herkes herhangi bir şehirde doğmaktadır. Ayrıca O'nun Medine'den Mekke'ye geçeceği belirtilmiştir ki, bu da malum Medine şehrinin kastedildiğinin belgesidir!

Mehdî doğu tarafından çıkacaktır. Sevbân(ra)'dan gelen hadiste Rasulullah(sav) şöyle buyurmaktadır: "Sizin hazineleriniz için üçü savaşır. Hepsi de Halife çocuğudur. Sonra onlardan hiçbiri galip gelemes. Sonra doğu tarafından siyah bayraklılar çıkar. Sizi öyle bir öldürürler ki daha önce hiçbir kavim sizi onlar gibi öldürmemiştir.....(Sevbân diyor ki: Sonra bir şey söyledi onu

⁶²⁵ Kadî İyaz, eş-Şifa, s. 190. (Osmanlı baskısı.) İbn Kesîr, El Bidaye Ve'n-Nihaye, Çağrı Yayınları: 2/400-410.

⁶²⁶ Nuaym Bin Hammad(1/366) Berzenci İşaa(s.162) Muttaki el Hindi(s.23) Heytemi el Kavul Muhtasar(s.41) Mizanul İtidal(4/433) Nurul Ebsar(s.188)

⁶²⁷ İbni Hibban(15/158) Allame ed Dani Sunenul Varide Fil Fiten(595)

iyi ezberleyemedim) Eğer siz O'nu görürseniz, buz üstünde sürünseniz dahi O'na tâbi olun. Çünkü O Allah'ın halifesi Mehdî'dir."⁶²⁸

İbn Kesir şöyle diyor: "Bu hadisteki, hazinelerden kasıt Kâbe'nin hazineleridir. Halife çocuklarından üç kişi onu almak için birbirleriyle savaş yapacaklardır. Ahir zaman olunca doğu tarafından Mehdî çıkacaktır. Yoksa O, Şia'nın iddia ettiği gibi şimdi mevcut olup da karanlık bir mağarada kaybolup sonra ortaya çıkacak değildir. Onların bu görüşü boş bir şeytan uydurmasıdır. Ne Kur'an'da ne sünnette ne akli olarak ne de güzel görülür hiçbir delili yoktur."

Sonra şöyle devam ediyor: "Doğu tarafından olan insanlar O'nun zaferine yardımcı olacak, O'nun gücünü oluşturacak ve alt yapısını kuracaklardır. Bayrakları siyah renkli olacaktır. Çünkü bu renk üstünlüğü temsil eder. Zira Rasulullah (sav)'in bayrağı da siyah renkli idi ve adına "ikâb" denirdi."

Sonra şöyle diyor: "Ahir zamanda gelmesi beklenen ve hakkında övgü ile söz edilen Mehdî'nin esas çıkış yeri doğu tarafı olacak ama kendisine Kâbe'de beyat edilecektir. Bununla ilgili bazı hadisler vardır."⁶²⁹

⁶²⁸ İbn Mâce, Fiten ('/1367). "Müstedrek" (4/463-464) Hakim: "Buharî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir." demiş, Zehebî de ona katılmıştır. İbn Kesir: "İsnadi güçlü ve sahihtir" demiştir. Bak: el-Fiten ve'l-Melâhim (1/29). Albâni diyor ki: "Hadis ' O Allah'ın halifesi Mehdî'dir.' Sözü hariç sahihtir." İbn Mâce, Osman es-Sâfî'nin benzer hadisini Alkame -İbn Mesud yoluyla rivayet etmiştir ve senedi hasendir. O hadiste "Allah'ın halifesi" sözü yoktur. Olsa bile doğru olmaz. Çünkü dinde "Allah'ın halifesi" demek caiz değildir. Zira Allah'ın şanına yakışmayan acizlik anlamı ortaya çıkar." Bak: "Zayıf Hadisler" (1/119-121 Hadis no: 85)

⁶²⁹ "el-Fiten ve'l-Melâhim" (1/29-30)

Mehdî'nin çıkacağına dair hadisten deliller:

Mehdî'nin çıkacağına dair sahih hadisler vardır. Bu hadislerin kiminde direk O'ndan bahsedilmiş, bazılarında ise O'nun şeklinden bahsedilmiştir.⁶³⁰ Biz burada onlardan bazılarını aktaracağız. Bu hadislerde O'nun ahir zamanda çıkışının kıyamet alametlerinden olduğunu göstermeye yeter:

1-Ebu Said el-Hudrî (ra)'dan Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Ümmetimin son zamanlarında Mehdî çıkar. O'nun zamanında Allah bol yağmur yağdırır. Yer bol ürün çıkarır, mal herkes arasında eşit olarak paylaşılır, sığırlar artar. Ümmet güçlü olur. Yedi veya sekiz sene yaşar.”⁶³¹

2-Yine Ebu Said (ra)'dan Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Sizi Mehdî ile müjdeliyorum. O, insanlar arasında anlaşmazlık ve depremler olduğu zaman çıkar. Yeryüzü O'ndan önce zulüm ve haksızlıkla dolu olduğu gibi O'nun gelmesiyle adalet ve doğrulukla dolar. Gökte ve yerde kim varsa O'ndan razı olur. İnsanlar arasında mal eşit olarak paylaşılır.”

Sonra şöyle diyor: “Allah, Muhammed ümmetinin gönüllerini zenginleştirir, adaletini ortaya koyar. Öyle ki bir

⁶³⁰ Abdulalim Abdulazim'in yazdığı “el-Ehadisü'l-Varide fi'l-Mehdî fi Mizani'l-Cerh ve't-Ta'dil” adlı yüksek lisans tezi bu konuda yazılmış en geniş eserdir. O, bu kitapta Mehdî hadislerini, alimlerin sözlerini ve vardığı neticeyi toplamıştır. Mehdî hakkında yazılan en geniş kitap bu kitaptır. Bu konuda daha geniş bilgi isteyenler oraya bakabilir. Mehdî hadislerini bir çok alim sahihlemiştir. Onlardan bazıları şunlardır: İbn Teymiye “Minhacu's-Sünne” (4/211), İbn Kayyim “el-Menâru'l-Mûnîf” (s:142), İbn Kesir: “el-Fiten ve'l-Melâhim” (1/24-32)

⁶³¹ “Müstedrek” (4/557-558) Hakim: “İsnadı sahihtir. Buharî veya Müslim rivayet etmemiştir” demiş Zehebî'de ona katılmıştır. Albâni şöyle diyor: “Bu sened sahihtir, ravileri sikadır.” Bak: “Sahih Hadisler” (2/336 Hadis no: 711)

görevli şöyle bağırır: “Kimin mala ihtiyacı varsa gelsin” Bunu duyan bir adam kalkar: “Bana ver. Mehdî bana mal vermen için sana emrediyor, çabuk ol, çabuk!” der. Fakat görevli ona mal vermekten engel olur ve daha ileri gitmemesi için uyarır. Adam pişman olur ve şöyle der: “Ben Ümmeti Muhammed”in en aç gözlü insanıyım. Sizin bu kadar çok malınızdan bana bir şey düşmez mi?”Görevli ona verir ama adam geri çevirir. O’na şöyle denilir: “Biz verdiğimiz şeyden geri almazız.” Bu durum yedi sene veya sekiz sene veya dokuz sene böyle devam eder. O’ndan sonra yaşamanın bir hayrı olmaz. Veya O’ndan sonra hayatın bir hayrı olmaz.”⁶³²

Bu hadis, mehdî öldükten sonra fitne ve kötülüklerin çoğalacağına delildir.

3-Hz. Ali(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “Mehdî bizden Ehl-i Beyt’tendir. Allah O’nu bir gecede değiştirir.”⁶³³

İbn Kesir diyor ki: “Yani: O Allah’a tevbe eder, kabul edilir. Allah O’na ilham eder ve irşad eder. Eski halinden başka hale çevirir.”⁶³⁴

4-Ebu Said el-Hudrî(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “Mehdî benim soyumdandır. Alnı şakaklarına kadar açık, burnu uzun ve kıvrık uç tarafı ince ortası kemerlidir. Yeryüzü O’ndan önce zulüm ve haksızlıkla dolu olduğu gibi O geldikten sonra adalet ve doğrulukla dolup

⁶³² Müsned (3/37) Heysemî diyor ki: “Tirmizî, Ebu Ya’lâ ve diğerleri çok kısa olarak, Ahmed ise senedleriyle rivayet etmiştir. Ravileri sikadır.”Bak: “Mecmau’z-Zevâid” (7/313-314)

⁶³³ Müsned (2/58 Hadis no: 645) Ahmed Şakir “İsnadı Sahih” demiştir. İbn Mâce (2/1367). Albâni hadisi sahihlemiştir. Bak: “Camîu’s-Sağır’in Sahihleri” (6/22 Hadis no: 6611)

⁶³⁴ “el-Fiten ve’l-Melâhim” (1/29)

taşar. Yedi sene hükmeder.”⁶³⁵

5-Ümmü Seleme(ra) şöyle demiştir: “Ben Rasulullah(sav)’i şöyle derken işittim: “Mehdî benim soyumdan, Fâtîma’nın çocuklarındandır.”⁶³⁶

6-Cabir(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “İsa b. Meryem iner. Emirleri olan Mehdî, O’na şöyle der: “Gel bize namaz kıldır.” İsa: “Hayır. Allah’ın bu ümmete bir ikramı olarak onların bazısı, bazalarına emir olur” der”⁶³⁷

7-Ebu Said el- Hudrî(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “İsa b. Meryem bizden birinin arkasında namaz kılacaktır.”⁶³⁸

8-Abdullah b. Mesud(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle

⁶³⁵ Ebu Davud, Mehdî (11/375 Hadis no: 4265). “Müstedrek” (4/557) Hakim: “Bu hadis Müslim’in şartlarına göre sahihtir, fakat rivayet etmemişlerdir.” demiştir. Zehebî: “Hadisin ravilerinden olan İmran zayıf birisidir. Müslim ondan hadis rivayet etmemiştir.” demiştir. Münzirî, Ebu Davud’un rivayeti için şöyle demiştir: “Senedinde İmran vardır. Buharî onu şahid olarak kullanmıştır. Yahya b. Said el-Kattan ondan övgü ile bahsetmiş, Yahya b. Main ve Nesaî ise onu zayıflamıştır.” Bak: “Avnu’l-Ma’bud” (11/375). Zehebî “Mizan”da (3/236) şöyle demiştir: “Ahmed: Umarım hadisi düzgündür, demiştir. Ebu Davud: Zayıf, demiştir.” O İbn Hacer “Takrib”de (2/83) onun hakkında: “Saduktur, fakat yanılır. Haricilikle suçlanmıştır.” demiştir. İbn Kayyim, Ebu Davud’un senedi hakkında: “iyi” demiştir. Bak: el-Manâru’l-Munif (s:144). Albâni şöyle diyor: “İsnadı hasendir.” Bak: “Camîu’s-Sağîr’in Sahihleri” (6/22-23 Hadis no: 6612)

⁶³⁶ Ebu Davud (11/373) İbn Mâce (2/1368). Albâni: “Sahih” demiştir. Bak: “Camîu’s-Sağîr’in Sahihleri” (6/22 Hadis no: 6610)

⁶³⁷ İbn Kayyim “el-Menâru’l-Mûnif” te (s: 157-148) bu hadisin Müsned-i Hâris’te olduğunu ve senedinin iyi olduğunu söylemektedir. “el-Hâvî fi’l-Fetâva” Suyutî (2/64)

⁶³⁸ Suyutî “Hâvî”de (2/64) bu hadisi Ebu Nuaym’in “Ahbaru’l-Mehdî” de rivayet ettiğini ve hadisin zayıf olduğunu söylüyor. Münâvî “Feyzu’l-Kadir” (6/17). Albâni: “Sahih” demiştir. Bak: “Camîu’s-Sağîr’in Sahihleri” (5/219 Hadis no: 5796)

buyurmuştur: “Ehl-i Beyt’imden, ismi benim ismim olan bir adam arapların başına geçmedikçe bu dünya yok olmaz.”⁶³⁹

Başka bir rivayette: “İsmi benim ismime, babasının ismi babamın ismine uyar.”⁶⁴⁰

Buharî ve Müslim’de bulunan ve Mehdi’ye işaret eden hadisler:

1-Ebu Hureyre(ra)’dan Rasulullah(sav) şöyle buyurmuştur: “İsa b. Meryem indiğinde, imamınız sizden olunca haliniz nasıl olur?”⁶⁴¹

2-Cabir b. Abdullah(ra) Rasulullah(sav)’i şöyle derken işitmiştir: “Ümmetimden bir grup, hak üzerinde çarpışarak kıyamete kadar devam eder. Sonra İsa b. Meryem iner. Emirleri ona: “Gel bize namaz kıldır” der. İsa: “Hayır. Allah’ın bu ümmete ikramı olarak sizin bazınız, bazınıza emir olur” der.”⁶⁴²

3-Cabir b. Abdullah (ra)’dan Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Ümmetimin son zamanlarında bir halife çıkar, malı sayısını bilmeyecek şekilde çok saçarak dağıtır.” Ravi Cerir der ki: “Ben, Ebu Nadra ve Ebu’l-Alâ’ya: O halifenin Ömer b. Abdülaziz olmasını düşünür müsünüz? dedim”

⁶³⁹ Müsned (5/199 Hadis no: 3573) Ahmed Şakir: “İsnadı sahihtir” demiştir. Tirmizî (6/485): “Hasen Sahih” demiştir. Ebu Davud(11/371)

⁶⁴⁰ Ebu Davud (11/370) İbni Asakir(53/414) Albâni: “sahih” demiştir. Bak: “Camiu’s-Sağir’in Sahihleri” (5/70-71 Hadis no: 5180). Bu iki rivayet Asım b. Ebî Necud etrafında toplanmaktadır. Asım sikadır, hadisi hasendir.

⁶⁴¹ Buharî, Enbiya (6/491-Fethu’l-Bâri), Müslim, İmân (2/193-Nevevî Şerhi)

⁶⁴² Müslim, İmân (2/193-194)

Onlar: “Hayır” dedi⁶⁴³

Buharî ve Müslim’de geçen bu hadislerden iki sonuç çıkar:

1-İsa (as)’ın gökten indiği sırada müslümanların başında bir emir bulunur.

2-Müslümanların namaz kıldıran bir emirinin olması ve bu emirin, İsa(as)’a namaz kıldırması için ön tarafa geçmesini teklif etmesi, bu emirin emirliğe uygun ve yerinde olduğunu gösterir. Her ne kadar bu hadislerde onun ismi “Mehdî” lafzıyla geçmiyorsa da, bu hadislerde geçen o kişinin müslümanların emiri ve imamı olması onun Mehdî olduğunu gösterir. Nitekim Sünen ve Müsned kitaplarında bulunan hadisler Sahihayn’daki bu hadisleri açıklamaktadır ve bu şahsın Muhammed b. Abdullah isimli Mehdî olduğunu göstermektedir. Zira bazı hadisler diğer bazı hadisleri tefsir eder.

Yine bu hadislere delil olarak Hâris b. Ebî Usame’nin “Müsned”inde geçen Cabir (ra)’dan rivayet ettiği şu hadiste Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: “İsa b. Meryem iner. Müslümanların emiri Mehdî der ki...” Bu hadis, Sahih-i Müslim’de geçen İsa(as)’a namaz kıldırması için teklifte bulunan müslümanların emirinin “Mehdî” isimli kişi olduğunu gösterir.

Sıddık Hasan Han kıyamet alametlerinden bahseden kitabında Mehdî ile ilgili hadislerin sonuncusu olarak Müslim’deki Cabir hadisini verdikten sonra şöyle diyor: “Bu hadiste açıkça Mehdî ismi geçmemektedir. Fakat daha

⁶⁴³ Müslim, Fiten (18/38,39-Nevevî Şerhi). Begavî “Şerhu’s-Sünne”, Mehdî (15/86,87) Begavî şöyle diyor: “Sahih hadistir, Müslim rivayet etmiştir.”

önce geçen benzeri hadis ve delillerden onun beklenen Mehdî olduğu anlaşılır.”⁶⁴⁴

Mehdî hadislerinin mutevâtir olması:

Şimdiye kadar aktardığımız bu hadisler ve konu uzamasın diye aktarmadığımız diğer hadisler Mehdî konusundaki hadislerin manevi mütevâtir olduğunu gösterir. Bununla ilgili alimlerin sözleri vardır. Şimdi size onlardan bazılarını aktaralım:

1-Hafız Ebu'l-Hasan el-Âbirî şöyle diyor: “Mehdî konusundaki Rasulullah (sav)’dan gelen hadislerin çokluğu mütevâtir olmuştur. O Ehl-i Beyt’tendir. Yedi sene yeryüzünde adaletle hüküm sürer. İsa (as) iner, Deccal’i öldürme de O’na yardımcı olur. Bu ümmete imamlık eder, İsa O’nun arkasında namaz kılar.”⁶⁴⁵

2-Muhammed Berzencî şöyle diyor: “Kıyamet alametleri çoktur. Onlardan biri ve ilki Mehdî’dir. Bu konuda birbirinden farklı rivayetler sayılamayacak kadar çoktur.” Sonra şöyle diyor: “Sizde gördüğünüz gibi Mehdî’nin ahir zamanda çıkması, peygamberin soyundan Hz. Fâtıma’nın çocuklarından olması manevi tevâtür derecesine ulaşmıştır. Bu yüzden bunu inkar etmenin manası yoktur.”⁶⁴⁶

3-Muhammed Sefârînî şöyle diyor: “O’nun çıkmasıyla ilgili rivayetler çoktur, öyle ki manevi mütevâtir derecesine ulaşmıştır. Bu hadisler ehl-i sünnet alimleri arasında yaygındır, öyle ki onların temel akidelerinden sayılmıştır.” Sonra Mehdî’nin gelmesiyle ilgili hadisleri ve onları rivayet

⁶⁴⁴ “İzâa” (s: 144)

⁶⁴⁵ “Tehzibu’l-Kemal” (3/1194). “el-Menâru’l-Munîf” (s:142). “Fethu’l-Bârî” (6/493,494)

⁶⁴⁶ “el-İşâa” (s: 87 ve 112)

eden sahabeleri saymaktadır. Şöyle devam ediyor: “Yukarıda ismi geçen veya geçmeyen sahabe ve tabiinlerden bir çok rivayetler vardır. Bütün bunlar kesin ilim ifade etmektedir. Ehl-i sünnet alimlerinin görüşüne göre Mehdî'nin gelmesine iman vacibtir.”⁶⁴⁷

4-Şevkâni diyor ki: “Mehdî'nin gelmesinin mütevâtir olduğunu elli tane hadisle açıklamak yeterlidir. Bunlar sahih, hasen ve zayıf hadistir. Şüphesiz bunlar mütevâtir olmuştur. Bu hadislerin mütevâtir olduğunu bütün usul kaideleri kabul etmektedir. Mehdî'nin gelmesiyle ilgili sahabeden gelen sözler ile bu konuda ictihad etmeye imkan yoksa da onlar en azından merfu hükmündedir.”⁶⁴⁸

5-Sıddık Hasan Han şöyle diyor: “Mehdî hakkındaki hadisler farklı olsa da gerçekten çoktur ve manevi mütevâtir derecesindedir. Bu hadisler sünen, mu'cem ve müsnedlerde bulunmaktadır.”⁶⁴⁹

6-Kettânî diyor ki: “Sonuç olarak, beklenen Mehdî hakkındaki hadisler mütevâtir olmuştur. Yine Deccal ve İsa(as)'ın inmesiyle ilgili hadislerde mütevâtir olmuştur.”⁶⁵⁰

Mehdî hadislerini inkar edenler ve onlara verilen cevap:

Daha önce geçen satırlarda, Mehdî'nin ahir zamanda kesin olarak çıkacağını, müslümanların imamı olacağını ve adaletle hüküm süreceğine dair sahih hadisleri gösterdik. Ayrıca Mehdî hadislerinin mütevâtir olduğunu açıklayan alimlerin sözlerinden ve bu konuda yazdıkları eserlerden bahsettik.

⁶⁴⁷ “Levamiu'l-Envâr” (2/84)

⁶⁴⁸ “et-Tevzîh”, “el-İzâa” (s:113,114)

⁶⁴⁹ “el-İzâa” (s:112)

⁶⁵⁰ “Nizamul-Mütenasir mine'l-Hadisi'l-Mütevâtir.” (s:147)

Fakat maalesef son zamanlarda türeyen yazarlardan bir grup⁶⁵¹, Mehdî'nin gelmesini inkar etmekte, Onunla ilgili hadislerin çelişkilerle dolu olup batıl olduğunu ve Mehdî'nin sadece Şia'nın halk hikâyelerinde icat edildiğini ve sonradan ehl-i sünnetin kitaplarına karıştığını söylemektedirler.

Bu yazarlar, Tarihçi İbn Haldun'un meşhur Mukaddime'sinde Mehdî hadislerini zayıflamasından etkilenmektedirler. Oysa İbn Haldun bu sahada geniş bir ilme sahip değildir ki o hadislere sahih veya zayıf diyebilin. Fakat o, bir çok Mehdî hadisine karşı çıktuktan sonra şöyle diyor: "Bu gördüğünüz Mehdî'nin ahir zamanda çıkacağına dair rivayet edilen hadislerdir. Sizin de gördüğünüz gibi bu hadislerin çok azı hariç hepsi tenkid edilmekten kurtulamamaktadır."⁶⁵²

İbn Haldun'un bu sözünden anlaşıldığına göre Mehdî hadislerinden çok azı tenkid edilmekten kurtulabilmiştir. Öyleyse şöyle diyebiliriz: Eğer bir hadis dahi sahih olursa bu, Mehdî'nin varlığına dair delil olarak yeter. Kaldı ki Mehdî hadisleri sahih olarak mütevâtir olmuştur!?

Ahmed Şakir, İbn Haldun'a şöyle cevap veriyor: "İbn Haldun, hadisçilerin: "Eleştirmek, övmekten önce gelir." Kuralını iyi bilmiyor. Eğer onların görüşlerini ve fıkıhlarını iyi bilseydi o dediği şeyleri söylemezdi. Ama bunları okumuş ve öğrenmiş de olabilir. Fakat O, içinde bulunduğu siyasi

⁶⁵¹ Onlardan bazıları şunlardır: "Reşid Rıza, Menâr Tefsiri" (9/499-504) Ahmed Emin "Duha'l-İslam"(3/237-241). Bütün bunlara Abdulmuhsin el-Abbad, "Mehdî hakkında gelen sahih hadisleri yalanlayanlara cevap"adlı kitabında geniş olarak cevap vermektedir. Allah ondan razı olsun.

⁶⁵² İbn Haldun, "Mukaddime" (s: 574)

ortamdan dolayı Mehdî hadislerini zayıf kılmıştır.”⁶⁵³

Ahmed Şakir, daha sonra İbn Haldun'un Mehdî hakkında yazdıkları şeylerin hadis tenkidi açısından bir çok hata ve yanlışlıklarla dolu olduğunu açıklamaktadır. Bunların O'nun eseri Mukaddime'yi çoğaltanlardan kaynaklandığını veya gözden geçirenlerin ihmali olduğunu söylemektedir. Doğrusunu Allah bilir.

Şimdi size özet olarak Reşid Rıza'nın Mehdî hakkındaki sözlerini aktaralım: Zira O'nun bu görüşü Mehdî hadisini inkar edenlere örnektir. Reşid Rıza şöyle diyor:

“Mehdî hadislerindeki çelişkiler ve şüpheler açıkça görülmektedir. Bu rivayetleri bir bütünü oluşturacak şekilde bir araya toplamak çok zordur. O hadisleri inkar edenler ise çoktur. Nitekim Buharî ve Müslim sahihlerinde o hadislere yer vermemişlerdir. Zaten en çok fitne ve fesad yaygaraları İslam aleminde olmaktadır.”⁶⁵⁴ Sonra –aklıncı- Mehdî hadislerindeki çelişkilere örnek vermektedir: “Ehl-i Sünnet'teki en meşhur rivayetlerde O'nun ve babasının ismi Muhammed b. Abdullah'tır. Başka bir rivayette ise Ahmed b. Abdullah. Şia'da ise Muhammed b. Hasan el-Askerî'dir. O da 11. ve 12. masum imamlarıdır ve O'nu Huccet, Kaim ve Muntazar diye lakablandırırılar....Şia'nın bir grubu olan Kiysanîye'ye göre Mehdî, Muhammed b. Hanefiye'dir ve şu an Radvâ diye bir dağda yaşıyordur.....”⁶⁵⁵

“O'nun soyu hakkında en meşhur olan Hz. Ali ile Hz. Fâtıma'nın çocukları olan Hz. Hasan'dan geldiğidir. Bazı rivayetlerde O, Hz. Hüseyin'in soyundandır. Bu İmamiye

⁶⁵³ “Şerh Müsned-i Ahmed” (5/197-198)

⁶⁵⁴ “Menâr Tefsiri” (9/499)

⁶⁵⁵ a.g.e.(9/501)

Şia'sının görüşüdür. Abbas'ın soyundan geldiğine dair de bir çok rivayetler vardır.”⁶⁵⁶

Sonra Reşid Rıza bir çok israiliyatın hadis kitaplarına girdiğini söylüyor: “Alevi, Abbasi ve İran taraftarlarının Mehdî hakkında bir çok hadis uydurmada önemli rolleri olmuştur. Her grup Mehdî'nin kendilerinden olduğunu iddia ederler. Zaten Yahudi ve Mecusiler Müslümanları etkisiz hale getirmek için bu hadisleri ortada dolaştırıyorlar ki, Allah'ın O'nunla bu dini destekleyecek ve her tarafta adaleti yayılacak olan Mehdî'nin çıkması oyalamasıyla bayram ediyorlar.”⁶⁵⁷

Reşid Rıza'ya şöyle cevap verilir: Bir kere Mehdî'nin gelmesiyle ilgili rivayetler daha önce de geçtiği gibi sahihtir ve manevi mütevâtir olmuştur. Alimlerden bir grup bunu belirtmiştir.

Buharî ve Müslim'in Mehdî hadislerini rivayet etmemelerine gelince, bütün sahih hadisler bu iki kitapta toplanmamıştır. Bilakis sünen, müsned ve mu'cemlerde ve diğer hadis kitaplarında da bir çok sahih hadis vardır.

İbn Kesir şöyle diyor: “Buharî ve Müslim kitaplarında sahih olarak verilen bütün hadisleri toplamamışlardır. Bununla birlikte onların sahih deyip de bu kitaplarına almadıkları hadisler vardır. Nitekim Tirmizi ve diğerleri, Buhari'nin sahih deyip de kitabına almadığı ama diğer sünenlerde bulunan hadisler olduğunu söylemişlerdir.”⁶⁵⁸

Hadiste israiliyat meselesine gelince, doğru bunların bir kısmı Şia'dan bir kısmı da taassupçulardan gelmiştir.

⁶⁵⁶ a.g.e.(9/502)

⁶⁵⁷ a.g.e.(9/501-504)

⁶⁵⁸ “el-Baisu'l-Hasis Şerhu İhtisari Ulumi'l-Hadis” (s:25)

Fakat hadis alimleri bunları belirtmiş ve bunlarla ilgili özel olarak uydurma ve zayıf hadisleri içeren kitapları yazmışlardır. Ayrıca hadis ravileri için özel ince kaideler koymuşlardır. Öyle ki hadis uydurucusu bidat sahipleri ortaya çıkmıştır. Böylelikle Allah u Teala, Rasulullah(sav)'ın temiz sünnetini kirli ellerden ve hain kişilerden korumuş ve dini muhafaza buyurmuştur.

Eğer taassubdan dolayı bir takım rivayetler varsa bunlar, diğer sahih olan rivayetleri terk etmemizi gerektirmez. Sahih olan rivayetlerde Mehdî'nin ismi ve sıfatı geçmektedir. Eğer insan, sahih hadislerde özellikleri kayıtlı olan bir şahsı Mehdî olarak belirler ve onun Mehdî olduğuna inanırsa artık onun Mehdî olduğunu inkar edemez.

Sonra gerçek Mehdî kimseyi kendisine uyması için davet etmez. Allah istediği zaman onu insanlara gösterir ve insanlar onu kendine has özelliklerinden tanırlar. Ama hadislerde çelişkiler olduğu görüşü sahih olmayan rivayetlerden çıkmaktadır. Sahih hadislerde böyle bir şey yoktur.

Ayrıca Mehdî konusunda, Şia ile Ehl-i Sünnet arasında farklılıklar olması bir şey ifade etmez. Gerçek kararı Kur'an ve sahih hadis verir. Şia'nın bu konuda batıl ve hurafe görüşleri sahih hadisleri kabul etmemeyi gerektirmez.

İbn Kayyim şöyle diyor: "İmamiye şiasına göre Mehdî, Hz. Hasan'ın değil Hz. Hüseyin'in evlatlarından Muhammed b. Hasan el- Askerî el-Muntazar'dır."⁶⁵⁹ Gözlerden uzak, her

⁶⁵⁹ Böyle birisi olduğu kabul edilirse, 256 h. yılında doğmuş 275 h. yılında vefat etmiştir. İbn Teymiye böyle birisinin olmadığını söylemektedir. Bak: "Minhacu's-Sünne" (2/131)

verde hazır, Musa(as)'ın asasına sahip olup, beşyüz yıl kadar önce Samarrâ'daki mağaraya girip ondan sonra kendisini gören kimse olmamış, kendinden ne haber alınmış ne de izine rastlanmıştır. İşte şiiiler her gün onu beklerler ve bu mağaranın kapısında bir atla durup, kendi yanlarına çıkması için: "Yâ Mevlâna, çık. Yâ Mevlâna, çık" diye çağırırlar, sonra da perişan ve bitkin olarak geri dönerler. İşte onların durumu budur.

Şair onlar hakkında ne güzel söyler:

*Cehaletiniz sebebiyle hakkında konuştuğumuz kişiyi
İçine girdiği mağaranın doğurma vakti gelmedi mi?*

*Herhalde sizin aklınız gitmiş
Anka ve Gıylan efsanesine bir üçüncüsünü eklediniz.*

Bu adamlar bu tür sapık görüşleri yüzünden âdemoğlunun utancı ve her akıllının alaya aldığı gülünç duruma düştüler."⁶⁶⁰

• "İsa b. Meryem'den başka Mehdî yoktur" hadisi ve açıklaması:

Mehdî hadislerini kabul etmeyenler, İbn Mâce ve Hakim'in Enes b. Malik (ra)'dan rivayet ettikleri: "İşler zorlaşmadıkça, dünyadan kaçmak istenmedikçe, insanlar cimrileşmedikçe kıyamet kopmaz ve İsa b. Meryem'den başka Mehdî de yoktur."⁶⁶¹

⁶⁶⁰ "el-Menârû'l-Munîf" (s: 152-153)

⁶⁶¹ İbn Mâce (2/1340-1341) "Müstedrek"(4/441-442) Hakim şöyle diyor: "Bu hadisi illetinden dolayı ilginç olduğu için sonuna kadar verdim, yoksa delil olsun diye değil. Oysa bu konuda Süfyan... Abdullah b. Mesud yoluyla gelen: "Ehl-i Beytimden biri arapların başına geçmedikçe bu dünya yok olmaz." hadisi daha önce gelir.

Bu hadis zayıftır. Çünkü Muhammed b. Halid el-Cundî etrafında toplanmaktadır. Zehebî onun hakkında şöyle diyor: “Ezdf diyor ki: Hadisi kabul edilmez. Hakim diyor ki: Tanınmamaktadır. Ben (Zehebî) derim ki: “İsa b. Meryem’den başka bir Mehdî yoktur” hadisi münkerdir. Bu hadisi İbn Mâce rivayet etmiştir.”⁶⁶²

İbn Teymiye diyor ki: “Bu hadis zayıftır. Bu hadisi Ebu Muhammed b. Velid el-Bağdadî ve diğerleri kabul etmiştir. Fakat kabul edilmez. Bu hadisi İbn Mâce, Yunus’tan o da Şafii’den rivayet etmiştir. Şafii ise Yemen’li Muhammed b. Halid el-Cundî adlı birinden rivayet etmiştir. Bu kişi hadis alınacak biri değildir. Ayrıca hadis Şafii’nin müsnedinde de yoktur. Söylenildiğine göre Şafii bu hadisi el-Cundî’den duymamıştır. Dolayısıyla Yunus’da Şafii’den duymamış olur.”⁶⁶³

İbn Hacer onun hakkında: “Bilinmemektedir” demiştir.⁶⁶⁴

Fakat İbn Kesir bunun tersini söylemektedir: “Bu hadis San’alı müezzin Muhammed b. Halid el-Cundî ile meşhurdur ve o Şafii’nin hocasıdır. Ondan başkaları da rivayet etmiştir. Hakim’in zannettiği gibi meçhul değildir. İbn Main’den aktarıldığına göre o sikadır. Fakat ondan rivayet edenlerden Ebân b. Ebî Ayaş, Hasan Basrî’den mürsel olarak rivayet etmektedir. Hocamız Mizzî’nin “Tehzib”de⁶⁶⁵ söylediğine göre o, rüyasında Şafii’yi şöyle söylerken görmüştür: “Bu benim söylediğim hadis değil. Yunus b. Abdulala es-Sadfî benim adıma yalan uydurmuş.”

⁶⁶² “Mizanu’l-İtidâl” (3/535)

⁶⁶³ “Minhacu’s-Sünne” (4/211)

⁶⁶⁴ “Takribu’t-Tehzib” (4/157)

⁶⁶⁵ “Tehzibu’l-Kemâl” (3/1193-1194)

Ben (İbn Kesir) derim ki: Yunus sika ravilerdendir. Bir rüyadan dolayı kötülenemez. Gözüken o ki bu söz bir bedevi sözüdür ve Mehdî hakkında rivayet ettiğimiz hadislerle de terstir. O ya İsa inmeden ya da indikten sonra çıkar. Eğer iyi düşünülürse bu iki hadis birbirini yok etmez. Bundan kasıt Mehdî vardır ve gerçek Mehdî İsa b. Meryem'dir. Ayrıca bu ondan başka Mehdî olmayacağını göstermez. Doğrusunu Allah bilir.⁶⁶⁶

Kurtubî şöyle diyor: “Rasulullah (sav)’in: İsa’dan başka Mehdî yoktur hadisinin manası: Tam olarak hatasız (masum) Mehdî ancak İsa’dır. Böylece hadislerin arası bulunur ve problem ortadan kalkar.⁶⁶⁷

Bu hadisin sabit olduğunu varsaysak bile Mehdî hakkındaki diğer bir çok hadisin önüne geçemez. Kaldı ki, bu hadisin en sağlam senedinde bile alimler ihtilaf etmiştir. Doğrusunu Allah bilir.

⁶⁶⁶ “el-Fiten ve'l-Melâhim” (1/32).

⁶⁶⁷ “Tezkire” (s: 617).

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	2
EHLİ BEYT'İN FAZİLETİ	9
EHLİ BEYT SEVGİSİNİ İSTİSMAR EDENLER.....	13
EHLİ BEYTİ SEVENLERİN ALAMETLERİ	16
EHLİ BEYTE ÖZEL BİR İLİM VERİLMİŞ MİDİR?	19
ŞİA.....	27
İmamilerde Vakıfıya, Kıtıya(Katiya) Kuramı:	34
Geç Dönem:	35
Şii Edebiyatı	36
EHLİ SÜNNET VE ŞİA ARASINDAKİ FARKLARIN ÖZETİ	70
ZEYDİLER	78
Zeydilerin Görüşleri:	80
Şia Tarihi Üzerine Kronoloji.....	82
Şia'nın Kur'an'ı Tahribi	83
Şii Külliyyat Üzerinde Usul Eleştirisi	84
Sünni Kitaplardaki Şii Raviler:	87
HALİDİ BAĞDADİ 'NİN, BİR ŞİA İLE MÜNAZARASI	89
TASAVVUF İLE ŞİİLİK ARASINDAKİ BAĞ	91
İLK TASAVVUFÇULAR VE ŞİİLİKLE İLİŞKİLERİ	91
ŞİİLİKLE TASAVVUFUN ORTAK YÖNLERİ	94
a- Özel ilimler iddiası:	94
b- Dinin zahiri ve batını vardır inancı:	101
c- Kabirlerin kutsallaştırılması ve ziyaretgâh edinilmesi:	105
d- İslâm devletini yıkma ve Şii bir devlet kurma:	107
1. ALİ BİN EBU TALİB RADİYALLAHU ANH	126
İLMİ, ANLAYIŞI VE HİKMETİ.....	128
NAMAZI	131
FAZİLETLERİ	132
ZAHİDLİĞİ	133
GİYİM ŞEKLİ	136
KERAMETLERİNDEN;.....	137
KUVVETİ	137
ZİKİR TELKİNİ ALMIŞ MI(!)	137
Kahinler hakkında:	138
HİLAFETİ VE ŞEHADETİ.....	140
ÇOCUKLARI	142
VASİYETİ	143

BU ESERDEN İSTİFADE EDİLECEK NOKTALAR VE	
DERSLER:	150
2. HASEN BİN ALİ RADIYALLAHU ANHUMA	160
FAZİLETLERİ	162
İLMİ	164
GÜZEL AHLAKINDAN ÖRNEKLER	169
ONA GÖSTERİLEN SEVGİ VE SAYGI	171
BAZI KERAMETLERİ	173
GÜZEL SÖZLERİNDEN	174
OSMAN VE ALİ RADIYALLAHU ANHUMA	
DÖNEMLERİNDEKİ GÖREVLERİ	175
HİLAFETİ VE MUAVİYE (R.A.) İLE SULHÜ	176
ANLAŞMA ŞARTLARI	179
ŞEHADETİ	180
ÇOCUKLARI	182
3. HUSEYN BİN ALİ RADIYALLAHU ANHUMA	184
SÜT ANNESİ	184
Lakap ve Künyeleri	185
FAZİLETLERİ	185
KERAMETLERİNDEN	187
ŞEHADETİNİN HABER VERİLMESİ	190
YEZİD'İN VELİAHT TAYİN EDİLİŞİ	192
KARBELA FELAKETİ	193
Huseyn Radiyallahu anh'ın Mekke'ye Yerleşmesi	194
Kufe'lilerin Biat Mektupları	195
BİLDİRİLMİŞ FİTNE YILI	196
YENİ HABERLERİN HUSEYN R.A.'E ULAŞMASI	197
KARBELA'DA KUŞATMA	198
YAZIŞMALAR VE GÖRÜŞMELER	200
İMAM HUSEYN Radiyallahu anh'ın HİTABELERİ	203
BİR DENSİZ'İN AKİBETİ	207
ZÜHEYR Radiyallahu anh'ın KONUŞMASI	208
BÜREYR Radiyallahu anh'ın NASİHATİ	209
HÜRR BİN YEZİD'İN TARAF DEĞİŞTİRMESİ	213
HARBİ BAŞLATAN KUFELİLER OLDU	215
KARBELA'NIN İLK ŞEHİT KADINI	221
HÜRR BİN YEZİD'İN ŞEHADETİ	224
ENES BİN HARİS VE DİĞER EHLİ BEYT	
MENSUPLARININ ŞEHADETLERİ	229
ALİ EL ASGAR Radiyallahu anh'ın ŞEHADETİ	239
HUSEYN Radiyallahu anh'ın ŞEHİD EDİLİŞİ	244

BAŞININ KUF'E'YE GİDİŞİ.....	246
HUSEYN RADIYALLAHU ANH'IN KABRİ	247
KAFİLENİN ŞAM'A GÖNDERİLMESİ	247
Huseyn Radiyallahu anh'ın Çocukları	249
4. ZEYNELABİDİN ALİ RADIYALLAHU ANH	250
İLİMDE MERTEBESİ	251
FAZİLETİ	254
KERAMETLERİNDEN.....	255
BATIL İTİKAD SAHİPLERİNE İKAZI.....	257
TAKVASI, İBADETİ	258
CÖMERTLİĞİ	260
GÜZEL AHLAKI.....	262
FERAZDAK'IN ŞİİRİ.....	267
ORUC'UN HÜKÜMLERİNİ BEYAN ETMESİ	269
VEFATI VE KABRİ	271
ÇOCUKLARI	271
VASİYETİ	272
5. MUHAMMED EL BAKIR RADIYALLAHU ANH	274
İLİMDE MERTEBESİ	274
TEFSİR ETTİĞİ BAZI AYETLER	278
BİD'ATLERDEN UZAK OLUŞU	281
İBADETİ	282
GÜZEL SÖZLERİNDEN.....	283
VASİYETİ	286
VEFATI.....	286
ÇOCUKLARI	287
6. CAFER ES SADIK RADIYALLAHU ANH	288
İLİMDE MERTEBESİ	288
ŞEMALİ	290
İHLASI	290
İTİKADA DAİR SÖZLERİNDEN	292
İMAM CAFER'İN BİR RAFİZÎ İLE MÜNAZARASI.....	294
CÖMERTLİĞİ.....	303
GÜZEL SÖZLERİ VE NASİHATLERİ	303
İMAM'A NİSBET EDİLEN CEFİR İLMİ HAKKINDA	305
İMAM CAFER ADINA UYDURULUP NİSBET EDİLEN DİĞER ESERLER.....	310
KERAMETLERİNDEN.....	311
NEFİS TEZKİYESİNE DAİR.....	312
VASİYETİ	314
VEFATI.....	316

ÇOCUKLARI	316
7. MUSA KAZIM RADIYALLAHU ANH	318
İLİMDE MERTEBESİ	318
HAPSEDİLMESİ VE SERBEST KALIŞI	319
CÖMERTLİĞİ	322
İBADETİ	324
NASİHATLERİNDEN	325
KERAMETLERİNDEN	325
HARUN REŞİD İLE ARASINDA GEÇEN BİR KONUŞMA	326
VEFATI VE KABRİ	327
ESERİ	328
ÇOCUKLARI	328
8. ALİ RIZA RADIYALLAHU ANH	330
İLİMDE MERTEBESİ	330
HALİFE'NİN İMAM RIZA'YI VELİAHD ETMESİ	334
ŞAİR DA'BEL'İN EHLİ BEYTİ ÖVEN MEŞHUR ŞİİRİ	337
KERAMETLERİ	338
GÜZEL SÖZLERİNDEN	339
VASİYETİ	340
ESERLERİ	340
VEFATI VE ÇOCUKLARI	341
9. MUHAMMED EL-CEVAD RADIYALLAHU ANH	342
İLMİ	343
GÜZEL SÖZLERİNDEN	345
KERAMETLERİNDEN	346
VEFATI VE ÇOCUKLARI	348
10. ALİYYUN NAKİ RADIYALLAHU ANH	349
İLMİ VE İBADETİ	349
KERAMETLERİNDEN	350
VEFATI VE ÇOCUKLARI	353
ESERLERİ	354
11. HASEN EL ASKERİ RADIYALLAHU ANH	355
KERAMETLERİ	357
VEFATI VE ÇOCUKLARI	357
ONA NİSBET EDİLEN ESERLER	358
12. MUHAMMED EL MEHDİ	359
AHİR ZAMAN MEHDİSİ	361
İsmi ve Şekli:	361
Çıkacağı yer:	366
Mehdî'nin çıkacağına dair hadisten deliller:	368

Buharî ve Müslim'de bulunan ve Mehdî'ye işaret eden hadisler:	371
Mehdî hadislerinin mutevâtir olması:	373
Mehdî hadislerini inkar edenler ve onlara verilen cevap:	374
• "İsa b. Meryem'den başka Mehdî yoktur" hadisi ve açıklaması:	379
İÇİNDEKİLER	382